SCRIITORII CLASICI ROMÂNI • CUGETAREA
CU COMENTARII

V. ALECSANDRI

OPERE COMPLETE

POEZII

EDIȚIE ÎNGRIJITĂ DE
GABRIEL DRĂGAN

CUGETAREA • GEORGESCU DELAFRAS

V. ALECSANDRI

OPERE COMPLETE

SCRIITORII CLASICI ROMÂNI * CUGETAREA
CU COMENTARII

V. ALECSANDRI

OPERE COMPLETE

P O E Z I I

CU UN STUDIU INTRODUCTIV
BIOGRAFIC ŞI CRITIC, NOTIŢE
ŞI UN GLOSAR
DE

GABRIEL DRĂGAN

CUGETAREA — GEORGESCU DELAFRAS
BUCUREŞTI IV — STRADA POPA NAN Nr. 21
1186—941

PREFAȚĂ

Contribuția și valoarea lui Vasile Alecsandri, în epoca formării literaturii noastre, cu activitatea lui variată, desfășurată pe un parcurs de o jumătate de secol de vieață (1840, anul debutului în „Dacia literară" și până la 1890, anul morții), ocupă un loc de primul plan în istoria literaturii române.

Acordând importanța cuvenită rolului de cultură națională exercitat cu un succes impunător de Vasile Alecsandri, cum și geniului lui creator, fecund și deschizător de drumuri, Editura „Cugetarea" și-a propus să prezinte, în câteva volume, operele lui principale.

Textele vor fi restabilite și confruntate cu edițiile tipărite de autor și cu manuscrisele dela Academia Română, însoțite de note explicative și de un glosar de cuvinte, unele ieșite azi din uz, altele, provincialisme mai puțin întrebuințate ori cunoscute.

Pentru frumusețile de artă, de simțire, de elanuri optimiste, pentru umorul robust și ironia tăioasă cu care Alecsandri biciuiește moravurile unei societăți cu tipuri caricaturale, pentru suflul etic, cu care scoate în relief atitudini și caractere de noblețe și pentru vibranta idealizare a virtuților istorice ale poporului român, în cadrul naturii autohtone, socotim că această operă e de o permanentă actualitate, ca un izvor și un îndreptar sănătos de literatură română și de conștiință națională.

* * *

Prima ediție a poeziilor adunate în volum o face Alecsandri în anul 1853, când scoate la Paris, la editorii De Soye et Bouchet, *culegerea cu titlul* Doine și Lăcrimioare, *cuprinzând ciclurile* Doine, Lăcrimioare, Suvenire, *cu 248 de pagini, format in 8°, cu 68 de bucăți.*

O nouă ediție a acestui volum apare la Iași, în 1863, la care se adaugă ciclul Mărgăritărele, *cu 46 de bucăți.*

Preocupat mai apoi, cu numărul producțiunilor literare, care sporea, de grija unei publicări a tuturor operelor sale, în volum, se hotărî să scoată la editura „Socec" din București, ediții noui ale scrierilor sale.

Astfel apar în cursul anului 1875, pentru prima dată cu titlul ge-

neral de „Opere complete", şase volume şi anume trei cu poezii „Poesii", purtând subtitlurile I. Doine şi Lăcrimioare *(în acest volum se cuprinde şi ciclul* Suvenire, *fără a mai fi menţionat în subtitlul de pe coperta cărţii);* II. Mărgăritărele; III. Pasteluri şi Legende. *In acest volum, ciclul* Legende *are paginaţia numerotată dela una înainte iar nu în continuare dela ciclul* Pasteluri, *cum ar fi trebuit. Acest lucru ar putea face să creadă pe unii că ar fi vorba de un al patrulea volum de poezii. Alte trei volume conţin teatrul lui Alecsandri, cu subtitlurile* I. Canţonete, *etc.,* II. Vodeviluri, *etc.* III. Comedii.

In 1876 a apărut în aceeaş editură „Socec" şi volumul de „Proză".

In anii de mai târziu poetul mai tipăreşte şi celelalte cicluri de versuri şi piese de teatru.

De atunci şi mai cu seamă după moartea lui Alecsandri, diferite edituri au scos numeroase ediţii, în tiraje de mii de exemplare, popularizând astfel opera poetică a Bardului dela Mirceşti.

Cele mai atente şi mai corecte au fost ediţiile îngrijite de Ion Bianu, „Socec", 1896, şi de Ilarie Chendi şi Elena Carcalechi, editura „Minerva" Bucureşti 1908.

In ultimele două decenii, d. Gh. Adamescu a tipărit mai multe ediţii, cu textul poeziilor variabil dela una la alta, la editura „Cartea Românească" Bucureşti, (ediţia din urmă 1937), aducând meritoase indicaţii bibliografice, dar cu ale cărei criterii nu suntem de acord decât în parte.

Pentru ediţia noastră ne-am servit de cele trei volume de „Opere complete", editura „Socec", din 1875, tipărite de Alecsandri, iar pentru restul poeziilor ediţia Bianu, „Socec" 1896 şi de ediţia „Minerva" 1908, confruntate cu manuscrisele dela Academia Română.

Credem astfel că redăm cu toată răspunderea textul cel mai apropiat dorit de autor.

Am socotit însă greoaie şi puţin literare unele cuvinte, cu forme de pronunţie provincială, care în vremea lui Alecsandri, când limba se găsea în perioada de formaţie literară, poate vor fi fost mai uşor de acceptat. Sunt câţiva termeni care sună neplăcut şi strică chiar farmecul limbii armonioase a versurilor.

De aceea noi am redat în textul acestei ediţii: şapte *în loc de „şepte",* cruciuliţă *în loc de „crucilită",* ţară *în loc de „ţeară",* împrejur *în loc de „împregiur",* galben *în loc de „galbin",* cântec *în loc de „cântic",* descântec *în loc de „discântic",* blestema *în loc de „blăstăma",* lăcrămioare *în loc de „lăcrimioare",* ajuns *în loc de „agiuns",* atuncea *în loc de „atunce",* către *în loc de „cătră",* deochiu *în loc de „diochi",* repede *în loc de „răpide",* şase *în loc de „şese",* ţărmuri *în loc de „ţermuri",* ţărnă *în loc de „ţernă", etc.*

Am păstrat însă aceste cuvinte de mai sus, în forma lor întrebuinţată de Alecsandri, când ele se găsesc în rime, de pildă „ţerii" (pentru ţării) sau când modernizarea lor ar fi ciuntit metrica versurilor. De asemeni am păstrat unele cuvinte şi neologisme care respiră un colorit de veac trecut ca „onor" în loc de onoare, *„orizon" în loc de* orizont, *„gâci" în loc de* ghici, *„primblu" în loc de* plimb, *etc.*

Formele gramaticale, deşi unele greşite, au fost menţinute întocmai, impuse de necesităţile versificaţiei în cele mai multe locuri; am schimbat însă predicatul persoanei a III-a singular, dela trecutul compus al modului indicativ, pe care Alecsandri îl întrebuinţează cu nuanţă arhaică la plural aproape peste tot.

„Calul trist *au* rânchezat
Şi'n pârâu năval'*au* dat
Apa-i crudă ca o fiară!...
Iar pe mal din unde-afară
N'*au* ieşit biata Maghiară!"

Opere complete, Poesii, vol. I, Bucureşti, Socec 1875, p. 30.

Noi am transcris în textul poeziilor acordul corect între subiect şi predicat, acolo unde n'am stânjenit construcţia versurilor.

Ortografia ne mai putând fi prezentată în forma dela 1875, am actualizat-o.

Am adăugat la sfârşitul cărţii lista revistelor, volumelor şi periodicelor, în care au fost publicate poeziile pentru prima dată.

GABRIEL DRĂGAN

STUDIU INTRODUCTIV

BIOGRAFIE

Despre originea lui Alecsandri

Despre Vasile Alecsandri, ca și despre Eminescu s'au pus în circulație în presă, prin articole, broșuri sau cercetări ocazionale, de diferiți biografi ori comentatori, păreri deosebite cu privire la originea străină a poetului, fără a se aduce și dovezi materiale sigure, incontestabile, că n'ar fi român.

Dintre acești biografi și comentatori, unii ocazionali au fost de rea credință, interesați în dorința de a ne contesta valorile spirituale ale Neamului.

Negreșit, contestatorii voiau să arate că Alecsandri nefiind în mod natural expresia de sânge și de năzuinți a nației noastre, nu este deci îndreptățit să vedem în el un exponent național al rasei și, mai ales prin opera literară și prin activitatea politică foarte importantă, un apărător al intereselor și al conștiinței românești.

Unii, printre care și biografi serioși, de bună credință, ca N. Petrașcu și G. Bengescu, au susținut că Alecsandri s'ar trage dintr'o familie de origine italiană [1]).

Aceștia s'au întemeiat pe o mărturie romanțioasă lăsată de Alecsandri, într'un început de autobiografie intitulată *Suvenire din viața mea,* pe care o redactase în anul 1865. Această schiță autobiografică s'a păstrat în manuscris la Academia Română, până la războiul mondial, când împreună cu alte documente și tezaure, a fost evacuată la Moscova, de unde nu s'a mai putut aduce [2]).

In acel capitol autobiografic Alecsandri spunea:

„Familia mea este originară din Veneția, în timpul când această republică era strălucită. Străbunul meu, om cu inimă îndrăzneață

---

1) Despre această chestiune s'a mai ocupat și **Const. Radu,** într'un judicios articol: *Alecsandri e de origine italiană?* în revista „Freamătul" Anul II, No. 1—2 Ian.—Febr. Focșani, 1927, pag. 1—9.

2) Textul acestui manuscris a fost reprodus de Ovid Densușianu într'un curs litografiat, ținut la Universitate, numit *Literatura Română* 1830—1900, pag. 517—518, de unde-l citează și **N. Zaharia:** *Vasile Alecsandri,* viața și opera lui, București, editura Stănciulescu, 1919, pag. 1.

şi cu spiritul cavaleresc, veni în Moldova şi puse a lui spadă în serviciul ţării, se căsători cu o româncă şi deveni obârşia familiei Alecsandri" [1]).

Incă din timpul vieţii, pe când Alecsandri se afla ministru plenipotenţiar la Paris, doi din funcţionarii dela legaţia noastră şi anume George Bengescu, prim secretar de legaţie, apoi N. Petraşcu, secretar de legaţie, adunau material biografic şi informaţii orale, chiar din mărturiile poetului, în pregătirea unor studii monografice.

George Bengescu [2]) publică cel dintâiu o biografie asupra lui Alecsandri, în care el afirmă:

„Cei dintâiu veniţi din această familie (a lui Alecsandri) s'au stabilit în Bârlad. Bunul poetului avea două fete şi un fecior. Acesta, după ce a măritat pe surorile sale împărţindu-le toată averea părintească, se duse la Iaşi, şi după obiceiurile de pe atunci se puse sub ocrotirea unui boier mare, care-l numi sameş (casier) la Bender în Basarabia. Era înainte de 1812, pe când această provincie nu fusese dată Ruşilor, prin întâiul tractat din Bucureşti.

„Dela Bender, Vasile Alecsandri, părintele poetului, trecu la Tg.-Ocna, unde se însură cu o domnişoară Cozoni, tot ca şi dânsul de origine italiană. După căsătoria sa el părăsi funcţiunile publice şi întreprinse pe seama sa comerciul sării".

Pornind dela acelaşi izvor de mărturie, transmis de poet, al doilea biograf, N. Petraşcu, susţine cu consideraţii şi mai ample originea italiană a lui Alecsandri:

„Familia lui Alecsandri, ca familiile mai multor români contemporani, pare a fi venită din Italia, şi, după spusa poetului, anume din Veneţia, unde se afla încă până mai acum câţiva ani un palat de marmoră cu numele de Alecsandri. In Florenţa se găseşte unul şi astăzi. Pe semne că ideea acestei origini l-a făcut pe Alecsandri de a se crede coborîtor din vre-o viţă mare şi să aibă în unele momente slăbiciunea de a întrebuinţa semne exterioare de nobleţe. Era fără îndoială o părere nefundată din parte-i, dacă nu chiar o greşală, în care au căzut mulţi alţii la noi. Numele lui şi l-a făcut singur, şi mai curând s'ar putea zice din contra, că el, cu raze din aureola lui, a luminat, a înnobilat numele părinţilor săi.

După cum însă ne spune poezia populară, martur viu al trecutului, ţările noastre făceau de multă vreme un comerţ oarecare cu Italia. Nu puţini Italieni plecau depe coastele peninsulei, în deosebi Genovezi şi Veneţieni, care, fie că voiau să-şi încerce norocul în negoţuri mai depărtate pe mări, fie din pricină că nu mai încăpeau în republicele Genuiei şi Veneţiei, — ajunse atunci în culmea prosperităţii lor şi-a unui număr de locuitori prea mare,

1) **N. Zaharia**, op. cit.

2) **G Bengescu**: *Vasile Alecsandri*, în „Convorbiri literare", 1886—1887, pag. 152—153.

— se coborau pe Mediterana şi se urcau apoi pe Marea de Marmara la Constantinopoli. Chiar azi vechea capitală orientală e plină de zecimi de mii de Italieni şi de numiri italiene ca Galata, Pontevecchio şi altele, şi mai cu seamă cartierul european, Pera numără foarte mulţi Italieni, oameni învăţaţi, bancheri, medici, iar limba italiană e cea mai răspândită după greaca modernă. Dela Constantinopoli, drumul în sus pe Marea Neagră şi pe Dunăre duce drept la noi. Aşa că probabil unele familii ca Negri, Romalo, Rolla, Cuza, Cozadini, Alecsandri ajunseră şi se stabiliră în România; zic unele, fiindcă cea mai mare parte din ele sunt familii greceşti italienizate, cum sunt multe nume românizate în *escu* sau *eanu* dela satele ce le aveau ca proprietăţi, deşi originea lor e grecească. După o versiune ceva mai precisă dată de Asachi, aceste familii, deşi considerate cele mai multe tot de origine italiană, ne-ar fi venit direct din Cafa, colonie genoveză în Crimeea, când cu căderea Cafei în mâinile Turcilor. Versiunea lui Asachi se întăreşte până la un punct prin faptul că cele mai multe din familiile cu terminaţii de nume italiene se află stabilite în Moldova, adică mai în dreptul Crimeei.

După poetul nostru, Bârladul ar fi fost prima descălicătoare a familiei lui. Aci bunul său după tată ar fi trăit mai mult timp, fiind mic neguţător de grâne şi ar fi măritat cele două fete ale sale. In urmă el ar fi plecat la Iaşi, unde prin sârguinţa şi agerimea minţii lui, ar fi ajuns în curând bine văzut şi numit sameş la Bender, în Basarabia, pe atunci provincie românească. In Bender, crescu tatăl poetului până la vârsta în care se emancipă, când se pogorî din Basarabia la Tg.-Ocna şi se căsători cu o domnişoară Cozoni, asemenea de origine italiană [1]).“

Nici unul din aceşti doi biografi nu aduce vreo dovadă materială în sprijinul afirmaţiilor lor. Presupunerile lui N. Petraşcu, cu toată rezerva lor prudentă, sunt foarte puţin plauzibile. Mai mult încă, el face o evidentă greşală când spune că bunicul poetului în loc de tatăl poetului, ar fi fost sameş la Bender (Tighina).

Cercetări sigure, întemeiate pe acte referitoare la familia lui Alecsandri, nu s'au putut stabili decât până la bunicul depe tată al poetului. Astfel Sever Zotta, şeful Arhivelor Statului din Iaşi, publică în anul 1921, un volum cu interesante şi conştiincioase investigaţii, la care adaugă în „anexe“ şi documentele descoperite. In acea lucrare iscusitul istoriograf ne spune:

„Cercetările cu privire la chestiunea originei lui V. Alecsandri, făcute în special la Arhiva Statului, nu ne-au dus mai departe decât până la bunicul lui, *Mihalachi,* cunoscut biografilor. Totuşi putem să contribuim şi aici cu unele elemente noui la elucidarea acestei chestiuni, atât de discutate. In primul rând constatăm, că

1) **N. Petraşcu:** *Vasile Alecsandri,* studiu critic, Buc. ed. Socec, 1894, pag. 41—43.

modul de a scrie numele lui patronimic, variază. In două acte e numit Mihalachi *Alexandru*, în loc de Alexandri şi ceea ce dă acestei constatări o deosebită importanţă este că, pe unul dintre ele *iscăleşte* el cu o scrisoare foarte caligrafică: *„Mihalake Alexandru vechilul mănăstirii Svântului Spiridon"*.

Iscălitura are litere aruncate, aşa numitul cerdac, o eroare de cetire însă, în ce priveşte în special litera *u*, absolut conformă cu aceleaşi litere din cuvintele *„vechilul"* şi *„svântului"*, este exclusă, şi tot astfel a fost cetit numele de către un traducător rusesc al actului, publicat în „Materialî" etc. de Mitrofan Basilievici Purişkevici, referitoare la posesiunile Sft.-lui Spiridon din Basarabia (Chişinău, 1920, I, 112).

Documentul în chestiune, aflător în original în Arhiva Sft.-lui Spiridon din Iaşi, este o hotarnică, privitoare la moşia Slobozia—Bălţilor „ce i s'au zis din Pustii pe apa Răutului dela ţăn(u)t Sorocii" şi are data 1786 Iunie 6.

Poate că n'am fi dat atenţie acestui nume banal, dacă mai înainte n'am fi dat în Arhiva Statului de *„Condica calităţilor persoanelor aflătoare în slujba Arhivei Statului pe anul 1849"*, care cuprinde şi o pagină privitoare la tatăl poetului *Vornicul V. Alecsandri*, compusă din mai multe coloane, dintre care una ruptă la margine are, î. a. următoarele însemnări: *„(Nu)mile: (Va)sile (Alecs)andri (fiul) D(umisale) (Sulge)r Mih(alaki) (Al)icsandru"*.

Numele bunicului poetului este deci de trei ori astfel scris; de două ori în textul actelor şi odată în chiar iscălitura lui. O întâmplare este deci exclusă şi se impun concluziunile în consecvenţă.

Cea dintâiu ar fi, că familia nu era veche, n'avea cu siguranţă nicio legătură cu Veneţia, dar nici nu pare să fi fost de origine grecească, cum s'ar fi putut crede, conform terminaţiunii pe *i* a numelui, dela genetivul grecesc Alexandriu. Numele Alexandru pare să fi fost numele de botez al tatălui său, deşi el se întâlneşte ca nume de familie, nu însă între cele boiereşti, sau mazileşti, cel puţin nouă cunoscute. Insă şi acolo unde apare el sub forma aceasta, este nume patronimic.

A doua concluziune ar fi că se poate da oarecare credinţă acelei părţi din arătările paharnicului Sion, în care pretinde că numele Alexandri era al soţiei lui Mihalachi. Raporturile genealogice confirmă dealtfel în aparenţă, afirmaţiunile lui Sion, precum vom vedea.

Totuşi nu este exact ceea ce pretinde Sion, că abia fiul lui Mihalachi „şi-au luat porecla de Alexandri de pe mă-sa", căci în condica bugetului Sf. Spiridon, publicată în parte de răposatul I. Tanoviceanu (în revista „Arhiva" din Iaşi. VI, pag. 430—6), Mihalachi însuşi e numit între 1793—1794. *Alexandri"*.

In pasagiul următor, Sever Zotta, continuând cercetările lui Tanoviceanu arată dela care moşii provin: *„Veniturile M-rei Sf. Spiridon ce s'au striins de reposatul Sulger Mihalachi Alexandri din anul ci să începe dela ghenar 1793 şi păr la ghenar 1, 1794"*. Apoi urmează:

„După moartea lui, în 1794 (nu înainte de acest an cum presupunea Tanoviceanu, căci am văzut că a strâns veniturile până la 1 Ian. 1794) „casa răposatului" (familia) rămâne încărcată cu o datorie către Sf.-tul Spiridon de 10.008 lei și 12 parale. Ar rezulta că Mihalachi nu se afla într'o prea bună situație materială și că starea financiară înfloritoare a tatălui poetului se datorește lui însuși. Mihalachi se pare că n'a lăsat nicio moșie, căci în foaia de calități a fiului său, la coloana „Starea de față" vedem că la titlurile speciale ale acestei coloane: 1) „Dela părinți"; 2) „Zăstre" și 3) „De sine câștigată" sunt însemnările următoare: 1) „*Creștirea*", 2)—3) „De sine câștigată". Va să zică nici o stare dela părinți, nici o zestre și averea de el însuși câștigată" [1]).

Acestea sunt date precise până la bunicul lui Alecsandri, din spre tată.

Până în prezent nu s'a aflat nici un document prin care să se ateste originea italiană a lui Alecsandri.

In fața acestei situații e evidentă tendința poetului de a-și atribui o descendență nobilitară, eroică și aventuroasă. Era de altfel în spiritul vremii cu ecouri romantice. Unii poeți și artiști s'au complăcut cu imaginația lor bogată în asemenea originale mistificări. Iar termenii cu care Alecsandri schițează acest arbore genealogic sunt semnificativi: „Veneția era o *republică strălucită*", „străbunul, om cu inimă îndrăzneață și spiritul cavaleresc" porni peste mări și țări și „veni în Moldova" unde „puse a lui spadă în serviciul țării".

Parcă ar fi povestea cu Banu Mărăcine, ajuns la curtea regelui Franței, Philippe de Valois, pe care o poetizează Alecsandri în cunoscuta baladă cu acelaș titlu, după cum făcuse mai înainte și poetul Pleiadei, Ronsard, în epistola „À Remy Belléau, excellent poète français":

„Or quant à mon ancestre il a tiré sa race
D'où le glacé Danube est voisin de la Thrace:
Plus bas que la Hongrie, en une froide part
Est un Seigneur nommé le Marquis de Ronsart,
Riche d'or et de gens, de villes et de terre". [2])

---

1) **Sever Zotta**: *La Centenarul lui Vasile Alecsandri*, 1821—1921, Iași, tip. „Progresul" 1921, pag. 7—9.

2) Apud **Const. Radu**, articolul citat, rev. „Freamătul", Focșani No. 1—2, Ian.—Febr. 1927, pag. 7.

„Cât despre străbunul meu, el își trage neamul
De unde Dunarea înghețată e vecina Traciei:
Mai jos decât Ungaria, într'un ținut rece
E un Stapân numit Marchizul de Ronsart,
Bogat in aur și oameni, orașe și pământ".

E probabil să-l fi îndemnat pe Alecsandri şi alte motive la acea viziune exotică italiană a obârşiei sale. Călătorise mult prin Italia, îi iubea frumuseţile naturii, gloria trecutului, artele şi oraşele. Pe acolo, la Lido, Veneţia, Neapole, Palermo, îşi petrecuse ceasuri de dragoste cu Elena Negri, pe care avea s'o piardă atât de repede şi a cărei amintire să-i rămână sfântă o vieaţă întreagă. Tot acolo în oraşele cu nobile tradiţii şi familii îşi întâlnise numele la Veneţia şi la Florenţa în formă italiană *Alessandri*.

O altă versiune cu privire la originea lui Alecsandri a fost acea că s'ar trage din evrei.

Un anume Marco Antonio Canini, Italian filo-român, care făcuse o călătorie şi stătuse câtva timp în ţara noastră, afirma despre originea lui Alecsandri, fără a indica vreo dovadă materială:

„Cel mai distins dintre poeţii români, în vieaţă, Alecsandri este de origine evreească, fiul lui Isaac Alessandri din Triest" [1]).

Şi mai înainte de broşura lui Canini, cu ocazia candidaturii lui Alecsandri la tronul Moldovei, spre sfârşitul anului 1858, se puse-se în circulaţie un svon că Alecsandri ar fi de neam evreu.

La aceasta se mai adaugă şi insinuarea Paharnicului C. Sion, care în scrierea sa *Arhondologia Moldovei,* publicată de Gh. Ghibănescu, Iaşi, 1892, făcând genealogia familiei Alecsandri spune că „nu sunt adevărat nici Alecsandri nici Moldoveni. A fost un Mihalache Botezatu, jidov din târgul boilor din Iaşi, frate cu Cerb Ochincariu, care a trăit până pe vremea domniei lui Ion Vodă Sturza" şi aşa mai departe [2]).

Nici această afirmaţie a lui C. Sion nu este însoţită de vreo probă materială.

In anul 1905, când Ilarie Chendi împărtăşea în unele foiletoane publicate în „Voinţa Naţională" ideea originii evreeşti a lui Alecsandri, intervine N. Iorga, care într'un articol apărut în revista „Semănătorul" şi reprodus mai târziu în volum, pune chestiunea la punct, arătând că „Mihalache Botezatu, jidovul din târgul boilor din Iaşi" — chiar dacă a existat un asemenea personagiu — nu are nimic a face cu familia Alecsandri din ţinutul Bacăului.

N. Iorga spune că genealogistul era rudă cu familia Alecsandri.

„Fratele lui Sion, Antohie a luat pe sora mamei lui Alecsandri, poetul... C. Sion a fost cel mai mare clevetitor de pe lume, şi nu e una familia moldovenească, pe care să n'o fi coborît din toate liftele şi mai ales din slugi."

Şi N. Iorga continuă:

„Sion nu ştie de un Nicolae Alecsandri Medelnicer, în (1822) (vezi ale mele *Documente şi Cercetări* I, p. 133, nota 1). El face

1) Marco Antonio Canini: La vérité sur la question israélite en Roumanie, Paris, 1879, p. 42—43, ap. N. Zaharia, op. cit. p. 2.

2) C. Sion: *Arhondologia Moldovei,* Iaşi, 1892. p. 6.

din Vasile, tatăl poetului, un Medelnicer, în vremea când (1822 el era Paharnic, ceva mult mai mare, (ibid. 129). Pe când Sion pune pe Alecsandrești să vină în Bacău abia la 1814, găsim pe Iordachi Alecsandri arendaș al veniturilor târgului Moinești, încă din 1808 (Studii și Documente, VIII, p. 261) [1]).

Cu asemenea trimiteri la documente, N. Iorga spulberă afirmația lui C. Sion.

S'a mai vorbit și de originea greacă a lui Alecsandri, a cărui *mamă se cobora cu adevărat dintr'o* familie greacă de mult romanizată. *Elena Cozoni, mama* poetului Alecsandri, era fiica pitarului Dumitrachi Cozoni din Tg. Ocna, născută pe la 1800. Familia Cozoni era proprietară rurală și înrudită cu băștinașii din părțile Bacăului,

In concluzie, trebue să constatăm, că osmoza mai multor generații *adaptate la mediul social, ca și climatul* pământului românesc au făcut din Vasile Alecsandri, fiul Elenei Cozoni, un produs românesc.

Data și locul nașterii

Și cu privire la data și locul nașterii lui Alecsandri s'au ivit controverse.

Sunt arătați ca ani 1819 și 1821 [2]).

In cea din urmă monografie și cea mai bogată în date, „Viața lui Alecsandri, editura Scrisul Românesc" Craiova, 1940, datorită d-nei Elena Rădulescu-Pogoneanu, se pune din nou problema datei și locului nașterii lui Alecsandri.

D-na Rădulescu-Pogoneanu se întemeiază pe câteva afirmații ale poetului și pe una a lui M. Kogălniceanu și susține că bardul dela Mircești s'a născut în 1819, iar nu în 1821, cum rezultă tot din mărturiile lui Alecsandri și ale altor cercetători-biografi.

Controversa e veche.

Un certificat de naștere n'a existat, fiindcă nu era pe atunci funcțiunea unui ofițer de stare civilă în țara noastră, care să țină în evidență un asemenea registru.

Mărturiile poetului sunt de asemeni pentru ambele date. Care din acestea e cea adevărată?

---

1) **N. Iorga:** *O luptă literară,* Vol. I, Vălenii de Munte 1914, pag. 399—400.

2) In timp ce lucrarea noastră se află sub tipar și facem corecturi, găsim în recenta și prețioasa scriere a d-nei Elena Rădulescu-Pogoneanu, discuțiunea reluată și argumentată de d-sa în sensul acelora care susțin ca an al nașterii poetului 1819, pentru care e de aceeași părere.

In anii de studii, în Franța, poetul a declarat, în lipsa unui certificat, ca dată a nașterii anul 1819 și nu 1821, cum va declara mai târziu.

A fost găsit cu această dată de Pompiliu Eliade, în registrul celor care au trecut bacalaureatul în litere, la Sorbona, în 27 Octombrie 1835, *Basile Alecsandri*, cu data nașterii de 14 Iunie 1819.

Mai este invocată apoi de d-na Rădulescu-Pogoneanu și de alții mărturia lui Kogălnicdanu, pe care acesta o face în scrisoarea de condoleanțe adresată d-nei Paulina Alecsandri la moartea marelui ei soț: „Vasilică și eu... am trăit împreună dela vârsta de *cinci ani el și de șapte ani eu*[1]).

Temeiul însă pe memoria lui M. Kogălniceanu, în anul 1890, când el era de aproape 74 de ani, nu-i destul de convingător.

Cât despre afirmația lui Alecsandri la Paris, la trecerea bacalaureatului, se înțelege ușor, că poetul trebuia să-și declare o vârstă mai mare, cu cel puțin doi ani decât acea reală, fiindcă, dacă ar fi spus că s'ar fi născut în 1821 nu ar fi fost primit la examene.

O altă considerație menționată e o însemnare din încercarea de autobiografie, lăsată de poet în manuscris, *Suvenire din viața mea*, prin care el afirmă că a fost botezat de Mihaiu Cozoni, unchiul său din spre mamă. Insă Mihaiu Cozoni moare în luptele dela Drăgășani, la 7 Iunie 1821, printre voluntarii lui Alex. Ipsilante, în lupta cu Turcii.

Această mărturie e produsă de închipuirea romantică a lui Alecsandri, cum de altfel este și relatarea, pe care o găsim tot în acele *Suvenire din viața mea*, despre originea „străveche și nobilă" a străbunului poetulni, din Veneția...

Dar chiar mărturiile lui Alecsandri se contrazic.

Care e cea adevărată ?

După examenul de bacalaureat dela Paris și în tot restul vieții, cu ocazia căsătoriei în 1876, în actul de stare civilă, sau când îl va sărbători societatea studențească „România Jună", din Viena, la împlinirea a 50 de ani de vieață, 1871, sau în albumul „Junimei" dela Iași, sau în fragmentul autobiografic din *Suvenire din viața mea*, aflat la Academia Română, amintit mai sus, și în acest caz concordă cu alte date și trebue crezut, Vasile Alecsandri va pomeni numai de anul 1821, ca an al nașterii sale.

O declarație precisă e aceea a lui Iacob Negruzzi, în scrisoarea pe care acesta o adresează societății „România Jună" din Viena, datată Iași 20 Iunie (2 Iulie) 1881 :

---

1) *Elena Rădulescu-Pogoneanu: Viața lui Alecsandri*, pag. 7; cf. și *N. Zahariv: Vasile Alexandri, viața și opera lui*, București, 1919, pp. 12—13 cf. și *Pompiliu Eliade* în „Viața Nouă", 1905, pp. 225, 227, 372).

„Alecsandri a fost prin Iași. Ziua nașterii nu o știe exact, dar strâns de mine să-mi spuie care zi o are el și a nașterii, mi-a răspuns că trebue fixată, după probabilitate, ziua de 21 Iulie. Deci dar el ar fi născut la 21 stil vechiu, 1821, la Bacău [1]).

Pe cavoul lui Alecsandri la Mircești, se află menționată în inscripția pusă de soția poetului, Paulina Alecsandri, data nașterii de 21 Iulie 1821.

Aceeași dată o susține și fiica lui Alecsandri, Maria Bogdan: „Se afirmă greșit că tatăl meu s'a născut la 1819. In realitate el s'a născut la 1821, și tata *ne-a repetat de multe ori că s'a născut în 1821, la 21 Iulie*" [2]).

Dar cel mai puternic argument e acela că în anul 1819 s'a născut sora mai mare a lui Alecsandri, căsătorită prima dată cu boierul Costache Voinescu și a doua oară cu Costache Rolla...

După metrica morților din anul 1857, descoperită în Arhivele Statului din Iași, de minuțiosul istoriograf Sever Zotta, se constată că la moartea ei, Catinca, sora poetului, avea 38 de ani, fiind deci născută în 1819.

„Abia după ce capitolul privitor la anul nașterii poetului era tipărit, am dat, cercetând dosarele referitoare la Catinca Alecsandri, de anul și luna morții ei, care ne-au permis să constatăm în urma consultării metricilor morților, că ea avea la moartea ei vârsta de 38 de ani. Amândouă metrici, atât cea originală dela primărie cât și copia dela Arhiva Statului sunt conforme încât spre deosebire de celelalte cazuri acest an uu este în principiu discutabil. Era deci prea târziu să ne mai folosim de constatarea aceasta. Ea este foarte importantă, mai cu seamă întrucât în sensul amânduror păreri despre anul nașterii poetului nu există divergență cu privire la anotimpul nașterii lui, vara. Ar fi deci o imposibilitate biologică, exceptând cazul că ar fi gemeni, ca Vasile și Catinca să se fi născut în cursul aceluiaș an [3]).

Se știe însă precis că Alecsandri n'a fost geamăn cu sora lui, Catinca. Rămâne dar ca an al nașterii 1821, în Bacău,

Credem că aceasta din urmă e data care trebue reținută.

Copilăria și studiile

Bunicul lui Vasile Alecsandri, anume Mihalachi Alecsandri, care își zicea și Alecsandru, fost vechil (administrator) la Sfântul Spiridon din Iași, după cum am văzut în capitolul precedent, nu era

1) Ap. **N. Zaharia**: *op. cit.* p. 10.
2) **Maria Bogdan**: Scrisoare in „Adevărul" din 24 Aug. 1915.
3) **Sever Zotta**: La centenarul lui Vasile Alecsandri, 1821—1921, Iași 1921, pp. 36—37.

un om bogat și la moartea lui, în 1794, n'a rămas avere decât casele din Iași și nici o moșie. Fiul acestuia, Vasile Alecsandri tatăl poetului, ocupând diferite funcțiuni și ranguri de boierie, ajungând mai târziu până la Vornic, și-a început cariera publică în calitate de sameș (casier) al visteriei statului, la Bender (Tighina), apoi întreprinzând diferite arendări bine administrate, devine proprietarul atâtor moșii, un om bogat și bine văzut la curtea domnească.

Vornicul Vasile Alecsandri a avut din căsătoria lui cu Elena Cozoni, fiica pitarului Dumitrachi Cozoni din Tg.-Ocna, trei copii: Catinca, măritată întâiu cu Aga Costache Voinescul, apoi a doua oară cu Costache Rolla, un prieten de al poetului, Vasile (poetul) și Ion (Iancu) ajuns locot.-colonel și fost agent diplomatic al României la Paris și Londra.

Vasile Alecsandri a copilărit la Mircești. Tot aici începu a învăța carte în familie cu călugărul Gherman. Trecu apoi în 1829 la pensionul francez al lui G. Cuénin Toure din Iași, unde avu coleg pe Mihail Kogălniceanu. De aici, în 1834, fu trimis în Franța, la Paris, împreună cu Alexandru Cuza și Mihail Kogălniceanu, unde își luă bacalaureatul în litere. Se înscrie, după dorința tatălui său, la medicină, dar îi displace cariera. Incearcă apoi să studieze dreptul, dar și acesta fu părăsit. Se dedică studiilor literare, pentru care simțea aptitudini speciale, cultivând în deosebi literatura franceză, modernă, și clasică. Primele încercări literare sunt în limba franceză și datează din această vreme.

Intors în țară în 1839, Vasile Alecsandri ia parte la întemeierea revistei „Dacia literară" a lui M. Kogălniceanu, în 1840, în care publică nuvela romantică *Buchetiera dela Florența.*

Calitățile nuvelei *Buchetiera dela Florența*, având primul titlu de *Suvenire din Italia*, îl impuse atenției publice ca valoros om de litere.

In primăvara lui 1840, Vasile Alecsandri este numit împreună cu Costache Negruzzi și M. Kogălniceanu la direcția teatrului românesc din Iași. Zicem românesc, fiindcă pe acea vreme mai era în Iași și un teatru francez.

Pentru teatrul românesc din Iași, singurul care lucrase până atunci fusese Gh. Asachi. El întemeie cu concursul boierilor Moldoveni *Conservatorul filarmonic dramatic*, după cum mai înainte făcuseră în Muntenia la 1834, Heliade Rădulescu și Ion Câmpineanu creind *Societatea Filarmonică*, din București. Asachi era și profesor de artă dramatică, și tot Asachi făcea traduceri și prelucrări din autori străini, precum și încercări originale dramatice ca *Petru-Rareș* sau *O idilă moldovenească.* Alte câteva piese, aduse de Costache Carageale, cu trupa lui venită dela București, se alăturau celor jucate la Iași. Cu toate acestea repertoriul teatru-

lui românesc din Iaşi era prin acei ani, 1837—1840, foarte modest.

In această situaţie, teatrul românesc era sortit închiderii obloanelor. Din cei trei directori chemaţi să-i dea un nou impuls de vieaţă, Alecsandri fu cel dintâiu care pregăti o piesă cu multe calităţi scenice, calităţi originale cu colorit şi sprinten dialog: *Farmazonul din Hârlău*, cu care se deschise stagiunea anului 1840—1841. Tot în acea stagiune i se reprezintă lui Alecsandri o altă comedie, *Modista şi Cinovnicul*, prelucrare.

Prin activitatea lui Alecsandri şi a celorlalţi codirectori, teatrul românesc din Iaşi se înviorează, însă pentru puţină vreme. O trupă germană venind dela Cernăuţi, în frunte cu o actriţă „Doamna Frisch" obţine concesionarea în seama ei a ambelor teatre român şi francez din Iaşi, cei trei directori retrăgându-se, în iarna lui 1842.

In 3 Februarie 1842 se întâmplă moartea mamei lui Vasile Alecsandri. O profundă şi neconsolată durere sgudui sufletul sensibil al poetului. Având urmări asupra sistemului nervos, Alecsandri fu nevoit să meargă la Viena şi alte oraşe pentru îngrijiri medicale. Intors în ţară restabilit porni chiar în vara anului 1842 să colinde satele şi munţii Moldovei unde descoperi frumuseţile poeziilor populare, doine şi balade, pe care le asculta şi le transcria din gura poporului cu deosebită preţuire şi entuziasm.

In anii ce urmează Alecsandri se afirmă şi ca poet. Sentimente de dragoste, motive de balade bătrâneşti, cântece haiduceşti, doine de dor, tradiţii istorice, sunt temele predilecte ale tânărului bard.

Iubirea pentru Elena Negri

In anii 1845—1847, Alecsandri *dedică* cele mai frumoase sentimente de iubire, Elenei Negri, sora prietenului său, tovarăş de luptă şi aspiraţii naţionale, Costache Negri. S'au cunoscut la conacul moşiei Mânjina, din jud. Tecuci, unde Alecsandri, împreună cu alţi tineri naţionalişti, era invitat la consfătuiri politice, de Costache Negri.

Elena Negri fusese căsătorita cu Vârnav-Liteanu. In 1843, divorţând îşi luă numele de familie ce-l avuse ca fată.

Alecsandri o cunoscuse încă din 1840, în familia lui Vasile Roseti, care ţinea în căsătorie pe sora mai mare a Elenei Negri, Catinca. Puternica lor iubire se născu în 1845, când Alecsandri veni la Mânjina. Frumuseţea acelei fiinţe, sufletul ei de o dis-

tincţie aristocratică, înţelegerea ei ce-o arăta pentru poeziile şi idealurile lui Alecsandri, îl făcură pe acesta să simtă o mare pasiune. Zilele petrecute împreună la Blânzi, lângă Corod, jud. Tecuci, moşia de zestre a Elenei Negri, trebue să fi legat foarte strâns inimile celor doi iubiţi. Temele poeziilor inspirate de Elena Negri în cadrul naturii de primăvară sunt caracteristice ; dăm două strofe din *8 Martie*, datată „1845, Blânzi" :

„Intinde cu mândrie aripele-ţi uşoare
O, sufletul meu vesel, o, suflet fericit !
Inalţă-te în ceruri şi sbori cântând la soare,
Căci soarele iubirii în cer a răsărit
Şi 'n cale-mi s'a oprit !

Veniţi năluciri scumpe ; dorinţi, visuri măreţe,
Ca pasări călătoare la cuibul înflorit,
Veniţi de 'ngânaţi vesel a mele tinereţe
Căci steaua fericirii în ochi-mi a lucit...
Iubesc şi sunt iubit !

Un an mai târziu, în primăvara lui 1846, Elena Negri simţindu-se bolnavă de piept, hotărî să pornească în Italia, ca să-şi caute sănătatea cu doctori mai specializaţi şi într'o climă mai prielnică. Işi ipotecă moşia Blânzi, cu frumoasa curte boierească, lăsată la cheremul administratorilor cu toate acareturile şi veniturile, moşie pe care n'avea s'o mai vadă niciodată, şi în Mai 1846 plecă în Italia.

Alecsandri n'o putu însoţi. Dar sufletul lui vibra îndurerat în bucata *Despărţirea* :

„Te duci, iubită scumpă, în ţărmuri depărtate,
Lăsând frumoasa ţară, surori, prieteni, frate,
Lăsând în al meu suflet un mult amar suspin !
In ora de pornire cu toţii împreună
Doresc l-a tale pasuri călătorie bună
Pe-o cale înflorită şi sub un cer senin".

Demisionat din postul pe care îl ocupa ca „Şef la Masa Pensiilor" în Iaşi, îşi scoase un paşaport pentru a porni într'o călătorie de zece luni prin ţările din Europa, Asia şi Africa. Luă calea apei, cu vaporul, se opri şi vizită Constantinopole, de unde datează poezia *Pescarul Bosforului*. Negreşit, capătul călătoriei era Elena Negri. Pe la sfârşitul lui August 1846, Alecsandri ajunge la Triest.

Aici, la începutul lui Septemvrie, e scrisă elegia *Aşteptarea*. Alecsandri pleacă la Veneţia, unde locuia Elena Negri, în palatul Benzoni şi unde o întâlneşte la 11 Septemvrie 1846. Revederea între cei doi îndrăgostiţi a dat ocazia unor inspiraţii cu puternice accente lirice. *Veneţia*, cu subtitlul *11 Septemvrie 1846*, *Barcarolă veneţiană* (Sept. 1846)

„Tainica noapte
Cu blânde şoapte
Te chiamă dragă s'o încununi.
Gondola geme
Căci multă vreme
N'a fost cu tine printre laguni".

Tot la Veneţia mai sunt scrise *Biondineta* (Oct. 1846) *O seară la Lido* (Oct. 1846) şi *Gondoleta* (Oct. 1846).

In Ianuarie 1847 Alecsandri împreună cu Elena Negri se află la Neapoli, de unde datează *Canţoneta napolitană*, iar în Februarie 1847 poposesc la Palermo, la Vila Delfina; aici e scrisă bucata *Visurile*. Şi aici se întâlnesc cu N. Bălcescu petrecând frumoase ceasuri împreună.

Nici clima mediteraniană, nici îngrijirile medicale nu îmbunătăţesc starea sănătăţii Elenei Negri. După trei luni de şedere pe coasta Siciliei, Elena Negri se hotărăşte să se întoarcă în ţară. Alecsandri e alături de iubita lui. In drum, pe mare, ea nu mai poate rezista sfârşitului fatal şi moare pe vapor în braţele poetului, pe când navigau pe Marea de Marmara, în apropierea insulei Prinkipo, lângă Constantinopole. O înmormântează în ograda bisericii greceşti din cartierul Pera, din Constantinopole, punând pe lespedea de marmoră dela căpătâiu o inscripţie laconică:

„Elena Negri
Moldavia
4 Maiu 1847"

La umbra amintirilor, după moartea iubitei sale, Alecsandri scrie o serie de poezii, cu pronunţate accente de elegie şi regrete vibrante cum sunt: *Adio* (Constantinopole, Maiu 1847) *Pe Mare* (Pe Marea Neagră, Maiu 1847) *Ursita mea*, *Steluţa*, *La Veneţia mult duioasă*.

Activitatea politică

Pe lângă activitatea literară, Alecsandri mai ia parte ca factor de primul plan, la mai toate evenimentele principale contemporane din istoria politică a ţării.

Este alături de M. Kogălniceanu și Costache Negri la acțiunea redeșteptării naționale din primăvara anului 1848, la Iași. Fiind printre inițiatorii pretinsei revoluții, mai just întrunirii de protest împotriva abuzurilor guvernării lui Mihail Sturza, ținută la 27 Martie, la Hotel Petersburg, repede surprinsă și risipită de agenții guvernului, Alecsandri scăpă cu fuga — ca și o parte din ceilalți fruntași — prin munții Neamțului și de acolo în Ardeal la Brașov. Aici stătu din Aprilie și până în Iunie și se întâlni cu Costachi Negri și fratele său Iancu Alecsandri, de curând întorși dela Paris, unde asistase la revoluția din 23 Februarie. Cum și în Ardeal se pregătea revoluția, Alecsandri se duse la marea adunare a Românilor, de pe Câmpul Libertății, la Blaj, ce s'a ținut la 3/15 Mai 1848.

„Incă de mai înainte de ziua așteptată de 3/15 Maiu 1648, mulțimile de țărani și iobagi, veniră în număr foarte mare, peste 40.000 de capete, în marginea și pe ulițile Blajului. Din Principate și Bucovina erau de față solii naționaliștii: Vasile Alecsandri, Costache Negri, Gh. Sion, Lascar Rosetti, Alecu Russo, Aron Pumnul și Alexandru Ioan Cuza" [1]).

In Brașov, Alecsandri publică în „Foaia pentru minte, iuimă și literatură", poezia *Deșteptarea României*, pe care o mai tipărise în foi volante la Iași, înainte de 27 Martie 1848. Tot în zilele exilului dela Brașov, el compune și poema epică *Sentinela Română*, foarte bine primită și repede răspândită în lumea românilor ardeleni, și mai scoate și un manifest volant politic întitulat: *Protestație, în numele Moldovei, a Omenırii și a lui Dumnezeu*, menționat cu data de: „Maiu 1848".

In timpul celor două luni de ședere la Brașov, fruntașii români, prin manifestările lor, creiară oarecare temeri printre Unguri, care lucrau pentru revoluția lor, deslănțuită la 13 Martie la Budapesta și se vedeau acum amenințați de mișcarea Românilor din Ardeal. De acolo Alecsandri și ceilalți trebuiră să plece la Cernăuți, unde sunt găzduiți în ospitaliera casă a lui Hurmuzachi. In lunile din Iunie până în Noemvrie 1848, după mărturisirile lui Iraclie Porumbescu — tatăl compozitorului Ciprian — se întâlniră în Capitala Bucovinei mulți fruntași români, alături de Vasile Alecsandri și fratele său Iancu, și alții ca: Costache Negri, cu două din surorile sale, M. Kogălniceanu care în August 1848, tipări broșura cu principii politice revoluționare *Dorințele Partidei naționale în Moldova*, Gr. Cantacuzino, Alecu Russo, Toader Sion, Gh. Sion, Aron Pumnul, Gh. Bariț.

Prin Octomvrie în acel an 1848, frații Gheorghe și Alecu Hur-

1) **Gabriel Drăgan**: *Forțele Naționalismului Creator*, București, ed. Cugetarea, 1937, pag. 71.

muzachi, fiii lui Eudoxiu Hurmuzachi, scot publicaţia săptămânală „Bucovina".

V. Alecsandri pleacă la Paris, dar de acolo îşi trimite colaborarea. Printre bucăţile care apar sunt: *Păsărica* (fabulă politică) *Adio Moldovei, Adio la mormântul lui Gr. Romalo. Barcarolă Siciliană, Strigoiul* (aceasta în colaborare cu Costache Negri).

La Paris Alecsandri luă contact cu alţi exilaţi români, printre care se aflau: fraţii Golescu din Muntenia, Lascăr Rosetti, Petre Cazimir, Manolache Costache Iepureanu, Ion Ionescu dela Brad (din Roman) moldoveni. Aici, în unire cu ziarişti francezi, câştigaţi pentru cauza Principatelor Române, dintre care amintim pe Xavier Durieu, Armand Bertin şi A. Baligot de Beyne [1]), grupul refugiaţilor politici moldo-valahi porni o vie acţiune de propagandă şi presă prin organele „La Réforme", „Le Siècle", „Le National" „Le Courrier d'Orient", etc.

Prin convenţia dela Balta-Liman [2]), — o mahala a Constantinopolului — Rusia şi Turcia hotărăsc ca domnii din Principate să fie numiţi pe câte şapte ani. In locul lui Mihail Sturza veni pe tronul Moldovei Grigore Ghica, un om din generaţia mai tânără, cult şi cu însufleţite idei de libertate şi progres, pentru naţia sa. Fiind favorabil principiilor manifestate de fruntaşii exilaţi, îngădui acestora întoarcerea în Moldova. Alecsandri putu deci să se întoarcă în ţară. In 1850 ocupă postul de şef al Arhivei Statului. la Iaşi.

In 1851 pleacă într'o lungă călătorie prin Germania, Franţa şi Anglia. In anul 1853 Alecsandri întreprinde o nouă călătorie, prin Sudul Franţei, la Biaritz, Bayonne, Marsilia, Nimes, Toulouse, în Africa de Nord: Tanger, Tetuan, Ceuta, apoi prin Gibraltar în Spania: Sevilla, Cordoba, Grenada, Madrid.

In 1854 se naşte Chestiunea Orientală care duce la Războiul Crimeei.

Războiul Crimeei

Prin pacea dela Kuciuc-Kainargi, 1774, prin cea dela Adrianopol, 1829, cât şi prin Convenţia dela Balta-Liman, 1849, Ruşii, sub pretext că vor să ocrotească popoarele creştine slave din Balcani de sub suzeranitatea Turciei se amestecară tot mai mult în treburile politice ale ţărilor din Peninsula Balcanică, dar mai cu seamă în Principatele Române, primul obstacol în drumul lor de expansiune spre Constantinopol. Turcia, în veacurile al XVIII-lea şi al XIX-

1) Ajuns mai târziu secretarul Domnitorului Alex. Ioan Cuza.
2) La 1 Mai 1849

lea, era în plină decadență. Izgonirea Turcilor din Europa și intrarea Constantinopolului sub stăpânirea Rușilor nu convenea Franței și Angliei, care aveau interese ca strâmtorile Bosforul și Dardanele, cheia Mării Negre, să nu fie sub control rusesc.

De aici se născu Chestiunea Orientală. Armatele franco-engleze, la care se mai adăogară și 18.000 de Piemontezi ai lui Cavur, aduse de o puternică flotă debarcară, mai întâi în Dobrogea, dar se strămutară în Crimeea, unde se desfășurară operațiunile războiului, care durară din Septemvrie 1845 și până în primăvara lui 1855, când ultima rezistență a Rușilor, turnul Malakoff și reduta Rédan fură cucerite de Armatele Aliate.

După o călătorie la Paris în vara anului 1855, la întoarcerea prin Constantinopol, Vasile Alecsandri se hotărî să meargă în Crimeea să viziteze ruinele războiului, și să se bucure de victoria asupra Rușilor.

Consecințele Războiului Crimeei, el știa bine, interesau în primul rând soarta Principatelor Române.

Avea dreptul să creadă într'o schimbare mai norocoasă pentru țara lui iubită. Impresiunile și reflecțiunile vizitării orașului-port Sevastopol, cu împrejurimile, se cristalizară în una din cele mai puternice creațiuni poetice ale lui: *La Sevastopol*, al cărei sfârșit e o invocație spre renașterea patriei lui:

„O, Doamne! fie, fie ca sângele vărsat,
Pe sub aceste ziduri într'un războiu turbat
Să dee-o roadă bună, un drept de re'nviere
Pentru-a mea țară scumpă ce zace în durere!"

In urma Războiului Crimeei, prin Tratatul dela Paris, din 8 Martie 1856, încetează protectoratul rusesc și printre alte condiții ale păcii ui se dă Sudul Basarabiei, cu gurile Dunării.

De aici, cu adevărat, sub ocrotirile generoase ale lui Napoleon al III-lea, împăratul Franței, renaște România modernă.

Dacă prin Tratatul dela Paris nu se realiză Unirea Principatelor Române, se făcu totuși un pas foarte apropiat. Anume se hotărî să se facă adunări consultative, numite *Divanuri ad-hoc*, prin care să se exprime dorințele poporului din ambele țări. Ideea principală a *Divanurilor ad-hoc* era realizarea Unirii Principatelor.

In luptele pentru Unire, Vasile Alecsandri, punând la contribuție talentul său, a fost printre luptătorii fruntași, alături de M. Kogălniceanu, Costache Negri, Pisoschi, Alexandru Ioan Cuza și ceilalți. Pentru propaganda Unirii și pentru a însufleți și a tălmăci mai armonios această măreață idee, Alecsandri scrie *Hora Unirii*, care pusă pe muzică deveni repede foarte populară, publicată în „Steaua Dunării", în 9 Iunie 1856. Urmă *Marșul Ostașilor Români*.

Pe vremea aceea ca și azi mai era și scena un mijloc viu de

propagandă. In acest scop el compune piesele teatrale care aveau să aibă un larg ecou: *Păcală și Tândală, Cinel-Cinel, Cetatea Neamțului* (inspirat după nuvela lui Costache Negruzzi cu acelaș nume, *Vivandiera.*

In versuri scrise bucata *Moldova în 1857.*

In Divanul ad-hoc al Moldovei e ales ca deputat de Bacău al partidului unionist.

In timpul căimăcămiei celor trei: Ștefan Catargiu, Vasile Sturza și Anastasie Panu, Alecsandri a fost numit Secretar de Stat provizoriu (ministru) la Postelnicie, adică la Afacerile Externe, 1858.

După Unirea Principatelor, în timpul domniei lui Cuza, el a fost ministru de externe în Guvernul din Moldova până în Oct. 1859. Tot în acest an și în calitate de trimis extraordinar al lui Cuza, Alecsandri îndeplini misiuni diplomatice pe lângă Impăratul Napoleon al III-lea, Contele Walewscki, la Paris, apoi în Anglia și Italia.

In Octomvrie 1859 trece ca ministru de externe al Munteniei până în Mai 1860.

Desgustat de anumite moravuri ale culiselor politice, Alecsandri se retrage, pentru a se dedica literaturii. El desaprobă procedeul detronării lui Cuza și pe Ion Ghica, prietenul său, unul din inițiatorii actului din noaptea de 11 Februarie 1866.

A revenit apoi în politică la îndemnul lui Kogălniceanu și fu ales deputat în 1869.

Din 1885 până în 1890 Vasile Alecsandri ocupă postul de ministru plenipotențiar al României la Paris.

Rolurile politice ale lui Alecsandri au adus mari servicii țării. Incepând dela funcția modestă de „șef de masă la Casa pensiilor și a scutelnicilor", pe care o ocupă la întoarcerea în țară dela studii în 1839, s'a urcat până la rangurile mari de boierie, ca acela de Postelnic. Date fiind apoi prestigiul său și calitățile intelectuale și-a pus chiar, în apropierea alegerilor pentru domnie, candidatura la tronul Moldovei, în Ianuarie 1859.

Activitatea literară

In literatură, Vasile Alecsandri debută cu nuvela romantică *Buchetiera dela Florența,* publicată în „Dacia literară" 1840, cu titlul *Suvenirea din Italia.*

In poezie, primele încercări scrise în limba franceză sunt trei bucăți: *La Jeune fille, Le Cosaque A. M-eur de Lamartine,* apărute în „Glaneur Moldo-Valaque" [1], în anul 1841.

„Dacia literară" fiind suprimată, Kogălniceanu scoate pe anii 1843 și pe 1844, almanahuri, *Calendarul pentru poporul românesc,*

1) **N. Zaharia:** op. cit. p. 24.

în care publică şi Alecsandri. In cel de pe 1843 el dă bucăţile: *Hora, Cântecul Ostaşilor călăreţi, Cântec haiducesc.* In al doilea volum, pe anul 1844, se află balada *Groza.*

In revista săptămânală „Propăşirea", cu titlu suprimat de cenzură, găsit ca subversiv şi rămasă doar cu subtitlul de „foaie ştiinţifică şi literară" scoasă de Alecsandri, Kogălniceanu şi Ion Ghica, contribuţia poetului e foarte rodnică Pe lângă poezii ca: *Mândruliţă dela munte, Strunga, Baba-Cloanţa, Sora şi hoţul, Andrii-Papa, Doina, Cinel-Cinel, Făt-Logofăt,* mai publică proză şi anume: *Călugărul şi pistolul, O intrigă de Bal masché, O primblare prin munţi şi Istoria unui galben;* două articole de critică: *Stanţe epice închinate Românilor de d-l Aristia,* şi despre *Satirele şi alte compuneri poetice de Prinţul Antioh Cantemir.*

In toamnă aceluiaşi an „Propăşirea" fu definitiv suprimată de cenzură, se spune pentru nuvela *Toderică* a lui Costache Negruzzi.

In anul 1852, Alecsandri încearcă să întemeieze o nouă revistă săptămânală „România literară"[1]). Hărţuit însă de cenzură nu izbuteşte decât în 1855, când redactează 24 de numere. In paginile acestei publicaţii îşi face debutul tânărul Alexandru Odobescu. In „România literară", partea lui Alecsandri va fi din cele mai fructuoase. Printre poeziile semnate de el sunt: *Păsărica Mării, Iahtul, Anul 1855, Sentinela Română, O noapte la Alhambra, Seguidila, Mărgărita* (devenită *Vis de poet*). Bucăţile de proză erau: *Un salon din Iaşi, Melodiile româneşti, Prietenii Românilor, Toader şi Maranda, 24 de ceasuri la Balta-Albă 1847.*

Alte colaborări ale lui Alecsandri mai sunt la revistele şi ziarele: „Steaua Dunării" (1855—1856) (1858—1860) „Revista Contemporană" (1873—1876) „Revista Română" (1860—1861) „Convorbiri literare" (1867—1887).

La concursul poeţilor felibrini, ţinut în 1878, la Montpellier, în Sudul Franţei, propus de *Societatea pentru studiul limbilor romane* şi la care au participat poeţi francezi, catalani, spanioli, italieni, Alecsandri este premiat pentru poezia *Cântecul Gintei Latine.* Juriul era compus din Frederic Mistral, Tourtoulon, Quintana, Mihail Georgiade Obedenaru şi Ascoli, italian. El trimisese poezia fără a spera la succesul ei;

„Când am primit programul Societăţii dela Montpellier, m'am hotărît a scrie şi eu ceva, nu însă cu sperare de a câştiga premiul, dar cu simpla idee de a trimite un specimen de limba română, spre a se constata încă odată rudirea noastră cu toate ramurile gintei latine. Norocul a vrut ca toate poeziile prezentate la concursul dela Montpellier să fie mai slabe decât a mea şi ast-

---

1) **N. Cartojan:** *O revistă literară în 1851 (România literară)* în „Drum Drept" 1913, pp. 141—145, şi despre aceeaşi chestiune şi **Nestor Camariano:** *Primul număr al „României literare" din 1852 a lui Vasile Alecsandri,* Bucureşti, Tip. Fundaţiile Regale, 1940.

fel am ieşit eu triumfător. Cu atâta mai bine pentru ţară, România este astăzi mai cunoscută în lumea învăţaţilor din lumea occidentală şi ce mă bucură mai mult, este că poezia mea a motivat urările poeţilor latini pentru România[1]).

La serbările care au avut loc în vara lui 1878, Alecsandri nu putu lua parte. *Cântecul Gintei Latine* a fost pus pe muzică de italianul Marchetti şi tradus în limbile, franceză, italiană, provensală şi germană, fiind cântat la acele serbări şi a avut un strălucit ecou.

Alecsandri se duce la Montpellier abia în Mai 1882, unde este primit cu mari onoruri şi călduros sărbătorit.

Preţuit pentru marile lui calităţi de scriitor şi om politic de regele Carol I şi de regina Elisabeta, ea însăşi o meritoasă femeie de litere, Vasile Alecsandri a fost un prieten al Casei Domnitoare, fiind considerat poetul curţii regale şi deseori invitat la reuniuni artistice, la palat în Bucureşti, sau la Castelul Peleş, la Sinaia.

Familia lui Alecsandri

In 1856 Alecsandri cunoscu la Bacău pe domnişoara Paulina Lucasievici în vârstă de 15 ani (era născută în 1841). O afecţiune puternică, fără ecouri în opera literară, dar sinceră şi profundă îl legă de această frumoasă adolescentă, pentru toată vieaţa. Din această legătură sentimentală, Paulina dă naştere unei fetiţe, Maria Alecsandri, în 1857. Alecsandri trăieşte logodit cu Paulina Lucasievici până la 1876, când ei se căsătoresc civil la primăria comunei Mirceşti[2]), foarte simplu, cu trei martori neştiutori de carte, din care „Piti-Lungu în etate de optzeci de ani", şi singurul ştiutor „parohul G. Pascal". Fiica lui Alecsandri şi-a făcut educaţia în pensioane la Paris.

Maria Alecsandri se căsătoreşte în 1877 cu Dimitrie Catargi. Din această căsnicie s'au născut două fete. Margareta şi Elena. Dânsele stăpânesc azi moşia Mirceşti. A doua oară Maria Alecsandri se căsătoreşte în 1883 cu George Bogdan, al cărui fiu, Henry Bogdan, nepotul poetului Alecsandri, trăieşte, ocupând funcţia de consilier de legaţie în corpul diplomatic.

Paulina, soţia lui Alecsandri poseda, pe lângă celelalte calităţi feminine şi un vioiu spirit practic. Ea administra gospodăria şi averea lui Alecsandri.

1) **V. Alecsandri**: *Scrisori*, publicate de Ilarie Chendi şi Elena Carcalechi, Bucureşti ed. „Socec", 1904, dintr'o scrisoare către Iacob Negruzzi, pag. 108.

2) **Sever Zotta**: op. cit., extractul de căsătorie, publicat in „Anexe" pag. 87.

Paulina Alecsandri muri în 1921, iar fiica Maria Alecsandri-Bogdan în 1937.

Moartea lui Alecsandri

Vieaţa lui Alecsandri fiind scutită de privaţiuni materiale, a fost mai puţin expusă riscurilor care puteau să-i accidenteze sănătatea. A trăit din belşug, a călătorit mult, a gustat gloria onorurilor şi satisfacţia năzuinţilor împlinite.

Cu toată vieaţa cumpătată, Alecsandri către 65 de ani simţea semne de uzură ale bătrâneţii.

Se îmbolnăvi de cancer şi muri la 22 August 1890 în vârstă de 69 de ani. A fost înmormântat cu mari onoruri în cavoul dela dela Mirceşti.

CONSIDERAŢII CRITICE

POEZII

Concepţia şi atitudinea de vieaţă

Firea unui artist începe a căpăta contururi definitive, trăsături indicative de maturitate încă din anii adolescenţii. Pentru marile talente şi genii evoluţia vieţii nu face altceva decât adânceşte şi precizează în tiparul conştiinţei, sensibilitatea organică şi mijloacele cele mai adecvate de exteriorizare.

Vasile Alecsandri la vârsta de 20 de ani presupunea aceeaşi structură sufletească, pe care o va manifesta toată vieaţa şi pe care o vom găsi reflectată şi în opera lui de toate genurile.

Concepţia lui de vieaţă, ca un filons trăbătut de veacuri din firea poporului român, ţâşnit prin glasul poetului ca prin o gură de fântână arteziană, e *optimistă, senină şi fatalistă*.

Alecsandri nu se sbuciumă. Nu pune probleme. Excepţia poeziei *La Sevastopol*, nu poate fi luată în considerare. Opera lui poetică nu încrucişează sguduiri sufleteşti, nu scapără de gânduri chinuitoare, nu se întreabă despre rosturile şi sensurile ideilor şi pasiunilor, care se scurg în permanenţă pe matca imensului fluviu al vieţii.

Alecsandri vibrează foarte sensibil — e drept — dar la suprafaţă.

Nici suferinţele care personal l-au rănit foarte mult, de pildă moartea mamei lui sau a iubitei Elena Negri, n'au lăsat ecouri tragice în creaţiile poetice.

„Căci inima mea astfel de jale e muncită
Şi plânge cu durere, la tine când gândesc,
O! maică, înger dulce! O! maica mea iubită!
Tu ce-ai sburat din braţe-mi în leagănul ceresc!

Sau amintirea iubitei:

O! blândă, mult duioasă și tainică lumină!
In veci printre steluțe te cată al meu dor,
Și-adeseori la tine, când noaptea e senină,
Pe plaiul nemuririi se 'nalță c'un lung sbor.

Trecut-au ani de lacrimi și mulți vor trece încă
Din ora de urgie în care te-am pierdut!
Și doru-mi nu s'alină și jalea mea adâncă
Ca trista veșnicie e fără de trecut!"

Sunt în asemenea bucăți constatări și evocări emoționante, pline de sinceritate, dar nu sunt sfâșietoare, mistuitoare, halucinante.

Astfel chiar durerile mari ricoșează în platoșa optimismului, cu care Alecsandri e construit din naștere.

O împrejurare favorabilă unei naturi optimiste ar fi și aceea a vieții materiale bogate, îndestulate din toate punctele de vedere. Alecsandri, prin imensa avere moștenită dela tatăl său, nu a cunoscut niciodată privațiuni, griji mărunte, lipsuri materiale care să-i încrețească fruntea, să-l facă să profeseze ceva pentru a produce bani și pentru a-și agonisi existența. El a fost scriitorul român, care a făcut cele mai multe și mai confortabile călătorii din secolul al XIX-lea, în repetate rânduri, în mai toate țările din Europa, în Africa de Nord și în Asia Mică. Avea trei mari moșii; la Mircești, la Borzești și la Pătrășcani, un rând de case la Iași pe str. Sf. Ilie. A fost deputat, senator, ministru de externe și ministru plenipotențiar. Atâtea venituri care îngăduiau belșug, satisfacerea dorințelor și independența socială.

Ferit de intemperiile și riscurile „luptei pentru existență", Alecsandri avea toată libertatea acțiunii de a face „lux spiritual", considerând prin aceste noțiuni orice artă, inclusiv literatura.

Dela această trăire deasupra sbuciumărilor mărunte a rezultat *atitudinea senină*, oarecum ușoară, cu care Alecsandri privește viața în poeziile lui.

Seninătatea la Alecsandri este strâns legată și de *fatalism*. Ideea unor revederi într'o altă lume, credința într'un destin născut odată cu ființa omului, dela care nimeni nu se poate abate, panteismul, contopirea naturii cu existența umană, sunt puncte dominante caracteristice care radiază inspirația poetului.

Prin aceste însușiri de atitudine și principii, opera poetică a lui Alecsandri contrastează izbitor de aceea a lui Eminescu.

Lirica lui Alecsandri se compune din sentimente și imagini calde, colorate, de suprafață, într'o limbă cu frumoase armonii de mlădiere. Un eveniment istoric, o doină, un zâmbet grațios al unei fete din lumea mare sau „Rodica", un crochiu admirativ

pe-o pagină de album, o romanţă, o barcarolă, un gest delicat al iubitei, şi atâtea alte teme luate din lumea imediată, formează o variată gamă de inspiraţii. In felul lor de prezentare se distinge talentul artistului.

In poemele epice, Alecsandri e mai complex; tema nu este un pretext expeditiv de omagii sentimentale, sau de accente subiective. In epică Alecsandri e mai personal. E creator de originalitate şi frumuseţi care rămân. Intâmplările evocate sunt vii, palpitante, eroii capătă gesturi şi mişcări impunătoare. Legendele istorice ilustrează în chip elocvent această latură a talentului său.

Natura, cadru decorativ

La Alecsandri ca şi la pictorul N. Grigorescu, natura se prezintă ca un cadru decorativ. Elementele peisajelor cu bogăţia de colori şi lumină, produse ale solului românesc, ornamentează în poeziile lui Alecsandri un fond idilic, pastoral, de sărbătoare. Chiar natura deslănţuită, cu vigoarea ei aspră, cum este zugrăvită în ciclul *Pasteluri*, în bucăţi ca *Gerul, Iarna, Viscolul*, apare în ochii poetului ca aspecte şi fenomene văzute dela distanţă.

Poetul priveşte această natură, o gustă, o înregistrează, dar n'o trăieşte în intimitatea ei reală, crudă, ca pe un adevărat element de existenţă zilnică.

El o redă pictural şi romantic ca în bucata *Gerul*:

„Gerul aspru şi sălbatec strânge 'n braţe cu jelire
Neagra luncă de pe vale care zace 'n amorţire;
El ca pe-o mireasă moartă o 'ncunună despre zori
C'un val de promoroacă şi cu ţurţuri lucitori.

Gerul vine dela munte, la fereastră se opreşte,
Şi, privind la focul vesel care'n sobe străluceşte
El depune flori de iarnă pe cristalul îngheţat,
Crini şi roze de zăpadă ce cu drag le-a sărutat."

sau în *Viscolul*:

„Sbieret, raget, ţipet, vaet, mii de glasuri spăimântate
Se ridică de prin codri, de pe dealuri, de prin sate
Şi'ndeparte se aude un nechez răsunător...
Noaptea cade, lupii urlă... Vai de cal şi călător!"

Alecsandri n'a avut niciodată mâinile crăpate de ger. El gusta gerul ca pe-o senzaţie estetică. Pentru el „gerul se oprea la fereastră", în casă îl gonea „focul din sobă".

Frumuseţea naturii atât în pasteluri, cât şi în celelalte poezii la Alecsandri, se cristalizează în infinit de bogate nuanţe şi îmbracă o ţinută de gală, de măreţie şi largi orizonturi, tocmai prin faptul că e redată în liniile ei mari.

O emulaţie: poeziile populare

După moartea mamei lui, în Februarie 1842, Alecsandri avu o mare deprimare sufletească, încât trebui să se caute cu doctori la Viena şi Lemberg. In vara aceluiaş an, după întoarcerea din străinătate, el porni în plimbare prin satele şi munţii Moldovei, vizitând şi observând pe ţărani în traiul lor zilnic, la muncă, în zile de lucru, sau la horă, sărbătoarea. In toate împrejurările, în sate sau pe la stâni, pe unde poposea câteodată, poetul convorbea şi se interesa de tradiţii locale, de cântece bătrâneşti, de doine şi strigături, şi încântat de frumuseţea lor, le transcria pe hârtie, dela cei pe care îi asculta.

Indemnul acesta al preţuirii, al cercetării şi al culegerii de literatură populară era una din caracteristicele curentului romantic. Alecsandri, ca şi ceilalţi colegi de generaţie: Kogălniceanu, Bălcescu, Russo, Alexandrescu, Bolintineanu, îşi formase educaţia în idei şi în literatură, în plină înflorire a romantismului. Romanticii puneau mult preţ pe producţiunile populare şi pe gloria trecutului naţional.

Primul care a dat atenţiune „poeziilor populare" a fost marele filosof şi moralist francez, Montaigne (1533—1592). După el, timp de aproape două sute de ani, nimeni nu s'a preocupat, în nicio ţară, de producţiunile literare ale poporului. Tot în Anglia de unde îşi trage originile şi romantismul, începe în sec. al XVIII-lea să se dea o importanţă deosebită literaturii populare şi apar atunci mai multe culegeri, care stârnesc un viu interes, sunt cercetate de istorici şi critici şi servesc ca izvor de inspiraţie unor poeţi.

In Germania, după începutul filosofului Herder, care, pe la 1778, atrăsese atenţia lumii culte asupra valorii acestor opere populare, prin prefaţa la cartea sa: *Stimen der Völker in Liedern (Glasurile popoarelor)*, urmează fraţii Grimm care se ocupă în mod ştiinţific, adună un vast material şi publică prima ediţie a basmelor între 1812—1815.

In Franţa abia la 1840 apare colecţia cu, „comorile geniului popular francez" datorită lui La Villemarqué.

La noi primele producţiuni populare culese şi tipărite au fost basmele adunate în Banat, apărute în traducerea germană dela Stuttgart a fraţilor Schott 1845. Tot atunci lucra şi Anton Pann la „Povestea vorbei".

In călătoria prin munții și satele voievodale ale Moldovei din vara lui 1842, Alecsandri se îndrăgosti de producțiunile populare auzite pe care le culese, și pe care din an în an, avea să le sporească și să le șlefuiască de anumite asperități de vulgarisme și de versificație, până vor fi date la lumină în forma volumului publicat la Iași, în 1852.

Paralel cu grija și pasiunea culegerii poeziilor populare se desvoltă începuturile producțiunilor originale.

Vom remarca în mod deosebit și fericit, că Alecsandri, prin acest contact cu producțiunile populare s'a ferit foarte conștient de *influența* literaturii romantice, care domina în aceea vreme aproape toate manifestările literare și artistice din Principate și din întreaga Europă.

A scrie poezii cu motive rurale, rustice, simple, ca acelea cu care își începe el cariera, din ciclul *Doine*, era mărturia unei independențe spirituale și totodată valorificarea elementelor autohtone.

Heliade Rădulescu, Vasile Cârlova și Andrei Mureșeanu se resimt în opera lor de influențe din *Nopțile* lui Eduard Young, din *Ruinile* lui Constantin Volney; Grigore Alexandrescu face reflecții și are viziuni de evocare asemănătoare cu viziuni cetite în *Meditațiile* lui Lamartine; Dimitrie Bolintineanu devine celebru din anii de debut, cu puternica elegie *O fată tânără pe patul morții*, inspirată de lectura poeziei *La Jeune Captive a* lui André Chénier; până și istoricul N. Bălcescu împrumută studiilor și cercetărilor sale ceva din atitudinea și lirismul lui Edgar Quinet.

Poeziile lui Alecsandri se prezintă în totalitatea lor, împărțite după natura fondului, în mai multe grupări, foste volume în etapele lor de apariție, care mai constituie totodată și ordinea cronologică și treptele de evoluție sufletească și intelectuală cu criteriile de artă ale poetului.

DESPRE POEZIILE LUI ALECSANDRI

DOINE

Sunt cuprinse în acest ciclu primele manifestări poetice, scrise, cele mai multe, sub influența doinelor populare, cu care temele se identifică în atâtea din ele. Superstiții și mituri, tradiții și ecouri de cântece haiducești, balade și legende istorice sunt în întregime material de evocare lirică: *Doina, Baba-Cloanța, Sora și hoțul, Maghiara, Andrii-Popa, Ceasul rău, Strunga,* cu acel răsunet de veac apus:

„In pădurea dela Strungă,
Sunt de cei cu pușca lungă,
Care dau chioriș la pungă!

Sunt de cei ce 'mpușcă 'n lună
Care noaptea 'n frunză sună
Feciori de lele nebună;

Fă-te 'n lături mai creștine
Dacă vrei să mergi cu bine
Să rămâi cu viață 'n tine!"

Sau *Cântec haiducesc*, care și azi se mai aude în Moldova:

„Iarna vine, vara trece
Și pădurea s'a rărit!
Ziua-i viscol, noaptea-i rece,
Greul vieții a sosit!

„Cât mi-a fi iarna de mare
Ce-o să facem, vai de noi!
Fără codru, fără soare,
Făr'de bani, făr' de ciocoi?"

Tot în acest ciclu mai sunt; *Mândruliță dela munte*, devenită cunoscut cântec popular, *Mărioara Florioara, Ursiții, Sburătorul, Altarul Mânăstiri Putna*, precum și balada *Groza*, cu evocarea foarte vie a figurii vestitului haiduc, care știa să fie aspru cu cei netrebnici și darnic cu cei umili și nenorociți.

LĂCRĂMIOARE

Prin acest capitol, care înmănunchează în mare parte poezii scrise între 1845—1851, se face perioada de trecere a inspirației dela motivele populare, la cele subiective, culte, cu preocupări din stările sufletești trăite de poet. Sunt în această grupă succedări de diferite schimbări de scenă și decor, în care Alecsandri și iubirea lui pentru Elena Negri, se perindă în principalele ei faze.

In bucata *8 Mart* (datată Blânzi, 1845), poetul înalță iubirii împărtășite un imn de explosivă tinerețe. Urmează *De crezi în poezie, O noapte la țară, Vezi tu vulturul, Despărțirea, Așteptarea, Barcarolă Venețiană, O seară la Lido, Gondoleta*, iar după moartea ființei iubite, sentimentele de durere și regrete se comprimară în elegii și evocări mișcătoare, prin accentele lor de sinceritate, în *Steluța, Adio, Ursita mea, La Veneția mult duioasă*.

Atmosfera din aceste poezii e cu totul intimă și străină de lumea din afară.

SUVENIRE

După cum le arată titlul grupării, se află aici poezii cu fond de evocare cu subiecte ca: *Pe malul mării*, *Maiorul Iancu Bran*, *Desrobirea Ţiganilor*, *Dridri*, *Bosforul*, *Dor de călătorie*, etc.

MĂRGĂRITĂRELE

Alecsandri evoluiază. Inspiraţia poetului e mai variată şi mai selectă. O atitudine de maturitate în plină creaţie, o putere de adâncire a sentimentelor şi un nerv de originalitate de înaltă viziune artistică arată prin aceste *Mărgăritărele* calităţile cardinale ale aceluia pe care Eminescu avea să-l glorifice în Epigonii „Rege al poeziei".

Găsim poezii cu conţinut patriotic, filosofic, erotic, exotic.

Aflându-se printre fruntaşii mişcării naţionale dela 1848, Alecsandri îşi pune talentul în slujba ideilor pentru ţară şi neam şi scrie, înspirat de *Marşul Oştirii* al lui Cârlova, torenţialul strigăt, *Deşteptarea României*:

„Voi ce staţi în adormire, voi ce staţi în nemişcare,
N'auziţi prin somnul vostru, acel glas triumfător,
Ce se 'nalţă pân'la ceruri, din a lumii deşteptare
Ca o lunga salutare
Către-un falnic viitor?"

Cu ocazia Războiului Crimeei (Chestiunea orientală) dela al cărui desnodământ victorios pentru aliatele Franţa şi Anglia, Principatele Române sperau atâtea realizări mari de înfăptuit, Alecsandri, arzător de a vedea împlinindu-se cât mai curând asemenea idealuri, implora ca noul an 1855 să fie un an mai norocos:

„Fă ca anul care vine să aducă-un mândru soare,
Să deschidă-o cale nouă de mari fapte roditoare
Pentru neamul românesc,
Căci el are din vechime o menire strălucită!
El a fost şi vrea să fie sentinelă neclintită
Pe pământul strămoşesc!"

Pe acelaş plan de acţiune patriotică, Alecsandri mai scrie *Moldova în 1857*, şi *Hora Unirii*, (1857) devenită atât de populară şi cântată în toate provinciile româneşti:

„Hai să dăm mână cu mână
Cei cu inimă română“...

Alte bucăţi, unele cu caracter istoric, unele cu sentimente naţionale şi unele cu imagini exotice mai sunt: *Sentinela Română*, *Banul Mărăcine*, *La Magenta*, *Muntele de foc*, *O noapte la Alhambra*, *Seguidila*, *El R'baa*, impresii şi ecouri din popasurile călătoriilor.
O poezie de meditaţie filosofică vibrantă, cu un joc reflex de idei naţional-sociale, singura creaţie de această natură în opera poetului, e bucata *La Sevastopol*, cu evidente influenţe ale revoluţiei franceze din 1789, turnată într'un cadru de evocare cu ocazia vizitării ruinelor de pe urma Războiului Crimeei, 1855:

„Un şir de mari corăbii stau înecate 'n port.
Oraşul Sevastopol ars, dărâmat şi mort
Intinde pe o culme ruina sa măreaţă,
Fantasmă învelită c'un giulgiu de albă ceaţă!

O! ce spectacol mare de mari deşertăciuni
Cu fală-acoperite de-a gloriei cununi!
Cât sânge, câte chinuri şi câtă grozăvie
Pentr'un monarc despotic şi oarba sa trufie!

. . . .

Când va sosi, o! Doamne, un timp mai mângâios
In care să pătrundă cuvântul lui Cristos?
Să piară duşmănia din trista omenire,
Să nu mai fie omul unealtă de pieire?

Când răsări-va 'n ceruri frumoasa, blânda zi
Ce din orbire cruntă pe Regi îi va trezi?
Şi-a răspândi în lume simţiri mântuitoare,
Dreptatea, libertatea, frăţia 'ntre popoare?...“

Bucăţi de mare inspiraţie lirică mai sunt: *N. Bălcescu murind*, cu duioase personificări ca „păsărică sburătoare“ şi „nouraş pătruns de soare“, trimise de sufletul celui ce doarme la Palermo, izgonit din ţara lui, să mângâie această ţară în lipsa lui şi să facă să rodească în sânul ei, cu

„Verzi lauri de mărire
Floarea sufletului meu!“

O atmosferă de vis şi mister conţine *Lacul de Como*. Puternică, vibrantă şi plină de duioşie e legenda *Inşiră-te Mărgărite*.

Urmărind structura acestor poezii din ciclul *Mărgăritărele*, observăm că Alecsandri, în plină maturitate a geniului său, exprimă o imaginaţie bogată în idei şi sentimente, iar ca formă el modelează o limbă firească, armonioasă, în construcţii prozodice variate,

PASTELURI

Trecând la acest capitol, ajungem la o specie nouă de poezie, care, prin pana lui Alecsandri, se conturează ca o creaţie lirică de sine stătătoare, cu un loc bine meritat, ca valoare artistică în literatura română.

Cel dintâiu pastel în literatura noastră apare fragmentar în poema *Sburătorul* lui Heliade-Rădulescu, când descrie în imagini suggestive şi originale, o înserare şi liniştea nopţii unui sat.

Denumirea de *pastel* e luată ca figură de stil din arta plastică a picturii. Noţiunea de „pastel" e a unui obiect, un creion colorat, cu care se schiţează sau se desenează un portret sau un peisagiu. Peisagiile desenate cu asemenea creioane colorate s'au numit şi se mai numesc şi *pasteluri*, adică redarea unor privelişti.

Aceste zugrăviri de natură exprimate în poezie au fost numite tot *pasteluri*.

In aceste compuneri peisagiste, Vasile Alecsandri descrie cu un deosebit spirit de observaţie, cu un colorit de imagini vii şi cu o îndemânare de artist, fragmente din natură şi aspecte din vieaţa satelor noastre.

In lumea tablourilor zugrăvite, elementele psihologice, subiective, adică ale autorului sunt absorbite de elementele naturii, pe care el le contemplă.

Variaţia anotimpurilor, cu podoabele şi urmările lor specifice, cu momentele scânteietoare de o lumină aparte, se găsesc reflectate cu nerv şi vibraţie în ansamblul acestor poezii.

Peisagii de iarnă. prinse de lentile vizuale foarte atente şi sensibile, dar nu în intimitatea lor pipăibilă, se succed reprezentate ca momente spectaculoase: *Iarna, Gerul, Viscolul, Sania, Miezul iernii, La gura sobei.*

Primăvara aduce poetului minunate crochiuri de perspectivă, pe care el le stilizează cu o bogăţie de imagini proaspete şi cu o limbă încărcată de termeni noui, rurali, plini de vigoare, cu care uimeşte şi azi pentru frumuseţea lor nealterată: *Sfârşitul iernii, Oaspeţii primăverii, Cocoarele, Plugurile, Noaptea, Semănătorii*:

> ***„Semănătorii veseli spre fund înaintează,***
> *De-a curmezişul brazdei boroanele pornesc*
> ***Şi grapele spinoase de-aproape le urmează,***
> ***Ingroapă 'ncet sămânţa şi câmpul netezesc."***

Acolo se mai găsesc: *Dimineața, Floriile, Paștele, Tunetul.*

Icoane vii de sub cerul larg boltit al verii sunt pictural sintetizate în bucățele: *Rodica, Lunca din Mircești, Malul Siretului, Concertul din luncă, Vânătorul, Puntea, Balta, Fântâna, Secerișul* cu imagini atât de robuste și plastice ne mai întâlnite până la Alecsandri în lirica noastră:

„In cel lan cu spicuri nalte au intrat secerătorii,
Pe când era încă umed de răsuflul aurorii,
Toți, privindu-i de departe, parcă 'noată'n galben râu,
Fetele fără ștergare și flăcăii fără brâu.

Secerea, craiu nou de moarte, mereu taie, spicul cade,
Prepelița își ia puii și se duce; lanul scade,
Iar în urmă holda mândră răsturnată prin bucăți
Se ridică 'n snopi de aur, se clădește'n jumătăți.“

Tot în această grupare se află și câteva *pasteluri exotice*, în care talentul și fantezia lui Alecsandri creiază adevărate bijuterii ale genului. Din *Pe coastele Calabrei*, dăm ultima strofă:

„Dorm valurile mării sub atmosfera caldă.
In baie azurie Sicilia se scaldă;
Și'n umbră călătorul țintind ochii spre mal,
Aspiră-al Syracuzei parfum oriental.“

Ca un ecou al călătoriei în Spania e *Linda Raïa*. Pline de grație și armonie muzicală feerică, în colori care transpun realitatea într'un miragiu de extaz, ne apar poeziile *Pastel Chinez* și *Mandarinul*:

„Mandarinu' haine scumpe de mătasă vișinie,
Cu frumoase flori de aur și cu nasturi de opal,
Peste coada-i de păr negru poartă-o vânătă tichie
Care 'n vârf e 'mpodobită c'un bumb galben de cristal.

. . . .

Ochiul vesel întâlnește pe colnice 'nverzitoare,
Turnuri nalte de pagode unde cântă vechiul Bonz,
Și auzul se resimte de vibrări asurzitoare,
De răsunetul metalic al Tam-tamului de bronz.“

Ciclul se închee cu *Bărăganul* și *Valul lui Traian*.

Privind în contururi generale, atitudinea de inspirație și atmosfera din *Pasteluri*-le lui Alecsandri, observăm că acestea nu sunt adâncite, trăite de el însuși, în desfășurarea lor normală. Ele sunt privite de departe, cu ochiul unui spectator, dornic de schimbare de decor și noutăți, care vede țăranul și priveliștele naturii din

jurul lui mai mult la suprafață, în treacăt, în *forme ideale*, nu *reale* și *permanente*. De aceea *Pasteluri*-le lui V. Alecsandri respiră un pronunțat colorit romantic.

Ele constituiesc în literatura română expresia poetică idealizată a peisajului și a aspectelor câmpenești cu oamenii satelor, pe care în arta plastică le-a imortalizat pictorul Nicolae Grigorescu.

Limba acestor poezii e foarte bogată în imagini și termeni, din care mulți au fost introduși pentru prima dată și au făcut să intre în circulație noțiuni cu rezonanță autohtonă.

VARIA

Se găsesc adunate aci poezii cu teme deosebite, după cum le indică și titlul, descriptive, romanțe, dedicații, fabule, (Moară de vânt), imnuri, printre care amintim: *Imn religios, Imn lui Ștefan cel Mare, Căderea Rinului,* balada *Ștefan și Dunărea,* și altele.

LEGENDE

Experiența cu rezultate atât de fericite de până acum deschide perspective tot mai mari talentului lui Alecsandri. Inspirația poetului se desfășoară în *Legende*, în mare, în acțiuni epice. Ea trece dela lirismul ocazional, la compuneri de proporții întinse, cu eroi și conflicte sufletești, care implică putere de personificare și imaginație.

Subiectele luate din izvoarele istorice sau din basmele noastre populare, ori din simple superstiții sunt desvoltate cu măestrie, cu o fantezie luxuriantă și cu o gradație impresionantă.

Legendele lui Alecsandri se pot împărți în două categorii, după natura lor: *istorice* și *fantastice*.

LEGENDE	*istorice*	Dumbrava-Roșie, Dan, Căpitan de plaiu, Calul Cardinalului Batori, Vlad Țepeș și Stejarul, Ghioaga lui Briar, Hodja Murad Pașa, Garda saraiului, Murad Gazi Sultanul și Becri Mustafa.
	fantastice	Răzbunarea lui Statu-Palmă, Legenda Rândunicăi, Grui-Sânger, Legenda Ciocârliei, Legenda Lăcrămioarei, Prier și Fata Iernii.

In acele cu CARACTER ISTORIC se presupune la origine un sâmbure de adevăr. De aceea eroii şi acţiunile păstrează în desfăşurarea lor, o atingere cu lumea reală, ca şi cum s'au putut petrece sau s'ar mai putea întâmpla asemenea fapte uimitoare.

In LEGENDE FANTASTICE, cu izvoare din basme sau din superstiţii, apar ca eroi sau alături de eroii principali, forţe supranaturale şi personificări de plante, animale, lună, soare, stele, în fiinţe umane cu puteri extraordinare. Timpul în care se petrec aceste acţiuni se situiază într'o epocă neprecisă, la începutul începuturilor.

Dumbrava-Roşie

E un poem istoric al cărui subiect a fost luat — după cum indică Alecsandri în note — din „Arhiva istorică a României" şi din Dimitrie Cantemir, care la rândul lui citează pe istoricul polon Mateiu Miechowcki.

Poemul este împărţit în opt capitole.

I. *Visul lui Albert,* cuprinde planul Regelui Albert al Poloniei de a porni la cuceriri de ţări şi popoare, începând cu Moldova, pe al cărei tron se afla gloriosul Ştefan cel Mare. Albert „craiul Lehiei" e un rege plin de încredere în sine, „trufaş, semeţ" orbit de invidie faţă de aureola lui Ştefan al Moldovei. Alături de Albert sunt descrişi fruntaşii nobilimii polone, care erau şi capi de oaste, cu multe şi strălucite izbânzi la activul lor. Cei mai de seamă sunt: Grodeck zis „Falcă-tare", Zciusko, Biela, Gorow, Zablotowski, Glence din Pocuţia, Zabloş Litfan, Gabriel din Moraviţa, Tocelski, etc. Imbrăcaţi în „dulămi cu flori de aur" şi 'n tot felul de haine scumpe nobilii poloni cu regele în fruntea oastei pornesc spre Moldova.

II. *Ţara în picioare.* Aici se arată că veştile apropierii armatei polone cu jaf şi pradă fac să fugă în bejenie, către ascunzişuri şi munţi, populaţiile satelor înspăimântate. Crainicii vestesc să se adune oştenii gata de luptă în jurul lui Ştefan Vodă. Printre cei mai aprigi luptători sunt „Coman dela Comana", „Balaur dela Galu", „Ciolpan din Pipirig", Velcea, Purice-Movilă, Roman-Pribeagul, bătrânul Matei Cârjă, Costea, Boldur, Trotuşan Toţi sunt încercaţi în atâtea lupte câştigate de Ştefan, împotriva duşmanilor năvălitori ca: Unguri, Tătari, Turci.

III. *Tabăra leşească.* Autorul descrie un popas cu vieaţa de tabără şi obiceiurile Polonezilor. Ostaşii „frig boi întregi", destupă mari butoaie de vin — antale — şi ospătează din belşug şi beau fără cupe. Magnaţii cu femei voluptoase şi fete tinere petrec fără grijă în desfrâu şi băutură cu vinuri de Cotnar. Cortul regal e însă ca din basme:

„Cortul regal e splendid! Duzini de candelabre
Revarsă-a lor lumină, pe-o masă ce se 'ntinde
Sub table încărcate de scule și merinde
Și sticle largi cu vinuri Spaniole și Calabre...“

Alături de Albert petrec la masă fratele acestuia mai tânăr, Sigismund, și nobilii din cele mai aristocrate familii poloneze: episcop al Cameniței, Lozinski, Sbignev Țenczynski, Herbor Lucasievitz, Padlovski, castelanul Radomiei, Toporski. Ei cuvântează, urând biruință oastei lor și pieire Moldovei.

IV. *Tabăra română.* Nu departe de oastea polonă odihnește, în așteptarea bătăliei, oastea moldovenească, printre care se afla fruntași ca Mihul, Balaur, Alimoș, Grozan, Pală-dalbă, Spargelemne. Românii își amintesc de bătălii grele din trecut, dela Scheea, Racova, Grumăzești, Lipneț, pe care le-au biruit, și cu credința în Dumnezeu ei speră că și acum vor birui pe dușmani.

V. *Ștefan cel Mare.* Intr'o poiană în mijlocul unei păduri, în care e o colibă din ramuri de stejari, se adăpostește Ștefan Vodă. Ostășimea vine în poiană și se așează în rânduri. Apare Ștefan în fața colibei, care are o figură strălucitoare și impunătoare. Alecsandri descrie chipul voievodului în cuvinte entuziaste și metaforice:

„Iată-l cărunt, dar încă bărbat între bărbați
Ca muntele Ceahlăul prin munții din Carpați!
El întrunește 'n sine o triplă maiestate:
Acea care-o dau anii la conștiinți curate,
Acea care resfrânge-a tronului splendoare.“
Și-acea întipărită de faima 'nvingătoare.“

Sunt evocate apoi mărețele fapte de arme ale lui Ștefan, care în fața oștirii, urcat pe-o movilă, cuvântează astfel:

„Români din toată țara! Boieri, vechi Căpitani,
Și voi, feciori de oaste!... Sunt patruzeci de ani,
Moldova la Dreptate, pe soarta ei stăpână
Mi-a pus pe cap coroana și buzduganu'n mână.“

Și continuă cu momentele mari și grele din domnia lui, îndemnând oștirea, acum la năvălirea lui Albert, care vrea să le robească țara, să aleagă:

„Decât Moldova în lanțuri, mai bine ștearsă fie!
Decât o viață moartă mai bine-o moarte vie!...“

VI. *Asaltul.* Ștefan, având la dreapta sa pe fiul său Bogdan, iar la stânga pe Boldur, asistă de pe o culme din apropiere la asaltul pe care-l dă oastea lui, formată din aprozi, lefegii, curteni, arcași

şi călăraşi. Moldovenii sparg întăriturile polone şi pătrund printre escadroanele lor.

VII. *Lupta*. Urmează încleştarea cea mare, lupta pe vieaţă şi pe moarte între poloni şi moldoveni. O scenă de cavalerism romantic e discuţia între nobilul polon Toporski, şi moldoveanul Cârjă, amândoi bătrâni şi vestiţi în fapte eroice. Ei convin să nu se mai bată, ci, la vârsta lor, le şade mai bine să asiste la datoria celor tineri.

Bătălia este grea. Autorul o descrie cu multe amănunte. Leşii cad rând pe rând din oaste şi nobilime. O mare parte cade prizonieră, iar craiul Albert abia scăpă cu fuga.

VIII. *Aratul*. Prizonierii luaţi în această luptă, drept pedeapsă pentru jafurile şi omorurile crude săvârşite asupra satelor moldoveneşti în năvălirea lor vicleană, sunt puşi la jug să are cu plugurile o câmpie, pe care Ştefan dădu ordin să o samene cu ghindă. Pădurea de stejari crescută pe acele locuri a fost numită *Dumbrava-Roşie,* adică stropită cu sânge.

Poetizarea acestor episoade are evidente calităţi de fantezie şi de întărire a sentimentului naţional.

Poemul are însă şi scăderi. Faţă de sfera de acţiune a subiectului, diferitele capitole descrise mai sus, sunt prea întinse şi chiar monotone. Cuvântarea lui Ştefan sau Asaltul nu provoacă lectorului elemente de curiozitate, care să-l captiveze prin efecte artistice neaşteptate.

Pentru vremea în care a fost scrisă *Dumbrava-Roşie,* 1871—1872, ea reprezintă negreşit, o valoare literară merituoasă.

Dan, Căpitan de plaiu

Mai puternică şi mai desăvârşită ca realizare şi concepţie decât *Dumbrava-Roşie,* legenda istorică *Dan, Căpitan de plaiu* conţine un echilibru între dimensiunea epică şi formele de exteriorizare, adânc cugetate:

„Bătrânul Dan trăieşte ca şoimul singuratic
In peşteră de stâncă, pe munte păduratic".

Cu aceste obsedante şi sugestive versuri începe Alecsandri evocarea figurii plină de demnitate, de mândrie şi de eroism a viteazului moldovean Dan, retras odată cu anii bătrâneţii în marea izolare a peşterii de munte.

Intr'o zi, „bătrânul Dan ascultă" cum vorbeau doi stejari care se tânguiau că în ţară au năvălit iar Tătarii, dând foc la sate şi la holde, şi luând în robie fete şi copii. Dan aruncându-şi ochii

pe cer vede stoluri de vulturi și ulii care porneau din munți spre șesurile cu stârvuri și prăpăd.

Atunci Dan cu sufletul aprig și inimă reîntinerită pornește la casa lui Ursan, un „pribeag misterios" de peste Milcov, viteaz și spătos ca un zimbru, cu care să lupte împreună împotriva Tătarilor.

Dan și cu Ursan se duc în bătătura ogrăzii, când deodată năvălește o herghelie de cai, adusă din urmă de Fulga, fata lui Ursan, o copilă îndrăsneață, frumoasă, sprintenă și îmbrăcată băiețește. Fulga prinde din herghelie câte un cal din cei mai aprigi și noaptea pe lună, Dan și cu Ursan se duc vijelioși spre Nistru, până ce în zori, ajung la văile unde Tătarii ardeau satele cu pârjol. Aici ceata românească se opunea hoardei tătărești. Din două părți opuse se aruncă în luptă spre tătărime, Dan și cu Ursan. Bătălia este crâncenă. Cad Tătari mulți străpunși de paloșele vitejilor moldoveni, însă în cele din urmă cad loviți de săgeți și Ursan și Dan. In toiul încleștării apare Fulga, care răpește pe tatăl ei, Ursan. Tot atunci vin arcașii dela Orheiu care gonesc pe Tătari. Bătrânul Dan, rănit, este dus prizonier de Hanul Ghirai peste Nistru. In captivitate, Dan este amenințat că dacă nu va trece la religia musulmană va fi ucis. El răspunde Hanului:

„— Ceahlăul sub furtună nu scade mușunoi!
Eu, Dan, sub vântul soartei să scad păgân, nu voi,
Deci nu-mi convine viața mișelnic câștigată,
Nici pata făr'de-legei în fruntea-mi înfierată.
Rușinea-i o rugină pe-o armă de viteaz
Un vierme ce mănâncă albeața din obraz.
Cui place să roșească, roșească... eu nu vreu
Nici pata pe-a mea armă nici pe obrazul meu."

Dan primește moartea, dar înainte de a muri roagă pe Ghirai să-l lase să sărute numai odată pământul țării lui, Moldova. Hanul îi desface chiar el lanțurile robiei; Dan pleacă, trece Nistrul, îngenunchiază pe iarba și pământul Moldovei, pe care îl „sărută ca pe moaște", apoi fericit se 'ntoarce la Han, unde cum ajunge „cade mort".

Calitățile acestei legende sunt multiple. Cei trei eroi: Dan, Ursan și Fulga sunt prezentați de Alecsandri în caractere de bărbăție și atitudini sufletești foarte mișcătoare și originale. Personagiile vii trăiesc o acțiune interesantă, cu un desnădământ neașteptat.

Versurile sunt armonioase cu sonorități muzicale și imagini proaspete.

Hiperbolele, care de obiceiu fac parte din elementele de compoziție ale povestirilor istorice sau fantastice, sunt utilizate în acțiune sau gesturi, cu măsura cuvenită.

O frumoasă onomatopee o întâlnim în:

„Deodată se aude un tropot pe pământ,
Un tropot de copite, potop rotopitor!

Prin viguroase calităţi de fond şi formă legenda *Dan, Căpitan de plaiu* e una din capodoperele literaturii române.

Grui-Sânger

Ni se prezintă un motiv luat din folklor. Are un conţinut fantastic.

„Codrul-fără-viaţă" e o pădure infernală, cu stânci, prăpăstii şi copaci cu forme apocaliptice, în care elementele naturii au forme hidoase şi ameninţătoare. Peşterile sunt negre de întunerec şi pline de mistere. In fundul prăpăstiilor torente de apă poartă cadavre şi sânge. Pe deasupra vulturii dau ocoluri dupa pradă, iar lupii scot „urlete" groaznice. In această pădure nu există vieaţă, fiindcă orice fiinţă este ucisă de o umbră care se iveşte pe „un munte în dreptul lunii", cu o bardă în mână. Acesta e un ucigaş numit Grui-Sânger, „regele pădurii".

Grui-Sânger e întruchiparea cruzimei. „De-abia sosit în viaţă prin moartea maicei sale" el a fost ursit de Satana numai să schingiuie şi să omoare. Victimele lui sunt fără număr. O singură fiinţă putea pătrunde până la el, tatăl său.

Intr'o zi, pe când tatăl lui Grui-Sânger venea pe potecile pădurii întunecate, cu dorul de a-şi mai vedea feciorul şi a-l readuce pe calea cea bună, fu ucis c'o lovitură de bardă.

La această mişelie, pădurea se aprinde, brazii ard ca nişte „torţe" şi din mii de glasuri se aude un blestem asupra lui Grui-Sânger: să nu aibă odihnă decât atunci când buturuga sub care a fost ucis tatăl său, va înfrunzi şi va înflori, udată cu apă adusă cu gura, din vale. După o jumătate de veac, pe când Grui-Sânger, bătrân de tot, căra încă apă la buturugă, într'o vreme de secetă, întâlni în cale o păsărică aproape moartă de sete şi el o salvă dăruindu-i picătura de apă din gura lui. Atunci Dumnezeu înverzi şi înflori buturuga şi Grui-Sânger fu iertat.

Tablourile descrise de Alecsandri în *Grui-Sânger* sunt transfigurate de o putere de evocare impresionantă. „Pădurea fără viaţă" cu aspectele ei ciudate, vedenii şi jigănii stranii provoacă în suflet fiorii macabrului. Expresiile figurate dau un colorit plastic decorului.

Figura lui Grui-Sânger e a unui prototip al geniului răului, a unui monstru al naturii.

Legenda are un conţinut moral prin faptul că Grui-Sânger, în

urma unei lungi şi chinuitoare ispăşiri, însoţită de un strop de bunătate, este iertat de puterea divină, de toate marile nelegiuiri săvârşite.

Tot în gruparea de *Legende* se află şi bucata *Pohod na Sybir*, care este mai degrabă o baladă.

Inspirată după un tablou ce-l avea Alecsandri în casă la Mirceşti, bucata *Pohod na Sybir* conţine sentimente şi accente emoţionante, cu adevărat dramatice.

Ni se descrie o coloană de osândiţi politici, trimisă pe jos, în Siberia şi excortată de biciul Cazacilor călăreţi, pe câmpii nemărginite de geruri şi de zăpezi. Condamnarea lor e nedreaptă, despotică:

„Dar unde merge-acest popor
Ce nu mai are 'n lume
Nici o sperare 'n viitor,
Nici patrie, nici nume?
Se duce şters dintre cei vii
Să moară prin pustii.

Palid convoiu, pierdut, uitat,
Coloană funerară,
Ea poartă 'n frunte un stigmat...
Amorul sfânt de ţară!
O! sfânt, sublim, ceresc amor,
Câţi pentru tine mor!

Ah! câţi martiri pentru-un cuvânt,
Un dor de libertate,
Cu zile mers-au la mormânt
Prin răsbunări turbate!
Câţi au format grozavul şir
Pohodul na Sybir!"

Coloana apoi se opreşte, pentru popas. Convoiul se lipeşte cu pieptul de omăt şi toţi adorm adânc.

„Unul prin vis vede plângând
O mamă 'mbătrânită
Altul se 'ngână desmierdând
Soţia lui iubită..."

Peste noapte însă viscolul îi îngroapă şi-i îngheaţă sub troiene cu Cazaci cu tot, dispărând fără urme.

„Au fost! acum ei unde sunt?...
Un cârd de vulturi sboară
Pe sus c'un repede avânt
Şi iute se coboară,
Iar dintre brazi vine urlând,
Urlând lupul flămând!...“

Pohod na Sybir e în adevăr o creaţie vibrantă, cu calităţi de capodoperă.

In rest, poezii, fără a fi legende, introduse în acest ciclu mai sunt: *Cuza-Vodă, Noaptea-albă, Cântecul Gintei Latine, Răpirea Bucovinei* şi altele.

Ostaşii noştri

Venind războiul pentru independenţa ţării, dela 1877—1878, cu toate că poetul nu mai era tânăr, el găseşte totuşi în resursele sale sufleteşti un puternic avânt pentru a cânta pe strune noui de harpă evenimente glorioase şi faptele eroice ale dorobanţilor români.

Poeziile din epoca aceasta sunt grupate în *Ostaşii noştri*. Prima e o poetizare alegorică: *Balcanul şi Carpatul*. Urmează *Peneş Curcanul* una din cele mai mari creaţii, cu sclipiri geniale, în care Alecsandri toarnă în tipare de artă originală, evocarea unor oameni şi fapte din luptele dela Plevna, cu o vervă de inspiraţie unică. Alecsandri ridică pe culmile aureolei de simbol şi frumuseţe veşnică sufletul poporului român, prin sufletul-sinteză al dorobanţului Peneş-Curcanul. Se oglindesc în acest poem atâtea străluciri de diamant, atâtea ecouri de vieaţă autentică, atâta robusteţe şi înţelegere în faţa marilor destine, întruchipând caracterul specific al rasei noastre, încât în fiecare vers pulsează o imagine din propria noastră făptură şi năzuinţă.

„Copii! aduceţi un ulcior
De apă de sub stâncă
Să sting pojarul meu de dor
Şi jalea mea adâncă.
Ah! ochii-mi sunt plini de scântei
Şi mult cumplit mă doare,
Când mă gândesc la fraţii mei
Cu toţi pieriţi în floare.“

Cu acelaş spirit patriotic sunt bucăţile: *Sergentul, Fraţii Jderi, Căpitanul Romano, Hora dela Plevna, Hora dela Griviţa, Odă ostaşilor români,* etc.

Altele

Sunt grupate poezii variate: patriotice, ode, imnuri, dedicații, *Legenda sfințirii dela Curtea de Argeș,* pasteluri, *Legenda Crinului, Balada Peleșului,* etc. Unele din acestea au reale calități literare, altele o simplă valoare ocazională.

CARACTERIZARE GENERALĂ

Opera poetică a lui Alecsandri, consacrată atâtor variate preocupări artistice și realizări de inspirație este una din cele mavaste și mai calitative din literatura română.

Influența ei s'a resimțit asupra contemporanilor, până și asupra lui M. Eminescu [1]).

Caracteristica esențială a poeziilor lui Alecsandri e *fondul optimist* și *forma armonioasă,* cu o tehnică prozodică mai savantă și evoluată, față de forma poeziilor lui Gr. Alexandrescu sau Dimitrie Bolintineanu.

Se mai reliefează în majoritatea bucăților o strânsă legătură cu *tradiția,* cu rădăcinele istorice și populare ale sufletului românesc în continuitate.

Lirica lui Alecsandri pulsează de note senine, sete și dragoste de vieață, de miragii exotice și de evocarea altor vremuri. In epică găsim gesturi eroice și patriotice și de fantezie răscolitoare și dătătoare de lumină.

Sensibilitatea lui Alecsandri are parcă și un caracter feminin, dacă se poate numi așa, acea sensibilitate delicată, puțin adâncă, dar capabilă să miște și să înregistreze la cele mai ușoare adieri.

Deși începuturile literare ale lui Alecsandri se manifestă independent de influența romanticilor la modă, totuși în temperamentul și structura interioară a poetului au existat puternice zăcăminte de minereuri romantice, pe care el le-a șlefuit în atâtea opere cu o pasiune de artist și vizionar.

GABRIEL DRĂGAN

1) I. M. **Rașcu:** *Eminescu și Alecsandri,* București 1936, un studiu minuțios și documentat, în care multe apropieri de vocabular găsite la Eminescu, sunt evidente ecouri din lectura poeziilor lui V. Alecsandri.

BIBLIOGRAFIE

I. OPERA LUI VASILE ALECSANDRI

POEZII

Balade adunate și îndreptate. Partea I, Iași, 1852. Partea II, Iași, 1853. Traducere franceză cu Introducere de A. Ubicini, Paris 1855. — H. Stanley, Rouman Anthology, Helford, 1856. — Rumänische Volkspoesie, Hermannstadt, 1859.

Doine și lăcrimoare, 1842 1852, Paris, 1853. — Poésie roumaine. Les doïnas. Poésies moldoves, Paris 1852—1853. — Ediția II-a Iași, Berman Pileski 1863. — Staufe, Rumänische Poeten, Wien 1865.

Poezii populare ale Românilor, adunate și întocmite, București 1862. Alte ediții: Socec, București 1891, 1908, Minerva, București 1908. Tipografiile Române Unite, București 1934. Biblioteca pentru toți, București.

Dumbrava Roșie, poem istoric, Iași, 1872.

Opere complete, Editura Socec, București, vol I. *Doine și lăcrimioare,* 1875, vol. II. *Mărgăritarele,* 1875, vol. III. *Pasteluri și Legende,* 1875.

Ostașii noștri, pezii, Socec, București, 1880.

Opere complete, *Poezii,* cu introducere de Ion Bianu, Editura Socec, București, 1896.

Opere complete, *Poezii,* Editura „Minerva", București, 1904; ediții, 1908, 1918.

Poezii, „Biblioteca pentru toți", București, No. 182, *Doine,* 183 *Lăcrimioare,* 184 *Suvenire,* 185—186 *Mărgăritărele,* 187 *Pasteluri,* 188 *Varia,* 189—190 *Altele,* 191 *Ostașii noștri,* 192 *Dumbrava Roșie,* 193—194 *Legende.*

Poezii lirice, 1840—1859, Vălenii de Munte, 1909.

Poezii alese, Biblioteca Socec No. 6, București, 1908.

Poezii populare, în colecția „Pagini alese", No. 44, Editura „Cartea Românească", București, 1921.

Pasteluri, în colecția „Pagini alese", No. 70, Editura „Cartea Românească", București, 1922.

Poezii, *Doine și lăcrimioare,* Ed. Socec, București, 1922.

Opere complete, *Poezii,* cu introducere de Gh. Adamescu, Editura „Cartea Românească", Bucureşti, 1922; (cuprinde: *Doine, Lacrimioare, Suvenire, Mărgăritarele, Pasteluri, Legende, Varia, Ostaşii noştri, Altele, Postume uitate).* Ediţiile următoare cu textul variabil: 1927, 1937.

PROZĂ

Buchetiera dela Florenţa, în revista „Dacia literară", Iaşi, 1840, pp. 355 407.
Salba literară, Iaşi, 1857.
Dridri, fragment de roman, în „Revista contemporană", Bucureşti, 1873, p. 189 şi p. 287.
Opere complete, *Proză,* Editura Socec, Bucureşti, 1876.
Opere complete, *Proza,* Editura „Minerva", Bucureşti, 1904, editia II-a 1910.
Trei convorbiri cu Napoleon III, Biblioteca Şcoalei secundare No. 2, Ploeşti, 1908.
Suvenire din Italia Monte di fo, (Muntele de foc) în rev. „Albina Romanească", Iaşi, 1843.
Istoria unui galbân, în rev. „Propăşirea", Iaşi, 1844; alte ediţii: editura Alcalay, Bucureşti, 1916, în colecţia „Pagini alese", Edit. „Cartea Romanească", Bucureşti, 1922.
O primblare prin munţi, în rev. „Propăşirea", Iaşi, 1844.
Iaşii în 1844, în „Calendarul pentru poporul românesc", Iasi, pe anul 1845.
Balta-Albă, în „Calendarul Albinei", Iaşi 1848.
Inecarea vaporului Seceni pe Dunăre, în „Almanachul pentru Români", Iasi, 1853.
Proză, în colecţia „Clasicii Români comentaţi", editura „Scrisul Românesc", Craiova, 1930, cu introducere de Alexandru Marcu.

TEATRU

Farmazonul din Hârlău, comedie în trei acte, Iaşi, 1840.
Cinovnicul şi modista, comedie în 1 act, Iaşi, 1840, în colecţia „Repertorul Teatrului Naţional din Iaşi, No. 7.
Spătarul Haţmaţuchi, comedie în versuri Iaşi, 1840.
Cuconul Iorgu dela Sadagura, comedie în trei acte, Iaşi, 1844.
Creditorii, comedie în 1 act, Iaşi, 1845.
Un rămăşag, comedie în 1 act, Iaşi. 1846.
Piatra din casă, comedie cu cântece, în 1 act, Iaşi, 1847.
O nuntă ţărănească, scene naţionale, în 1 act, Iaşi, 1850.
Teatru românesc. Repertoriul dramatic al d-lui Vasile Alecsandri, Tomul I, Iaşi, 1852. (Cuprinde: *Creditorii, Iaşii în carnaval, Ramaşagul, Piatra din casa, Nunta ţaranească, Scara mâţei, Şoldan Viteazul, Mama Angheluşa, Herşcu Boccegiul, Chiriţa în Iaşi, Cram nou, Doi morţi vii, Chir Zuliaridi, Chiriţa în provincie)*
Păcală şi Tândală, dialog politic, 1857.
Cetatea Neamţului, tablou istoric în 3 acte, Iaşi, 1857.

Vioara teatrului românesc, culegere de cântece şi cuplete, publicate de Luchian, Iaşi, 1851.
Clevetici, ultra-demagogul şi Timofte Napoilă, ultra-retrogradul, Iaşi 1861.
Repertoriul dramatic, Iaşi, 1863. (Cuprinde: *Rusaliile în satul lui Cremene, Sgârcitul risipitor, Lipitorile satului).*
Harţă răzeşul, operetă comică într'un act. Iaşi, 1371.
Opere complete, Editura Socec, Bucureşti, 1875, *Teatru* vol. I, canţonete comice, scenete şi operete. (Cuprinde. *Şoldan Viteazul, Mama Anghelușa, Herşcu Boccegiul, Clevetici, ultra-demagogul şi Timofte Napoilă, ultra-retrogradul, Sandu Surugiul, Paţuşarul, Chiriţa în voiaj, Barbu Lautarul, Paraponisitul, Pacala şi Tândala, Scara mâţei, Craiu nou, Harţa Razeşul;* vol. II. Vodeviluri, Bucureşti, 1875. (Cuprinde: *Ramaşagul, Piatra din casa, Nunta ţaraneasca, Chiriţa în Iaşi, Chiriţa în provincie, Doi morţi vii, Cinel-Cinel, Rusaliile, Agachi, Arvinte. Mille director, Florin şi Florica, Drumul de fier);* vol. III. Comedii, Bucureşti, 1875. (Cuprinde: *Iorgu dela Sadagura, Creditorii, Iaşii in Carnaval, Chir Zuharidi, Concina).*
Despot-Vodă, legendă istorică în versuri, Ed. Socec, Bucureşti, 1880; ediţii: 1895, 1901. 1905, „Biblioteca pentru toţi", 1908 cu o notiţă introductivă de Petru V. Haneş. Editura Sfetea 1907.
Opere complete. Teatru, Editura „Minerva", Bucureşti, vol. III, IV, V, VI, VII, 1904 1908.
Barbu-Lăutarul, Kera Nastasia, Paraponisitul, Piatra din casă, Florin şi Florica, în „Biblioteca pentru toţi", Bucureşti, 1903.
Opere complete, vol. X. *Fântâna Blanduziei*, piesa în 3 acte, în versuri. (Cu un adaus de poezii, *Varia*. Ed. Socec, Bucureşti, 1884.
Cetatea Neamţului, Cinel-Cinel, „Biblioteca pentru toţi", Bucureşti ediţia II-a 1908.
Opere complete vol. XI, *Ovidiu* dramă în cinci acte, în versuri, Editura Socec, Bucureşti 1890.

SCRISORI

Generalului I. Em. Florescu, scrisoare în versuri, 1878.
Scrisori, către T. Maiorescu, I. Negruzzi, Al. Papadopol-Calimach şi Paulina Alecsandri, publicaţie îngrijită de Il. Chendi şi Elena Carcacechi, Editura Socec, Bucureşti 1904.
Lettres inédits du poéte roumain B. Alecsandri à Edouard Grenier, Paris, 1911. Traduse în româneşte: **Scrisori inedite**, „Biblioteca pentru toţi", No. 686.
O scrisoare adresată lui Leon Negruzzi, în „Negruzzi (L) Serghie Pavlov", „Biblioteca pentru toţi".
Trei scrisori ale lui Alecsandri către Bălcescu, în „Noua Revistă Română", 1907, No. 31.
Scrisori dela Vasile Alecsandri, în Convorbiri literare" an. XXV p. 97, XXXIX p. 989, XL p. 583.
Scrisori în rev. „Literatură şi artă română" an. II p. 539, III p. 551, V p. 717, VI p. p. 359, 512, Bucureşti

Scrisori inedite ale lui V. Alecsandri, in rev. „Viaţa nouă" an. IX, 1913. p. 302, Bucureşti.
Scrisori dela Vasile Alecsandri, in rev. „Luceafărul" an. IV, 1905, p. 229, Sibiu.
Două scrisori ale lui Vasile Alecsandri, in rev. „Junimea literară", 1908, No. 8—9. Cernăuţi.
Scrisori dela V. Alecsandri, in rev. „Ramuri", 1908 pp. 37, 42, Craiova.
Două scrisori dela Vasile Alecsandri, in ziarul „Acţiunea" Bucureşti, 12 şi 13 Decembrie 1915.
Scrisori către Elisaveta, Doamnă a României, in rev. „Convorbiri literare", Martie 1916.
Scrisori către Sim. Fl. Marian, Alecu Hurmuzachi, Q. Dlujanschi, in rev. „Junimea literară" Cernăuţi, 1905
Din scrisorile lui V. Alecsandri către Regina Elisaveta, in rev. „Convorbiri literare", Maiu, 1916.
Scrisori către Domnitorul Cuza in Al. D. Xenopol: Domnia lui Cuza-Vodă, Anexe.
Scrisori către G. Sion in fruntea traducerii Phedra, de Racine, 1875.

DISCURSURI, COMUNICĂRI

Discurs ţinut în şedinţa Senatului, dela 10 Octombrie 1879, cu ocazia revizuirii art. 7 din Constituţie, Bucureşti 1879.
Rapoarte academice, in „Analele Academiei", Seria II Tom. V, Secţia I 1884 p. 182, 581; Tom. VI, Secţia I, 1884 p. 137.

REVISTE LITERARE

România literară, foaie periodică sub direcţia D-lui V. Alecsandri, Anul I, Iaşi; a apărut dela 1 Ianuarie — 15 Noembrie 1855, având colaboratori pe Grigore Alexandrescu, V. Alecsandrescu. D. Bolintineanu. N. Bălcescu, Al. Callimach, M. Kogălniceanu, C. Negruzzi, Al. Odobescu, etc.

II. REFERINŢE DESPRE V. ALECSANDRI

MONOGRAFII, LUCRĂRI DE SINTEZĂ, STUDII

C. D. Aricescu: Poetul Alecsandri, in rev. „Reforma" 1859, pag. 132.
Vasile Pop: *Conspect asupra literaturii române,* Bucureşti, 1875, pp. 202—210.
Ion Lazariciu: *Istoria literaturii române,* Sibiu, 1884, pp. 158—163.
Enea Hodoş: *Manual de Istoria literaturii române,* Caransebeş, 1893.
N. Pătraşcu: V. Alecsandri, studiu critic, Bucureşti, 1894.

Aron Densușianu: *Istoria limbii și literaturii române*, Iași, 1885, pp 252—263.
Gh. Adamescu: *Noțiuni de istoria limbii și literaturii românești*, București, 1894, p. 200.
Ioan Nădejde: *Istoria limbei și literaturii române*, Iași 1886, p. 467 și următoarele.
Dr. W. Rudow: *Geschichte des rumaenischer Schriftums*, Wernigerode, 1892, p. 67 și următoarele.
L. Șăineanu: *Autori români moderni*, București, 1891, pp. 90—91.
G. Bengescu: *Alecsandri patriot*, București, 1904, (Extras din „Revista Idealistă").
T. Al. Dumetrescu: *Despre Alecsandri. Data nașterii și originea sa*. București, 1905.
D. N. Petrovanu: *Vasile Alecsandri*, studiu biografic, Iași, 1906.
Econ. I. A. Grigoriu: *Vasile Alecsandri*, București, 1907.
Ch. Drouhet: **Modelele franceze ale teatrului lui Alecsandri.** II, Boierii și Ciocoii. *III. Localizările*. — Lipitorele satelor. — Scenarii, situații și personagii imitate în comediile în proză. Iași, 1913, 1914.
Ch. Drouhet: *V. Alecsandri poet liric și romanticii francezi*, București, 1914.
Ch. Drouhet: *Vasile Alecsandri și scriitorii francezi*, Ed. „Cultura Națională", București, 1924.
Emilia Tailler: *Frederich Mistral și Vasile Alecsandri, la congresul din Montpellier*, București, 1915.
N. Iorga: *Istoria literaturii românești* în secolul XIX. Vol. II, vol. III, București, 1908.
Ovid Densușianu: *Literatura română, 1830—1900*, curs litografiat.
N. Zaharia: *Vasile Alecsandri*, viața și opera lui, București, 1919.
Pompiliu Eliade: *Histoire de l'esprit public en Roumanie*, Paris, 1905.
I. M. Rașcu: *Eminescu și Alecsandri*, studiu critic, București, Tipografia Seminarului Monahal Cernica, 1936.
Petre V. Haneș: *Istoria literaturii românești*, ediția III, București, 1934,
Gabriel Drăgan: *Istoria literaturii române*, ediția II-a, București, 1937 pp. 190—208.
Gh. Cardaș: *Istoria literaturii românești*, București 1939, pp. 267—270.
Lucian Predescu: *Istoria literaturii român.*, ediția III, București, 1937, pp. 120—130.

PREA IUBITULUI MEU PĂRINTE

VORNIC V. ALECSANDRI

ÎNCHIN ACESTE DOINE CU IUBIRE
ŞI RECUNOŞTINŢĂ.

1853.

D O I N E

1842 — 1852

D O I N Ă

Doina, doiniță!
De-aş avea o puiculiță,
Cu flori galbene 'n cosiță,
Cu flori roşii pe guriță!

De-aş avea o mândrulică,
Cu-ochişori de porumbică
Şi cu suflet de voinică!

De-aş avea o bălăioară
Naltă, veselă, uşoară,
Ca un pui de căprioară!

Face-m'aş privighetoare,
De-aş cânta noaptea 'n răcoare,
Doina cea desmierdătoare!

*

Doina, doiniță!
De-aş avea o puşculiță
Şi trei glonți în punguliță
Ş'o sorioară de bărdiță;

De-aş avea pe gândul meu,
Un cal aprig ca un leu,
Negru ca păcatul greu;

De-aş avea vre-o şapte frați,
Toți ca mine de bărbați
Şi pe zmei încălecați;

Face-m'aş un vultur mare
De-aş cânta, ziua, la soare,
Doina cea de răzbunare!

Doină, doiniță!
Şi i-aş zice: Mândruliță,
Mă jur p'astă cruciuliță
Să te țin ca un bădiță!

Şi i-aş zice: Voinicele,
Să te 'ntreci cu rândunele
Peste dealuri şi vâlcele!

Şi le-aş zice: Şapte frați,
Faceți cruce şi jurați
Vii în veci să nu vă dați!

Hai, copii, cu voinicie,
Să scăpăm biata moşie
De păgâni şi de robie!

1842

BABA CLOANȚA

Baba-i calul dracului
(Vorbă veche)

Şade baba pe călcae,
In tufarul cel uscat,
Şi tot cată ne'ncetat,
Când la luna cea bălae,
Când la focul cel din sat.

Şi tot toarce cloanța, toarce,
Din măsele clănțănind
Şi din degete plesnind.
Fusu-i repede se'ntoarce,
Iute'n aer sfârâiud

„Fugi, Urîte! baba zice,
Peste codrul cel frumos,
În pustiu întunecos!
Fugi, s'alerge-acum aice
Dragul mândrei, Făt-frumos.

„De-a veni el după mine
Să-l iubesc eu, numai eu,
Dare-ar Domnul Dumnezeu
Să-i se'ntoarcă tot în bine.
Cum se'ntoarce fusul meu!

„Iar de n'a vrea ca să vie,
Dare-ar Duhul necurat
Să fie 'n veci fermecat
Şi de-a Iadului urgie;
Veşnic să fie-alungat!

„In cap ochii să-i se'ntoarcă
Şi să-i fie graiul prins,
Iar Satan c'un fier aprins,
Din piept inima să-i stoarcă
Şi s'o ardă 'n foc nestins!

„Fiară verde să-l gonească
Cât va fi câmp de gonit
Şi lumină de zărit.
Noaptea încă să-l muncească
Sânge-roş şi Hraconit!"

Toarce baba mai turbată.
Fusu-i sboară nevăzut,
Căci o stea lungă-a căzut.
Pe lună s'a pus o pată
Şi 'n sat focul a scăzut:

„Dragă puiule, băiete,
Trage-ţi mâna din ce-l joc
Ce se'ntoarce lângă foc,
Ş'ochii dela cele fete
Cu ochi mari făr' de noroc.

„Vin la mine, voinicele,
Că eu noaptea ţi-oi cânta,
Ca pe-o floare te-oi căta!
De deochi de soarte rele
Şi de şerpi te-oi descânta,

„Vai! din ziua cea de vară,
Când prin luncă rătăcit,
Cântai Doina de iubit,
Cu-a mea inimă amară
Sufletu-mi s'a învrăjbit!

„Adă-mi faţa ta voioasă
Ş'ai tăi ochi de desmierdat,
Că mă jur în ceas curat,
Să-ţi torc haine de mătasă,
Haine mândre de 'mpărat,

„Vârcolaciul se lăţeşte
Sus, pe lună, ca un nor.
Vin' ca pasărea 'ntr'un sbor
Pân' ce viaţa-mi se sfârşeşte
Ca şi lâna din fuior".

Baba Cloanţa geme, plânge,
Căci fuiorul s'a sfârşit,
Iar voinicul n'a venit!
Mâinile cumplit îşi frânge,
Crunt strigând spre răsărit:

„Sai din hău făr' de lumină,
Tu, al cerului duşman!
Tu, ce'n veacuri schimbi un an
Pentru-un suflet ce suspină,
Duhul răului, Satan!

„Tu ce stingi cu-a ta aripă
Candela de pe mormânt.
Unde zac moaşte de sfânt,
Când înconjuri într'o clipă
De trei ori acest pământ!

„Vin ca'n ceasul de urgie
Când zbori noaptea blestemând,
Ca să-mi faci tu pe-al meu gând,
Că de-acum pe vecinicie
Ţie sufletul îmi vând!"

Abia zice, şi deodată
Valea muntele vuesc,
In nori corbii croncănesc,
Şi pe-o creangă ridicată
Doi ochi duşmani strălucesc!

„Eu pe mândru-ţi l-oi aduce
— Sbiară-un glas ce dă fiori, —
Printre şerpi şi printre flori.
La cea baltă de mă-i duce
Şi împrejuru-i de trei ori!"

Baba Cloanţa se porneşte
Fără grijă de păcat.
Cu Satana încălecat,
Ce din dinţi grozav scrâşneşte
Şi tot blestemă turbat.

Saltă baba, fuge, sboară
Cu sufletul după dor,
Ca o buhnă la izvor,
Şi'n urmă-i se desfăşoară
Toată lâna din fuior.

Fuge baba despletită.
Ca vârtejul fioros,
Sus pe malul lunecos,
Şi'n tăcerea adâncită
Satan urlă furios.

Mii de duhuri ies la lună,
Printre papură sburând.
Şi urmează şuerând,
Baba Cloanţa cea nebună
Care-aleargă descântând.

Codru sună, clocoteşte
De-un lung hohot până 'n fund.
Valea, dealul îi răspund
Prin alt hohot ce'ngrozeşte,
Dar pe dânsa n'o pătrund!

Ea n'aude, nici nu vede.
Ci tot fuge ne'ncetat
Ca un duh înspaimântat,
Caci Satana o repede
Către ţelul depărtat.

Zece pasuri încă grele...
Mândrul că şi-a desmierda,
Ca pe-o floare l-a căta,
De deochi, de soarte rele
Şi de şerpi l-a descânta.

Doi paşi încă... Vai! în luncă
Ţipă cocoşul trezit;
Iar Satan afurisit
Cu-a sa jertfă se aruncă
In băltoiul mucezit!

Sbucnind apa'n nalte valuri
Mult în urmă clocotí,
In mari cercuri se'nvârti.
Şi de trestii şi de maluri
Mult cu vuet se izbi.

Iară 'n urmă liniştită
Dulce unda-şi alina,
Şi în taină legăna
Faţa lunii înălbită,
Ce cu ziua se 'ngâna...

Când pe malu-i trece noaptea
Călătorul şuerând,
Printre papuri când şi când,
El aude triste şoapte
Şi-un glas jalnic suspinând:

„Vin la mine, voinicele,
Că eu noaptea ţi-oi cânta,
Ca pe-o floare te-oi căta,
De deochi de soarte rele
Şi de şerpi te-oi descânta!

1842 — Mirceşti.

SORA ŞI HOŢUL

Sus în deal, la mânăstire,
Plânge sora 'ntr'o grădină,
Plânge noaptea şi suspină,
După-a lumii fericire:

„De când eu eram copilă,
Sunt de toţi ai mei uitată
Şi de rude fără milă,
In pustiuri lepădată!

„Fără vină de născare
Mă văzui eu pedepsită,
Şi de-a lumii desmierdare
Mă simţii în veci lipsită!

„In amar trăind de mică,
Ochi-mi plâng, sufletu-mi geme,
Şi ca pomul ce jos pică,
Viaţa-mi cade fără vreme!

„Ah! sfârşească-se îndată
Astă viaţă de durere!
Vie moartea aşteptată
Ca o dulce mângâiere!"

— „Ce spui, dragă sorioară?
— Zise hoţul din pădure, —
Cu ai tăi ochi ca două mure,
Tu frumoasă lăcrămioară,

„Tu să mori, dulce minune!
Şi de Domnul nu-ţi e frică?
Dragă soră tinerică,
Fă trei cruci şi-o rugăciune.

„De vrei ochii să-ţi lucească
Intr'un rai de veselie,
Şi ca floarea de câmpie,
In piept inima să-ţi crească,

„Hai cu mine 'n codru verde,
S'auzi doina cea de jale,
Când plăeşii trec la vale,
Pe cărarea ce se pierde.

„Să vezi şoimul de pe stâncă,
Cum se'nalţă, se izbeşte,
Peste corbul ce zăreşte
In prăpastia adâncă.

„Iar ciocoiul cum se pleacă,
De mă vede la potică!
Cum, smerit, în genunchi pică
Şi de falǎ se desbracă!

„Am doi zmei de bună cale,
Doi!... nici vântul nu-i întrece!
Am tovarăşi doisprezece
Şi la brâu două pistoale.

„Am la piept o cruciuliţă,
Cu lemn sfant, cu moaşte sfinte,
Şi'n piept inima fierbinte,
Ca fierbintea ta guriţă.

„Am o piatră nestimată,
Care noaptea viu luceşte
Precum ochiu-ţi ce pândeşte,
Fericirea depărtată.

„Lasă tot, neagra chilie,
Comanac, metanii, rasă;
Şi, de vrei a fi voioasă
Ca o zi de voinicie,

„Vin în lumea fericită
Cu voinicul ce te chiamă,
Căci cu dânsul nu e teamă,
De-a mai fi călugăriţă!"

De-a mers sora, nu e ştire;
Iar de-atuncea prin grădină,
Nici nu plânge, nici suspină
Nime 'n deal la mănăstire

1842 — Hangu.

CRAI-NOU

Pe când la cuibu-i pasărea sboară
C'un țipăt jalnic ca un suspin
Și, plecând capul sub aripioară,
Pe creanga mică adoarme lin,

Zamfira tristă din cort ieșise
Și cu ochi umezi lung se uita
La cornul lunii ce se ivise,
Vărsând pe frunte-i lumina sa.

De când în lume gingașa fată
Zâmbea ca floarea de pe câmpii,
Numai de soare fu sărutată
Pe sânu-i fraged, pe-ai săi ochi vii.

Părul său negru ca norii de ploaie
De-a-lung pe umeri neted cădea.
Ades copila mândră, vioaie,
De soare 'n păru-i se ascundea.

Iar când pe fruntea-i ducea cofiță
Cu apă rece dela izvor,
Când era umedă-a sa guriță
Și-i sălta floarea pe sânișor,

Toți trecătorii simțeau deodată
O sete mare în pieptul lor;
Beau multă apă, cătând la fată,
Și urmau drumul, oftând de dor.

Ea cânta dulce ca ciocârlia,
Ce ciripește vesel în zori,
Și suna gingaș atunci câmpia
Ca de un freamăt de Sburători.

Ades bătrânii stând împreună
Si ascultând-o pe lângă foc,
Trăgeau cu sorții, noaptea la lună
Și vesteau fetei mare noroc.

Dar într'o seară, sus pe movilă,
O Babă-Cloanţă din bobi trăgând,
I-a zis cu spaimă: să fugi copilă
De străin mândru cu glasul blând!

De-atunci Zamfira în multe rânduri
Vedea o umbră sburând prin nori,
Şi toată noaptea stătea pe gânduri,
In doruri tainici, în dulci fiori.

Acum ea tristă din cort ieşise
Şi cu ochi umezi lung se uita
La cornul lunii ce se ivise,
Iar glasu-i jalnic aşa cânta;

„Crai-nou strălucite!
„Plânsă m'ai găsit,
„Cu gânduri mâhnite,
„Cu chipul cernit.

„Inima-mi jeleşte,
„Dar nu ştiu ce vrea;
„Nu ştiu ce doreşte
„Inimioara mea.

„Căci aude noaptea
„Freamete de sbor,
„Ş'apoi blânde şoapte
„Ce-i şoptesc din nor.

„Iar a zilei rază,
„Când luceşte sus.
„Mult apoi visează,
„Visul ce s'a dus.

„Crai-nou! vin' cu bine,
„Cu bine te du,
„Dar jalea din mine
„Să nu mi-o laşi, nu!

„Să mă laşi cu salbă,
„De galbeni frumoşi.
„Cu năframă albă
„Şi iminei roşi.

„Să mă lași ferice,
„Cu doru 'mplinit,
„Sburând tu de-aice,
„Crai-nou mult iubit!"

Iată că 'n valea cea întunecată
Un străin mândru atunci trecu,
Auzi glasul, veni îndată
Şi 'n calea fetei pe loc stătu.

Blânzi erau ochii, blândă-era faţa,
Blând era glasul celui străin
Căci trecu noaptea, şi dimineaţa
Găsi copila fără suspin.

Trei zile 'n urmă ea avea salbă,
Salbă de galbeni pe-al său grumaz,
Avea pe frunte năframă albă,
Iar flori nici una pe-al său obraz!

Trei zile 'n urmă Crai-nou se duse
Şi cu el mândrul străin pieri,
Sărmana fată în drum se puse
Şi mult îl plânse, mult îl dori!

Trei zile 'n urmă, colo, pe vale,
Rămase singur un biet mormânt.
Ş'ades de-atuncea un glas de jale
Şoptind s'aude astfel prin vânt:

„Tu ce spui vesel, sus pe movilă,
„La cornul lunii tainicu-ţi gând,
„Când vine noaptea, fugi, fugi, copilă
„De străin mândru cu glasul blând".

MAGHIARA

Cu ce jale, ce amar,
Plâng doi ochi peste hotar!
Cât se bate, cât suspină
O inimă de dor plină,
Colo 'n ţara cea vecină!

Mândri's ochii ca din rai,
Dulci ca soarele din Mai.
Inima e mândră iară,
Căci ea saltă ca o fiară
In sân falnic de Maghiară.

De-ai fi pasăre sau vânt,
S'alergi lumea pe pământ,
Ca Maghiara scumpă floare
N'ai vedea lucind la soare,
Nici în luncă la răcoare!

Alb i-e sânul, dulce crin,
Dar hrănește-amar suspin!
Negri's ochii, cu văpaie,
Dar pe fața ei bălaie,
Se topesc ca nori de ploaie,

Căci un Domn Român vestit
Peste munți a năvălit
Ș'a luat cu vitejie
Multe suflete 'n robie
Și Maghiari nemeși o mie.

A plecat Domnul Român!
Robii după-al lor stăpân
Au ieșit plângând din țară,
Ș'a rămas trista Maghiară
Cu ochi plânși, cu jale-amară!

De trei zile plânge-acum!
De trei zile cată 'n drum,
Dar nimică nu zărește,
Căci iubitul ce jelește
Pe drum nici că se ivește!

Unde-i mândrul tău iubit?
In ce cale-i rătăcit?
Unde-i, Doamne, de nu vine
De trei zile lângă tine?
Cine-a spune unde-i, cine?

Vai! cu jale, cu amar
Plânge el peste hotar!
Ca și tine, el suspină
Cu inima de dor plină
Colo 'n țara cea vecină!

Iar de vrei tu să-l mai vezi,
Peste munți să te repezi
Într'a Zimbrului domnie,
Unde zac mulți în robie,
Și Maghiari nemeși o mie;

Peste codri, peste munți,
Peste ape fără punți,
Unde's florile frumoase,
Unde's fetele voioase,
Unde's Doinele duioase.

Să te duci spre răsărit,
La cel loc nebiruit,
Unde's paloșele crunte.
Unde cresc stejari la munte.
Unde nasc voinici de frunte!...

Iată 'n zori c'a și plecat
Pe-un cal alb ne 'ncălecat
Maghiarina, mândra fată,
In bărbat mândru schimbată
Și cu paloș înarmată.

De-ai fi pasăre sau vânt,
N'ai ajunge-o pe pământ,
Căci ca vântul ea nu sboară,
Nici ca pasărea ușoară,
Dar ca dorul ce omoară!

Șesuri, văi, norii din cer
In urmă-i departe pier,
Cine-o vede, o zărește
Ca o stea care lucește
Și'n văzduh se mistuește.

In codri merei pustii,
Unde urlă fiare mii,
A intrat fata voinică
Și se duce fără frică
Pe-o strâmtoare de potică.

Umbra nopţii s'a lăţit.
Groaza 'n lume s'a pornit,
Vântul suflă vâjâeşte,
Codrul urlă, clocoteşte,
Tunetul în cer vueşte,

Dar ea 'ndeamnă tot mereu,
Calul ce răsuflă greu
Şi mult drum în urmă-i lasă!
Că cine doru-l apasă
De furtuni cereşti nu-i pasă!

Iată-a sosit un ceas rău,
Pe malul unui pârău,
Pârău mic şi fără nume,
Ce curgea tainic în lume,
Printre flori revărsând spume.

„Hai voinice la cel mal"
— Zis'a fata către cal. —
Dar pe loc calul s'opreşte,
In pământ ochii ţinteşte
Şi cu groază sforăeşte.

„Haideţi, hai cu Dumnezeu,
„Să găsim pe dragul meu,
„Că de mult amar de vreme
„După el sufletu-mi geme!
„Hai, voinice nu te teme!"...

Calul trist a nechezat
Şi 'n pârâu năval'a dat.
Apa-i crudă ca o fiară!...
Iar pe mal din unde-afară
N'a ieşit biata Maghiară!

Când luci lumina 'n zori,
Zăcea trupu-i printre flori,
Lângă malul alb de spume...
Şi de-atunci pârău'n lume
Poartă-al Maghiarinei nume.

1843 — Slatina.

ALTARUL MÂNĂSTIRII PUTNA

Domnul Ştefan, viteaz mare, ce-a dat groaza prin păgâni,
Locaş sfânt Creştinătăţii astăzi vrea să facă dar,
Şi pe malurile Putnei, cu vitejii săi Români
Însuşi merge să aleagă locul sfântului altar.
Mare obştie-l urmează şi pe culme se lăţeşte
Precum arborii pe baltă când lumina asfinţeşte,

Căpitani, ostaşi cu zale, şi cu paloşe de fier,
Pe-ai lor cai sirepi stau mândri ca la semnul de războiu.
Al Moldovei steag de fală fâlfâe falnic în cer;
Buciumul vueşte 'n munte, sună valea de cimpoi.

Iată că lângă-o movilă Domnul Ştefan s'a oprit!
Totul tace... ochii ţintă, stă poporul neclintit.

Trei ostași cu arce 'n mână pe movilă-acum se urcă,
Doi, ca zimbrii, ageri, mândri, nalți ca bradul dela munte,
Pe-ai lor umeri poartă glugă, la brâu paloș și pe frunte
Cu-a lor lungi și negre plete se coboară-o neagră țurcă.

Ei ades, cu-a lor săgeată repezită sus, în nor,
Printre-a fulgerelor focuri au oprit vulturu 'n sbor.

Multe fiare din cei codri, mulți dușmani tineri semeți,
Drept în inimi, drept în frunte, au simțit a lor săgeți;
Căci ei sunt arcașii vrednici ai lui Ștefan Domn cel mare,
Ce-și gătește-acum săgeata s'o isbească 'n depărtare.

— „Copii, trageți... eu vreau astăzi să mă'ntrec în arc cu voi." —
Astfel zice domnul Ștefan!... iar voinicii amândoi
Se plec, arcele-și încoardă, trag... săgețile lor sboară.
Spintecă repede vântul, ce dă foc și vâjâiește,
Se tot duc se duc ca gândul, și deabia ochiul zărește
Pe câmp departe, departe, locul unde se coboară.

Ura 'n ceruri se ridică! Urlă dealul, clocotește!
— „Să trăiți, copii!" — le zice Ștefan, ce-acum se gătește.

Zbârnâe coarda din arcu-i, fulgeră săgeata 'n vânt,
Piere, trece mai departe și 'ntr'un paltin vechi s'a frânt.

— „Acolo fi-va altarul!" — zice falnicul monarc,
Ce se 'nchină și se pleacă pe răsboincul său arc.

— „Să trăească Domnul Ștefan!" — Mii de glasuri îi urează,
Și poporul, jos pe vale, umilit îngenunchiază!

1843. — Bucovina

ANDRII-POPA

Cine trece 'n Valea-Seacă
Cu hamgerul fără teacă
Și cu pieptul desvelit?
Andrii-Papa cel vestit!

Șapte ani cu voinicie
Și-a bătut jos de domnie
Și tot pradă ne'ncetat,
Andrii-Popa, hoț bărbat

Zi și noapte, de călare,
Trage bir din drumul mare,
Și din țară, peste tot,
Fug neferii cât ce pot.

Căci el are-o pușcă plină,
Cu trei glonți la rădăcină,
Ș'are-un murg de patru ani
Care mușcă din dușmani,

Ș'are frați de cruce șapte,
Care-au supt sânge cu lapte.
Și nu-i pasă de nimic,
Andrii-Popa cel voinic!

Căpitane, frățioare,
Ce se vede despre soare?
Se zăresc vre'o patru cai!...
N'auziși tu de-un Mihai?

Căpitane, te gătește,
Mihai mândru te gonește,
Iată-l vine ca un zmeu!
Fă trei cruci la Dumnezeu.

Cum îi vede 'n depărtare,
Popa strigă 'n gura mare:
„Hai la goană de neferi!
„Hai la horă de muieri!"

A zis! țipă, se aruncă,
Trece șes, pârae, luncă,
Cu fugarul sprintenel
Și cu hoții după el.

Mihai mândru vine iară,
Falnic ca un stâlp de pară
Pe-un cal alb ce n'are loc
Și din ochi aruncă foc.

Fug cum fuge-o rândunică,
Fug ca fulgerul când pică,
Și se duc voinicii, duc,
Cu urgie de haiduc!

Piept în piept!.. câmpul răsună,
Toți de tot dau împreună.
Toți la luptă's încleștați,
Toți în sânge încruntați.

Ura, frați! caii nechează,
Sus văzduhul scânteiază.
Ura! moartea s'a ivit!
Vulturu 'n sbor s'a oprit!

Zi de vară până 'n seară
Dau voinicii să se piară,
Și cu fierul ascuțit,
Și cu pumnul amorțit.

Sângele 'n răni gâlgâiește,
Glasu 'n gură se sfârșește,
Zece's morți! doi încă vii,
Mihai mândru și Andrii.

Andrii fuge făr' de-o mână,
Prinde murgul la fântână,
Dă pieptiș, sare pe șa
Și din gură zice-așa:

„Sbori, copile sprintenele,
„Să mă scapi de chinuri grele,
„Că mă jur de mă-i scăpa,
„Ca pe-un frate te-oi căta."

Murgul sprinten se repede.
In zadar! Mihai mi-l vede!
„Stăi, hoț-popă, dragul meu,
„Să-ți arăt cine sunt eu!

Și cum zice, mi-l chitește,
Drept în frunte mi-l lovește!
Ura! vulturul din nori
Răcni falnic de trei ori.

1843. — Ocna.

GROZA

Galben ca făclia de galbenă ceară
Ce-aproape-i ardea
Pe-o scândură veche, aruncat afară,
De somnul cel veșnic Groza-acum zăcea!
Iar după el nime, nime nu plângea!

Poporu 'mprejuru-i trist, cu 'nfiorare,
La el se uita.
Unii făceau cruce; alții, de mirare,
Cu mâna la gură capul clătina
Și 'ncet lângă dânsul își șopteau așa:

„El să fie Groza cel vestit în țară
„Și 'n sânge încruntat!
„El să fie Groza, cel ce ca o fiară,
„Fără nicio grijă de negrul păcat
„A stins zile multe și lege-a călcat!"

Un moșneag atuncea, cu o barbă lungă,
La Groza mergând,
Scoase doi bani netezi din vechea sa pungă.
Lângă mort îi puse, mâna-i sărutând,
Mai făcu o cruce și zise plângând:

„Oameni buni! an iarnă, bordeiu-mi arsese
„Și pe-un ger cumplit,
„Nevasta-mi cu pruncii pe câmp rămăsese!
„N'aveam nici de hrană, nici țol de 'nvelit,
„Și nicio putere!... eram prăpădit!

„Nu așteptam alta din mila cerească
„Decât a muri,
„Când creștinul ista, Domnu-l odihnească!
„Pe-un cal alb ca iarna în deal se ivi
„Ș'aproape de mine calul își opri.

„Nu plânge, îmi zise, n'ai grijă Române,
„Fă piept bărbătesc;
„Na, să-ți cumperi haine și casă și pâne.,.

„Şi de-atunci copii-mi, cel tot pomenesc!
„Oameni buni! de-atuncea în tihnă trăesc."

Şi sărutând mortul, bătrânul moşneag
Oftă şi se duse cu-al său vechiu toiag.
Iar poporu 'n sgomot strigă, plin de jale;
„Dumnezeu să ierte păcatele sale!"

URSIŢII

Ici în vale la fântână
Două fete spală lână
(Cântecul lui Bujor).

Colea 'n vale, la fântână,
Două fete spălau lână,
Spălau lână şi râdeau,
Iar din gură-aşa grăiau:

„Când a bate vânt de seară
„Prin ogorul de secară,
„De trei ori să descântăm
„Şi 'n fântână să cătăm.

„Dacă-a fi să ni se prindă,
„Om vedea ca'ntr'o oglindă
„De-om avea sorţi cu noroc
„Şi ursiţi cu ochi de foc"

Cum bătu vântul de seară
Prin ogorul de secară,
De trei ori au descântat,
In fântână au cătat,

Şi pe-a sa limpede faţă,
Ca prin vis de dimineaţă,
Au văzut ele, zâmbind,
Două chipuri strălucind.

Cele umbre bălăioare,
Cu guriţe zâmbitoare,
Pluteau lin, se legănau
Şi pe fete le 'ngânau...

Iată că pe apă 'n faţă,
Ca prin vis de dimineaţă,
Alte două s'au ivit,
Chipuri mândre la privit.

Iar aceste umbre nouă
Nu erau; ca cele două,
Albe ca floarea de crin.
Blânde ca cerul senin.

Ci erau de vânt pişcate,
Cu păr negru, sprânceni late
Şi cu ochii şoimuleţi,
La ochire mult semeţi.

„Ian vezi, soro, ce minune
— Zis-au fetele nebune —
„Dorul nostru-i împlinit...
„Mult e mândru la privit!

„Vezi tu cele umbre mute?
„Parcă vreau să ne sărute,
„Vezi cum braţele-şi întind?
„Parcă vreau să ne cuprind!"

N'au sfârşit bietele fete
Şi pe frunte şi pe plete
Nu ştiu cine le-a furat
Câte-un dulce sărutat!

*

Cele fete la fântână,
De-atunci nu mai spală lână!
Căci în codri şi la drum
Işi petrec zilele-acum.

Acum ştiu ce fel s'aruncă
In duşmani gloanţii din luncă,
Ş'ades ele au văzut
Ce-i fuga de Arnăut

Că de când pe frunţi, pe plete,
Au simţit mândrele fete,
Câte-un dulce sărutat,
Ele 'n codrii au urmat,

Doi voinici cu sprânceni late,
Cu feţe de vânt pişcate
Şi cu ochii şoimuleţi,
La ochire mult semeţi.

STRIGOIUL

In prăpastia cea mare,
Unde vântul cu turbare
Suflă trist înfricoşat,
Vezi o cruce dărâmată
Ce de vânt e clătinată,
Clătinată ne'ncetat?

Imprejur iarba nu creşte,
Şi pe dânsa nu-şi opreşte,
Nicio pasăre-al ei sbor;
Că sub dânsa 'n orice vreme
Cu durere jalnic geme,
Geme-un glas îngrozitor.

Când e noapte fără stele,
Mii de flăcări albăstrele
Se văd tainic fluturând,
Şi prin ele crunt deodată
O fantasmă se arată,
Se arată blestemând.

Călător nenorocite,
Fugi de-acele căi pocite,
De-ţi e calul de bun soi,
Că 'n mormântul fără pace
Şi sub cruce-acolo zace
Zace singur un strigoi!

Intr'o noapte 'ntunecată,
Dulce şoaptă 'namorată,
Prin văzduh încet sbura;
Două umbre stau în vale,
Ce cuprinse 'n dulce jale,
Amor vecinic îşi jura.

Iar pe-o culme 'n depărtare,
Se vedea mişcând la zare
Un cal alb, copil de vânt:
Coamele-i erau sburlite,
Ş'a lui sprintene copite
Săpau urme pe pământ.

„Nu te duce, nu bădiţă!"
— Zice blânda copiliţă
Cu ochi plânşi, cu glas pătruns,
„Ah! te jur pe sfânta cruce!
„Stai cu mine, nu te duce..."
Dar voinicul n'a răspuns;

Ci strigând-o cu 'nfocare,
După-o dulce sărutare
Repede s'a depărtat,
Şi sărind cu veselie
Pe-al său cal de voinicie,
In văzduh s'a afundat.

Cine-aleargă pe câmpie,
Ca un duh de vijelie,
Intr'al nopţii negru sân?
Cine fuge, cine trece
Pe la ceasul doisprezece?
Un cal alb cu-al său stăpân!

Vântul bate, vâjâieşte,
Falnic calul se izbeşte,
De se'ntrec ca doi voinici.
Dar prin neguri iată, iată,
Că lucesc pe câmp deodată
Mii de focurele mici.

Ele sbor, se depărtează.
Sboară calul, le urmează,
Păşind iute către mal.
Stăi, opreşte!... de pe stâncă,
In prăpastia adâncă,
Au picat stăpân şi cal!

Şi de-atunci în fund s'aude
Gemete, blestemuri crude,
Care trec pe-al nopţii vânt.
Şi de-atunci ades se-arată,
O fantasmă 'nfricoşată,
Care iese din mormânt!

1845. — Mânjina

CEASUL RĂU

Pe cel deal pe coaste,
Trece-o mândră oaste,
Oaste de Români!
Toţi voinici de frunte,
Care merg să 'frunte,
Oarde de păgâni.

Iar pe-o culme verde
Ce 'ntre munţi se pierde
Stau de mi-i privesc
Două sorioare,
Albe lăcrămioare,
Care mi-i jelesc:

— „Vezi tu, sorioară,
Oastea ce coboară
Colo pe costiş.
Vezi-o cum pătrunde
Pe rând şi s'ascunde
Colo 'n stejăriş.

„Vai? nu se mai vede
Cine, Cine-a crede
Grija ce duc eu?
Oastea că-i purtată
De bătrânul tată
Şi de dragul meu?

„Ei se duc în vale,
Unde ţara 'n jale
Geme cu amar,
Căci au intrat iară
Sabie în ţară,
Paloş de Tătar.

„De pe munţi în poale,
Cu armele goale
Ei mi se cobor,
Şi prin cea urdie,
Dragă, a să fie
Mare mult omor!

„Căci tata bătrânul
Nu cruţă păgânul,
Când s'aruncă 'n foc.
El e Român tare
Ca Ştefan cel Mare,
Şi om cu noroc.

„Pentru el n'am teamă.,.
Dar îmi fac de seamă,
Când stau să gândesc,
La dragu Lisandru,
Că-i un copilandru,
Şi mult îl iubesc!

„El n'a vânat încă
Decât şoimi de stâncă.
Cerbi cu coarne mari;
Ş'acu 'ntâia oară
Face, sorioară,
Goană de Tătari.

„Ş'aşa mult mie frică
Ş'inima-mi se strică
Când gândesc la el,
Că mult, mult îi place,
Vitejii a face,
Scumpul tinerel!"

— „Taci, biată copilă!
Nu-i plânge de milă
Iubitului tău,
Căci ferească sfântul
Să-ţi fie cuvântul
Zis într'un ceas rău!

„Hai la mânăstire
Ca să dăm de ştire
Pustnicului sfânt,
Să ardă tămâie,
Ca să nu rămâie
Tătar pe pământ",

Oastea 'nvingătoare
A stins dela soare
Aprigul duşman;
Ea se'ntoarce 'n munte,.
Având chiar în frunte
Vechiu-i căpitan.

Iar sărmana fată
In zadar vai! cată
Pe iubitul său!
El în foc căzuse,
După ce făcuse
Vitejii de zmeu!...

Din bătrâni se spune
Că sunt ceasuri bune
Şi că rele sunt.
Vai de-acei ş'acele,
Care'n ceasuri rele
Zic vre un cuvânt!

STRUNGA

In pădurea dela Strungă
Sunt de cei cu puşca lungă
Care dau chiorîş la pungă!

Sunt de cei ce 'mpuşcă 'n lună,
Care noaptea 'n frunze sună,
Feciori de lele nebună;

Fă-te 'n lături măi creştine
Dacă vrei să mergi cu bine,.
Să rămâi cu viaţă 'n tine!

In potică fără soare
Ei te-aşteaptă la strâmtoare.
Să te prade, să te omoare!

In dumbrava cea vecină,
Unde buhna greu suspină,
Vezi ce zare de lumină?

Opt voinici cu spete late
Şi cu mâneci suflecate,
Stau cu puştele 'ncărcate.

Trei sărută crucea sfântă,
Trei se luptă greu la trântă,
Unul drege, unul cântă:

— „Oliolio, ciocoi bogate!
Ici de-ai trece din păcate,
Să-ţi arunc doi glonţi în spate.

— „Oliolio, mândră fetică!
De-ai veni colea 'n potică,
Să te fac mai frumuşică.

„Că mi-i puşca huluită,
Şi mi-i ghioaga ţintuită,
Şi mi-i inima 'ncolţită.

„Oliolio, măi Taie-babă!
Căci nu şueri mai degrabă
Să sărim voinici la treabă!

„Puşculiţa-mi rugineşte,
Ţinta 'n ghioagă se toceşte,
Murgul sare, nechezeşte!...

„In pădurea dela Strungă,
Ce slujeşte puşca lungă,
Fără luptă, fără pungă?"

CÂNTEC HAIDUCESC

Iarna vine, vara trece,
Şi pădurea s'a rărit!
Ziua-i viscol, noaptea-i rece,
Greul vieţii a sosit;

Cât mi-a fi iarna de mare,
Ce-o să facem vai de noi.
Fără codru, fără soare,
Făr' de bani, făr' de ciocoi?

Şi pe creanga cea uscată,
Dragă corbe, corbişor,
Vezi în calea depărtată,
Nu-i zări vr'un călător?

Călător cu punga plină
Şi cu şal la cap legat,
Să-mi mai cerc astă rugină
Şi să-mi fac bani de iernat.

Daleu! codre, frăţioare,
Ce-ţi făcuşi frunzişul des,
Unde 'n pândă, la răcoare,
Stam sunând din frunze-ades?

Vara trece, iarna vine,
Şi tu, codre, te-ai uscat!
Trece vara ca şi tine,
Florile mi-am scuturat!

Ne-a ajuns vremea de muncă,
De scos arma dela brâu,
De lăsat potica 'n luncă
Şi de dat calul sub frâu!

Daleu! dragă primăvară,
De-ai veni când aş vrea eu,
Să mai ies voinic prin ţară,
Să fiu iar în largul meu

Să-mi pun cuşma pe-o ureche
Şi să-mi las pletele 'n vânt,
Şi 'n potica mea cea veche,
Să mă 'ntind iar la pământ.

Să simt iar durda pe spate
Şi să-mi văd ici că lucesc
Cinci pistoale ferecate,
Cu hamgerul haiducesc.

Şi pe coarda-i cea pletoasă
Să-mi desmierd murgul voinic,
Şi pe zarea luminoasă
El să zboare, eu să-i zic:

—„Fugi ca vântul, fugi ca gândul
Măi voinice năsdrăvan!
Căci acum ne-a venit rândul,
A sosit vremea de an.

„Să ţinem codrii şi valea
Noi vitejii amândoi.
La nefèri să 'nchidem calea,
Să dăm groaza prin ciocoi!

FĂT-LOGOFĂT

— O! Făt-Logofete,
Cu netede plete,
Cu părul de aur!
Stăi, te odihneşte,
Că 'n deal te pândeşte,
Un negru balaur.

— Frumoasă fetiţă,
Cu lungă cosiţă,
Cu mândru colan!
De dânsul n'am teamă,
Căci am pe-a lui seamă,
Al meu buzdugan.

— O! tânăr semeţe,
Cu blânde mândreţe,
Cu ochii de foc!
Balauru-i mare
Şi milă nu are...
Stăi, ah, stăi pe loc.

— Luceafăr din stele,
Cu dulci porumbele
Pe faţă de crin;
Toţi zmeii din lume
Se 'nchin l'al meu nume,
Tremur şi se 'nchin,

— Viteze vestite,
Cu arme-aurite,
Cu dulce cuvânt!
El peste munţi calcă
Şi 'n cer are-o falcă,
Ş'una pe pământ.

— Păsăreà de munte,
Cu salbă pe frunte,
Cu salbă de flori!
Murgul meu când sare,
Trece peste mare
Şi sboară prin nori.

— O! Făt-logofete,
Cu netede plete,
Cu glasul ceresc!
Nu te du, de-aice,
Nu te du, voinice,
Că eu te iubesc!

— Frumoasă fetiţă,
Cu lungă cosiţă,
Cu sân feciorese:
Pentru-a ta iubire,
Falà sau peire
Vreau să dobândesc!

H O R A

Iată! hora se pornește
Sub stejar la rădăcină,
Iată! hora se 'nvârtește,
Vină, puică, vină.

Lângă mine vin', drăguță
Să te pot strânge de mână,
Ca ieri seara la fântână,
Mario, Măriuță!

Duh-de-spaimă! Piei-nălucă!
Sună bine 'n cobză, sună,
Să nu-ți fac spetele strună
Și chica măciucă.

Tu, Fes-roș cu giubea lungă!
Din arcuș trage mai tare,
Căci în gard am un par mare
Și mulți bani în pungă!

Tot așa pân' în deseară!
Mult frumoasă-mi e puicuța,
Ca o zi de primăvară,
Mario, Măriuța!

Tot așa, tot voinicește!
Nu mă dați, măi, de rușine,
Căci gurița ce-mi zâmbește
Vâră dracu 'n mine.

Mi-am pus flori la pălărie,
Mi-am pus flori, mi-am pus [mărgele
Să se uite cu mândrie
Puicuța la ele.

Am cămașă cu altiță
Tot de fir și de mătasă.
Am pe spate-o durduliță...
De nimeni nu-mi pasă!

Nici de vornic, nici de dracul,
Nici de vrajă ciocoiască.
Nici de Turc, nici de Cazacul...
Țara să trăească!

Băteți toți într'o lovire
Să vuiească 'n fund pământul;
Lumea 'ntreagă să se mire,
Și Dumnezeu sfântul!

Sunt sătul de biruri grele
Și de plug, și de lopată,
De ciocoi, de zapciele
Și de sapă lată.

Astăzi horele sunt pline!
Crape-mi sura opincuță.
Și să mor în joc cu tine
Mario, Măriuță!

SBURĂTORUL

— Dragă, dragă sorioară,
Nu știi cântecul ce spune?
Că prin frunzi când se strecoară
Raza zilei ce apune,
Sburătorul se aruncă,
La copila care vine,
Să culeagă fragi în luncă,
Purtând flori la sân ca tine?

„Fragii el din poală-i fură,
Cu-a sa mână nevăzută,
Și pe frunte și pe gură
El o mușcă ș'o sărută.
Soro, buza-ți e mușcată!
Fragii, poți să le duci dorul.
Spune, 'n lunca 'ntunecată
Nu 'ntâlniși pe Sburătorul?"

— „Dragă sorioară, dragă,
Cântecul mai spune încă
De-acel Duh, c'ades se leagă,
Când e umbra mai adâncă,
De copila mândră, albă,
Ce culege viorele,
Purtând pe ea scumpă salbă,
Scumpă salbă, de mărgele.

„Salba el râzând i-o strică,
Cu-o plăcută desmierdare,
Şi de fieşce mărgică,
Lasă-o dulce sărutare.
Pe sân dragă, eşti muşcată!
Salba, poţi ca să-i duci dorul.
Spune 'n lunca 'ntunecată
Nu 'ntâlnişi pe Sburătorul?"

Astfel vesel pe-o cărare
Glumeau gingaşele fete,
Iar în luncă stau la zare
Doi voinici cu negre plete,
Şi, cântând în poieniţă,
Aninau cu veselie
Unu-o salbă 'n chinguliţă,
Altul flori la pălărie.

1845. — Bucureşti

TATARUL

CÂNTEC VECHIU

Măi Tătare, ţine-ţi calul,
Măi Tătare, strânge-i frâul,
Măi Tătare, lasă malul,
Nu încercà a trece râul,
Că, pe crucea sfintei lege!
De voi doi, peste hotare
Nimic, zău, nu s'a alege,
Măi Tătare, măi Tătare!

Măi Tătare, dă-ne pace,
Măi Tătare, stăi, nu trece,
Măi Tătare, nu mă face,
Să-ţi fărâm capul în zece!
Că de sus, de pe movilă,
De-oi svârli ghioaga cea mare,
Zău, ţi-oi plânge chiar de milă
Măi Tătare, măi Tătare!...

Măi Tătare, und' ţi-e pala?
Măi Tătare, und' ţie calul?
Măi Tătare, und' ţi-e fala?...
Nu spusei să nu treci malul?
Nu ştieai tu, măi vecine,
Ce-i Românul în turbare!
Corbii muşcă-acum din tine,
Măi Tătare, măi Tătare!

CINEL-CINEL

Păstorul zise: Cine-cinel,
Copilei june de lângă el;
— „Două steluțe cu raze line
Lăsat-a cerul plin de lumine,
Şi pe-a ta frunte ele-au căzut.
Gâci drăguliţă, că le sărut".

Nu gâci 'ndată
Gingaşa fată,
Şi pe ochi dulce fu sărutată.

Păstorul zise încă: Cinel,
Copilei blânde de lângă el:
— „O vezi închisă, rumenă floare,
Cum se deschide, vezi lăcrămioare
Şi pe-a ta faţă ea s'a născut,
Gâci drăguliţă, că o sărut."

Nu gâci 'ndată
Vesela fată
Şi pe guriţă fu sărutată.

*

Păstorul zise iară: Cinel,
Copilei mândre de lângă el!
— „Albe, rotunde, două-aripioare
Ne'ncetat saltă, la cer să sboare,
Şi tu'n robie le-ai tot ţinut.
Gâci drăguliţă, că le sărut."

Nu gâci 'ndată
Rumena fată
Şi pe sân fraged fu sărutată.

MÂNDRULIŢĂ DELA MUNTE

Mândruliţă dela munte
Ce nu treci colea pe punte,
Să te strâng la pieptul meu?
Că te-aş face zău, puicuţă,
Să urăşti a ta căsuţă,
Şi să uiţi pe Dumnezeu.

De-a tot toarce nu-ţi e lene?
Lasă-ţi furca 'n buruiene
Şi-mi sai iute cel pârău,
Să culegem împreună,
Tu fragi roşi de prin păşună,
Eu criui albi pe sânul tău

Ici, în lunca înverzită,
Este-o iarbă înflorită
Ce se'ngână c'un isvor.
Vină'n iarbă, mândruliță,
Eu să-ți cânt doina doiniță,
Tu să plângi cu dulce dor!

DORUL ROMÂNCEI

De-ar vrea bunul Dumnezeu,
Să-mi asculte dorul meu,
De-aș avea un copilaș,
Dragul mamei îngeraș!

Cât e ziuă, cât e noapte,
I-aș șopti cu blânde șoapte,
Cât e noapte, cât e zi,
Tot la sânu-mi l-aș păzi!

L-aș păzi, l-aș desmierda,
Mii de sărutări i-aș da,
Și i-aș zice 'ncetișor:
Nani, nani, puișor!

De-a fi cerul cu priință
Să'mplinească-a mea dorință!
De mi-ar da un băiețel
Dragul mamei voinicel!

N'ar fi prunc mai fericit
Și pe lume mai iubit!
Alt copil n'ar fi ca el,
Mititel și frumușel!

Obrăjelu-i ca de spume
N'ar avea seamăn pe lume!
N'ar fi ochii nimănui
Dulci ca ochișorii lui!

Iar eu, mândră măiculită,
Pe-ai săi ochi pe-a sa guriță,
Ne'ncetat l-aș săruta,
Săruta și i-aș cânta.

Și i-aș face-o descântare
Să ajungă-un viteaz mare,
Un viteaz ce-ar strălnci,
Cum n'a fost, nici n'ar mai fi!

Și l-aș pune să se culce,
Pe-al meu sân, legănat dulce,
Și i-aș zice 'ncetișor:,
Nani, nani, puișor!

CÂNTEC OSTĂȘESC

Român verde ca stejarul,
Râd de dușmani și de moarte.
Să-mi trăiască armăsarul
Și prin glonți să mă tot poarte!

Sai, voinice, și necehază
Ager, falnic ca un zmeu,
Căci am inimă vitează
Și credință 'n Dumnezeu!

Cât mi-a sta mâna voinică
Pe-a mea pală ostăşească,
N'aibă grijă de nimică
Ţara mea cea românească!

Sai, voinice, şi nechează,
Ager, falnic ca un zmeu.
Căci am inimă vitează
Şi credinţă 'n Dumnezeu!

Cu-al meu suflet, cu-a mea pală,
Cu-al meu şoim albit de spume,
In duşmani vom da navală,
De s'a duce vestea'n lume!

Sai, voinice, şi nechează,
Ager, falnic ca un zmeu,
Căci am inimă vitează
Şi credinţă 'n Dumnezeu!

DORUL

CÂNTEC DE LUME

Ah! mi-e dor de tine,
Ingeraş cu dulci lumine!
Ah! mi-e dor şi plâng de jale
Tot privind în a ta cale.

Zi şi noapte cu durere,
Duios sufletu-mi te cere,
Şi cu dulci, cu blânde şoapte,
Te chem veşnic zi şi noapte!

Scump odor, dulce iubită,
Unde-i faţa ta slăvită?
Unde-i glasu-ţi ce pătrunde?
Unde eşti, draga mea, unde?

De-ar fi cerul cu iubire,
Mi-ar aduce-a ta zâmbire;
De-ar fi cerul cu 'ndurare,
Mi-ar aduce-o sărutare.

Dar, vai mie! vremea sboară,
Zile, veacuri se strecoară,
Ş'ai mei ochi nu văd lumină,
Şi durerea-mi nu s'alină!

Dorul arde ca un soare,
A juniei dulce floare!
Dorul stinge, vestejeşte,
Inima care iubeşte,

DOINA IUBIRII

Trece vara cea 'nflorită,
Trece vara cea iubită,

Şi cu dânsa 'n altă lume
Se duc florile din lume,

Se duc toate 'n pribegie...
Rămâne ţara pustie!

Numai două nu se duc.
Nici se duc, nici se usuc.

Una-i floarea de zăpadă,
Una-i floarea de livadă.

Una-i floarea crinilor.
Una-a trandafirilor;

Ş'amândouă's răsădite
Ş'amândouă's înflorite,

Una'n capul raiului,
Alta 'n cuibul graiului!

Mândruliţo, draga mea,
A căzut din cer o stea,

Şi mi-a zis îutr'uu ceas rău,
C'am să mor de dorul tău!

Şi mi-a zis într'un ceas blând,
Că de-i face pe-al meu gând,

Să mă laşi a săruta,
Două flori pe faţa ta,

Una 'n câmpul raiului,
Alta 'n cuibul graiului,

De murit, eu n'oi murí,
Ci cu tine m'oi iubi,

Cât or creşte flori în lume
Şi s'or duce 'n ceea lume!

MARIOARA FLORIOARA

LEGENDĂ DEDICATĂ
PRINCESEI M. CANTACUZIN

I

La Moldova cea frumoasă,
V'iaţa-i dulce şi voioasă!
L'al Moldovei dulce soare
Creşte floare lângă floare!
Multe păsărele 'n sbor
Fură minţi cu glasul lor
Multe fete şi neveste
Fură inimi făr' de veste!
Dar umblare-ai frăţioare,
Nouă ani întregi cu soare,
Sus în munte, la munteni,
Jos în vale, la văleni,
Şi de-ai călca nouă ţări
Şi de-ai trece nouă mări,
Floricică n'ai găsi,
Păsărică n'ai zări,
Nici nevastă mândruliţă,
Nici copila drăguliţă,
  Ca Mărioara
  Florioara,
Zânişoara florilor
Sorioara florilor
Albă ca o lăcrămioară,
Dulce ca o primăvară,
Era sprintenă uşoară,
Ca un pui de căprioară.
Trupuşoru-i gingăşel
Părea tras printr'un inel!
Nici micuţă, nici năltuţă,
Numai bună de drăguţă,
S'o tot strângi la piept cu foc,
Şi să-ţi fie de noroc!
Ochişorii săi căprii
Trezea lumea 'n veselii.
Perişoru-i aurel,
Ca mătasa subţirel
Trăgea ochii tot la el,
Şi pe frunte-i strălucea,
Şi 'n mici valuri se 'ncreţea,
Ca valuri de-a grâului,
La suflarea vântului!
Ş'apoi, frate, mai avea,
Pe guriţă-o floricea,

Şi'n guriţă, mărgărele
Şi pe faţă-i drăgănele,
Şi la sân doi crinişori,
Şi pe crin doi fragușori...
Să-i dezmierzi ş'apoi să mori!

Ea pe câmp de se ivea,
Florile se 'nveselea,
Inimile-şi deschidea,
Sufletele-și răspândea
Şi voios i le 'nchinà,
Şi voios se legăna,
Şi din cale-o întorcea,
Şi cu toate-aşa-i zicea:
„Bună ziua, sorioară,
„Mărioară, florioară!
„Spune nouă ce voeşti?
„De la noi ce mai doreşti?
„Vrei tu miros de sulcină,
„Care patimile-alină?
„Vrei miros de busuioc,
„Ce opreşte mândru'n loc!
„Vrei miros de lăcrămioare,
„Ce dă visuri iubitoare?
„Vină, dragă, 'n veselie,
„Să ne-aduni de pe câmpie
„Şi ne-ascunde 'n sânul tău,
„Să-l ferim de deochi rău.
„Sânul tău să-l răcorim,
„Şi de este să murim,
„Lângă tine să pierim!"
Mărioara le-asculta,
Şi pe rând le săruta,
Şi cu ele se'ngâna,
Şi în plete le-alina,
Şi pe sân le legăna,
Incât ori cine-o vedea,
De dor mare s'aprindea
Şi din cale-i se 'ntorcea
Şi cu glas uimit zicea:
„Iată Zâna florilor,
„Florilor surorilor!"
Iar la munţi când răsărea,
Munţii vechi întinerea
Şi cu muşchiu s'acoperea
Şi copaci-şi înverzea,
Şi apele limpezea,
Şi pasările-şi trezea,
Ş'apoi astfel îi grăia:
„Bună ziua, Zânişoară,
„Mărioară, Florioară!
„Spune nouă ce voeşti?
„De la noi ce mai doreşti?
„Vrei tu apă ne 'ncepută,
„Pentru faţa cea plăcută!
„Vrei tu puiu de căprioare,
„Păsărele cântătoare,
„Fag de miere 'ndulcitoare
„Şi vre-o doină jelitoare?"
Mărioara-i asculta
La isvoare se culca,
Faţa albă îşi spăla,
Fag de miere ea gusta,
Căprioare desmierda,
Şi cu drag ea asculta,
Cântecul păsărilor,
De pe vârful crengilor,
Şi sunetul doinelor,
De prin fundul codrilor;
Incât ori cine-o vedea,
De dor mare s'aprindea,
Şi din cale-i se 'ntorcea
Şi cu glas uimit zicea:
„Iată Zâna munţilor,
„Munţilor căruntilor!

Ori şi unde s'arăta,
Vorbe dulci întâmpina
Şi trăia în veselie
Ca albina pe câmpie.
Numai însă câte-odată,
Sta pe gânduri tulburată,
Că-i părea că auzea,
O şoaptă care-i zicea;
„Alei! dragă Zânişoară,
„Mărioară, Florioară!
„Mult eşti dalbă şi frumoasă
„Şi la inimă voioasă!
„Multe minţi ai fermecat,
„Inimi multe-ai tulburat!
„Dar gândit-ai-n'ai gândit.
„Că ţi-e vremea de iubit?

„Că ţi-a dat Dumnezeu sfântul
„Ochi să luminezi pământul,
„Sân rotund de desmierdat,
„Buze dulci de sărutat?
„Şi ştii, dragă, ori nu ştii,
„C'ai să mori, ş-ai să învii,
„Ş'o să ai în cer a da
„Seamă de inima ta?
„Câte flori pe-acest pământ,
„Se duc toate la mormânt!
„Numai floarea lacului
„Stă în parta raiului,
„De judecă florile,
„Ce-au făcut miroasele!"

II

Iată frate, frăţioare,
Că'ntr'o zi cu dulce soare,
Mărioara se'ntâlnea,
C'un străin care venea,
Pe-un fugar sirep de munte,
Cu steluţă albă'n frunte.
Şi pe loc, cât îl zărea,
Făr' de voie se oprea,
Ochii la pământ ţintea,
Inimioara-i se bătea.
Cel străin în cale-i sta
Şi din gură cuvânta:
— „Cale bună, mândruliţă!
— „Mulţumim ţie bădiţă!
— „Mândruliţă, drăguliţă,
„Spune mie-adevărat,
„Eşti tu fată de 'mpărat,
„Sau vreun vis ce am visat?
„Că de când mă simt bărbat,
„Multe ţări eu am călcat,
„Fete multe-am desmierdat,
„Dar ca tine, chip şi stat,
„Alta'n lume n'am aflat!
— „Străinel, bădiţul meu,
„De vrei să ştii ce sunt eu,
„Intreabă tu florile,
„Florile surorile".
— „Eşti tu fată de muntean,
„Sau copilă de vălean?
„Viţă de om pământean
„Sau de vreun smeu năsdrăvan?
— „Străinel, bădiţul meu,
„De vrei să ştii ce sunt eu,
„Intreabă cei munţi cărunţi,
„Isvoarele fără punţi,
„Păsările cântătoare
„Şi puii de căprioare",
— „Alei! Mândra mândrelor!
„Tu eşti Zâna munţilor,
„Surioara florilor,
„Vestitoarea zorilor!
„Şi tu eşti ursita mea,
„Care, spusu-mi-a o stea
„C'a să mă iubesc cu ea!
Mărioara se uimea,
Feţele-i se rumenca!
Iar străinul, ca şi ea,
Sta pe gânduri şi tăcea.
Numai calul nechezea.
Glasul văilor trezea.

Când deodată se ivea
Şi la ei uşor venea
Un bujor de copiliţă,
Cu râs vesel pe guriţă,
In cămaşă cu altiţă
Şi cu fluturi în cosiţă.
Ea venea dintr'o livadă
Şi la sânu-i de zăpadă,
Purta snopi de floricele
Şi crenguţi de vişinele.
Şi pe iarbă cum sălta,
Ea din gură-aşa cânta:
„Frunză verde de sulcină:
„Am la sânu-mi o grădină,
„Cu flori albe drăgăstoase,
„Cine-a vrea să le miroase,
„Să-l pătrundă doru'n oase!
„Am fragi dulci şi vişinele,
„Cine va gusta din ele,
„Să-i fie zilele-a mele.
„Măi bădiţă nu doreşti,
„Vişinele rădăşeşti.
„Ian priveşte frăţioare,

„Mai văzut-ai tu la soare
„Așa poame 'ndulcitoare!

Și cum sta, și cum cânta,
Cămeșuica-și depărta.
Sânișoru-i arăta,
Sânu-i plin de floricele
Și de roșii vișinele,
Cât străinul le vedea,
Iute mâna-și întindea:
Dar Mărioara mi-l oprea
Și cu glas uimit grăia:
„Nu culege de la ea,
„Că-ți dau grădinuța mea,
„Grădinuța sânului,
„Cu floarea sufletului!"
Mult stăinul s'aprindea
Și în brațe-o cuprindea,
Și cu drag îi tot zicea:
„Zâna mea, ursita mea!
„De azi calea-mi părăsesc,
„Murgușoru-mi priponesc,
„Și la tine mă opresc,
„Cu tine să mă iubesc!
Mărioara-l asculta,
Fața i se lumina,
Ochii 'n lacrimi își scălda!
Iar fugaru'n loc sburda,
Falnic coama-și încorda
Și stăpânei lui o da,
Gingaș de o desmierda.

III

Umbra nopții se 'ntindea,
Peste munți se răspândea
Și prin văi se adâncea,
Când deodată se ivea,
Sus pe munte strălucea,
Țintă mică de lumină,
Ce creștea mereu și lină,
Pân' se făcea lună plină,
Lună plină și voioasă,
Ca o frunte de mireasă!
Ea pe deal mi se oprea,
Și cu drag de sus privea,
Jos, în valea tăinuită,
Pe o prispă-acoperită,
Două umbre adunate
Și cu drag îmbrățișate,
Care lung se sărutau
Și cu gura se 'mbătau
Și lumea'ntreagă-o uitau!
Iar cât luna le vedea,
De foc dulce s'aprindea
Și la stele semn făcea,
Stelele viu străluceau,
Pe rând toate se iveau
Și de sus voios priveau
Cele umbre adunate
Cum sta dulce 'mbrățișate,
Și cu drag se sărutau
Și cu gura se'mbătau
Și lumea 'ntreagă-o uitau.

Dar târziu în miez de noapte,
Umbrele, cu blânde șoapte,
Nevăzute se făcea.
Atunci luna se ducea,
Peste munți nalți trecea
Ș'apoi lin, încet, scădea,
După munți se ascundea!
Iar steluțele sclipeau
Și 'ntre ele-așa grăiau:
„Surioare călătoare,
„Floricele arzătoare!
„Cu văzutul ați văzut
„Pe pământul cel tăcut
„Zinișoara munților,
„Surioara florilor,
„Cât de gingaș suspina,
„Cât de drag se săruta
„Cu ursitul ei iubit,
„In cât nici că ne-a zărit?
„Ș'acum ei s'au tăinuit,
„Și din față ne-au pierit!
„Surioare călătoare,
„Unde s'au ascuns ei oare!
„Floricele lucitoare,
„De vreți să fim aflătoare,
„Hai să trecem mai în sus,

„Drept fereastra din apus
„Şi prin'însa să privim.
„Taina s'o descoperim".

Stelele curând plecau,
Spre apus ele-apucau,
Şi drept ferestruică stau
Şi 'n lăuntru se uitau.
Şi cum stau şi cum cătau,
De foc dulce s'aprindeau
Şi pe cer se răspândeau,
Cu-a lor suflete curate,
Cu-a lor raze 'mpreunate...

Iar în urmă despre zori,
La glas viu de cântători,
Mărioara se trezea.
Ca din vis se desmeţea,
Şi trezindu-se vedea
Pe ursitu-i lângă ea,
Care în braţe-i o strângea
Şi cu drag o desmierda
Mii de sărutări îi da,
Când pe feţe rumeioare,
Când pe buze 'ndulcitoare
Când pe unda părului,
Când pe valul pieptului,
Ş'apoi sta de-o privea
Şi din inimă-i zicea:
„Alei! dragă Zinişoară,
„Mărioară Florioară!
„Mult eşti mândră, mult eşti dalbă,
„Ca o porumbiţă albă!
„Mult eşti dulce şi frumoasă,
„In beţia drăgăstoasă!
„Ochişori-ţi strălucesc,
„Obrăjei-ţi rumenesc,
„Crinişori-ţi înfloresc
„De mă'mbăt şi mă uimesc!
„Stăi, ah! stăi să te privesc,
„Părul tău să-l netezesc,
„Şi pe sânu-ţi fecioresc
„De zile să mă sfârşesc!"

Mărioara-l asculta,
Sta puţin şi iar nu sta,
Şi cu lacrimi ea râdea,
Şi 'n cosiţe 'i s'ascundea,
Ş'apoi iar le depărta,
Chipu-i vesel arăta,
Şi zicea vorbe din rai,
Cu voiosu-i dulce grai.
Mărioara-apoi tăcea,
In văzduh un semn făcea,
Şi li s'arăta deodată,
O măsuţă mult bogată,
Tot cu poame 'mpodobită,
Cu năframă-acoperită.
Amândoi cât o zăreau,
Lângă ea voios săreau
Şi mâncau şi veseleau,
Cu paharele 'nchinând,
Şi cu dragoste zicând:
„Să trăim, să ne iubim,
„C'amândoi ne potrivim
„Şi la dalbe tinereţe,
„Şi la suflete măreţe,
„Şi la gânduri trecătoare,
„Şi la inimi iubitoare."

IV

A doua zi se scula,
Faţa palidă-şi spăla,
Păr de aur pieptăna,
Şi frumos se oglindea,
Şi la soare-apoi ieşea,
Spre răsărit se 'ntorcea,
Un semn tainic de făcea,
Şi de 'ndată s'arăta
Şi spre ei înainta
O teleagă sprintioară,
Aurită, dălbioară,
Cu un cuib de zânişoară,
Iar cât Zâna o zărea
In cuib repede sărea
Cu străinu-alăturea,
Ş'apoi murgului zicea:
„Murguleţ cu părul creţ,
„De-al Mărioarei drăguleţ
„Lasă-ţi coama vântului

„Şi umbra pământului,
„Şi pe faţa câmpului,
„Să sbori sborul gândului!“

Murguşorul nechezea,
La fugă se repezea
Şi fugea, mări, fugea...
Nici umbra nu-l ajungea!
Şi trecea, mări, trecea
De-a lungişul munţilor,
Curmezişul câmpilor,
Prin mijlocul florilor,
Iar cât munţii o zărea,
Cu străinu-alăturea,
De verziş se despoiau,
Frunzele-şi îngălbeneau,
Şi apele-şi turburau
Şi de frunzi se scutrau!
Florile încă-o vedea,
Cu străinu-alăturea,
Şi capetele-şi plecau
Şi de jale se uscau!

Iar cea mândră Zânişoară,
Mărioară Florioară,
Nici la munţi se mai uita,
Nici la flori nu mai căta!
Căci de-avea ochi de privit,
De-avea suflet de iubit,
Sufletu-i şi ochii săi
Erau pentru dragul. ei!

Fugea murgul sprinteor,
Cu aripi de dulce dor,
Şi-i ducea numa'ntr'un sbor,
Pe malul unui isvor.
Mărioară mi-l oprea
Şi pe mal uşor sărea
Şi 'n isvor se cufunda
Şi voios mi se scălda.
Apa lin o desmierda,
Ba pe-o floare-o legăna
Şi pe plete-i se juca
Şi cu drag îi anina,
De tot firul câte-o rouă,
Şi pe sânu-i câte două.
Iar din apă când sălta
Şi la soare s'arăta,
Soarele în cale-i sta,
Trupuşoru-i săruta,
Şi cea rouă după ea,
Cu-a lui raze o sorbea,
Nouraş o prefăcea
Şi la ceruri o trăgea.
Apoi el o'ncununa,
Ş'astfel dulce-i cuvânta:
„Alei! dragă Zânişoară,
„Mărioară Florioară!
„Mult eşti mândră, iubitoare,
„Şi de lume uitătoare
„Dar gândit-ai, n'ai gândit,
„Că norocu-i mărginit,
„Şi că visul fericit
„Are-ades amar sfârşit?
„Şi ştii, dragă ori nu ştii,
„Că la munţi şi la câmpii,
„Florile s'au vestejit,
„De când tu le-ai părăsit?
„Ştii că toate, într'un gând,
„S'au întors în cer pe rând,
„Şi la Domn s'au jeluit
„Că tu viaţa le-ai răpit?
„Mărioară, draga mea,
„Facă Domnul or ce-a vrea!
„Dee-ţi bine, dee-ţi rău...
„Tu ascultă dorul tău,
„Căci în viaţa trecătoare
„Şi în lumea pieritoare,
„O zi dulce de iubire
„E un veac de fericire!“

V

Când norocu-şi schimbă pasul,
N'aduc ani ce-aduce ceasul!...
A treia zi Mărioara
Işi tulbură inimioara
Şi pe gânduri se punea
Şi 'n tăcere lin plângea.

Ce plângea şi ce jelea
Cu iubitu-alăturea?
Plângea cum plâng florile,
Plângea cum plâng zorile!...
Era ziua mult senină,
Munţii pluteau în lumină,
Văile 'n tăcere lină,
Păsările 'n umbră sta,
Nici sbura, nici nu cânta,
Numai umbra se mişca,
Cu lumina se lupta
Şi 'n păduri se cufunda.
Iar Mărioara 'ncet ofta,
Ş'astfel blând ea cuvânta!
„Cântă-ţi frate, cântecul
„Să-mi mai dreagă sufletul".
El de sânu-i o lipea
Ş'apoi astfel începea;
„Frunză verde viorele!
„Scumpe-mi sunt zilele mele,
„De când mândra ca o stea,
„S'a ivit în calea mea!
„Dalb luceafăr aurit.
„Crin ceresc şi mult iubit!
„Uită cerul pentru mine,
„Să uit lumea pentru tine!.,"
Iată, mări cum cânta,
Mândra cum îl asculta,
Că din sat se ridica
Glas de mumă plângător,
Bocet lung pătrunzător,
Ce prin văi amar suna
Şi 'n văzduh se'mpreuna
Cu alt glas răsunător,
Glas de clopot jelitor...
Lumea se înfiora!
Mărioara tremura,
Imprejuru-i se uita
Şi spre munţi în vârf căta.
Când deodată, vai de ea!
Sus la munte ce vedea?
Un nor negru ca un zmeu
Ce venea, venea, mereu,
Aripi negre întinzând
Şi tot cerul cuprinzând.
Mărioara 'ngălbenea,
De ursitu-i se lipea,
Braţele-şi încolăcea
Şi cu groază 'ncet zicea:
„Dragul meu, ursitul meu!
„Iată vine, vine-un zmeu,
„Dela sfântul Dumnezeu.
„Frăţioare, iată-l vine,
„Dela munte drept la mine.
„Să mă ia de lângă tine,
„Căci de când noi ne-am iubit.
„Florile s'au veştezit
„Şi la Domn s'au jeluit
„Că de tot le-am părăsit!"
Şi cum sta, şi cum vorbea
Lacrimile-o 'mpodobea.
Insă norul sus vuia
Şi pe cer se tot suia,
Tunetul grozav tuna,
Munţi şi văi se răsuna
Fulgerile s'aprindeau,
Ploile potop cădeau,
Iar Mărioara, vai de ea!
Ochişori-şi ascundea,
Căci deodată negrul zmeu
O cuprinse'n braţul său
Şi cu ea zburând s'a dus,
In cei munţi despre apus.
Şi curând în urma lor,
Se topea grozavul nor.
Aerul se 'nsenina,
Şi cerul se lumina.

VI

Unde-i, unde-i Zânişoara,
Mărioara Florioara,
Vestitoarea zorilor,
Surioara florilor?
In ce ţară-a pribegit
Pe ce ţărm ea s'a oprit?
Mers-a peste nouă ţări,
Nouă ţări şi nouă mări?
Ori s'a dus în nalte plaiuri.
Colo sus, pe câmpi de raiuri,

In grădina Zânelor,
In locaşul stelelor?...
Nu se ştie, nu se spune,
Unde-i gingaşa minune.
Dar pe când e luna plină,
Când e noaptea mult senină,
Se aud în miez de noapte,
Despre munţi duioase şoapte
Ş'un glas blând ca un suspin,
Care cântă 'ncet şi lin:

„Frunză verde lăcrămioară,
„Vai de biata-mi inimioară!

„Ori ce vânt răcoritor
„Ii aprinde foc de dor!

„Bate vântul printre flori?
„Ii dă dor de voinicel.

„O, străine, dragul meu,
„Mult amar te jelesc eu!

„Vin', aleargă lângă mine.
„Să mă mai iubesc cu tine.

„Neagră e străinătatea!
„Crudă e singurătatea!

„Voinicele, ursiţele,
„Fă pe gândurile mele,

„Că mă bate vânt de vară
„Şi-mi însuflă dor de ţară,

„Şi-mi aduce ne'ncetat,
„Dor de visul ce-am visat;

„Dar nu-i foc de dor mai rău,
„Ca focul de dorul tău!"

. . . .

1852. — Paris

LĂCRĂMIOARE

STELUŢA

DEDICAŢIE E. N.

Tu care eşti pierdută în neagra veşnicie,
Stea dulce şi iubită a sufletului meu!
Şi care-odinioară luceai atât de vie,
Pe când eram în lume tu singură şi eu!

O, blândă, mult duioasă şi tainică lumină!
In veci printre steluţe te cată al meu dor,
Ş'adeseori la tine, când noaptea e senină,
Pe plaiul nemuririi se 'nalţă c'un lung sbor.

Trecut-au ani de lacrimi, şi mulţi vor trece încă,
Din oara de urgie în care te-am pierdut!
Şi doru-mi nu s'alină, şi jalea mea adâncă,
Ca trista veşnicie e fără de trecut!

Plăceri ale iubirii, plăceri încântătoare!
Simţiri! măreţe visuri de falnic viitor!
V'aţi stins într'o clipeală ca stele trecătoare
Ce lasă-un întuneric adânc în urma lor.

V'aţi stins! şi de atunci, în cruda-mi rătăcire,
N'am altă mângâiere mai vie pe pământ,
Decât să 'nalţ la tine duioasa mea gândire,
Steluţă zâmbitoare, dincolo de mormânt!

Căci mult, ah! mult în viaţă eu te-am iubit pe tine,
O, dulce desmierdare a sufletului meu!
Şi multă fericire ai revărsat în mine,
Pe când eram în lume tu singură şi eu!

Frumoasă îngerelă cu albe aripioare!
Precum un vis de aur în viaţă-mi ai lucit,
Şi 'n ceruri cu grăbire, ca un parfum de floare,
Te-ai dus, lăsându-mi numai un suvenir iubit.

Un suvenir, comoară de visuri fericite,
De scumpe, şi fierbinte, şi dulce sărutări,
De zile luminoase şi îndumnezeite,
De nopţi Veneţiane şi pline de 'ncântări.

Un suvenir poetic, coroana vieţii mele,
Ce mângâie şi 'nvie duioasă-inima mea,
Şi care se uneşte cu harpele din stele,
Când mă închin la tine, o, dragă lină stea!

Tu, dar, ce prin iubire, la al iubirii soare,
Ai deşteptat în mine poetice simţiri,
Primeşte 'n altă lume aceste lăcrămioare,
Ca un răsunet dulce de-a noastre dulci iubiri!

LĂCRĂMIOARE

Multe flori lucesc în lume,
Multe flori mirositoare!
Dar ca voi, mici lăcrămioare,
N'are 'n lume nici o floare,
Miros, dulce, dulce nume!

Voi sunteţi lacrimi de îngeri,
Pe pământ din cer picate,
Când, prin stele legănate,
A lor suflete curate
Sbor vărsând duioase plângeri.

Fragede sunteţi şi albe,
Ca iubita vieţii mele;
Cu voi, scumpe strugurele,
Albe mărgăritărele,
Primăvara-şi face salbe.

Dar deodată vântul rece,
Fără vreme, vă coseşte!
Astfel soarta crunt răpeşte
Tot ce 'n lume ne zâmbeşte...
Floarea piere, viaţa trece!

8 MART

Intinde cu mândrie aripele-ţi uşoare
O, sufletul meu vesel, o, suflet fericit!
Inalţă-te în ceruri, şi sbori cântând la soare.
Căci soarele iubirii în cer a răsărit
Şi 'n cale-mi s'a oprit!

Veniţi năluciri scumpe; dorinţi, visuri mărețe,
Ca pasări călătoare la cuibul înflorit.
Veniți de 'ngânați vesel a mele tinereţe.
Căci steaua fericirii în ochi-mi a lucit...
Iubesc şi sunt iubit!

Sunt ore fericite, sunt tainice plăceri,
Ce 'n cumpăna vieţii plătesc ani de dureri;
Atuncea falnic omul ridică a sa frunte
Şi 'n ceruri cu mândrie aţintă ochiul său.

Fiinţa lui se 'nalţă ca vulturul de munte,
Iubirea lui îl schimbă şi-l face Dumnezeu.
Atunci mai dulce steaua luceşte 'n miez de noapte,
Şi 'n zări seninul pare mai vesel, mai curat;
Ş'a zilei mii de glasuri, ş'a nopţii mii de şoapte
Il proclamează 'n falǎ al lumii împărat!

Sunt urme preţioase, sunt scumpe suvenire,
Ce 'n suflet tipărite, ca el au nemurire!
Zădarnic timpul trece c'un sbor neobosit,
In sânul omenirii vărsând a iernii ghiaţă;
Lumina lor iubită luceşte lin în viaţă.
Precum un soare dulce în veci neasfinţit!
Aşa nu te vei stinge din minte-mi niciodată,
O, suvenir puternic de dragoste 'nfocată!
O, timp ferice 'n care minunea ce iubesc
M'a deşteptat în raiuri cu glasu-i îngeresc!

*

Era blânda oră a blândelor şoapte,
Când nu mai e ziuă, şi nu-i încă noapte.

Pământul şi cerul, ca doi frăţiori,
Işi da sărutare prin stele şi flori.

Şi'n aer parfumul al florilor dalbe
Plutea cu lucirea steluţelor albe,

Şi 'n toată natura cuprinsă de dor
Plutea o şoptire de dulce amor!

Din marginea lumii a nopţii regină
Vărsa 'n calea noastră duioasa-i lumină,

Şi'n lunca pătrunsă de razele ei
Sburau caii noştri cu aripi de smei,

Mergeam noi în cale, ca umbre tăcute,
Pe-un covor de frunze, pe cărări pierdute,

Şi 'n tăcerea nopţii ce ne 'ncunjura
Sufletele noastre ca şi noi sbura.

Sburau ca doi îngeri din stele în stele,
Dându-şi sărutare tainic între ele...

Deodată fugarii cu ochii de foc,
La capătul luncii s'opriră pe loc.

Iar dulcele înger, pătruns de simţire,
Imi zise atuncea cu-o dulce zâmbire:

— „Acum este ora când geniul sfânt
„Aude şi vede minuni pe pământ.

„E ora ferice de sfântă uimire,
„Ce 'n suflet revarsă fiori de iubire.

„Spune-mi dar acuma, tu ce eşti poet,
„Ce poezii cântă inima-ţi încet?

— „Dacă vrei să afli taina ce mă 'ncântă
„Iată poezia ce inima-mi cântă:

De este vreo fiinţă, de este vreun nume,
La care să se 'nchine un suflet omenesc,
Cu tot ce e mai nobil, mai iubitor pe lume,
Cu tot ce 'n omenire e mai dumnezeesc;

Tu eşti acea fiinţă, tu, gingaşă lumină,
Aprinsă 'n a mea cale de însuşi Dumnezeu!
Şi sufletul meu vesel la tine se închină,
O, scumpa mea Elenă! o, drag îngerul meu!

Când soarta vru să intru în rai de fericire,
Când ochii mei pe tine zâmbind te-au întâlnit,
Un fulger, o scânteie de veşnică iubire,
Din ochii tăi pornită, în sânu-mi a lucit.

Ș'atunci în altă lume am re'nviat deodată,
Ș'un soare mai fierbinte în ceru-mi s'a aprins
Ș'o lume fără margini, frumoasă, desfătată,
Ca o câmpie verde sub mine s'a întins.

Atunci natura 'ntreagă, zâmbindu-mi cu plăcere,
Iși puse pentru mine coroana sa de flori ;
Și glasul maicei mele, curmând a mea durere,
Veni să mă desmierde din cerul fără nori.

Căci fața ta iubită mi s'arată oriunde,
In vis, în flori, în stele, în dulcele senin;
Și inima-mi cuprinsă de dorul ce pătrunde,
Șoptea cu tine astfel prin tainicu-i suspin;

„Ferice de acela a căruia privire,
„Trezind în al tău suflet un fraged, dulce dor,

„Ar face ca să nască pe gură-ți o zâmbire,
„Ca zori misterioase de vesel viitor!

„Ferice care, vrednic de-o soartă neașteptată,
„Ar face pentru dânsul, în ceas dumnezeesc,
„A ta inimă scumpă de dragoste să bată
„Și glasu-ți cu 'nfocare să-i zică „te iubesc!"

1845. — Blânzi.

DE CREZI ÎN POEZIE...

De crezi în poezie,
In sfânta armonie,
Din boltele cerești,
Când noaptea 'nseninată
Lucește 'ncoronată,
De stele ce iubești;

De crezi în tinerețã,
In gingașa frumsețã
Ce-aprinde dulce dor,
Și 'n tainica uimire,
Ce 'nsuflă-a ta privire,
O, scumpul meu odor!

De crezi în al tău frate,
In suflete curate,
In cer, în Dumnezeu...
Precum eu cred în tine
Ca în cerescul bine,
Crede 'n amorul meu!

1845. — Blânzi.

O NOAPTE LA ŢARĂ

Am o inimă în lume.
Care ştiu că mă iubeşte
Conachi.

Frumoasă e câmpia cu dulcea-i linişţire
Pentru acel ce fuge de-a lumii amăgire,
Pentru acel ce cată un trai neînsemnat!
Plăcut, plăcut e ceasul de griji ne'ntunecat,
Şi dulce este viaţa ce curge lin, departe
De-al omenirii sgomot, de-a ei fumuri deşarte!

Când inima hrăneşte o tainică dorinţă,
Când omul simte 'n sânu-i o crudă suferinţă,
O jale fără margini, un dor fără hotar;
Când zâmbetu-i ascunde ades suspin amar,
Şi mintea-i se deşteaptă din vis de fericire,
Pierzând orice credinţă, oricare nălucire.

Ferice de acela ce 'n tulburare-i poate,
Pe-un cal să se arunce şi prin văzduh să 'noate;
Păşind peste-orizonuri, sburând peste câmpii,
Ferice care poate, departe de cei vii,
Să uite-a sa fiinţă, să piardă-orice simţire,
Să nu mai facă parte din trista omenire.

*

Era o noapte lină, o mult frumoasă noapte,
Ce revărsa în lume armonioase şoapte
Şi multe glasuri blânde în inimi deştepta:
O noapte de acele ce nu le poţi uita,
Care aprind în suflet scântele de iubire
Şi pun pe frunte raze de îndumnezeire.

Eram... parcă sunt încă! la orele acele
Când ochiul rătăceşte primblându-se prin stele
Şi 'n toată steaua vede un chip gingaş slăvit;
Atunci când visul sboară pe ţărm nemărginit,
Când dorul trist uneşte a lui duioase plângeri,
Cu sfânta armonie a cetelor de îngeri.

Ca lampă aninată, la poarta de vecie,
Domnea în dulcea taină a umbrelor făclie,
Vărsând văpaie lină ce lumea coperea.
Lumină mângâioasă! în ceruri ea părea
Menită ca să ducă pe căi necunoscute,
Dorinţele-omenirii în lung deşert pierdute!

*

Deodată un glas de înger, o sfântă armonie,
Plutind ușor în aer ca vântul ce adie,
Se coborî prin stele din leagănul ceresc.
Duios era și gingaș acordul îngeresc,
Căci inimile noastre săltară mai fierbinte
La dulcele său cântec, l'aceste-a lui cuvinte:

„Ferice de acela, ce cu-o simțire vie,
„Slăvește armonia și nalta poezie,
„Ca desmierdări plăcute de glas prietenesc;
„El poartă pe-a sa frunte un semn dumnezeesc,
„Și geniul său gustă plăceri încântătoare,
„Sburând la nemurire ca vulturul în soare;

„Dar mai ferice încă ființa de iubire,
„Ce simte cu 'nfocare a dragostei pornire
„Și ne 'ncetat e gata cu drag a se jertfi!
„Căci dulce-i pentru altul și 'n altul a trăi,
„Și dulce-i de a zice, când inima jelește:
„Am o ființă 'n lume ce știu că mă iubește!"

Mânjina, — Mart 1845.

VEZI TU VULTURUL

Vezi tu vulturul falnic, o, scumpa mea iubită,
Cum saltă, se ridică și sboară către nori?
Așa sufletu-mi vesel, în fața ta slăbită,
Se 'nalță către ceruri, plutind în dulci fiori.

Vezi printr'a nopții stele ce rază luminoasă
Revarsă 'n a sa cale luceafărul ceresc?
Așa când vii, iubito, cu inima voioasă,
De gingașă simțire, așa ochi-mi lucesc!

Auzi tu glasul tainic ce cântă 'n miez de noapte
Și prin văzduh plutește cu-al florilor miros?
Așa răsună 'n mine melodioase șoapte,
Când sufletu-mi te simte, îngerul meu frumos!

Căci vulturului, cerul i-a dat aripi să sboare,
Și stelelor, lumină, și nopților, suspin,
Iar ție ți-a dat farmec, plăceri încântătoare,
Și mie mi-a dat suflet ca ție să-l închin!

1845. — Blânzi.

DESPĂRŢIREA

Te duci, iubită scumpă, în ţărmuri depărtate,
Lăsând frumoasa ţară, surori, prieteni, frate,
Lăsând în al meu suflet un mult amar suspin!
In ora de pornire cu toţii împreună,
Doresc l'a tale pasuri călătorie bună,
Pe-o cale înflorită şi sub un cer senin.

Mergi dar fără mâhnire, te du şi fii voioasă,
Căci îngerul iubirii şi inima-mi duioasă
Te vor urma oriunde cu tainicul lor zbor;
Şi cât vei fi departe, ca mine te gândeşte.
Că tu eşti a mea viaţă, că soarta ne iubeşte,
Că cerul ne păstrează ferice viitor.

Gândeşte că în lume nimic nu e mai mare,
Mai gingaş. mai puternic, mai sfânt, mai cu 'nfocare,
Decât simţirea vie, ce tu mi-ai însuflat.
Că orice fericire, că orice dulce bine,
Din ochii tăi de rază, îmi vine dela tine,
Precum lumina vine din cerul înălţat.

Oriunde tu vei merge, iubită, ţi-adă-aminte,
De-a noastre ore pline de dragoste fierbinte,
Comori nepreţuite de scumpe desmierdări;
De-acele vremi în care a noastră fericire,
Schimba întreaga lume, în leagăn de iubire
Şi vremea trecătoare în lanţ de sărutări!

Mergi, dragă, plutind vesel ca pasărea uşoară,
Ce 'n faptul dimineţii din cuib la ceruri sboară,
Lovind a sa aripă de rouă şi de flori,
Căci sufletu-mi în taină şoptind inimei tale,
Va depărta de tine orice gândiri de jale,
Va alunga din ochi-ţi oricare negri nori.

Şi când va fi lumină, şi când în miez de noapte
Vei asculta cu lacrimi a îngerilor şoapte,
Zi, draga mea, atuncea, precum oi zice eu:
„Nu e fiinţă 'n lume ca mine de iubită!
„Amorul mă 'ncunună cu-o rază strălucită,
„Veneţia m'aşteaptă, zâmbind la visul meu!

Iaşi, — Mai 1846.

DULCE ÎNGER

Dulce înger de blândeţe,
Tu ce 'n cale vesel sbori,
Pe-ale mele tinereţe
Aruncând frumoase flori!
Mergi, sub alba-ţi aripioară,
Să fereşti de soarta rea,
Pe-a ta dulce surioară.
Pe Niniţa, draga mea!

Mergi să furi de printre stele,
Un luceafăr luminos,
Şi pe fruntea scumpei mele,
Să-l anini, cântând voios,
Mergi de 'ntinde verzi covoare,
Sub piciorul ei de crin.
Schimbă dorul meu în floare
Şi-l depune pe-al ei sân.

Mergi pe-aripe-ţi să se culce,
Adormind încetişor,
Şi îngână-al ei somn dulce
Cu dulci visuri de amor!
Iar cu dânsa, când prin lume,
Vei sbura, înger iubit,
Ah! şopteşte-i al meu nume,
Spune-i dorul meu cumplit!

Iulie, 1846 — Brusa.

CÂNTEC DE FERICIRE

Gândul meu la tine sboară,
Ca o pasăre uşoară,
Către cuibul înverzit.
Şi la sânul tău pătrunde,
Ca un flutur ce s'ascunde,
Intr'un leagăn înflorit.

Dorul meu în a ta cale,
Urmând pasurile tale,
Te desmiardă ne'ncetat,
Şi pe dulcea ta guriţă,
Dragă, draga mea Niniţă,
Fură-un dulce sărutat.

Ochii mei, ce 'n veci la tine,
Ațintesc a lor lumine,
Inotând în tainic foc,
Văd lucind pe-a ta zâmbire,
Ingereasca ta simțire,
Ingerescul meu noroc.

Tot ce'n lume-i drag și place,
Tot ce 'nalță și preface,
Pe un om în Dumnezeu,
Mi le-ai dat cu-a ta iubire,
O, frumoasă nălucire !
Scumpa mea ! îngerul meu !

De-acum vie cruda moarte !
Sufle vântul relei soarte,
Pe pământul îngrozit !
Eu aștept cu nepăsare,
A furtunelor suflare,
Căci iubesc și sunt iubit !

Sufletu-mi e o grădină
Unde'n gingașa lumină,
Cântă-o pasăre din rai.
Viața mea de veselie
Trece lin în veșnicie,
Ca o dulce zi din Mai !

Căci amorul e un soare,
Ș'a mea inimă o floare,
Ș'a mea viață-un dulce vis;
Căci iubita mea Niniță,
Cu-o zâmbire, cu-o guriță,
Mie cerul mi-a deschis !

Constantinopole. — August 1846.

PESCARUL BOSFORULUI

De-ar vrea înaltul Prooroc,
Mohamed strălucit,
Să-mi fie ziua cu noroc !
Și dorul împlinit !
De-aș prinde-acum în mreaja mea,
Pe-al mării împărat
Ce poartă 'n frunte-o mare stea,
Un talisman bogat.

Eu care sunt un biet pescar
Purtat din val în val.
Eu care dorm la Iuschiudar,
In iarba de pe mal,
Eu, Abdulah, cel mai voinic,
Vâslaș de pe Bosfor,
Ce n'am decât un biet caic
Ș'un suflet plin de dor !

Allah ! atunci orice-am dorit.
  Allah ! orice-aş vrea eu.
Dela apus la răsărit
  Al fi îndată-al meu !
Caftane, şaluri de Caşmir
  Cu late, scumpe flori,
Iuţi armăsari dela Misir
  Ca vântul de uşori.

Ş'un lung caic de abanos
  In aur prelucrat,
Cu imnuri de Coran frumos
  Pe margine săpat.
Şi treizeci de vâslaşi Osmani
  Ce vesel ar sbura,
Mai repezi decât Elcovani
  Pe 'ntinsa Marmara.

Dar n'aş vrea nici stofe cu fir
  Şi cu mărgăritar,
Nici largi caftane de Vizir
  Nici falnic armăsar
N'aş vrea nici săbii de Taban
  Deprinse la omor,
Nici lung covor de Ispahan
  Ce saltă sub picior.

Allah ! mă jur că, de-aş avea
  Al mării talisman,
N'aş vrea să fiu Vizir, n'aş vrea
  Nici Padişah-Sultan,
N'aş vrea comori, n'aş vrea să am
  Nici chioşcuri, nici sarai,
Nici să desmierd în Bairam
  Huriile din rai.

Ci 'n mrejă dulce prefăcând,
  Duioasă-inima mea,
M'aş duce 'ncet şi tremurând
  Să prind norocu 'n ea,
Să prind copila lui Topal,
  Frumoasa Biulbiuli,
Ce cântă noaptea lin pe mal,
  Pe mal la Kandili !

Contantinopole. — Iunie 1845

AŞTEPTAREA

Pe malul mării de spume-albită
Ce 'nalţă gemet îngrozitor,
Ca pe un înger te-aştept iubită,
Cuprins de jale, muncit de dor.

Fugând de lume, gândind la tine,
In lume singur trec pe pământ,
Ş'a mele lacrimi, dorinţi, suspine,
Cu glasul mării se pierd în vânt.

Veşnic s'afundă a mea privire,
In orizonul întunecit.
Dar nici o rază de fericire,
In ochiu-mi încă nu a lucit!

Veşnic în noaptea tristă, adâncă,
Ascult al vremii pas necurmat,
Dar de plăcere nici un ceas încă,
Pentru-al meu suflet nu a sunat!

Nimic în lume nu mă încântă,
Nu varsă 'n pieptu-mi dulce fior.
Frunza şopteşte, pasărea cântă,
Inima-mi plânge la glasul lor.

Stau ca o piatră în nemişcare,
Pierdut pe gânduri, adeseori.
Privesc la ceruri, privesc la mare...
Pe mare valuri! în ceruri nori!

Ah! vină, dragă steluţă lină,
De străluceşte pe sânul meu;
Alungă noaptea cu-a ta lumină,
Stinge c'un zâmbet amarul greu.

Destule zile de despărţire!
Destule lacrimi, destul amar!
Vină de pune cu-a ta iubire
Durerii crude veşnic hotar.

Te-aştept, iubito, în a ta cale,
Precum aşteaptă robul mâhnit
Să bată ora scăpării sale,
Să-şi simtă trupul din lanţ ieşit.

Te-aştept, iubito, precum aşteaptă,
Pe-al dimineţii zâmbet voios,
Sărmanul bolnav ce se deşteaptă,
In sânul nopţii întunecos.

Ah! l-a mea jale, l-a mea chemare
Dacă-al tău suflet e simţitor,
Vin' să-ţi dau numai o sărutare
Ş'apoi din lume vesel să sbor!

Triest. — Sept 1846.

VENEŢIA

11 SEPTEMBRIE 1846

I

Când ochii mei înnoată în gingaşa lumină
Ce tainic isvorăşte din ochii tăi frumoşi.
Atunci orice durere în sânul meu s'alină,
Ca marea tulburată ce-adoarme şi suspină,
Sub ale nopţii blânde luceferi mângâioşi;

Căci ziditorul lumii, în dulcea lor privire,
Vărsând văpaia lină şi farmec de slăvit,
Le-a dat a sa putere ş'a sa Dumnezeire,
Ca să-mi arate 'n lume un drum de fericire,
O cale luminoasă sub cerul înnegrit!

II

Când fruntea mea în pace cu drag e legănată,
Pe sânul tău ce saltă aprins de dulce dor,
Fiinţa mea ferice, de visuri desmierdată,
In lumi necunoscute se simte înălţată
Ş'urmează-a ta fiinţă în tainicul ei sbor;

Căci sânul tău în care domnește-a ta iubire,
Precum o lampă sfântă ce arde 'ntr'un altar,
Frumos ca și altarul uimește-a mea simțire,
Trezind în al meu suflet oricare nălucire,
Ștergând din a mea minte oricare gând amar!

III

Când veselă, fierbinte, gurița-ți zâmbitoare
Mă 'ncântă, mă îmbată cu-a sale sărutări,
In inimă-mi atuncea s'aprinde-un dulce soare,
Și viața-mi, ca albina lipită de o floare,
Se leagănă în raiuri pe-a tale desmierdări.

Căci îngerul iubirii, al cărui glas pătrunde
Și care lângă tine din ceruri a sburat,
A strâns pe-a ta guriță aripele-i rotunde
Ș'acum ca într'un leagăn, în ele se ascunde,
Cu lira sa duioasă ce cântă ne'ncetat.

IV

Când noaptea în tăcere, la ora ce s'adună,
A dogilor vechi umbre pe maluri șovâind,
Gondola, leagăn dulce, ne primblă împreună,
Pe luciul lin al mării, în care alba lună,
Cu stelele voioase se scaldă strălucind;

Atunci, din umbra deasă ce doarme 'ntre canaluri
Din lampele aprinse în boltele cerești,
Din turnuri, din palaturi ce triste zac pe maluri,
O tainică-armonie plutește peste valuri,
Șoptind inimei noastre cuvinte îngerești :

V

„Iubiți, iubiți!" ne zice Veneția cernită,
„Iubiți, amorul vostru puternic e și sfânt!
„Iubiți! și calea voastră va fi tot înflorită,
„Și 'n sânul nălucirii, pereche fericită,
„Cu-o lungă sărutare veți trece pe pământ;

„Căci vremea ce răstoarnă cu coasa-i ne'mpăcată,
„A falei omenirii vechi marturi și măreți,
„Nu poate-avea putere de-a stinge niciodată,
„Acea scântee vie de dragoste 'nfocată,
„Ce luminează calea frumoasei tinereți!"

Palatul Benzonus. — eneția.

BARCAROLA VENEŢIANĂ

Pe marea lină,
Care suspină,
Stelele toate plutesc uşor.
De ce drăguţă,
A mea steluţă,
Lipseşti tu numai din horul lor!

Dintre canaluri
Şi de pe maluri,
Se 'nalţă-un cântec melodios.
De ce, Niniţă,
A ta guriţă
Nu se aude cântând voios?

Tainica noapte
Cu blânde şoapte
Te chiamă, dragă, s'o încununi.
Gondola geme,
Căci multă vreme,
N'a fost cu tine printre laguni.

Ah! te coboară,
Vesel, uşoară,
Dintr'al tău negru palat regesc,
Vin' de zâmbeşte,
De străluceşte
Ca un luceafăr dumnezeesc.

Cu blânda-i faţă
Plutind prin ceaţă,
Luna din valuri se 'nalţă'n cer.
A! vină, vină
Scumpă lumină,
Să mângâi dulce pe gondolier.

Eu în gondolă
Cu-o barcarolă
Visul tău gingaş voiu îngâna,
Şi noaptea 'ntreagă,
Niniţă dragă,
Incet pe mare te-oi legăna!

Sept. 1846. — *Veneţia.*

BIONDINETA

Intr'o seară pe Piaţetă,
Mocenigo cel frumos:
„Biondinetă, Biondinetă!
— Zise 'n calea mea voios —
„Ştii tu, dragă Veneţiană,
„Că Madona ta ţi-a dat,
„Mâne mici de patriciană
„Şi ochi mari de sărutat?

„Ştii tu iar că mie-mi pare,
„*Caspeto!* mare păcat,
„Să porţi apă de vânzare
„Pe-al tău umăr delicat?
„Vin' cu mine, dragă, vină.
„Eu voiesc să te deprinzi,
„A domni ca o regină,
„In palaturi de oglinzi.“

Intr'o zi, lângă fântână,
Tiţiano-mi zise 'ncet:
„Nu e 'n stare nici o mână
„Ca să cerce-al tău portret.
„Dar mă jur pe mândrul soare!
„Dacă-ai vrea pe loc a sta,
„Să te fac nemuritoare,
„Cercând numai umbra ta."

Azi prin neguri, dimineaţă,
Noul Doge mă zări
Şi pe-a lui San-Marco piaţă
Din palat se cobori:
„Veneţiană tinerică,
„Biondineto! — zise el —
„Mâni în Marea-Adriatică
Am s'arunc acest inel.

„Mâni în purpură şi 'n aur,
„Am să fiu încoronat,
„Şi pe vechiul Bucentaur
„Prin Veneţia purtat.
„Zi că vrei a-mi fi soţie,
„Şi eu jur pe sfântul Marc
„Să-ţi închin, Biondină, ţie
„Toată fala de monarc."

Dar Biondina cea cuminte,
Drumul repede urmând,
La tustrei, cu dulci cuvinte,
Le răspunse-aşa, râzând:
„Nu-i oglindă mai curată,
„Nu-i portret mai îngeresc
„Decât cel ce mi s'arată
„In fântână când privesc.

„Nu sunt semne de mărire,
„Nici inele de rubin,
„Cu mai dulce strălucire,
„Decât ochii lui Tonin.
„Ca gondola-i din Piaţetă,
„Nu e tron mai de dorit,
„Când pe draga-i Biondinetă,
„El o primblă fericit!"

Veneţia — Oct. 1845.

O SEARĂ LA LIDO

Ridică vălul negru ce-acopere-a ta faţă,
Veneţio cernită, Veneţio măreaţă!
Şi cu-o zâmbire dulce fii martur fericit
L'a noastră veselie ş'amor nemărginit!

In vremile trecute a libertăţii tale,
In timpurile-acele de glorii triumfale,
Când nobil rezemată pe falnicul tău leu,
Vedeai Adriatica săltând la glasul tău,

Gondole negre, multe se depărtau de maluri
Şi lunecau în taină pe negrele-ţi canaluri,
Purtând comori ascunse de gingaşe simţiri,
Împerechiate inimi pierdute 'n fericiri.

Dar spune-mi tu, văzut-ai în gondolă vreodată,
Fiinţă mai frumoasă, mai dulce desmierdată,
Un înger de iubire cu suflet mai ceresc,
Decât minunea scumpă, pe care eu slăvesc?

O, gondolă iubită, noi lumii dăm uitare!
Sbori vesel, sbori în pace purtându-ne pe mare.
Şi leagănă'n tăcere, sub cerul aurit,
Amorul nostru mare ca cerul nesfârşit.

Şi tu, o, vis ferice, al tinereţii mele!
De-ar fi 'n a mea putinţă să fac precum doresc,
Aş pune pe-a ta frunte un diadem de stele,
Aş pune sub picioare-ţi un tron dumnezeesc!

Căci te iubesc, Elenă, cu-a tainică uimire,
Cu focul tinereţii, cu dor nemărginit,
Cu lacrimi şi credinţă; cu dulce fericire
Cu tot ce este'n mine putere de iubit!

In dragostea cerească visând cerescul bine,
La tine al meu suflet înalţă sborul său.
Tot ce-i mai sfânt pe lume eu îl slăvesc în tine;
Tu eşti lumina, viaţa şi Dumnezeul meu!

In tine cred, Elenă, precum credeam odată,
In glasul maicei mele, în sfântul ei amor;
Precum în soare crede natura 'ntunecată,
Precum un geniu falnic, în falnic viitor.

Tu porţi un nume dulce şi scump inimei mele,
Un nume ce-mi inspiră un cult dumnezeesc,
Şi care mă încântă ca harpele din stele,
Şi care îmi şopteşte de maica ce jelesc.

Iubirea ta-mi insuflă un dor de nemurire!
Iubirea mea mă 'nalţă la tronul îngeresc!
Şi 'n leagăn de gondolă, în veşnică iubire,
Cât lumea lângă tine aş vrea ca să trăesc!

Veneţia. — Octombrie. 1846.

GONDOLETA

Cu Ninița'n gondoletă,
Când mă primblu 'ncetișor,
Trecătorul din Piațetă
Ne privește-oftând de dor.
Atunci cerul se'nsenină,
Lucind vesel amândoi,
Ș'Adriatica s'alină,
Se alină pentru noi.

In lagună de ne place,
A pluti pe-al mării val.
Pentru noi Siroco tace,
Pe-al lui Lido verde mal
Și sub lunga sa lopată,
Gondoleta saltă lin
Cu Ninița legănată,
Legănată pe-al meu sân.

Mână vesel, lopătare,
Dela Lido la San-Marc,
Ia de-a-lung canalul mare,
Ce se 'ndoae ca un arc.
Mergi cât draga mea Niniță.
Stând la pieptu-mi înfocat,
Mi-a da dulcea sa guriță.
Mi-a da dulce sărutat.

Cât va fi pe ceruri lună,
Cât va fi senin pe cer,
La Giudeca spre lagună
Sbori, voinice gondolier.
Du-ne, Toni, 'n liniștire,
Până' ce, stând gondola ta,
Viața noastră de iubire,
Cu iubire va 'nceta!

Veneția. — Octomvrie 1846.

CANȚONETA NAPOLITANĂ

Când vântul se scoală
Turbat și răscoală
Al mărilor val,
Pescarul s'oprește
La valuri privește
Și cântă pe mal.

Ca dânsul de rele,
De viscole grele,
Departe să fim.
L'a mării talazuri,
L'a vieții necazuri,
Ca el să privim.

Junia ne 'nvață
Să trecem în viață
Ca pasărea 'n sbor,
Ca fruntea 'n lumină,
Cu inima plină,
De dulce amor.

Deci fie pe mare
Furtună, turbare,
Și'n viață amar,
Noi, veseli pe maluri,
Să râdem de valuri
Ca bietul pescar!

VISURILE

Scumpă, albă lăcrămioară !
Vezi tu roua de pe flori,
Cum lucește ș'apoi sboară,
De se schimbă 'n negri nori ?

Astfel gingașa lucire,
Din ochi dulci, veselitori,
Trist în lacrimi de mâhnire,
Se preface-adeseori !

Câte inimi înflorite,
La lumină vesel sbor,
Și deodată veștejite,
Fără vreme cad și mor !

Câte visuri de iubire,
Dulci a inimei comori,
Trec, se strâng ca nălucire
Și ca fulgeri trecători !

Asta-i legea crudei soarte,
Lege făr' de mângâieri !
Azi e viață, mâni e moarte
Azi plăcere, mâni dureri !..

Fericit care 'mplinește
Visul său pe-acest pământ !
Fericit care iubește,
Până a nu cădea 'n mormânt !

Căci iubirea din junie,
Schimbă lumea 'n vesel rai,
Și cu sufletul re'nvie
In cerescul dulce plai !

Fevruar, 1847. — Villa Delfina. — Palermo.

ADIO

De-aș trăi cât lumea 'ntreagă,
Gândul meu la tine, dragă,
Veșnic, veșnic va sbura,
Ș'orice e mai sfânt în mine.
Dulce înger ! pentru tine,
Pentru tine-l voi păstra.

Cea mai blândă-a mea gândire,
Cea mai gingașă simțire,
Cel mai falnic dor al meu ;
Ție numai, numai ție,
Le închin pentru vecie,
Ca la însuși Dumnezeu !

Tu, ființă de slăvire,
C'un cuvânt cu o zâmbire,
Cu un dulce sărutat,
Mi-ai dat suflet, mi-ai dat viață.
Și a raiului dulceață
Tu în sânu-mi ai vărsat !

Tu mi-ai dat cu-a ta iubire,
Acea 'naltă fericire,
Acel simț dumnezeesc,
Ce puternic ne supune
Și ne'nalță de ne pune,
Sus pe tronul îngeresc !

Tu, Eleno !.. dar, vai mie !
Intr'o noapte de urgie
Cerul crud ne-a despărţit
Tu te-ai dus, te-ai dus, iubită...
Fericirea-mi nesfârşită
Intr'o clipă s'a sfârşit !

Steaua vine, steaua piere !
Astfel dulcea-mi mângâiere
A pierit de pe pământ ;
A pierit, s'a dus cu tine,
In locaşul de lumine...
Şi eu plâng pe-al tău mormânt !

Asa-i soarta ! aşa 'n lume
Tot ce poartă-un dulce nume,
Tot ce-i falnic şi frumos,
Curând trece, curând moare,
Ca un cântec, ca o floare,
Ca un fulger luminos !

Singur, singur cu-a mea jale
Rătăcit pe-a vieţii cale,
Ca un orb nenorocit,
Viaţa-mi scade, jalea-mi creşte,
Ş'al meu dor în veci s'opreşte
Pe mormântul tău iubit !

Adio ! pe-aceste maluri,
De-ale Bosforului valuri,
Ingânate lin uşor,
Te las, înger de iubire !
Cu-a vieţi-mi fericire,
Cu-al meu suflet plin de dor.

Constantinopol. — Maiu 1847.

PE MARE

Ah ! viaţa pentru mine,
Scump înger fără tine,
Nu are nici un bine,
Nu are nici un dar.
In cer fie lumină,
Sau nori sau noapte lină,
Sufletul meu suspină,
Suspină cu amar !

Acum cerul zâmbeşte,
Natura 'ntinereşte
Şi tot care trăeşte
Se simte fericit ;
Dar mie ceru-mi pare,
Cuprins de 'ntunecare ;
Văd lumea'n întristare,
Ca sufletu-mi cernit !

Ori care nălucire,
L'a omului simţire,
Aduce 'nsufleţire,
Cu glasu-i încântat,
Se pierde'n neagra ceaţă,
Ce 'ntunecă-a mea viaţă,
Şi glasu-i se înghiaţă
De mine depărtat.

Zadarnic cat plăcere,
Zadarnic mângâiere,
S'alin a mea durere,
Să curm al meu suspin.
Trecuta fericire
Isvor e de jelire
Şi dulcea-i suvenire
Hrăneşte jalea 'n sân !

O valuri mari de spume !
Purtați-mă prin lume,
Ca frunza fără nume,
Ce o plutiți ușor,
Și m'aruncați din mare,
Pierdut fără suflare.
Pe malul cu uitare
Adâncului Bosfor !

Pe Marea-Neagră. — Maiu, 1847.

URSITA MEA

Intr'un castel, departe,
Din ceruri avui parte
Să văd un îngerel.

Mult trist era castelul,
Mult vesel îngerelul,
Mult gingaș, tinerel !

Avea cerești blândețe,
Pe frunte-i dulci albețe,
In ochi-i dulce foc,

Ș'o tainică zâmbire,
Ș'un suflet cu iubire,
Ș'o soartă cu noroc.

Eram eu încă june..
Acea scumpă minune
Era ursita mea !

Așa avui eu parte
Intr'un castel departe,
A mă 'ntâlni cu ea;

Intr'un palat, pe mare,
Intr'un oraș ce pare.
Din valuri răsărit ;

Departe de-a mea țară,
In urmă văzui iară,
Ursita ce-am iubit.

Ș'acolo, fără frică,
Pe marea-Adriatică
Gondola ne-a plimbat,

Și'n leagăn de iubire,
Pierdut în fericire,
Tot sufletul i-am dat !

Pe soare și pe lună,
Cu mine împreună
A fost ursita mea...

Așa avui eu parte,
Intr'un palat departe,
A mă iubi cu ea !

Iubitu-ne-am în lume,
Plutind pe-a mării spume,
Călcând pe verde plai..

Și, lumii dând uitare,
Cu-o lungă sărutare,
Trecut-am lin prin rai.

Dar într'o noapte lină,
O palidă lumină
Se stinse în eter,

Şi îngeru-mi cu jale,
Sburând pe-a stelei cale
Se 'ntoarse iar în cer.

Eram atunci pe mare...
In dulcea-i legănare,
Muri ursita mea!

Aşa avui eu parte,
A sta în veci departe
Ş'a plânge după ea!

LA VENEŢIA MULT DUIOASĂ

La Veneţia mult duioasă,
Duios sboară gândul meu,
Când, în noaptea 'ntunecoasă,
Pe simţirea-mi dureroasă,
Se abate doiul greu.

Astfel pasărea rănită,
De un şarpe otrăvit,
Sboară, sboară obosită
Şi s'abate amorţită,
Lângă cuibu-i înflorit.

O, Veneţio mult măreaţă!
Cine a putut gusta,
A iubirilor dulceaţă,
In poetica ta viaţă.
Vecinic nu te va uita!

Te iubesc în a ta jale,
In veşmântul tău cernit,
Şi în gondolele tale,
Ce se pierd printre canale,
Ca un vis neisprăvit.

Te iubesc cu dor fierbinte,
In frumosul tău trecut,
Şi 'n aducerea aminte
Ale dragostelor sfinte
Ş'a fiinţei ce-am pierdut!

SUVENIRE

VISUL

Era o câmpie lungă şi tăcută,
Lungă ca pustiul, ca moartea de mută!

Sus, în taină dulce, pe-al nopţii senin,
Ca un vas de aur, luna plutea lin.

Eram pe-un cal aprig, care 'ntrecea vântul:
Negrele lui coame atingeau pământul.

In câmpia lungă calul meu fugea,
Iar a lui picioare iarba n'atingea.

Ne duceam în cale precum visul duce,
Ca genii de spaimă, ca două năluce.

Sburam noi pe lume, precum gândul sboară,
Când iubirea dulce inima 'mpresoară.

Deodată fugaru-mi, sforăind s'opri,
El în depărtare trei umbre zări.

Trei fecioare albe 'nalte şi frumoase,
Decât steaua lunii, stele mai voioase.

In veselă horă uşoare sălta,
Şi glasul lor vesel pe rând îmi cânta:

*

„Tu ce-alergi făr' de plăcere
„In câmpia 'ntunecată
„Vin' să afli mângâiere,
„Vin' la curtea mea bogată.
„In palaturi aurite
„Şi 'n comori nemistuite,
„Ţi oi da zile fericite,
„Ş'oi fi roaba ta plecată.

*

„Tu ce-alergi făr' de dorinţă,
„In câmpia părăsită,
„Vin' s'ating a ta fiinţă,
„Cu-a mea rază strălucită.
„A ta mândră pomenire
„Va sbura la nemurire
„Şi de-o falnică mărire,
„Va fi 'n veci însufleţită!

„Tu ce-alergi făr' de iubire,
„In câmpia cea pustie,
„Vin' s'aprinzi a ta simţire,
„La a dragostei făclie.
„Al tău suflet, a ta minte
„Vor gusta veselii sfinte,
„Lângă-o inimă fierbinte
„Ce te-aşteaptă, ca să 'nvie!"

Uimit de-a lor cântec şi de-a lor zâmbire,
Imi repezii calul... crudă amăgire!

Un pas numai încă, eram fericit!
Un pas... ele 'n aer repede-au sărit.

Şi 'nvârtindu-şi hora pe-o rază de lună,
S'au 'nălţat în ceruri, cântând împreună.

Le-auzii deasupră-mi glasul dulce, lin,
Ca o şoaptă blândă, ca un blând suspin.

Le văzui ca vulturi, ca trei rândunele,
Şi ca trei steluţe se pierdură 'n stele!

Mă trezii din visul ce mă îngâna.
In tăcerea nopţii greerul cânta.

1843—Iaşi.

PE MALUL MĂRII

In ceasul trist de noapte, când apriga furtună
Pe marea tulburată, săltând din val în val,
Se 'nalţă, se lăţeşte şi vâjâie şi tună,
Sdrobindu-se de mal;

Atunci când spaima crudă fiori suflă prin lume,
Când tunetul se poartă vuind din loc în loc.
Când marea frământată s'acopere de spume
Şi norii ca talazurl arunc spume de foc;

Imi place a sta singur pe-o stâncă dărâmată,
S'aud pe maluri vântul cu groază şuerând,
Să văd pe 'ntinsul negru furtuna 'ntărâtată
Şi cerul fulgerând.

Căci inima mea astfel de jale e muncită
Şi plânge cu durere, la tine când gândesc
O, maică, înger dulce! o, maica mea iubită!
Tu ce-ai sburat din braţe-mi în leagănul ceresc!

Pierdut în întunerec, sub cerul fără stele,
Lipsit de-a ta fiinţă ce zace în mormânt,
Eu văd în nori, în valuri, icoana vieţii mele,
Şi gem cu-al nopţii vânt!

Ah! mult amar e ceasul, când dorul ce jeleşte,
Cătând în vremi trecute un suvenir slăvit,
Se 'mpiedică în sboru-i şi cade, se loveşte,
De piatra mormântală a celor ce-am iubit!

Cu-a sale pânzi umflate o mică luntrişoară,
Pe luciul viu al mării de vânt se îngâna,
Şi sub un cer albastru, ca lebăda uşoară.
Azi lin se legăna.

Dar vântul crunt deodată, suflând cu vijelie,
Schimbă a mării faţă în munţi îngrozitori;
Ş'acum sărmana luntre pe 'ntinderea pustie,
Sdrobită se zăreşte la fulgeri trecători!

Insula Prinkipo. August, 1846.

PĂSĂRICA

Albă păsărică!
Ce stai singurică,
Lângă cuibul tău?
Nu-i ziua senină,
Sau nu curge lină
Apa la pârâu?...

De ce plângi cu jale?
Vezi sorile tale
Cum se veselesc.
Prin luncile-umbroase,
Vezi cât de voioase,
Sbor şi ciripesc!

Ce durere, spune,
Ce dor greu supune,
Inimioara ta,
De stai singurică,
Dragă păsărică,
Şi nu poţi cânta?

— Frate 'n depărtare,
O pajură mare
Se 'nalţă mereu,
Ghiara-i se lungeşte,
Ochiu-i se ţinteşte,
Tot spre cuibul meu,

Apa-i lină, frate,
Frunza lin se bate,
In codru 'nflorit.
Dar cuibu-mi jos cade,
Că de mult îl roade
Un şarpe cumplit!

1843. — Iaşi.

MAIORULUI IANCU BRAN

Mergi să-ţi iei dreapta răsplată de la dreptul Ziditor,
Tu ce laşi în urmă jale, vrednicule muritor!
Om de bine, de credinţă, ce Moldova ţi-ai iubit
Şi 'ntr'acest veac plin de rele, fapta bună ai slăvit.

Ai tăi vechi şi dragi tovarăşi, capul, armele plecând,
La lăcaşul tău de moarte te duc jalnic suspinând,
Glasul clopotelor sună ceasul tău de veşnicie,
Şi văzduhul le răspunde prin o tristă armonie.

Trupul tău ce-a fost ţărână în ţărână s'a preface.
Iară sufletul tău vesel sus în veci va gusta pace,
Căci în viaţă când, ca tine, omul binele slăveşte,
Domnul sfânt cu-a sa 'ndurare după moarte-l milueşte!

1843. — Iaşi.

DESROBIREA ŢIGANILOR

Te slăvesc, o, zi ferice, sfântă zi de libertate,
Tu a cărei mândră rază sufletul român străbate!
Te slăvesc, o, zi măreaţă pentru patria-mi iubită,
Tu ce-arăţi ochilor noştri Omenirea desrobită!

Veacuri multe de durere au trecut cu vijelie,
Sub asprime plecând capul unui neam în osândire,
Dar Românul cu-a sa mână rupe lanţul de robie,
Şi Ţiganul, liber astăzi, se deşteaptă 'n fericire!

Azi e soarele mai falnic! lumea azi e mai voioasă!
Azi în piept inima'mi creşte! azi e viaţa mea frumoasă,
Căci la glasul libertăţii văd Moldova deşteptată
Şi la glasul Omenirii o simţesc înduioşată.

Fală 'n lume şi mărire pentru tine 'n veci să fie,
O, Moldovo, ţară mândră! tu ce dai sfânta dreptate!
Braţul tău ce sfarmă astăzi un jug aspru de robie,
Ţie însăţi pregăteşte viitor de libertate!

Iaşi. — 31 Ianuarie 1844.

ODĂ CĂTRE BAHLUI

Adeseori departe de-a lumii triste valuri,
Cu pasuri regulate eu măsur al tău pod,
Bahlui, locaş de broaşte, râu tainic fără maluri,
Ce dormi, chiar ca un paşă, pe patul tău de glod.

„Trecut-au", zic atuncea, a tale negre unde
Ca gloria, ca viaţa, ca visul de noroc!"
— „Ba, n'au trecut, stăpâne", trist nasul îmi răspunde,
„Eu le simţesc prea bine, căci mă câmesc din loc".

Când luna se iveşte pe-al munţilor gol umăr,
Când paşii mei, ca gândul, prin aburi rătăcesc,
Îmi plac acele imnuri de broaşte fără număr
Ce, chiar ca *oarecare*, în hor orăcăesc.

Atuncea în credinţă a mea inimă saltă
Ca la un glas prieten, iubit şi aşteptat,
Căci gingaşele broaşte sunt dulci poeţi de baltă,
Precum mulţi poeţi gingaşi sunt broaşte de uscat.

1844 — Iaşi.

ZIMBRUL ŞI VULPEA

FABULĂ

Pe-o pajişte întinsă cu flori îmbelşugată,
Păştea zimbrul voios,
Când pe furiş, prin iarbă, o vulpe tupilată
I s'arătă şi-i zise cu glas foarte duios:
— „O, Zimbrule puternic, o, mult slăvite Doamne!
„Se poate-a ta mărire să pască pe câmpii,
„Supusă ca noi proştii, la ploile de toamne,
„La vânt, la ger, la muşte, l'a iernii vijelii?
„Au nu gândeşti tu oare că'n vremile trecute
„S'a prefăcut în zimbru un falnic Dumnezeu?
„Că soarele s'ar pierde pe căi necunoscute,
„De n'ar domni un zimbru în zodiacul său?
„Ah! scumpul meu prieten, dă-mi voie a te duce,
„Într'un palat de *cinste*, în care ne 'ncetat,
„Chiar eu cu-a mele labe de hrană-ţi voi aduce
„Şi te-oi feri de duşmani cu-al meu protectorat".
— „Ei! te cunosc, şireată!" —
Răspunse Zimbrul meu —
„Ai râs şi tu în viaţă de-o cioară îngâmfată,
„Şi de atunci, sărmano, tot caş visezi mereu!".

1844. — Iaşi.

CURCILE

FABULĂ

Nişte curci îmbătrânite,
Gârbovite şi sburlite
Stau sub şură tremurând,
Şi, privind cu pizmuire,
A porumbilor iubire,
Ziceau toate-aşa, pe rând:
— „Elei, soro! Elei, frate!
„Aşa pasări desfrânate,
„Mai văzut-aţi încă voi?
„Ian priviţi, o, surioare!
„Cum se drăgostesc la soare,
„Fără-a le păsa de noi!
„Nu le-i frică
„De nimică,
„N'au ruşine nicidecum!
„Au nu ştiu c'al nostru nume
„Onorat de toţi e 'n lume,
„Ca drept pilde noi acum?..
— „Voi acum sunteţi bătrâne", —
Le răspunse-atunci un câne —
„Voi acum sunteţi sbârcite,
„Gârbovite şi sburlite,
„Voi de ciudă, voi de ură,
„Staţi cobind acum sub şură,
„Clevetind cu pizmuire,
„A porumbilor iubire;
„Căci demult v'aţi trăit traiul,
„V'aţi mâncat demult mălaiul,
„Ş'acum toate la un loc,
„Nu plătiţi nici de-un potroc!".

FRUMOASĂ COPILIŢĂ

D-REI Z. FILIPESCU

Frumoasă copiliţă,
Spune-mi de unde vii,
Cu zâmbet pe guriţă,
Cu mândri ochi şi vii?

Ce înger mult ferice,
Din ceruri te-a adus
Şi pe pământ aice,
Străină te-a depus?

Tu eşti o nălucire,
Un farmec aurit,
Un vis de fericire,
Un înger de slăvit!

Din cer eşti o minune,
Şi dulce-i glasul tău,
Ca sfânta rugăciune
Când bate ceasul rău!

1844. — Borsec.

ADEVĂRUL ŞI MINCIUNA

D-NEI Z... N...

Ţi-aş zice că eşti frumoasă,
Că eşti pasăre voioasă,
Că ai glas melodios,
Şi că oricine te vede,
E ferice şi te crede,
Dulce înger luminos.

Ţi-aş zice că eşti o floare,
Ce luceşti mai viu la soare,
Decât celelalte flori,
C'a ta gingaşă zâmbire,
Ca un vis de fericire,
Naşte 'n inimi dulci fiori.

Dar mă tem că mi-ai răspunde
Cu-al tău glas care pătrunde
Şi c'un aer râzător:
„O, poete, văd prea bine,
„Că minciuna pentru tine
„E nepreţuit odor.

„Lasă îngerii în pace,
„Şi de vrei plăcere-a-mi face,
„Ca poet adevărat,
„Fă în viaţă o minune,
„Hotărîndu-te a-mi spune,
„Adevăr neprelucrat".

Îţi spun dar că eşti frumoasă,
Că eşti pasăre voioasă,
Că ai glas încântător,
Şi că în veşnică frăţie,
Sufletu-mi se 'nchină ţie,
Ca un frate iubitor.

1846.

PE UN ALBUM

În zadar vueşte Cerna şi se bate
De-a ei stânci mărețe, vechi nestrămutate
Şi 'n cascade albe saltă pe-a lor sân...
Apa-i trecătoare, pietrele rămân!

In zadar şi anii s'adun cu grăbire,
Trecând peste inimi ce-au gustat iubire!
Suvenirul dulce de-un minut slăvit
Printr'a vieţii valuri stă'n veci neclintit!

184... — Mehadia.

ROMANŢĂ

De-aş fi, iubito, gingaşa floare
Ce creşte 'n vale, lângă pârâu,
Aş da şi roua şi mândrul soare,
Pe-o rază dulce din ochiul tău.

De-aş fi, iubito, pasărea mică
Ce printre frunze saltă uşor,
Pe-a tale braţe stând fără frică.
N'aş vrea în lume ca să mai sbor.

De-aş fi, iubito, vântul de seară,
Eu nici o floare n'aş îngâna,
Ci cât e noaptea de primăvară,
Pe sânu'ţi fraged m'aş legăna.

De-aş fi, iubito, îngerul care
Te-adorme noaptea cu glasul său,
Ţi-aş fura tainic o sărutare
Şi'n cer te-aş duce pe sânul meu.

ADIO MOLDOVEI

Scumpă ţară şi frumoasă,
O, Moldovă, ţara mea!
Cine pleacă şi te lasă,
E pătruns de jale grea.
Căci plutind în visuri line,
Pe-al tău sân ca într'un rai,
Dulce-i viaţa de la tine,
Ca o dulce zi de Mai!

Eu te las, ţară iubită,
De-al tău cer mă depărtez,
Dar cu inima cernită
Plâng amar, amar oftez!
Trist, acum la despărţire,
De fiori mă simt cuprins,
Ş'orice dragă nălucire
Pentu mine-acum s'a stins!

Cine știe, cine știe,
Dacă 'mpins de-al soartei vânt,
M'oi întoarce 'n veselie,
Să sărut al tău pământ!
De-oi vedea încă vreodată,
Munții tăi răsunători
Ce cu-o frunte înălțată,
Se pierd falnic printre nori;

Ș'ai tăi codri de verdeață,
Unde curg, șoptesc ușor,
Reci isvoare ce dau viață,
Doine care zic de dor,
Ș'al tău cer care zâmbește,
Sufletului românesc,
Și oricare mă iubește
Ș'ori pe care eu iubesc!

Iată ceasul de pornire!
Iată ceasul mult amar!
Veselie, fericire,
Eu le las pe-al tău hotar,
Ș'a mea inimă îți zice:
O, Moldovo, ce jelesc,
Adio! rămâi ferice,
Ferice să te găsesc!

1848.

LA MORMÂNTUL
LUI GR. ROMALO

Încă o rază care se stinge
Din cerul nostru întunecat!
Inima noastră amar te plânge,
O, dulce frate înstrăinat!

Martir iubite al libertății,
Tu mori departe de-al tău pământ!
Mori trist pe țărmul străinătății,
Și noi te ducem l'al tău mormânt.

O, dormi în pace pe-aceste maluri,
Îngânat dulce, ca 'n vis ușor,
De glasul mării purtat de valuri,
De glasul nostru uimit de dor.

O, sbori din lume, sbori fără jale,
Suflete blânde, suflet senin!
Căci noi vom spune patriei tale,
Cât ai dorit-o pe țărm străin!

Cât vom fi încă purtați prin lume
De valul vieții, de-al soartei vânt,
Vom șopti jalnic dragul tău nume
Cu un adio l'al tău mormânt!

Constantinopol. — 31 Mai 1849.

ÎNTOARCEREA ÎN ŢARĂ

Pe muchi de prăpastii lunecând uşor,
Cu corbii de iarnă mă 'ntreceam în sbor.

Sania-mi cea mică. murgul meu cel dalb
Lăsau urme albe pe omătul alb.

Sburam noi ca gândul ce mă 'mpresura!
Gândul meu, ca mine, în ceruri sbura.

Eu răsbăteam iute troeni de ninsori,
El lăsa în urmă-i troieni lungi de nori.

Căci mergeam departe... el către o stea,
Eu, înstrăinatul, către ţara mea!

*

În zadar copacii crengile-şi plecau
Şi zăpadă 'n cale-mi pe rând scuturau.

În zadar şi cerul viscole stârnea,
Şi cu fulgi prin neguri câmpii aşternea.

În zadar şi lupii, codrii răsbătând,
Cu crivăţul iernii m'alungau urlând.

Şi lupii ce urlă, şi arborii muţi,
In negura deasă rămâneau pierduţi,

Căci mergeam în grabă... el către o stea,
Eu, înstrăinatul, către ţara mea!

In ţara mea dulce sunt drumuri de flori;
In dulcea mea ţară sbori, murgule, sbori.

In blândul luceafăr am un înger blând;
Inalţă-te 'n sânu-i, o, tristul meu gând!

Ţara nu-i departe; o simt, o văd eu!
Raiul înfloreşte în sufletul meu.

Steaua se arată pe cerul senin,
Ingerul iubirii îmi zâmbeşte lin.
Pieriţi, neguri dese, iată dulcea stea!
Piei străinătate, iată ţara mea!

1849.

LA MOARTEA

LUI P. CAZIMIR

Din ramura plăpândă a tinerimii tale,
O, ţara mea duioasă!
A mai căzut o floare, te-a părăsit în jale,
In jale dureroasă.

Sărmană, tristă mumă, copii-ţi de iubire,
Te lasă fără vreme!
Ei cad, seceraţi grabnic de-a morţii grea lovire,
Pe sânul tău ce geme.

Ce vânt amar de moarte, vai, suflă peste tine,
De sufere şi moare
Orice de abia 'nverzeşte sub dulcele-ţi lumine,
Orice-i deabia în floare ?!

Fatală, crudă soartă! Tot ce e drag în lume,
Curând din lume piere!
Ferice care lasă măcar un dulce nume
L'a patriei durere!

1850.—Iaşi.

DRIDRI

Cine n'a văzut
Şi n'a cunoscut
Pe Dridri voioasă ca o pasărică
Jur pe Dumnezeu!
Pe sufletul meu
El în astă lume n'a văzut nimică.
Cântec francez

Era graţioasă,
Tânără, frumoasă,
Vie Pariziană, cu mii de 'ncântări.
Mica ei guriţă,
Ca o garofiţă,
Purta o comoară de dulci sărutări

Dulce veselie
Ce inima 'nvie,
Ca un soare veşnic lucea 'n ochii sei.
Ea 'nsufla iubire,
Plăcere, uimire,
Căci era artistă în sufletul ei.

Prin orice mişcare,
Prin a sa cântare,
Prin a sa fiinţă, vesela Dridri
Semăna o floare,
Cu mici aripioare,
Ce sbura prin aer, ca un colibri.

Cine n'a văzut-o
Şi n'a urmărit-o,
Trecând în primblare, câmpii Elisei?
Cine-a urmărit-o
Şi iar a zărit-o,
Fără să dorească a fi dragul ei?

Parisul e mare!
Şi 'n sânul lui are,
Multe frumuşele, dalbe cât ai vrea:
Dar aşa dălbică,
Aşa frumuşică,
N'a avut Parisul, nici n'a mai avea!

Multe ştiu să cânte
Şi voios să 'ncânte,
Noaptea în bancheturi, pe iubiţii lor.
Dar ca dânsa cine
Ştia să închine,
Cupa veseliei dulcelui amor?

Ca un dalb de lună,
Ca o veste bună,
Ea veni pe lume într'un carnavál.
Şi râzând de moarte,
De relele soarte,
Ea cânta tot astfel pe al lumii val:

„Vieaţa-i trecătoare,
„Dragostea-i un soare,
„Care luminează calea scurtei vieţi.
„Mergeţi dar ca mine,
„Cu fruntea 'n lumine,
„Voi ce treceţi plaiul dulcei tinereţi.

„Cerul mult ferice
„Ne-a trimis aice,
„Ca 'mpreună vesel să călătorim,
„Şi ne-a dat simţire,
„Dor de fericire,
„Inimă fierbinte ca să ne iubim.

„Inima-mi e plină,
„De-amor, de lumină
„Şi vrea să iubească până ce-oi muri.
„Sufletul meu râde,
„Raiul se deschide,
„Se deschide 'n glasul veselei Dridri".

Astfel de cântare,
Cânta 'n nepăsare
Draga copiliţă cu glas aurit.
Ea credea 'n iubire
Şi în nălucire,
Ca în cereşti daruri fără de sfârşit.

Nu ştia că 'n lume,
Cel mai dulce nume,
Cea mai scumpă floare, cel mai gingaş dor,
Moartea le atinge
Şi curând le stinge,
Cum se stinge-un fulger viu şi trecător!...

Sub o cruce tristă,
Vesela artistă
Odihneşte-acuma, singură 'n mormânt,
Singură, tăcută,
Acum e pierdută,
Intr'un colţ de lume, sub negrul pământ.

Dalbe tinereţe,
Gingaşe frumseţe,
Cine putea crede că voi veţi pieri!...
Deşi n'o mai vede,
Nimine nu crede,
C'a putut să moară vesela Dridri!

1851. — Paris.

UMBREI LUI NICU GHICA

Tu ce-ai fost în lume atât de iubit!
Inimă de înger, suflet amărît!

Mare a fost taina durerilor tale,
De-ai lăsat în lacrimi, de-ai lăsat în jale,

Patrie, soţie, rude şi copii,
Ce te plâng pe malul tristei veşnicii!

Dar cât de grozavă, cât de nepătrunsă,
A fost acea taină în sânu-ţi ascunsă.

Astfel tu în suflet erai simţitor
Şi l'a altor patimi dulce 'ndurător,

Astfel ştiai face jertfi necontenite,
Că din pragul morţii te-ai fi 'ntors, iubite,

De gândeai ce lacrimi laşi în urma ta,
De puteai copiii a ţi-i săruta!...

O, fiinţă blândă, umbră mult jelită!
Auzi tu, din ţărmul unde eşti sosită,

Cum te plânge lumea, care te-a pierdut?
Cum te plânge ţara, care te-a avut?

Vezi tu vălul negru, noaptea 'ntunecată
Care peste inimi s'a întins deodată?

Simţi tu de departe ce deşert cumplit,
Laşi între prieteni care te-au iubit?

Omenirea tristă a pierdut în tine,
O comoară scumpă, un isvor de bine,

Patria un reazem, noi un frăţior,
Copilaşii tineri fericirea lor!...

O, voi, lanţuri tainici, voi legături sfinte,
De copil al ţării, de om, de părinte!

Visuri de iubire și de viitor,
Ce 'ngânați în cale-i omul trecător!

Voi, simțiri înalte ale omenirii,
Glasuri mângâioase a Dumnezeirii!

Toate într'o clipă, cum de-ați părăsit
Sufletu-i nemernic, gându-i rătăcit?

Astfel a vrut soarta! și când ea voește,
Omul cade!.., iarba pe-a lui urmă crește!

Omul e o taină, vieața lui un vis,
Sufletelor blânde cerul e deschis!

Cel ce-a fost odată, ștersu-s'a din lume,
Ca un fulger iute, ca un val de spume.

Cel ce răspândit-a bunuri pe pământ,
Singur în tăcere, zace sub mormânt.

Singur, într'un codru, doarme el departe,
De al lumii sgomot, visuri mult deșarte,

Ș'umbra-i e 'ngânată jalnic, lin, ușor,
De-al codrului freamăt și de-al nostru dor!

1851. — Iași.

DOR DE CĂLĂTORIE

Primăvara cea verzie,
Cu cosița-i aurie,
Mi-a sosit voios în țară,
Drăgulița primăvară!

Ș'a adus un dulce soare,
Ș'un sân plin de lăcrămioare.
Ș'a adus o lună plină,
C'a s'o scalde în lumină.

Lunca râde și 'nverzește,
Doru'n suflet se trezește,
Isvorașul curge'n vale
Și-mi aduce dor de cale.

Dați-mi, dați-mi, aripioare,
C'aud glasuri de cucoare.
Dați-mi aripi sprintenele,
C'aud glas de rândunele,

Să mă duc în depărtare,
Peste munți și peste mare,
Să mă duc în lumea 'ntreagă,
Ca o pasăre pribeagă.

Duce-m'aș în cale lungă,
Dor să nu mă mai ajungă!
Duce-m'aș și m'aș tot duce,
Dor să nu mă mai apuce.

1852. — Iași

BOSFORUL

Dormea în liniştire Bosforul fără valuri,
Intr'a Europii mândre ş'a Asiei verzi maluri,
Ca un balaur verde în lupte ostenit,
Din zori şi până 'n noapte pe umeri el purtase,
Corăbii cu trei poduri, nenumărate vase,
Spre-Apus şi Răsărit.

Acum desmierdat însă de-a Ginilor suflare,
Se legăna molatic cu-o leneşă mişcare
Şi ca oglindă vie, sub cer se întindea.
Iar luna zâmbitoare, şi tainică, şi lină,
Vărsând pe-a sale unde dulci spume de lumină,
Cu faţa sa bălaie în el se oglindea.

Precum acele pasări, străine, călătoare,
Ce se abat în şesuri, la asfinţit de soare,
Strângând ale lor aripi căzute de lung sbor,
Mulţime de corăbii cu pânzele 'nvelite,
Stau umbre uriaşe, fantasme neclintite,
Pe luciul Bosfor.

Era la ceasul tainic când Geniii de noapte,
Dela un mal la altul, aduc duioase şoapte
Când marea 'ncet adoarme cu-o suspinare grea.
Atunci când lumea-şi pune fantastica sa haină,
Când orice zefir trece purtând o dulce taină,
Când orice undă poartă pe frunte-i câte-o stea.

Era la ora tristă când palida cadână,
Cu lacrimi pe-a ei gene, cu fruntea pe-a sa mână,
Privind în depărtare un sbor de Elcovani,
Ar vrea pe luciul apei, ca pasările-acele,
Să fugă 'n sânul nopţii, sburând spre Dardanele,
Departe de tirani.

Nu se zărea atuncea pe umeda câmpie,
Decât scântei şi fulgeri de flacără-argintie
Ce, şerpuind prin apă, pluteau şi s'alungau,
Sau delfini fără număr, care, sărind din mare
Şi'n spume luminoase mişcând a lor spinare,
In valuri după stele pe rând se cufundau,

Acum de mult imamul din minarea cântase,
Demult glasu-i puternic la rugăciuni chemase
Copiii lui Mohamed în naltele giamii;
Nu s'auzea în lume decât suspinuri multe
Ş'acele blânde glasuri de umbre nevăzute
Ce vin de prin pustii.

Deodată 'n întuneric o barcă nezărită
Trecu ca visul negru pe-o frunte adormită.
Lăsând o urmă lungă pe-adâncul umed plai.
Pe mal un cântec dulce se auzi deodată;
Iar barca cu grăbire, spre cântec îndreptată,
Se afundă în umbra măreţului sarai.

Constantinopole.

STROFE

LUI C. NEGRI

I

Prietenul meu Negri, iubit şi dulce frate,
Iţi scriu aceste strofe din locuri depărtate,
In care-odinioară, ca mine călător,
Lăsând a ta gândire în tainicul ei sbor,
Adeseori ca mine ai stat culcat pe maluri,
Cu sufletu-ţi în ceruri, cu ochii tăi pe valuri.

II

In orice parte-a lumii străin eu mă găsesc,
Imi place, sunt ferice la tine să gândesc,
Şi 'n orice întâmplare a vieţii mele-mi place,
La gândurile mele părtaş de a te face;
Căci din copilărie, cu tine, m'am deprins,
Să'mpart orice simţire de care sunt cuprins.

III

De mă munceşte dorul când îmi aduc aminte,
De vremile trecute a dragostei ferbinte;
De simt a mele lacrimi curgând încetişor,
Când se deşteaptă 'n mine al ţării gingaş dor;
Dureri sau veselie, orice vie simţire
M'apropie de tine cu-o dulce înfrăţire.

IV

Acum pe malul mării, la umbră stând culcat,
In liniște adâncă și 'n visuri cufundat,
Privesc trecând mulțime de vase călătoare
Ce lunecă pe valuri ca lebede ușoare,
Și gându-mi le urmează sub cerul fără nori,
Ca pasărea pribeagă ce cată-un cnib de flori.

V

El merge să revază acele mândre plaiuri,
A tinereții noastre armonioase raiuri,
In care, ca și tine, o scumpe frățior,
Simțit-am al meu suflet ferice, iubitor,
Crescând în înflorire sub al iubirii soare
Și culegând a lumii plăceri încântătoare.

VI

Se duce el în grabă ș'oprește sborul său
Pe-unde odinioară trecut-am tu și eu,
Dar mai ales îi place uimit să se închine,
Acelor două țărmuri de suvenire pline,
Neapoli, Veneția, poetice surori,
Ce'n inimile noastre deșteaptă dulci flori.

VII

O, Negri, scumpe frate, cât vom trăi în lume,
Cu multă 'nduioșare șopti-vom aste nume,
Și câteori în vieață cu drag *le vom șopti,*
Cu drag unul la altul frățește vom *gândi,*
Căci între două *inimi mai strânsă* e *unirea,*
Când ele de-o potrivă au cunoscut iubirea.

VIII

Trec anii cu grăbire pe calea scurtei vieți!
Se vestejește floarea frumoasei tinereți,
Dar sufletul nu-și pierde a sale daruri sfinte.
El veșnic are vieață și își aduce-aminte,
De oricare simțire, de oricare cuvânt
Ce l-a făcut să afle chiar cerul pe pământ.

IX

Așa pe vecinicie va sta întipărită,
In sufletele noastre icoana mult slăvită
A celei ce în lume a fost îngerul meu!
Și ora tristă 'n care, sburând la Dumnezeu,
Ne-a dat cea de pe urmă a sa dulce privire,
Unind mânile noastre în veșnică 'nfrățire!

N O T E

DOINE

Doina

Doina este cea mai vie expresie a sufletului românesc. Ea cuprinde simţirile sale de durere, de iubire şi de dor. — Melodia doinei, pentru cine o înţelege, este chiar plângerea duioasă a patriei noastre după gloria sa trecută!

Baba-Cloanţa.

Fiară-Verde să-l gonească...

Fiară-Verde, Sânge-Roş şi Hraconit, sunt stihii duşmane omului.

Vârcolaciul se lăţeşte
Sus pe lună ca un nor...

Poporul român crede că vârcolacii mănâncă soarele şi luna în timpul eclipselor. Această crezare superstiţioasă domneşte în ţările noastre tocmai din timpul Dacilor, căci însuşi Ovidiu pomeneşte despre dânsa în poeziile sale. Vârcolaciul se numeşte în limba latină: *vermicolacius*.

Crai-Nou

Când se arată Crai-Nou pe cer, fetele şi flăcăii români ies în câmp de-i adresează rugăminţi pentru îndeplinirea dorinţelor lor.

Maghiara

In munţii Slatinei curge un pârâu mic ce se numeşte Maghiarniţa. Legenda poporală spune că numele lui se trage dela întâmplarea descrisă în această baladă.

Altarul Mânăstirii Putna

Subiectul acestei balade l-am cules în Bucovina, şi chiar la mânăstirea Putna, unde se află mormântul eroului care a zidit-o.

Andrii-Popa

Acest hoţ a cutrierat ţara şapte ani întregi, fără a-l putea prinde vreo poteră. — La anul 1818, Mihai Cozoni unchiul autorului, a fost însărcinat prin porunca domnească, ca să pună mâna pe acel hoţ vestit. Deci, întâlnindu-l la Valea-Seacă, l-a ucis din fuga calului, după o cruntă luptă de câteva ore. La 1821, când a izbucnit revoluţia grecească, Mihai Cozini, al cărui suflet măreţ se aprindea lesne la glasul libertăţei şi al vitejiei, s'a înrolat în armia lui Ipsilanti cu rang de sutaş (*ekatondas*), şi la crunta bătălie a Grecilor cu Turcii în Valachia, la Drăgăşani, a rămas pe câmpul războiului, după ce făcuse mari şi minunate vitejii.

Hai la goană de neferi,
Hai la horă de muieri!

Istoric. — Acesta era răcnetul lui Andrii Popa, când se izbea asupra poterelor ce întâlnea.

Ursiţii

Fetele romance întrebuinţează deosebite mijloace de a cunoaşte ursiţii ce vor avea. Unele descântă izvoarele, crezând că vor vedea în faţa apei chipurile bărbaţilor de care au să aibă parte; altele îşi leagă ochii în noaptea ajunului Bobotezei, şi merg de pun mâna pe un par din gardul casei. Dacă se întâmplă ca acel par să fie drept şi curat, ursitul are să fie 'nalt şi bine făcut; iar dacă, din contra, parul e noduros, ursitul are să fie bătrân şi urât, etc., etc.

Strigoiul

Această baladă am compus-o în tovărăşie cu Costachi Negri împărţindu-ne subiectul în două părţi: eu am lucrat partea I şi Negri partea II. — Acea compunere a prietenului meu plină de frumuseţi poetice, este una din cele mai nimerite scrieri ale sale.

Strunga

Pădurea Strungăi a fost mult timp locaşul cetelor de hoţi, încât acest nume a rămas vestit în Moldova, precum Pădurea-neagră în Germania şi pădurea Bondi în Franţa.

Oliolio! mai, Taie-babă

Taie-babă; poreclă haiducească.

Făt-Logofăt

Făt-Logofăt este eroul poveştilor populare; el se luptă cu zmeii, şi-i frumos ca soarele, având ca şi el plete de aur.

Hora

Hora este chiar jocul cel vechiu al Romanilor şi care era cunoscut sub numele de *chorus*. In timpul horei era obiceiu ca unul din dănţuitori să cânte din gură şi să dea astfel tonul danţului.

Duh-de-spaimă, Piei-nălucă, etc.

Porecle date ţiganilor lăutari.

Sburătorul

Sburătorul este un geniu nevăzut care pândeşte fetele în lunci şi le sărută pe furiş.

Cinel-cinel

Flăcăii şi fetele dela ţară petrec serile iernii, la şezătoare, propuindu-şi cimilituri, dintre care unele sunt foarte poetice.

Dorul Româncei

Nani, nani, puişor...

Femeile românce au obiceiu a legăna şi adormi copii lor cu cântece dulci şi melodioase, în care cuvântul *nani, nani* răsună ades ca o duioasă desmierdare.

Mărioara-Florioara

Când norocu-şi schimbă pasul,
N'aduc ani ce-aduce ceasul

Proverb naţional.

LĂCRĂMIOARE

Pescarul Bosforului

Un talisman bogat

Popoarele Orientului au o oarbă încredere în puterea talismanurilor.

Eu care dorm la Iuschiudar...

Iuschiudar sau Scutari: oraş mare pe malul Bosforului, în Asia, în faţă cu Galata.

Mai repezi decât Elcovani

Elcovani: păsări ce sboară repede pe luciul Bosforului. Turcii cred că ele sunt sufletele celor ce nu au putut intra în raiul lui Mahomed, şi au mare respect pentru dânsele.

Pe mal la Kandili

Kandili: sat frumos pe malul Asiei, la mijlocul Bosforului.

Biondineta

Mâne mici de patriciană

Nobilii Veneţiei se numeau Patriciani.

Să porţi apă de vânzare

La Veneţia sunt fete ce poartă apă de vânzare în ciubere de bronz.

Tiţiano-mi zise 'ncet

Tiţiano: pictorul cel mai vestit al Veneţiei.

Şi pe vechiul bucentaur

Bucentaurul era, în timpul măririi Veneţiei, un vas mare aurit, pe care Dogii, la încoronarea lor, se duceau ca să arunce un inel în valuri, drept semn de logodnă cu marea Adriatică.

Gondoleta

In lagună de ne place...

Lagunele Veneţiei sunt insule ce se arată în faţa apei când se retrage marea.

Pentru noi Siroco tace...

Siroco este un vânt fierbinte care suflă despre Africa şi care tulbură ades marea Adriatică.

Pe-a lui Lido verde mal

Lido: Insulă alături cu Veneţia, în faţa Palatului Dogilor.

SUVENIRE

Zimbrul şi Vulpea

S'a prefăcut în zimbru...

Zeul Joe când a răpit pe Evropa.

Ai râs şi tu în vieaţă de-o cioară îngâmfată.

Vezi fabula lui Lafontaine: Vulpea şi Corbul.

N. B. Limba românească, deşi este pretutindeni vorbită în Moldova, Valachia, Bucovina, Basarabia, Transilvania şi Banat, însă unele cuvinte ale ei se pronunţă deosebit în aceste provincii ale României, de exemplu: în Valachia cuvintele: **miros**, **duşman**, **bolnav**, se pronunţă cu accentul pe cea de pe urmă silabă, când din contra aceleaşi cuvinte în Moldova primesc accentul pe cea dintâi silabă.

Cuvântul **aripă** în Valachia primeşte accentul pe litera începătoare *a*, iar în Moldova pe silaba următoare *ri*.

Cuvintele: **Gondolă, Bosfor, Adriatică**, primesc accentul când pe silabele *gon*, *Bos*, *A*; când pe silabele *do*, *for*, *ti*, etc.

Poezia, ca o fiică bună a României, adoptează cu drag toate aceste pronunţări deosebite, şi le întrebuinţează după cuviinţa ritmului şi după îndemnul armoniei.

NOTIŢE

de GABRIEL DRĂGAN

Baba-Cloanţa

Despre cuvântul *vârcolac*, Alecsandri afirmă că ar fi de origine latină, dela *vermicolacius*.

Se înşeală însă. Noi am căutat în dicţionarul latin-român al lui Ioan Nădejde, şi în dicţionarul etimologic latin-francez al lui Bréal şi n'am aflat acest termen.

A fost dovedit în schimb, că e un slavism. Lazăr Şăineanu în *Dicţionarul universal al limbii române* ne spune că vârcolac vine dela vechiul slav, *vlŭkodlakŭ*=lup păros, în bulgară: *vrŭkolak*.

Regretatul filolog, Ovid Densuşianu în *Histoire de la langue roumaine*. vol. I, Paris, 1901, pag. 278 arată filiaţiunea acestui cuvânt, din slavă, *vlŭkodlakŭ*, în bulgară *vrŭkolak*, în albaneză *vurvolak*, în română *vârcolac* sau *zvârcolac*.

Altarul Mânăstirii Putna.

Subiectul se găseşte şi în *O seamă de cuvinte*, din fruntea *Cronicii* lui, Ioan Neculce.

Horă.

Horă nu vine din latineşte, ci din greceşte.

MĂRGĂRITĂRELE

1852 — 1862

Lacrimile isvorîte dintr'un suflet simţitor,
Precum roua dimineţii, se înaltă 'n tainic nor

Şi se duc de se revarsă pe al Domnului altar
În odoare preţioase, în ceresc mărgăritar.

DEŞTEPTAREA ROMÂNIEI

1848

Voi ce staţi în adormire, voi ce staţi în nemişcare,
N'auziţi prin somnul vostru acel glas triumfător.
Ce se 'nalţă pân' la ceruri din a lumii deşteptare,
Ca o lungă salutare
Către'un falnic viitor?

Nu simţiţi inima voatră că tresare şi se bate?
Nu simţiţi în pieptul vostru, un dor sfânt şi românesc,
La cel glas de înviere, la cel glas de libertate,
Ce pătrunde şi răzbate,
Orice suflet omenesc?

Iată lumea se deşteaptă din adânca-i letargie!
Ea păşeşte cu pas mare către-un ţel de mult dorit.
Ah! treziţi-vă ca dânsa, fraţii mei de Românie!
Toţi sculaţi cu bărbăţie,
Ziua vieţii a sosit!

Libertatea 'n faţa lumii a aprins un mândru soare,
Ş'acum neamurile toate către dânsul aţintesc,
Ca un cârd de vulturi ageri ce cu-aripi mântuitoare
Se cer vesel ca să sboare
Către soarele ceresc!

Numai tu, popor Române, să zaci veşnic în orbire?
Numai tu să fii nevrednic de-acest timp reformator?
Numai tu să nu iei parte la obşteasca înfrăţire,
La obşteasca fericire,
La obştescul viitor?

Până când să creadă lumea, o, copii de Românie!
Că-orice dor de libertate a pierit, s'a stins din voi?
Până când să ne tot plece cruda, oarba, tiranie
Și la caru-i de trufie,
Să ne 'njuge ca pe boi!

Până când în țara noastră tot străinul să domnească?
Nu sunteți sătui de rele, n'ați avut destui stăpâni?
La arme, viteji, la arme, faceți lumea să privească,
Pe câmpia Românească,
Cete mândre de Români!

Sculați frați de-acelaș nume, iată timpul de frăție!
Peste Molna, peste Milcov, Peste Prut, peste Carpați,
Aruncați brațele voastre cu-o puternică mândrie,
Și de-acum pe veșnicie!
Cu toți mâinile vă dați!

Hai copii de-același sânge! hai cu toți, într'o unire,
Libertate-acum sau moarte să cătăm să dobândim,
Pas, Români, lumea ne vede... Pentru-a patriei iubire,
Pentru-a mamei desrobire
Viața noastră să jertfim!

Fericit acel ce calcă tirania sub picioare!
Care vede 'n a lui țară libertatea re'nviind.
Fericit, măreț acela, care sub un falnic soare,
Pentru patria sa moare,
Nemurire dobândind.

SENTINELA ROMÂNĂ

POEM ISTORIC

I

Românul nu piere

Din vârful Carpaților,
Din desimea brazilor,
Repezit-am ochii mei,
Ca doi vulturi sprintenei,
Pe cea vale adâncită
Și cu flori acoperită,
Ce se 'ntinde ca o ceață,
Până 'n Dunărea măreață

Și de-acolo 'n depărtare
Până 'n Nistru, până 'n Mare.
Iar pe cel amar pustiu
Cu văzutul ce 'ntâlnii?
Intâlnii viteaz oștean,
Purtând semne de Roman,
Falnic tare ca un leu,
Și cu chip frumos de zeu.

Braţu-i stâng era 'ncordat,
Sub un scut de fier săpat,
Ce ca soarele sorea,
Şi pe care se zărea
O lupoaică argintie
Ce părea a fi chiar vie,
Şi sub fiară doi copii.
Ce păreau a fi chiar vii
Mâna-i dreaptă ţinea palǎ,
Iar pe cap purta cu falǎ,
Coif de aur lucitor,
Ca un zeu nemuritor.

Cel viteaz era călare,
Pe-un cal alb în nemişcare,
Şi, ca dânsul, neclintit
Sta privind spre răsărit.
Numai ochii săi mişca,
Vultureşte-i alerga
Pe cea zare cenuşie,
Lungă tainică pustie,
Unde ca prin vis trecând,
S'auzea din când în când,
Vuet surd grozave şoapte,
Ce veneau din Miază-Noapte,
Sgomot lung, înăduşit
Ce venea din Răsărit.

Iarba nu se clătina,
Frunza nu se legăna.
Pasărea la munţi sbura,
Fiara 'n codri tremura,
Căci prin lumea spăimântată,
In uimire cufundată,
Treceau reci fiori de moarte,
Presimţiri de rele soarte!
Iar pe cer un vultur mare,
Făcând cercuri de sburare,
Se vedea plutind cu falǎ,
Şi 'n rotirea-i triumfală,
Ţinea ochiul său măreţ,
Pe viteazul călăreţ.

— „Cine eşti? de unde eşti?
„Pe la noi ce rătăceşti?

— „Sunt Roman şi sunt oştean
„De-a 'mpăratului Traian!
„Maica Roma cea bătrână
„Mi-a pus arma asta 'n mână
„Şi mi-a zis cu glasul său;
„Fiul meu, alesul meu!
„Tu din toţi ai mei copii
„Cel mai tare 'n vitejii!
„Mergi în Dacia, grăbeşte,
„Pe barbari de i risipeşte.
„Ş'apoi veşnic priveghează.
„Sentinelă mult viteazǎ,
„Şi te-aţine la hotare,
„Că s'aud în depărtare,
„Răsunând duşmane pasuri,
„Menţinând barbare glasuri..."

„Venit-am şi am învins!
„Pe barbari pe toţi i-am stins,
„Şi pe ţărmurile lor
„Acum domn stăpânitor,
„Aştept oardele avane.
„Aştept limbile duşmane
„Care vin din răsărit
„Ca potop nemărginit
„Să cuprindă să înnece
„Tot pământul unde-or trece!"
— „O viteze neferice,
„Ai să pieri în câmp aice!"

— „Eu să pier, eu?... niciodată!
„Vie-o lume încruntată,
„Vie valuri mari de foc...
„Nici că m'or clinti din loc.
„Tot ce-i verde s'a usca,
„Râurile vor seca,
„Şi pustiul tot mereu,
„S'a lăţi 'mprejurul meu,
„Dar eu veşnic în picioare,
„Printre valuri arzătoare,
„Voi lupta, lupta-voi foarte,
„Fără-a fi atins de moarte,
„Căci Român sunt în putere,
„Şi Românu 'n veci nu piere.

II.

Apa trece, pietrele rămân.

Abia zice, şi deodată
Fulgeră 'n cer o săgeată,
Vâjâie, vine loveşte,
Scutul care zângăneşte
Ş'o respinge-o, svârle, jos,
Ca pe-un şarpe veninos.
După dânsa 'n depărtare,
Colo 'n fund, în fund la zare,
Se iveşte-un negru nor,
Plin de sgomot sunător,
Ce tot vine, ce tot creşte
Şi pe câmpuri se lăţeşte
Cât e zare de zărit
Intre Nord şi Răsărit!

— Sentinelă, priveghează,
Norul crunt înaintează,
Sentinelă te arată,
Norul crunt se sparge!... Iată!
Iată hoardele avane,
Iată limbile duşmane,
De Gepizi şi de Bulgari,
De Lombarzi şi de Avari!
Vin şi Hunii, vin şi Goţii,
Vin potop, potop cu toţii,
Pe cai iuţi ca rândunele,
Fără frâe, fără şele.
Cai sirepi ce fug ca vântul,
De cutremură pământul!
Mulţi sunt ca nisipul mării,
Mulţi ca ghiarele mustrării
Intr'un suflet păcătos,
Intr'un cuget sângeros!...
Sai, Române, pe omor,
Fă-te fulger răsbitor,
Fă-te Dunăre turbată,
Fă-te soartă ne 'mpacată,
Căci potopul, iată-l vine
Şi-i amar, amar de tine!

— Vie!..

Ca o stâncă naltă
Ce din vârf de munte saltă,
Tună, se rostogoleşte,
Cade, rumpe şi sdrobeşte,
Codrii vechi din a sa cale,
Până 'n fund, în fund de vale;
Astfel crunt ostaşul meu
Işi isbeşte calul său,
Peste codrii mişcători,
De barbari năvălitori.
El îi sparge şi-i răsbeşte,
Snopuri, snopuri îi coseşte,
Şi-i înfrânge, şi-i respinge,
Şi-i alungă şi-i învinge!
Calu-i turbă, muşcă, sare.
Nechezând cu înfocare.
Calcă trupuri sub picioare,
Sfarmă arme sunătoare,
Şi cu greu în sânge 'noată,
Şi mereu se'ndeasă 'n gloată.
Crunt războiu, privire cruntă!
Fiul Romei se încruntă...
Fulgeri ies din ochii săi!
Fulgeră mii de scântei
Dintr'a armelor ciocniri
Şi lucioase zăngăniri,
Sbor topoarele-aruncate,
Sbârnâe-arcele 'ncordate,
Şi săgeţile uşoare
Nourează mândrul soare.
Caii saltă şi nechează,
Lupta urlă, se 'ncleştează,
Şi barbarii toţi grămadă,
Morţii crude se dau pradă!
Zece cad, o sută mor,
Sute vin în locul lor!
Mii întregi se risipesc,
Alte mii în loc sosesc!
Dar viteazul cu-a sa palâ
Face drum printre năvală,
Şi pătrunde prin săgeţi,
Că-i Român cu şapte vieţi!
In zadar hidra turbează,
Trupu-i groaznic încordează,
Geme, urlă şi crâşneşte
Şi 'mprejur se'ncolăceşte.
Fiul Romei se aprinde,

Hidra 'n mâni-i o cuprinde,
Ș'o sugrumă, și o sfarmă,
Ș'o învinge, și o darmă!
Fug Gepizii, fug Bulgarii,
Și Lombarzii și Avarii!
Fug și Hunii, fug și Goții,
Fug potop, potop cu toții,
Și se duc se duc ca vântul,
Asurzind întreg pământul
De-a lor urlete barbare,
De-a lor vaete amare!

III

Roma, Roma nu mai este

Unde's oardele avane?
Unde's limbile dușmane?
Au pierit, s'au stins din față,
Precum toamna 'n dimineață
Se topesc, se sting la soare
Negurile-otrăvitoare!
Ce cu vifor de urgie
Năvăliră 'n Românie!
Cum veniră de turbați
Ca balauri încruntați.
Cu o falcă 'n cerul sfânt
Și cu alta pe pământ!
Dar s'au dus cum n'au venit.
In pustiul lor cumplit,
Părăsind în urma lor,
Câmpul luptei de omor!
Lat e câmpul celei lupte,
Lat și plin de arme rupte,
Plin de trupuri fărâmate
Care zac grămezi culcate,
Plin de sânge ce-l pătează
Și văzduhul abureazà!

Unde sunt atâtea vieți,
Unde's ochii îndrăzneți?
Moartea rece le-a cuprins,
Intr'o clipă ea le-a stins,
Și pe câmpul cel de moarte,
Crunt locaș de rele soarte.
S'a lăsat acum deodată
O tăcere 'nfricoșată!
Numai când din vreme 'n vreme,
Se aude-un glas ce geme,
O jelire 'ntristătoare,
Un suspin de om ce moare,
Sau nechezul dureros
Unui cal răsturnat jos
Care cheamă ne'ncetat
Pe stăpânu-i jos culcat.

Soarele își schimbă locul
Și apune roș ca focul,
Intinzând pe cea câmpie,
O vopsea purpurie,
Ca un sângeros veșmânt,
Peste-un lung și trist mormânt!
Iar în naltul cerului,
Deasupra mormântului,
Țipă vulturul cu falà,
Și 'n rotirea-i triumfală,
Incunună cu al său sbor
Pe viteazu 'nvingător

Să trăiești, ostaș romane,
Stâlp al lumii apusane!
Tu cu pieptu-ți ai oprit,
Valul crunt din Răsărit.
Și cu brațul tău armat,
Pasul soartei l-ai schimbat!
Dar ce zic!... un fior rece
Printr-a lumii vine trece,
Căci deodată'un glas prin lume,
Fără seamăn, fără nume.
Sună, duce-o neagră veste:
Roma, Roma nu mai este!...

Zis-a glasul, un răsunet
Lung răspunde ca un tunet,
Și al Romei vultur falnic
Cade, dând un țipăt jalnic,
Zis-a glasul, și cu jale,
Plângând soarta mamei sale,
Fiul Romei cei bătrâne
Scapă arme le din mâne,

Pleacă fruntea şi 'n durere
Moartea cheamă, moartea cere!

Iară calu-i frăţior,
Nechezând încetişor,
Câmpul luptei părăseşte
Şi spre munţi încet porneşte,
Ducând lin şi nesimţit
Pe stăpânul lui iubit...
Ei se duc în tristă cale,
Şi pe urma lor de vale
Cade-o noapte 'ntunecoasă,
Noapte oarbă, fioroasă
Ca fundul pământului,
Ca taina mormântului!
Şi sub neagra sa aripă,
Se şterg toate într'o clipă.
Cum se şterge de uşor
Visul cel amăgitor,
Şi ca suvenirul sfânt
Celor care nu mai sunt!...

Munţii Carpaţi — 1848.

MOŢUL ŞI SECUIUL

SCENĂ DIN MUNŢII ARDEALULUI, 1848

MAGHIARUL

Moţule,
Măi hoţule!
Nu tot trage 'n carne vie,
Şi mai trage 'n cea pustie.
Nu tot bate 'n pieptul meu,
Că-i păcat de Dumnezeu!

ROMÂNUL

Puiule,
Secuiule!
Ce caţi tu la noi în munte?
Lance 'n coaste, bardă 'n frunte,
Ori un plumb vrăjit în piept,
Să te duci în rai de-a-drept?

MAGHIARUL

Moţule,
Măi hoţule!
Tu eşti tare, eu sunt tare;
Bun e Dumnezeu şi mare!
De te-aş prinde 'n mâna mea,
Zile tu n'ai mai avea.

ROMÂNUL

Puiule,
Secuiule!
Eu sunt tare, tu eşti tare,
Dar ţi-e lauda prea mare!
De-al de tine fătul meu,
Mulţi viteji ucis-am eu.

MAGHIARUL

Moţule,
Hăi hoţule!
Sai din munte dă-te 'n vale.
Ca să-mi mai scurtezi din cale.
In cea vale de-ai sălta,
Vai ş'amar de vieaţa ta!

ROMÂNUL

Puiule,
Secuiule!
Nici eu să robesc la tine,
Nici tu să robeşti la mine.
Vrei, nu vrei dintr'un cuvânt?
Că te sting de pe pământ!

MAGHIARUL

Moţule,
Măi hoţule!
Tu n'ai nume, tu n'ai ţară,
Asta-i patria maghiară.
Tu se cade să-mi robeşti,
Căci tu om încă nu eşti.

ROMÂNUL

Puiule,
Secuiule!
Na! te du pe ceea lume,
Ca să afli de-al meu nume,
Spuie-ţi morţii din mormânt
De sunt om sau de nu sunt!

1848. — Braşov.

VIS DE POET

Ea era frumoasă, dulce 'ncântătoare
Ca o floare vie căzută din soare;

Lumea 'namorată şi de doruri plină
O slăvea în taină ca pe o regină,

Şi pe când nici visul nu 'ndrăsnea, nici dorul,
Până lângă dânsa să-şi înalţe sborul,

Gingaş cu iubirea, un poet ferice,
Prin a lui cântare, îndrăznea a-i zice:

— „Când privesc la tine, scumpa mea iubită,
„Ca o liră dulce, inima-mi trezită

„Cântă şi serbează bunurile vieţii,
„Farmecul iubirii şi al tinereţii.

„Când privesc la tine, draga mea frumoasă.
„Raiul îmi deschide poarta-i radioasă.

„Şi zăresc printr'însa plaiul nemuririi,
„Unde ne aşteaptă îngerul iubirii.

„Atunci omenirea, vieaţă de amaruri,
„Se îmbracă 'n ochi-mi cu plăcute daruri;

„Patria-mi ascunde chinurile-i grele,
„De zâmbeşte vesel fericirii mele,

„Și tot ce încântă tot ce dă uimire,
„Tot ce 'nalță omul la Dumnezeire,

„Dragostea, virtutea, dulcea poezie
„Imi șoptesc de te tine și se'nchină ție!

„Iar când mult ferice, îmi aduc aminte,
„Că'ntre-a noastre inimi sunt legături sfinte

„Că tu, înger dulce, tu minune vie,
„Ai venit din ceruri ca să te dai mie!

„C'al tău sân fierbinte bate pentru mine,
„C'a ta frumusețe este al meu bine...

„O, atunci, iubită, sufletu-mi s'aprinde,
„Nobilă mândrie, vine de-l cuprinde,

„Și simt că el numai e menit pe lume,
„De a fi altarul scumpului tău nume!"

Astfel la picioare-i poetul cânta,
Iar ea, vărsând lacrimi, blând îl asculta,

Și 'n a sa uimire gingașă, adâncă,
Il ruga, zâmbindu-i, să mai cânte încă.

*

— „Spune-mi ce minune, care scump odor
„Ar putea în lume să-ți insufle dor?

„Care vis de aur s'a oprit din cale,
„Ca să fie visul tinereții tale?

„Vrei pe-aripa dalbă unui sprinten nor,
„Cerul și pământul să-l alergi ușor?

„Vrei s'anini pe frunte-ți mărgăritărele,
„Salbe înșirate pe raze de stele?

„Vrei tu la picioare-ți lumea s'o închin?
„Vrei să fii regină cerului senin?

„Spune-mi ce minune dorești ca să nască,
„Pentru-a ta plăcere dragostea-mi cerească?"

— „Dragul meu poete! nu doresc odoare,
„Din a ta cunună vreau numai o floare.

„Acea floare scumpă dacă aş avea,
„Altă 'mpodobire pe frunte n'aş vrea.

„Şi numai amorul care mă învie
„Ar întoarce 'n mine falnica-mi mândrie!

„Tu eşti visul gingaş ce din sborul său
„Varsă încântarea sufletului meu.

„Tu-mi îndulceşti viaţa, tu-mi şopteşti din stele
„Tu luminezi calea rugăciunii mele,

„Şi în veci pe tine cu drag te găsesc,
„In orice îmi place, în orice iubesc,

„Ş'o credinţă sfântă dela cer îmi vine,
„Că în altă lume m'am iubit cu tine,

„O mult îmi e scumpă închinarea ta,
„Căci, iubind amorul tu ştii a-l cânta,

„Şi prin armonia dulcei tale lire,
„Vom sbura 'mpreună către nemurire.

„O, pleacă-a ta frunte pe inima mea,
„De ascultă dorul ce şopteşte 'n ea.

„Ş'apoi cântă lumii ţara mea slăvită,
„Cântă România şi pe-a ta iubită!..."

Cine-ar putea crede că acest amor
A fost o părere, un vis trecător?

Poetul visase, cum visez poeţii,
Flori de altă lume, pe cărarea vieţii.

Iar când la lumină ochii a deschis,
In ceruri sburase cerescul său vis!

— „O, vis al iubirii", — zis-a el cu jale,
Simţind două lacrimi pe genele sale! —

„Scumpă nălucire! te întoarce 'n rai,
„Mergi de înfloreşte pe cerescul plai,

„Căci un vis ca tine, aşa de ferice
„A 'nflori nu poate pe pământ aice.

BISERICA RISIPITĂ

LEGENDĂ

I

Sus, pe muntele Ceahlău.
Stă la pândă Duhul rău
Şi aruncă peste munţi
Ochii săi şerpii şi crunţi.
Cu ochirea-i să zărească
Vre o pradă sufletească.
Dar deodată el tresare,
Căci aude 'n depărtare,
Glas de clopot chemător,
Printre munţi răsunător,
Şi cu groază el zăreşte,
Pe câmpia ce 'nverzeşte,
O biserică măreaţă,
Strălucind albiu prin ceaţă,
Lângă-a Bistriţei verzi maluri,
Ca un vas frumos pe valuri.

II

Satan urlă, Satan sbiară,
Căci mai vede, vede iară
Şiruri albe de Români,
De femei cu flori în mâni,
Şi copii şi mândre fete,
Şi flăcăi cu negre plete,
Coborînd ca lungă oaste
Pe-ale dealurilor coaste,
Răsbătând codrii pustii,
Trecând peste ape vii,
Şerpuind prin văi adânci,
Sărind peste nalte stânci,
Şi 'ndreptându-se în cale
La biserica din vale,
Unde clopotul suna
Şi 'n văzduh se legăna.

III

Satan urlă, Satan zice:
„Repezi-mă-voi de-aice,
„Şi în ghiară de-o voi strânge,
„Limba 'clopot o voi frânge,
„Veşnic ea să nu mai sune
„Ceasul crunt de rugăciune!..
Şi cum zice, în turbare,
De pe munte faluic sare.
Aripi negre întinzând
Şi cu ele 'ntunecând,
Şapte codrii mari, cărunţi,
Şapte sate, şapte munţi!
El se 'nalţă şi se lasă
Pe clopotniţa frumoasă,
Ca un vultur răpitor
Pe o lebădă în sbor.

IV

Turnul geme 'n temelie,
Ca de aspră vijelie.
Clopotul dogit răsună,
Clătinat ca de furtună,
Şi pe iarbă veştejită,
Cade crucea aurită.
Iar Satan grozav scrâşneşte,
Clopotul din turn smuceşte
Şi-l aruncă 'n depărtare,
Peste Bistriţa cea mare,
„Unde eşti, Dumnezeu sfinte?
„Unde eşti, Doamne părinte?
„De laşi tu pe duhul rău
„Să calce locaşul tău?"
Astfel munţii stau privind,
Către ceruri glăsuind!

V

Iară Bistriţa vitează
Apele-şi înfuriază,
Vrând cu sgomot să înnece,
Pe Satan în sânu-i rece.
Ea adună mări de apă
Şi 'ntr'o clipă malul sapă.

Incât turnul de pe mal
Cade 'n aprigul ei val,
Cu Satan ce se afundă
Ca un fulger într'o undă!
Apa saltă, clopoteste,
Nici că se mai limpezeşte!
Şi de-atunci în acel loc,
Ea tot fierbe ca de foc,
Şi adeseori s'aude,
Răsuflând gemete crude.

VI

Spun păstorii din Ceahlău,
Că în timpul acel greu
Cerurile s'au deschis
Şi'un glas tainic ar fi zis:
„Tu ce-ai fost de iad călcată,
„Mânăstire blestemată
„Tu să aibi atunci iertare,
„De blestem să ai scăpare,
„Când doi îngeri iubitori,
„Intr'o noapte fără nori,
„S'or opri din a lor cale,
„Pe risipurile tale,
„Şi prin dulcea lor iubire
„Ti-or aduce-a mea sfinţire!..."

. . . .

— Fost-a, nu, aşa minune?
Bistriţa o poate spune!

CÂNTECUL MĂRGĂRITEI

Auzit-ai, frate, de un plai frumos
Care 'n veci răsună de cântări iubite?
Unde se 'mpreună cerul luminos,
Cu albastru mării cei nemărginite?
  Acolo mi-e dorul, acolo mă vreu:
  Pe-ale tale braţe du-mă dragul meu!

Unde vântul serii, blând ca un suspin,
Leagănă 'n tăcere dalbe flori de aur;
Unde pe-ale rodii salbe de rubin,
Flutură verdeaţa frunzelor de laur:
  Acolo mi-e dorul, acolo mă vreu;
  Pe-ale tale braţe du-mă, dragul meu!

Auzit-ai, frate, de acel Bosfor,
Ce din valuri iese şi s'aruncă 'n valuri?
Care oglindează ca prin vis uşor
Tainice saraiuri şi 'nverzite maluri?
  Acolo mi-e dorul, acolo mă vreu;
  Pe-ale tale braţe du-mă, dragul meu!

Unde călătorul, vesel îngânat,
Doarme 'n legănarea lungelor caice,
Şi în altă lume tainic deşteptat,
Vede împlinirea viselor ferice;

Acolo mi-e dorul, acolo mă vreu:
Pe-ale tale brațe du-mă, dragul meu

Auzit-ai, frate, de-un plai îngeresc,
Unde înflorește scumpa nălucire?
Unde al iubirii dar dumnezeesc,
Ca cerescul suflet are nemurire?
Acolo mi-e dorul, acolo mă vreu;
Pe-ale tale brațe du-mă, dragul meu!

Dar ce zic? Ah! unde, unde este plai,
Mai frumos, mai vesel, mai bun de iubire,
Decât țara noastră, acest dulce rai,
Plin de încântare, plin de fericire?
Acolo mi-e dorul, acolo mă vreu:
Lasă-mă aice să mor, dragul meu!

PĂSĂRICA MĂRII

De trei zile-acum pe mare.
Navigând fără 'ncetare,
Noi pământul n'am zărit!
Vântul suflă și ne 'mpinge;
Orizonul ne încinge
Ca un cerc nemărginit.

In ce parte se repede,
Ochiul omului nu vede,
Decât umede câmpii.
Marea-i lată și adâncă!
Cine știe, mâne încă,
De-om mai fi printre cei vii!

Ziua trece, ziua scade
Și pe gânduri omul cade,
Suspinând încetișor.
Noaptea-aduce mii de stele:
Omul trist privind la ele,
Varsă-o lacrimă de dor.

Iar o păsărică vine.
Prevestind țărmuri vecine,
Liman vesel și deschis,
Pe catarg ea saltă, cântă,
Ne uimește, ne încântă
Ș'apoi sboară ca un vis.

Intr'un suflet cu simțire,
Astfel glasul de iubire
Sună dulce 'ncântător.
Și din noaptea 'ntunecată,
Il trezește de-i arată
Mult ferice viitor.

Astfel glasul libertății
Va suna 'n ziua dreptății
Pentru biata țara mea,
Și din umbrele durerii,
Steaua mândră-a învierii
Răsări-va pentru ea.

FLOAREA OCEANULUI

Pe vârful aprig acestor maluri
O floare mică a răsărit,
Şi între ceruri şi între valuri,
E clătinată de vânt cumplit...

Naltă e stânca, marea-i adâncă!
Spumegă valul jos clocotind:
Dar floricica sus, de pe stâncă,
Zâmbeşte vesel, la cer privind.

In zadar vântul vrea să o zboare,
Ca s'o arunce cruntului val;
Ea îşi deschide inima'n soare
Şi 'nveseleşte aprigul mal.

Astfel, iubită, tu a mea vieaţă,
Scump suveniru-ţi e neclintit:
Şi 'n veci revarsă a lui dulceaţă
In al meu suflet mult fericit!

Fie talazuri în astă lume!
El pe deasupra sboară voios
Şi se îngână cu al tău nume,
Ca floarea mică cu-al ei miros.

Biarit. — 1853.

MUNTELE DE FOC

Pe cei munţi pustii, sălbatici
Din Lombardo-Veneţie,
Unde noaptea în orgie
S'adun demonii lunateci,

Hoţi de moarte doisprezece
Stau în rond sub vântul rece
Care şueră şi trece!

Focul cerului s'aprinde,
Urmărit de groaznic tunet,
Şi al morţilor răsunet
Printre văi adânci se 'ntinde.

Hoţii râd cu voie bună,
Şeful lor, purtând cunună,
Cântă astfel în furtună:

„Varsă 'n cupa mea de aur
„Vinul roş ce desfătează
„Şi mă, 'mbată, mă turbează
„Ca şi sângele de taur.

„Toarnă, drege tot aice,
„Şi când eu *destul* voi zice,
„Pe-al meu cap trăsnetul pice!

„Beţi, voinici, până la moarte!
„In ceas vesel de plăcere,
„Să uităm orice durere,
„Orice chin al relei soarte.

„Beţi, copii, toţi după mine
„Şi 'nchinaţi cupele pline
„L'a fulgerilor lumine!

„Vântul bate, cerul tună,
„Munţii urlă, Satan râde,
„Iadul vesel se deschide
„Şi cu noi cântă 'mpreună.

„Pe când lumea se'ngrozeşte,
„Omul brav benchetueşte,
„Ş'al lui suflet se 'ntăreşte!

„Tremure-se tot în lume,
„Cât va fierbe sânge 'n mine!
„Facă-şi cruce şi se 'nchine,
„Cel ce-aude de-al meu nume!

„Eu sunt braţul care frânge!
„Eu sunt ochiul ce nu plânge!
„Eu sunt gura ce bea sânge!"

Abia zice, şi deodată
Cade hoţul de pe munte,
Fulgerat, lovit în frunte,
De a cerului săgeată!..

De-atunci mii de focurele,
Limbi de pară albăstrele,
Ard pe locurile-acele!

HOŢUL ŞI DOMNIŢA

Frunză verde de alună!
Trece voinicul pe lună
Şi codrul voios răsună.

Trece hoţul hăulind,
Pe cărare coborînd,
Din frunziş mereu pocnind.

Măi voinice, voinicele,
Ia-ţi tăiuşul din plăsele,
Pune mâna pe oţele,

Că se primblă pe potici
Trei desagi de irmilici
Şi de galbeni venetici,

Iar în urmă-le călare,
Vine-o mândră fată mare,
Gătită pe măritare.

Ea-i mireasa unui Crai
Şi se duce cu alai,
Peste munte, peste plai.

Dar copila-i amărîtă,
Ca să fie despărţită,
De Moldova mult iubită.

Şi în gândurile sale
Ea se roagă-amar cu jale,
Ca să-i iasă-un zmeu în cale...

Frunzuliţă de brad mică!
Iese hoţul din potică,
Singur, vesel, fără frică,

Ş'apoi zice: „Cale bună!
„Unde mergeţi împreună,
„Dragii mei, noaptea pe lună?

„Decât la curtea crăească,
„Mai bine 'n lunca hoţească
„Lângă-o inimă frăţească".

Frunză verde ştejărel!
Hoţul pleacă sprintenel
Cu Domniţa lângă el.

Iarba creşte 'n calea lor,
Şi Domniţa, scump odor,
Vesel calcă pe covor.

Dealul Doamnei.

CE GÂNDEŞTI, O! MĂRGĂRITĂ?

Ce gândeşti, o! Mărgărită,
Când de visuri eşti răpită,
Intr'al nopţii miez senin,
Când din luna zâmbitoare
Vine-o rază călătoare,
De se joacă pe-al tău sin?

Nu crezi tu, o! Mărgărită,
C'acea rază rătăcită
Este gingaşul meu dor,
Ce-i trimis din depărtare,
Să-ţi aducă-o sărutare
Dela bietul călător?

Ş'atunci, dulce Mărgărită,
Nu te simţi duios uimită,
L'ale razei desmierdări?
Şi cu o şoaptă de iubire,
Nu trimiţi a ta gândire
Să mă caute pe mări?

Mult frumoasă Mărgărită!
Barca mea e rătăcită
Pe al mării val turbat.
Glas de moarte 'n aer trece,
Şi de-al morţii fior rece,
Sufletul mi-e tulburat!

O, duioasă Mărgărită,
Dă-mi o lacrimă, iubită,
Intr'acest minut amar,
Dorul meu în cer s'o sue
Şi ferice s'o depue,
Pe al Domnului altar!

Canalul de Gibraltar. — 1853.

IAHTUL

Fericit e călătorul
Ce, purtat voios prin lume,
Işi îngână viaţa, dorul,
Cu-al iubitei dulce nume!
  Sbori pe luciul viu al mării,
  Barcă mică, sprinteioară;
  Mergi în voia întâmplării,
  Ca o lebădă uşoară!

De l'a Patriei verzi valuri,
Am plecat în ţări străine,
Şi pe plaiuri şi pe valuri,
Eu duc dorul ei cu mine.
  Sbori pe luciul viu al mării...

Doru-mi plânge! dar îndată,
Intre cer şi marea lină,
O minune se arată,
Ce durerea mi-o alină.
  Sbori pe luciul viu al mării...

Cea minune strălucită
Poartă nume de o floare,
Ea-i frumoasa mea iubită,
A mea dulce iubitoare.
  Sbori pe luciul viu al mării...

Ea-i comoara de plăcere,
Ea-i voioasa nălucire,
Ea-i cereasca mângâiere.
Ce încântă-a mea simţire.
Sbori pe luciul viu al mării...

Orişiunde eu voiu merge,
Veşnic ea mă însoţeşte.
Lacrima din ochi mi-o şterge,
Sufletul mi-l răcoreşte!
Sbori pe luciul viu al mării,
Barcă mică sprinteioară;
Mergi în voia întâmplării,
Ca o lebădă uşoară.

Cadix. — 1853.

O NOAPTE LA ALHAMBRA

In Alhambra strălucită,
Mult vestită,
Unde sufletul uimit,
Drăgălaş se desfătează
Şi visează
La trecutul fericit;

Pe o noapte 'nseninată
Şi 'nstelată,
Eram singur, admirând
Peste malurile dalbe,
Raze albe,
Din luceferi lunecând.

Dulce-a nopţilor făclie,
Argintie,
In Alhambra deştepta
Mii de umbre nevăzute
Şi tăcute,
Ce pe rând se arăta,

Şi trecând printre coloane,
Prin saloane,
Veneau toate-a se 'nchina,
La frumoasa lor regină
Ce'n lumină
Tainic, lin se legăna.

Astă fantasmă gingaşă,
Drăgălaşă,
Ca un zâmbet de copil,
Era falnica Sultană
Africană,
Fiică a lui Boabdil,

Linda-Raia, pentru care,
Mic şi mare,
Sufletul său ar fi dat,
Pe când dalba-i tinereţă
Şi frumseţă
Incântau acest palat.

Acum Linda în tăcere,
Cu durere
Se uita l'a ei surori,
Şi 'n a Leilor fântână,
A sa mână
Arunca plăpânde flori.

Iară umbrele uşoare,
Zâmbitoare,
Privind floarea ce cădea,
Pe-a fântânii apă lină,
Cristalină,
Se pleca, se oglindea.

Dulce era acea noapte,
Fără șoapte,
Pe al Andaluziei plai!
Când deodată-o armonie,
Serafie,
Răsună viu în sarai.

O duioasă biulbiulină,
Din grădină,
Incepuse a cânta,
Ș'al ei cântec de iubire,
Cu uimire,
Linda-Raia-l asculta.

Toate umbrele 'ncântate,
Adunate,
Sub al lunii dulce foc,
De mâni gingaș se luară,
Se 'nșirară
Iute, vesel pentru joc.

Și 'n Alhambra nesonoră,
Ele 'n horă
Incepură-a se 'nvârti,
Cu-o mișcare grațioasă,
Luminoasă,
Care mințile-mi răpi.

Fiecare dintre ele,
Blând la stele.
Se uita, jucând ușor,
Și steluțele uimite,
Neclintite,
Vărsau raze 'n ochii lor.

Toate 'n horă vesel prinse
Și cuprinse
De-ale danțului beții,
Răspândeau luciri ușoare,
Sburătoare,
Ce săltau prin galerii;

Și din horă, din sburare,
Fiecare,
Cu-o zâmbire saluta,
Pe-a saraiului regină,
Ce 'n lumină,
Danțul repede-l purta.

Doar o rază aurită,
Răslețită,
Din a zorilor cununi,
Străluci ca o săgeată,
Deodată
Printre-a nopții dulci minuni.

Și ghirlanda de fecioare
Zâmbitoare
Invârtindu-se voios,
Se 'nălță până la stele,
Și cu ele
Pieri ca un vis frumos!

Grenada. — 1853.

SEGUIDILA

CÂNTEC POPORAL SPANIOL

Dela Siera Nevada
Pân' la munții Pirinei
Nu-i minune ca Grenada,
Nu-i cer dulce ca al ei!

In Grenada strălucită
Nu-i grădină, nu-i sarai,
Ca Alhambra înflorită
Ce se pare-un vis din rai!

In Alhambra mult frumoasă,
Nu-i nimic mai răpitor,
Ca al Lindei amoroasă,
Suvenir încântător !..

Ah ! mireasa mea iubită,
Viaţă, rai, ce n'aş da eu,
Pentru o noapte fericită,
Să te-adorm pe sânul meu,

Intre Siera Nevada
Şi 'ntre munţii Pirinei,
In Alhambra, la Grenada,
Sub seninul dulce-al ei ?!

Grenada. — 1853.

EL R'BAA

CÂNTEC ARĂPESC

Sultanul de Maroc
Are 'n împărăţie
O sută şi o mie
De armăsari cu foc,
Dar jur pe Dumnezeu !
Că el cu veselie
Mi-ar da averea-i mie
In schimb pe calul meu.
— *La Allah, illa Allah,*
U Mhammed rasul Allah !

Sultanul de Maroc
Are cămili uşoare
Ce duc a lui odoare
La Meca, sfântul loc,
Dar jur pe Dumnezeu !
Că el orice comoare
Şi partea lui de soare
Mi-ar da pe calul meu.
— *La Allah, illa Allah,*
U Mhammed rasul Allah !

Sultanul de Maroc
Mai are-o favorită
Frumoasă, înflorită
Ca visul de noroc.
Dar jur pe Dumnezeu !
Că inima-i răpită,
Chiar pe a sa iubită
Mi-ar da pe calul meu.
— *La Allah, illa Allah,*
U Mhammed rasul Allah !

Din Tunis la Maroc,
Nu's iute rândunele,
Aşa de uşurele,
Ca murgul meu de foc.
I-a dat chiar Dumnezeu,
Picioare de gazele,
Şi ochi frumoşi de stele,
Să fie-odorul meu.
— *La Allah, illa Allah,*
U Mhammed rasul Allah !

Munţii Uadras. — Maroc 1853.

STELELE

DOINĂ

Dela mine pân' la tine,
Numai stele şi lumine !
Ce din ochi-mi au sburat
Şi pe cer s'au aninat,

Cum s'anină despre zori
Roua limpede pe flori !..
Vărsat-am multe din ele
Pentru soarta ţării mele !

Dar ce sunt acele stele ?
Sunt chiar lacrimile mele,
Multe pentru cei ce sânt
Pribegiţi de pe pământ !

Multe lacrimi de jelire...
Iar de dulce fericire,
Ah ! vărsat-am numai două,
Şi's luceferi amândouă !

Sevilla. — 1853.

N. BĂLCESCU MURIND

De pe plaiu 'nstrăinării,
„Unde zac şi simt că mor,
„De amarul desperării
„Şi de-al ţării mele dor,
„Văd o pasăre voioasă,
„Apucând spre Răsărit,
„Şi o rază luminoasă,
„Şi un nour aurit.

— „Păsărică sburătoare,
„Unde mergi cu dorul meu ?
— „Am solie 'ncântătoare,
„Dela sfântul Dumnezeu,
„Să duc glas de armonie
„Ţărmurilor Româneşti,
„Şi să scald în veselie,
„Inimile ce jeleşti !"

— „Rază vie călătoare,
„Unde mergi cu dorul meu ?"
— „Am solie 'nvietoare,
„Dela sfântul Dumnezeu,
„Să depun o sărutare,
„Pe al ţării tale sin,
„Şi s'aduc o alinare,
„Jalnicului tău suspin".

— „Nouraş pătruns de soare,
„Unde mergi cu dorul meu ?"
— „Am solie roditoare,
„Dela sfântul Dumnezeu,
„Să mă las în Românie,
„Ca să crească mii de flori
„Pe frumoasa ei câmpie,
„Ce o plângi adeseori !"

— „Du-te, rază strălucită,
„Du-te, mică păsărea,
„Şi pe ţara mea iubită
„Mângâiaţi-o 'n lipsa mea !
„Iar tu, nour de rodire,
„Fă să crească 'n sânul său
„Cu verzi lauri de mărire,
„Floarea sufletului meu !"

Palermo.

ANUL 1855

După-atâţi răi secoli negri de dureri, de vijelie,
Ce-au trecut fără 'ncetare peste biata Românie,
Tu, an nou, ce ne veşteşti ?
Vii s'aduci patriei mele, ca o dreaptă răsplătire,
Pace, glorie, putere, libertate, fericire,
Indurările cereşti ?

Din noianul veşniciei eşti tu sol de mângâiere ?
Trebue ca semn de moarte sau ca semn de înviere,
Să te blestem, să te-admir ?
Eşti amic, sau tu faci parte din cumpliţii ani de rele,
Ce-au depus în al lor trecăt peste fruntea ţării mele,
O coroană de martir ?

Ori ce-a fi a ta menire, vei găsi poporul tare,
Infruntând lovirea soartei cu-o puternică răbdare
Şi cu suflet de Român.
Căci Românul e întocmai precum stâncile mărețe,
Care 'n valurile mării furtunate şi semeţe,
Neclintite 'n veci rămân.

Pe aceste mândre ţărmuri sentinelă 'naintată,
Neamul nostru fără sprijin, în veghiere necurmată,
Stă pe loc la postul său.
El de douăzeci de secoli a trecut prin mii de lupte,
Dar acum i-a căzut braţul, i-au căzut armele rupte...
O, puternic Dumnezeu !

Sunt destule-atâtea chinuri ! Adă ziua mult dorită,
Zi de pace, de tărie şi de glorie iubită,
Pentru-acest sărman popor,
Pentru-o naţie creştină care poartă-un mare nume
Şi în sufletu-i presimte că-i chemat în astă lme,
La un falnic viitor.

Fă ca anul care vine să aducă-un mândru soare,
Să deschidă-o cale nouă de mari fapte roditoare,
Pentru neamul românesc,
Căci el are din vechime o menire strălucită !
El a fost şi vrea să fie sentinelă neclintită,
Pe pământul strămoşesc !

CÂNTECE ŞI SĂRUTĂRI

POETUL

— Ah! câte glasuri de armonie
In al meu suflet cântă duios,
Toate, uimite, se 'nchină ţie,
Când te-arăţi mie,
Înger frumos!

Albă Română! tu pentru mine
Eşti adierea lunii lui Mai.
Darul iubirii, cerescul bine,
Naşte şi-mi vine
Din al tău grai.

Priveşte 'n lume măreţul soare
Cum răspândeşte veseli fiori.
El dă o rază învietoare,
De orice floare
Ivită 'n zori.

Priveşte-a nopţii mândră comoară
Cum lasă-a ninge stele din ea,
De orice suflet care'n cer sboară,
Lin se coboară
Câte o stea.

O, dulce înger de desmierdare!
De-ai vrea, unită de dorul meu.
Să-mi dai, ferice, o sărutare,
De-orice cântare
Aş cânta eu:

N'ar fi în ceruri dalbe lumine,
Nici flori pe lume s'ar legăna,
Pe câte versuri de amor pline,
Eu pentru tine
Aş suspina!

ROMÂNCA

— Când primăvara cu lăcrămioare
In locul iernii vine zâmbind,
Inima, dulce privighetoare.
Scăldată 'n soare
Cântă iubind.

Dar când se luptă ţara'n durere,
Tot omul tânăr şi simţitor
Trebue să-i dee cu-a sa putere,
O mângâere
Ş'un ajutor.

Când ţara geme sub apăsare,
Mai bine 'mi place s'aud sunând,
Un răcnet aspru de răsbunare,
Decât oftare
De amor blând.

Versul iubirii duios străbate,
Focul poetic e răpitor,
Dar nu's cuvinte mai înfocate
Ca *libertate*
Şi *viitor*.

June poete, ascunde-ţi dorul
Căci nu e timpul de dulci plăceri,
Decât pe liră să cânţi amorul,
Apără-onorul
Sârmanei ţări!

Cântă-un viers falnic de re'nviere,
Care s'aprindă sufletul meu.
Ridică neamul de la cădere,
Ş'orice'mi vei cere
Va fi al tău!

Iaşi, — 1855.

BANUL MĂRĂCINE

I

Sus la munte ninge, plouă,
La Craiova pică rouă,
Din ai nopţii ochi cereşti
Şi din ochii omeneşti.
Dar ce plâng Romauii oare ?
Sufletul de ce îi doare ?
Plâng un mândru frăţior,
Deslipit de sânul lor.

Banul tânăr Mărăcine,
Cărui Oltul se închină,
De pe malu-i a plecat,
Pe-un fugar ne'ncălecat.
A plecat în lungă cale,
Cu ceata slugilor sale
Şi cu cincizeci de voinici,
Adunaţi toţi de pe-aici.

Ei păşesc peste hotare,
Trec prin satele Maghiare,
Prin oraşele Nemţeşti,
Prin ţări lungi împărăteşti,
Şi, în dragostea moşiei,
Duc vulturul României,
Care 'n aur lucitor
E cusut pe steagul lor.

Tot pe-a Dunării verzi maluri
Unde umbra joacă 'n valuri,
Merge mândrul Craiovean
Câte zile's într'un an,
Şi feciorii mi-l urmează,
Şi fugarii lor nechează,
Şi străinii ce 'ntâlnesc
Stau în cale de-i privesc.

Pasă ceata călătoare
Când pe noapte, când pe soare.
Lung e drumul, lung şi greu !
Unde merg aşa mereu ?
Ei se duc la vitejie
Căci au tainică solie
De-a sădi în viitor
Libertatea ţării lor !

II.

Colo 'n ţărmuri depărtate
In a Franciei cetate,
Vechiul Luvru e deschis
Poporimei din Paris.
Care-aleargă să privească,
Armia cavalerească,
Ce din zori s'a adunat,
Lângă-al Regelui palat.

Sala tronului e plină,
De o magică lumină,
Ce se varsă din senin,
Pe frumoase flori de crin,
Şi pe dame strălucite,
Tot în aur învelite
Şi pe nobili mult vestiţi,
Tot cu fier acoperiţi.

Filip Regele s'arată,
Cu-a sa frunte 'ncoronată
Şi le zise : Nobili fraţi,
„Scoateţi spada şi juraţi,
„Din a noastră dulce ţară,
„Duşmanul străin să piară !“
Mii de glasuri strig : „Jurăm
„Francia s'o liberăm !“

Iată că în sala mare
Un străin deodată-apare.
Tânăr, mândru, nalt, frumos,
La ochire luminos.
El spre tron măreț pășește.
Lângă Rege se oprește.
Și din gură zice-așa:
„Să trăești, Măria ta!

Toți s'apropie în grabă
—„Ce voiești?" Regele 'ntreabă,
—„Sunt Român dela Carpați
„Ș'aduc cincizeci de bărbați,
„Ce sunt gata ca și mine
„De-a muri toți pentru tine
„Apărând cu brațul lor
„Francia și-al ei onor!

„Țara mea, cu blânde șoapte,
„Mi-a zis tainic într'o noapte:
„Mergi, copile, înarmat,
„La Apusul depărtat,
„Mergi de varsă al tău sânge
„Pentru Francia ce plânge,
„Căci și ea pe viitor
„Mi-a veni în ajutor."

Uimit Regele-atunci zice:
— „Bun sosit la noi voinice!
„Spune nouă cine ești?
„In Carpați cum te numești?
— „Eu sunt Banul Mărăcină
„Cărui Oltul se închină."
— „Ține spada mea în dar,
„*Brav Marchize de Ronsar!*"

Paris. — 1855.

LA SEVASTOPOL

In sgomotul de tunuri ce tună ne'ncetat
La Crâm, pe triste țărmuri, mă primblu întristat,
Și 'n cale-mi pretutindeni, calc țărnă de morminte,
Sub care zac pierdute grămezi de oseminte.

Pe cerul alb de toamnă sbor bombele vuind
Și cad printre risipuri ca fulgerul trăsnind.
Pământul împrejuru-mi, săpat în lungi tranșele,
E plin de arme rupte, de glonți și ghiulele.

Un șir de mari corăbii stau înecate 'n port.
Orașul Sevastopol, ars, dărâmat și mort,
Intinde pe o culme ruina sa măreață,
Fantasmă învelită c'un giulgiu de albă ceață!

O, ce spectacol mare de mari deșertăciuni
Cu falä-acoperite de-a gloriei cununi!
Cât sânge, câte chinuri și câtă grozăvie,
Pentr'un monarc despotic și oarba sa trufie

Trecut-au pe aice cutremur sfărmător?
Potop trimis din ceruri cu foc pedepsitor?
Nici aprigul cutremur, nici flacăra cerească,
Dar au trecut urgia şi ura omenească!

Şi au lăsat în urmă grămadă la un loc,
O lungă risipire cenuşerită 'n foc,
Şi multe, fără număr, de tainice mormânturi,
Pe care sfânta cruce se clatină de vânturi!..

Când va sosi, o! Doamne, un timp mai mângâios
In care să pătrundă cuvântul lui Cristos:
Să piară duşmănia din trista omenire,
Să nu mai fie omul unealtă de pieire?

Când răsări-va 'n ceruri frumoasa, blânda zi,
Ce din orbire cruntă pe Regi îi va trezi?
Ş'a răspândi în lume simţiri mântuitoare,
Dreptatea, libertatea, frăţia 'ntre popoare?..

Pierdut în gânduri astfel pe câmp mă rătăcesc
Şi 'ntr'o adâncă râpă cu jale mă opresc,
Lângă-un mormânt, la umbră sfărmat de-o bombă groasă,
Ce din văzduh căzuse pe marmura lucioasă.

Se sparse bomba 'n două, ş'acuma negru-i sin,
Ca trista cupă-a morţii, de rouă era plin;
Iar din mormântul rece prin marmura sdrobită,
Crescuse şi 'nflorise o mică mărgărită.

O, taină-a Providenţei!.. Unealta de omor
Se schimbă pentru pasări în vas răcoritor!
Din moarte naşte vieaţă, din întuneric soare,
Din ţărna mormântală răsare dulce floare!

O, Doamne! fie, fie ca sângele vărsat,
Pe sub aceste ziduri într'un răsboiu turbat,
Să dee-o roadă bună, un drept de re'nviere,
Pentru-a mea ţară scumpă ce zace în durere

Sevastopol. — 1855.

DRAGOŞ

I

Dragoş mândru ca un soare
A plecat la vânătoare.
Ghioaga şi săgeata lui
Fac pustiul codrului !
Cerbul moare, urşii pier,
Şi vulturii cad din cer...
Iată că 'ntr'o dumbrăvioară
El zăreşte-o căprioară.
Fiară blândă dela munte,
Cu steluţă albă 'n frunte
Şi corniţe subţirele
Şi copite sprintenele.
Căprioara cum îl simte,
Lasă locurile strimte,
Fuge, saltă, sboară, piere
Ca un vis, ca o părere;
Iară Dragoş înfocat,
O goneşte ne'ncetat.
Zi de vară, cât de lungă,
Vânătorul o alungă,
Ş'amândoi se pierd de vii,
In codri merei pustii !

II

Iată, mări, că deodată,
O poiană se arată,
Inverzită, înflorită,
Şi de lume tăinuită.
Iar pe iarbă 'n poieniţă,
Cântă-o albă copiliţă,
Cu ochi dulci, desmierdători
Şi cu sânul plin de flori.
Căprioara, cât o vede,
Sboară vesel, se repede,
Şi îi cade la picioare,
Pe-un covor de lăcrămioare,
Cât viteazul o zăreşte,
Pe loc stă şi se uimeşte !
Uită blânda căprioară
Şi săgeata ce omoară !
Uită draga vânătoare,
Uită lumea de sub soare !

III

— „Copiliţă ! zice el
Rezemat de-un stejerel,
„Eşti tu zâna ăstui plai,
„Sau o floare dela rai ?"
— „Dragoş, Dragoş, frăţioare,
„Nu sunt Zână, nu sunt floare,
„Dar am suflet fecioresc
Şi Moldova mă numesc.
„Mult e mult, de când te-aştept,
„Să-mi alin dorul din piept,
„Că de Domnul sunt menită
„Ca să fiu a ta ursită !"
— „O, Moldovo 'ncântătoare,
„Gingaşă fermecătoare
„Iată arcu-mi vitejesc
„Lângă tine-l răsădesc
„Ca să dee până'n zori,
„Crengi cu frunze şi cu flori,
„Şi cu-acele crengi frumoase,
„Să 'mpletim cununi voioase,
„Una ţie, una mie,
„Pentru-a noastră cununie !"

IV

A doua zi ei plecară
Şi prin codri apucară,
Amândoi îmbrăţişaţi,
Cu flori mândre 'ncununaţi,
Dealuri multe ei suiră,
Multe dealuri coborîră,
Până'n valea cea 'nverzită,
De-un râu luciu răcorită.

V

Copiliţa 'nveselea
Şi din gură-aşa grăia :
— „Dragoş, Dragoş frăţioare.
„Lasă ochii tăi să sboare,
„Peste dealuri şi câmpii
„Păscute de herghelii,
„Peste văi, peste grădini,
„Unde zbor mii de albini,
„Peste ape curgătoare,
„Şi dumbrăvi răsunătoare.
„Cât pământ tu vei vedea,
„E cuprins de zestrea mea!
„Ş'acea dalbă de moşie.
„Tot în veci a ta să fie,
„Ca să fie 'n veci scăpată,
„De o fiară 'nfricoşată,
„De un zimbru fioros,
„Care-o calcă 'n sus şi 'n jos."

Bine vorba nu sfârşea
Din râu iată că ieşea
Zimbrul aprig ca un zmeu,
Cu lungi coame ca de leu,
Şi cu coarne oţelite
Şi cu aripi la copite.
Fiară cruntă şi turbată
Pleacă fruntea lui cea lată
Şi sărind, mugind, da zor
Peste mândrul vânător,
Iară Dragoş, s'aţinea
Şi cel Zimbru cum venea.
Ghioaga 'n frunte-i arunca,
Fruntea 'n două-i despica!
Apoi capul îi tăia,
Intr'o lance îl punea
Şi pleca în veselie,
Pe frumoasa lui moşie,
De păgâni să o ferească
Şi ca domn să o domnească!

1 MAI

Acea zi mult frumoasă, cea zi de neuitare,
Când pentru 'ntâia oară, amorul înfocat
Ne-a strâns la sânu-i dulce cu o dulce 'mbrăţişare
Şi a depus pe frunte-ţi întâiul sărutat!

Acea zi mult iubită când tu, prin o minune,
Mi-ai dat reînviere l'al dragostei altar.
Din suvenirul nostru în veci nu va apune,
Caci ea a fost hotarul trecutului amar!

Ea se împodobise cu al primăverii soare
Şi se 'ngâna voioasă cu frumuseţa ta,
Dar tu-mi păreai mai dulce şi mai încântătoare,
Decât chiar primăvara care ne încânta.

O, cât erai atuncea de albă și frumoasă,
Când dorul tău, în ceruri sburând cu-al meu suspin,
A isvorît în ochi-ţi o rouă lumioasă
Şi te-a plecat pe sânu-mi ca floarea unui crin !

O singură minută a mea ș'a ta fiinţă
S'au întrunit în raiul fierbintei sărutări,
Dar din acea minută cereasca Providenţă
Ar face o veșnicie de scumpe desfătări !

Atât era de mare a noastră fericire,
Că dacă moartea crudă, văzând cât ne iubim
Voia atunci să curme a noastră viețuire,
Am fi murit ferice, făr'a şti că murim !

ADIO

Adio ! ah, niciodată
N'am crezut că pe pământ,
A mea inimă 'ntristată
Va rosti acest cuvânt ;
Dar tu însăţi, tu pe care
Te-aveam tainic Dumnezeu,
Ai voit fără 'ndurare,
Să jertfesc amorul meu !

Martor am în veșnicie,
Dumnezeul tău slăvit,
Cu ce sfântă poezie,
Cât de mult eu te-am iubit !
Câte lacrimi de durere
Pentru tine am vărsat !
Şi, lipsit de mângâiere,
Câte lacrimi ţi-am iertat !

Ani întregi am fost departe,
De al ţării dulce sin,
Numai ca să ai tu parte
De un trai plăcut și lin,
Ani întregi, ascuns în mine,
Plâns-a gingașul meu dor,
Fără-a cere de la tine,
Nici o jertfă de amor,

N'am dorit eu alta 'n lume
Decât, până ce-i muri,
Să mă 'nchin la al tău nume,
Să mă lași a te iubi,
Ah ! din raiul nălucirii
Pentru ce mai deșteptat ?
Din locașul fericirii
Pentru ce m'ai depărtat ?

Adio ! rămâi ferice !
Şterge din inima ta,
Pe acel ce-adio-ţi zice,
Deși 'n veci nu te-a iuta
Te-am iubit cu dor fierbinte,
Ş'astfel te iubesc, că vreu
Să văd stins din a ta minte
Intreg suvenirul meu !

CÂNTECE DE LUME

I

Inima mi-e amărîtă,
Zarea vieţii înegrită!
De-oiu trăi n'am ce dori
N'am ce jeli de-oiu muri!

Inimă, fii răbdătoare,
Ca pământul sub picioare,
Pân' ce-i zace cu-al tău dor
In mormânt nesimţitor.

Ce-ţi slujeşte de a plânge,
De-a vărsa lacrimi de sânge,
Intr'al lumii văl cernit?...
Valul trece neoprit!

Taci, cumplita mea durere,
Şi tot creşte în tăcere,
Pân' ce tu la Dumnezeu,
Duce-vei sufletul meu!

II

Avut-am odată 'n lume
Dor de falā şi de nume,
Dar acum vedea-l-aş mort!
Chiar şi numele ce port!

Avut-am odinioară
Mamă dulce, dulce ţară;
Dar acum sunt rătăcit
In pustiu nemărginit!

Avut-am în fericire
Un vis dulce de iubire...
Unde-i, Doamne, visul meu?
Unde-i raiul, unde-s eu?

Amar mie! amar mie!
Din cereasca 'mpărăţie!
Ce lung fulger m'a pătruns!
Ce-am fost eu şi ce-am ajuns!

III

Ah! durere, în ce parte,
De tine să fug departe?
Urmă 'n lume să nu las,
Nici s'aud al lumii glas!

Cum să scap de rău, de bine?
Incotro să fug de mine,
Pe pământ să nu mai ştiu
De sunt mort sau de sunt viu?

Daţi-mi, daţi-mi aripioare
Să sbor iute pe sub soare,
Daţi-mi aripe de dor,
Pe sub noapte iar să sbor.

Duce-m'aş şi m'aş tot duce,
Dor să nu mă mai apuce
Cine 'n cale m'a vedea
Să plângă de jalea mea!

VISUL LUI PETRU RAREŞ

LEGENDĂ

I.

Jos în vale pe Bârlad,
Lângă-al Docolinei vad,
Nemerit-au, poposit-au
Şi de noapte tăbărît-au
Zece care mocăneşti,
Cu boi albi Fălcieneşti.

De tot carul şase boi,
Injugaţi doi câte doi;
Boi cu coarne ascuţite
Şi copite potcovite,
Boi de frunte şi mânaţi
De flăcăi toţi înarmaţi.

Iar în care ce-au avut;
Ce merinde's de vândut?
Peşti de apă curgătoare
Şi de apă stătătoare,
Cu năvodul pescuiţi
Şi cu undiţa undiţi.

Dar merindele's a cui?
A lui Petrea Majălui
Care-i om de omenie
Ş'ar fi bun chiar de Domnie,
Dacă-ar pune Dumnezeu
Tot omul la locul său!

Iată-l colo jos lungit,
Intr'o burcă învelit,
Lângă focul de nuiele,
Unde ard, jupiţi de piele,
Patru miei dela Ispas
Pentru prânzul de popas.

Focul pâlpâie mereu,
Roş ca limba unui smeu
Şi pe culmea luminată
Şi pe tabără-aşezată,
Se văd boii la un loc,
Ţântind ochii lor spre foc.

Ard nuielele trăsnind,
Creşte para scânteind,
Imprejuru-i ca o roată,
Şede argăţimea toată,
Numai Petrea nu-i în rând;
El deoparte stă pe gând.

Unul zice: „Măi voinici!
„Auzita-ţi voi pe-aici,
„De biet Domnul Ştefăniţă,
„Ce-a fost om de mare viţă,
„C'a murit cu zile 'n sin,
„In cetate la Hotin?"

Toţi fac cruce 'ncremenind!
Un bătrân zice zâmbind:
„A murit? Domnul să-l ierte?
„De-acum să vedeţi voi certe,
„Lupte, vrajbe 'ntre boieri,
„Pentru scaun şi averi!"

Atunci Petre ia cuvânt:
— „Aşa-i rândul pe pământ!
„Cine-i slab, vrea a fi tare,
„Cine-i mic, vrea a fi mare,
„Căci domnia-i dulce pom
„Care farmecă pe om!"

— „Fie bine, fie rău,
„Da-ne-ar sfântul Dumnezeu,
„Un alt Ştefan la domnie,
„Să ieşim la vitejie !“
Astfel toţi răspund cu dor,
Şi adorm în somn uşor.

II

Focul taberei s'a stins,
Neagra umbră s'a întins.
Totul tace 'n neclintire,
In adâncă amorţire ;
Numai stelele clipesc
Şi pe cer călătoresc.

Miezul nopţii s'a ivit
Şi prin lume-a răspândit,
Ceata visurilor dalbe,
Visuri negre, visuri albe,
Ce îngână până 'n zori,
Pe sărmanii muritori.

Iar un vis prevestitor,
Abătându-se din sbor,
Se opreşte lângă Maja,
De-l încântă cu-a lui vrajă,
Arătându-i viu prin somn,
Străluciri, măriri de Domn.

Când năluca mamei lui,
Pe malul Ialpăului
Se arată lin şi-i zice :
„O de sânul meu ferice,
„C'a purtat şi a născut
„Domn viteaz şi priceput !“

Când un vultur aurit,
Sus. pe cerul înegrit,
Lucind falnic ca un soare,
Zicea : „Petre frăţioare,
„Cât de 'nalt e sborul meu,
„Mult mai 'nalt va fi al tău !“

Când un lanţ întins de munţi,
Cu-ai lor codri deşi, cărunţi,
Se 'nchina voios în cale ;
Şi din munte şi din vale
Svon din glasuri cuvânta :
„Să trăeşti Măria ta“.

Petre Maja-ademenit,
Din somn dulce s'a trezit.
O, minune ! ce să vază
In a zilei albă rază ?
Vede-acum cu ochi deschişi
Ce-a văzut cu ochii 'nchişi.

Pe cel câmp lung, înverzit,
Vine visul împlinit !
Pe colnice, pe-a lor coaste,
Se coboară-o mândră oaste,
Cu trei steaguri de oşteni
Şi trei cete de curteni.

Mândri's bravii călăreţi,
Pe-armăsarii şoimuleţi !
Strălucind la foc de soare,
Ca 'ntr'o zi de sărbătoare,
Ei în tabără s'opresc
Şi lui Petru-aşa grăesc :

„Petru-Maja 'ntru mulţi ani !
„Noi Curteni şi Căpitani,
Fost-am fost trimişi cu bine
„Din Suceava către tine,
„Ca să-ţi zicem ţie-aşa :
„Să trăieşti Măria ta !

„De când Vodă la Hotin
„A murit cu zile 'n sin,
„Ţara este 'n văduvie.
„Ea se 'nchină, se dă ţie,
„Ca să-i fii tu mire blând,
„Domn viteaz, după-al ei gând.

„Iată deci că ne 'nchinăm
„Şi 'n glas mare îţi urăm:
„Să trăiască-a ta mărire,
„Ani mulţi, plini de strălucire,
„Pentru-al ţării bun noroc,
„Pentru-al duşmanilor foc!"

Petre zice: „Buni sosiţi!
„Pace vouă, soli iubiţi!
„Iară voi ce-aţi slujit mie,
„Feţii mei de argăţie,
„Luaţi tot ce este-al meu...
„Aşa-i dreptul, aşa vreu!"

Apoi mândru 'nveşmântat,
Pe-un cal şarg încălecat,
Pleacă vesel la Domnie...
Fericită calea-i fie,
Căci pe dânsul Dumnezeu,
L-a pus drept la locul său!

EMMI

Când glasul Providenţei te-a rechemat în ceruri,
Ca să măreşti podoaba cereştilor misteruri,

O, fiică a Moldovei! o, suflet îngeresc!
O, floare trecătoare pe plaiul pământesc!

In oara de pe urmă a vieţuirei tale,
In mijlocul acelor ce te plângeau cu jale,

Tu, blândă, radioasă, cu zâmbetul senin,
Primblând asupra lumii un ochi frumos şi lin,

Ai zis: „Eu plec, adio, pe calea veşniciei,
„Dar vreau a fi cântată în limba armoniei".

Ş'atunci, pe pragul morţii, la mine ai gândit,
La mine, ce duc jalea acelor ce-au murit!...

O, dar, voi spune lumii cât fost-ai de frumoasă,
Iubită, iubitoare şi dulce şi duioasă!

Ce inimă 'ngerească bătea în sânul tău!
Cum alinai c'un zâmbet amarul cel mai greu!

Cum dulcea ta privire era încântătoare,
Ca 'n viforile iernii o zi de dulce soare,

Şi lumea va 'nţelege că tu, spre cerul sfânt
De mult erai menită să sbori de pe pământ !

O soartă, lege crudă ! o, taină 'ngrozitoare,
De ce lumina piere ? de ce copilul moare ?

De ce în omenire aşa multe jeliri
Ş'aşa de trecătoare, de scurte fericiri ?

De ce să cadă crinul în zarea dimineţii ?
De ce să moară Emmi în floarea tinereţii ?

Lipsea Dumnezeu oare de îngeri lucitori ?
Lipsea cerul de raze, de stele şi de flori ?

Nu ! însă tu, alb înger, aveai 'nalta menire,
S'arăţi că trista moarte e pas la nemurire,

Că 'n oara de pe urmă un suflet înzeit
Priveşte fără spaimă l'al vieţii asfinţit,

Şi că o frunte albă păstrează, ca 'n vieaţă,
Frumuseţea-i răpitoare chiar sub a morţii gheaţă...

O, fiică a Moldovii ! trecut-ai ca un vis,
Şi raiul nemuririi în sânu-i te-a închis.

Dar câte flori frumoase răsar pe-a noastră cale,
Ne amintesc de tine şi ne cuprind de jale !

Şi câte păsărele cu dulce glasul lor
Şoptesc de blânda Emmi şi ne pătrund de dor !

Iaşi.

MOLDOVA ÎN 1857

Scumpă Moldovă, ţară de jale !
Ah ! în ce stare tu ai ajuns !
Lasă-mă-a plânge ranele tale,
Căci până 'n suflet mă simt pătruns !

Tu, ce ești bună, dulce, iubită,
Tu, ce ești fiica lui Dumnezeu,
Cum te lovește soarta cumplită !
Cum te îneacă amarul greu !

Lupii și corbii, și vulpi străine
Fac a lor hrană din corpul tău,
Și tu, Moldovă, plătești cu bine
La toți aceia care-ți fac rău !

O ! cât de crunte ș'otrăvitoare
Sunt pentru tine a lor mușcări,
Când ei cu buze sfâșietoare
Răspund l'a tale dulci sărutări

Dar mult mai aprig trebui să fie
Chinul ce suferi, amarul chin,
Când vezi chiar fii-ți cu dușmănie
Rupându-ți sânul de amor plin !

Mamă duioasă, tristă 'n cădere
Cu agonie mânile-ți frângi
Și nu-ți rămâne nici o putere,
Nici glas, la lume ca să te plângi !

Când ridici fruntea, jos în țărână
O 'mpinge-o calcă dușman picior !
Când ridici glasul, o cruntă mână
Îți curmă 'ndată gemetu 'n sbor !

Dar cât va bate inima 'n mine,
Eu în veghiere la luptă-oiu sta
Și, cu tărie, eu pentru tine,
In fața lumii voiu protesta !

Pentru coroana-ți de Suverană,
Pentru-al tău nume și al tău drept,
Eu înfrunta-voi hidra dușmană,
Ș'un scut ți-oi face din al meu piept !

Voi zice ține: „Mamă 'ntristată !
„Prinde la suflet învietor,
„Căci tu scăpa-vei de munci odată
„Și-i avea parte de viitor !

„Las' să te prade hoţii în taină,
„Să urle lupii în urma ta.
„Lasă-i să rupă mândra ta haină...
„Haină mai mândră tu vei purta!

„In zadar răii vreu în orbire
„Cereasca lege a 'mpotrivi.
„Cerul voieşte a ta mărire,
„Şi tu, Moldovă, mare vei fi!

„In zadar cearcă ei să ridice
„Un zid pe Milcov, despărţitor.
„Cădea-va zidul, şi tu, ferice,
„Vei fi unită cu a ta sor'.

„Căci tot se află în Românie
„Inimi aprinse de-un sacru dor,
„Ce vreu Românul ca să re'nvie
„Mare, puternic, ca dorul lor!

„E scrisă 'n ceruri sfânta *Unire!*
„E scrisă 'n inimi cu foc ceresc!
„O! Românie! l'a ta mărire,
„Lucrează braţul dumnezeesc!"

Voi zice, zice, până la moarte
Celor ce's duşmani neîmpăcaţi:
O! voi, unelte de rele soarte,
„Pentru Românii ce vă sunt fraţi!

„Voi care însuţi cu-a voastre mâne
„Mormântul ţării l-aţi pregătit.
„Ş'aţi muşcat mâna ce vă dă pâne,
„Ş'aţi rănit sânul ce v'a iubit!

„Voi care ţării plătiţi cu ură,
„Când ea vă chiamă dragii săi fii,
„Uitând Dreptate, Lege, Natură,
„Uitând că însuţi aveţi copii,

„Blestemul ţării curând să cadă
„Pe capul vostru nelegiuit!
„Blestem şi ură!.. Lumea să vadă,
„Cât rău în lume aţi făptuit!

„Fie-vă vieaţa neagră, amară !
„Copii să n'aveţi de sărutat !
„Să n'aveţi nume, să n'aveţi ţară,
„Aici să n'aveţi loc de 'ngropat !

„Şi când pe calea de veşnicie,
„Veţi pleca sarbezi, tremurători,
„Pe fruntea voastră moartea să scrie :
Duşmani ai ţării ! Cruzi vânzători !

Iaşi. — 1857.

NOAPTEA SFÂNTULUI ANDREI

Sgomot trist în câmp răsună !
Vin strigoii, se adună,
Părăsind a lor sicrii.
Voi, creştinelor popoare,
Faceţi cruci mântuitoare,
Căci e noaptea 'ngrozitoare.
Noaptea sfântului Andrii !

Vântul suflă cu turbare !
A picat stejarul mare,
Cerul s'a întunecat !
Luna saîtă 'ngălbenită,
Printre nouri rătăcită,
Ca o luntre părăsită,
Pe un ocean turbat...

Bufnele posomorîte,
In a lor cuiburi trezite
Ţipă cu glas amorţit.
Lupii urlă împreună
Cu ochi roşi ţintiţi la lună,
Câmpul geme, codrul sună,
Satan pe deal s'a ivit !

Iată-l ! iată Satan vine,
Răsbătând prin verzi lumine,
Pe-un fulger scânteitor
Umbre, stafii despletite,
Cucuveici, iele sburlite,
Şi Rusaliile pocite
Il urmează ca un nor !

Sus, pe turnul fără cruce,
Duhul-rău sbierând se duce,
Şi tot turnul s'a clintit !
Miezul nopţii 'n aer trece
Şi, lovind arama rece,
Ore negre douăspre'ce
Bate 'n clopotul dogit.

Strigoimea se 'ndeseşte,
Horă mare învârteşte
Lângă turnul creştinesc,
Iar pe lângă alba lună,
Nouri vineţi se adună,
Se 'mpletesc într'o cunună
Şi 'mprejuru-i se 'nvârtesc.

Voi cu suflete curate,
Cu credinţi nestrămutate,
Oameni buni, femei, copii !
Voi, creştinelor popoare,
Faceţi cruci mântuitoare,
Căci e noaptea 'ngrozitoare,
Noaptea sfântului Andrii !

Acum iată pe mormânturi,
Clătinaţi, bătuţi de vânturi,
Toţi strigoii s'au lăsat.
Aşezaţi într'un rond mare,
Adânciţi în întristare,
Pe sicriu-şi fiecare,
Oasele, şi-a rezemat.

Unul zice: „Eu în vieaţă,
„Cu o mână îndrăzneaţă
„Multe drepturi am răpit!
„Răpit-am pânea de hrană,
„Unei gingaşe orfană
„Ce, pierdută şi sărmană,
In mizerie-a pierit!

Altul zice: „Eu în lume
„Am avut putere, nume,
„Căci am fost stăpânitor!
„Dar în oarba-mi lăcomie,
„Pentru-o seacă avuţie,
„Am împins în grea urgie
„Pe sărmanul meu popor!

Altul zice: „Eu în ţară
„Fost-am o cumplită fiară
„Plină de amar venin!
„Impotriva ţării mele
„Făptuit-am multe rele,
„Ş'am legat-o 'n lanţuri grele
„Ş'am vândut-o la străin!"

— „Foc şi ură 'n veşnicie
„Pe voi cadă, pe voi fie!" —
Strigă-atunci un glas ceresc,
Şi pe loc cad în morminte
Păcătoasele-oseminte
Iar pe zidurile sfinte,
Trece un foc Dumnezeesc!

Iaşi. — 1857.

DORUL DE MARE

Pe senin călătoreşte
Un nor tainic plutitor.
Al meu suflet ce jeleşte
După el se 'nalţă 'n sbor:

Norul trece şi dispare
In afundul cerului.
Ah! de merge el spre mare,
Duce-m'aş pe-aripa lui,

Duce-m'aş la cele maluri
Ce oglindă fruntea lor,
In poeticele valuri,
A frumosului Bosfor.

Şi de-acolo 'n depărtare,
Pe un vânt primăvărel,
Să ating c'o sărutare,
Mările din Archipel.

Duce-m'aş încă 'nainte,
Pe cel plai încântător,
Unde soarele-i fierbinte,
Ca fierbintele amor.

La Veneţia mult iubită,
Rai ferice, neuitat,
Unde gondola cernită,
Te adoarme legănat.

La Palerma 'ncoronată
Sub cer dulce, fară nori,
Cu ghirlanda parfumată,
De-a naramzei albe flori.

La Neapoli ce scaldă,
Răspândind înflăcări,
Sânul ei în marea caldă
Ş'al ei suflet în plăceri.

Duce-m'aş fără 'ncetare,
Ca vulturul să pătrund,
Peste-a ochilor hotare,
Orizonul fără fund.

Să văd stingerea de soare,
In adâncul Ocean,
Ş'a lui coamă arzătoare,
Răsărind ca un vulcan.

Să văd stelele voioase,
Inflorind cerul senin,
Şi cu raze argintoase
Desmierdând al mării sin.

Să văd luna răsărită,
In al nopţii aer cald,
Ca o floare aurită
Intr'o cupă de smarald.

Şi s'aud blândele şoapte
Ce sbor tainic în eter,
Isvorîte 'n miez de noapte,
De pe valuri şi din cer.

SURORII MELE

In ce loc, unde se duc
Florile ce se usuc?

Unde sbor, în care rai,
Flutureii de pe plai?

In ce lume, unde merg
Lacrimile ce se şterg,

Visurile îngereşti,
Dorurile sufleteşti?

In acel loc fericit,
Plin de tot ce-i mai iubit,

Dusu-te-ai, o! blândă stea,
Dulce surioara mea!

Ş'ai luat în sborul tău
Dorul sufletului meu!

Paris. — 1857.

STEAUA ŢĂRII

Cunoaşteam odată,
Un om rătăcit,
Cu mintea furată
De-un gând strălucit.
El se'namorase de-o stea zâmbitoare
Şi-i închina astfel vorbe rugătoare:

— „Dalbă stelișoară
„A lui Dumnezeu!
„Dulce surioară,
„Sufletului meu!
„Crezi că veșnicia fără de simțire
„Plătește-un fierbinte minut de iubire?

„Crezi tu că departe,
„De acest pământ,
„Ai avea tu parte,
„De-un amor mai sfânt,
Mai mare, mai gingaș, mai vrednic de tine
„Decât adorarea ce-ai născut în mine?

„O, floare cerească!
„Dacă s'ar putea,
„Ochi-ți să privească,
„In inima mea,
„Ar afla atâtea simțiri iubitoare,
„Ce cresc l'al tău nume ca florile 'n soare,

„Cât vreo lume altă
„Nici ai mai dori,
„Ci din bolta naltă
„Mi te-ai coborî,
„Ca s'auzi concertul de armonii line
„Ce'mi răsună'n suflet și șoptesc de tine"

Apoi stă'n uimire
La ceruri privind;
Plângea cu mâhnire.
Suspina zâmbind,
Și când despre ziuă, fugea blânda noapte,
Ii părea c'aude în cer aste șoapte:

— „Eu a țării mele
„Sunt lucinda stea!
„De poți între ele
„Vină de mă ia.
„Fă-te geniu falnic, fă-te șoim de munte
„Ca s'ajungi la mine și l'a țării frunte!"

Iași. — 1856.

HORA UNIRII

1857

Hai să dăm mână cu mână,
Cei cu inima română,
Să'nvârtim hora frăţiei
Pe pământul României!

Iarba rea din holde piară!
Piară duşmănia 'n ţară!
Intre noi să nu mai fie
De cât flori şi omenie!

Măi Muntene, măi vecine,
Vină să te prinzi cu mine
Şi la vieaţă cu unire.
Şi la moarte cu 'nfrăţire,

Unde-i unul nu-i putere
La nevoi şi la durere.
Unde's doi puterea creşte,
Şi duşmanul nu sporeşte!

Amândoi suntem de-o mamă.
De-o făptură şi de-o samă,
Ca doi brazi într'o tulpină,
Ca doi ochi într'o lumină,

Amândoi avem un nume.
Amândoi o soartă 'n lume.
Eu ţi's frate, tu-mi eşti frate,
In noi doi un suflet bate!

Vin' la Milcov cu grăbire
Să-l secăm dintr'o sorbire,
Ca să treacă drumul mare
Peste-a noastre vechi hotare,

Şi să vadă sfântul soare,
Intr'o zi de sărbătoare,
Hora noastră cea frăţească
Pe câmpia Românească!

PRESIMŢIRE

— Spune-mi, inimă ferice.
Pentru ce tresari cu fală?
Pentru ce răsuni aice
De-o cântare triumfală?

Trista lume-acum îţi pare
Luminoasă şi 'nflorită:
Presimţi tu vreo soartă mare
Pentru ţara mea iubită?

— Dar o scumpă prevestire
Vine 'n taină de-mi şopteşte,
C'a Românilor mărire
Azi în lume se urzeşte;

A Italiei libertate
Va 'nsufla o nouă vieaţă
Legioanelor uitate
De la Dunărea măreaţă.

Şi'n curând ginta latină
Răsări-va ca un soare,
Coperind cu-a sa lumină
Celelalte mari popoare.

Nisa. — 1859.

PE ALBUMUL

D-REI IDA VEGEZZI RUSCALA

Ades în codri noaptea la stele,
Mici păsărele duios suspină.
Dumnezeu ştie ce cântă ele
Căci, în unire, lui se închină.

Una pe alta nu se zăreşte,
Dar al lor cântec în cer răsună,
Noaptea adâncă le despărţeşte.
Dar a lor doruri le împreună.

Astfel sunt inimi ce, fără ştire.
Sunt între ele tainic legate
Şi prin a ţării sfântă iubire
Şi prin iubirea de libertate!

Turin — 1859.

PILOTUL

CONTELUI CAVOUR

Pe o noapte 'ntunecoasă,
Pe o mare furtunoasă,
Trece-un vas necunoscut.
Care geniu îl conduce
Printr'a mărilor năluce
Către malul nevăzut?...

Călătorii, visând moarte,
Sub asprimea relei soarte,
Au plecat frunţile lor,
In lăuntru toţi grămadă
Ei s'aşteaptă a fi pradă
Unui val omorîtor;

Valul vine cu urgie
Din întinderea pustie,
Ca un duşman tăinuit.
El s'aruncă să înnece
Vasul gingaş care trece
C'un lung gemet obosit!

Căci sub crâncena rafală,
Munţi de spumă dau năvală,
Peste podul răsturnat
Şi 'n a mării crunte larguri
Aruncă pânze şi catarguri,
Tot ce vântul a dărmat!

Nu e stea, nu e nici lună!
Vântul suflă, cerul tună,
Apa saltă clocotind,
Şi în neagra depărtare,
De lumină nicio zare
Nu se vede strălucind!

Un om singur se zăreşte
Şi la moarte nu gândeşte
In acel minut cumplit.
Lupta vasului e mare,
Iar pilotu 'n nepăsare
Stă la cârmă neclintit.

Şi 'n furtuna 'ngrozitoare,
Mâna lui mântuitoare,
Poartă cârma până'n zori,
Când limanul vesel pare,
Imbătând de fermecare,
Pe sărmanii călători.

Iată vasul în ferire!
Călătorii cu grăbire
Sar pe malul înverzit.
Vieaţa lor este scăpată;
Ei se duc!... dar cine cată
La pilotul ostenit?

Turin. — 1859.

LA PALESTRO

Pe deal, la Palestro, vitejii Zuavi
Bersalieri sprinteni, Vânătorii bravi,

In oastea germană s'aruncă 'mpreună
Şi cu al lor sânge sting focul ce tună.

Dar cine-i mai aprig, mai brav luptător?
E regele însuşi, eroul Victor!

Cu calul său falnic, cu lunga sa pală
De trei ori în duşmani dă singur năvală!

Calu-i ud de sânge până la genunchi,
Pala-i roş văpsită până la mănunchi!

*

De vale 'n capela Madonei slăvite
O mamă duioasă cu haine cernite

Se 'nchină şi 'nvaţă copilul ei blând
In sgomotul luptei să zică rugând:

„O! *Santa Madona!* tu l'al cărei nume
„Dulcea mângâiere se coboară 'n lume!

„Aduc la picioare-ţi cu-adâncă uimire
„Inima-mi curată, plină de iubire,

„Ca o floare vie, ca o floare nouă
„Care îţi închină şi parfum şi rouă.

„Ascultă-o, Madonă, ruga mea duioasă
„Pentru a mea ţară atât de frumoasă!

„Pentru omenirea ce plânge 'n durere
„Şi pentru-a Veneţii liberă 'nviere.

„Dă patriei mele glorie; mărire
„Pe duşmanii noştri scoate-i din orbire.

„Şi mie-mi dă braţe ca să pot combate
„Cu cei mari d'avalma pentru libertate

*

Pe câmpul de moarte, pe câmp de onor
Regele înalţă steag învingător.

Zuavii 'mprejuru-i cu glas triumfal
Pe rege-l proclamă al lor *Caporal!*

Şi copilul strigă cu suflet de om:
„Să trăeşti, o! Victor, *Rege-galantom!*

Novara. — 1859.

LA MAGENTA

E noapte! Magenta în umbră dispare
Cu ranele sale, cu sgomotu-i mare,

De tunuri, de oaste, de cai zburdători,
Ce 'n tropot pe strade trec nechezători.

Pe-o piaţă întinsă, sub vălul de noapte.
Mii gemete surde, mii jalnice şoapte

Se 'nalţă din piepturi de oameni răniţi,
Ce zac pe 'ntuneric, pierduţi, grămădiţi.

Unii, tineri încă, mor cu jale-amară,
Chemându-şi părinţii, plângând după ţară.

Alţii, în tăcere, cuprinşi de fiori,
Aşteaptă căldura luminii de zori.

Şi însă!... deasupra durerilor grele
Străluce-o frumoasă ninsoare din stele,

Ş'o pasăre dulce se 'ngână duios,
Cu al agoniei suspin dureros!

Vieaţă pentru vieaţă! când eşti în junie,
Demn e la răsboaie s'arăţi vitejie!

Moarte pentru moarte! plăcut e să mori
In dalba cântare de privighetori,

Şi pe câmpul luptei să ai de făclie
O lampă cerească, o stea argintie!

Magenta. — 1859.

GONDOLA TRECE

Gondola trece şi'n urmă-i lasă:
Un vers de jale ce mă apasă:

„Cine 'n gondolă pe-o noapte lină,
„Atunci când luna ieşind din valuri,
„Revarsă tainic a sa lumină,
„Peste palaturi, printre canaluri;

„Cine 'n gondolă culcat se duce,
„Atunci când suflă vântul de noapte
„Şi dela Lido pe aripi aduce,
„Suspinuri blânde, duioase şoapte;

„Cine 'n gondolă plutind în pace,
„Pe-ale laguni lucioase spume
„N'a simţit vieaţa că se preface
„Şi că re'nvie în altă lume?

„Dar, o! durere! cea gondolină,
„Pe val de lacrimi astăzi plutește
„Lacrimi vărsate de o regină
„Care sub lanțuri se chinuește!

Glasul se stinge, gondola trece
Și lasă 'n pieptu-mi un fior rece!

Genua — 1859.

COROANA VIEȚII

DEDICATĂ DAMELOR ITALIENE

I

SERENADĂ

La poetica Florență vieața curge 'n înflorire
Și 'n plăcere, și 'n amoruri, și 'n cântări de fericire.

Nopțile's fermecătoare, căci în rediuri și grădini
Printre razele de stele sboară roiuri de lumini.

Mii de șoapte amoroase, de-armonii și de misteruri
Cu-ale florilor parfume se înalță către ceruri,

Cât pe maluri, lângă Arno, rătăcitul călător
Se socoate sub prestigiul unui vis amăgitor.

Intr'o noapte de acelea care sunt cumpănitoare,
Cu a zilei albăstrime, cu a soarelui splendoare,

Sub balconul din grădina unui vechi și nalt palat,
Șoptea astfel un glas tânăr de-o ghitară 'mpreunat:

„Barca se 'ncrede în sânul mării,
„Luna 'ntr'al nopții car sburător,
„Inima 'n glasul blând al sperării,
„Geniul falnic în viitor.

„Pe calea vieţii de rătăcire
„Omul se 'ncrede în Dumnezeu,
„Iar al meu suflet cu fericire
„Se 'ncrede 'n tine, îngerul meu!

„Toată fiinţa cea simţitoare
„Cată un reazem mângâietor:
„Floarea, un zâmbet de dulce soare,
„Sufletul gingaş, un frăţior.

„Ah mult frumoasă, albă fiinţă,
„Vesel luceafăr dumnezeesc!
„Pune-ţi în mine a ta credinţă
„Că tu ştii numai cât te iubesc!

„Vin' să culegem sub alba lună
„Floarea iubirii născută 'n rai,
„Precum albina voios adună,
„Mierea plăcută pe flori din Mai!

„Zilele noastre sbor cu grăbire,
„Urmând a soartei tainice legi,
„Iar o zi scumpă, zi de iubire
„Este coroana vieţii întregi!

Precum seara 'ntr'o pădure două june păsărele
Cântă una după alta şi se 'ngână între ele,

Iri curând o umbră lină pe balcon se arăta:
Şi un glas de armonie răspunzând, astfel cânta:

„Toată fiinţa cea simţitoare
„Cată un reazem mângâietor:
„Italia tristă şi plângătoare
„Cată un geniu liberator.

„O! tu ce 'n umbră priveşti la mine
„Ca la luceafăr dumnezeesc!
„De vrei, ferice, să cred în tine,
„De vrei cu fală să te iubesc, —

„Mergi de te 'narmă, mergi de combate,
„Lângă Francezul învingător,
„Pentru mărire şi libertate
„Sub steagul falnic al lui Victor.

„Zilele noastre sbor cu grăbire,
„Urmând a soartei tainice legi;
„Gloria ţării ş'a sa mărire
„Iată coroana vieţii întregi!“

II

SOLFERINO

Măreţ e bradul munţilor
Ce 'n codri înverzeşte,
Şi pe noianul mărilor
Ca uriaş pluteşte!

Mult falnic este vulturul,
Cu aripi isbitoare,
Ce vântul, norii spintecă
Şi sboară către soare!

L'a lor mişcare repede,
Tot omul, în uimire,
Simţeşte 'n a lui inimă,
O tainică pornire.

Dar ca s'aprindă sufletul,
Nimic nu e pe lume
Ca numele de *Patrie*
Ş'al *Libertăţii nume!*

Nimic nu 'nsuflă omului,
O mai sublimă fală,
Ca mersul mândru-al cetelor
La lupta triumfală!

Nimic sub bolta cerului,
Mai nobil la privire,
Ca floarea tinerimilor,
Pornită la oştire!

Pe fruntea sa energică
Un tainic foc străluce,
Ş'a ei păşire-i sprintenă
Ca gândul care-o duce.

Astfel la glasul gloriei,
Un Bersalier de munte
Mergea pentru Italia
Să moară chiar în frunte,

Şi'n mijlocul răsboaelor,
Striga luptând ca fiară:
„Coroana vieţii, fraţilor,
„E moartea pentru ţară!

Ce vuet bubueşte?... Ascultă! tunul tună
In munţi, la Solferino, şi văile răsună;

Armatele duşmane s'au întâlnit în zori,
Precum într'o furtună doi mari şi negri nori.

Lovire fulgerândă, grea, lungă şi cumplită!
Pe mii de ţevii iese uciderea 'nmiită,

Şi 'n rangurile rupte sbor glonţii vâjâind,
Şi 'n ele baioneta străpunge zinghenind.

Cad trupuri peste trupuri grămadă, sângerate,
Şi, tot rămân în urmă, ca spicuri secerate,

Dar alte şiruri nouă iau rang în locul lor,
Şi tot scăzând, se 'ncruntă în aprigul omor!

Precum un lanţ de valuri pe marea albăstrie,
Cavalerimea 'n linii se 'ntinde pe câmpie

Şi'n pedestrimea deasă ce 'mproaşcă foc fioros
S'aruncă 'n sbor de moarte cu tropot sgomotos.

Iată Francezii sprinteni şi veseli în războaie!
Victoria de dânşii în veci nu se îndoaie,

Iată colo, pe munte, voinicii Bersalieri
Ce merg tot înainte ca vechii cavaleri!

Ei se 'ncleştează 'n luptă cu-a Nemţilor armată,
Strigând în foc: trăiască Italia liberată!

Mulţi varsă al lor sânge pe-al patriei altar,
Dar jertfa lor sublimă nu este în zadar!

Duşmanul se retrage învins!... şi 'nvingătoare
Lucesc în Solferino stindarde tricoloare!

III

BERSALIERUL MURIND

Pe patul durerii un tânăr rănit
Işi pierde-al lui sânge,
Aproape de dânsul un înger mâhnit
Veghiază şi plânge:

Oşteanul e palid! El pare murind
L'a lampei lumină,
Dar ochiu-i s'aprinde la înger privind,
Şi pieptu-i suspină.

El mâna-i întinde c'un zâmbet duios,
Cu-o slabă mişcare.
Şi glasu-i de moarte, adânc, mângâios
Ii zice 'n oftare!

O! fiinţă drăgălaşă! ai avut cuvânt a-mi zice,
Că pe lume nu-i nimica mai sublim şi mai ferice,

Decât sfânta legătură, decât sfânta înfrăţire,
Ce uneşte-amorul gingaş cu a patriei iubire!

Lasă lacrimile tale ca un limpede isvor
Să re'nvie-a mea putere în momentul când eu mor

Ca să pot a-ţi spune încă în accente omeneşti
Cât de mult tu eşti iubită, cât de mult ştii să iubeşti!

O simţire-atât de naltă, precum e a ta simţire,
Intre îngeri şi 'ntre oameni şterge orice osebire.

Ea-mi insuflă 'n ora morţii dor aprins de nouă viaţă,
Să te văd încoronată de Italia măreaţă!

O! Lucie, o! Madonă coborîtă pe pământ!
Nobile ființi ca tine rare-au fost și rare sunt,

Dar un suflet patriotic ca să știe-a se jertfi,
Precum știe al tău suflet, nici nu este, nici va fi!

Iți aduci aminte, spune, de Florența, de o noapte,
De o dulce serenadă, de-ale noastre blânde șoapte?

Ah! îmi pare c'aud încă prețioasele-ți cuvinte;
Jelind patria 'n sclavie! Spune-mi, îți aduci aminte?

Nu, nu plânge, O! nu zice că 'n mormânt tu m'ai împins.
Căci în inima mea jună focul sfânt tu l-ai aprins.

Tu m'ai pus pe mândra cale de-a mă face cu onor,
Demn de patria-mi iubită, demn de scumpul tău amor!

Stăi, ascultă! țara 'ntreagă cântă-un vers de libertate!
Ah! o vie fericire mă cuprinde, mă străbate.

Vin' să 'ngenuchiem, să zicem într'o veșnică unire,
De credință, de sperare, de amor și de gândire:

„O! cerească Providență! sfarmă cruda tiranie,
„Ce Veneției regine, pune lanțuri de robie,

„Și din Alpi cu frunte naltă până 'n mare-Adriatică,
„Dă putere țării mele care astăzi se ridică!

Pe patul durerii oșteanul căzând
Muri cu-o zâmbire.
Trista lui iubită rămase gemând,
Fără de simțire.
A doua zi o cruce plecată de vânt
Albia în câmpie.
Sub ea două trupuri zăceau în mormânt
Pentru veșnicie!...
Italia-i mamă! de ai săi copii
Iși aduce-aminte;
Ea a 'ntins covoare țesute 'n flori vii,
Pe-a lor oseminte!

Milano, — 1859.

LA POEŢII ROMÂNI

PE ALBUMUL PRINCESEI A. GHICA

Precum în vară dulci păsărele
Sosesc voios,
Şi pe un arbor cuprins de ele
Cântă frumos;

Veniţi aice cu-a voastre lire,
Voi ce aveţi
Pe frunte raze de nemurire,
O! juni poeţi!

Voi, care 'n focul ce vă străbate
Visaţi cu dor
Glorii, plăcere şi libertate
Şi dulce-amor!

Veniţi s'aduceţi o închinare
De nobili fii
Celor ce ţării au dat salvare
In vijelii,

Cântaţi trecutul ce se mândreşte,
De-ai săi eroi,
Ş'a cărui rază se răspândeşte,
Lin peste noi.

Cântaţi Unirea, fala străbună,
Cu glas sonor,
Căci poezia adânc răsună,
Intre popor!

Cântaţi, căci lumea trece, dispare
Visele pier,
Insă-a juniei dalbă cântare
Sboară la cer,

Ş'acolo merge de se uneşte
Cu sfântul cor,
Ce în lumină cântă, slăveşte,
Pe Creator...

Când mâna morţii rece s'apasă,
Pe-al vieţei fir,
Dulce-i cântarea ce 'n inimă lasă
Un suvenir!

Bucureşti. — 1860.

LACUL DE COMO

SONET

PE ALBUMUL PRINCESEI C. CONACHI-VOGORIDI

In lacul de Como e unda seniuă,
Ca cerul albastru ivit printre nori.
In juru-i se 'ntinde un rai de grădină
Ce varsă pe maluri bucheturi de flori.

Frumoasele *villa*, zâmbind în lumină,
Se 'nşiră sub dealuri ca scumpe comori,
Şi 'n umbra de arbori ce 'n apă se 'nclină,
Trec barce uşoare cu juni călători.

Pe mal o copilă se plimbă 'n răcoare.
Un flutur de aur s'alintă la soare
Şi cată-a se pune pe albul ei sin.

O! lac! o! minune! Ferice, ferice,
De cine-şi inchide aripele-aice,
Ca fluturul vesel pe floarea de crin!

ROMANŢĂ

PE ALBUMUL D-NEI M. D.

Draga mea, a noastră vieaţă,
E ca pomul cu verdeaţă
Ce dă umbră, ce dă flori.
Tinerilor călători.

Draga mea, amoru 'n vieaţă
E ca dulcea cântăreaţă
Ce se 'ngână cu-al ei dor,
Sus, în pomul roditor.

Draga mea, amor şi vieaţă
Simt a iernii rece ghiaţă.
Omul merge la mormânt,
Pomul cade pe pământ.

Dar cât le rămâne vieaţă,
Tot suspină cu dulceaţă
Suvenirul scump în om,
Păsărica dulce 'n pom.

CRINUL

PE ALBUMUL D-REI CÂMPINEANU

Pe când steaua se oglindă
In isvorul tăinuit,
Crinul merge de colindă,
Câmpul verde şi 'nflorit,

Şi în cupa lui adună,
Lacrimi albe de pe flori,
Ce cu razele din lună,
Se sărută, dulci surori.

Iar când soarele s'aprinde
Pe al cerului altar,
Crinul vesel îi întinde
Crinul de mărgăritar.

Astfel tu copilă dalbă,
Când în lume te iveşti,
Culegi roua dulce, albă,
De pe crinii sufleteşti;

Şi când cerul în lumină,
Te aşteaptă despre zori,
A ta inimă-i închină
Virginalele-i comori!

Bucureşti — 1860.

CHRISTOS A ÎNVIAT

Christos Mântuitorul din morţi a înviat,
Şi fruntea-i ca un soare,
Lucind peste popoare,
Fiori de nemurire în lume-a împrăştiat.

Christos, Zeul credinţei, ieşit-a din mormânt!
Ş'a sa re'nviere
Ne-arată că nu piere
Dreptatea şi credinţa şi adevărul sfânt!

Christos e viu! Ca dânsul o! voi ce suferiţi,
In lanţuri de robie,
Curând la vieaţă vie,
Din umbra tristă-a morţii veţi fi cu toţi ieşiţi!

Polonie strivită sub aprigul picior,
Al tiraniei crude,
Curaj! în cer s'aude
Un imn de re'nviere, un glas prevestitor.

Curaj! Deschizând astăzi a veşniciei porţi,
Mântuitorul vine,
Polonie, spre tine,
Să te ridice falnic cu dânsul dintre morţi!

ÎNŞIRĂ-TE-MĂRGĂRITE

LEGENDĂ

DEDICATĂ D-NEI ZOE CANTACUZIN

Trei copile de 'mpărat
Stau într'un măreţ palat,
Inşirând la scumpe salbe,
De mărgăritare albe.
Iar o pasăre măiastră
Vine vesel la fereastră
Şi bătând din aripioare,
Zice, blând cuvântătoare :
— „Bine, bine v'am găsit.
„Dalbe flori din răsărit!
— „Bine-ai venit de la rai,
„Păsărea cu dulce grai!
— „Eu sosesc cu primăvara
„Ca să mă întorc cu vara;
„Ş'acum vin pe-al vostru plai,
„Aducând luna lui Mai,
„Luna cea de lăcrămioare
„Şi de doruri iubitoare.
„Şi o dalbă de poveste
„Cum n'a fost şi nu mai este!
„Păsărică, spune, spune,
„Cea poveste de minune,
„Că ţi-om face noi trei salbe
„De mărgăritare albe".

I

„Inşiră-te-mărgărite
„Pe lungi fire aurite,
„Ca o horă luminoasă,
„Ca povestea mea duioasă:

Fost-a, fost în lume-odată
Mândruliţă, dulce fată,
Şi la chip fermecătoare,
De puteai căta la soare,
Iar la ochişorii săi
Şi la faţă-i nu puteai!
Florile îi ziceau floare,
Stelele, stea lucitoare,
Incât veşnic flori şi stele
Se certau noaptea 'ntre ele!

Iată 'n fapt de dimineaţă
Că pe câmpul de verdeaţă
Copiliţa, cu-alte două,
Se primbla, torcând prin rouă.
Una zice: Am visat
„De-un fecior de împărat!
„Dacă-ar fi acum să vie
„Să mă-aleagă de soţie,
„I-aş aduce eu un dar
„Un şoiman de armăsar
„Care sboară, care sare,
„Peste munţi şi peste mare
„Şi încunjură pământul,
„Mai uşor chiar decât vântul!"
„Alta zice: „Surioare!
„Eu i-aş ţese 'n foc de soare,
„O cămaşă 'n zece iţe
„Cu descânteci prin altiţe,
„Ca să-i fie de noroc
„Şi să-l apere de foc
„Şi de patimi sufleteşti
„Şi de boalele trupeşti!"
Iar frumoasa copiliţă
Zice astfel din guriţă :
— „Eu i-aş face doi feciori,
„Doi de gemeni frăţiori,
„Cu cosiţele-aurite
„Şi cu feţele 'nflorite,
„De n'ar fi alţii ca ei,
„Drăgălaşi şi frumuşei,
„Căci ar fi strălucitori,
„Ca doi ochi veselitori!

— „De mi-i face-aşa copii,
„Tu mireasa mea să fii!"
(Zice-atuncea mândrul Crai
Ce vâna pe verde plai.)
„Tu să fii a mea mireasă,
„A mea dulce 'mpărăteasă!
„Tu minune 'ncântătoare
„Care eşti ruptă din soare!"
Copiliţa 'n fericire
Stă pătrunsă de uimire.
Ochii galiş i se 'nchid,
Degetele-i se deschid,
Fusu-i pică, firu-şi pierde,
Şi ea cade 'n iarbă verde.
Iară craiul tinerel
O ia 'n braţe uşurel,
Şi cu gingaşul odor
Saltă pe-al său cal uşor.
Calul falnic se 'ncordează,
Sare, sboară şi nechează;
El nechezul n'a sfârşit,
La palat c'a şi sosit!

Şapte zile-abia trecea,
Mare nuntă se făcea
Cu nuntaşi nenumăraţi,
Cum se cade la 'mpăraţi,
De-a mers vestea 'n depărtări,
Peste nouă ţări şi mări:
Fost-au faţă Crai vestiţi
Cu coroane 'mpodobiţi
Şi vestite 'mpărătese,
Tot frumoase şi alese.
Fost-au încă la serbare
Oaspeţi mari de spăimântare.
Urieşi cu negre semne,
Sfarmă-Piatră, Strâmbă-Lemne,
Zmei cu ochii sângeroşi
Şi vitejii Feţi-Frumoşi!
Dar din toţi nuntaşii cine
Răspândea mai vii lumine?
Dulcea Craiului mireasă,
Tânăra împărătească,
Care ochii fermeca,
De zâmbea sau de juca.

Blândul zâmbet al copilei
Lumina ca faptul zilei,
Ş'al ei joc părea un sbor
De alb flutur sprinteior.
Fost-am încă şi eu faţă,
La cea nuntă mult măreaţă,
Şi de-atunci tot mă gândesc
C'am visat un vis ceresc!

II

„Inşiră-te mărgărite
„Pe lungi fire aurite,
„Precum şirul din poveste,
„Că 'nainte mult mai este:

Trecu luna, trecu două,
Trecu cinci, trecură nouă,
Doamna născu doi feciori,
Doi de gemeni frăţiori,
Cu cosiţe poleite
Şi cu feţe înflorite
De păreau strălucitori
Ca doi ochi veselitori!...

Alei! mândre surioare!
Puteţi voi a-mi spune oare,
Ce-i mai bun în astă vieaţă
Ca iubirea cu dulceaţă?
Ce-i mai sfânt şi mai alin
Ca mama cu prunc la sin?
Ce-i mai drag şi mai plăcut
Ca pruncuţul nou născut?
Mama Doamnă fericită,
Cu doi prunci împodobită,
Îi ţinea duios la sin,
Ca doi fluturi pe un crin,
Şi din pletele-i cu soare
Le făcea învelitoare,
Şi pe braţe-i, ca să-i culce,
Le făcea un leagăn dulce.
Ea-i privea şi zi şi noapte,
Le grăia cu blânde şoapte,
Şi, privindu-i, se uimea!...

Ea-i trezea şi-i adormea,
I-adormea tot în cântări
Şi-i trezea în sărutări.
Când era pe adormire,
Le cânta cu 'nduioşire; —
„Nani, nani, copilaşi,
„Dragii mamii feciorași!
„Mama că v'a legăna,
„Cu viers dulce v'a 'ngâna,
„Ş'a ruga pe Dumnezeu
„Să vă primble 'n raiul seu,
„Să vedeţi unicii mei,
„Ceruri plini de curcubei,
„Ploi de raze şi de stele
„Pe câmpii de viorele,
„Ş'oi ruga Domnul ceresc,
„Să ajungeţi cum doresc,
„Viteji mari şi Feţi-Frumoşi,
„Doi luceferi mângâioşi,
„Lumea să se îndrăgească,
„Duşmanii să se 'ngrozească,
„S'aveţi parte şi renume,
„Să vă meargă vestea'n lume!"

Când era iar pe trezie,
Le cânta în veselie:
„Sculaţi, sculaţi, feţii mei,
„Floricele dalbe!
„C'au venit doi îngerei,
„În veşminte albe,
„Îngerei colindători,
„Floricele dalbe,
„Noaptea pe la cântători
„Când zorile 's albe,
„Şi v'aduc pe-aripioare,
„Floricele dalbe,
„Rouă sfântă 'nvietoare,
„Şi cunune albe!

Alei! mândre surioare!
Nici că se afla sub soare,
Fericire mai deplină,
Vieaţă dulce mai senină!
Dar în lume ades trece
Vânt de moarte, fior rece,
Şi pe loc se veştejeşte
Tot ce 'n lume ne zâmbeşte!
Seninul se schimbă 'n nori,
Vieaţa 'n noapte fără zori,
Veselia 'n aspre chinuri,
Şi cântările 'n suspinuri:
Iată că 'ntr'o zi din Mai,
Mers-au vestea pân' la rai
De-acei gingaşi fraţiori,
A pământului comori,
Şi toţi îngerii în sbor
Au venit, ascunşi de-un nor,
Ca să vadă dacă sânt
Fraţi de-ai lor pe-acest pământ?
„Dulce's, Doamne, la privire!
„Ca un vis de fericire!"
Abia zis-au, şi pe loc,
Ca un fulger viu de foc,
Crunt deochiul a ajuns
Pe copii şi i-a străpuns!
Copilaşii plâng de chin,
Scot guriţa de la sin.
Cată 'n ochii mamei lor
Pleacă fruntea, cad şi mor!
Vai de codrul care-şi pierde
Freamătul şi frunza verde!
Vai de inima pustie
Ce-a rămas făr' de soţie!
Dar amar, amar pe lume
De copiii fără mume,
Şi de mamele cu dor
Care-şi pierd copiii lor!

III.

„Înşiră-te-mărgărite,
„Pe lungi fire aurite,
„Precum şirul din poveste,
„Că 'nainte mult mai este:

Pe copii 'mbrăţişaţi,
Intr'un leagăn alb culcaţi,
Trista mamă i-a 'ngropat

Lângă ea, lângă palat,
La fereastra din grădină,
Sub o tufă de sulcină.
Iar din leagănul de flori
Răsărit-au până 'n zori
Doi brazi gemeni de o samă,
Gingaşi ca un dor de mamă,
Ş'au crescut, crescut-au iară
Dela zori şi până 'n seară
Pân'au dat să se lovească
De fereastra 'mpărătească...

— „Frăţioare, frăţioare,
„În lăuntru ce vezi oare?
— „Văd pe mama!.. Auzi frate,
„Gemetele-i necurmate?
— „Măiculiţa mea iubită,
„Cât de-amar e rătăcită!
— „Ochi-i sunt două izvoare,
„Tot de lacrimi arzătoare!
— „Ah! priveşte cum ne cată
„Prin cea casă întristată!
— „Cum ne cheamă, cum ne [plânge!
„Mâinile cum şi le frânge!
— „Mamă, mamă, draga noastră,
„Iată-ne ici la fereastră,
„Vin cu dulce sărutat
„Şi cu dulce desmierdat,
„Că de mult amar de noi,
„Ne lipseşti la amândoi!
Astfel brazii suspinau
Ş'a lor crengi le clătinau
Pe fereastră 'n sala mare...
Mama Doamnă viu tresare,
Vine-aleargă, stă, nu crede,
Vede brazii şi nu-i vede,
Şterge iute ochii săi:
— „Dragii mei, drăguţii mei!
„Voi sunteţi, inima-mi zice,
„C'aţi venit voi iar aice
„Lângă-al mamii dulce sin
„Sfâşiat de veşnic chin!
„Scumpii mamei frumuşei,
„Copilaşi, iubiţii mei!
„Frig v'a fost în cel pământ
„Pedepsi-l-ar Domnul sfânt!
„Ş'acum nu mai cată nime
„De a voastră frăgezime,
„Nici vă leagănă 'n cântări,
„Nici v'adoarme 'n sărutări!
— „Taci, măicuţă cu durere,
„Că-ţi aducem mângâere.
„Nu jeli a noastră soartă,
„Cerul blând de grijă poartă,
„Şi la morţi şi la cei vii,
„Şi la flori şi la copii,
„Seara primăverii caldă,
„Cu dulci lacrime ne scaldă,
„Vântul ne adoarme-uşor,
„Cu suspin răcoritor
„Şi steluţa serii, mută,
„Cu-a ei raze ne sărută."
— „Ce vorbiţi de primăvară
„Şi de stele şi de seară?
„Nu vedeţi cumpliţii nori
„Cum sosesc fulgerători?
„N'auziţi cum cerul tună
„Şi pământul cum răsună?
„Vântul suflă şi vă 'ndoaie.
„Pe voi cade rece ploaie...
„Dragii mei, gingaşii mei!
„Cum să-i apăr eu pe ei?..."

Biata mamă n'a sfârşit,
Cerul brazii a trăsnit
Şi sub ochii săi pe loc,
I-au aprins în mare foc!
La pământ brazii cădeau,
Cu lung gemet ei ardeau
Şi spre Doamna ce-i vedea
Crengile şi le 'ntindea.
Biata mamă despletită,
Spăimântată, rătăcită,
Pe fereastră se pleca,
Vrând în foc a s'arunca!
Dar deodată ochii sei
Au zărit două scântei
Printre flăcări strălucind,
In văzduh uşor sărind,
Către stele tot suind,

Ş'amândouă printre ele,
Prefăcându-se în stele.
  Faţa ei l'acea privire,
Străluci de fericire,
Cum s'aprinde alba lună
După-o aprigă furtună!
Şi cu grabă 'n veselie
Iese noaptea pe câmpie.
Ea se duse aiurind,
Tot pe sus la cer privind,
Cum se duce neoprit
Dorul cel nemărginit!

IV

„Înşiră-te-mărgărite,
„Pe lungi fire aurite,
„Ca duioasa mea poveste,
„Cá 'nainte mult mai este:

Pe cea vale de mohor,
Lângă-un limpede isvor,
Mama doamnă stă culcată
Şi cu dragoste tot cată
Când la cerul înstelat,
Unde doru-i a sburat,
Când pe faţa apei line,
Unde-a cerului lumine
Se prevăd, se oglindează
Şi în taină scânteiază.
Biata mamă 'ncet suspină
Şi c'o floare de sulcină,
Ea desmiardă 'ncetişor,
Faţa micului isvor.
Apoi stă, şi tot priveşte,
Apa când se limpezeşte,
Care stele mai întâi
Au să iasă 'n faţa ei?

Umbra nopţii de pe vale
Se pătrunde de-a ei jale
Şi ascultă în tăcere,
Şoapta-i plină de durere.
Mama stelele descântă
Şi, plângând, tot astfel cântă:
„Câte stele sunt pe cer
„Până 'n ziuă toate pier,
„Numai două's stătătoare
„Până 'n răsărit de soare,
„Şi îngână dorul meu...
„Coborî-le-ar Dumnezeu!

„Stelişoare, blânde stele,
„Ochişori inimii mele!
„Pre pământ voi v'aţi închis
„Şi în ceruri v'aţi deschis,
„Să priviţi la dorul meu...
„Coborî-v'ar Dumnezeu!"

„Bine v'a fi vouă, bine,
„În cel rai cu vii lumine,
„Dar nici raiul nu e lin
„Ca al mamii dulce sin:
„Ah! copii, la sânul meu,
„Coborî-v'ar Dumnezeu!

O! minune: sus în cer
Două stele iată pier!
Şi cu sborul de săgeată
Prin văzduh iată-le iată,
Că vin iute spre câmpie,
Lăsând urmă argintie,
Pân'ce cad lângă isvor,
Intr'un lung mănos ogor
Şi se fac din două stele
Două mărgăritărele...
  Cine 'n lume, cine poate
Mările să le înnoate,
Codrii vechi să mi-i pătrunză
Ca să numere-a lor frunze?
Cine poate-avea aflare
Câte valuri sunt pe mare,
Câte raze sunt în soare,
Cât parfum e într'o floare?
Numai dorul mamei poate
Să pătrundă 'n lume toate,
Ca să afle mângâiere,
La cumplita sa durere!

Astfel Doamna, ca 'ntr'un râu,
Intră 'n lanul cel de grâu,
Şi tot cată ne'ncetat
Stelele care-au picat.
Spic de spic ea îl culege,
Grâu 'n palme îl alege
Şi-l sărută şi-l desmiardă,
Copilaşii să nu-şi piardă!
Zi de vară până 'n seară
Ea din lan nu iese-afară,
Spicuieşte, spicuieşte,
De odihnă nici gândeşte!
Iar când lanul s'a sfârşit,
Iată, Doamne! c'a găsit
Intr'un spic frumos şi mare
Două mici mărgăritare;
  Şi de-atunci mama duioasă,
In răpirea-i drăgăstoasă,
Tot înşiră visătoare,
Preţioasele odoare,
Şi la sânu-i tot le strânge,
Apoi râde, apoi plânge,
Le deşiră când şi când
Şi le 'nşiră iar cântând:

„Înşiră-te-mărgărite,
„Pe lungi fire aure,
„Precum lacrimile mele
„Pe lungi raze dela stele!

„Înşiră-te-mărgărite,
„Pe lungi fire aurite,
„Ca şi anii mei de jale,
„Pe-a durerii tristă cale!

„Înşiră-te-mărgărite
„Pe lungi fire aurite.
„Pân'ce dorul bietei mume
„Va 'nceta de-a plânge 'n lume!“

NOTE

MĂRGĂRITĂRELE

Romănii de peste Milcov numesc mărgăritărele albele fiice ale primăverii, şi care în Moldova poartă numele de lăcrămioare.

Deşteptarea Romăniei

Această poezie nu a fost publicată în ediţia I-a a Doinelor, fiindcă volumul tipărit în Paris, avea a trece prin Austria pentruca să intre în Romănia.

Moţul şi Secuiul

Maghiarii numesc pe Romănii dela munte *Moţi*, de pe moţul lor de păr. Ştiut este că în crăncena luptă dintre Romăni şi Maghiari la 1848, aceşti din urmă au găsit pieirea lor în munţii sălbatici ai Ardealului. Un fapt intereşant şi care mi-a dat ideia acestei compuneri este că, precum eroii lui Omir, atât Romănii cât şi duşmanii lor îşi adresau desfideri şi ameninţări înainte de a se încăera la luptă.

Muntele de foc

In munţii Apenini, între Giogo şi Filigare, aproape de satul Petra Mala, există un fenomen vulcanic foarte curios de observat. Pe suprafaţa vârfului unui deal numit *Munte de foc*, ies din pământ nenumărate limbi de foc care ard necontenit, răspândind noaptea lumini fantastice pe stâncile şi pădurile de pe împrejur. (Vezi în *Salba literară* articolul intitulat: *Monte di fo*).

Iahtul

Un soi de vase plutitoare, mici, sprintene, elegante, şi care servesc pentru plimbări pe mare.

O noapte la Alhambra

Alhambra: Palat de marmură zidit în stilul maur cel mai minunat. El era saraiul Sultanilor mauri care au domnit la Grenada.

Fiică a lui Boabdil

Cel de pe urmă Sultan maur din Grenada.

Şi 'n a Leilor fântână

Basin de marmură albă aşezat pe 12 lei sculptaţi, şi care se află în mijlocul unui salon mare descoperit şi înconjurat cu galerii cu coloane.

O duioasă biulbiulină

Arabii numesc privighetoarea *Biulbiul.*

Seguidila

Unele cântece poporale din Spania se numesc seguidile.

De la Siera Nevada

Lanţul de munţi ce se ridică aproape de Grenada.

El R'baa

El R'baa însemnează în limba arabă cal cincar, în toată frumuseţea şi puterea sa.

La Allah, illa Allah.

Adică: Nu este alt Dumnezeu decât Allah, şi Mahomed este profetul său.

N. Bălcescu murind

Mult jelitul N. Bălcescu, autorul mai multor scrieri istorice de mare însemnătate, frate iubit al tuturor celor ce l-au cunoscut, s'a săvârşit din vieaţă la Palerma în 28 Noembrie 1852.

Banul Mărăcină

In timpul regelui Franciei *Philippe de Valois*, strămoşul poetului frances Ronsar s'a dus din România la Paris ca s'ajute Regelui în lupta sa cu

Englezii. Rămâind apoi în Franţa şi rudindu-se cu cele mai nobile familii, el şi-a schimbat numele de Mărăcină în *Ronsar,* dela cuvântul frances *ronce,* care însemnează mărăcină.

Dragoş

După tradiţia poporală, Dragoş a venit din Ardeal şi a poposit într'o vale numită *Câmpul lui Dragoş,* ce se găseşte între Bacău şi Piatra.

Asemenea se pretinde că bourul Moldovei reprezintă capul unui zimbru ucis de Dragoş la descălecarea lui în ţară, în secolul XIII. Bour însemnează *Boul Urus.*

Visul lui Petru Rareş

Acest Domn a fost fiu bastard al lui Ştefan cel Mare. Mama lui era văduva unui pescar; şi însuşi Petru era cunoscut sub numele de Majă, până a nu se sui pe tron.

La Palestro

La crunta lovire dela Palestro, regele Victor Emanoil a făcut atâtea minuni de vitejie, că regimentul de Zuavi francezi i-a decretat rangul de *Cuporal.* Se zice că Regele e mai mândru de acest titlu câştigat pe câmpul gloriei, decât de acel de Rege dobândit prin moştenire. Italienii numesc pe Victor Emanoil! *Il Re galantuomo!*

Inşiră-te mărgărite

Oaspeţi mari de spăimântare

Poveştile poporane sunt pline de fiinţi fantastice, precum Urieşi, Feţi-Frumoşi care se luptă cu Zmeii pentru fete de Impăraţi, Sfarmă Piatră ce macină stâncile ca să turbure păraele, Strâmbă-Lemne care îndoae copacii codrilor... etc.

N O T I Ţ E

de GABRIEL DRĂGAN

La Sevastopol

Ruinele dela Sevastopol erau urmele războiului Crimeei din 1854—1855, cunoscut în istorie sub numele de *chestiunea orientală.*

Puterea Rusiei în mare creştere ameninţa cu întinderea şi stăpânirea ei imperialistă, întreaga Peninsulă Balcanică şi izgonirea Turcilor din

Europa, şi dela strâmtorile Mării Negre şi Marmara. Anglia şi Franţa iau apărarea popoarelor din Balcani şi a Turciei, care se afla în decădere, şi trimit armatele aliate (la care se adaugă şi trupe italiene la propunerea lui Cavur), împotriva Rusiei. Armatele transportate cu flote puternice, debarcară întâiu în Dobrogea, de unde, din cauza molimei, porniră să atace Rusia pe la Sud, în peninsula Crimeei. Aici, după lupte grele la Alma, Cernaia, Balaclava şi Inkermann, Ruşii sunt bătuţi, până în cele din urmă cade şi turnul Malacoff, fortăreaţa oraşului Sevastopol, sdrobind ultima rezistenţă rusească.

Vizitând aceste ruine, Alecsandri compune puternica poezie cu titlul de mai sus.

El R'baa

După altă tălmăcire pe care o dă tot Alexandri în volumul de proză, şi anume în cuprinsul povestirii *„Călătorie în Africa"*, cuvintele *El R'baa* înseamnă cal de patru ani.

Banul Mărăcine

Despre Ronsard nu se ştie precis că ar fi de origine românească. Cercetările biografilor francezi n'au putut ajunge la date certe.

Visul lui Petru-Rareş

Această legendă se găseşte în „O seamă de cuvinte", culese şi puse Ioan Neculce, în fruntea cronicii, pe care a scris-o.

PASTELURI

1862 — 187...

SERILE LA MIRCEȘTI

Perdelele 's lăsate și lămpile aprinse ;
In sobă arde focul, tovarăș mângâios,
Și cadrele-aurite ce de pereți sunt prinse,
Sub palida lumină apar misterios.

Afară plouă, ninge! afară-i vijelie,
Și crivățul aleargă pe câmpul înnegrit;
Iar eu retras în pace, aștept din cer să vie
O zână drăgălașă cu glasul aurit.

Pe jilțu-mi, lângă masă, având condeiu 'n mână,
Când scriu o strofă dulce, pe care-o prind din sbor,
Când ochiu-mi întâlnește ș'admiră o cadână,
Ce 'n cadrul ei se 'ntinde alene pe covor.

Frumoasă, albă jună, cu formele rotunde,
Cu pulpa mărmurie, cu sânul dulce val,
Ea pare Zea Venus când a ieșit din unde,
Ca să arate lumii frumosul ideal.

Alăturea apare un câmp de aspră luptă,
Pătat cu sânge negru, acoperit cu morți.
Un june 'n floarea vieții, strângând o spadă ruptă,
Ţintește ochii vesteji pe-a veșniciei porți.

Apoi a mea privire prin casă rătăcindă,
Cu jale se oprește pe un oraș tăcut,
Veneția, regină ce 'n mare se oglindă,
Făr' a vedea pe frunte-i splendoarea din trecut.

O lacrimă... Dar iată plutind pe-a mării spume
O sprintenă covertă, un repede-Alcion;
Şi iată colo 'n ceruri pribegile din lume,
Cocoarele în şiruri sburând spre orizon.

O! farmec, dulce farmec al vieţii călătoare,
Profundă nostalgie de lin, albastru cer!
Dor gingaş de lumină, amor de dulce soare,
Voi mă răpiţi când vine în ţară asprul ger!

Afară ninge, ninge, şi apriga furtună
Prin neagra 'ntunecime răspânde reci fiori,
Iar eu visez de plaiuri pe care alba lună,
Revarsă-un val de aur ce curge printre flori.

Văd insule frumoase şi mări necunoscute,
Şi splendide oraşe şi lacuri de smarald.
Şi cete de sălbateci prin codri deşi pierdute,
Şi zâne ce se scaldă în faptul zilei cald.

Prin fumul ţigaretei ce sboară în spirale,
Văd eroi prinşi la luptă pe câmpul de onor,
Şi 'n tainice saraiuri minuni orientale,
Ce 'n suflete deşteaptă dulci visuri de amor.

Apoi închipuirea îşi strânge-a sa aripă;
Tablourile toate se şterg, dispar încet,
Şi mii de suvenire mă 'nconjură 'ntr'o clipă,
In faţa unui tainic şi drăgălaş portret.

Atunci inima-mi sboară la raiul vieţii mele.
La timpul mult ferice în care-am suferit.
Ş'atunci păduri şi lacuri, şi mări şi flori şi stele
Intoană pentru mine un imn nemărginit.

Aşa 'n singurătate, pe când afară ninge
Gândirea mea se primblă pe mândri curcubei,
Păn'ce se stinge focul, şi lampa 'n glob se stinge
Şi saltă căţeluşu-mi de pe genunchii mei.

Mirceşti. — 1867.

SFÂRŞIT DE TOAMNĂ

Oaspeţii caselor noastre, cocostârci şi rândunele
Părăsit-au a lor cuiburi ş'au fugit de zile rele;
Cârdurile de cocoare, înşirându-se 'n lung sbor,
Pribegit-au urmărite de al nostru jalnic dor.

Vesela verde câmpie acu-i tristă, vestejită;
Lunca, bătută de brumă, acum pare ruginită;
Frunzele-i cad, sbor în aer, şi de crengi se deslipesc,
Ca frumoasele iluzii dintr'un suflet omenesc.

Din tus-patru părţi a lumii se ridică 'nalt pe ceruri,
Ca balauri din poveste, nouri negri plini de geruri,
Şoarele iubit s'ascunde, iar pe sub grozavii nori,
Trece-un cârd de corbi iernatici prin văzduh croncănitori.

Ziua scade; iarna vine, vine pe crivăţ călare!
Vântul şueră prin hornuri răspândind înfiorare.
Boii rag, caii rânchează, cânii latră la un loc,
Omul, trist, cade pe gânduri şi s'apropie de foc.

Mirceşti. — 1867.

IARNA

Din văzduh cumplita iarnă cerne norii de zăpadă,
Lungi troene călătoare adunate 'n cer grămadă;
Fulgii sbor, plutesc în aer ca un roi de fluturi albi,
Răspândind fiori de ghiaţă pe ai ţării umeri dalbi.

Ziua ninge, noaptea ninge, dimineaţa ninge iară!
Cu o zale argintie se îmbracă mândra ţară;
Soarele rotund şi palid se prevede printre nori,
Ca un vis de tinereţe printre anii trecători.

Tot e alb pe câmp, pe dealuri, împrejur, în depărtare,
Ca fantasme albe plopii înşiraţi se pierd în zare,
Şi pe 'ntinderea pustie, fără urme fără drum,
Se văd stelele pierdute sub clăbucii albi de fum.

Dar ninsoarea încetează, norii fug doritul soare
Străluceşte şi desmiardă oceanul de ninsoare.
Iată-o sanie uşoară care trece peste văi...
In văzduh voios răsună clinchete de zurgălăi.

GERUL

Gerul aspru și sălbatic strânge 'n brațe cu jelire,
Neagra luncă de pe vale care zace 'n amorțire;
El ca pe-o mireasă moartă o 'ncunună despre zori,
C'un văl alb de promoroacă și cu turțuri lucitori.

Gerul vine dela munte, la fereastră se oprește,
Și, privind la focul vesel care 'n sobe strălucește,
El depune flori de iarnă pe cristalul înghețat,
Crini și roze de zăpadă ce cu drag le-a sărutat.

Gerul face cu o suflare pod de ghiață între maluri,
Pune streșinelor casei o ghirlandă de cristaluri,
Iar pe fețe de copile înflorește trandafiri,
Să ne-aducă viu aminte de-ale verii înfloriri.

Gerul dă aripi de vultur cailor în spumegare,
Ce se 'ntrec pe câmpul luciu, scoțând aburi lungi pe nare,
O! tu gerule năprasnic, vin îndeamnă calul meu
Să mă poarte ca săgeata unde el știe și eu!

VISCOLUL

Crivățul din Miază-noapte vâjâie prin vijelie,
Spulberând zăpada 'n ceruri de pe deal, de pe câmpie,
Valuri albe trec în zare, se așează 'n lung troian
Ca nisipurile dese din pustiul african.

Viscolul frământă lumea!.. Lupii suri ies după pradă,
Alergând, urlând în urmă-i prin potopul de zăpadă,
Turmelele tremură; corbii sbor vârtej, răpiți de vânt.
Și răchițele se 'ndoaie lovindu-se de pământ.

Sbieret, raget, țipet, vaet, mii de glasuri spăimântate
Se ridică de prin codri, de prin dealuri, de prin sate,
Și 'ndeparte se aude un nechez răsunător...
Noaptea cade, lupii urlă... Vai de cal și călător!

Fericit acel ce noaptea rătăcit în viscolire
Stă, aude 'n câmp lătrare și zărește cu uimire
O căsuță drăgălașă cu ferestrele lucind,
Unde dulcea ospeție îl întampină zâmbind!

SANIA

Zi cu soare, ger cu stele!... Hai, iubită, la primblare,
Caii mușcă-a lor zăbale, surugiul e călare;
Săniuța, cuib de iarnă, e cam strimtă pentru doi...
Tu zâmbești? Zâmbirea-ți zice că e bună pentru noi.

Caii scutură prin aer sunătoarele lor salbe,
Răpind sania ușoară care lasă urme albe.
Surugiul chiuește; caii sboară ca doi zmei
Prin o pulbere de raze, prin un nour de scântei.

Pe câmpia înălbită, netedă, strălucitoare,
Se văd insule de codri, s'aud câini de vânătoare,
Iar in lunca pudruită, cu mănunt mărgăritar,
Saltă-o veveriță mică pe o creangă de stejar.

Acum trece prin poiene, acum trece prin zăvoaie;
Crengile-aninate 'n cale ning steluțe și se 'ndoaie
Iată-o gingașă mlădiță cu șirag de mărțișori...
Tu o rupi?... Ea te stropește cu fulgi albi rătăcitori.

MIEZUL IERNII

In păduri trăsnesc stejarii! E un ger amar, cumplit!
Stelele par înghețate, cerul pare oțelit,
Iar zăpada cristalină, pe câmpii strălucitoare,
Pare-un lan de diamanturi ce scârțâie sub picioare,

Fumuri albe se ridică în văzduhul scânteios,
Ca înaltele coloane unui templu maiestos,
Și pe ele se așează bolta cerului senină,
Unde luna își aprinde farul tainic de lumină.

O! tablou măreț, fantastic!... Mii de stele argintii,
In nemărginitul templu, ard ca vecnice făclii.
Munții sunt a lui altare, codrii organe sonoare
Unde crivățul pătrunde scoțând note 'ngrozitoare.

Totul e în neclintire, fără vieață, fără glas;
Niciun sbor în atmosferă, pe zăpadă niciun pas;
Dar ce văd?... în raza lunii o fantasmă se arată...
E un lup ce se alungă după prada-i spăimântată!

LA GURA SOBEI

Aşezat la gura sobei noaptea pe când viscoleşte,
Privesc focul, scump tovarăş, care vesel pâlpâieşte.
Şi prin flacăra albastră-a vreascurilor de aluni,
Văd trecând în sbor fantastic a poveştilor minuni.

Iată-o pasăre măiastră, prinsă 'n luptă c'un balaur;
Iată cerbi cu stele 'n frunte, care trec pe punţi de aur;
Iată cei ce fug ca gândul; iată zmei înaripaţi
Care-ascund în mari palaturi mândre fete de 'mpăraţi.

Iată pajuri năsdrăvane, care vin din neagra lume,
Aducând pe lumea albă Feţi-Frumoşi cu falnic nume;
Iată 'n lacul cel de lapte toate zânele din rai...
Nu departe stă Pepelea tupilat în flori de Mai.

Dar pe mine ce m'atrage, dar pe mine ce mă 'ncântă?
E Ileana Cosânzeana! în cosiţă floarea-i cântă.
Până 'n ziuă stau pe gânduri şi la ea privesc uimit,
Că-mi aduce viu aminte de-o minune ce-am iubit!

BRADUL

Sus pe culme bradul verde.
Sub zăpada albicioasă,
Printre negură se pierde,
Ca o fantasmă geroasă.

Şi priveşte cu 'ntristare,
Cum se primblă prin răstoace
Iarna pe un urs călare,
Iarna cu şapte cojoace.

El se scutură şi zice:
„In zadar tu, vrăjitoare,
Aduci viforul pe-aice,
Aduci zile fără soare.

„In zadar îngheţi pământul,
„Ucizi florile şi stupii
„Şi trimiţi moartea cu vântul,
„Şi trimiţi foamea cu lupii.

„In zadar a ta suflare,
„Apa 'n râuri o încheagă,
„Şterge urma pe cărare
„Şi de mine ţurţuri leagă.

„In zadar aduci cu tine,
„Corbul negru şi prădalnic,
„Şi din codri cu jivine,
„Faci să iasă urlet jalnic.

„In zadar, urgie crudă,
„Lungeşti noaptea 'ntunecoasă
„Şi râzând de-a lumii trudă.
„Scurtezi ziua luminoasă.

„In zadar îmi pui povară
„De zăpadă şi de gheaţă.
„Fie iarnă, fie vară,
„Eu păstrez a mea verdeaţă!

SFÂRŞITUL IERNII

S'a dus zăpada albă de pe întinsul ţării,
S'au dus zilele Babei şi nopţile vegherii,
Câmpia scoate aburi; pe umedul pământ
Se'ntind cărări uscate de-al primăverii vânt.

Lumina e mai caldă şi 'n inimă pătrunde;
Prin râpi adânci zăpada de soare se ascunde,
Păraele umflate curg iute şopotind
Şi mugurii pe creangă se văd îmbobocind.

O, doamne! Iată-un flutur ce prin văzduh se pierde!
In câmpul veşted iată un fir de iarbă verde,
Pe care 'ncet se urcă un galben gândăcel
Şi sub a lui povară îl pleacă 'ncetinel.

Un fir de iarbă verde, o rază 'ncălzitoare,
Un gândăcel, un flutur, un clopoţel în floare,
După o iarnă lungă ş'un dor nemărginit
Aprind un soare dulce în sufletul uimit!

OASPEŢII PRIMĂVERII

In fund pe cer albastru, în zarea depărtată,
La Răsărit, sub soare, un negru punct s'arată!
E cocostârcul tainic în lume călător,
Al primăverii dulce iubit prevestitor.

El vine, se înalţă, în cercuri line sboară,
Şi, repede ca gândul, la cuibu-i se coboară;
Iar copilaşii veseli, cu pieptul desgolit,
Aleargă, sar în cale-i şi-i zic: bine-ai sosit!

In aer ciocârlia, pe case rândunele,
Pe crengile pădurii un roi de păsărele
Cu-o lungă ciripire la soare se 'ncălzesc.
Şi pe deasupra bălţii nagâţii se 'nvârtesc.

Ah! iată primăvara cu sânu-i de verdeaţă!
In lume-i veselie, amor, sperare, vieaţă,
Şi cerul şi pământul preschimbă sărutări,
Prin raze aurite şi vesele cântări!

COCOARELE

Din cea zare luminoasă vine-un lung şir de cocoare,
Aducând pe-aripi întinse calde raze dela soare;
Iată-le deasupra noastră, iată-le colo, sub nor,
In văzduh călăuzite de-un pilot, bătrân cocor.

Ele vin din fundul lumii, de prin clime înfocate,
Dela India Brahmină, unde fiarele 'ncruntate,
Pardoşi, tigrii, şerpi gigantici stau în jungle tupilaţi.
Pândind noaptea elefanţii cu lungi trombe înarmaţi.

Fericite călătoare! sburând iute pe sub ceruri,
Au văzut în repegiune ale Africei misteruri,
Lacul Ciad şi munţii Lunii cu pustiu 'ngrozitor,
Nilul alb cărui se 'nchină un cumplit negru popor.

Călătoare scumpe mie!... Au lăsat în a lor cale,
Asia cu-a sale râuri, Caşemirul cu-a sa vale,
Au lăsat chiar Ceylanul, mândra insulă din rai,
Şi revin cu fericire pe al ţării dulce plai!

NOAPTEA

Noaptea-i dulce 'n primăvară, liniştită răcoroasă,
Ca 'ntr'un suflet cu durere o gândire mângâioasă.
Ici, colo, cerul dispare sub mari insule de nori,
Scuturând din a lui poale lungi şi repezi meteori.

Pe un deal în depărtare un foc tainic străluceşte,
Ca un ochiu roş de balaur, care-adoarme şi clipeşte.
Sunt păstori în şezătoare, sau vreo ceată de voinici?
E vreo tabără de care, sau un rond de tricolici?

Către munţi, prin întuneric, un lung bucium se aude.
El aminte suvenirul celor timpuri negre, crude,
Când din culme 'n culme noaptea buciumele răsunau
Şi la lupte sângeroase pe Români îi deşteptau.

Acum însă vieaţa-i lină: ţara doarme 'n nepăsare!
Când şi când un câne latră la o umbră ce-i apare.
Şi 'ntr'o baltă mii de broaşte în lung hor orăcăesc,
Holbând ochii cu ţintire la luceafărul ceresc.

DIMINEAȚA

Zori de ziuă se revarsă peste vesela natură,
Prevestind un soare dulce cu lumină și căldură.
In curând și el apare pe-orizonul aurit,
Sorbind roua dimineții de pe câmpul înverzit.

El se 'naltă de trei suliți pe cerească mândră scară
Și cu raze vii sărută june flori de primăvară,
Dediței și viorele, brebenei și toporași
Ce răsbat prin frunzi uscate și s'arată drăgălași.

Muncitorii pe-a lor prispe dreg uneltele de muncă,
Păsărelele-și dreg glasul prin hugeagul de sub luncă,
In grădini, în câmp, pe dealuri, prin poiene și prin vii
Ard movili burienoase, scoțând fumuri cenușii.

Caii sburdă prin ceairuri, turma sbiară la pășune:
Meii sprinteni pe colnice fug grămadă 'n repegiune,
Și o blândă copiliță, torcând lână din fuior,
Paște bobocei de aur lângă-un limpede isvor.

TUNETUL

Pe lanul lung și verde, cu grâul răsărit,
O umbră călătoare se 'ntinde 'ncet și trece,
Precum un râu de munte, când ghiața s'a topit,
Se varsă peste maluri, câmpiile să 'nnece.

E umbra unor nouri, albi, ușori, mărunți,
Ce lunecă sub soare, clădind un lanț de munți.
Ei vin în miezul zilei c'un surd și tainic sunet
Și ca semnul de vieață, aprind în cer un tunet.

Văzduhul bubuiește!.. Pământul desmorțit
Cu mii și mii de glasuri semnalului răspunde
Și de asprimea iernii simțindu-se ferit,
De-o nouă 'ntinerire ferice se pătrunde.

La Răsărit urare! urare la Apus!
Un cârd de vulturi ageri, rotindu-se pe sus,
Se 'naltă ca s'asculte, mult vesela fanfară,
Ce buciumă prin nouri frumoasa primăvară.

FLORIILE

Iată zile 'ncălzitoare
După aspre vijelii!
Vin Floriile cu soare
Şi soarele cu Florii.

Primăvara 'ncântătoare
Scoate iarba pe câmpii.
Vin Floriile cu soare
Şi soarele cu Florii.

Lumea-i toată 'n sărbătoare,
Ceru-i plin de ciocârlii.
Vin Floriile cu soare
Şi soarele cu Florii.

Păcat, zău, de cine moare,
Şi ferice de cei vii!
Vin Floriile cu soare
Şi soarele cu Florii.

Copiliţă nu vrei oare,
Nu vrei cu mine să vii,
Când Floriile's cu soare
Şi soarele cu Florii?

Să culegem la răcoare,
Viorele albăstrii?
Hai Floriile's cu soare
Şi soarele cu Florii.

Eu ţi-oi da de orice floare
Mii de sărutări şi mii.
Hai! Floriile's cu soare
Şi soarele cu Florii.

Iar tu dulce zâmbitoare,
Te-i face că te mânii...
Hai! Floriile's cu soare
Şi soarele cu Florii.

PAŞTELE

De Paşti în satul vesel căsuţele 'nălbite
Lucesc sub a lor malduri de trestii aurite,
Pe care cocostârcii, înfipţi într'un picior,
Dau gâtul peste aripi, tocând din ciocul lor.

Un scrânciob mai la vale, pe lângă el adună,
Flăcăi şi fete mândre ce râd cu voie bună;
Şi 'n sunet de vioare, de cobze şi de nai,
Se 'ntoarce hora lină, călcând pe verde plai.

Bătrâni cu feţe stinse, Români cu feţe dalbe,
Romånce cu ochi negri şi cu ştergare albe
Pe iarba răsărită fac praznic la un loc,
Iar pe 'mprejur copii se prind la luptă 'n joc.

Şi scrânciobul se 'ntoarce, purtând în legănare
Perechi îmbrăţişate cu dulce înfocare,
Ochiri scânteietoare şi gingaşe zâmbiri
Ce viu răspând în aer electrice luciri.

PLUGURILE

Noroc bun!... Pe câmpul neted ies Românii cu-a lor pluguri!
Boi plăvani în câte şase trag, se opintesc în juguri.
Braţul gol apasă 'n coarne; fierul taie brazde lungi
Ce se 'nşiră 'n bătătură, cu lucioase, negre, dungi.

Treptat plugul se umbreşte sub a brazdelor desime;
El răsună 'n mare sgomot de voioasa argăţime.
Iar pe lanul ce în soare se svântează fumegând.
Cocostârcii cu largi pasuri calcă rar şi meditând.

Acum soarele-i l-amiază; la pământ omul se 'ntinde:
Cârd de fete şi neveste dela sat aduc merinde;
Plugul zace 'n lan pe coaste, iar un mândru flăcăuaş
Mână boii la isvoare şi îi paşte la imaş.

Sfântă muncă dela ţară, isvor sacru de rodire,
Tu legi omul cu pământul în o dulce înfrăţire!..
Dar lumina amurgeşte, şi plugarii către sat
Hăulind pe lângă juguri, se întorc dela arat.

SEMĂNĂTORII

Semănatorii harnici cu sacul subsuoară
Păşesc în lungul brazdei, pe fragedul pământ;
Pe culme, pe vâlcele, se suie şi coboară,
Svârlind în a lor cale sămânţa după vânt.

— „O mie!" zece unul, menind cu veselie.
— „Noroc şi roadă bună!" adaugă un alt.
„Ca vrabia de toamnă rotund spicul să fie!
„Ca trestia cea naltă să fie paiul nalt!

„Din zori şi până 'n noapte tot grâul să răsară;
„In el să se ascundă porumbii osteniţi,
„Şi când flăcăi şi fete vor secera la vară,
„In valuri mari de aur să 'noate rătăciţi!"

Semănătorii veseli spre fund înaintează,
De-a curmezişul brazdei boroanele pornesc,
Şi grapele spinoase de-aproape le urmează,
Ingroapă 'ncet sămânţa şi câmpul netezesc.

RODICA

Purtând cofiţa cu apă rece,
Pe ai săi umeri albi, rotunjori,
Juna Rodică voioasă trece,
Pe lângă junii semănători.

Ei cu grăbire îi sar în cale,
Zicând : „Rodică, floare de crin,
„In plin să-ţi meargă vrerile tale
„Precum tu, dragă, ne ieşi cu plin !

„S'ajungi mireasă, s'ajungi crăiasă !
„Calea să-ţi fie numai cu flori,
„Şi casa casă, şi masa masă,
„Şi sânul leagăn de pruncuşori !"

Cu grâu de aur ei o presoară,
Apoi cofiţa întreagă-o beau,
Copila râde şi 'n cale-i sboară,
Scuturând grâul din părul său.

LUNCA DIN MIRCEŞTI

Bate vânt de primăvară şi pe muguri îi deschide:
Bântul bate, frunza creşte, şi voioasă lunca râde,
Sub verdeaţa drăgălaşă dispar crengile pe rând,
Şi sub crengile umbroase mierla sare şuerând.

O ! minune, farmec dulce ! O ! putere creatoare !
In oricare zi pe lume iese câte-o nouă floare,
Ş'un nou glas de armonie completează imnul sfânt,
Ce se'nalţă către ceruri de pe veselul pământ.

Tot ce simte şi viează, fiară, pasăre sau plantă,
In clădirea primăverii, paşte, salta, sboară, cântă,
Omul îşi îndreaptă pasul către desul stejăriş.
Unde umbra cu lumina se alungă sub frunziş.

El se duce după visuri: inima lui crește plină,
De o sacră melodie, melancolică, divină,
De o tainică vibrare, de un vânt inspirător,
Ce-i aduc în piept suspinuri și 'n ochi lacrimi de amor.

Este timpul re'nvierii, este timpul re'noirii
Ș'al sperării zâmbitoare, ș'al plăcerii, ș'al iubirii.
Pasărea-și gătește cuibul, floarea mândrele-i colori,
Câmpul via sa verdeață, lanul scumpele-i comori.

Sus paingul pe un frasin, urzind pânza-i diafană,
Cu-al său fir de-argint subțire face-o punte-aeriană,
Iar în leagăn de mătasă gangurul misterios,
Cu privighetoarea dulce se îngână-armonios.

Jos pe la tulpini, la umbră, fluturii, flori sburătoare,
Se 'ndrăgesc în perechiere pe sân alb de lăcrămioare,
Și, ca roi de pietre scumpe, gândăceii smălțuiți
Strălucesc, vie comoara, pe sub ierburi, tăinuiți.

O pătrunzătoare șoaptă umple lunca, se ridică.
Ascultați! stejarul mare grăește cu iarba mică,
Vulturul cu ciocârlia, soarele cu albul nor,
Fluturul cu planta, râul cu limpedele isvor.

Și stejarul zice ierbei: Mult ești vie și gingașă!
Fluturașul zice floarei: Mult ești mie drăgălașă!
Vulturul uimit ascultă ciocârlia ciripind;
Râu, isvoare, nouri, raze se împreună iubind.

Luncă, luncă, dragă luncă! rai frumos al țării mele,
Mândră 'n soare, dulce 'n umbră, taioică la foc la stele!
Ca grădinile Armidei ai un farmec răpitor,
Și Siretul te încinge cu-al său braț desmierdător.

Umbra ta răcoritoare, adormită, parfumată,
Stă aproape de lumină, prin poiene tupilată.
Ca o nimfă pânditoare de sub arbori înfloriți
Ea la sânul ei atrage călătorii fericiți.

Și-i încântă, și-i îmbată, și-i aduce la uitare
Prin o magică plăcere de parfum și de cântare,
Căci în tine, luncă dragă, tot ce are suflet, grai,
Tot șoptește de iubire în frumoasa lună Mai!

MALUL SIRETULUI

Aburii ușori ai nopții ca fantasme se ridică
Și, plutind de-asupra luncii, printre ramuri se despică.
Râul luciu se 'ncovoaie sub copaci, ca un balaur,
Ce în raza dimineții mișcă solzii lui de aur.

Eu mă duc în faptul zilei mă așez pe malu-i verde
Și privesc cum apa curge și la cotituri se pierde,
Cum se schimbă 'n vălurele pe prundișul lunecos,
Cum adoarme la bulboace, săpând malul nisipos.

Când o salcie pletoasă lin pe baltă se coboară,
Când o mreană saltă 'n aer după-o viespe sprinteioară,
Când sălbaticele rațe se abat din sborul lor,
Bătând apa 'ntunecată de un nour trecător.

Și gândirea mea furată se tot duce 'ncet la vale,
Cu cel râu care 'n veci curge, fără-a se opri din cale,
Lunca'n juru-mi clocotește! o șopârlă de smarald
Cată țintă, lung la mine, părăsind nisipul cald.

FLORI DE NUFĂR

Prin trestia din baltă ce 'n aer se mlădie
Răsună 'n dimineață o tainică-armonie.
Sunt zâne ce se scaldă în fragedele zori
Nu's zâne, dar copile, a zânelor surori.

Virginele în apă intrat-au cu sfială
Și-acum se joacă vesel în dulcea-i răcoreală,
Șoptind, privind în undă albastrul cer senin,
Umplând cu flori de nufăr cămașa dela sân.

O rază aurie prin stuhul des pătrunde
Și gingaș luminează în cuibul ce le-ascunde,
Comori de tinerețe, comori de fericiri,
Incântătoare forme de albe năluciri.

Priviți cetatea verde se mișcă, se deschide.
O mândră copiliță apare, iese, râde
Și lunecă... — deodată, rotunzi și albiori,
Apar la foc de soare doi nuferi plutitori.

CONCERTUL ÎN LUNCĂ

In poiana tăinuită, unde sbor luciri de lună,
Floarea oaspeţilor Luncii, cu grăbire se adună,
Ca s'asculte-o cântăreaţă revenită 'n primăvară
Din străinătatea neagră, unde-i viaţa mult amară.

Roi de flacări uşurele, Lucioli scânteietoare
Trec în aer, stau lipite de *lumânărele* 'n floare,
Răspândind prin crengi, prin tufe, o văpaie albăstrie
Ce măreşte 'n miezul nopţii, dalba luncii feerie.

Iată vin pe rând pereche, şi pătrund colea 'n poiană
Bujorelul falnic rumen, cu năltuţa *odoleană*.
Frăţiori şi *romăniţe* ce se-aţin voios la drumuri,
Clopoţei şi *măzărele* îmbătate de parfumuri.

Iată frageda *sulcină*, *stelişoare*, blânde *nalbe*,
Urmărind pe *busuiocul* iubitor de sânuri albe;
Dediţei şi *garofiţe* pârguite 'n foc de soare;
Toporaşi ce se închină gingaşelor *lăcrămioare*.

Vine *cimbrul* de la câmpuri cu *fetica* de la vie,
Nufărul din baltă vine întristat fără soţie,
Şi cât el apare galben, oacheşele *viorele*
Se retrag de el departe, râzând vesel între ele.

In poiană mai vin încă elegante floricele,
Unele 'n *condurii Doamnei* şi 'n *rochiţi de rândunele*,
Altele purtând în funte, înşirate pe o rază,
Picături de rouă vie care 'n umbră scânteiază.

Ele merg, s'adună 'n grupe, se feresc de buruiene
Şi privesc sosind prin aer zburători cu mândre pene.
Dumbrăvenci, ganguri de aur ce au cuiburi de mătasă,
Ciocârlii, oaspeţi de soare, rândunele-oaspeţi de casă.

Mierle vii şuerătoare, cucul plin de îngâmfare,
Gaiţa ce imitează orice sunete bizare,
Stigleţi, presuri, măcălendri ce prin tufe se alungă,
Şi duioase turturele cu dor lung, cu jale lungă.

Iată vin și gândăceii în hlamide smălţuite
Iată greieri, iată fluturi cu-aripioare pudruite
Şi culbeci ce-arată coarne şi-şi duc casa pe spinare...
La ivirea lor poiana clocotește 'n hohot mare.

Iată 'n urmă și albine aducând în gură miere...
Sburătorii gustă 'n grabă sucul dulce cu plăcere,
Apoi sorb limpedea rouă din a florilor potire,
Şoptind florilor în taină blânde şoapte de iubire.

Dar, tăcere ?... Sus pe-un frasin freamăt în văzduh s'aude!..
Toţi rămân în aşteptare. Cântăreaţa 'ncet prelude,
Vântul tace, frunza deasă stă în aer neclintită...
Sub o pânză de lumină lunca pare adormită.

In a nopţii liniştire o divină melodie,
Ca suflarea unui geniu printre frunze alin adie
Şi tot creşte mai sonoră, mai plăcută, mai frumoasă,
Pân' ce umple 'ntreaga luncă de-o vibrare-armonioasă.

Gânditoare şi tăcută luna'n cale-i se opreşte.
Sufletul cu voluptate în extaz adânc pluteşte.
I se pare că aude prin a raiului cântare,
Pe-ale îngerilor harpe lunecând mărgăritare.

E privighetoarea dulce care spune cu uimire
Tainele inimii sale, visul ei de fericire...
Lumea 'ntreagă stă pătrunsă de-al ei cântec fără nume...
Macul singur, roş la faţă, doarme dus pe ceea lume!

VÂNĂTORUL

Vânătorul pleacă grabnic la a zorilor ivire,
Şi pe soare, falnic oaspe îl salută cu iubire,
Lumea veselă tresare, mii de glasuri sunătoare
Celebrează însoţirea naturii cu blândul soare.

Valuri limpede de aer, ca o mare nevăzută,
Trec alin pe faţa lumii şi din treacăt o sărută.
Pe câmpia rourată pasul lasă urmă verde,
Ce 'ncurând sub raza caldă se usucă şi se pierde,

Vânătorul soarbe 'n cale-i răcoreala dimineţii
Admirând jocul luminii pe splendoarele verdeţii,
Admirând în umbra caldă florile de prin poiene,
Şi pârae cristaline, şi vultani cu mândre pene.

Pe colnic, în zarea luncii, un plop mare se ridică,
Cu-a lui frunză argintie făcând umbră pe vălcică.
Vânătorul la tulpină-i cade 'n visuri iubitoare...
Două veveriţi pe-o creangă râd de arma-i lucitoare.

PUNTEA

Şoapta nopţii se aude suspinând încetişor;
Arborii prin întuneric dau un freamăt sunător,
Şi deodată Aurora se iveşte radioasă,
Ca un ochiu ce se deschide sub o geană luminoasă.

Dulce veselă, rozie, scumpă ca un vis iubit
Ea-şi ia sborul peste lume dela mândrul Răsărit,
Şi 'ntâlneşte 'n a sa cale o copilă cosinzeană,
Ce-i scăldată în năvalnic şi 'n sân poartă odoleană.

S'a oprit copila tristă pe o punte de stejar,
Plânsu-i lin pe sân îi cade ca un scump mărgăritar;
Iar pârâul dela maluri smulgând floare pentru f'oare.
Le depune cu şoptire lângă albele-i picioare.

„De ce plângi ?... îi zice-o rază pe-a ei frunte strălucind.
„Tu eşti jună, eşti menită să trăeşti, să mori iubind:
„Pentru tine orice durere trebue ca să se curme...
„Nouri sunt ce nu fac umbră, şi dureri ce nu las urme".

BALTA

Aerul e viu şi proaspăt!... el trezeşte şi învie
Pieptul, inima şi ochii, peste care lin adie.
Balta 'n aburi se ascunde sub un văl misterios,
Aşteptând voiosul soare ca pe-un mire luminos.

Ceru 'n zare se roşeşte ; mii de vrăbii deşteptate
Ciripesc şi se alungă pe cirezi netreierate.
Balta vesel clocoteşte de-un concert asurzitor,
Şi din ochiuri se înalţă cârd de raţe ca un nor.

Printre stuhul ce se mişcă iată-o luntre vânătoare!
Şerpii lungi se 'ncolăcează sub a nufărilor floare;
Raţele prin moşunoaie după trestii se ascund,
Şi pe sus nagâţii ţipă, lişiţile dau în fund.

Răspândind fiori de moarte luntrea cea de arme plină,
Când la umbră se doseşte, când s'arată la lumină:
Iar pe mal în linişţire un bâtlan, păşind încet,
Zice; „Nu-i pieirea lumii... vânătorul e poet!"

FÂNTÂNA

Pe cărarea înflorită care duce la fântână,
In ştergar şi în catrinţă merge-o sprintenă Română:
Ea la brâu-i poartă furcă şi la sân un puişor,
Cu guriţa lui lipită de al laptelui isvor.

Nevăstuica trece iute torcând lâna din fuioare
Şi sucind fusul vârtelnic ce-o atinge la picioare
Păsărele 'mprejuru-i sbor voioase şi cântând
Ea zâmbeşte şi tot merge, pruncuşoru-i sărutând.

Iată-ajunge la fântână ş'acolo se întâlneşte
C'un drumeţ din lumea 'ntreagă care lung la ea priveşte,
Apoi cumpăna o pleacă, apoi scoate la lumină
Şi vecinei sale 'ntinde o cofiţă albă plină.

Romăncuţa mulţumeşte, suflă 'ncet peste cofiţă
Şi cu apa ne 'ncepută udă rumena-i guriţă;
Iar drumeţul după dânsa bea, fugarul îşi adapă,
Şi se jură că pe lume nu-i aşa de dulce apă.

SECERIŞUL

Ciocârlia ciripie, fâlfâind din aripioare,
Pe o scară de lumină se coboară de sub soare.
Aerul e'n neclintire, el devine arzător!
Prepeliţa cântă 'n grâe, greierul cântă 'n mohor.

In cel lan cu spicuri nalte au intrat secerătorii,
Pe când încă era umed de răsuflul aurorii,
Toţi, privindu-i de departe, parcă 'noată 'n galben râu,
Fetele fără ştergare şi flăcăii fără brâu.

Secera, crai nou de moarte, mereu taie, spicul cade.
Prepeliţa îşi ia puii şi se duce: lanul scade.
Iar în urmă holda mândră, răsturnată prin bucăţi,
Se ridică 'n snopi de aur, se clădeşte 'n jumătăţi.

Mai departe, lucrând iute, un flăcău ş'o fată mare,
De tot snopul îşi dau gingaş o furişă sărutare,
Când o pasăre măeastră, peste lan trecând uşor,
Zice: „Dulce-a mai fi pânea dela snopurile lor!"

COSITUL

Faptul zilei se aprinde pe a dealurilor frunte,
Ş'un râu falnic de lumină se revarsă peste munte,
Iarba coaptă străluceşte, ea se clatină la vânt,
Ş'a ei umbră lin se mişcă în dungi negre pe pământ.

Iată vin cosaşii veseli, se pun rând. Sub a lor coasă
Câmpul ras rămâne verde ca o apă luminoasă.
Unii brazdele răstoarnă, în căpiţi alţii le-adună,
Le clădesc apoi în stoguri şi cu stuh le încunună.

Mai devale 'n cea dumbravă cu poiană tăinuită,
Unde umbra pare verde şi de flori îmbălsămită,
Coasele sub teaca udă zângănesc răsunător.
Din căpiţă în căpiţă dumbrăveanca saltă 'n sbor.

Un flăcău, cosind deoparte lângă-o tufă de sulcină,
Vede iarbă încâlcită, frântă pe la rădăcină.
„Ce să fie?... Cuib de fiară?... O! minune!" zice el,
Şi, zâmbind, se pleacă iute de culege... un cercel!

PORTRET

DEDICAT DOAMNEI X... Y... Z...

Superbă, maiestoasă, te simţi că eşti regină,
Căci fruntea-ţi se înalţă când lumea se înclină,
Şi imnul omenirii un imn de adorare,
Ajunge pân' la tine în slabă suspinare.

Ai ochi ca doi luceferi din aspra Miază-noapte,
Ce 'nghează de departe a inimilor şoapte.
Privirea ta măreaţă deabia se rătăceşte
Pe turma 'ngenunchiată ce 'n taină te slăveşte.

Chiar soarele fierbinte, de-ar vrea cu fericire
Să-şi schimbe nemurirea pe-o vieaţă de iubire,
Ar strânge-a sale raze pe inima-ţi de gheaţă,
Şi lumea tristă-ar zace sub o eternă ceaţă.

Nicio mândrie mare nu 'ntrece-a ta mândrire!
Nici spada nu întrece cumplita-ţi nesimţire!
Nici marmora cioplită albimea ta nu 'ntrece...
Ca luna 'n miezul iernii frumoasă eşti şi... rece!

PORTRET

DEDICAT PRINCESEI NATALIA GHICA

Plăcută, simţitoare, în toate graţioasă,
Eşti dulce ca seninul de zi primăvăroasă,
Şi ochiul ce oglindă cu drag fiinţa ta,
Nimic în astă lume nu-l poate întrista.

Tot sufletul ferice s'apropie de tine,
Ca de-o sperare vie, ca de un ceresc bine
Şi nu mai vrea să sboare, simţind că a găsit,
In sufletul tău gingaş, un frăţior iubit.

Ai farmecul puternic ce-aprinde 'n omenire,
Avântul de mari fapte, dorinţi de nemurire.
Tu poţi să dai c'un zâmbet, c'un singur sărutat,
O patrie iubită la tristul exilat.

Oricine te zărește e mulțumit de vieață,
Că-ți râde veselia ș'amorul dulce 'n față.
Ești cea mai drăgălașă minune cu-ochii vii.
Ești cea mai adorată... și numai tu n'o știi!

185..

PE COASTELE CALABREI

Pe coastele Calabrei vaporu 'naintează,
In unda luminoasă ce noaptea fosforează;
El taie-o brazdă lungă pe-al mării plai senin,
Și luna, vas de aur, plutește 'n ceruri lin.

In dreapta pe 'ntunerec, se 'nalță-un negru munte,
Vulcanul bătrân Etna cu lava strânsă 'n frunte;
Sihastru ce cunoaște al globului mister,
El pare că din sânu-i asvârle stele 'n cer.

In stânga e Carybda sălbatică, stâncie,
Din zare se întinde o punte argintie,
Pe care se îndreaptă vaporul legănat,
Ce calcă orizonul cu stele semănat.

Dorm valurile mării sub atmosfera caldă,
In baie azurie Sicilia se scaldă;
Și'n umbră călătorul, țintind ochii spre mal.
Aspiră-al Siracusei parfum oriental.

LINDA RAIA

Pe zidul din Alhambra lucește 'n Răsărit
Un chioșc în filigramă de marmură-aurie,
Cu stâlpi și arabescuri de jur împodobit,
Prin care se 'ntrevede nălțimea azurie.

Acolo se arată, când ziua-i spre Apus,
Frumoasa Linda Raia, regină de Grenada;
Și Maurii din Vega se jură că pe sus,
Se primblă o hurie lucindă ca zăpada.

Minune admirată de Mauri și creștini,
Ea vine 'n chioșc alene, privește prin zăbrele.
Și-i place să arunce a rodiei rubini,
Pe care-i prind în spațiu voioase păsărele.

Dar iată că șiragul de alb mărgăritar
Alunecă pe brațu-i și cade 'n fund de-vale.
Don Petro de Castilia, trecând îl ia în dar,
Zâmbește la regină și pasă mândru 'n cale!

CALEA ROBILOR

Pe cerul 'nalt lucește un râu albiu de stele
Ce curge spre Moldova din tainicul noian;
Ca flotă luminoasă, luceferii prin ele
Cutreieră în umbră cerescul Ocean.

Din când în când desprinsă din bolta cea profundă,
O stea albastră cade și 'n spațiu s'acufundă,
Trăgând pe plaiul negru o brazdă argintie.
Ce 'n clipă-i trecătoare ca viața 'n veșnicie!

Sub cerul fără margini, spre mândrul Răsărit,
Se 'ntinde 'n umbra nopții un câmp nemărginit,
Pustiu și trist ca golul ce lasă 'n urma lor
In inimi iubitoare iubiții care mor.

Și râul cel de stele e călăuzul tainic
Ce duce la Moldova pe rătăcitul cainic;
Și câmpul e Bugeacul cu orizonuri mari
Bătut de oameni searbezi ce fug dela Tătari.

BUCHET

CALUL FAVORIT AL D-REI MARIA DOCAN

In poveștile frumoase ce se spun la șezătoare,
Sunt cai ageri, iuți ca gândul și cu darul de cuvânt,
Unul galben ca porumbul, aurit la foc de soare,
Altul negru ca păcatul... amândoi copii de vânt!

Ei întrec în repegiune rândunica speriată:
Peste nouri, peste mare duc vitejii Feţi-Frumoşi.
Ochii lor aruncă fulgeri care fiarele săgeată,
Şi copita lor ucide mari balauri fioroşi.

Mai sunt cai traşi prin verigă şi cu mintea năsdrăvană,
Mândri ca o nălucire şi ca fluturi de uşori.
Ei, când poartă 'n lumea albă pe Ileana Cosânzană,
Fără ca să le îndoae, calcă gingaşele flori.

Eu credeam pe Vinteş, Graur, că's închipuiri visate,
In geroase nopţi de iarnă lângă focul de stejar;
Am văzut însă cu ochii în a mea vecinătate,
Cal mai mândru decât visul, alb ca un mărgăritar.

Şoimul tău, Miţică dragă, poartă-o zale ninsorie,
Ce luceşte de departe sub seninul luminos.
Tu-l iubeşti, el o cunoaşte; e frumos, el încă-o ştie,
Şi ca lebăda pe apă se alintă graţios.

Când te vede, el te-admiră; când te-aude el nechează
Şi te chiamă şi îi place să-l desmierzi încetinel,
Glasul tău îl îmblânzeşte, mâna ta îl încordează;
El trăieşte pentru tine şi tu, dragă, pentru el.

Amândoi aveţi un suflet, sburând vesel pe câmpie,
Dulce, falnică pereche! tablou viu, încântător!
El pe tine te 'mprumută c'un avânt de bărbăţie,
Tu îl împrumuţi pe dânsul cu-al tău farmec răpitor.

Şi oricine vă zăreşte, zice 'n sine cu-admirare:
„Aşa cal, aşa copilă!... Ea frumoasă, el frumos!
„Pare dulcea primăvară lin primblată 'n legănare,
„Pe un snop de crini ce sboară, pe sub soarele voios".

MANDARINUL

Mandarinu 'n haine scumpe de mătasă vişinie,
Cu frumoase flori de aur şi cu nasturi de opal,
Peste coada-i de păr negru poartă-o vânătă chitie,
Care 'n vârf e 'mpodobită c'un bumb, galben de cristal.

Fericit, el locueşte un măreţ palat de vară,
Plin de monştri albi de fildeş şi de jaduri preţioşi.
Mari lanterne transparente de o formă mult bizară
Răspând noaptea raze blânde pe balauri fioroşi.

O deschisă galerie, unde-a soarelui lumină
Se strecoară 'n arabescuri, prin pereţii fini de lac.
Prelungeşte colonada-i pe-o fantastică grădină,
Ce mirează flori de Lotus în oglinda unui lac.

Ochiul vesel întâlneşte, pe colnice 'nverzitoare,
Turnuri nalte şi pagode unde cântă vechiul bonz,
Şi auzul se resimte de vibrări asurzitoare.
De răsunetul metalic al Tam-Tamului de bronz.

Iată-o joncă aurită pe albastrul apei line,
Cu vântreli de rogojină şi cu vâsle de sandal.
In lăuntru râde visul fericirilor divine,
Mandarina cu ochi galeşi şi cu sânul virginal.

Ea 'n grădină se coboară şi'n palat apoi dispare,
Pe nisip călcând alene cu-ale ei picioare mici.
Nori de fluturi sboară 'n cale-i şi cu-a lor aripi se pare
C'ar voi s'o mai oprească printre arborii pitici.

Ea se duce 'n galerie s'o desmierde Mandarinul !...
Graţioasă, pânditoare sub cortelu-i de atlaz,
Il invită cu ochirea, cu surâsul, cu suspinul,
Ca să guste voluptatea amorosului extaz.

Dar el stă în trândăvie pe-un dragon de porcelană.
La minunile frumoase ce-i zâmbesc, nesimţitor.
Soarbe ceaiul aromatic din o tasă diafană
Şi cu drag se uită 'n aer la un zmeu sbârnâitor.

PASTEL CHINEZ

DEDICAT D.LUI I. A. C.

Pe-un canal îngust ce curge ca un şarpe cristalin
Se înşiră chioşcuri albe cu lac luciu smălţuite,
Tot ce-i nobil, avut, mare şi puternic la Pechin
In răcoarea lor plăcută duce zile fericite.

Pe sub nalte coperişuri care 'n margini s'albiesc,
Galerii cu mari lanterne şi cu sprintene coloane
Au comori de plante rare ce la umbră înfloresc
Şi 'n ghirlande parfumate se revarsă pe balcoane.

Papagali verzi, roşi şi galbeni, iubitori de desmierdări,
Prin zăbrelele-aurite sbor chemaţi de glasuri dalbe,
Şi pe buze rumeioare, cuib voios de sărutări,
Ei culeg zâmbiri divine, ei culeg migdale albe.

Apoi veseli, cu-a lor pradă, se pun hoţii sburători,
Când pe mândre paravane de mătasă diafană,
Când pe crengi, când pe basinuri de albastră porcelană,
Unde viu se joacă 'n faţă peşti cu solzii lucitori.

Ş'o momiţă strâmbătoare, sărind iute 'n urma lor
De pe umerii de fildeş unui zeu grotesc de China,
Cade 'n şahul de pe masă şi răstoarnă pe covor
Doi nebuni peste un Rege şi un turn peste Regina...

Pe canal trei poduri strimte ca trei arcuri se întind;
A lor margini cizelate, în şiraguri de inele,
Poartă zmei cu ochi fantastici care noaptea se aprind,
Şi catarguri poleite cu lungi flamuri uşurele.

Iar în fund, peste desimea de pagode azurii,
Ca un bloc de porcelană, falnic, sprinten se ridică
Un turn nalt cu şapte rânduri şi cu şapte galerii,
Unde ard în casolete flori de plantă-aromatică.

Pe un pod păşeşte-alene fiica unui Mandarin,
Sub cortelul de crep galben care-l pleacă despre soare,
Ferind peliţa-i de aur şi rotundu-i piept de crin,
Şi guriţa-i cu benghiu negru ca un gândăcel pe-o floare.

Umbra ei pe faţa apei de pe pod uşor plutind,
Cu-o mişcare voluptoasă trece lin şi se opreşte,
Pe o joncă unde şade un om tânăr pescuind...
El tresare, nalţă ochii şi cu dragoste zâmbeşte.

Iar colo 'n vecinătate, sus în turn, ca un hurez,
Un bătrân, pândind cu ochiul, taina dulce o surprinde...
El desemnă 'ncet tabloul pe hârtie de orez,
Şi se pare că hârtia sub peniţa-i se aprinde!

BĂRĂGANUL

DEDICAT MĂRIEI SALE DOMNITORULUI

Pe cea câmpie lungă a cărei tristă zare,
Sub cer, în fund, departe, misterios dispare,
Nici casă nici pădure, nici râu răcoritor,
Nimic nu 'nveselește pe bietul călător...

Pustietatea goală sub arșița de soare,
In patru părți a lumii se 'ntinde 'ngrozitoare,
Cu iarba-i mohorîtă, cu negrul ei pământ.
Cu-a sale mari vârtejuri de colb ce sboară 'n vânt.

De mii de ani în sânu-i dormind, zace ascunsă
Singurătatea mută, sterilă, nepătrunsă,
Ce-adoarme 'n focul verii l'al greierilor hor
Și iarna ne deșteaptă sub crivăț în fior.

Acolo floarea naște și moare 'n primăvară,
Acolo piere umbra în zilele de vară,
Și toamna-i fără roade — ș'a iernii vijelii
Cutreieră cu sgomot pustiile câmpii.

Pe cea savană 'ntinsă și cu sălbatic nume.
Lung ocean de iarbă, necunoscut în lume,
O cumpănă se 'nalță aproape de un puț.
Și 'n orizon se 'ndoaie ca gâtul unui struț.

Un car cu bivoli negri a stat lângă fântână.
Vreo doi Români în soare ș'o sprintenă Română
Inconjură ceaunul ce fierbe fumegos
Pe foc, și mai departe un câne roade-un os.

Pe car un copilandru privește 'n depărtare...
Zadarnic ochi-i sboară din zare 'n altă zare,
Nici casă, nici pădure, nici râu răcoritor,
Nimic nu se arată pe câmpul de mohor!

Din vreme'n vreme numai lungi șiruri de cocoare,
Sub bolta albăstrie sbor tainic călătoare,
Și vulturi mari, prădalnici, cu ghiare înarmați
S'adună, lăsând puii pe vârfuri de Carpați.

Ah! dulce, glorioasă și mult strălucitoare
Va fi cea zi de vieață, când pe sub mândrul soare,
Trecând în repegiune un zmeu cu-aripi de foc,
Goni-va trista moarte ce zace 'n acest loc!

Mult vesel va fi câmpul, când veșnica-i tăcere,
Mormântu-și va deschide la glasul de 'nviere
Ce scoate zmeul falnic din gura lui de fier,
Vestind răpirea nouă a focului din cer!

Cannes, 20 Martie 1870.

VALUL LUI TRAIAN

Pe câmpia Dunăreană, care fuge 'n depărtare,
Unde ochii se afundă dintr'o zare 'n altă zare,
Ca pe sânul fără margini și pustiul de Ocean,
Unind două orizonuri, iată valul lui Traian!

El se 'ntinde ca o brazdă ce pe urma-i colosală
A săpat, în primul secol, o triremă ideală,
Sau ca frânghia destinsă a giganticului arc
Ce-l purta, luptând cu Roma, Decebal, falnic monarc.

O! miragiu sublim, fantastic!... Printr'o pulbere de aur,
Gândul meu răpit în spațiu, ca pe aripi de balaur,
Intrevede legioane deșteptate din mormânt,
Călcând, val de năvălire, peste valul de pământ.

Torent lung de umbre-antice, în lumină el apare,
Strălucit sub arme scumpe, sub hlamide consulare,
Și trezind cu al său vuet de ostași învingători,
Iarba câmpului și codrii munților apărători.

Iată'n frunte *Sagitarii* și *Veliții*, limbi străine,
Inarmați cu proaște, scuturi și cu șapte *javaline*,
Ferentarii, ce ca dânșii, au pe capetele lor
Piei de fiare 'ngrozitoare și *calige* la picior.

Apoi Galii bravi și veseli ce glumesc pe *Celtiberii*,
Și Romanii în cohorte urmăriți de *Cavalerii*,
Ce se 'mpart în zece *turme*, purtând coiful de oțel,
Cu o *cristă* de lungi pene care fâlfâie pe el.

Legioanele conduse pe a Daciei câmpie,
De *tribuni* şi de *centurii* înarmaţi cu vergi de vie,
Sunt urmate de trofee, de sclavi mulţi, de şefii Daci
Şi de care mari cu aur ce's mânate de *săraci*.

Cornuri, buciume şi tobe sună falnice fanfare!
Lungul val de nàvălire pe-ale Daciei hotare,
E menit să se iezească contra altor năvăliri...
Dar ce vis! în care timpuri se pierd tristele-mi gândiri?

Pe colnicul rotund, verde, la al vânturilor şuer
Cântă umbra lui Murgilă, un păstor din al său fluer.
Lângă dânsul doarme-un cane; pe sus sboară un vultan,
Şi o turmă de oi blânde pasc pe valul lui Traian!

1874.

V A R I A

MAREA MEDITERANĂ

I

Intindere-albăstrie,
Nemărginit safir,
O! mare, scumpă mie,
Eu veșnic te admir!

Ești vastă, triumfală,
Te miști măreț la vânt,
Ca mantie regală
Lipită de pământ.

Și vântul care suflă,
Adoarme pe-al tău sin
Ce saltă, se răsuflă
Și naște flori de crin.

Și luna, zână dulce,
Când aerul e cald,
Ii place să se culce,
In cuibu-ți de smarald.

Tu ești atrăgătoare,
Ca visul început,
Și nu-i leagăn sub soare,
Ca tine de plăcut.

Nimic nu poate 'n lume,
S'absoarbă gândul meu,
Ca taina fără nume,
Ascunsă 'n sânul tău.

Niciun spectacol mare
Nu poate-a mă 'ncânta,
Ca neagra-ți tulburare,
Sau liniștirea ta...

Când fața ta-i senină,
Chiar cerul înălțat,
Spre tine se înclină,
Să-ți dea un sărutat.

Când plaiu-ți clocotește,
In munți spumegători,
Văzduhul se 'negrește,
Pătruns de reci fiori.

Și lumea spăimântată
De cruntele-ți mugiri,
Tresare cufundată,
In triste presimțiri;

Iar sufletu-mi în sboru-i
S'avântă fericit
Și scaldă vesel doru-i
In sânu-ți răsvrătit.

II

Scumpă Mediterană!
Lac limpede și lin!
Oglindă diafană
A cerului senin!

Mi-e drag pe-a tale maluri,
Visând să vieţuesc
Și, dus pe-a tale valuri,
Plutind să rătăcesc.

Mi-e drag să văd la soare,
In orizon, albind,
Corăbii călătoare
Ca pasări pribegind.

Atunci se 'naripează
Neîmpăcatu-mi dor
Şi tainic le urmează,
Sburând pe calea lor.

Atunci, frumoasă Mare,
Al tău farmec iubit
M'atrage 'n depărtare,
Cu glasu-i îmblânzit,

Şi lin, pe nesimţite,
Cu gândul vizitez,
Acele lumi dorite,
La care-ades visez:

Atlantica fioroasă,
Cu-a sale mari furtuni
Şi Asia frumoasă
Ş'a Indiei minuni.

Atunci pe lângă mine,
Aud un freamăt blând,
De strofe dulci divine,
Ce mă uimesc pe rând...

Şi sufletu-mi s'aprinde
Ca vesel vânător
Cercând de a le prinde,
Din veselul lor sbor.

III

Feerică plăcere,
Poetic dulce trai!
Cerească re'nviere,
Intr'al magiei rai!

Ferice care poate,
Lăsând al lumii mal,
Cu geniul să 'noate,
Prin naltul ideal!...

Eu simt un ceresc bine,
Când pot să zic voios,
L'a stelelor lumine,
Un imn armonios.

Prin sferele 'nstelate,
Pătrund şi văd uimit,
Fiinţele-adorate
Ce trist m'au părăsit.

Şi-mi pare că spre mine,
Un înger alb şi sfânt
Zâmbind păşeşte, vine,
De-mi zice ca să cânt...

Ah! în a mea junie,
Necontenit cântam;
De dulce armonie,
Ferice mă 'mbătam.

Cântat-am mântuirea,
Poporului strivit;
Cântat-am fericirea.
Iubind de-a fi iubit

Cântat-am, plin de vieaţă,
Al vieţii dar plăcut
Şi gloria măreaţă,
Măreţului trecut...

Acum junia-i dusă
In sân la Dumnezeu!
Steluţa mea-i apusă,
Din orizonul meu!

Dar când, o, scumpă Mare,
In cale-mi te zăresc,
Tresar, înviu şi-mi pare,
Că iar întineresc.

Ş'atunci, din amorţire,
Trezindu-mă încet,
Simţesc cu fericire
Că sunt încă poet!

TÂNĂRA CREOLĂ

I

In balconul de pe mare
Rita, gingaş adormind,
Printre gene 'n depărtare,
Vede luna răsărind.

Ochii galeş ea deschide
Spre al cerului senin
Şi ferice blând surâde,
La al lunii zâmbet lin.

Marea 'n spume scânteiază,
Cerul e strălucitor,
Iar prin stele acordează
Ingerii harpele lor.

Şi copila serafie,
Zărind sus pe fraţii săi,
Cântă-o dulce melodie,
Dulce ca sufletul ei.

Ceru-i zice: Vină, vină,
„Intre stele fiica mea,
„Pentru fruntea ta divină,
„Să-ţi alegi o mândră stea."

Marea-i zice: „Vină 'n zare,
„Să te-adorm pe-al meu talaz
„Şi s'anin mărgăritare,
„Pe-ai tăi umeri de atlaz."

Iată Rita se găteşte
Ca să sboare 'n orizon,
Dar, uimită, se opreşte
Şi se pleacă pe balcon...

Sub balcon în miez de noapte,
Sub balcon lângă izvor,
Sub balcon cu blânde şoapte
Suspina blândul amor!

Nisa, 1867.

II

Rita, jună călătoare,
Cu ochi vii răpiţi de soare
Şi cu glasul argintiu,
Râde vesel răsfăţată,
Privind numai câteodată
Orizonul albăstriu.

Buza ei trandafirie,
Ca garoafa ce învie,
Răspândind dulce parfum,
Se deschide zâmbitoare,
Desvelind albe comoare
Prin al ţigaretei fum.

Un mic flutur din grădină
Uşor vine de s'anină,
Pe-al ei negru păr şi fin;
O suflare de pe mare,
Vine şi cu-o desmierdare
Răcoreşte albu-i sin.

Rita, leneşa Creolă,
Cu o mândră-aureolă,
Se 'ncunună graţios;
Ea îşi pune flori de laur,
Cere cupa sa de aur,
Apoi cântă-armonios:

„Salte valurile mării!
„Eu în lumea desfătării
„Trec ca pasărea sburând,
„Sufle vântul, cerul cadă,
„Eu mă dau iubirii pradă
„Şi-mi trec zilele cantând.

„Sunt frumoasă, sunt iubită,
„Şi mă leagăn fericită
„Pe-al juniei val senin.
„Vivat! soarta e divină,
„Când de spume-i cupa plină
„Şi de-amor sufletul plin!"

STROFE SCRISE PE UN PERETE

Suflat-a vântul morții pe dulcea-mi primăvară,
Și floarea vieții mele curând s'a veștejit!
Durerea e mai crudă și jalea mai amară,
Când simți că mori departe de tot ce ai iubit!

Incet, încet simțirea în mine amorțește,
Un negru nor deasupră-mi tot vine și iar trece.
Se turbură-a mea minte, suflarea mea slăbește,
Pe inimă-mi se pune o greutate rece.

O! suvenir al țării! cerească mângâiere!
Alungă 'n depărtare cumplitul negru nor,
Să văd lumina iarăși, să simt reinviere,
Să cânt iubita țară, apoi voios să mor!

Insula Prinkipo, 1845.

IMN RELIGIOS

CÂNTAT LA SERBAREA JUNIMEI ACADEMICE ROMÂNE DATA IN MEMORIA LUI ȘTEFAN CEL MARE LA MÂNASTIREA PUTNA IN 15/27 AUGUST 1871

Etern, A-tot-puternic, o! Creator sublime,
Tu, ce dai lumii vieață și omului cuvânt,
In tine, crede, speră, întreaga Românime...
Glorie ție 'n ceruri, glorie pe pământ!

Sub ochii tăi în lume lungi valuri de-omenire
Pe marea veșniciei dispar ca nori în vânt,
Și 'n clipa lor de vieață trecând strigă 'n uimire:
Glorie ție 'n ceruri, glorie pe pământ!

Tu din sământa mică înalți stejarul mare,
Tu junelor popoare dai un măreț avânt,
Tu 'n inimile noastre ai sacre, vii altare,
Glorie ție 'n ceruri, glorie pe pământ!

In tine-i viitorul, trecutul şi prezentul!
Tu duci la nemurire prin tainicul mormânt,
Şi numele-ţi cu stele lumină firmamentul.
Glorie ţie 'n ceruri, glorie pe pământ!

Etern, A-tot-puternic, o! Creator sublime,
Tu care ţii la dreapta pe Ştefan, erou sfânt,
Fă 'n lume să străluce iubita-i Românime...
Glorie ţie 'n ceruri, glorie pe pământ!

IMN LUI ŞTEFAN CEL MARE

CÂNTAT LA SERBAREA JUNIMEI ACADEMICE, DATA IN MEMORIA ACESTUI DOMN LA MÂNASTIREA PUTNA IN 15/27 AUGUST 1871

La poalele Carpaţilor
Sub vechiul său mormânt,
Dormi erou al Românilor,
O! Ştefane, erou sfânt!
Ca sentinele falnice
Carpaţii te păzesc
Şi de sublima-ţi glorie
Cu secolii şoptesc.

Când tremurau popoarele
Sub aprigii păgâni,
Tu le-apărai cu braţele
Vitejilor Români.
Cu drag privindu-ţi patria
Şi moartea cu dispreţ,
Măreţ în sânul luptelor
Şi 'n pace-ai fost măreţ.

In cer apune soarele
Strângând razele lui
Dar într'a noastre suflete
In veci tu nu apui!
Prin negura trecutului
O! soare 'nvingător,
Lumini cu raze splendide
Prezent şi viitor.

In timpul vijeliilor,
Cuprins de-un sacru dor,
Visai unirea Daciei
Cu o turmă şi-un păstor.
O! mare umbră-eroică,
Priveşte visul tău:
Uniţi suntem în cugete,
Uniţi în Dumnezeu.

In poalele Carpaţilor
La vechiul tău mormânt,
Toţi în genunchi, o! Ştefane,
Depunem jurământ:
„Un gând s'avem în numele
„Românului popor,
„Aprinşi de-amorul gloriei
„Ş'al patriei amor!"

GLAS DIN STELE

LA MOARTEA PRINCESEI MARIA

In jalea care te cuprinde
In doliu-ţi amar,
Când noaptea candele aprinde
Pe-al cerului altar,
O! mamă scumpă, ţi-adă-aminte,
Cum îţi ceream cu rugăminte,
Să-mi dai steluţele din cer
Clipinde prin eter.

Ades pe când eram cu tine,
Culcat pe al său sin,
Priveam acele focuri line,
Din spaţiul senin.
Steluţă vie ca şi ele,
In nostalgia mea de stele,
Simţeam un dor nemărginit,
De sbor, de pribegit.

Sburat-am din braţele tale
C'un zâmbet virginal,
Lăsând pe-a veşniciei cale,
O rază de opal,
Lăsând pe marmură-al meu nume,
Şi 'n inimi lacrimi, şi în lume,
Ca un parfum de trandafir,
Un dulce suvenir.

O! dragi părinţi, iubită ţară,
Voi care mă jeliţi,
Cândiţi-vă că 'n primăvară,
Când pomii's înfloriţi,
Cerul atrage şi răpune
De pe pământ orice minune,
Arom de flori, dulci armonii
Şi fluturi şi copii!

Tot ce-i frumos, tot ce inspiră
Un farmec răpitor
A se 'nălţa la cer aspiră,
In rai încântător.
Iubire, geniu, inocenţă
S'adună lângă Providenţă
Ca razele care cu drag,
In soare se retrag.

O! mamă, înger de iubire,
Rămasă pe pământ!
Indreaptă sus a ta privire,
La stele unde sunt;
Aici cu horul blând de îngeri,
A mamelor duioase plângeri
Compun un imn dumnezeesc,
Părintelui ceresc.

Iar eu în zori şi 'n miez de noapte,
Dispar misterios
Şi vin cu iubitoare şoapte,
Să te îngân duios.
In rai domneşte-eternul bine;
Dar raiul meu e lângă tine
Şi lângă tine, scump odor,
Ferice mă cobor.

Copilul ce se stinge 'n floare
E mistic curcubeu,
Ce leagă strâns pământ cu soare
Şi om cu Dumnezeu.
Ah! fericirea mea e mare,
Căci am acum spre adorare
Un Dumnezeu în cerul sfânt
Şi altul pe pământ!

IERI ŞI ASTĂZI

Ieri pământul era verde,
Azi pământul e 'nălbit,
Şi prin negură se pierde
Soarele îngălbenit.

Ieri căldură, azi zăpadă,
Şi din codrii păduriţi,
Ies în grabă după pradă
Uli şi urşii flămânziţi.

Ieri voioasa ciocârlie
Sbura 'n soare ciripind,
Azi pe veşteda câmpie,
S'aud corbii croncănind.

Ieri natura 'n tinereţe
Era dulce la privit;
Azi urîta bătrâneţe,
Peste frunte-i s'a lăţit!

Ce durere, vie cruntă,
Şters-a mândrele-i colori
Ş'a făcut a fi căruntă,
Din amurgul până 'n zori?

O natură! ca şi tine
Omul verde şi 'nflorit
Intr'o clipă vai! devine
O ruină de jelit,

Dar el nici că mai zăreşte,
După timpul de ninsori,
Primăvara ce zâmbeşte
Intre soare şi 'ntre flori!

AMICULUI A. DONICI

Eu ce sunt un biet morar,
Fără niciun pic de carte,
Mă 'nchin ţie de departe,
Măi vestite fabular,
Şi-ţi trimit voios din moară
Un plocon neaşteptat,

Chiar o fabulă uşoară
Care azi am măcinat.
Cerne-o bine tu pe dânsa.
Şi de vrei să-mi faci pe plac
Alege făina 'ntr'însa
De fă lumii un colac.

1863

Vlad Morarul.

MOARĂ DE VÂNT

FABULĂ

DEDICATĂ LUI A. DONICI.

Pe-un deal oarecare,
Cu renume sfânt,
Făcea zgomot mare
O moară de vânt;
Dar biata morişcă,
Deşi avea un pic,
De porumb şi hrişcă,
Nu lucra nimic,
Ci 'n văzduh pornită
Se 'nvârtea mereu;

Părea că-i vrăjită,
De duhul cel rău!
— „Ce mai vijelie
(Cugeta ades)
„Trebue să fie
„Devale, pe şes,
„Când eu în furtună
„Mă lupt şi vuiesc
„Şi ca o nebună
„In loc mă 'nvârtesc!"
Insă pe câmpie
Linişte era,
Iarba cea verzie
Nici se clătina,
Şi la foc de soare,
Bietul muncitor
Stropea cu sudoare
Micul său ogor.

— „Ce de mai făină
„O fi măcinând!"
Zise o găină
La moară sburând.
— „Te 'nşeli surioară!
(Spune-un şoim din munţi)
„Vânt e mult la moară,
„Da-i lipsesc grăunţi!"

1863

LUPUL ŞI MOMIŢA

FABULĂ.

Un vulpoi cu plete sure,
Intâlnind într'o pădure,
O momiţă mititică,
Sprintenică, frumuşică.
Se opri, se netezi.
Glasul dulce-şi îmblânzi,
Şi cu drag la ea privind,
Ii grăi aşa, zâmbind:
— „Ce păcat, o! momiţică,
„Să trăeşti tu singurică!
„Nu-i mai bine,
„Tu cu mine,
„Să-te prinzi tovărăşie,
„De trai bun cu veselie?"
— „Nu... mă tem! Răspunde 'ndată
Momiţica alintată:
Şi sări cu răpegiune
Sus pe-o creangă de alune.

— „Ah! de ce să-ţi fie frică,
„Dragă, dragă momiţică?
„Eu sunt lup civilizat,
„Şi mi-e cugetul curat
„Ca un miel nevinovat..."
— „Cum e bun de ospătat?"
— „Alei surioară dragă,
„Nu e timp acum de şagă,
„Căci de când eu te-am zărit,
„Chiar de-un farmec sunt răpit
„Şi mă jur pe orice-i vrea,
„Să-ţi dau toată-inima mea!"
— „Mă tem zău să te ascult,
„Căci în lume de demult
„Este-o vorbă cam ciudată,
„Insă plină de-adevăr:
„Lupul schimbă al său păr,
„Dar năravul niciodată!"
. . . .

1845

BUCOVINA

Dulce Bucovină,
Veselă grădină
Cu pomi roditori
Şi mândri feciori!
Cuib de păsărele,
Albe, sprintenele,
Care 'n ochii lor,
Au foc răpitor.

Tu ce eşti o floare,
Căzută din soare,
Cu trei alte flori
A tale surori!
Ele către tine
Privesc cu suspine,
Şi tu le zâmbeşti,
Cu zâmbiri cereşti.

Dulce Bucovină!
Vântul ce înclină,
Cu aripa lui,
Iarba câmpului,
Naşte prin şoptire,
Scumpa amintire,
De-un trecut frumos.
Mare, glorios,

Fii în veci voioasă,
Pe cât eşti frumoasă!
Fie traiul tău,
După gândul meu!
Ah! cine te vede
Chiar în rai se' crede,
Cine-i trecător
Te plânge cu dor!

1865

VISUL FERICE

ROMANŢĂ

De este-un vis amorul, un vis amăgitor,
Ferice de acela ce doarme ne 'ncetat
Şi 'n visuri drăgălaşe plutind ca pe un nor,
Trăeşte 'n nălucire, de lume depărtat!

Pe-a tale scumpe braţe, pe sânul tău frumos,
Când sunt legănat dulce şi 'n ochii tăi privesc,
Ah! lumea-i pentru mine un rai armonios,
Ş'amorul îmi apare un vis dumnezeesc!

De-i vis acea simţire, încântător mister,
Ce-aprinde 'n două inimi acelaşi foc iubit,
Tu fiică a lumnii sosită dela cer,
Ah! vină de visează pe sânu-mi fericit!

1866

CÂNTEC SICILIAN

La Palermo 'n Monreale,
Sunt păduri de portocale,
Ce s'acoper viu cu flori,
Intr'un an de două ori.

Jos cad florile pe drumuri,
Iar plăcutele parfumuri
Sbor pe vânt în depărtări,
Peste văi şi peste mări.

Contadina 'n Monreale,
Svârle vesel portocale,
In voiosul contadin,
Care-i svârle flori în sin.

Ş'amândoi juni, plini de vieaţă,
Printre arbori, pe verdeaţă,
Râd şi cântă-armonios
Şi dispar misterios...

Călători pe mări, pe drumuri,
Imbătaţi de dulci parfumuri,
Merg voios în calea lor,
Făcând visuri de amor.

Zan-Zanetă, fulg de soare,
Adevăr să fie oare,
Că tu ai colea sub salbe
Două portocale albe?

Parte dreaptă: una mie,
Zan-Zanetă, una ţie!
Şi-ţi mai dau în Monreale
Trei păduri de portocale.

SERENADĂ

Tu din cer venită-aice
Ca să faci lumea ferice,
Dă-mi o zi din vieaţa ta,
Dă-mi o zi dumnezeească,
Sufletul să-mi fericească,
Şi eu sufletul ţi-oi da.

Fie 'n lume rău sau bine,
Lumea 'ntreagă pentru mine,
Stă cuprinsă 'n umbra ta.
Dă-mi o zi dumnezeească,
Sufletul să-mi fericească,
Şi eu sufletul ţi-oi da.

Tu dai vieaţă cu-o zâmbire
Moartea cu-a ta nesimţire,
Raiul cu zâmbirea ta.
Dă-mi o zi dumnezeească,
Sufletul să-mi fericească,
Şi eu sufletul ţi-oi da.

CĂDEREA RINULUI

Măreţ, adânc şi luciu călătoreşte Rinul,
Prin munţi cu fruntea albă, prin văi cu lunci frumoase,
Nepăsător, gigantic, de timpuri furtunoase,
El curge 'n linişte, nesocotind Destinul!

Ca un balaur verde ce mişcă-a sale noduri,
Trecut-a prin oraşe cu mândre catedrale,
Prin sate care poartă stigmaturi feudale,
Pe lângă vechi casteluri, pe sub boltite poduri.

Şi veşnic el văzut-a sărmana omenire,
Luptându-se cu moartea în vieaţa-i trecătoare.
Văzut-a căzând tronuri şi dispărând popoare,
Ce se credeau eterne pe culmea de mărire.

„O! lume schimbătoare! O! tristă vanitate!
„Se darmă munţi, cetatea se darmă, omul piere!
„Eu singur, martor paşnic de-a globului mistere,
„Curg mândru 'n nepăsare cu-o lină maiestate!

„Nimic nu mă oprește în calea-mi triumfală,
„Și timpul adormit-a de secoli lângă mine!"
Astfel voios și falnic șoptește Rinu 'n sine,
Dar iată sub picioare-i prăpastia 'nfernală!

El cade!... Din nălțime în fund se prăbușește
C'un muget lung, sălbatic, grozav, răsunător,
Din stânci în stânci, el saltă sdrobit; se risipește,
Precum o 'mpărăție de glorios popor.

Frumoasa-i limpezime în clipă turburată,
Se schimbă 'n largi troiene de spume argintii,
Ce valmeș se răstoarnă cu-o furie turbată,
Formând o avalanșă de cataracte mii.

Și valuri peste valuri s'asvârl spumegătoare,
Se sparg țâșnind în aer, și fierb scoțând scântei,
Și pulberea de apă, alin plutind la soare,
Se 'ncinge, ca o nimfă cu brâu de curcubei.

O aspră clocitoare, o cruntă detunare
Anunță catastrofa și 'nsuflă reci fiori.
Iar munții de zăpadă treziți în depărtare,
Privind acea cădere, își pun un văl de nori...

Sublim, sublim spectacol! Bătrânul fluviu pare
C'o să dispară veșnic, în haos sgomotos:
Dar Rinul e puternic! Dar Rinul nu dispare,
El a umplut abisul și trece maiestos!

Luându-și cursul pașnic, din nou se 'ndreaptă Rinul,
Prin sate și orașe, prin munți și văi frumoase,
Nepăsător gigantic de timpuri furtunoase,
El pasă cu mândrie, căci a învins Destinul!

. . . .

Așa și tu, la culme, o! Francie iubită.
Avut-ai o 'ncercare de moarte!... dar măreață;
Trecut-ai peste râpa de dușmani pregătită
Pe-un pod imens de aur pășind spre-o nouă vieață.

O lume 'nfiorată de soarta-ți mult fatală,
Crezu 'n a ta pieire!... dar tu, ca Rinul mare,
Urmezi, victimă sacră și demnă de-admirare,
Menirea ta sublimă și providențială.

Neuhausen, 1873.

VÂNĂTORI ȘI VÂNĂTOARE

Pe geana câmpului albiu,
Se vede-un codru mare,
Lucind sub soarele gălbiu,
Și'un sat pierdut în zare.

Răsună codrul de 'mpușcări,
De chiote voioase,
De urlete și de lătrări,
Pe culmile râpoase,

Căci e vânatul cel domnesc
La urși cu negre blane,
La lupi ce 'n fugă clănțănesc
La vulpele codane...

Sub crengile ce se întind,
De țurțuri încărcate,
Hàitașii mare foc aprind,
Cu vreascuri înghețate.

Și vânătorii osteniți
S'așează 'n jur grămadă,
Unii pe trunchi, alții lungiți,
Pe perne de zăpadă.

Și toți pe domnul fericesc
De mândra-i vânătoare,
Căci a ucis un cerb codresc
Și patru căprioare.

Iar colo 'n satul depărtat,
Intr'o căsuță mică,
Lângă horn toarce ne'ncetat
O sprintenă fetică

Și zice-așa în gândul ei:
„De-aș vrea, într'o clipală
„Cum v'aș vâna cu ochii mei,
„O! vânători de fală!

„Și cum v'aș face chiar pe drum,
„Cărările-a vă pierde,
„Și-a vă jura că voi acum,
„Vânați în codru verde!

SOARELE, VÂNTUL ȘI GERUL

Trei călători fantastici cutreieră pământul;
Soarele splendid, gerul îngrozitor și vântul.

Unul dă vieață, altul dă moarte, apărând;
Al treilea mângâie cu aripa-i sburând.

Ei întâlnesc o fată, voioasă căprioară,
Ca soarele de vie, ca vântul de ușoară,

Şi-i zic: „Copilă dragă, alege din noi trei,
„De vrei să fii mireasă, pe care tu îl vrei!

Romànca le răspunde cu-o veselă zâmbire:
„Sunt sprintenă ca vântul, pe dânsul vreau de mire!"

— „Cum? eu, lumina lumii! pe mine m'ai respins?
„Am să-mi răsbun la vară cu focul meu nestins.

— „Cum? zice gerul aspru, m'ai depărtat pe mine?
„Am să înghet la iarnă şi inima din tine".

— „Nu-mi pasă, mândre soare, de focu-ţi arzător,
„Cât mi-a sufla în faţă un vânt răcoritor.

„Nici de-al tău frig nu-mi pasă, o! gerule de gheaţă,
„Cât vântu 'n miezul iernii nu mi-a sufla în faţă".

SCRÂNCIOBUL

In scrânciobul din culme se dau flăcăi şi fete,
Copile flori de aur, voinici cu negre plete.
— „Iubito, zice unul, pe faţă 'ngălbeneşti,
„Şi ochii tăi în zare cu dor îi aţinteşti!

— „O! dar privesc, iubite, colo în depărtare,
„La cele dealuri nalte, la cea câmpie mare,
„Cum se 'nvârtesc de iute şi cum se limpezesc,
„Unind a lor verdeaţă albastrului ceresc!"

— „Privirea-ta, iubito, se 'ndreaptă către soare?
— „Dar! urmăresc cu ochii cei vulturi şi cocoare
„Cum se întrec cu norii, cum se 'nvârtesc în sbor
„Sub cerul ce se 'ntoarce rotiş de-asupra lor".

— „In ochii tăi iubito, o flacără s'aprinde?
— „Dar; simt că al meu suflet aripele-şi întinde...
„Eu sbor... ah! sbor..." Deodată copila sare 'n vânt,
Şi vrând la cer să sboare, ea cade în mormânt!

VÂNTUL

Vântul e copil sburdalnic, fără milă, nici mustrare,
Care 'mpinge 'n rea furtună toate vasele pe mare,
Şi ca lupul după turme, se alungă după nori,
Şi doboară stejari falnici şi desfoaie blânde flori.

Vântul fură o scânteie şi 'n cirezi el o aruncă,
Privind cum se pierde rodul unui an întreg de muncă.
Apoi merge la copile ce culeg laur de in
Şi râzând le despleteşte, desmierdând albul lor sin.

In tus-patru părţi a lumii turbat vântul se tot duce,
Ca păgânul pe morminturi răsturnând creştina cruce,
Şi de-a morţilor blestemuri alungat fuge nebun,
Printre tufe 'nţepătoare şi nuiele de alun.

Iar când el se 'ntoarce 'n codri, mama lui ce-l tot boceşte
Zile 'ntregi îl scaldă 'n lapte şi de răni îl lecueşte...
„Nu mai plânge, măiculiţă! zice el, aşa cum sunt,
„Când sărut ochii lor veseli, se dau fetele în vânt!"

STELELE

Pe a cerului câmpie cu flori lucii semănată,
Noaptea vine pe furiş
Şi cu-o seceră de aur dela lună 'mprumutată,
Face-un stelnic seceriş.

Iar când soarele apare, vede cerul gol de stele
Şi întreabă întristat:
— „Unde's ochii de lumină, unde sunt fiicele mele,
„Pe ce plai s'au exilat?

— „Mulţi ochi mândri de prin ceruri strălucesc pe-a mele pene!"
Lui, păunul a răspuns!
„Dar luceferii se află la Romănce, pe sub gene,
Unde noaptea s'a ascuns".

De-atunci fete şi neveste se feresc, se tem de soare
Şi cobor genele lor:
Căci ades le fură ochii ş'a lor inimi iubitoare,
Soarele înşelător.

DOUĂ SUFLETE

Două suflete amice de copile pământene
Se 'ntâlnesc în steaua lunii, se privesc duios prin gene,
Apoi stau într'o uimire, una alteia zâmbind,
Şi 'mpreună îşi iau sborul, prin senin călătorind.

— „Tu eşti, dulce surioară? zice una cu mirare,
„Tu, regina frumuseţii, tu, altar de închinare
„Pe pământ deabia în floare, cum se face de-ai murit?
Ceealaltă, vărsând lacrimi, îi răspunde: „Am iubit!"

— „Ai iubit!.. ai trecut raiul!.. ai simţit în primăvară,
„Acea flacără cerească, dulce mult şi mult amară!
„Ai iubit!.. şi tu din vieaţă ai putut, ai vrut să sbori!..
„Unde, unde-ţi sunt rămase virginalele comori?

— „Am lăsat glasul meu dulce unei dulci privighetoare;
„Ochii, murelor din codri; părul falnicului soare;
„Sânul unui crin văratic; gura unui trandafir,
„Şi pământului în jale al meu gingaş suvenir!"

OMUL SINGURATIC

Călăreţul tânăr, singur pe-astă lume,
Işi îndeamnă calul inundat de spume.
Ei de mult pe cale pasă rătăcind!
Calul suflă, omul cântă hăulind:

„Trec prin luncă, lunca-mi zice:
„Singur tu ce caţi pe-aice?
„Vestea-mi spuse c'ai găsit,
„Surioară de iubit.
„Unde-ţi este surioara,
„Ca să-i farmec inimioara,
„Cu parfumuri şi cântări,
„Cu-ale umbrei desfătări?"

Călărețu 'n sânul luncii umbritoare
Simte-o mângâiere dulce-alinătoare.
Dar curând el trece câmpul de mohor.
Calul geme, omul cântă plin de dor:

„Trec pe câmp, câmpia-mi zice:
„Singur tu ce cați pe-aice?
„Pentru scumpul tău odor,
„Am întins verde covor,
„Ș'am pus floare lângă floare,
„Pentru albele-i picioare,
„Ș'am pus rouă dulce 'n flori,
„Pentru blânzi-i ochișori".

Călărețu 'n zare trist se adâncește,
Și pustiul lumii împrejuru-i crește.
Pasări cobitoare trec sub cer sburând,
Calul cade, omul cântă suspinând:

„Astfel lumea 'ntreagă-mi zice:
„Singur tu ce cați pe-aice?
„Vieața fuge! nu jelești,
„Singurel să pătimești?
„Două aripi surioare
„Se înalță pân' la soare.
„Două inimi merg în sbor,
„Pân' la raiu încântător!"

Călărețul jalnic e pierdut în noapte,
Printre reci morminte cu fioroase șoapte.
O fantasmă albă trece lunecând,
Calul moare! omul aude zicând:

„Nemernic este omul ce n'a întâlnit pe cale,
„O gingașă pereche în cursul vieței sale!
„Pe inima lui seacă, ruină părăsită,
„Păiaujenul urzește o pânză încâlcită,
„Prin care nu răzbate nicio simțire bună...
„Ca racla ce-i deșartă, lăuntrul ei răsună!

Călărețul plânge, se înfiorează,
Glasul cel din urmă lânced, trist, urmează:
„In groapa ce-l ascunde e mort de două ori
„Acel ce-i dat uitării de ai lumii trecători!

„In vieaţă a fost singur şi singur după vieaţă.
„Pierdut pe veşnicie in umbra ce-l îngheaţă.
„Ah! el va fi, când morţii ieşi-vor din mo mânt,
Străin pe ceea lume, străin ca pe pământ!"

Tristul singuratic moare 'n jale-amară.
Lângă el suspină buhna solitară,
Iar fantasma albă piere şovăind
Prin albastre flăcări care sbor lucind.

MĂRGĂRINTA DIN MUNCEL

Mama pentru-al ei copil are scumpe desmierdări,
Are inimă cu ochi, are ochi cu sărutări.
Plânsul lui e plânsul ei; orice-l doare pe ea doare
Ea trăeşte pentru el; când el moare şi ea moare!

Mărgărinta din Muncel născu mândru pruncuşor,
Ce muri pe sânul ei legănat cu mare dor,
Ea îl duse la mormânt, lângă inima-i de gheaţă
Legănându-l ne 'ncetat ca şi când ar fi în vieaţă.

Apoi merse la bordei de pustiu amar cuprins.
Leagănul era deşert, soarele 'n cer era stins!
Apoi puse a striga pe câmpii şi zi şi noapte:
„Vină, dragă copilaş, vin' la mama să sugi lapte!..."

Mama fără de copil nu mai are desmierdări,
N'are inimă cu ochi, n'are ochi cu sărutări!...
A doua zi despre zori, pe-un mormânt ea fu găsită,
Pieptul gol, trupul răcit, ţâţa-i de mormânt lipită!

ŞTEFAN VODĂ ŞI CODRUL

BALADĂ

Ştefan Vodă rătăcit
Intră 'n codrul înfrunzit,
Codru-i zice: Domn viteaz!
„Ce-ţi curg lacrimi pe obraz?"
— Ah! îmi plâng ostaşii mei.
„Morţi luptând ca nişte zmei!"
Codrul zice: „Dragul meu,
„Incetează plânsul tău,
„Căci din brazii mei trufaşi,
„Face-ţi-oiu voinici ostaşi,
„Ca să scapi biata moşie
„De păgâni şi de urgie."
— „Fă! răspunde mult voios,
Domnul mândru inimos.

Codru puse a vui,
Brazii a'și însufleți,
Pe stejari a mi-i trezi,
Iar copacii mari și mici
Se făceau ostași voinici.
Și spre Domn înaintau
Și din gură cuvântau
„Să trăiești, Măria ta!
„Hai la luptă, hai Ștefane;
„Du-ne 'n oardele dușmane!"
Ștefan Vodă 'nveselea
Și la luptă purcedea,
Peste munte și muncel
Cu tot codrul după el.
Vai de Ungurul semeț
Ce lupta c'un brăduleț!
Vai de Leah, vai de Tătar
Ce lupta cu un stejar!

ȘTEFAN ȘI DUNĂREA

BALADĂ

— „Dunăre! ce plângi tu oare?
— „Plâng o floare de sub soare,
„Ce din sânu-mi a răpit
„Ștefan Vodă cel cumplit!"
. . . .
Pe cel țărm bătut de valuri,
Sus pe zare, sus pe maluri,
Sunt trei cete de oșteni,
Turci, Tătari și Moldoveni.

Una-i ceata hanului,
Una-i a Sultanului,
Una-i a Ștefanului!
Iar în câmpul cel turcesc
Mii de săbii zângănesc;
Iar în câmpul tătăresc
Mii de arce săgețesc;
Iar în cel moldovenesc
Doi luceferi strălucesc:

Ștefan Vodă cel frumos
Ș'o copilă, chip duios.

Fata plânge, fata zice:
— „Lasă-mă sa fug de-aice,
„O! Ștefane, scumpul meu!"
Domnul zice: „Nu! nu vreu
„Nu, pre sfântul Dumnezeu!
„Că-mi ești dulce la privit
„Și mai dulce la iubit,
„Ca lumina soarelui,
„La lupta viteazului.
— „De-ți sunt dragă, de's frumoasă,
„Ia-mă, Doamne, ori mă lasă."
— „Ba de-a fi să lupt pe dată,
„Chiar cu Dunărea turbată,
„Nu te las nici chiar de-un pas,
„Nici chiar morții nu te las."
— „Apoi dar, rămâi cu bine,
„Că tu n'ai parte de mine!"
Fata zice și s'aruncă
Iute 'n Dunărea adâncă!

Valurile clocotesc,
Pe copilă-o 'nvăluesc
Ș'o asvârl din val în val,
Depărtând de pe mal.

Turcii stau încremeniți,
Moldovenii împietriți
Și Tătarii înlemniți.
Stau și ulii în sburare,
Stau și caii 'n alergare,
Sta și soarele 'n mirare!

Căci deodată ce se vede?
Cine 'n valuri se repede?
Domnul Ștefan cel vestit,
Domnul cel nebiruit!

El s'asvârle nebunește
Și înoată voinicește.

Taie-o brazdă, taie nouă,
Taie Dunărea în două.
Și pe fată mi-o ajunge
Și la piept cu foc o strânge
Și se 'ntoarce fericit
Sus pe malul înflorit.

PUNGULIȚA

DEDICATĂ UNUI SGÂRCIT

O! pungulița dalbă,
„Cu dragoste 'mpletită,
„De-o mână mică, albă
„Și mie mult iubită!

„Minune drăgălașă
„Ce 'ncânți a mea privire!
„Tu care-ai fost părtașă,
„La tainica-i gândire.

„Fii un izvor de bine
„Sărmanilor din lume,
„Ca toți să se închine,
„La dulcele ei nume.

„Fii, pungă adorată.
„O amintire vie,
„De ziua neuitată,
„Când de-a trimis Ea mie

Așa zicea 'n extazu-i
Un tânăr cu iubire,
Și lacrimi pe obrazu-i
Curgeau de fericire!

Dar corbul cel prădalnic,
Tâmpit de bătrânețe,
Rosti: „Nebun și jalnic
„E omu 'n tinerețe!

„Și mintea-i e căzută
„In grea și tristă boală!
„Sărmanul el sărută
„O pungulița... goală!

PE ALBUMUL PRINCESEI AGLAE ROSETTI

DORUL MAMEI

Sburata-i între îngeri,
O! copilaș iubit,
Și m'ai lăsat în plângeri,
Cu dor nemărginit.

De-atunci în flori, în stele,
In tot ce-i luminos,
Prin lacrimile mele,
Văd chipul tău frumos.

De-atunci pe lângă mine,
Te simt ades sburând,
Şi doru-mi după tine
Aleargă suspinând.

Tu rătăceşti prin lume,
Cătând neîncetat,
Iubirea unei mume
Ş'un dulce sărutat.

Ca tine'n rătăcire,
De când eu te-am pierdut.
Te-aştept cu-a mea iubire,
Ca să te mai sărut.

Ah! sbori, ah! fugi, ah! vină,
De lângă Dumnezeu,
Cu-a ta zâmbire lină
Să 'mpaci sufletul meu..,

Căci m'ai lăsat în plângeri,
Cu sufletul cernit,
Sburând tu printre îngeri,
O! copilaş iubit!

Căluţi. — 1866.

PE ALBUMUL DOMNIŞOAREI MARIA DOCAN

Miţulică, dulce floare,
Vai de mine! ce-am aflat?
O albină otrăvitoare,
De guriţă te-a muşcat?

Şi cu boală dureroasă,
Tu drăguţă, te-ai luptat.
Şi din faţa ta voioasă,
Rozele s'au scuturat?

Ardă-o focul de albină
Ce văzându-te-a gândit,
Că se află 'ntr'o grădină
Şi de tine s'a lipit!

Dar n'ai grijă Măriucă!
Viespea crudă va pieri,
Iar tu lângă-a ta mămucă,
Lesne vei reînflori.

Primăvara nu-i departe,
Cu plăcutele-i comori;
In curând a să ai parte,
De-ale tale dulci surori.

Pe-a ta faţă zâmbitoare,
Pe sub ochi-ţi drăgălaşi,
Răsări-vor lăcrămioare
Şi voioşi trandafiraşi.

Iar de vrei să n'ai mâhnire,
Şi să scapi de orice chin,
Te lipeşte cu iubire
De-al mămucăi dulce sin.

Căci în lume prunc şi floare,
Au un înger protector:
Floricelele au soare,
Pruncii au mame cu dor!

PE ALBUMUL DOMNIŞOAREI A. JORA

Eram în tristă singurătate,
Privind omătul căzut din nori,
Iarna cu-a sale mâni îngheţate
Lipea de geamuri albele-i flori;
Şi eu în timpul cel de ninsoare,
Sub cerul negru, plin de furtuni,
Visam la păsări veselitoare,
L'a primăverii scun pe minuni.
Visam l'acele ţări depărtate,
Pe unde fost-am eu călător,
Ţărmuri frumoase şi neuitate,
De poezie şi de amor.
Un dulce oaspe veni atunce,
Un dulce, gingaş, frumos portret,
Trimis de tine ca să-mi arunce
Flori de lumină, flori de poet.
El îmi aduse a ta gândire,
Dorul tău june şi virginal,
Care-mi şoptiră cu 'nduioşire,
De-al poeziei plai ideal.
Atunci natura încântătoare
Undi pe buze-ţi blânde zâmbiri.
Şi 'n ochi-ţi veseli un dulce soare,
Şi pe-a ta faţă vii trandafiri.
Iar eu, ferice şi 'n admirare,
Gândind la tine, am zis cu dor:
„O! tinereţe! cine te are,
„Are un farmec învingător!"

PE ALBUMUL DOMNIŞOARELOR FLORESCU

Intr'o zi veselitoare
Voi, plăcute surioare,
De la rai v'aţi coborît.
La fereastra-mi luminoasă,
Flori din lumea graţioasă,
Zâmbind dulce v'aţi ivit.

Eram trist în suferire,
Dar la dulcea-vă privire,
S'au şters orice negri nori.
O! minuni a primăverii!
Prin voi chiar spinii durerii
Se acoperă cu flori.

Bucureşti, 1868, Iunie.

PE ALBUMUL D-NEI Z.

Sunt ore de jale fără mărginire
Când sufletul simte dor de pibegire

Ş'ar vrea ca să treacă de-al lumii hotar,
Scuturând din aripi al vieţii amar.

Dar sunt şi pe lume ore fericite
Atât de frumoase şi 'ndumnezeite,

Cât îngerii însuşi din cer se scobor
Şi dau pentru ele nemurirea lor.

Tu, a ţării mele fiică mult iubită,
Mamă cu durere, inimă cernită!

Ah! din a mea ţară de ce vrei să sbori,
Ca floarea din câmpuri, ca roua din flori?

Ştiu bine că cerul te 'ndeamnă în taină,
S'anini pe-ai tăi umeri albastra lui haină.

Ştiu că suveniru-i dulce şi senin
Naşte-ades în pieptu-ţi un amar suspin,

Căci el te'ngână şi ziua şi noapte,
Cu-ademeniri scumpe, cu duioase şoapte,

Şi-ţi arată 'n stele, ca să sbori la ei,
Doi copilaşi gingaşi, doi albi îngerei...

Cerul n'are milă!... el în veci răpeşte...
Tot ce 'n vieaţa noastră ne înveseleşte,

Visuri, tinereţe, flori şi copilaşi,
Ai inimei noastre oaspeţi drăgălaşi.

Astfel te atrage acum şi pe tine.
Spre a sale plaiuri cu cereşti lumine,

Unde se înalță tot ce pe pământ
E mai scump, mai gingaș, mai frumos, mai sfânt!...

Dar când te atinge negrul vânt de jale,
N'auzi totodată glasul țării tale.

Acel glas cu lacrimi ce-ți zice uimit:
„Fiica mea aleasă, o! suflet iubit!

„Patria cerească este o minune,
„Ce ochii răpește și mintea răpune,

„Prin a sale raiuri pline de 'ncântări,
„Unde copilașii râd în desmierdări.

„Nu e destul însă că i-ai dat doi îngeri?...
„Ah! n'asculta glasul nopților de plângeri!

„Căci și eu am raiuri, și eu te iubesc.
„Și eu pentru tine vreau să înfloresc;

„Tu să fii în sânu-mi atât de ferice,
„Dor să nu-ți mai vie de-a sbura de-aice".

1856.

PE ALBUMUL UNEI COPILIȚE PARIZIANE

Copiliță albă! este 'n lume-o țară
Dulce și frumoasă ca o primăvară.

Acolo sunt pasări, acolo sunt flori
Și copii ca tine dulci, mângâietori.

Dar acuma floarea zace la pământ!
Pasărea sburat-a ș'a pierit în vânt,

Și văzduhul geme de un lung suspin,
Și copilul plânge pe al mamei sin.

Căci un duşman aprig, o cumplită fiară,
A trecut hotarul ş'a intrat în ţară!...

Tu, copilă albă, suflet îngeresc!
Pentru noi te roagă Domnului ceresc,

Şi sărmana ţară de-a fi iar ferice,
Inimile noastre noastre pentru tine-or zice:

„Pe-ale vieţii unde să pluteşti uşor,
„Ca o floare vie pe un lin isvor.

„Steaua fericirii pe-a ta frunte albă
„Să reverse raze împletite 'n salbă!"

Paris, 1848.

PE ALBUMUL DOMNIŞOAREI X.

Tu ce de mine mult departe
Doreşti, nerăbdătoare,
Să scriu pe-a ta frumoasă carte
O strofă 'ncântătoare.

Fiinţă albă, serafie,
Copilă graţioasă!
Am pentru tine-o poezie,
Ca tine de frumoasă;

Dar ca s'o scriu aş vrea o pană,
Din aripa-ţi divină,
Ş'o rază vie diafană,
Din alba ta lumină.

Cu-acea rază mult iubită,
Mi-aş face-un dulce soare,
Ce'n vieaţa mea re'ntinerită
Ar arde cu splendoare.

Cu pana ta din aripioară,
Aş scrie că tu eşti,
O Mărioară-Florioară,
Din lumile cereşti...

Prin armonii duioase-aş spune.
La roze şi la stele,
Că eşti o gingaşă minune,
Mai scumpă decât ele.

Şi închinat la al tău nume,
Al tău poet ferice,
Prin visuri dulci în altă lume,
S'ar înălţa de-aice.

M'aş duce 'n sferele senine,
Lipit de sânul tău,
Şi te-aş purta voios cu mine,
In veci pe sânul meu,

Şi de amor şi de plăcere,
De-a noastre desfătări,
Aş anima acele sfere
Cu falnice cântări!...

Dar ce zic? Unde mă răpeşte
Avântul poeziei?
In care plaiuri rătăceşte
Aripa fanteziei?

Uit că tu ești în primăvară,
Pe țărmuri înflorite,
Iar eu plecat sunt către seară,
Pe câmpuri vestejite!

Tu cânți în razele de soare,
In a juniei boruri!
Eu cânt în umbra 'ntristătoare,
In valea cea de doruri;

Tu zici: „Ferice-i de-a fi jună,
„Frumoasă și iubită,
„Purtând pe frunte o cunună,
„Cu roze 'mpletită!"

Eu zic, privind cu 'nduioșire
La fața ta divină:
„Ah! trist e omu 'n pribegire,
„Când lume-ai de flori plină.

„Trist e deșertul ce se întinde,
„Pe sub amurgul vieții,
„Când vezi cum soarele s'aprinde,
„In faptul tinereții!

„Amar e de-a privi în zare,
„Un sbor de năluciri
„Ce, fuge, fuge 'n depărtare,
„Cu tainice zimbiri,

„Fantasme albe de iubire,
„Care dispar în vânt,
„Lăsându-ne în părăsire
„Plecați pe un mormânt!"

STROFE DESPERECHIATE

I

In pulberea dusă de vânturi
Sub pașii noștri călători:
Cată-i luată de pe flori
Și câtă, vai! de pe mormânturi!
Voi ce purtați cupa la gură,
Ah! deșertați cupa deplin...
A morților cenușă sură
Presară-ades dulcele vin!

II

Inger căzut! înfipta-i piciorul tău în tină,
Mișcând din vreme 'n vreme aripele 'n lumină.
Putea-vei scăpa oare din glodul ce te-a prins?
Vai! chiar pe-a ta aripă noroiul s'a întins!

III

Privind fără 'ncetare prostia, omenească,
De lung urît cuprinsă, Eternitatea cască!

IV

Din crinul palid ce cade, moare,
Alt crin răsare viu pre pământ.
Tu, copiliță, ai murit floare
Ş'ai sburat înger de pe mormânt.

V

Când ochiul se deschide în faptul dimineţii,
Cu razele luminii uneşte pe-ale vieţii,
Şi cerul şi pământul în el se întâlnesc
Şi'n dulce oglindire voios se înfrăţesc.

VI

Te-ai dus în raiul cu dulci lumine,
Dar nu eşti moartă tu pentru mine!
Eu jumătate sunt în mormânt,
Tu jumătate eşti pe pământ!

VII

Sculptor cu mâna aspră! Acel care 'n urgie
Sculptează Libertatea în formă de sclavie,
Ca trist fior de moarte se strecură prin lume,
Şi chiar mormântul rece respinge al său nume.

VIII

Măreţul Rege, mândru de sceptrul său puternic
Ce-apasă fruntea goală poporului nemernic,
Se crede deopotrivă cu însuşi Dumnezeu!
Un singur om pe lume înfruntă visul său,
Zicându-i: „Tu ai sceptrul cu care sapi pământul,
„Eu, cioclu, am lopata cu care-ţi sap mormântul!".

NOTE

PASTELURI

Sania

Iată-o gingașă mlădiță cu șirag de mărțișori...

Numele de mărțișori este dat crengilor de lozie îmbobocită cu muguri argintii. Românii le culeg și le anină în casele lor ca un semn iubit de primăvară, în ziua de Florii.

La gura sobei

Omer a compus *Iliada* și *Odisea* din tradiții și poate chiar din fragmente de poeme poporale. Ariosto a scris fantastica epopee *Orlando* de pe legendele cavalerești răspândite în Italia și ilustrate prin imaginația poporului iubitor de minuni.

Poporul dar este isvorul celor mai poetice creații, celor mai nepieritoare opere; și poeții mari, care apar ca niște rari meteori, nu sunt decât revelatorii măestri ai poeziei popoarelor, concentrată în sânul lor.

Poveștile noastre reprezintă o comoară atât de bogată în iscodiri ingenioase, în imagini feerice, în flori de grațioasă poezie, că de s'ar naște în România un nou Ariosto, el ar compune un poem de aceeași valoare neprețuită ca poemul lui *Orlando*.

In ele găsim o limbă armonioasă și perioade întregi versificate, încât lesne s'ar putea crede că poveștile ar fi poeme antice prozaite cu timpul. In ele aflăm producerile unui geniu fecund și original, precum: Feți-Frumoși cu părul de aur, fete de împărați atât de frumoase că par a fi rupte din soare, cai năsdrăvani ce sboară în naltul cerului, șerpi cu solzii de aur care au cuiburi pline de pietre scumpe, cerbi care duc între coarne leagăn de zâne, pasări măestre cu graiu omenesc, pajuri ce locuesc în fundul pământului, în lumea neagră, mere de aur care se prefac în palaturi împărătești, furci de argint care torc singure, poduri de oțel, copaci cu poame de rubin și de smarald, etc. etc.

In ele mai întâlnim ființe fantastice care ne-au speriat în copilăria noastră: Balauri, zmei, uriași ca Sfarmă-Piatră și ca Strâmbă-Lemne, câini

cu dinţi de criţă... etc. In ele mai găsim zeii Păgânismului sub figuri de sfinte creştine : sfânta Mercure, sfânta Joe, sfânta Vineri şi pe mult frumoasa Ileana Consinzeana, imagina cea mai graţioasă ce a ieşit din inima poporului român.

Şi dacă vom studia poveştile noastre cu luare aminte, dacă le vom compara cu unele perioade din poemul *Orlando*, vom descoperi în cuprinsul lor diverse tablouri, scene şi chiar eroi şi eroine care figurează sub alte denumiri în opera lui Ariosto.

Sfârşitul iernei

S'au dus zilele Babei şi nopţile vegherii.

Românul caracterizează sub forme poetice sau glumeţe toate variaţiile timpului. Astfel îi place a numi zilele Babei, zilele cele dintâi ale lunii lui Mart (*Giboulées de Mars)*, pretinzând că ele sunt nesuferite, ca o babă care se ceartă necontenit şi plânge, se boceşte şi nu lasă pe nime în pace. Insă adevărata denumire de zilele Babei e bazată pe sărbătoarea Dochiei (baba Dochia) ce cade la începutul lui Mart.

Acele zile sunt urmate de zilele cocostârcului, ale mieilor, ale ciocârliei, ale rândunelelor, etc., care prevestesc reintoarcea în ţară a pasărilor pribegite de cu toamnă şi epoca naşterii mieilor.

Noaptea

E vreo tabără de care, sau rond de tricolici?

Tricolicii fac parte din lumea fantastică a strigoilor, a moroilor, a vârcolacilor (vârcolici), a sburătorilor, etc. care apar în basmele şi în superstiţiile poporale.

Rodica

A ieşi cu plin dinaintea unui călător sau muncitor este un semn de bun augur. (Tradiţie poporala).

Concertul în luncă

Lumânărele 'n floare sunt florile numite : Lumânărica Domnului.

Puntea

Ce-i scăldată în năvalnic şi'n sân poartă odoleană,

Fetele dela ţară îşi fac scăldătoare de năvalnic (Pteris) şi poartă pe ele flori de odoleană (Valeriana), pentru ca sa devie mai atrăgătoare.

Linda Raia

Fiica celui de pe urmă rege arab, Boabdil, care a stăpânit Grenada.

Şi Maurii din Vega...

Vega e câmpia mănoasă ce se întinde sub zidurile Grenadei.

Calea Robilor

Românii dau nume de Calea Robilor acelei aglomerări de stele care formează pe faţa cerului un soi de râu luminos... (*voie lactée*). Pe timpul năvălirii Tătarilor, robii care scăpau din mâinile lor se întorceau la Moldova, luându-se după direcţia acelui fenomen ceresc.

Buchet

Vinteş, Graur

Nume de cai din poveşti.

Mandarinul

Care 'n vârf e 'mpodobită d'un bumb galben de cristal,

Bumbii de cristal, prin diversele lor colori, desemnă ranguri Mandarinilor. Coloarea galbenă e cea mai distinsă.

Plin de monştri albi de fildeş şi de jaduri preţioşi

Jadul e o piatră foarte scumpă şi apreciată de Chinezi.

Turnuri 'nalle şi pagode unde cântă vechiul bonz

Bonz e preot chinez.

De răsunetnl metalic al tam-tamului de bronz

Instrument de metal în formă rotundă, care produce un sunet prelungit când e lovit, şi care servea la ceremoniile religioase.

Iată-o joncă aurită pe albastrul apei line,

Joncă e o corabie chineză de-o formă bizară.

C'ar voi s'o mai oprească printre arborii pitici,

Una din cele mai stranii fantezii ale Chinezilor consistă a reduce toţi arborii la proporţii de copăcei pitici, în grădinile lor.

Valul lui Traian

La început Romanii nu se serveau decât de *lintres* (luntre) formate din copaci scobiţi; în urmă ei se dedară la navigaţie, şi avură vase de răsboiu, numite *naves longae, bireme, trireme*, etc., care purtau nume înscrise pe *proră*, erau mişcate de vâsle şi de suflarea vântului în *vela* (veluri), şi aveau un lest de nisip, *saburra* (savură).

Armata romană era compuă de legioane; fiecare din acestea cuprindea zece *cohorte* sau şease-zeci de *centurii*, în total 6000 de ostaşi. De toată legioana erau lipiţi 300 cavaleri devizaţi în zece escadroane numite *turma*, iar fiecare scadron în trei *decurii*.

O legioană se compunea de trei soiuri de fantasini: *hastati, principes* şi *triarii*; iar cu timpul se mai adăogi un al patrulea corp format de *veliţi, sagitari* şi *ferentari*, care fiind uşor înarmaţi, luptau afară din ranguri. Cei mai mulţi erau străini şi fiecare soldat avea şapte *javeline* (lănci) de aruncat în duşmuni.

Armele Romanilor erau *javeline, arcul, scutul, coiful, zalea (lorica), caliga*, un soi de încălţăminte ţintuită, care acoperea piciorul drept. Oastea se găsea sub comanda tribunilor şi a centuriilor, care purtau vergi de vie ca semnul de rangul şi atribuţiile, lor. După centurii veneau alţi şefi numiţi *optiones* şi *signiferii*, purtători de stindarde. Comanda supremă aparţinea *Consulului*, care îşi alegea locotenenţii săi generali *(legati)*.

Generalul purta o manta, *paludamentul* sau *chlamys*, roşie cu bordură purpurie. Ofiţerii şi soldaţii purtau în timp de război o haină numită *sagum*, soiu de manta deschisă; iar *toga* era haina lor în timp de pace.

VARIA

Moara de vânt

Cu renume sfânt

Dealul Mitropoliei din Bucureşti, unde e Camera Deputaţilor.

L E G E N D E

DUMBRAVA ROŞIE

POEM ISTORIC

(1497)

DEDICAT AMICULUI MEU C. NEGRI

I

VISUL LUI ALBERT

Albert, craiul Lehiei, făcut-a un vis mare,
Un vis de năvălire, de 'nvingeri glorioase!
El se văzu puternic, pe-un armăsar călare,
Infiorând cu spada-i popoare numeroase.

Din Miază-zi fierbinte, în recea Miază-noapte,
Din Răsăritul mândru l'Apusul lucitor,
El auzi prin visu-i mii, mii de mii de şoapte,
Crescând în sgomot falnic, gigantic, imnător,
Un uragan de glasuri ce clocotea prin lume
Purtând, nălţând cu fală un nume... al său nume!

Albert, craiul Lehiei, trufaş, semeţ, uşor,
Ademenit, se crede stăpân pe viitor,
Ş'aruncă ochi de pradă pe ţările vecine:
„Care din ele, zice, mi-ar conveni mai bine?"
El stă puţin pe gânduri, apoi cu mare glas:
„Moldova este pragul întâiului meu pas!
„In ţara acea mică, neîncetat lovită,
„De duşmani fără număr şi 'n veci nebiruită,
„In care toţi bărbaţii sunt zmei ce s'au luptat
„Cu Leahul, cu Maghiarul, cu Turcul încruntat,
„Şi unde pe sub iarbă câmpiile frumoase
„Ascund troiene albe de-a duşmanilor oase,
„Un Domn viteaz, un Ştefan, adună de mulţi ani
„O glorie ce-i demnă de-ai lumii suverani.

„Voi merge la Moldova, la Ştefan drept voi merge,
„Şi luciul de pe frunte-i cu spada mea voi şterge,
„Iar lumea îngrozită, privind spre Răsărit,
„Vedea-va 'n loc de soare al meu chip strălucit!"

A zis, şi 'n nerăbdarea-i pe lângă el în grabă,
Adună-a lui armată deprinsă la omor,
Urdie numeroasă de fiare ce se 'ntreabă:
„Spre care orizonuri sălta-vom noi în sbor?
„In care parte-i hoitul promis l'a noastre ghiare,
„Să-l rupem într'o clipă, să-l roadem, înghiţim?
„In care ţări: teutone, române sau maghiare
„Vrea Albert, Craiul nostru, pustiul să-l lăţim?"

Aşa zicea cu o fală a lui Albert oştime
In cete adunate pe câmpul din Dombrova.
Când prin văzduh deodată, o gură din mulţime
Rosti cu glas de taur sălbatic: la Moldova!
Ura! strigă Lehimea întocmai ca un tunet,
Şi văi şi munţi şi codri răspunseră 'n răsunet
Ura!... şi 'n dor de sânge armata crunt aprinsă
Ca un şiroiu de toamnă pe drumuri se întinse
Cu tunuri largi şi grele, cu flinte lungi, cu spade,
Ce vii luceau la şolduri şi 'n teacă zingheneau,
Mergând toţi, cai şi oameni, să calce şi să prade.

In fruntea lor magnaţii mândri, bătrâni şi tineri:
Toporski, veteranul ce poartă barbă albă.
Inconjurat de neamuri: feciori, nepoţi şi gineri,
Formându-i o vitează şi glorioasă salbă.

Grodeck, zis *falcă-tare*, ce 'n gândul lui se jură
Atâţi Români să darme câţi are dinţi în gură.
Zciusko neîmpăcatul cu braţe lungi şi tari
Care 'n Bugeac ucis-a trei sute de Tătari.
Biela cel nalt, subţire ca trestia de baltă,
Ce 'n lupte sângeroase ca dânsa se mlădie,
Cu sabia-i turcească tăind în carne vie,
Pe când fugaru-i sprinten nechează, muşcă, saltă.

Gorow şi Zablotowski, amici juraţi pe moarte
Să 'mpartă soarta bună, să 'nvingă rele soarte,
Şi care în trei rânduri scăpat-au din robie
Prin degetele morţii trecând cu vitejie.
Ei sbor pe doi cai gemeni, râzând în hohot mare,

Cu alţi ca dânşii tineri, baroni, comţi Palatini:
Glence din Pocuţia, Zbaloş Litfan, ce are
Un cârd pletos de zimbri în codri de arini,
Gavril de Moraviţa, fraţii Grotow, Huminski,
Mardela Veneticul, Tecelski şi Pruhninski,
Iarmeric Mazovitul şi Kozjatic Ucranul,
Ce creşte cai sălbatici şi-i prinde cu arcanul.

Ei merg, bătând din pinteni!... Sburdalnica lor ceată
Străluce de departe în haine poleite:
Dulămi cu flori de aur la piept împodobite
Şi 'ncinse cu paftale de piatră nestimată;
Ciapce purtând un vultur şi pene la mijloc,
Incălţăminte roşii de piele de Maroc,
Şi frâe ţintuite, şi argintate şele,
Şi armorii cusute pe colţuri de harşele.

Ei merg jucându-şi caii, şi vesel între ei,
Vorbind de cai, de lupte, de-amor şi de femei,
Tot ce-i mai scump în lume şi dă un farmec vieţii
Pe timpul mult ferice şi viu al tinereţii.
Ei merg precum ar merge la simplă vânătoare,
Glumind în nepăsare de moartea ce-au să 'nfrunte,
Urmaţì de steaguri multe, urmând în foc de soare,
Pe Hatmani, capi de oaste, cu Regele în frunte...
Şi astfel în Moldova ei dau cu toţi năvală!
Dar, când trecu hotarul, al Regelui cal tare
Se poticni... O buhnă ţipă în ziua mare
Şi moartea-şi găti coasa în acea zi fatală!

II

ŢARA IN PICIOARE

Ce vuet lung de care, ce tropot surd de vite,
Ce freamăt de suspinuri, de glasuri năduşite
S'aud în sânul nopţii prin neagra 'ntunecime
Şi către munţi se 'ndreaptă l'a codrilor desime?
Din când în când sub nouri, trecând ca o săgeată,
Clipeşte o lumină, şi ca prin vis arată
Bătrâni cu fruntea goală plecată spre pământ,
Femei cu prunci în braţe şi pletele în vânt,
Copile spăimântate mânând turme de oi
Şi flăcăuaşi în fugă mânând cârduri de boi.

Pe jos, pe cai, în grabă toţi părăsindu-şi satul,
Fugind cu vaet, lacrimi, căci i-a ajuns păcatul.
Se duc pribegi şi palizi să cate-adăpostiri,
In fund de codri 'n peşteri, în sân de mânăstiri.
Dar unde sunt bărbaţii, voinicii, junii ţării,
Să-şi apere părinţii, nevestele şi pruncii?
Când suflă grea furtună pe ramurile luncii
Ş'o sgudue, ş'o darmă, ah! unde sunt stejarii?
Stejarii sunt la locul lor, faţă cu furtuna!
Acum de zece zile şi zece nopţi într'una
Din munţi şi pân' la Nistru, pe culme şi pe dealuri
Lungi buciume răsună dând tainice semnaluri;
Şi călăraşi din fugă, prin sate, prin oraşe
Crainesc: „Săriţi cu toţii pe Liftele trufaşe!
„Viteazul Ştefan Vodă vă cheamă 'n vitejie.
„Cine-i mişel să fugă, cine-i Român să vie!"
Toţi au răspuns: „Trăească Moldova!" şi s'au dus.

Pe loc tot omul verde ce poartă capul sus
Şi-a sărutat odorii, şi-a ascuţit toporul,
Şi-a prins din câmp fugarul ce-i sprinten ca o ciută,
Apoi, făcându-şi cruce, zicând un: Doamne-ajută!
Ca şoimul de la cuibu-i voios şi-a luat sborul.

Astfel din ţara 'ntreagă plec cete înmiite
Cu arce, barde, coase şi ghioage ţintuite,
Purtând căciuli de oaie, mintene 'n flori cusute
Şi barbe neatinse, al bărbăţiei semn.
Ei merg de-a-drept prin codri, pe lungi cărări pierdute,
Călări pe şele goale cu scările de lemn.
Şi trec în sbor prin arbori ca demoni de urgie
Şi umbra scânteiază de-a ochilor mânie.
Tot astfel şi boierii, stăpânii de moşii,
Inconjuraţi de gloate, din casele lor pleacă
Privind cu mulţumire sburdalnicii lor fii,
Cum ştiu să-şi poarte caii şi 'n fugă să se 'ntreacă.
Soţii, surori şi mame suspină 'n urma lor;
Dar ei alerg ferice la câmpul de omor.

Coman de la Comana, un urieş de munte,
Ce intră prin bârloage şi prinde urşii vii,
Aduce după dânsul mulţi vânători de frunte,
Născuţi pe plaiuri nalte, trăiţi în vijelii.
Balaur de la Galu, Ciolpan din Pipirig,
Râd şi de frigul morţii cum râd de-al iernii frig,

Şi mulţi cobor din munte ca lava din vulcan,
De soiul lui Balaur, de soiul lui Ciolpan.
Velcea, bastard lui Şerpe, ca şarpele de apă,
Alunecă prin duşmani şi mult cumplit îi muşcă.
In luptă, când i-e sete, cu sânge se adapă
Şi drept potir el are o ţevie de puşcă.
El vine din Hârtoape cu Purice-Movilă
Şi cu Roman-Pribeagul ce nu mai ştiu de milă.

Scheianul şi Mircescul, vecini de pe Siret,
Invingători de Unguri, s'au prins cu jurământ,
Nici chiar sub braţul morţii să nu dea îndărăt
Pân' n'or intra cu Leahul pe-al Leahului pământ,
Şi Zimbrul dela Schee şi Zimbrul din Mirceşti
Se duc să ia în coarne pe vulturii Leşeşti,
Bătrânul Matei Cârjă are 'mprejurul lui,
Cinci sute de năprasnici ce vin despre Vaslui
Toţi Rahoveni!... Iar Cârjă, om înţelept şi harnic,
E 'n floare când se simte călare pe Şargan.
Glumeţ, îi place-a zice lui Negrea, viteaz darnic:
„Am să mă fac, nepoate, din Cârjă buzdugan!"
Negrea zâmbind, răspunde: „Ai cârja bătrâneţii
„La sfaturi, iar în luptă ai braţul tinereţii".
Şi, ajungând cu toţii la Rahova de vale,
O cruce luminoasă li se arată 'n cale.

Aşa cu mic, cu mare, apărătorii ţării,
Ieşiţi ca frunza 'n codri la vântul primăverii,
Din văi adânci se urcă, din piscuri se cobor,
Trec râpele în salturi, trec râurile 'n not
Ş'aleargă 'n neodihnă, voinicii, cât ce pot
La glasul ţării scumpe ce-i cheamă 'n ajutor,
Merg unii cu grăbire spre codrii Bucovinei
Ş'acolo se adună la strâmtele potici,
Pândind, ca vânătorii mişcările jivinei,
Şi tot rugând; „Fă, Doamne, să treacă pe aici!"
Merg alţii la Suceava să facă pe Albert
A pierde oaste multă şi mult timp în deşert!
Iar alţii la Cotnarul iubit şi podgoriu
Pe unde sta cu oastea, Bogdan, domnescul fiu,
Tăut cu mintea coaptă, Costea cu ochiu semeţ
Şi Trotuşan şi Boldur cu suflet îndrăsneţ,
Şi unde Ştefan Vodă înfipt-a steagul său
Strigând la cer: „Ajută-mi, o! Sfinte Dumnezeu!"

III

TABĂRA LEŞEASCĂ

Pe-o culme prelungită ard mii şi mii de focuri.
Ca stele semănate în numeroase locuri,
Se pare că tot cerul căzut e pe pământ
Şi c'a rămas în urmă-i un haos, un mormânt,
Atâta întristare, ş'atâta 'ntunecime
Imprăştie pe boltă a norilor desime.

Un sgomot lung se 'nalţă din culmea luminată,
Unindu-se în aer cu tunete cereşti,
E sgomotul orgiei!... Iar zarea depărtată
Roşeşte 'n foc de codri şi sate româneşti.

Aici beţii şi danţuri şi chiote voioase,
In fund suspinuri, vaet şi plângeri dureroase!
Aici de pofte rele sunt ochii toţi aprinşi,
Acolo curge sânge, acolo's ochii stinşi,
Căci astăzi celebrează Lehimea 'n sărbătoare
Victoria dorită a zilei viitoare!

Ostaşii pretutindeni formaţi în dese grupe
Frig boi întregi, rup cărnuri ca lupii flămânziţi,
Destupă lungi antale, beau lacom fără cupe,
Se ceartă, râd în hohot şi urlă răguşiţi.
Ca dânşii, câni din lagăr la praznic luând parte,
Schelălăesc sălbatic, rod oasele deoparte
In mijlocul orgiei turbate ce tot creşte:
Iar printre câni şi oameni pe iarbă stau căzute,
Femei, prada orgiei, cu minţile pierdute...

Şi însă vântul nopţii prin lagăr vâjâeşte
Ş'un glas din umbra neagră la toţi strigă de-a-rândul
„Orbi! orbi! la masa morţii voi vă mâncaţi comândul!"

Magnaţii juni, sub corturi, pe perne de mătasă
Deşartă cupe pline cu vin dela Cotnar,
Cântând cu fericire: „De vieaţă rea nu-mi pasă!
„Iubita-mi e pe braţe; în vieaţă nu-i amar!"
Şi fiecare strânge la pieptu-i cu 'nfocare,
O fiică de-a Podolii frumoasă şi bălaie,

Cu buze pârguite la foc de sărutare,
Şi ochi ce'noată-albaştri în galeşă văpaie.
Şi fiecare simte că minte-ai se desfrână;
Având lângă-a sa gură o gură voluptoasă,
Şi 'n braţe-i o copilă ce râde amoroasă,
Ş'un sân rotund ce saltă vioi sub a sa mână.
Ferice mult ferice de dânşii!... faţa râde.
Inima sboară, raiul în cale-i se deschide.

Şi însă vântul nopţii prin corturi vâjâeşte,
De tunete cumplite văzduhul clocoteşte,
Ş'un glas pierdut în umbră tot strigă ne'ncetat;
„Orbi, orbi! moartea v'aşteaptă, c'un ultim sărutat!"

Cortul regal e splendid! Duzini de candelabre
Revarsă-a lor lumină pe-o masă ce se 'ntinde,
Sub table încărcate de scule şi merinde
Şi sticle largi cu vinuri Spaniole şi Calabre.
In mijloc stă'n iveală un cerb de patru ani,
Incins pe-a sale laturi cu şiruri de fazani.
Şi două piramide de fructe mai alese,
In Asia 'nflorită crescute şi culese.

Albert în fruntea mesei luceşte ca un soare
Inconjurat de oaspeţi în haine de splendoare.
La dreapta-i, al său frate mai june, Sigismund,
Apare 'ntr'o dulamă de roş postav de Lund.
La stânga-al Cameniţei episcop vechiu, Lozinski,
Ş'alăturea cu dânşii se văd: Sbignev Ţenczynski,
Cu Herbor Lucasievitz, Padlowski Castelanul
Radomiei, şi Creslau Roza, numit Decanul,
Şi graf Ioan de Tiffon, magisterul Prusiei,
Care-a adus la luptă cinci sute de Cruciaţi,
Şi falnicii Toporski, vechi neaoşi de-ai Lehiei,
Şi alţi de frunte nobili, din cei mai însemnaţi.
Toţi gustă din merinde, deşartă largi pahare,
In sunetul metalic de vesele fanfare!
Şi sângele prin vine se scurge mai fierbinte,
Ş'avântul creşte 'n suflet şi nebunia'n minte...
Când Regele ridică o cupă de vin plină,
Şi glasul său puternic acest toast închină:
„Eu Albert, Domnul vostru şi al Lehiei Rege,
„Intrat-am în Moldova ca leu învingător!
„Mani este ziua luptei... Nimic nu s'a alege
„De Ştefan al Moldovei şi de al său popor.
„Cum beau această cupă, aşa mândra Lehie

„Să 'nghită-această ţară! Aşa să fie!"

„Fie!"

„Vivat! Ura! trăiască Albert mult glorios!"
Răspund mesenii aprigi c'un răcnet sgomotos,
Şi lagărul răsună în lungă depărtare...
Dar iată că la uşă un om străin apare,
Cu pieptul gol, cu păru 'n vânt, cu ochiu focos;
El spre Albert! ţinteşte privirea-i rătăcită,
Face doi paşi strigă: „Deşartă-ţi cupa jos,
Albert, de rele soarte ţi-e cupa otrăvită".
Toţi se reped cu'un urlet şi mâna pe el pun.
„Lăsaţi-l, zice craiul; e Sropski cel nebun!"
Şi iar înnalţă cupa, râzând de-o aşa larmă..
Dar cupa lângă buze-i în mâna lui se sfarmă,
Ş'un trăsnet lung deodată în ceruri bubueşte,
Şi 'n cortul plin de umbră furtuna năvăleşte,
Şi masa se răstoarnă. şi cortul se urducă...
Iar pe câmpii, sub fulgeri, aleargă o nălucă.

IV

TABARA ROMÂNĂ

O tânără pădure de ulmi şi de stejari
Ascunde oastea română prin junii săi tufari.
Misterul şi tăcerea în sânul ei domnesc,
Dar marginile sale sunt palid luminate,
De flacările triste ce pâlpâe în sate
Şi veselele focuri din lagărul leşesc.
Prin arbori şi prin ramuri, din vârfuri până'n poale,
Din când în când luceşte oţel de săbii goale
Şi ochi de lei, de vulturi, de leoparzi sălbatici,
Ce ard sub vălul nopţii ca nişte roşi jăratici,
Căci ei s'aţint cu jale şi se opresc cu ură,
Din zarea 'nflăcărată pe lagărul vecin,
Şi tot Românu 'n suflet pe sufletu-i se jură,
Cu a-l duşmanilor sânge să stingă-al ţării chin.
Dor crunt de răzbunare! greu, aspru jurământ,
Ce sapă 'n întuneric un larg, profund mormânt,
Ici, colo, prin poiene stau pâlcuri de oşteni:
Arcaşi de la Soroca, năprasnici Orheieni,
Aprozi, copii din casă, curteni şi lefecii,
Toţi oameni tari de vână şi oţeliţi în foc,
Deprinşi a-şi trăi traiul în timpi de voinicii

Ş'a da mâna cu moartea fără-a mişca din loc.
Ei poartă pe-a lor frunte, pe braţele lor groase
Şi 'n piepturi brazde multe, hieroglife sfinte
Cu paloşul săpate ce spun ş'aduc aminte,
De lupte urieşe, de fapte glorioase!
Şi 'n vieaţă-i fiecare şi-a câştigat un nume,
O falnică poreclă, un titlu de strămoş;
Mihul, Păun de codru, Balaur, Alimoş,
Ursul şi Pală-Dalbă, Grozan şi Sparge-Lume!
Eroi de vechi balade ce s'au păstrat în minţi
Trecând în moştenire la fii de la părinţi.
  Lungiţi pe muşchiul verde şi domolind fugarii
Ce sburdă pe 'ntuneric şi desfrunzesc tufarii
Voinicii buni de luptă şi bucuroşi de glumă,
  Astfel grăesc:

— „Grozane! ce-o fi ziua de mâni?"
— „O fi la unii mumă, o fi la alţii ciumă,
„Amară pentru Lifte, şi dulce la Români."
— „Amin! să dee Domnul!"

— „Va da, măi Pală-Dalbă!
„Ş'o fi precum la Baia n'o fi ca'n Valea Albă!
„Unde-am văzut pe Ursul gonit de şase Turci."
— „Gonitu-m'au pe mine, dar i-am urcat în furci!"
— „Va fi precum la Scheie, unde-aţi văzut în silă
„Maghiari schimbaţi în iepuri, ş'un Purice'n Movilă.
„Va fi precum la Lipneţ cu dumbrăvioara verde,
„La Rahova pe unde şi azi Turcul se pierde,
„La Grumăzeşti, pe maluri, unde Cazacul Jură,
„Pe mine, chiar pe mine m'a încrestat la gură!"
— „Te a încrestat păgânul, dar când el vru de viu
„Innot să treacă Nistrul o păţi rău, fârtate,
„Căci de pe mal în fugă tu i-ai sărit pe spate
Şi l-ai trimis sub Nistru să-şi cate un sicriu."
— „Bine-i făcuşi, Grozane! E scris în cele sfinte:
„Chiar apele să fie vrăjmaşilor morminte!"
— „Aşa e ţara noastră!... e bună pentru vii,
Şi pentru morţi e bună."

— „De-aceea 'n astă ţară
„Vecinii dau năvală cu sutele de mii.
„Urând vieaţa la dânşii, le place aici să piară!"
— „Le place, dar, Păune, şi noi le facem placul.
„Ei cred c'aici e raiul, ş'aici găsesc pe dracul.
„Când Ştefan e 'n picioare, când versul lui ne spune:

Ştefan, Ştefan Domn cel Mare,
Seamăn pe lume nu are,
Decât numai mândrul Soare!

Din Suceava când el sare,
Pune pieptul la hotare,
Ca un zid de apărare!

Braţul lui fără 'ncetare,
Bate oardele Tătare,
Bate cetele Maghiare,

Bate Leşi din fuga mare,
Bate Turci pe zmei călare
Şi scuteşte de 'ngropare!

Lume 'ntreagă stă 'n mirare!
Ţara-i mică, ţara-i tare
Şi vrăjmaşul spor nu are!

— „Trăiască Ştefan Vodă!... Mulţi duşmani vin la noi,
„Dar cât vin de năprasnici, puţini fug înapoi."
— „Păcatul lor îi mână, sărmanii, ca pe-o turmă,
„Şi moartea le stă 'n cale, şi moartea le stă 'n urmă."
„De-aceea la Moldova vezi floare lângă floare.
„E îngrăşat pământul cu sânge."
— „Aşa e, frăţioare:
„Dar cresc bujorii mândri din sânge de Român!
„Şi pălămida neagră din sânge de păgân!"

Sub cerul ce s'aprinde şi 'n clipă iar se stinge,
Vărsând pe a lor feţe lumini fulgerătoare,
Aşa grăesc bărbaţii ce somnul nu-i atinge
In aşteptarea vie a zilei viitoare.

Şi poalele pădurii sunt palid luminate,
De flăcările roşii ce pâlpâe în sate
Şi 'n tabăra vecină orgia cea nebună,
Ca marea depărtată vueşte sub furtună,
Iar în frunziş Românii topoarele-şi descântă
caii lor desmiardă, şi 'n umbră vesel cântă:

„Sunt Român cu patru mâni,
„Şi am leacuri de păgâni;
„De Tătari am o săgeată,
„De Turci pala mea cea lată,
„De Lifteni un buzdugan
„Şi de Unguri un arcan!"

V

ŞTEFAN CEL MARE

In mijlocul pădurii este-o poiană lungă
Şi largă ce foeşte de oameni ca un roi.
La capătu-i din dreapta se prelungeşte-o strungă,
Prin care ostăşimea trece ca un şuvoi.
Ea intră în poiană şi se aşează 'n rânduri,
Privind la o colibă de ramuri de stejar,
In care-o umbră mare de om plecat sub gânduri
Stă pe genunchi, se 'nchină în faţă c'un altar.

Deodată o lumină fantastic isbucneşte,
Din zece nalţi mesteacăni cu fruntea 'nflăcărată,
Coliba se deschise, umbra se scoală, creşte
Şi splendid, maiestoasă la oaste se arată!
Un lung fior pătrunde mulţimea 'n admirare.
Toţi zic: „E Ştefan! Ştefan!"
Dar! Ştefan e cel Mare!
Iată-l cărunt, dar încă bărbat între bărbaţi
Ca muntele Ceahlăul prin munţii din Carpaţi!
El întruneşte 'n sine o triplă maiestate:
Acea care-o dau anii la conştiinţi curate,
Acea care răsfrânge a tronului splendoare,
Ş'aceea întipărită de faima 'nvingătoare.
Timpul i-a pus coroană de-argint, ţara de aur,
Şi gloria măreaţă i-a pus cununi de laur.
Pe falnicii săi umeri, cu anii, sunt clădite
Nepieritoare sarcini de fapte strălucite,
Dar, ani şi fapte, Ştefan nu simte-a lor povară.
Căci dragostea moşiei, ca dalba primăvară,
In sânu-i înfloreşte şi îl întinereşte,
Pentru salvarea ţării, când ţara pătimeşte.
Erou plin de lumină, el e menit în lume,
Pe secolul ce-l vede să sape al său nume
Şi să răspânde raze pe secoli viitori,
Precum un soare splendid ce sparge deşii nori.
Fiinţă de-o natură gigantică, divină,
El e de-acei la care istoria se 'nchină,
De-acei care prin lume, sub paşii lor, cât merg,
Las' urme urieşe ce 'n veci nu se mai şterg,
A cărora legendă departe mult se 'ntinde
Şi 'nchipuirea lumii fantastic o aprinde.
Măreţ, în a sa umbră un timp întreg dispare.
Căci Dumnezeu pe frunte-i a scris: *Tu vei fi mare!*

In mijlocul poienei el se înaintează
Se urcă pe-o movilă şi astfel cuvântează:
„Români din toată ţara! Boieri, vechi Căpitani,
„Şi voi, feciori de oaste!... Sunt patruzeci de ani,
„Moldova, la *Dreptate*, pe soarta ei stăpână,
„Mi-a pus pe cap coroana şi buzduganu 'n mână.
„Prin cel A-tot-puternic ce apele închează,
„Păstrat-am până astăzi coroana mea întreagă
„Şi buzduganul teafăr, deşi, pe mulţi duşmani,
„I-a doborît, lovidu-i, în patruzeci de ani!
„Duşmani din fundul lumii, păgâni, duşmani vecini,
„Trufaşi cu toţi, sălbatici, lacomi, vicleni şi orbi,
„Care 'mprejurul ţării, precum un cârd de corbi,
„Stau gata s'o sfâşie... dar n'a vrut Dumnezeu.
„N'a vrut Moldova, ţară—vitează, n'am vrut eu!...

„Pe Radu, Aron Petru, şi Ţepeluş hainul
„I-am frânt!... Maniac Tătarul şi Matias Corvinul
„I-am frânt!... chiar pe Sultanul Mehmet-Fatih l-am frânt!
„Ş'alţi mulţi care pierit-au ca pulberea în vânt.
„Voi îi cunoaşteţi bine, vitejii mei oşteni,
„Voi, pardoşi de la Lipneţ, vultani din Răsboieni.
„Zimbri fioroşi din codrii Rahovei, aprigi zmei,
„Din Soci, din Catlabuga, din Baia, dela Schei.
„Apărători ai Crucei, voi îi cunoaşteţi bine,
„Căci pentru-a lor risipă aţi războit cu mine
„Prin şesuri, munţi şi codri, pe iarnă, toamnă, vară,
„Făcând din pieptul vostru un zid, hotar de ţară.
„Roşind cu-al vostru sânge fierbinte, plin de vieaţă.
„Siretul, Prutul, Nistrul şi Dunărea măreaţă;
„Stând veşnic în picioare în veci neodihniţi,
„De arma, sora voastră, în veci nedeslipiţi,
„Fără copii, soţie, o! dragii mei vultani.
„Şi 'n luptă, tot în luptă, de patruzeci de ani!

„Ş'acum, când armăsarii Osmanului mărit
„Aruncă largi nechezuri din mândrul Răsărit,
„Când Mohamed pe ceruri şi-a asvârlit hamgerul
„Ce, ca o semi-lună, cutreeră tot cerul;
„Când noi oprim cu pieptul furtuna păgânească,
„Ferind de-a sale valuri amvona creştinească;
„Acum când toţi creştinii, Regi, Domnitori, popoare,
„Ar fi, ca fraţi de cruce, să 'mpartă-acelaş soare;
„Priviţi!... Pe cerul negru se 'ntinde-un roş de sânge,
„Din depărtare suflă un vânt ce geme, plânge

„Şi spune că în zare ard sate şi oraşe;
„Că fiare fără nume ucid copii în faşe!
„Că ţara e 'n nevoie, că mor Români sub chinuri,
„Că fete mor sub silă, că pruncii mor în sinuri!..

„Şi cine oare face această făr-de-lege?
„Un Domn vecin, prieten, un Domn creştin, un rege
„Albert, Craiul Lehiei!...
„Albert, de cap uşor,
„Făcut-a un vis mare de Rege 'nvingător,
„Dar n'are el, sărmanul, aşa de largă mână,
„Să poată 'n ea cuprinde o patrie română!
„Nici a ajuns Moldova de râsul mişeliei,
„Ca s'o răpească 'n ghiare-i un vultur de-al Lehiei!

„Cât va fi 'n cer o cruce ş'un Ştefan pe pământ
„Nimeni nu va deschide Moldovei un mormânt!
„Cât vor călca duşmanii în ţară de Români,
„Ei robi vor fi în ţară, dar veşnic nu stăpâni!
„Decât Moldova 'n lanţuri, mai bine ştearsă fie!
„Decât o vieaţă moartă, mai bine-o moarte vie!

„Români din toată ţara, Boieri, vechi Căpitani,
„Voi toţi ai mei tovarăşi de patruzeci de ani!
„Când Albert ne meneşte robie, rele soarte,
„Răspundeţi, ce se cade lui Albert?..."
— „Moarte, moarte!"
Strigă poiana; „*Moarte!*" pădurea clocoteşte,
Ş'un soare roş în ceruri deodată se iveşte.
— „Fie! le zice Ştefan, fie cum cereţi voi...
„La arme! şi pe moarte! tot cerul e cu noi!"

VI

ASALTUL

Gonise vântul nopţii furtunele cereşti,
Lăsând acuma rândul furtunii omeneşti,
Şi soarele 'n splendoare din neguri răsărise,
Părea că vrea s'admire pe-acel ce se fălise,

„Că lumea îngrozită, privind spre Răsărit,
„Vedea-va 'n loc de soare al sau chip strălucit."

El primblă ochi de aur pe tabăra Leşească
Superbă! împrejuru-i având ca s'o 'ntărească
Un lung ocol de care, legate strâns cu lanţuri,
Ocol armat cu tunuri şi 'nconjurat cu şanţuri.
Armata e 'n picioare! Puternica armată,
Cu-a sale lungi scadroane în larg cuadrat formată,
Ocupă după şanţuri al taberei câmp nalt,
Stând gata să respingă Românii din asalt.
Mii, mii de lănci cu flamuri, se văd fâlfâitoare,
Ca trestiile dese din bălţi, când suflă vântul.
In aer sbor nechezuri, comenzi răsunătoare,
Şi caii în neastâmpăr frământă 'n loc pământul.
Iar Albert, mândru Rege, în mijloc pe-o 'nălţime
Priveşte cu 'ngâmfare frumoasa lui oştime.
Călare pe-un cal sprinten din stepele Ucrane,
El are lângă dânsul un grup strălucitor
De Palatini, de Hatmani sleiţi pe caii lor,
Şi steagul înainte-i cu semne suverane.

La dreapta, sub pădure, româna oaste-apare,
In pâlcuri şi în cete pe câmp orânduită,
Şi fiecare ceată de luptă pregătită
C'un tun cu şapte ţevii, purtat pe roţi uşoare.
Hotnogi numiţi de Ştefan comandă Călăraşii,
Aprozii, Lefeciii, Curtenii şi Arcaşii.
Iar Ştefan stă pe-o culme cu o ceată ce nu-l lasă,
De-a ţării boierime şi de copii din casă.
Sub dânsul are Domnul un zmeu, un Moldovan,
In stânga lui pe Boldur, în dreapta pe Bogdan,
In mână-i buzduganul-domnesc, care 'n răsboaie,
Ca braţul care-l poartă în veci nu se îndoaie,
Şi pe deasupră-i steagul, ameninţând furtuna,
Cu Bourul, cu steaua, cu soarele şi luna.
Precum doi nori pe ceruri stau faţă 'ntunecoşi
Şi merg unul spre altul, dând fulgeri luminoşi,
Armatele duşmane, crunt-ameninţătoare,
Răspând din ochi, din arme, luciri fulgerătoare.
Şi Liftii şi Românii privesc în nerăbdare
Unii la Rege, alţii la Domn, şi fiecare,
Dorind, pândind semnalul răsboiului...
Deodată,
Ştefan ridică steagul dând semn l'a lui armată.
Ura!... trei pâlcuri dese de cei mai buni arcaşi
Plecând, pe câmp se 'nşiră în grupe de hărţaşi.
Voinicii merg în fugă spre lagăr, îndrăsneţi.

Din arcele lor nalte trăgând mii de săgeţi,
Ce vâjâe 'n desimea scadroanelor leşeşti
Şi prind răsad de moarte în piepturi omeneşti.
Dar tunurile-ascunse în lagăr, după care,
S'aprind, scoţând pe gură mortală detunare;
Şi mulţi dintre arcaşii departe 'naintaţi
Cad morţi, scăldaţi în sânge, de glonţuri fulgeraţi.
Tovarăşii lor grabnic atunci se întrunesc,
Dau semne de 'ngrozire, la fugă se gătesc,
Cercând s'atragă Leşii din tabără afară.
Dar Leahul nu-i urmează, cercarea li-i zadară!
— „Vezi Lifta! zice Boldur, stă 'nchisă la ocol.
„Nu vrea, nu îndrăsneşte să iasă 'n câmp, la gol".
— „Vom merge noi la dânşii! Românul Domn răspunde,
„In taberi lănţuite ştim noi cum se pătrunde.
„Tu, Boldur mare Hatman, şi tu Coste-Păharnic,
„Precum se cade vouă, îmi place a fi darnic,
„Făcându-vă cu mine părtaşi la zi de falǎ.
„In duşmanii Moldovei acu să 'ntraţi năvală,
„Cum intră leu 'n turme şi paloşul în coaste!"
Pe loc semeţii Coste şi Boldur, capi de oaste,
S'au dus, s'au pus în fruntea Românilor, strigând:
„La foc copii!" şi grabnic plecat-au alergând.
Vueşte aprig câmpul şi armele răsună,
Şi tunurile crunte ca tunete detună.
O grindină de glonţuri grozav-ucigătoare,
In cetele române duc moarte 'ngrozitoare;
Dar ele ne 'ngrozite, făr' a 'nceta de loc,
Păşesc tot înainte sub viscolul de foc.
Mulţi le rămân în urmă, rupţi, morţi, căzuţi pe brânci!
Ei sbor ş'ajung în număr la şanţurile-adânci.
„Năval cu toţi în lagăr, năval! oastea răcneşte,
„Din cer ne vede Domnul, şi Ştefan ne priveşte!"
Şi toţi s'aruncă 'n şanţuri, dau unii peste alţi,
Cei mici uşori, în grabă s'acaţă de cei nalţi,
Le sar pe umeri sprinten, ca tigrii se isbesc,
Cu unghiile de maluri se prind, se opintesc,
Se urcă prinşi de lanţuri, de-a tunurilor buze
Şi printre mii de săbii şi mii de archebuze
Ce-i taie şi-i răstoarnă în şanţuri fărâmaţi,
Ei pun picioru 'n lagăr, puternicii bărbaţi!
Zadarnic Ceremişii, dosiţi pe după care,
Indreaptă groase tunuri, le 'ncarcă, le dau foc.
Românii, de-ai lor duşmani deprinşi a-şi bate joc,
Intr'nşii dau isbire cu-o aprigă turbare,
Ii pun sub coasa morţii, în tabără-i resping,

Şi grabnic, care, tunuri, in şanţuri le împing
Şi fac podişuri late cu trupuri sângeroase,
Ce mor în vaet jalnic şi 'n chinuri dureroase.

Atuncea Craiul zice: O! frate Sigismund!
„Zăreşti tu Moldovenii în lagăr, colo 'n fund?"
— „Dar! Sigismund răspunde; zăresc o biată turmă.
„Niciunul însă teafăr nu-şi va călca pe urmă!"
— „Niciunul viu, niciunul!" Zic Leşii împrejur,
Şi Herbor Lucasiewitz, viteaz cu părul sur,
Se duce să avânte armata cea crăiască
Şi cu Românii aprigi în piept să se lovească.
. . . .

Ca nişte mari balauri cu lungi coarne-ascuţite,
Scadroanele în sgomot de tropot sunător
Se mişcă, saltă'n copce; apoi luându-şi sbor,
Cu lancele plecate la fugă's repezite.
Dar Costea şi cu Boldur, tovarăşi de isbândă,
Ţinând în frâu avântul Românılor semeţi,
Le strigă, „Staţi aice! toţi după cai, la pândă,
„Să trageţi ţintă 'n Lifte o ploaie de săgeţi!"
Şi cum veneau grămadă scadroanele sonoare,
Descalecă arcaşii, gătesc arcele lor,
Trag, strunele vibrează, sunând sbârnâitoare,
Mii de săgeţi trec iute sub soare ca un nor
Şi intră prin scadroane cu-o aspră vâjâire,
Ducând cu ele groază, durere şi pieire.
Intregi şiruri de oameni din fugă săgetaţi,
Se pleacă morţi pe coame, cad grabnic răsturnaţi,
Mulţi cai zac lângă dânşii şi mulţi atinşi la nări,
Fug târâind cadavre cu un picior în scări.
Dar Herbor Lucasiewitz răcneşte: „Inainte!"
Şi lungile scadroane 'nainte merg grămadă,
Pân' ce topor cu lance, şi buzdugan cu spadă
S'ating în zinghenire sub soarele fierbinte.
Atuncea mândrul soare, ce spre apus plecase;
Oprit în a sa cale, văzu cu ochii roşi,
Un furnicar de moarte ce aprig se 'ncleştase,
Un iad grozav de demoni, sălbatici, fioroşi,
Sărind, urlând ca fiare, muşcându-se scrâşnind,
Rupând, lovind orbeşte, dând moarte şi murind!
Românii în scadroane intrau ca 'ntr'o pădure,
Clădind movili de leşuri sub sdravănul topor.
Şi coasa ne-obosită şi harnica secure
Sburau abătând caii sub călăreţii lor.

Iar ulii din Soroca, şi sgripţorii din Vrancea
Cu lancea căngiuită în gloată pătrundeau
Şi răsturnau cu cangea, şi străpungeau cu lancea,
Şi trupurile moarte cu trupuri le-ascundeau.
Dar şi Lehimea cruntă făcea pârte grozave
In cetele române trecând ca prin troian.
Bravi, ne 'mpăcaţi, teribili, sub armele lor brave
Curgea o dâră lungă de sânge pământean
Deodată prin oştime o veste a trecut;
„Herbor sub buzduganul lui Boldur a căzut!"
— „Herbor e mort!" Stau Leşii pătrunşi, încremeniţi,
Scot şoapte îngrozite, prin ranguri răsleţiţi,
Pierd cumpătul, pierd capul, svârl armele 'n văzduh,
Dau dosul, şi fug iute, goniţi de-al spaimei duh.
Iar Craiul trist, cu palma lovindu-se pe frunte.
Suspină! „O, Toporski, o! veteran cărunte!
„Priveşte, fug mişeii! fug toţi, fug mic şi mare!
„De-acum în tine singur e singura-mi sperare!"

VII

LUPTA

Toporski veteranul cu-o ceată mai aleasă
Lui Albert se închină şi pleacă la război.
Pe loc bătrânul Cârjă în cale-i vrând să iasă
De lângă Ştefan pleacă cu buni viteji de soi.
Ei vin călări în grabă, aprinşi de răzbunare,
S'apropie; iar Cârjă, sburând în fuga mare,
In faţa lui Toporksi s'opreşte ş'astfel zice:
„Toporski! din doi unul, e scris să piară-aice!
„Ori tu, ori eu; sus pala, şi vin' la luptă dreaptă!
— „Cârjă! răspunde Leahul, ai minte înţeleaptă,
„Dar inimă nebună. Eu te cunosc pe tine;
„Eşti leu năprasnic, însă şi tu mă ştii pe mine.
„Căci în mai multe rânduri luptat-am înainte,
„Pe când aveam braţ verde şi inimă fierbinte.
„Nici tu, vechiul meu duşman, nu m'ai învins pe mine,
„Nici eu n'am avut parte să te înving pe tine,
„Ce dar n'am putut face în focul tinereţii
„Putea-vom face oare sub iarna bătrâneţii?
„O! Cârjă! barbe albe purtăm acum noi doi,
„Şi lupta; draga luptă, nu mai e pentru noi.
„Priveşte! alţii, tineri, stau împrejurul meu.
Demni adversari acelor de pe 'mprejurul tău.

„Al lor acum e rândul, frate. Noi, veteranii,
„Şoimi învechiţi, deoparte să stăm privind şoimanii.
„Vin' colea lângă mine, şi nu fii duşman mie,
„Căci vârsta între oameni stinge-orice duşmănie!"
Răspunde-atuncea Cârjă! „Toporski, ai dreptate,
„Ades e rece pieptul şi inima tot bate!"
Apoi, mărindu-şi glasul, el strigă la ai săi:
„La luptă, voi şoimanii, la luptă, feţii mei!"
— „La luptă!" strigă însuşi Toporski 'n mare glas.
Şi amândoi bătrânii deoparte s'au retras.
Pe loc ambele cete aprins electrizate
Scot paloşele 'n soare c'un freamăt de oţel.
Ochirile prin aer se întâmpină 'ncruntate,
Căci fiecare-alege un duşman pentru el.

Plecând apoi cu toţii strâng frâele, dau pinteni,
In sprintene desghinuri îşi saltă caii sprinteni,
Şi sbor pe-aripa urii, cu-avântul de nălucă,
Şi intră ceată 'n ceată şi 'n luptă se apucă.
Pământul ropoteşte sub tropot de copite,
Văzduhul străluceşte de arme ascuţite,
Iar paloşele albe, ciocnindu-se 'n loviri,
Dau foc, dau moarte cruntă, dau aspre zingheniri.
In clipă cad sub ele, străpunşi, scăldaţi în sânge,
Iarmeric Mazovitul ce 'n două părţi se frânge,
Şi Buhtea pârcălabul cu-o largă brazdă 'n piept,
Şi tânărul Cozjatic lipsit de braţul drept.

Grodeck, zis *falcă-tare*, în crudul său avânt,
Precum un vier de codru, se 'nainta prin gloată
Şi sabia 'mprejuru-i făcea o largă roată,
Ce se 'nvârtea la soare şi şuiera în vânt.
Cădeau victime multe sub arma ce sbura!
Şi Grodeck în turbare pe rând le număra,
Călcând tot înainte pe victimele sale.
Când iată, din mulţime apare drept în cale
Balaur de la Galu ce poartă uşurel,
O ghioagă monstruoasă cu dinţii de oţel.
Grodeck repede spada-i în pieptul lui Balaur!
Sângele curge! pieptul greu muge ca un taur,
Dar ghioaga se abate!... sub crunta-i lovitură,
Sbor creierii lui Grodeck şi dinţii toţi din gură,
Iar leahul, cladă moartă, greu cade pe pământ
Ne'ndeplinind în vieaţă grozavu-i jurământ.

Coman de la Comana cu Velcea, șarpe iute,
Privesc din depărtare, cum vine și cum saltă
Un cal de soi ogarnic, deprins a vâna ciute,
C'un voinicel subțire ca trestia de baltă.
— „Cine să fie oare cel căpitan frumos?"
— „E Biela, păr de aur, cu mijloc mlădios".
— „E pui de palatin!"
— „Aține-te dar, Velceo".
— „Comane, mă ațin".
Și amândoi la pândă se pun în a lui cale,
Coman cu brațe goale, și Velcea cu o coasă.

Venea fugaru 'n salturi, sburlind coama-i pletoasă:
Venea voiosul Biela pe câmpul cel de jale,
Și pala-i când deoparte, când iar de altă parte,
Tăind în carne vie, făcea ochiuri deșarte.
Deodată Velcea sare, sub cal se ghemuește,
Și calu 'mpus la glezne din fugă poticnește,
Turtind sub el pe Velcea; iar mândru-i căpitan
Il svârle peste capu-i în pieptul lui Coman,
— „Bine veniși la mine!" îi zice urieșul.
Ș'n brațele-i de schijă, râzând grozav îl strânge,
Cât pieptul îi zdrobește și oasele îi frânge,
Apoi între cadavre, pe câmp, aruncă leșul...

Gorow și Zablotowski combat delaolaltă,
Cu Stroe Vlad, Hotnogul, și cu Șoltuzul Daltă.
Umăr de umăr, coastă de coastă, om și cal,
Se strâng, se prind cu ură în cleștet infernal,
Voind a se absoarbe de pe a lumii față,
Cu partea lor de soare, cu partea lor de vieață.
Și sângele din piepturi, din frunți, mereu se scurge
Și pe sub cai dealungul el gâlgâe și curge.
Crâncenă luptă! Moartea deasupra se arată,
Face un semn, alege, și cleștetul deodată,
La semnu-i se desprinde, lăsând pe câmp să cadă,
Gorow și Zablotowski, amici, ai morții pradă!
Iar caii lor ca dânșii nedespărțiți, cu dor,
Se duc nebuni prin lagăr, chemând stăpânii lor.

Glence din Pocuția sub Udrea se doboară.
Udrea e prins de Cziusko, dar singur se omoară,
Strigând în desperare: „Ah! zece morți mai bine
„Decât o vieață lungă și zile cu rușine!"
Corbaci retează capul baronului Huminski,
Ciolpan apucă 'n brațe-i pe junele Tenczynski

Şi merge de-l depune lui Ştefan, la picioare.
Apoi se 'ntoarce iute la nouă vânătoare.

Zbaloş pe-un cal de câmpuri, Negrea pe-un cal de munte
Se întâlnesc cu ochii ş'aleargă să se 'nfrunte.
Isbindu-se 'n mulţime cu-avânt spăimântător,
Crunt se lovesc din fugă cu paloşele lor,
Lovire fulgerândă şi Leahului fatală!
El cade jos!... în mâna-i se frânge a sa pală,
Dar Negrea, viteaz darnic, îi zice: „Frate Zbaloş,
„Pe-un om căzut nu-mi place să cadă al meu paloş.
„Te scoală, mergi în pace cu zile de la mine.
„Ar fi păcat să piară un bun viteaz ca tine!"

A zis, calu-şi întoarce şi 'n gloată se repede,
Lăsand în urmă-i Leahul: iar Cârjă, care-l vede,
Ii strigă de departe: „Ani mulţi, Negreo, nepoate!
„Braţul ce nu dă moarte când poate, multe poate!"
Şi glăsuind, el vede a lui Toporski ceată,
Ciuntită risipită, şi 'n tabără-alungată,
Fugând cum fuge spaima lipsită de ruşine...
Şi simte mândrul Cârjă o mare vâlfă 'n sine.
Iar cainicul Toporski cu fruntea obosită,
Şopteşte vărsând lacrimi! „O! soartă mult cumplită!
„Eu, tare-odinioară, vechiu arbor al Lehiei,
„Pierdut-am frunzi şi ramuri sub vântul vijeliei!
„Iată-mă 'nvins!... O! Cârjă, de-acum sunt robul tău!"
— „Rob, tu? nu mi-ar ierta-o prea sfântul Dumnezeu!
„Când un popor de oameni se 'nchină ţie, mie,
„Un tu, ş'un eu, Toporski, nu cade în robie!"

Aşa grăeşte Cârjă, bătrânul înţelept,
Şi singur merge vesel la Ştefan Domnul drept,
Ce-i zice: „Ani mulţi, Cârjă! tu fală mi-ai făcut!
„Ca tine fie-ţi neamul viteaz şi priceput!"

Apoi către oştimea pe lângă el rămasă;
„Acum e rândul nostru, Boieri, Copii din casă!
„Să dăm zorul din urmă, cumplitul nostru zor,
„Ce trece şi răstoarnă ca trăsnet răsbitor.
„Daţi vânt armelor voastre! pe cai, şi după mine!"

Precum un cârd de vulturi din sferele senine
Cad iute ca un fulger pe-o pradă ce zăresc,
Românii, duşi de Ştefan, în lagăr se isbesc!

Nimic nu le rezistă, nici tunuri, nici desime,
Nici şanţ, nici zid de care, nici deasă călărime,
Căci ei răstoarnă 'n treacăt şi darmă sfarmă 'n clipă,
Scadroane, tunuri, corturi, şi pun tot în risipă.

Fug Leşii, fug Cruciaţii şi fuge însuşi Craiul!
Ii duce Domnul Ştefan cum vântul duce paiul ;
In tabăra leşească un lung pustiu rămâne
Sub apriga furtună a cetelor române!

Când suflă vântul toamnei prin codrii vestejiţi,
Copacii plini de frunze sunt astfel sguduiţi,
Şi crengile căzute, şi frunzele uscate,
Pe câmpi în depărtare sunt astfel semănate.

VIII

ARATUL

Armata glorioasă e frântă, risipită,
Ca munţii de nisipuri în Africe pustii.
Intr'un vârtej de spaimă din urmă-i fugărită,
Prin văi, prin munţi, prin codri, prin râpi şi pe câmpii.
Iar Craiu'n desperare, din dealul Catilinei
Priveşte printre lacrimi frumoasa lui armată,
Ieri floarea vitejiei, azi, vai! prada ruşinei,
Cum fuge ca un nour sub zare 'mprăştiată.
Ş'acum el se găseşte cu adevărul faţă!
Slab, mic, fără trufie, văzându-şi înainte
Spectacolul pieirei ce-i dă fiori prin minte.
Şi 'n urmă-i alt spectacol ce sufletu-i îngheaţă.
. . . .

Pe-un şes întins şi galben, sub arşiţa de soare,
Cinci sute pluguri ară pământul ţelinos.
Şi Domnul Ştefan însuşi, cu fruntea în sudoare,
Asistă pe-un cal negru, sub un stejar frunzos.
Opt mii de Leşi de oaste, legaţi cu frâu 'n gură,
In loc de boi, la juguri se opintesc trăgând;
Ei trag mereu şi fierul greu muşcă 'n bătătură,
Şi unii gem; şi alţii cad pe genunchi plângând!
Dar biciul îi loveşte şi lancele-i împung...
Se scoală 'n brânci şi iarăşi trag brazde pe pământ!
Mulţi dintre ei sărmanii! în capăt nu ajung
Şi chiar în a lor brazde găsesc al lor mormânt

Românii cu glas aprig îndeamnă ca să'ntindă,
Strigând: „Hăis, ța, Liftene; hăis, ța, haram de plug!
„Tu-mi pregătiseși jugul, eu mi te-am pus în jug.
„Hăis, ța...“ Apoi din urmă aruncă 'n brazde ghindă.
Iar Ștefan la tovarăși le zice cu glas tare:
„Așa scrie Românul a sale fapte mari.
„Cu fieru 'n brazdă neagră! Românul astăzi are
„Pământul său drept carte și pluguri cărturari.
„Aici pe unde astăzi e numai câmp, otavă,
„Umbrise-vor urmașii sub *Roșia-Dumbravă!*“

. . . .

Trecut-au patru secoli din ziua cea fatală,
Când se 'ngropă 'n țărână a dușmanilor fală!
Și faptul cel istoric, sub formă legendară,
Din neam în neam Românii îl povestesc în țară.
Priviți lângă-o dumbravă stă tabăra de care,
Flăcăi voinici șed roată pe lângă un foc mare,
Mirându-se 'ntre dânșii cum vreascurile 'n foc
Ca niște șerpi se mișcă, sucindu-se din loc.
— „Știți voi de ce stejarul, arzând, plânge și geme?
(Intreabă-un Român ager pe care-a nins de vreme)
„Colo'n astă dumbravă copacii uriești
„Sunt locuiți, se spune, de suflete de Leși.
„Pe timpul bărbăției a prins Ștefan cel Mare
„O oaste de năvală și-a pus-o ca să are;
„Iar în pământul negru cu sânge-amestecat
„Spre lungă pomenire el ghindă-a semănat!“

. . . .

El zice și dumbrava se pare că roșește,
Ș'un aspru glas de vultur în noapte se trezește.
El zice, focul arde, dumbrava luminând,
Prin crengile frunzoase trec umbre suspinând!

Mircești.

RĂSBUNAREA LUI STATU-PALMĂ

Urieşul Strâmbă-Lemne cu-al său gemen Sfarmă-Piatră
Au văzut căzând potopul ş'au trecut potopu'n not.
De când sunt poveşti în lume şi se spun pe lângă vatră,
Ei duc zile cu piticul Statu-Palmă-Barba-Cot.

Amândoi pe-o vale verde, la picioarele-unui munte
Lungiţi unul lângă altul, stau grăind în limba lor.
Dar ei sunt în neastâmpăr. Când şi când pe a lor frunte,
O gândire 'ntunecată se întinde ca un nor.

— „O cunoşti pe Trestiana, frate! zice Strâmbă-Lemne.
— „O cunosc!... când se arată, soarele îi face semne,
„Căci de când Ileana mândră n'a văzut el aşa floare...
„Ca Ileana Cosinzana fata-i chiar ruptă din soare!"

— „Bine zici, dar nu-mi stă 'n minte cum l'aşa frumoasă fată,
„Buturuga Statu-Palmă a putut să fie taiă!"
— „Pomul nalt, frumos răsare din sămânţa cea măruntă,
„Ş'apoi ştii tu că Pepelea vornicel i-a fost de nuntă!..."

Urieşii, stând pe coate, au trântit un hohot mare,
Cât s'a răsunat pământul într'o lungă depărtare,
Şi toţi vulturii din codri, ridicându-se pe vânt,
S'au nălţat în nori să vadă ce minune-i pe pamânt?

Apoi iar, căzând pe gânduri, Sfarmă-Piatră zice: „Frate,
„Câte stânci de aur pline şi de pietre nestimate,
Le-aş da vesel Trestianei, toate zestre ca să-i fie,
„De ar vroi cu mine fata să se lege 'n cununie".

— „Ca şi tine, zise grabnic Strâmbă-Lemne, ca şi tine
„Câte lunci, păduri şi codri de cântări şi de flori pline,
„Câte pasări vii, măestre,şoimi şi pajuri năsdrăvane,
„Păuni mândri, fulgi de soare, dulci minuni aeriane,

„Câţi lei, pardoşi, căprioare, cerbi cu coarnele de aur,
„Cuiburi de privighetoare, cuiburi scumpe de balaur,
„Frunzi şi fructe, umbra dulce şi codreana armonie,
„Toate-ar fi a Trestianei de-ar voi a mea să fie:"

— „A ta!" strigă Sfarmă-Piatră în văzduh făcând un salt
Ş'apucând în a sa mână un gigantic bolovan.
— „A mea!" strigă Strâmbă-Lemne, ridicând un stejar nalt
Şi 'nvârtindu-l pe de-asupra-i ca un groaznic buzdugan.

Iată că un răcnet jalnic sus pe munte se aude!
Urieşii se 'ntorc iute, părăsind armele crude.
Şi zăresc pe Statu-Palmă dealungul pe deal sărind
Şi 'ncurcat în a sa barbă ca un ghem rostogolind.

Sfarmă-Piatră-i ţine calea şi-l ridică 'ncet pe palmă.
— „Săriţi, voi, urgia lumii! săriţi!... strigă Statu-Palmă.
„Răsturnaţi copaci 'n codri, măcinaţi dealuri şi stânci,
„Astupaţi cărări şi drumuri, tulburaţi apele-adânci,

„Puneţi stavili netrecute sus din ceruri până jos...
„Trestiana, Trestiana, mi-a răpit-o Făt-Frumos!"...
— „Făt-Frumos pe Trestiana!..." strig turbaţii urieşi,
Alergând, unul spre codri, celălalt spre munţii pleşi.

Atunci lumea îngrozită crezu că-i pieri norocul!
Sfarmă-Piatră cu largi pasuri, calcă munte după munte,
Trece râuri fără poduri şi prăpăstii fără punte,
Lăsând urme de cutremur la tot pasul, în tot locul!

Unde vede-o stâncă naltă el o macină cu palma,
Bolovanii sub picioare dau de-a dura, dau deavalma,
Şi cu piatra măcinată şi cu pietrele-aruncate,
El iezeşte, bate, umflă, râurile tulburate.

Culmile trec peste şesuri, apele trec peste maluri,
Valuri mari se sparg în sgomot, repezite peste dealuri,
Dar nici clocotul lor aprig, clăbucind, fierbând în spume,
Nici chiar troncătul de zdraveni bolovani în rostogol,

Nu 'ngrozesc ca Urieşul ce s'arată crunt în lume
Cu fălci negre scrâşnitoare, cu ochi roş, cu pieptul gol.
El apare pe sub nouri, ca un munte de turbare,
Ce ameninţă pământul să-l turtească 'n răsbunare!

Ca şi dânsul Strâmbă-Lemne, uragan de vijelie,
Intră 'n lunci, păduri şi codri, ducând viscol, ducând larmă.
Plopul nalt l-a lui suflare ca o creangă se mlădie,
Ulmul cade, fagul crapă şi stejarul gros se darmă.

El pătrunde prin desime, trece iute prin zăvoaie,
Şi sub braţul său puternic totul pârâe, trăsneşte,
Tot se rumpe, se răstoarnă, se suceşte, se îndoaie,
Ş'un troian de crengi, de arbori, pe-a lui urmă se clădeşte.

Iată însă mândrul soare că se 'ntunecă de-un nor!
Urieşii stau buimatici, fumegând de-a lor sudoare.
Ridic ochii, şi pe ceruri văd trecând în sbor, drept soare,
Făt-Frumos cu Trestiana pe-un cal sprinteu sburător.

Trestiana răsturnată, lângă-un sân plin de iubire,
Strălucea zâmbind în aer ca un vesel meteor.
Făt-Frumos cu păr de aur se părea că 'n fericire
Duce raiului din stele al pământului odor.

Piept la piept, gură la gură, ochi în ochi, duios privind,
Se duceau, pereche dulce, ca prin vis călătorind.
Urlă 'n vaet Urieşii!... Amândoi cuprinşi deodată,
In vârtej de nebunie, se fac Dunăre turbată

Şi'n văzduh încep s'arunce, împroşcând ca doi vulcani,
Cei mai groşi stejari din codri, cei mai sdraveni bolovani.
Sbor copacii către soare, stâncile prin nouri sbor,
Şi din cer, ca să-i sdrobească, ele cad pe capul lor!

Spun poveştile c'atuncea Statu-Palmă dintr'un plop
Chicoti... apoi călare sări pe-un iepure şchiop
Şi privind la Urieşii morţi pe munte şi pe vale.
Zise: „Mica buturugă carul mare mi-l prăvale!..."

ANA DOAMNA

DEDICATĂ MĂRIEI SALE DOAMNEI ELISABETA

I

O veste necrezută în ţară s'a lăţit:
„Pe Doamna, Ghirai Mirza Tătarul a răpit
„Ş'a dispărut în lume pe-un zmeu încălecat!"
. . . .
Frumoasa Ana Doamna e singură 'n palat,
Visând în miezul iernii la blânda primăvară,
Când pasări pribegite se 'ntorc voios în ţară,
Când mugurii dau frunze şi câmpii dau verdeaţă,
Când penele se scaldă în dalba dimineaţă
Şi florile-şi pierd roua l-al zefirului scutur,
Visa zâmbind Domniţa c'un prunc iubit la sinu-i...
Copilul alb e flutur?... Augusta mamă crinu-i?
Deodată Han Tătarul răpi şi crin şi flutur!

II

Tăcutul miez de noapte cu stele învelit
Stă 'n lunca pudruită de albă promoroacă,
Ţintind la luna plină din cerul oţelit,
Doi ochi, oglinzi de gheaţă, în care luna joacă.
Intind copacii braţe uscate, rugătoare,
Şi frunţi pe care iarna a pus a ei cunună.
Ei par în aşteptare să vadă recea lună,
Schimbându-se pe cale-i într'un fierbinte soare.
Şi printre a lor trunchiuri se văd albind la stele,
Poiene de zăpadă, bălţi lucii, cristaline,
Pe care trec în taină uşoare nourele,
Ca umbre luminoase de palide vergine.
E totul alb, fantastic în Miezul cel de noapte,
Şi lunca pare-un templu în care, fără şoapte,
Copaci, luceferi, umbre şi luna de pe cer,
Asistă la 'nsoţirea morţii cu-asprul ger.

III

Deodată se trezeşte pădurea şi răsună
De-un tropot de copite pe ghiaţă ropotind,

Și 'n zare se ivește un cal fugând, sărind,
Urmat de lupi în fugă, ce urlă împreună.
E Mirza! e Tătarul, purtând pe Ana Doamna,
Ce strânge lângă sânu-i copilul rumeor;
E Mirza care sboară cum sboară 'n aer, toamna,
Un pai luat de vânturi pe aripele lor.
Nebun se duce calul de spaimă spumegând,
Cu nările deschise, cu ochii plini de foc,
Și lupii după dânsul aleargă tot urlând,
Aproape să-l ajungă, să-l sfâșie pe loc.
Dar Mirza, Han Tătarul, cu sufletul hain,
Smuncește 'n desperare copilul de la sin
Și-l zvârle 'n urmă!... Vaet amar se 'nalță 'n luncă.
Stau lupii! iar fugarul în lături se aruncă!

IV

Căzut e copilașul pe o zăpadă moale,
Iar lângă el, din aer, a luncii nourele
S'au coborît în grabă, ca blânde îngerele,
Ascunse 'n haine albe cu lungi și albe poale,
Misterioase umbre, vergine dulci și sfinte.
Alăturea cu pruncul s'au pus ele de pază,
In rând îngenuchiate, încinse de o rază,
Cu mânile unite ca pentru-o rugăminte.
Pe împrejur de ele stau lupii flămânziți,
La copilașul fraged având ochii țintiți,
Și clănțănesc sălbatic, dar nu 'ndrăznesc a trece
Prin cercul cel de umbre, nici nu voiesc să plece.
Minune!... iată Doamna! iată duioasa mamă,
Cu genele în lacrimi, cu brațul plin de sânge!
Iși ia copilu 'n brațe, la sân plângând îl strânge,
Și pleacă însoțită de-un înger nevăzut...

V

O veste necrezută în țară-a răzbătut:
„Ghirai c'un fier în pieptu-i și fiarelor dat pradă,
„In lunca spăimântată mort zace pe zăpadă!"

. . . .

Frumoasa Ana Doamna se primblă 'ntr'o grădină,
Ca dânsa înflorită și plină de lumină,
Visând în primăvară dulci visuri mângâioase;
Și însă pe sub ochi-i treceau năluci hidoase,

Viteaza mamă 'n gându-i vedea și iar vedea
Cum se lupta, răpită pe cal, cu Han Tátarul,
Cum el, smucindu-i pruncul la fiare-l asvârlea,
Cum ea-i străpungea pieptul din fugă cu pumnarul...
Ș'atunci duios, frenetic, strângea pe al ei sin
Copilul, dulce flutur culcat pe dulce crin!
Și îngerii din ceruri, cuprinși de adorare,
Veneau ca să sărute frumoasa-i albă mână:
Căci nu-i nimic mai gingaș și nu-i nimic mai tare,
Ca dragostea de mamă în inimă română!

CALUL CARDINALULUI BATORI

1599

'Ο Κράλης ὁ ταλαίπορος, ὁ Πάτωρ 'Ανδρεάση,
Σ'τάλογον καβαλλίκευσε, φεύγει να μὴν τον πιάσῃ... etc.

Visternicul Stavrinos

Bator Cardinalul, ușurel de minte,
Pe-un cal alb de spume fuge tot nainte,

Peste văi și râuri, peste munți de-adrept,
Făr' a 'ntoarce capul rezemat de piept,

Căci i-e teamă 'n suflet, teamă să zărească,
A lui Mihai Vodă umbră vitejească!...

El dedese pradă oastea-i de Magnați
Românilor aprigi de peste Carpați,

Ș'acea oaste mândră, multă, strălucită,
Parte zace moartă, parte-i risipită!

Fuge Cardinalul!... Imprejurul lui,
Vâjâe și-l mustră boarea vântului;

Il mustră și munții cu nouri pe frunte,
Și codrii îl mustră și șoimii de munte!

Iar când obositul, cuprins de fiori,
Vrea să s'odihnească în poeni cu flori,

Florile îndată se prefac în spinuri.
Poienele negre scot aspre suspinuri!

Şi când el aleargă la vre un isvor,
Apa se roşeşte, se preface 'n nor!

Şi când el la umbră cată să pătrunză,
Codrii gem, copacii scutură-a lor frunză!

Şi din munţi, din codri, din văile-adânci,
Ies mii de fantasme căzute pe brânci,

Triste, şovăinde, ameninţătoare,
Palide ca moartea, ca ea 'ngrozitoare,

Impiedecând sborul albului fugar
Şi strigând în cale-i cu vuet amar:

„Blestem ţie, Bator! tu cu ce ruşine,
„Fugi lăsându-ţi oastea murind pentru tine!"

Calul se 'nfioară! el cearcă 'napoi
Să-şi ducă stăpânul în foc, la răsboi,

Şi cumplit nechează, şi cu mult dor plânge
Intorcându-şi capul spre câmpul de sânge.

Ca el Cardinalul cată 'ndărăt... „Vai!
Iată-l! strigă, iată grozavul Mihai!"

Şi nebun de spaimă, rugând, Cardinalul
Face cruci o sută, îşi îndeamnă calul,

Dar sirepul falnic stă!... ş'oftând din greu
Cade mort de jalea stăpânului său!

1868

TUDORA DELA TÂRŞOR

Tudora dela Târşor
La fereastra-i se iveşte,
Ca o floare de bujor,
Ce în soare străluceşte.

Tudora de la Târşor
Prin fereastra ei priveşte,
Pe Mihai învingător
Care trece ş'o ocheşte.

Tudora de la Târşor
Cu Mihai se îndrăgeşte
Apoi naşte-un pruncuşor
Ce pe sânu-i înfloreşte.

Tudora de la Târşor
Cu odoru-i se mândreşte,
Iar Mihai cuprins de dor,
La picioare-i se 'mblânzeşte.

Tudora de la Târşor
Cu Mihai aşa glumeşte:
— „Cât eşti de stăpânitor,
„Un copil te stăpâneşte."

— „Tudoră de la Târşor!
(Mihai Vodă glăsueşte)
„Leul e îngrozitor,
„Insă puiul îşi iubeşte!"

Borzeşti, 1864.

ODĂ STATUEI LUI MIHAI VITEAZUL

I

Mărire, adorare, îngenunchiere ţie,
Gigant din alte timpuri, fruntaş între Eroi!
Mihai! frate de arme cu dalba vitejie,
Oaspe de bronz, scump nouă, sosit iar printre noi!
Pe 'ntinsul ţării astăzi, e splendidă serbare;
Copiii se simt oameni, bătrânii 'ntineresc.
Chiar ţărna din morminte s'anină şi tresare,
Şi umbre înarmate prin aer se 'ntrunesc.
Azi noi, Români, cu toţii pătrunşi de-o nouă vieaţă.
Umbriţi de al tău nume feeric, legendar,
C'o falnică uimire stăm, te privim în faţă,
Căci tronul tău prin secoli a devenit altar.
Şi vulturul cu sboru-i din ceruri te 'ncunună.
Ţintind în zare ochii l'Apus, la Răsărit,
Şi codrii, vechii martori de gloria străbună.
Se mişcă 'n sgomot mare de freamăt oţelit!
— „Ce este 'n România? Ce vifor o pătrunde?"
Intreabă pe Danubiu Balcanul speriat.
— „Sunt Paştele române! Danubiul răspunde,
„Mihai Viteazul astăzi în bronz a re'nviat!"

II

O! dar, aşa-i cu dreptul; să te revadă iară
Şi muntele, şi codrul, şi vulturul din el,
Mihai, Mihai, tu care avut-ai pentru ţară,
O inimă de aur şi braţul de oţel.

Aşa este cu dreptul: să reapari la lume,
Măreţ, superb, răsboinic, călare pe un zmeu,
Având de scut prestigiul cerescului tău nume.
Şi cap, şi piept, şi umeri de bronz ca gândul tău.
  O! mare Domn! pe timpul de fapte colosale,
Când te luptai, la vântul produs de spada ta,
Nimic nu sta 'n picioare, nimic nu rezista,
Căci ea cântărea 'n pumnu-ţi cât soarta ţării tale.
Şi toţi care 'n orbire călcau ţara română,
Ca spice secerate cădeau pe câmpul ei;
Chiar moartea, moartea crudă scăpa coasa-i din mână,
Sub fulgerul teribil ieşit din ochii tăi!

III

Feerică splendoare de vultur domnitor!
Atât avânt îţi dase al Patriei amor,
Şi gloria te puse l'atâta înălţime,
Cât n'aveai tu deasupră-ţi ş'alăturea pe nime!...
  Sigismund Bator Maghiarul a fost un mare ducă,
Ce nu 'ncăpea în lume de tine, şi aprins
El vru să te eclipse, vru ţara să-ţi reducă...
Suflat-ai peste dânsul şi 'n clipă tu l-ai stins.
  Murad era puternic! Sangeacul lui Murad
Lăţea o neagră umbră pe lumea spăimântată.
Iar tu ziceai, în faţă cu furia-i turbată:
„Murad se crede-un cedru şi nu-i decât un brad.
  Mehmed era teribil, ca un torent de sânge,
Pornit ca să înece creştinii pământeni...
Cine cuteza, cine visa de a-l înfrânge?...
Tu l'ai secat în codrii dela Călugăreni;
Căci fost-ai dintre oameni cu semne suverane,
Ce mor în apărarea popoarelor sărmane,
Şi sceptrul lua grabnic în mâna-ţi de monarc,
Când forma unui paloş, când forma unui arc.

IV

Precum arhipăstorul ce poartă daruri sfinte,
Purtai moşia 'ntreagă pe inima-ţi fierbinte,
Ş'având lângă-al tău umăr poporul viu şi tare.
In patru părţi a lumii strigai în gura mare:
  „Voi Turci, Tătari şi Unguri, unelte-ale prădării!
„Românul e ca stânca în valurile mării,

„Veniți cu falca 'n ceruri... Pe-acest viteaz pământ,
„Nu tremură, nici fuge decât păiușu 'n vânt.
„La noi, bătrân, muiere, bărbat, copil de țiță,
„Nepăsători de moarte, au inimă de criță.
„Sunt copți de tineri încă l'al vitejiei soare
„Și sunt deprinși să moară pe dușmanul ce moare.
„Ei știu să cate 'n față, iar niciodată 'n urmă.
„Și'n ochii lor dușmanii nu sunt decât o turmă.
„Priviți! în al lor suflet nu este nicio pată,
„Nicio rușine nu e pe fruntea lor săpată,
„In ei, pe ei lucește, de-o vie strălucire
„Și inimă, și armă și frunte, și gândire!“
Apoi lăsându-ți ochii să sboare cu mândrie,
Pe bravii tăi tovarăși, vultani din Românie,
Ziceai: „Țara e mamă dulce, copiii mei!
„Ferice care moare, luptând pe sânul ei!
„Din țărna lui vor crește odoare vitejești,
„Stejari cu lemn de arce, de ghioage românești!“

V

August erou a cărui memorie augustă
Trecut-a peste secoli cu margine îngustă
Și s'a înscris în raze pe fruntea omenirii,
Afară de domeniul uitării ș'al pieirii!
Precum odinioară pe toți electrizai,
Cu glasul și ochirea-ți de-Arhanghel, o! Mihai,
Privește 'mprejuru-ți cum vine 'ntreg poporul,
Cum vine să admire în tine salvatorul.
Vezi cum țara ferice de-a exista pe lume
Se simte 'ncoronată cu falnicul tău nume!
Mihai, devină iarăși sub cerul strămoșesc,
Ecoul prea puternic de glas dumnezeesc
Ș'aprinde iar scanteia de-antică vitejie
In noi, care aducem îngenunchiere ție,
Gigant din alte timpuri, fruntaș între eroi,
Oaspe de bronz, scump nouă, sosit iar printre noi!

LEGENDĂ DELA DORNA

I

Printre arborii din munte,
Faptul zilei se strecoară;
Soarele-i lucește 'n frunte,
Vulturul în cale-i sboară.

Se văd turme-albind pe coaste,
Râuri lungi pe văi frumoase,
Și, crescuți în rând de oaste,
Brazi pe culme luminoase.

Ca ființele din basme,
Pe sub pâcle se arată,
Munți, gigantice fantasme,
Stânci cu fruntea fulgerată.

Mai de vale-o blândă ciută,
La isvoare se adapă
Și voioasă, ea sărută,
Cerul oglindit în apă;

Iar sub codru pe potică
Stă un urs la vânătoare,
Pândind ciuta sprintenică
Și râvnind a ei picioare.

II

Colo 'n crângul ce 'nverzește
Sună-un bucium de cireș!
Pe-o cărare se 'ntâlnește
O copilă c'un plăieș.

El se duce prin pădure.
După cerbi cu coarne mari:
Ea culege fragi și mure
De sub brazi, de prin tufari.

— „Când, Ilinco, s'a aprinde
„Pentru mine al tău dor?
— „Când din sbor ursul a prinde
„Ciuta cea dela isvor."

El pleacă pe bătătură...
In curând codrul frunzos
Răsună de-o 'mpușcătură
Și de-un țipăt dureros.

Vânătorul împușcase
Biata ciută la isvor,
Ursu 'n labe-i apucase
Copilița, scump odor.

TOAMNA ȚESĂTOARE

„Harnică și darnică"
(Zicere poporală)

Toamna mândră, harnică
Și de bunuri darnică
A 'mpărțit a ei comori:
Frunza-i dat-a vântului,
Iar roada pământului,
Dat-o-a la muncitori.

Dat-a in pentru ștergare
Și porumb pentru coșare,
Plin de ținte aurii,
Și toți strugurii din vie,
Pentru dalba veselie,
Dela nunți și cumetrii.

Dat-a încă pentru coasă,
Iarba-i verde şi frumoasă,
Care 'n Mai a înflorit,
Ş'a ei pasări cântătoare,
Ş'a ei şiruri de cocoare,
Tainicului Răsărit.

Ş'a rămas sărmana, goală,
Pe când viforul se scoală,
Aducând gerul de an!.,
Ce-a să facă ea la iarnă?
Norii vin ca să aştearnă,
Pe câmpii un lung troian,

Vai de ea!.. Ce-a să devie,
Sub cumplita vijelie
Care suflă oţerit,
Peste văile uscate,
Peste apele 'ngheţate,
Peste codrul desfrunzit?

Dar nu-i pasă!.. Cât e soare
Toamna, mândră, ţesătoare,
Pune furca 'n brâul ei,
Ca să toarcă şi să ţese,
Pânză lată 'n iţe dese
De 'nvelit umerii săi.

Şi torcând de-a-lungul trece
Peste brazda murgă, rece,
Unde ies paianjeni mii.
Iar fuioru-i de mătasă,
Pe pământ în urmă lasă,
Mreji de raze argintii.

Câte lanuri văi întinse,
Toate-acuma sunt cuprinse
De lungi fire ce lucesc.
Unele s'adună 'n caer,
Altele pierdute 'n aer,
Tainic, lin călătoresc.

Toamna grabnic le urzeşte,
Le 'mpleteşte, nevedeşte,
Şi cu toate la un loc
Ea-şi lucrează-o 'nvelitoare,
Ca să meargă 'n şezătoare
Şi să ia parte la joc.

Iată-o în cămaşă albă,
Cu lefţi mari lucind în salbă,
Mari cât ochii săi căprii.
Trista iarnă-o pizmueşte
Şi prin neguri o pândeşte,
Descântând vrăjitorii.

Iar Românul cu drag spune:
„Doamne fă încă-o minune!
„Scoate-o fată 'n calea mea,
„Ca şi toamna harnică
„Şi de suflet darnică,
„Să-mi fac traiul meu cu ea!"

PALATUL LOREDANO

In cel palat de marmoră antică
Ce poartă 'n frunte-o scumpă mozaică,
Tablou artist de secoli admirat,
Reamintind Olimpul încântat,

Opt mari ferești, ogive dantelate,
Cu lei pletoşi pe margine săpate,
Răspând lumini şi zgomote de bal,
In negrul sân al Marelui-Canal.

Dulci armonii de flaute, vioare,
Conduc un hor de danţuri săltătoare,
Şi, ca prin vis, plăcute năluciri
Se văd trecând prin magice luciri.

Trec albe frunţi cu flori, şi braţe dalbe
Trec negrii ochi cu foc, şi sânuri albe,
Iar prin văzduh se 'mprăştie uşor
Un farmec viu, aprins, îmbătător.

Din când în când sus pe-un balcon s'arată
Un înger alb, o frunte 'ncoronată,
Cu flori de crin aduse din Milan,
Pentru Alda, contesa Loredan.

Ş'oricare om sub stele o 'ntrevede,
Fie plebeu sau patrician, el crede,
Că s'a ivit în ceruri pentru el,
Un serafim visat de Rafael.

Jos pe canal gondolele 'nşirate,
De-al nopţii vânt alene clătinate.
Adorm încet prin legănarea lor,
Pe gondolieri în visuri de amor.

Unul din ei tăcut însă veghează!
Ochiu-i ţintit în sus crunt scânteează,
Ş'un lung suspin frământă pieptul său!
— „Ah! unde-i ea? — zice — şi unde's eu?

„Cuget amar! frumoasă contesină
„Răspânde 'n bal splendoarea sa divină.
„Toţi încântaţi o 'nconjură, — 'i şoptesc,
„Cuvinte dulci de-amor... toţi o iubesc!..

„O! chin grozav!.. şi ea fără mustrare,
„La acel imn de-amor, de admirare;
„Zâmbeşte lin ca Venus între Zei,
„Ne mai gândind la gondolierul ei!"

Plângând Tonin acordă mandolina
Şi, inspirat de vechiul Palestrina,
Prelude 'ncet, apoi cu glas sonor,
Prin vers duios el spune al său dor.

De pe canal vibranta lui cântare
Sboară 'n văzduh, pătrunde 'n sala mare,
Cu vântul blând ce-aduc albele zori...
Toţi stau pe loc şi 'n inimi simt fiori.

Pe la fereşti, pe gotice balcoane,
Prin galerii cu sprintene coloane
Vin alergând reginele din bal
Şi 'n grup uimit se pleacă pe canal.

Sufletul lor palpită 'n a lor sânuri...
Flori de briliant, brăţele cu rubinuri,
Orişice au la ele mai de preţ
Cade-aruncat pe lângă cântăreţ;

Dar el pierdut în visuri dureroase,
Răpit pe-un val de note-armonioase,
Stă neclintit şi fără a vedea
Tot ce din sbor în barca lui cădea.

Mister adânc! deodată-a lui cântare
Vibrează lung de-o stranie exaltare,
Căci au căzut pe el din cer senin
Flori de Milan, frumoase flori de crin.

Cine de sus le-au aruncat lui, cine?
De vrei s'o ştii, repede-te străine,
Şi vei zări o gondolă sburând
In zori de zi spre Lido 'naintând.

Gondola s'a oprit, iar în gondolă
Sub coperiş cântând o barcarolă
Şedea 'n genunchi un june gondolier
Mai fericit decât San-Marc în cer.

Un înger alb pe-o pernă voluptoasă...
Dar ce să spun a lor taină-amoroasă?
Soarele-i sus, apoi soarele-i jos,
Valu 'mprejur suspină-armonios...

Mirceşti, 1871.

POHOD NA SYBIR

Sub cer de plumb întunecos,
Pe câmp plin de zăpadă,
Se trăgănează 'ncet pe jos
O jalnică grămadă,
De oameni trişti şi îngheţaţi,
Cu lanţuri ferecaţi.

Sărmani!.. de şase luni acum,
Ei merg fără 'ncetare,
Pe-un larg pustiu ce n'are drum,
Nici adăpost, nici zare,
Din când în când un ostenit
Mort cade părăsit!

E lung cel şir de osândiţi!
Pe vânăta lor faţă,
Necontenit sunt pălmuiţi,
De-un crivăţ plin de gheaţă,
Şi pe-al lor trup de sânge ud,
Des cade biciul crud.

In urma lor şi pe 'mprejur,
Cazaci, Baskiri sălbatici,
Cu suliţi lungi, cu ochi de ciur,
Alerg pe cai sburdatici,
Şi 'n zarea sură stă urlând,
Urlând lupul flămând.

Dar unde merge-acest popor,
Ce nu mai are 'n lume,
Nicio sperare 'n viitor,
Nici patrie, nici nume?..
Se duce şters dintre cei vii,
Să moară prin pustii.

Palid convoi, pierdut, uitat,
Coloană funerară,
Ea poartă 'n frunte un stigmat...
Amorul sfânt de ţară!
O! sfânt, sublim, ceresc amor,
Câţi pentru tine mor!

Ah! câţi martiri pentr'un cuvânt
Un dor de libertate,
Cu zile mers-au la mormânt
Prin răsbunări turbate!
Câţi au format grozavul şir,
Pohodul la Sybir!

Acum coloana s'a oprit,
Sub crivăţul de noapte,
Din sânu-i rece, amorţit,
Ies dureroase şoapte.
Toţi se înşiră-acum în rând,
Gemând şi tremurând.

Un comandant, aprig călău,
I-adună ca pe-o turmă
Şi 'nseamnă chiar pe biciul său,
Câţi au căzut în urmă,
Apoi în vânt cu aspru glas
Dă ordin de popas.

Covoiu 'ntreg nedeslipit,
Ingenunchind se lasă,
Pe câmpul alb şi troenit,
Sub negura geroasă,
Şi stă grămadă la un loc
Fără-adăpost, nici foc.

Cu pieptul de omăt lipiţi,
Sărmanii! adorm îndată,
Visând de câmpii înfloriţi,
De ţara depărtată,
Şi pieptul lor plin de amar
Se bate tot mai rar.

Unul prin vis vede plângând,
O mamă 'mbătrânită,
Altul se 'ngână desmierdând,
Soţia lui iubită,
Şi toţi pe sub genele lor
Au lacrime de dor.

Ei dorm adânc! ş'al nopţii vânt
Cu şuer viscoleşte;
Ei dorm adânc şi pe pământ,
Mereu troianul creşte,
Şi stelele, privind la ei,
Plâng lacrimi de scântei.

Treptat omătul spulberat
Se 'ntinde ca o mare,
Şi creşte, şi sub el treptat
Convoiu 'ntreg dispare,
Şi 'n zori tot câmpu-i învelit,
C'un giulgiu nemărginit...

Au fost! acum ei unde sunt?..
Un cârd de vulturi sboară,
Pe sus c'un repede avânt
Şi iute se coboară,
Iar dintre brazi vine urlând,
Urlând lupul flămând!..

LEGENDA RÂNDUNICĂI

DEDICATĂ D-NEI NYKA GRĂDIŞTEANU

Rânduncă, rândunea
Ce baţi la fereastra mea?
Du-te'ţi pune rochiţa,
Că te arde arşiţa.
Te suflă vântoaiele
Şi te udă ploaiele.
Mergi în câmpul înverzit,
Că rochiţa a 'nflorit
Şi o calcă turmele
Şi o pasc oiţele.

(Cântec poporal)

I

Când se născu pe lume voioasa Rândunică,
Ea nu avea făptură ş'aripi de păsărică,
Fiind al cununiei rod dulce desmierdat,
Copilă drăgălaşă de mare împărat
Dar fost-a o minune frumoasă zâmbitoare,
Sosită printre oameni ca zâmbetul de soare
O gingaşă comoară formată din senin,
Din raze, din parfumuri, din albul unui crin,
Şi maica sa duioasă, privind-o se temea,
Să nu dispară 'n aer sub forma de o stea.

O zână coborîtă din zodia cerească,
Veni să o descânte, s'o legene, s'o crească,
Să-i dee farmec dulce, podoabe scumpe daruri,
S'o apere 'n vieaţă de-a zilelor amaruri.
Ea-i puse-o scăldătoare cu apă ne 'ncepută
De ploaie neatinsă, de soare nevăzută,

Şi 'n apa încălzită cu lemn mirositor,
O trestie, un fagur, ş'o floare de bujor,
Menind prin şoapte blânde copila să devie,
Năltuţă, mlădioasă, ca trestia verzie,
La grai ca mierla dulce, la chip fermecătoare
Şi ca bujorul mândru de ochi atrăgătoare.

Apoi zâna-i aduse o dalbă de rocbiţă,
Din raze vii ţesută, cu stele prin altiţă,
Şi-i zise: „De-ţi e gândul să ai parte de bine,
„Rochiţa niciodată să n'o scoţi de pe tine,
„Şi cât vei fi al lumii frumos, iubit odor,
„Să fugi în lumea 'ntreagă de-al luncii Sburător,
„Căci el ţinteşte ocbii şi dorurile sale,
„Pe oricare fiinţă cu forme virginale,
„Pe dalbele copile, a dragostei comori,
„Ce's jumătate fete şi jumătate flori,
„Pe zânele născute în atmosferă caldă,
„Ce sub văpaia lunii, în lacuri lin se scaldă,
„Şi cbiar pe luna plină de o lumină moale
„Ce-atinge iarba verde cu albele ei poale".

Copila descântată, de zâna ei cea bună
Creştea într'o zi numai cât alta într'o lună,
Ş'a sale brăţişoare ş'a sale mici picioare
Aveau, fiind în leagăn, mişcări de aripioare,
Iar când ieşi din cuibul în care înflorise,
Ca roza dintr'un mugur cu foile descbise,
Când umbra sa vioaie, plutind sub cer senin,
Putea să se măsoare pe umbra unui crin,
Mult îi plăcea copilei s'alunge rândunele
Ce lunecau prin aer şi o chemau la ele,
S'alerge pe sub bolta bătrânilor arini,
Cercând să prindă 'n iarbă a razelor lumini,
Să fugă rătăcită de-alung, de-alung pe maluri,
Atrasă 'n cursul apei de-a râurilor valuri.
Şi 'n cale-i să s'oprească, uimită. încântată,
Cu dulcea armonie-a naturii deşteptată...

Atunci pe nesimţite un glas de Sburător
Ii tot fură auzul, şoptindu-i plin de dor:
„Atât eşti de frumoasă, la cbip şi la făptură,
„Că nopţii dai lumină, şi iernii dai căldură,
„Şi orbilor din umbră dai ocbi să te admire.
„Şi muţilor grai dulce să spună-a lor simţire.
„Ab! părul tău lung, negru ca aripa corbie

„Cu-a lui întunecime ar face nopţi o mie,
„Şi chipul tău ce fură chiar ochii de copile,
„Din alba lui splendoare ar face mii de zile;
„Ah buzele-ţi rotunde, cu râs înveselite,
„Se par două cireşe, în soare pârguite,
„Şi mijlocu-ţi de-albină sub vălul tău de aur,
„Se leagănă prin aer precum un verde laur;
„Iar ochii tăi, luceferi cu tainice luciri,
„Răsfrâng toată văpaia cereştilor iubiri,
„Ce ai aprins în inimi când te-ai ivit pe lume,
„Tu, zână fără seamăn, minune fără nume!"

Copila, cu uimire, îl asculta zâmbind...
Apoi, cătând în urmă-i, se depărta fugind,
Lilie sburătoare, de fluturi alungată,
Care-i formau pe frunte o salbă 'naripată.

II

Visează lumea 'n ceruri!.. sub visul cel de lună,
Flori, ape, cuiburi, inimi, visează 'împreună,
Nicio mişcare 'n frunze, şi nicio adiere
Nu turbură în treacăt a nopţii dulci mistere..
Albina doarme-ascunsă în macul adormit,
Bâtlanul printre nuferi stă 'n labă neclintit,
Şi raza argintie din stele deslipită,
Căzând, săgeată lungă, prin umbră tăinuită
Se duce de aprinde văpăi tremurătoare,
In albele şiraguri de rouă lucitoare.

Dar cine-acum, ca raza, în lumea nopţii sboară?
Ce umbră cu sfială, prin arbori se strecoară
Şi merge drept la malul pârâului din vale?
Oprindu se 'ngrijată ades în a sa cale,
Ea vine lângă apă, cu drag la ea priveşte
Şi singură 'n răcoare, de baie se găteşte.
O! dalbă feerie! divină încântare!..
Rochiţa de pe umeri alunecă, dispare.
Şi lumii se arată minunea cea mai rară,
Albind ca faptul zilei în zi de primăvară!
Toţi ochii de luceferi, de pasări şi de flori,
Loviţi ca de lumina rozatică din zori,
S'aprind de-o scânteiere ce 'n inimă pătrunde...
Dar juna 'mpărătească în apă se ascunde.
Ferice, desmierdată de unda răcoroasă,

Ea 'noată cu-o mişcare alene, voluptoasă,
Lăsând ca să albească prin valul de cristal,
Frumoasa rotunzime a sânu-i virginal.
Şi iarba de pe maluri se pleacă s'o privească,
Şi trestia se 'ndoaie voind ca s'o oprească.
Şi apa 'n vălurele de aur se 'ncreţeşte,
Şi nuferii se mişcă, bâtlanul se trezeşte,
Pădurea cântă imnuri, şi luna amoroasă
Revarsă pe copilă o mantie-argintoasă.

Acum pe lângă trestii ea lunecă uşor
Şi vrând la mal să iasă, pătrunsă de-un fior,
Pe sânul ei ud încă, ea părul îşi adună,
Se oglindeşte 'n apă, se oglindeşte 'n lună,
Şi umbra-i diafană cu formele-i rotunde,
In lină îngânare se clatină pe unde.

III

Cocoşu 'n depărtare intonă o fanfară!
Copila cu grăbire din valuri iese-afară.
Ah! unde e rochiţa şi unde-al ei noroc!
Ea vede Sburătorul cu ochii mari de foc,
Ce vine ş'o cuprinde cu braţele 'ntr'o clipă!
Dar grabnic se aude un freamăt de aripă,
Şi dalba 'mpărătească, din braţe-i dispărând,
Se schimbă 'n Rândunică şi fuge 'n cer sburând,

Atunci ş'a ei rochiţă nălţându-se în vânt
Topitu-s'a în ploaie de raze pe pământ,
Şi până'n faptul zilei crescut-au flori din ele,
Odoare-a primăverii: *Rochiţi de Rândunele!..*

Mirceşti, 1874.

DAN, CĂPITAN DE PLAI

(XV SECOL)

Frunză verde de mălai,
Cine merge sus la rai?
Merge Dan, șoiman de plai;
A ucis el mulți dușmani,
Un vizir și patru Hani.
Frunză verde lemn de brad,
Cine merge jos în iad?
Merg Tătarii lui Murad;
Au ucis în zi de Mai
Mândru căpitan de plai!
(Fragment de cântec poporal)

I

Bătrânul Dan trăește ca șoimul singuratic,
In peșteră de stâncă, în munte păduratic,
Privind cu veselie cum soarele răsare,
Dând vieață luminoasă cu-o caldă sărutare,
Privind cu jale lungă cum soarele apune...
Așa și el apus-a din zile mari și bune!
Vechi pustnic, rămas singur din timpul său afară,
Ca pe un gol de munte, o stâncă solitară,
Dincolo de morminte el trist acum privește,
O tainică fantasmă ce 'n zare s'adâncește,
Fantasma drăgălașă a verdei tinereți
Ce fuge de răsuflul geroasei bătrâneți,
Și zice: „Timpul rece apasă-umărul meu,
„Și cât m'afund în zile tot simt că e mai greu!
„O! lege-a nimicirii, o lege nemiloasă!
„Când, când s'a toci oare a vremii lungă coasă!
Apoi el pleacă fruntea și cade în visare,
Iar munții, albi ca dânsul, se 'nclină 'n depărtare.

A timpilor eroici imagine augustă,
Pe când era el tânăr, lumea-i părea îngustă
Pentru bine, și largă, prea largă pentru rău!
El ar fi vrut-o bună ca bunul Dumnezeu.
Deci îi plăcea să 'nfrunte cu dalba-i vitejie,
Pe cei care prin lume purtau biciu de urgie.
Și mult iubea, când țara striga: la luptă Dane!
Să vânture ca pleava oștirile dușmane.
Atunci a lui mânie ca trăsnetul era,
In patru mari hotare tuna și fulgera,
Iar țara dormea 'n pace pe timpii cei mai răi,
Când Dan veghea 'n picioare la căpătâiul ei.
Ades el pleca singur prin codrii fioroși,
In care luceau noaptea oțeluri și ochi roși,

Și dacă murgu-i sprinten da 'n lături sforăind,
Viteazul cu blândețe îl desmierda grăind:
„N'aibi grijă, măi șoimane! eu am și duc cu mine
O vrajă rea de dușmani și bună pentru tine".
Și murgu-și lua sborul în liniște deplină,
Prin codrii fără drumuri și fără de lumină,
Iar vulturii carpatici, cu sborul îndrăzneț,
Făceau un cortegiu falnic eroului drumeț.

Increderea 'nflorește în inimile mari!

II

Bătrânul Dan ascultă grăind doi vechi stejari,
Crescuți dintr'o tulpină pe culmea cea de munte
Ș'având ca o coroană un secol pe-a lor frunte.
— „O! frate, zice unul, un vânt în miez de noapte
„Adusu-mi-a din vale lung vaet, triste șoapte!
„E sabie în țară! au năvălit Tătarii!
„Ș'acum prin bălți de sânge își joacă armăsarii!"
— „Așa! răspunde altul, colo în depărtare,
„Zărit-am astă noapte pe cer lumină mare!
„Ard satele române! ard holdele 'n câmpii!
„Ard codrii!.. sub robie cad fete și copii,
„Și 'n fumul ce se 'nalță cu larme sgomotoase,
„Sbor suflete gonite din trupuri sângeroase!
Bătrânul Dan aude, suspină și nu crede!
Dar iată că pe ceruri din patru părți el vede,
Trecând un stol de vulturi urmați de uli grămadă,
Atrași în orizonuri de-a morții caldă pradă.
Un fulger se aprinde în ochii lui de loc.
„La luptă, Dane, țara-i în jaf, țara-i în foc!
Bătrânul Dan desprinde un paloș vechiu din cui,
Și paloșul lucește voios în mâna lui.
Bătrânul Dan pe sânu-i apasă a lui mână
Și simte că tot bate o inimă română.
El zice cu mândrie, ținând privirea 'n sus:
„Pe inimă și paloș rugina nu s'a pus.
„O! Doamne, Doamne sfinte, mai dă-mi zile de trai
„Pân' ce-oiu strivi toți lupii, toți șerpii de pe plai!
„Fă tu să-mi pară numai atunci paloșul greu,
„Când inima 'nceta-va să bată 'n pieptul meu,
„Ș'atunci inima numai de-a bate să încete,
„Când voi culca sub țărnă a dușmanilor cete!
Apoi el strânge chinga pe sdravenele șale,
Iși face-o cruce, pleacă și se coboară 'n vale.

III

In scurtele răstimpuri când soarele declină
Şi noaptea-şi pune stema feerică, stelină,
E un moment de pace în care, neoprit,
Se pierde doru 'n umbra amurgului mâhnit.
Atunci zăreşte omul minunile din basme,
Acele legioane de tainice fantasme,
Care 'ntre zi şi noapte apar în loc oprite
Cu mantii lungi şi albe de-a-lungul învelite.

Aşa apare 'n şesuri măreţul om de munte
Păşind treptat pe dealuri şi culmi tot mai mărunte!
Nu ştiu de el copacii tineri, crescuţi pe maluri,
Dar râul îl cunoaşte, el scade-a sale valuri,
Să treacă înainte viteazul Dan la luptă,
Şi astfel tot el pasă pe cale ne'ntreruptă,
Pân'ce soseşte 'n seară la casa lui Ursan.

Om aspru care doarme culcat pe-un buzdugan,
Ursan pletos ca zimbrul, pe pieptul gros şi lat,
Cu braţul de bărbat, cu pumnul apăsat,
E scurt la grai, năprasnic, la cap întunecos.
El e de peste Milcov pribeag misterios.
Toţi care ştiu de dânsul spun multe, dar şoptind,
Şi cale de o zare îl dau ocol grăbind,
Iar lui îi place-a creşte sirepe herghelii,
Răzleţe pe întinsul câmpiilor pustii...

Pe vremea lui, sub ochii lui Ştefan Domn cel Mare,
Intrând în duşmani singur ca vieru 'n stuhul tare,
A prins pe Hanul Mirza din fugă cu arcanul;
Iar Ştefan, dela dânsul în schimb luând pe Hanul,
I-a zis! „Ursane frate! să-ţi faci ochirea roată,
„Şi cât îi vedea zarea a ta să fie toată!"
  De-atunci el stă de pază în mijlocul câmpiei,
Şi nimeni nu s'atinge de zmeii hergheliei.

Drumeţul intră, zice: — Bine-am găsit, Ursane!..."
Un aspru glas răspunde: „Bine-ai venit moş Dane!
„Ce vânt te-aduce-aice?"
                    — „Vânt rău şi de jelire!
„Ne calcă iar păgânii şi ţara-i la pieire!"
Ursan tresare, geme, s'aprinde 'n gândul său,
Dan zice: De pe munte venit-am să te ieu.

„Să mergem"
— „Dar! să mergem!" adaogă Ursan!
Şi mult cu drag priveşte grozavu-i buzdugan.
Apoi un corn apucă şi buciumă în vânt.

IV

Deodată se aude un tropot pe pământ,
Un tropot de copite, potop rotopitor!

Ursan cu al său oaspe în fund spre soare cată
Şi văd sub cerul luciu, în zarea 'nflăcărată,
Sburând o herghelie de armăsari zmeoşi,
Cu coamele în vânturi, cu ochii scânteioşi,

Infiorând câmpia de-o aspră nechezare.
Un voinicel în floare pe-un alb fugar călare
In mână c'un harapnic ce 'n urma lor pocneşte
Şi ca un şarpe negru prin aer se 'nvârteşte.
Ursan le-aţine calea şi caii stau în loc,
Apoi către voinicul ce poartă busuioc,
El zice: „Fulgo! prinde-mi pe murgul cel ţintat;
„Moş Dan şi eu la Nistru ne ducem pe luptat!"
— „Dar eu, întrebă Fulga, eu să nu-mi cerc puterea?"
— „Tu să rămâi aice ca să-mi păzeşti averea."

Frumos odor e Fulga! şi naltă-i e făptura!
Sub genele-i umbroase doi ochi lucesc ca mura
Şi părul său de aur în creţuri lungi se lasă,
Ca pe strujanul verde un caer de mătasă,
El are glas puternic în gură rumeioară
Şi mers cu legănare de gingaşă fecioară.
Oricine-l vede 'n soare cu peliţa lui albă,
Purtând la brâu un paloş şi pe grumazi o salbă,
Se 'ntreabă ce să fie, fecior de zmeu ori fată!...
Iar când, pe sub altiţa cămeşii înfirată,
Zăreşte la lumină doi crini ieşiţi în undă,
Doi pui în neastâmpăr de lebădă rotundă,
Răpit de dor, el cade pe gânduri câte-un an!..

Voinicul e viteaza copilă-a lui Ursan.
Ea intră 'n herghelie cu pasul îndrăzneţ
Şi merge drept la murgul sălbatic şi răzleţ,
Zicând lui Dan ce 'n treacăt îi dă povăţuele:
„Moş Dane! tu cu-a tale şi eu cu ale mele!"
Sirepul o zăreşte, ridică narea 'n vânt,

Incruntă ochiul, bate copita în pământ,
Sburleşte coama, saltă, în lături se isbeşte!
Dar Fulga svârle laţul, de gât îl arcăneşte
Şi, repede, ca gândul, s'aruncă uşurel,
Ii pune mâna 'n coamă şi 'ncalecă pe el.
Gemând, el sare 'n aer pe patru-a lui picioare,
Asvârle, se frământă, se spumegă 'n sudoare
Şi 'n sbor plecând deodată, nebun de groază, murgul
S'afundă 'n largul spaţiu şi spintecă amurgul...
Dar când steluţa lunii apare viu la lume,
Copila se întoarce cu murgul alb de spume
Şi zice: „Iată calul! El ştie-acum de frâu
„Ca paloşul de mijloc şi mijlocul de brâu."
Ursan cu drag răspunde: „Aibi parte de noroc!"
Apoi cu Dan, bătrânul, arzând de mare foc,
Incalecă şi 'n umbră dispar ca într'un nor...
Iar fulga-i urmăreşte cu sufletul în dor.

V

E noaptea înstelată, e caldă, liniştită!
Se pare că din ceruri pe lumea adormită
Pluteşte-o lină, dulce, divină îndurare,
Dar ea nu poate stinge avântul de turbare,
Ce duce călăreţii pe 'ntinderea pustie,
Precum doi spectri gemeni mânaţi de-o vijelie,
Ei sbor tăcuţi sub ochii steluţelor trezite,
In orizonul negru ce-i soarbe şi-i înghite.
S'afund mereu în taina nopţii; dar gândul lor,
De mult e cu Tătarii în luptă de omor.

O ţintă de lumină, prin umbră viu înnoată;
Ea creşte, se înalţă pe zare ca o roată
Şi umple de văpaie cereştile abisuri.
Păduri, movile, râuri apar căzute 'n visuri,
Dar leul de la munte şi vierul de pe vale,
Nu văd prin vis de sânge decât Moldova 'n jale:
— „E roşie luna!" zice din doi cel mai bătrân.
— „E luna însetată de sânge de păgân!"
Răspunde cel mai aspru... Şi puii lor de zmei
Se duc trăgând doi spectri de umbră după ei.
Se duc vârtej ca gândul, plecat în pribegie,
Se duc pân' ce-a lor umbră întinsă pe câmpie,
Le trece înainte, şi pân' ce se lovesc,
In ochi cu faptul zilei... atuncea se opresc.

Şi iată-i pe o culme nocturnii călători,
Lucind sub cerul palid în mantie de zori!
Ei lasă jos pe coastă să pască armăsarii
Şi stau privind în vale cum fac pârjol Tătarii.

Cinci sate ard în flacări pe câmp, şi fumul lor
Se 'ntinde ca o apă, pluteşte ca un nor,
Dealung pe şesul umed, şi sboară sus în aer,
Ducând cu el un vuet de larmă şi de vaer.
Prin fum se mişcă umbre fuginde, rătăcite,
Copii mărunţi şi mame şi fete despletite,
Şi cai scăpaţi în fugă, şi câni şi boi în turme,
Goniţi de Tătărimea ce calcă pe-a lor urme.
Ici, colo, se văd cete în luptă încleştate,
Mişcări de braţe goale, în aer ridicate,
Luciri de arme crunte, pătate roş cu sânge,
Pe care-o rază vie din soare se răsfrânge.
Apoi din vreme 'n vreme o ceată luptătoare
Se 'mprăştie cu grabă, lăsând cadavre 'n soare!
Iar lângă Nistru multa urdie tătărească,
Năprasnic se ucide cu ceata românească.

Dan zice: Măi, Ursane! acolo e de noi!
„Acolo râde moartea în crâncenul răsboi.
„Acolo să dăm proaşcă, sub ochiul cel de sus.
„Tu despre faptul zilei şi eu despre Apus,
„Şi cale să deschidem prin aprigul duşman...
„La lucru-acum, fârtate! la lucru, măi Ursan!"
— „Amin şi Doamne-ajută!" Ursan voios răspunde.
Şi 'n gloată fiecare ca viforul pătrunde.

VI

Ursan năval s'aruncă în neagra Tătărime,
Croind o pârte largă prin deasa ei mulţime.
Sub mână-i buzduganul, unealtă de pieire,
Ca un balaur face în juru-i o rotire,
Un cerc de moarte 'n care amar de cine-i prins!...
Sărmanu 'nchide ochii şi soarele-i s'a stins!
In lături, înainte, în urmă-i totul moare!
Sbor creierii din tidve sub ghioaga sdrobitoare.
Şi 'n urmă, şi 'mprejuru-i, şi 'n lături semănate,
Zac sute de cadavre şi capete sfărmate.
Şi astfel ne 'mpăcatul Ursan mereu lucrează.
Şi spre Apus prin sânge mereu înaintează.

Ca dânsul, Dan bătrânul, erou întinerit,
Tot vine după paloş spre mândrul Răsărit.
El intră şi se 'ndeasă în gloata tremurândă
Ca junghiul cel de moarte în inimă plăpândă,
Şi paloşu-i ce luce, ca fulger de urgie,
Tot cade 'n dreapta 'n stânga şi taie 'n carne vie...
Fug toţi şi pier din cale-i!... El strigă: „Stee faţă
„Cui place vitejia, cui s'a urît de vieaţă!"

Dar nimeni nu 'ndrăzneşte la glasu-i să apară,
Căci el se 'naintează precum un stâlp de pară,
Şi cine-l vede falnic, aprins, cu fruntea sus,
Ii pare că alt soare se 'naltă din Apus.
Şi astfel ambii oaspeţi ai morţii ne'mpăcate
Cosesc la vieţi în floare, pe straturi sângerate,
Ş'ajung ei faţă 'n faţă prin apriga furtună,
Şi armele lor ude cruciş le împreună.
„Noroc ţie Ursane!"
— „Şi ţie tot noroc!"

Dar n'au sfârşit cuvântul Ursan şi cade 'n loc,
Străpuns de o săgeată ce-i intră 'n piept adânc.
El scapă buzduganul, se pleacă pe oblânc
Şi greu se prăbuşeşte c'un gemet de pe cal.

Tătarii ca zăvozii pe dânsul dau năval!
„In lături, Lifte!" strigă la ei viteazul Dan,
Punându-se de pază la capul lui Ursan.
Cu frâu 'n mâna stângă, cu pala 'n mâna dreaptă.
Amenințând cu ochii Tătarii, mi-i aşteaptă,
Precum aşteaptă zimbrul de lupi înconjurat,
Să-i svârle cu-a lui coarne pe câmpul spăimântat.
Dar nici gândesc păgânii să dee piept cu el,
Căci paloşu-i năprasnic e vultur de oţel.
Retraşi în jur deoparte, nemernici, sperieţi,
Ei scot din a lor arcuri un vifor de săgeţi,
Şi Dan, lovit în coaste, şopteşte cu oftare!
„Ursane! pentru tine de-acum nu e scăpare!"
Zicând, el cade-aproape, se sprijină 'ntr'o mână,
Şi paloşul lui ţine în loc ceata păgână.

O Dane Căpitane! puterile-ţi slăbesc,
Şi norii pe deasupra-ţi trecând se învârtesc.
Tu mori! şi Tătărimea s'apropie de tine!

Dar iată din pustiuri un alb vârtej că vine

Şi trece prin urdie ca printr'un lan de grâu,
E un voinic călare pe-un cal ce n'are frâu,
Voinic, în brâu cu paloş şi pe grumaz cu salbă,
E Fulga ce apare ca o fantasmă albă
Şi grabnic pe-al ei tată răpeşte din grămadă,
Apoi cu el dispare ca şoimul cu-a sa pradă.

Allah! răcnesc Tătarii cătând cu groază 'n urmă...
Dar ce văd ei deodată, că glasul lor se curmă?
Ei văd curgând pe dealuri arcaşii din Orhei
Ce vin cu'o falcă 'n ceruri, aprinşi ca nişte zmei
Un lung fior de spaimă pătrunde într'o clipă,
Prin deasa Tătărime ce-i gata de risipă.
Şi toţi pe loc la fugă plec iute, se duc orbi.
Cum pleacă din câmpie un nor întins de corbi.
Amar e de răzleţul ce 'n urma lor rămâne,
Şi cade, mic sau mare, pe mânile române!
In faţă cu Românul nu-i milă, nu-i iertare,
Nici chiar în sân de mamă nu poate-avea scăpare.
O ştiu de mult Tătarii, o ştiu de la bătrâni
Şi fug, nevrând s'asculte de şefi, de-ai lor stăpâni.
Tot omul vede moartea ş'aleargă 'nspăimântat.
Cel viu uită şi lasă pe mortul ne 'ngropat,
Şi făr' a 'ntoarce capul se duce-orice păgân,
In urma fiecărui apare un Român!

Iar Hanu-şi smulge barba! îşi rupe şalul verde,
Privind urdia 'ntreagă în clipă cum se pierde,
Sub ochii lui în lacrimi, pe câmpul cel de lupte
Apar grămezi de leşuri, grămezi de arme rupte,
De cai ucişi, de care, de corturi risipite,
Şi tuiurile oastei de oaste părăsite!

O! pas cumplit al soartei! Tot ce-i era de fală,
Cai, steaguri, cete mândre, strălucitoare arme,
Clădiri de visuri nalte, magie triumfală,
A fost deajuns o clipă ca totul să se darme!

VII

Ghirai a trecut Nistrul înnot pe calul său,
Luând pe Dan rănitul ca pradă şi trofeu.
El merge de se 'nchide în cortu-i umilit,
Precum un lup în codru de câni voinici gonit.
Trei zile, trei nopţi Hanul nu gustă 'n suflet pace.

Intins ca un cadavru jos pe covor, el zace;
Dar când revine, palid, din lunga-i disperare,
In ochii lui trec fulgeri de cruntă răsbunare.
El strigă să-i aducă sub cort pe Dan bătrânul.

Deşi cuprins de lanţuri, măreţ intră Românul!

— „Ghiaur!" zice Tătarul, cu inima haină,
„Ce simte firul ierbei când coasa e vecină!"
— „Ea pleacă fruntea 'n pace", răspunde Căpitanul.
„Căci are să renască mai fragedă la anul!"

Ghirai cade pe gânduri lăsându-şi capu 'n piept,
Apoi, mai blând urmează: „O! Dan, om înţelept!
„Te ştiu de mult pe tine, cunosc al tău renume
„Din graiul plin de lacrimi orfanilor din lume.
„Pe mulţi Tătari cuprins-ai de-ai morţii reci fiori!
„Acum a venit rândul şi ţie ca să mori.
„Priveşte! lângă uşă călăul te pândeşte
„Cu ştreangul şi cu pala ce 'n mână-i zăngăneşte.
„Un semn, şi capu-ţi zboară la câni şi la vulturi,
„Şi sufletu-ţi se pierde în iadul de ghiauri.
„Dar însă îmi fac milă de ani şi de-a ta minte.
„Gândind la bătrâneţea ce-apasă-al meu părinte,
„Şi vreau, în daruri multe, pe tine-a te ierta
„De vrei tu să te lepezi acum de legea ta!"

Creştinul Dan, bătrânul cu suflet luminos,
Inalţă-a lui statură şi zice maiestos:
— „Ceahlăul sub furtună nu scade muşunoi!
„Eu, Dan, sub vântul soartei să scad păgân, nu voi.
„Deci nu-mi convine vieaţa mişelnic câştigată,
„Nici pata fărdelegii în fruntea-mi înfierată.
„Ruşinea-i o rugină pe armă de viteaz.
„Un vierme ce mănâncă albeaţa din obraz.
„Cui place să roşească, roşească... eu nu vreu,
„Nici pata pe-a mea armă, nici pe obrazul meu.
„Alb am trăit un secol pe plaiul strămoşesc,
„Şi vreu cu faţă albă senin să mă sfârşesc.
„Ca dupa-o vieaţă lungă, ferită de ruşine,
„Mormântul meu să fie frumos şi alb ca mine!
„Aşa m'a deprins Ştefan, uşoară ţărna-i fie!
„La trai fără mustrare şi fără prihănie.
„Nu-mi trebue-a ta milă, nu vreu a tale daruri.
„Tu îmi întinzi o cupă mult plină de amaruri,
„Departe ea de mine!.. mai drept e ca să mor!...

„Iar dacă ai tu cuget și-ți pasă de-al meu dor,
„Ghirai! mă lasă, lasă, în ora morții grele,
„Să mai sărut odată pământul țării mele!

Uimit, Ghirai se scoală, cu mâna lui desface,
Unealta de robie, sub care leul zace,
Cumplitul lanț ce-l leagă cu strânse noduri sute,
Și zice grabnic: „Tată, ia calul meu și du-te!"
Bătrânul Dan ferice se duce, Nistrul trece,
Și 'n aerul Moldovei se umflă pieptu-i rece,
Și inima lui crește, și ochi-i plini de jale,
Cu drag privesc prin lacrimi, podoaba țării sale.
  Sărmanu 'ngenunchează pe iarba ce străluce.
Iși pleacă fruntea albă, smerit își face cruce
Și pentru totdeauna sărută ca pe-o moaște
Pământul ce tresare și care-l recunoaște...
  Apoi el se întoarce la Hanul, intră 'n cort,
Suspină, șovăește și, palid, cade mort!

Iar Hanul, lung privindu-l, rostește cu durere:
„O! Dan viteaz, ferice, ca tine care piere,
„Având o vieață verde în timpul tinereții,
„Și albă ca zăpada în iarna bătrâneții!"

GRUI-SÂNGER

„Ci-că au fost odată un hoț nă-
„prasnic ce se numea Grui-Sânger.
„El locuia într'un codru întunecos
„și omorîtor, ce-l ziceau: Codrul-
„Fără-Vieață..." etc. etc.

(Poveste veche).

I

CODRUL-FĂRĂ-VIEAȚA

Cine-a aflat în lume de Codrul-Fără-Vieață
Și n'a simțit în suflet un crunt fior de gheață?

  In cea pădure veche, grozavă, *infernală*,
Cărarea-i încâlcită și umbra e mortală.
Și arbori, stânci, prăpăstii, și oricare făptură
Ia forme urieșe prin negura cea sură.
Aspecturi fioroase de pajuri, de balauri,
De zmei culcați pe dâmburi, de șerpi ascunși în gauri,

De toate-acele fiare povestice, de pradă,
Ce luna giulgiueşte cu alba ei zăpadă.
Copacii întind braţe lungi, ameninţătoare,
Nălţând pe toată culmea câte o spânzurătoare;
Şi stâncile, fantasme pleşuve, mute, oarbe,
Deschid largi, negre peşteri menite de a soarbe,
In umbra lor adâncă şi de mistere plină,
Pe omu 'mpins de soartă a piere din lumină.

In funduri de prăpastii se bat mereu de maluri
Şiroaie care poartă cadavre pe-a lor valuri;
Şi aburi într'amurgul din ele se ridică,
Ce 'n rouă sângerândă pe frunzi uscate pică,
Sau merg de se aşează pe stânci, pe vârf de munte,
Ca palide vedenii cu pletele cărunte,
O crâncenă orgie de sânge, de cruzime,
Imbată umbra mută ce zace la desime,
Ş'ades în miez-de-noapee s'aude prin tăcere,
O surdă lovitură, un vaet de durere,
Apoi un sbor de vulturi şi urlete hidoase,
De lupi ce vin să 'mpartă a victimelor oase,
Şi straniu, lung, satanic, un hohot ce răsună,
Ca clocotul de codri când cerurile tună.
Atunci păstorii sarbezi zăresc din depărtare,
Ivindu-se pe munte o naltă arătare
Ce stă în dreptul lunii cu-o bardă groasă 'n mână...
Şi până 'n ziuă urlă dulăii dela stână.

Amar de cine intră prin ramurile dese
A codrului de moarte! Sărmanul, dacă iese,
El pare-un strigoi palid zărit, ca printr'un vis,
Ce caută cărarea mormântului deschis...
Acolo-i cuibul spaimei şi adăpostul urii.

Grui-Sânger, ucigaşul, e regele pădurii!

II

GRUI-SÂNGER

E crud lupu 'n turbare! crud tigrul ce sfâşie,
O turmă de gazele pe-a Nilului câmpie!
Crud uliul care trece şi ţintă se abate
Pe-un stol de păsărele în ierburi tupilate!
E crud destinul, crudă moartea! Dar în cruzime

Pe Sânger ucigașul nu îl întrece nime!
Deabia sosit în vieață prin moartea maicei sale,
Vrăjitu-l-a Satana cu pofte criminale,
Să schingiue, să rupă, să prade, să omoare,
Să fugă 'n întuneric de oameni și de soare.
Străin de toată mila, plăcerea-i cea mai vie
A fost să nimicească pe lume tot ce 'nvie,
Să calce flori și roade, să strice cuiburi pline
Să smulgă aripioare de fluturi și de-albine
Acum însă el cată un alt soi de victime!
Ii place-a sui scara năprasnicelor crime:
Acum ucide oameni!... Cum îi zărește, râde
Și îi ucide, numai de setea de-a ucide!

De zece ani în codru el s'a retras aice,
Soția lui e groaza, și noapte-a lui complice!
Ca tigru fără sațiu, sub un stejar la pândă,
El face zi și noapte o crâncenă isbândă,
Găsind în agonie un vaet care-i place
Ș'o vieață desfrânată în morțile ce face.
Monstru cumplit cu fața ca sufletu-i de slută,
In drame sângeroase gândirea-i e pierdută.
Oricine-l vede, crede că a văzut o ciumă,
Și dacă scapă teafăr, cu păr de lup s'afumă,
Căci fruntea lui apare sinistru luminată,
De-a focului ce-l arde văpaie 'nflăcărată;
Dar vulturii și ulii și buhnele și corbii,
Precum tot spre lumină cu jale cată orbii,
Țintesc cu neclipire spre dânsul ochi sălbatici,
Ce noaptea printre arbori s'aprind ca roși jaratici.
Ei sboară pretutindeni alături, împreună,
Formându-i pe sub nouri ca sborul o cunună,
Un larg cortegiu funebru ce lasă unde trece,
De albe oseminte o cladă tristă, rece!

O singură ființă, în inima-i secată,
Găsește adăpostire: bătrânu-i, jalnic tată,
La care se gândește cuprins de 'nfiorare,
De câte ori comite o crimă în turbare.
Imaginea iubită a bunului părinte,
Adeseori în lacrimi îi trece-atunci prin minte,
Punându-se 'ntre dânsul și victimele sale!...
Zadarnic!... el e arma puterii infernale.

III

PARICIDUL

E ora de mistere, de groază şi de şoapte,
Când trec fiori în aer şi demoni roşi în noapte!
Când umbra trădătoare aşează pe sub maluri,
Prin unghiurile casei, prin guri de văi pe dealuri,
Prin codri, prin ruine de veche mânăstire,
Pe naltele clopotniţi, prin negre cimitire,
Fantasme tupilate, vedenii mari, tăcute,
Ce stau ca nişte visuri din ochi nedispărute,
Şi astfel, locuită de umbre, noaptea pare,
Mută de groază, rece şi fără răsuflare.
E ora de uimire, când Codrul-Fără-Vieaţă
S'arată mai sinistru prin văl de oarbă ceaţă
Şi scoate-un aspru vuet ce 'nsuflă oţerire,
Ducând în lume, tainic, o cruntă prevestire.
Tot omul fuge, toată făptura se ascunde...

Un om îşi face cruce şi'n codrul des pătrunde!

E tatăl lui Grui-Sânger, plăpând, fără putere,
Sub sarcina greoaie de ani şi de durere,
El intră pe sub arbori în haosul cel mare,
De negru întuneric, adânc, fără hotare,
Şi tot înaintează pe căi nestrăbătute.
Şi pare că înnoată prin unde nevăzute.
Incet, având de reazăm un vechiu toiag de vie,
Sărmanul urcă 'n lacrimi, cărarea de urgie,
Căci vine ca să cerce de-a smulge din orbire-i
Pe fiul său ce calcă în volvura pieirei.
El vrea să-l mai revadă, el vrea să-l mai sărute,
Să-l scoată la lumină, din căile pierdute,
Şi astfel merge, merge, plecând a lui statură.
Ca omul care-aşteaptă a morţii lovitură,
Şi gura lui şopteşte cuvinte drăgălaşe,
Ca 'n timpul desmierdării când fiul era 'n faşe.

Stăi! fugi, nenorocite! un pas de-i face încă...
Dar iată-l sus pe culme, ah! iată-l lângă stâncă!
Deodată-o bardă crudă, prin aer luce, sboară,
Loveşte! jos bătrânul c'un vaet se doboară,
Iar Sânger ucigaşul plecându-se deodată
In clipa unui fulger zăreşte... pe-al său tată!

IV

BLESTEMUL

O! cruntă fărdelege! Păcat fără iertare
Cumplitul, paricidul încremenit apare,
De spaima ce-l cuprinde, spăimântător, la focul,
Aprins cu repegiune de fulgeri în tot locul.
Pădurea 'ntreagă arde cu negrele-i păcate,
Lățind lumini pe ceruri, pe dealuri depărtate,
Și oaspeții prădalnici în sboruri sgomotoase
Se duc, vârtej fantastic, cu țipete fioroase.
Pădurea arde! brazii s'aprind ca nalte torții,
Sub bolte 'nflăcărate trec victimile morții,
Lung șir de spectri palizi ce merg ca să arate,
Lui Sânger a lor fețe și răni nevindecate.

Deodată prin vuirea de vaete 'n mulțime,
Prin miile de glasuri ce-l mustră cu asprime
Și mai presus de svonul pădurii ce trăsnește,
Un glas din altă lume se 'nalță și grăește:
„Tu, proclet, ucigașe! infame paricide!
„Tu, pentru care astăzi tot iadul se deschide,
„Tu răpitor de zile cui ți-a dat vieață, nume!
„Atunci a ta osândă sfârșit să aibă 'n lume,
„Când astă buturugă de arbor ars, sub care,
„Părintele tău zace întins, fără suflare,
„Va da și flori și frunze, etern fiind udată,
„Cu apa cea din vale, în gura ta cărată.
„Iar până-atuncea, iazmă ce te-a născut Păcatul
„Legată 'n înfrățire cu răul ne'mpăcatul,
„In vieață și 'n mormântu-ți în veci să nu guști pace.
„Și cugetul din tine s'auzi că nu mai tace.
„Să nu privești tu cerul și omenirea 'n față!
„De foc să-ți fie apa și soarele de gheață!
„Să bată 'n tine biciul urgiilor turbate,
„Pân' n'a mai fi pe tine loc unde a mai bate!
„Toți șerpii de pe lume să iasă 'n a ta cale!
„Să 'ntâmpini numai ură, să nu simți decât jale!
„Să chemi cumplita moarte și ea la-a ta chemare
„Să râdă, să te lase luptând cu-a ta mustrare,
„Incât s'ajungi tu însuți, a te feri de tine,
„Prin ultima ta crimă, uciderea de sine!
„Blestem! blestem pe capu-ți în lunga veșnicie!
„A ta cenușă piară în vânt, și neagră fie!"

V

PEDEAPSA

Trecut-a jumătate de secol pe-astă lume.
Din codru nu rămas-a decât hidosu-i nume;
Pe unde-au fost odată stejarul, bradul, plopul,
Desime uriașă ce-a înfruntat potopul,
E numai câmp de pietre, gol trist, secat de soare,
De care fug și vulturi și fiare răpitoare.
Nici scaiul, nici urzica pe sânul lui nu crește,
In veci dorita ploaie nici roua nu-l stropește,
Iar dacă-un nor se sparge deasupră-i câteodată,
Cu lacrimi lungi de sânge e ploaia-amestecată.
De câmpul cel de groază chiar gândul se ferește;
Chiar crivățul pe margini din sboru-i se oprește,
Atât este de mare pe locul de-anatemuri,
Urgia ne'mpăcată cereștilor blestemuri!

Și însă-un om, în soare, om singur... cine-ar crede?
Pe-a dealului cărare un om acum se vede!
Bătrân ca lumea, gârbov, sub vântul relei soarte,
El pare că de secoli a fost uitat de moarte.
Pleșuv, pe a lui frunte pârlită, nesenină,
Trec nori de gânduri negri sub care ea se 'nclină,
Și desele sbârcele pe ea sunt împletite
Precum o țesătură de fire încâlcite,
Sprâncenele lui albe pe ochii lui se pleacă,
Lăsând deabia prin ele lumina ca să treacă.
Iar barba-i lungă, aspră, se târâe 'n cărare,
Pe când el se tot urcă pe brânci, fără 'ncetare.

De-o jumătate secol, sub gândul ce-l omoară,
El în genunchi se sue, și în genunchi coboară,
Pe culmea vârfuită cu-o neagră buturugă,
Și tot șoptește 'n sine o mult duioasă rugă.
Sărmanul; merge 'n vale de-și umple gura plină,
Cu apă de isvoare, vioaie, cristalină,
Apoi se 'ntoarce iarăș la deal, pe culmea arsă
Și 'ncet la rădăcina copacului o varsă,
O varsă toată, toată! fără-a lăsa din gură,
Să lunece în pieptu-i măcar o picătură.
Dar vai! trec nopți, trec zile, trec ani și cât muncește,
Zadarnic! buturuga nu mai reînverzește!

VI

IERTAREA

Azi cerul e mai aspru! cad raze înfocate,
Şi setea linge piatra isvoarelor secate!
O gură, numai una de apă mai rămâne...
  Bătrânul, neiertatul, cu focul în plămâne
O soarbe 'n gură-i, pleacă, se urcă iar din vale,
Târându-se pe coate, pe brânci în cruda-i cale,
Şi rupţi îi sunt genunchii, şi rupte-a sale coate,
Ş'abia se mai răsuflă, şi cade, nu mai poate;
Căci drumul se lungeşte cu cât şi setea-i creşte...
Dar iată că la mijloc de cale se opreşte!

El vede-o păsărică pe jumătate moartă;
In palmă-i o cuprinde, la gura lui o poartă
Şi cu o picătură prielnic o adapă
Fără-a 'nghiţi, sărmanul, măcar un pic de apă!

Re'nvie păsărica încet din amorţire
Şi 'n ceruri se înalţă cu-o vie ciripire.

Minune!... iată cerul deschis se ilumină
De-o tainică-auroră feerică, divină,
Atât de strălucită cât însuşi mândrul soare
Se stinge ca steluţa l'a cerului splendoare,
Ş'un glas pătruns de milă, duios de bunătate
Din cer grăeşte; „Sânger! iertat eşti de păcate;
„Mult rău o faptă bună în ceruri cumpăneşte;
„O biată păsărică de munci te izbăveşte!"

Grui-Sânger 'nalţă fruntea... El vede cu uimire,
Pe faţa părintească o dulce 'nduioşire;
El vede-a lui victime cu îngeri adunate
In braţele deschise chemându-l ca pe-un frate:
Şi vede ca prin farmec pe trunchiul fără vieaţă,
Crescând vlăstari frumoase cu veselă verdeaţă,
Şi 'n vârf o floare albă ce cade pe-a lui frunte
Ca semn de încetare a chinurilor crunte,
Iertatul zice: „Doamne! părinte!... îndurare!..."
Şi cade şi se stinge cu-o lină suspinare.

Se spune că pe locul, unde-a murit sărmanul,
Un arbor mic, sălbatic, răsare pe tot anul,
Având o păsărică, în vârf, cu glas de înger...
El poartă poame roşii şi numele de *Sânger*.

Mirceşti 1875.

LEGENDA CIOCÂRLIEI

„Lie, Lie,
„Ciocârlie,
„Sbori în soare,
„Cântătoare,
„Și revină
„Din lumină,
„Pe pământ,
„Cu dulce cânt!"

(Poporal).

I

De când erau ca iarba anticii codri deși,
Și mici ca mușunoaie Carpații urieși,
Și văile profunde și latele vâlcele,
Ca pe o apă lină ușoare vălurele:
De când în lume lupii erau păstori de oi,
Și urșii cu cimpoaie mânau cirezi de boi;
De când purta 'n cosițe Ileana Cosinzană,
O floare cântătoare, o floare năsdrăvană,
N'a fost copilă 'n vieață mai dulce, mai aleasă,
Decât frumoasa Lia, fecioară 'mpărăteasă!

Născută 'n faptul zilei cu fața 'n Răsărit,
Luceferii, văzând-o mai viu au strălucit
Ferice de-a atinge cu-o rază argintie,
Cu ultima lor rază așa minune vie.
Și astfel, de lumina cerească desmierdată,
Ea, răsărind ca floare, a înflorit ca fată;
Ș'acum e fala lumii, a minții încântare,
A inimilor farmec, a ochilor mirare,
Tot omul care-o vede, răpit, uimit simțește,
Că parcă se renaște, că inima lui crește,
Că trece lin din iarnă în dulce primăvară,
Că mii de pasări cântă în sânu-i și pe-afară.

Ea are-o față albă de flori de lăcrămioare,
Și ochi cerești, albaștri ca floarea de cicoare
Ș'un păr ce strălucește, pe fruntea sa bălaie,
Căzând, fuior de aur, dealung până 'n călcaie,
Incât pe câmpul verde când trece zâmbitoare,
Se pare c'o urmează prin aer fulgi de soare...
Ea poartă haine scumpe, ușoare, descântate,
Din fire de paianjen țesute și lucrate,
Prin care tainic saltă luciri de forme albe,
Comori atrăgătoare ca 'n visurile dalbe,
Precum acele slabe văpăi tremurătoare,
Prin frunze răspândite de luna gânditoare.
Aprinșii ochi ai nopții în juru-i scânteiază,

Formând cununi de raze pe fruntea-i ce visează,
Şi lunecă pe sânu-i, roi alb de fericiri,
Voind ca să pătrundă prin iţele subţiri.
Seninul dulce-al zilei; râvnind acea minune,
Din soarele răsare şi pân' la soare-apune,
Se 'ntinde pe deasupră-i cu bolta lui rotundă,
Voind să-i facă-un templu, în care s'o ascundă,
Şi-i zice: „Insuşi cerul spre tine se înclină...
„Frumseţa-i o coroană pe frunte de regină!

II

Şi mers-a vestea 'n lume, trecând din gură 'n gură,
Că Lia fură ochii şi minţile le fură:
Şi dusu-o-a pe aripi în locuri depărtate,
Cocoarele 'n triunghiuri prin aer înşirate,
Şi spus'a vântul ager, în veci neodihnit,
Că nu-i copilă alta mai dulce de iubit.

In grabă alergat-a din toate-a lumii zări,
De peste munţi, din funduri, de peste nouă mări,
Cei mai viteji şi mândri feciori de împăraţi,
Vrăjiţi de-a fi pe vieaţă de Lia fermecaţi.
Venit-a Roşul, craiul înaltelor lungi plaiuri,
Şi Albul ce domneşte pe douăzeci de raiuri,
Şi Peneş împăratul, arcaş cu ochiul ţinteş,
Ce are 'n tolbă fulgeri şi 'n grajd pe calul Vinteş:
Şi alţii, mulţi ca frunza, mânaţi de-a lor iubire,
Cu Lia drăgălaşă să cate împeţire.
Dar nici îşi pleacă ochii la ei frumoasa fată,
Cum nu se uită crinul la iarba cea uscată,
Ci veşnic ea priveşte cu drag la mândrul soare
Şi, tot privind lumina din faţa-i arzătoare.
Cu lacrimi i se umple albaştrii ochi frumoşi.
Ei plâng!... de ce plâng însă luceferii duioşi?
De mult privit în soare, sau de o jale-ascunsă,
De-o gingaşă dorinţă, de-o taină nepătrunsă?

Ah! taina ei n'o ştie nici Zâna ce-o iubeşte,
N'o ştie căpătâiul pe care odihneşte,
Nici apa ce oglindă obrazu-i ia trezie,

Nici cerul, nici pământul!... dar umbra sa o ştie!
Ades copila, pradă gândirii ce-o răpeşte,
Se scaldă în lumină, cu soarele grăeşte,
Şi zice: „Tu al lumii monarc strălucitor!

„O! splendidă comoară de vieață și de-amor!
„Tu, ochiu deschis în ceruri să vadă-a mea simțire
„Tu, singura-mi dorință, tu dulcele meu mire!
„Pleca-voi, ah! pleca-voi, luând urmele tale,
„Să te 'ntâlnesc ferice, să te culeg în cale,
„Să fii al meu și numai al meu, o! mândre soare,
„Să nu mai plâng de moarte, când tu săruți o floare,
„Căci te urăsc atuncea... cu dragoste și dor
„Să simt că de-acea ură duioasă am să mor!"
Ea zice și se vede de raze inundată.

„Iar umbra ei suspină în urmă-i tupilată:
„Ah! draga mea stăpână! Ferească Domnul Sfântu
„De-a-ți asculta îndemnul, de-ați împlini cuvântul,
„Căci vai de-acel ce-apucă pe-a soarelui cărare!
„El intră 'n cale lungă ce capăt nu mai are
„Și unde începutul se leagă cu sfârșitul
„Și unde-și pierde mintea și pașii rătăcitul.
„Ah! Lia, te gândește că soarele-i cu dar
„De viață și de moarte, că-i dulce și amar!
„El dă junie lumii, iubire, fericire,
„La plante, cuiburi, inimi, el dă însuflețire,
„Dar raza-i ce învie e rază și de foc,
„Ce arde crinul fraged și tristul siminoc,
„Și râurile soarbe, și pasări săgetează,
„Și umbra o înghite când ziua e amiază".
— „Ah! fie ori cum fie! răspunde'n grabă Lia.
„Durerea fie-mi partea sau fie-mi bucuria;
„De-oi ști că 'n a mea cale voi face totdeauna,
„Din șapte nopți o noapte, din șapte zile una,
„M'oi duce mult departe c'un repede avânt,
„Departe unde cerul se lasă pe pământ.
„Pe unde munții falnici apar ca nourele,
„Pe unde stau de vorbă în umbră flori cu stele.
„M'oi duce, duce, duce pân' mi-oi găsi ursitul,
„Ș'oi sta gură la gură cu soarele iubitul,
„Căci vreau să-i privesc fața ca să-mi alin durerea,
„Să sorb a lui cuvinte din buze-i dulci ca mierea!"
— „Amar de tine, Lie, o! Lie-amar de mine!
„Dar fie! unde-i merge, și eu mă duc cu tine."

III

In revărsatul zilei, când nasc a vieții șoapte
Și lin se desvelește seninul cer din noapte,

Pe când lumina-i sură, plăpândă, răcoroasă
Și somnul își destinde aripa somnoroasă,
Frumoasa Lia pleacă pe Graur, calu-i șarg,
Ce zice că pământul nu e destul de larg,
Și sboară fără spațiu, luându-și iute sborul
Ca vântul și ca gândul, ca spaima și ca dorul.
El fuge pe sub soare, el fuge pe sub lună
Și piere într'un fulger cum piere vestea bună;
Și trece pe sub nour, și trece pe sub stea,
Clipiș cum se strecoară prin oameni vestea rea!
Se duce calul Graur spre codrii de stejari,
In care greu se luptă balaurii cei mari,
Cu pajuri nasdrăvane născute 'n ceea lume;
Prin locuri unde șerpii brilianturi fac din spume,
Și zmeii fac palaturi de-argint cu turnuri dese,
Ca 'n ele să ascundă frumoase 'mpărătese,
El trece prin poiene cu tufe aurite,
In care se alungă șopârle smălțuite
Și blânde păsărele ce cântă 'n cuibul cald,
Având rubine pliscuri și ochii de smarald.
Acolo vântul serii prin frunze-alene sboară,
Lovind încet de umbră aripa lui ușoară,
Și iarba, chemând boarea din zori ca s'o desmierde
Se mișcă 'n vălurele precum o apă verde.
El trece peste râuri ce curg necontenit,
Ca zilele senine acelui fericit,
Și apa 'ndeamnă fata pe maluri să se culce,
In ea să se oglinde, s'o facă și mai dulce.
Zadarnic! ea 'nainte, 'nainte mereu pasă,
Ca omul cu grăbire mânat de dor de casă,
Și de trei ori trei zile și nopți de trei ori trei,
Ea lasă somnul dulce să piară 'n urma ei.
Și astfel tot pe cale, cu ochii țintă 'n soare,
Cu coamele-i lucioase în vânt fâlfâitoare,
Ea pare și dispare, răpită de cal-Graur,
Precum un vis ferice într'un vârtej de aur.
Dar după multă trudă și mult amar de cale,
Odată cu amurgul ajunge într'o vale,
O vale înverzită ce se unește 'n zare,
Cu-albastra, sgomotoasa, clocotitoarea mare.
Acolo calul Graur își încetează sborul,
Nemai având pământuri să bată cu piciorul;
Iar Lia se coboară cu grabă de pe cal
Și merge de se pune pe-al mării verde mal,
Privind cu dor la raiul din fundul depărtat,
Pe care se ridică al soarelui palat.

— „Pe unde-ţi merge gândul, stăpâna mea iubită ?"
O 'ntreabă glasul umbrei de cale obosită.
— „Ah! dragă surioară! duioasa Lia zice,
„Zăreşti în depărtare cea insulă ferice,
„Plutind sub cer albastru pe-a mării albàstrime?
„Vezi tu colo, în zare, colo pe-o înălţime,
„Acel palat de aur, cel cuib de străluciri
„Cu poarta de rubinuri şi stâlpii de safiri?
„Acolo 'mpărăteşte frumos ursitul meu,
„Acolo-mi sboară gândul, acolo eu mă vreu!
„Dar cum să fac, vai mie!... ah!·calul meu nu poate,
„Să calce şi pământul, şi mările să 'noate!
— „Stăpână! zice Graur, ce nu pot eu pe lume
„O poate al meu frate născut pe-a mării spume".
Cum zice, cum nechează...
Din marea cea profundă,
O volvură se 'nalţă, şi iese-un cal în undă,
Cu ierburi şi mărgeanuri având coama 'mpletită,
Şi solzi de-argint pe spate, şi palmă sub copită.
Zărindu-l Lia, vesel de cale se găteşte,
Dar când e ca să plece şi când se despărţeşte
De Graur, ea-l sărută, pe coardă-l mai desmiardă,
Apoi se 'ntoarce iute la mal, şi iute sare
Pe noul cal ce-o poartă uşor pe-a lui spinare.
Şi Graur se afundă în zarea nourată.

IV

Prin valuri spumegoase ce 'n juru-i se alină,
Cântând o melodie simfonică, marină,
Ajunge Lia grabnic la insula dorită,
A cărei iarbă vie cu raze-i altoită.
Copila 'n haine mândre de fiu împărătesc
S'afundă în lumină, dar chipu-i îngeresc,
Dar mersu-i plin de farmec, cu pas legănător,
O spun mai mult că-i fată decât că e fecior.
Ea intră în palatul acel de feerie,
Cu inima 'n bătae de dulce bucurie,
Dorind ca să 'ntâlnească, temând de-a întâlni
Pe-acel care-a vrăjit-o aicea de-a veni,
Şi iată că zăreşte a lui bătrână mamă
Cu genele căzute pe ochi ca o năframă!

De când nu era încă pământul care este,
De când tot ce e 'n lume era numai poveste

Şi raza de lumină şi razele căldurii
Erau comori ascunse în haosul naturii,
A splendidului soare ferice născătoare
Trăeşte 'n luminoasă şi magică splendoare,
Dar tristă şi orbită de veşnica-i lucire,
Acum ea nu mai poate pe soare să-l admire,
Şi-i este scris de soartă atunci numai să vadă,
Când fiul ei în cursă ar fi expus să cadă.
Sărmana 'ncet aude sunând pasuri străine,
Tresare şi întreabă: „Ce om, ce fiară, cine
„A îndrăznit să vie aice, şi-a pătrunde
„In locuri necălcate de pas de om; pe unde,
„Nici pasărea măeastră a trece nu 'ndrăzneşte,
„Nici doru, 'n rătăcire pierdut, nu se opreşte?"
Copila tremurândă s'apropie şi zice:
„Sunt om cu gânduri blânde venit din lume-aice".
„De eşti fecior", replică bătrâna îngrijită,
„Să-ţi fie calea floare şi urma înflorită,
„Şi'n vieaţă să ai parte de soacră iubitoare
„Şi de nevastă dulce, frumoasă, zâmbitoare;
„Iar dacă eşti tu fată, precum te-arată glasul,
„Pe urma ta uşoară întoarce-ţi iute pasul
„Şi piei din aste locuri neatinse şi curate,
„Domnite de-al meu soare, copil fără păcate"
. . . .
Copila spăimântată cu dorul ei se ceartă,
Ar vrea, ar vrea să fugă, dar inima n'o iartă;
Când iată că s'aude în lunga depărtare,
De cai venind spre casă vcioasă nechezare,
Şi iată că palatul se umple deodată
Cu zilnica lumină din lume adunată;
Căci soarele apune lăsând dealung pe ceruri,
Clipirile de stele ş'a umbrelor misteruri.
El vine şi apare atât de luminos,
Că 'ntunecă vederea cu chipul său frumos.
— „Bine-ai venit copile, de mult înstrăinat!"
Ii zice blânda mamă, c'un dulce sărutat.
„Te bucură de oaspe venit de pe pământ,
„Un oaspe blând la suflet şi gingaş la cuvânt".

In juru-i mândrul soare se uită cu mirare...
El vede şi nu crede, îi pare că îi pare
Şi simte-un neastâmpăr în inima-i vergină
Sub galişa ochire a fetei ce suspină.
Apoi, luând de mână pe Lia tremurândă;
„Oricine-ai fi, el zice, fiinţă, tu, plăpândă!

„Durerea omenească în veci să nu te-ajungă,
„Şi fie-ţi scurt necazul şi fericirea lungă!
„Pe flori de primăvară obrazu-ţi să se culce,
„Şi fie-ţi dulce vieaţa şi moartea fie-ţi dulce!"
Copila îl ascultă pierdută în extaz,
Cu zâmbetul pe buze, cu lacrimi pe obraz,
Şi zice: „Mândre soare! lăsat-am scumpa ţară
„Şi casa părintească, în timp de primăvară,
„Cu dor să vin la tine, de-aproape să te-admir;
„Şi 'n calea mea grăit-am cu fori de trandafir,
„Cu râuri şi cu nouri, cu fluturi şi cu stele:
„Grăit-am şi cu vulturi, cu şoimi, cu rândunele,
„Cu tot ce putea 'n lume de tine să-mi grăiască,
„Ş'acum îţi zic eu ţie în limba omenească:
„Minune mult iubită! Lumină de lumine!
„Ah inima mă poartă să stau în veci cu tine!"
Şi soarele şi Lia, pereche de iubire,
In ochi aprinşi de doruri îneacă-a lor privire,
Zâmbind unul la altul cu 'nduioşire multă.
Iar mama ce nu-i vede dar care îi ascultă,
Grăind cu mintea, zice: „Să fiu oare 'nşelată?
„Acest străin să fie oare fecior sau fată?
„El are glasul dulce, prea dulce, prea duios
„De când a dat cu ochii de fiul meu frumos!"
Apoi mai stând pe gânduri, adaugă 'n tristeţe:
„Ah! unde mi-e vederea din dalba tinereţe!...
„Amar de cine are pe ochi un negru nor,
„Când inima presimte!... E fată sau fecior?...
„La noapte voi aşterne în patu-i albe flori:
„De-a fi bărbat, sub dânsul pieri-vor până 'n zori;
„Iar de-a fi fată, ele, de sânul ei lipite,
„In faptul dimineţii vor fi mai înflorite."
Bătrâna 'n neastâmpăr se duce şovăind,
Condusă de-a ei cârjă, prin noapte pipăind.

Atunci voiosul soare, simţind o nouă vieaţă,
O ia pe Lia 'n braţe şi o sărută 'n faţă
Şi-i zice cu 'nfocare: „Iubita mea mireasă,
„In lumea pământeană ai fost împărăteasă,
„De-acum tot împreună gustând cerescul bine,
„Eu lumina-voi cerul şi tu, dragă, pe mine".
Copila varsă lacrimi; uimită ea simţeşte
Că inima-i ferice în sânu-i se topeşte,
Ca ziua cea de vară, când razele se scurg,
Topindu-se în umbra adâncă din amurg.
Şi astfel drăgălaşii de-a lor iubiri au parte...

Iar când le spune noaptea că-i timp a se desparte.
Ca noaptea cea de vară ce repede dispare,
Topindu-se 'n lumina lui Soarele-răsare,
Nici unul n'are gândul să facă începutul,
Să rupă lanţul tainic ce-i leagă cu sărutul!

V

A doua zi pe timpul minunilor visate,
Când faptul dimineţii la uşa nopţii bate,
Bătrâna mamă, trează de grija ce-o domină,
Simţeşte că e 'n lume o stranie lumină.
Ea merge cu grăbire la patul unde crede
C'a trebuit să doarmă străinul... şi ea vede
(Căci dragostea de mamă o face-acum să vadă)
Ea vede 'n aşternutu-i flori vii ca 'ntr'o livadă.
„Ah! zice cu durere: niciuna nu-i uscată!
„Niciuna vestejită! Străinul oaspe-i fată!"
Apoi, în tulburarea-i de crudă presimţire,
Inalţă ochii în ceruri şi vede cu-oţetire...
Ce vede?
Pe zenitul adânc, înflăcărat,
Măreţul soare plană! şi caru-i înhămat,
Cu nouă cai de raze ce 'n spaţiu l-au răpit,
Cutreeră cerescul întins nemărginit,
Sbor caii, lăsând râuri de foc în urma lor,
Şi frâele scăpate dealung în aer sbor;
Iar soarele ferice, dând lumilor uitare,
Cu Lia legănată pe sânul lui apare,
Şi lumile, cuprinse de flăcări arzătoare,
Privesc în îngrozire alt soare lângă soare...
„Blestem!" strigă bătrâna, „blestem pe capul tău,
„Tu care-mi răpeşti vieaţa, răpind pe fiul meu!"
Şi mama cade moartă!
Ea cade! dar urgia,
Dar cruntul blestem sboară, se sue pân 'la Lia,
Ş'a soarelui mireasă lovită, fulgerată,
Din ceruri cade 'n mare lucind ca o săgeată.

. . . .

Ah! mare i-a fost visul şi scurtă fericirea!
Iubirea i-a dat moartea, şi moartea nemurirea!
Iar sufletu-i ferice luat-a forma vie,
De-o mică drăgălaşă, duioasă Ciocârlie
Ce veşnic către soare se 'nalţă 'n adorare,
Chemându-l, primăvara, cu dulcea ei cântare!

1875, Maiu.

VLAD ȚEPEȘ ȘI STEJARUL

Târgoviștea e 'n larmă în zi de Paști cu soare!
Vlad Țepeș încruntatul i-a pus o cingătoare,
O cingătoare largă de oameni înțepați,
Bătrâni cu barbe albe, călugări, juni, bărbați,
Smuciți de la ospețe, din hori, din veselie,
Ș'acum umplând văzduhul de-o vastă agonie!

Privindu-i, mândrul soare în nori de sânge-apune!
Iar Țepeș, nu departe, sub un stejar se pune,
Pe-o culme, se întinde, la umbră și admiră,
In ziua de 'nviere orașul cum expiră,
Și cum, gemând sărmanii în chin și 'n foc de sete,
Apar pe zarea roșă în negre siluete.

Și râde, cumplit râde călăul ne 'mpăcat!
Superb, strămoș de codri, cu frunze 'ncoronat,
Stejarul rămas singur pe câmpul de negară,
Se pare o fantasmă din lumea legendară,
O moaște uriașă din codrul dărâmat!
In secolul ce trece pierdut, înstrăinat,
Uitat de coasa morții, pe țărmul scurtei vieți,
El are maiestatea augustei bătrâneți.
Un cârd de vulturi ageri în frunza lui s'ascund,
Furtunele cumplite în ea se pierd afund,
Și aprigul cutremur de munți răsturnător
Ii pare-un fior moale ce-l zgudue ușor.
Cu cât se 'ntinde noaptea în juru-i, el lucește;
Cu cât în juru-i crește pustiul, și el crește,
Picioarele-i sunt prinse în țărna mormântală.
Dar fruntea-i luminată de raza imortală.
Păstorul de la munte și omul de ogor
Se 'nchină lui și 'n față-i grăesc încetișor,
Căci umbra lui cuprinde trei secoli de misteruri,
Căci trunchiu-i o coloană dintre pământ și ceruri,
Căci prin frunzișu-i verde un vuet lung răsună,
Ce pare că șoptește de gloria străbună.
Vlad Țepeș îl privește și zice cu gând rău:
„Ce de mai țepi aș face, stejar, din codrul tău!"
Atunci ca niciodată, gigantul s'a uimit!
De-un lung fior în freamăt, frunzișul a vuit,
Ș'un glas de altă lume adânc pătrunzător
A zis:
„O tu, Vlad Țepeș! hain cutezător!

„Trei secoli sunt, trei secoli de când voiosul soare
„Revarsă peste mine cereasca lui splendoare!
„Trei secoli au dat umbră și dulce adăpost,
„La lumea care este, la lumea care-a fost.
„La oameni și la fiare!... dar om așa cumplit,
„Dar fiară-așa ca tine, eu încă n'am umbrit!
„Tu ai în loc de suflet o iazmă neagră, care
„Pe cruntul Satan însuși l-ar pune în mirare.
„Iar gândul tău nu vede a tale fapte rele,
„Cum nu se vede noaptea orbită, fără stele!

„Și însă ești puternic, ești Domn, păstor de turmă!
„Ar fi să înflorească pământul pe-a ta urmă,
„Dar nu! când te-arăți lumii, în sân copilul plânge;
„Când râzi, a tale gingeni se văd roșind de sânge;
„Ș'oriunde îți duci pașii, o buhă cu-al ei sbor,
„Punându-se drept soare, te 'ntunecă de-un nor!
„O! timp, al meu tovarăș o! timp neodihnit,
„Secerător de oameni! sub mine ai privit
„Pe Domnul Negru-Vodă cu stemă 'ncoronat,
„Când în această țară el a descălecat,
„Om verde, Român neaoș, măsurător de lume,
„Ce vrea pe-a ei măsură ca să-și croească-un nume!
„Ai mai privit aice pe Mircea cel Bătrân,
„Sub un nămol de lauri culcat pe-un pat de fân,
„Dormind cu fața blândă și 'n vis încă văzând,
„Pe Baiazed în fugă prin Dunăre trecând.
„Atunci din al meu codru iubit și respectat,
„Mult lemn de ghioage, arce, voinicilor am dat,
„Căci pe atunci, când țara suna de crunte larme,
„Stejarul cu voinicul era frate de arme,
„Iar codri, cetăți unde mânați de a lor soarte,
„Românii găseau vieață, dușmanii găseau moarte!
„Ș'acum eu, martor falnic de-atâtea fapte mari,
„Eu care port în ghindă-mi un codru de stejari,
„Eu care port pe umeri trecutul luminat,
„Eu să mă văd acuma de-un vierme-amenințat!...
„In lături fiară cruntă cu negru cer-de-gură;
„Tu spurci umbra mea sacră cu-a ta hidoasă ură!
„In lături, Țepelușe!... un arbor viu ca mine
„Nu crește gigant falnic pentr'un pitic ca tine."

Vlad Țepeș se încruntă! în oarba lui turbare
Tresare, se repede, lovește 'n trunchiul tare,
Dar, umilit, el cade și scapă jos pumnarul...
Cu-o frunză vestejită l-a pălmuit stejarul!

Mircești, 1874.

LEGENDA LĂCRĂMIOAREI

I

In rai nicio minune plăcută nu lipsea,
Văzduhul lin, răcoare, a crini amirosea,

Căci albele potire, în veci tot înflorite,
Scoteau din a lor sânuri arome nesfârşite.

Lumina era moale şi 'ndemnătoare şoptii,
Nici noaptea urma zilei, nici ziua urma nopţii.

Prin arbori cântau pasări, prin aer sburau îngeri,
Şi nu găseau răsunet în el a lumii plângeri;

Căci scris era pe ceruri, pe frunze şi pe unde:
„Nici umbră de durere aice nu pătrunde."

Pe maluri verzi, frumoase, de râuri limpezite,
Stau sufletele blânde, iubinde, fericite,

Gustând în linîştire cerească veselie,
Ce 'n fiecare clipă cuprinde-o veşnicie.

Dulce-adăpost de pace, grădină 'ncântătoare...
Avea orice minune, dar îi lipsea o floare.

II

Şi iată că soseşte un oaspe de pe lume,
Un suflet alb şi tânăr, pe-un nor de dulci parfume;

Iar sufletele toate îi ies lui înainte,
Primindu-l cu zâmbire, cu gingaşe cuvinte,

Şi-i zic: „In raiul nostru bine-ai sosit, copile!
„Curând plecaşi din vieaţă! Nu plângi a tale zile?"

— „Nu, căci am dat o clipă de vieaţă trecătoare
„Pe alta mai ferice şi 'n veci nepieritoare."

— „Şi nu-ţi e dor acuma de lumea pământească?"
— „Nu, căci mai mult îmi place întinderea cerească."

— „Cum? Nu laşi nicio jale pe urma ta duioasă?„
— „Ah! las o mamă scumpă, o mamă drăgostoasă,

„Şi veşnic după dânsa voi plânge cu durere!„
Zicând, copilul plânge lipsit de mângâiere,

Şi lacrămile-i calde se schimbă 'n Lăcrămioare.
De-atunci nu mai e lipsă în rai de nicio floare!

CUZA-VODĂ

3/15 MAI 1873

Văzutu-te-am în pace suind scara măririi
Şi 'n pace luând calea augustă a nemuririi,
O! scump amic, Domn mare, o! nume cu splendoare,
Sădit pe miriade de libere ogoare!

O clipă apăruta-i în plaiul veşniciei
Şi veşnice mari fapte lăsat-ai României,
Nălţând din părăsire antica-i demnitate
Prin magica *Unire* şi sacra *Libertate*.

Ca norul plin de mană ce trece şi revarsă,
O ploaie roditoare pe brazda care-i arsă,
Şi, stând apoi de-oparte, în urma lui priveşte,
Cum brazda se deschide şi câmpul înfloreşte;

Aşa şi tu din ceruri ai dulcea mângâiere
Să vezi a ţării tale frumoasă re'nviere.
Tu ce-ai stârpit cu sceptrul, unealtă de rodire,
Din suflete şi câmpuri sămânţa de şerbire,

Acum te odihneşte gustând eterna pace,
In taina maiestoasă a morţii care tace,
Lăsând o lume 'ntreagă la Tine să gândească
Ş'a ta legendă, *Cuza!* cu fală s'o rostească...

Sunt nume destinate, ca numele tău mare,
Să stee neclintite pe-a timpului hotare,
Şi veşnic să răspânde o falnică lumină,
Pe secolii ce 'n umbră trecând, li se închină.

Ruginoasa.

CÂNTECUL GINTEI LATINE

Latina gintă e regină,
Intr'ale lumii ginte mari;
Ea poartă 'n frunte-o stea divină,
Lucind prin timpii seculari.
Menirea ei tot înainte,
Măreț îndreaptă pașii săi,
Ea merge 'n capul altor ginte,
Vărsând lumină'n urma ei.

Latina gintă e vergină,
Cu farmec dulce răpitor;
Străinu 'n cale-i se înclină
Și pe genunchi cade cu dor.
Frumoasă, vie zâmbitoare,
Sub cer senin în aer cald,
Ea se mireazâ'n splendid soare,
Se scaldă 'n mare de smarald.

Latina gintă are parte,
De-ale pământului comori
Și mult voios ea le împarte
Cu celelalte-a ei surori,
Dar e teribilă 'n mânie.
Când brațul ei liberator
Lovește 'n cruda tiranie
Și luptă pentru-al său onor.

In ziua cea de judecată
Când, fața'n cer cu Domnul sfânt,
Latina gintă-a fi 'ntrebată,
Ce a făcut pe acest pământ?
Ea va răspunde sus și tare:
„O! Doamne 'n lume cât am stat!
„In ochii săi plini de-admirare
„Pe tine te-am reprezentat!"

Mircești.

RĂPIREA BUCOVINEI

I

Ceahlău, bătrân gigante al munților Carpați!
Privește peste norii în juru-ți adunați,
Ce sgomot, ce contraste pe laturile tale:
Deoparte veselie, de alta lungă jale!

Austria, imperiu al cărui vultur mare,
Rotundul glob și sceptrul îi ține strânși în ghiare,
Austria ce vede foind la-a ei picioare,
Un roiu în neastâmpăr de mari și mici popoare,
Și poartă cu mândrie coroana cezarină,
La care însuși Carpații și Dunărea se 'nchină;
Austria ferice azi e în sărbătoare!
Armatele-i deprinse a fi învingătoare,
Desfășură largi steaguri de falnică paradă.
Sub cerul Bucovinei ce geme, tristă pradă...
Soldații 'n uniforme ferite de-orice pete
Se 'nșiră ca un codru de puști, de baionete,
Atât de îngrijite cât par lucind la soare,
Un arsenal simetric de arme-încă fecioare.
Vitejii poartă 'n frunte crengi verzi ce se îndoaie
Ca lauri blânzi de pace în lipsă de răsboaie.
Ei stau în linii drepte și armele prezentă,
La șefi muiați în aur. înfășurați în lentă
Și gârboviți sub sarcini de fapte glorioase.

Aproape sburdă 'n sgomot scadroane numeroase
De bravi Husari, Centauri, iuți-fugători, mult sprinteni,
Cu aripi la copite și la picioare pinteni,
Sleiți pe cai de frunte și stând în ranguri drept,
Ei par în nerădare să iee lumea 'n piept.

Maghiarul răsucește mustața-i cătrănită.
Iar calu-i mușcă frâul sub buza lui strunită,
Având unul cu altul o tainică rudire,
Prin dorul ce frământă sălbatica lor fire.
Privindu-i, stai pe gânduri și 'ntrebi de 'nobilează
Calul pe om, sau omul pe cal îl completează.
La dreapta se văd tunuri în rând lucind deoparte,
Deprinse-a svârli moartea în dușmani de departe.

Aspectul lor e crâncen, grav, amenințător,
Căci moartea locuește ascunsă 'n sânul lor;
Iar gura le e gata din piept s'arunce 'n vânt,
O salvă triumfală sau salvă de mormânt.

Și 'n lături și 'mprejurul puternicei armate
Se 'ndeasă-o gloată oarbă de tipuri variate:
Nemți, Leși, Rusnaci și Unguri, babelică mulțime,
Pătată, 'nădușită de neagra Evreime.
Toți pleacă a lor frunte pe când în catedrală,
Se 'nalță Te-Deumul la sfera ideală.
Toți sunt în așteptare...
Deodată-un freamăt sboară,
Dealungul prin oștime și 'n gloată se strecoară.
Un semn! Comanda trece prin rangurile dese,
Tamburele răsună și muzicile-alese
Intoană mari fanfare ce se unesc în sunet
Cu-a clopotelor svonuri, cu-a tunurilor tunet.

Electrică scânteie pătrunde lumea toată.
Un glas de mii de glasuri, un ura lung de gloată,
Exprimă 'n limbi diverse naive-entuziasmuri...
Delirul Evreimei ajunge până' la spasmuri!
Dar ce serbează astfel Austria cu fală?
Serbează-a unui erou vreo faptă imortală,
Sau ziua unui Cesar, sau nouă mari victorii!
Ce-au coronat armata cu mari și nouă glorii?...

II

Ceahlăule, vecine cu-a cerului minuni,
Vechiu martor de-ale lumii clipești deșertăciuni!
Răspunde din nălțime: De ce astă serbare
Deșteaptă în Suceava o lungă văetare,
Un plâns de-amărăciune, un gemet de morminte,
Un nou fior de moarte prin moartele-oseminte?
A clopotelor tonuri metalice, pompoase,
De ce trezesc în Putna răsunete duioase?
De ce Românul simte o cruntă oțerire?
De ce măreața umbră-a lui Ștefan, sus pe munte,
Cu giulgiul său de secoli s'acoperă pe frunte?

„Austria serbează cu vâlfă maiestoasă
„A tristei Bucovine răpire dureroasă

„Prin frauda infamă ş'a Turcului vânzare!
„E jubileu de moarte, căci preţul de trădare
„S'a numărat pe racla lui Ghica Domn, ucis!...
„Şi astăzi pe-acea crimă un secol s'a închis".
Inchis?... Noi îl deschidem!... şi adevărul sfânt,
Chemat, la glasul ţării se 'nalţă din mormânt,
Fantasmă sângerândă, la lume el apare,
Să spue făr-de-legea acelui laş Vizir,
Unealtă de pieire a Domnului martir,
Ce 'n setea lui de aur jertfit-au lăcomiei
O sculă din coroana antică-a României!

Victimă neferice înaltelor trădări,
Azi este începutul a talei răzbunări.
O! Ghica, nume sacru ce astăzi reapari
Ca veşnică sentinţă a gâzilor barbari!

Priveşte-o mare umbră, din boltele senine.
In astă zi de doliu când mii de limbi străine,
Creştini legaţi cu Iuda în stranie unire,
Serbează-a Bucovinei modernă răstignire!
Priveşte: Noi cu jale, supuşi acum tăcerii
Venim ca să-ţi aducem ofrandele durerii,
Venim să vărsăm lacrimi ce inima le plânge
Pe locul unde curs-a, o! Doamne, al tău sânge!

III

Istoria înscrie tot ce-a văzut şi vede,
Ea zice: Românie, în ceruri te încrede,
Căci lacrimile calde de-un neam întreg vărsate
Rodesc jos Dreptul sacru şi sus nalta Dreptate,
Deci, umbră maiestoasă, te 'ntoarce spre hotare
Ş'acum, după un secol trecut, zi cu glas tare:

„Tu, scumpă Bucovină, odraslă românească!
„Tu, cuibul vitejiei, tu, fală strămoşească!
„Răspunde 'n faţa lumii, cu-a ta dispreţuire,
„Acelor ce aclamă a ta nenorocire.
„Evreii te insultă l-a a soarelui lumină,
„Ca pe un şoim ce-l roade o lacomă vermină,
„Ei râd de tine astăzi crezând c'a lor grămadă,
„De-acum pe veşnicie te face a lor pradă;

„Dar nu te pot ajunge insultele profane
„Când eşti vlăstarea, fiica cohortelor romane;
„Când, falnic rezemată pe vechile morminturi
„Păstrezi în al tău suflet anticele avânturi;
„Când fiecare stâncă, şi plai, şi râu, şi nume
„Atestă că nu piere romana gintă 'n lume!
„Prin aer câteodată se văd trecând în sbor,
„Lungi cârduri de cocoare cu svon croncănitor.
„Flămânzi, ei cad pe campuri, se cred stăpâni pe ţară,
„Dar e destul să vadă un uliu, ca să piară
„Pe cerurile albastre adeseori s'adună
„Troiene 'ntunecoase de negri nori ce tună,
„Se pare c'au să verse potopul pe pământ,
„Dar ca să-i risipească ce trebue?... un vânt!"

Veni-va ziua sfântă când vântul mântuirii
Va duce corbi şi nouri pe calea pribegirii,
Şi cerul ţării noastre iar fi-va nepătat
Şi limpede ca ochiul de lacrimă spălat
Iar până-atunci, o! Doamne, dacă-i permis să râdă
De codrul vechiu şi sacru prădalnica omidă,
Hulească Evreimea fanatică, duşmană,
Uitând Ierusalimul, uitând spada romană!
Şi marele imperiu aclame cu trufie
Un act care atristă pe 'ntreaga Românie!
Ordone umilirea simţirii creştineşti
Ca să complacă urii şi turbei Evreeşti,
Şi facă să răsune văzduhul de fanfare,
De clopote, de tunuri, de crâncenă serbare,
Zadarnic! acel sgomot, cât de puternic fie,
Nu'mpiedecă pe bronzu-i istoria să 'nscrie.
Pe lângă-a lumii fapte infame, sau sublime,
O fraudă, o crimă şi două mari victime!

HODJA MURAD PAŞA

VIZIRUL SULTANULUI AHMED 1604.

Hodja Murad, Vizirul Sultanului Ahmet.
Avea trei fii răsboinici vestiţi: Ghiun, Ild, Djennet,
Trei şoimi, trei lei, trei fulgeri, trei flori din toamna vieţii,
Iubirea, mângâierea şi fala bătrâneţii.

Când îi privea în pace la umbră adormiţi,
Curgeau duioase *lacrimi din ochii lui ţintiţi.*
Şi 'n inima-i de tată, *plăpândă, simţitoare,*
Ca 'n raiul lui Mahomed era *dulce răcoare,*
Iar când viteji, în focuri se aruncau *tustrei,*
Işi netezea el barba zicând: Ei sunt ai mei!

Mult timp Murad în lupte tocindu-şi iataganul.
Mărise, apărase întreg Aliotmanul,
Şi 'n Asia supusă, clădind movili de morţi,
Luase titlul falnic de *Spada 'Naltei Porţi.* .
Poporul însă, prada urgiei, ce-l văzuse
Săpând gropi largi şi dese pe care le umpluse
Cu sute, mii cadavre, toate-aşezate 'n snopi,
Mai drept îl poreclise: *Crunt săpător de gropi...*

Intr'unul din acele răsboaie sângeroase,
In care moartea oarbă cosea cu mii de coase,
Pe locul ce se 'ntinde în jur de Diarbekir,
Alăturea cu-o groapă şedea asprul Vizir.
In faţă Ienicerii, mult crâncenă potaie,
Păzeau o tristă gloată de robi prinşi în bătaie,
Menţi să umple groapa cu trupurile lor
Sub apriga privire lui Hodja 'nvingător.

Optzeci de ani pe umeri şi splendida-i armură
Plecau sub grea povară măreaţa lui statură,
Dar ochii săi în flăcări luceau şi alergau,
La fiii lui ce 'n zare pe duşmani alungau,
Şi repede din zare veneau să s'odihnească,
Pe trista hecatombă din groapa vizirească.
Călăii, roşii de sânge, la semnu-i se 'ndemnau,
Pe robii toţi dearândul îi descăpăţinau.

Şi trupurile calde ce îmbătau omorul
Cădeau în groapa largă împinse cu piciorul;
Iar Hodja, fără milă, la strigăt de aman,
Rostea cu glas fanatic verseturi din Coran...
Iată-un Spahiu călare ce trece 'n repegiune,
C'un prunc culcat pe braţe-i frumos ca o minune!
Vizirul îl zăreşte şi 'ntreabă pe Spahiu:
„Unde-ai găsit, Hasane, odorul acest viu?"
Hassan plecat depune pe câmpul ud de sânge
Se 'nchină şi răspunde; „Găsitu-l-am sub cort,

„Lipit de al său tată creştin, în luptă mort."
Vizirul se încruntă; el strigă: „*A! muiere!*
„De şerpi plini de otravă ai *milă şi durere?*
„Ucide-l..."

— „Eu? replică *Spahiul revoltat,*
„Eu să ucid orfanul la sânul meu purtat?
„L-am dăruit cu zile, şi vrei să-mi întorc darul?
„L-am sărutat, ş'acuma să'nfig în el pumnalul?
„Alah! în care timpuri ajuns-am noi de vii,
„Bătrânii dacă-ordonă ucideri de copii?
„Alah, Alah! cum poate o frunte măiestoasă
„Să 'ncuibe-o cugetare atât de fioroasă?
„Cum?... barbă-atât de albă şi cuget înăsprit?
„Cum?... tu, Vizir! tu, hodje! şi ochiul tău orbit
„Nu vede 'n pruncul fraged un oaspe de iubire
„Sacrat prin inocenţă şi prin nenorocire?
„Blestem pe a ta gură! blestem pe gândul tău!
„Copil cine ucide îşi pierde neamul său!"

Spahiul nobil saltă pe cal şi 'n câmp dispare,
Lăsând în minţi şi inimi o rece 'nfiorare,
Iar micul înger cheamă, oftând, cu jalnic glas,
Pe tata lui, sărmanul! departe-acum rămas.

Vizirul stăpâneşte mânia lui fierbinte,
Zicând: „Nefericitul Hassan!... e scos din minte!
Apoi către Ciauşii cu nume de Caplani:
„Din voi care voieşte cincizeci de pungi de bani,
„Pe-acest pui de năpârcă să vie să-l omoare!"
Ciauşii răspund: „Leul nu calcă pe o floare!"

Vizirul zice iară: „Solaci, Spahii, Neferi,
„Voi toţi vultani de pradă, voi aprigi Ieniceri,
„Vă dau a mele haine, vă dau a mea comoară,
„Şi sabia-mi şi cortul şi calul meu ce sboară,
„De mi-ţi ucide acuma pe-acest prunc de ghiaur..."
Toţi stau în neclintire ca statui împrejur.
Un singur călău negru, cu buze însângerate,
Cu pieptul gol, cu braţe lungi, groase, încordate,
S'apropie în grabă de bietul copilaş:
Dar pruncul la el cată atât de drăgălaş
Ş'atât de blând, drăguţul, călăului zâmbeşte
Cât negrul scapă arma din mână, se uimeşte
Şi fuge cu-oţerire, nebun răcnind; „Nu vreu
„Nici haine, nici comoară!... mai bine să mor eu!"

Atunci Vizirul, tigru turbat de a sa ură,
Scrâşnind din dinţi sălbatic, făcând clăbuci la gură,
Se scoală în picioare teribil, nalt, semeţ.
Şi fulgeră armata c'un ochi plin de dispreţ.
El strigă: „O! nemernici. o! tristă seminţie:
„Arslanii lui Mohamed cu câni au prins frăţie!
„Mişei cu piept de tauri şi inimă de miei,
„Lupi fără dinţi în gingeni! Mişei, mişei, mişei!
„Un slab copil de lapte. un fir de iarbă crudă
„Vă frânge 'n mână pala de sânge încă udă?...
„Uitaţi c'această fiară cu chip viclean şi blând
„Menită-i ca să crească precum un negru gând,
„Un gând de răzvrătire, un gând de răzbunare?...
„Amar de capul vostru când fiara-a creşte mare!
„O! sfânt Profet! fii martor din lumile cereşti,
„Că singur eu, eu singur în zile bătrâneşti
„Respect şi-ţi apăr legea de limbile pizmaşe,
„Sdrobind în ou pe şarpe şi pe ghiaur în faşe!..."
El zice, se repede ş'apucă blestemând
Cu mâna-i tremurândă copilul tremurând,
Infige-a sale unghii în carnea lui de spumă
Şi pe-ale gropii, margini îl pleacă şi-l sugrumă!...

Grozav spectacol! cerul se'ntunecă de-un nor!...
Copilu 'n sânul morţii adoarme zâmbitor,
Şi sufletu-i se 'nalţă l-a a cerului altare,
Iar Hodja fanaticul rămâne 'n exaltare!...
Dar iată că pe câmpul de sânge aburind
Trei palide cadavre a trei viteji de oaste,
Străpunşi de iatagane în piepturi şi în coaste.
Ei vin din zarea roşă, nebuni, înspăimântaţi
De morţii ce-i urmează prin ţărnă răsturnaţi.
Ş'alăturea de groapă ei se opresc... Deodată
Un răcnet se ridică, şi 'n groapa blestemată
Mort cade cruntul Hojde, vizirul lui Ahmet.

Acele trei cadavre erau: Ghiun, Ild, Djennet!

Mirceşti, Ianuarie, 1876.

GARDA SARAIULUI

Selim Sultanul doarme pe patu-i de plăceri,
Având un scurt puternic de crânceni Ieniceri,
Ce stau veghind la poarta saraiului de pază.
Sultanul doarme 'n pace şi gându-i nici visează
Că însuşi Ienicerii jurat-au pe Allah
Să dee pradă morţii Vizir şi Padişah!...
E cerul fără stele: întreg Stambulul tace,
Precum un mut gigantic, pierdut în umbră zace,
Temând să nu deştepte Şahinul până 'n zi...
Când leul odihneşte e bine-a nu-l trezi.
Saraiul pe o culme se 'nalţă şi apare,
Ca o fantasmă neagră ce dă înfiorare.
Locaş de feerie, minune-orientală,
Rai luminat în sânu-i de-o rază infernală...
Gândirea spăimântată în lături stă de el,
Căci pe sub Cer deasupra-i pluteşte Azrael.
Şi însă prin tăcere o tristă cucuvae
Suspină 'n miezul nopţii pe-a lui Selim odae,
Şi valurile negre de-a-lungul în Bosfor
Şoptesc un vaet jalnic şi mult întristător.

Deodată, pe când somnul şi ochi şi minte fură,
A curţii poartă sună de-o surdă lovitură...
Pe loc toţi Ienicerii de pază, deşteptaţi,
Saltă 'n picioare, gata de luptă, înarmaţi,
Ş'Abdul-Aga, *Nakibul*, în kiosk deasupra porţii
Se urcă făr grijă de întâlnirea morţii.
El vede 'n piaţa largă şi vede 'n fund pe stradă
De umbre înarmate o tainică grămadă,
Venind prin întuneric cu zgomot năduşit...
Torent de răzvrătire ce creşte nesimţit.
Erau ortale dese de cruntă-Ienicerime
Pornite să răstoarne Sultanul din nălţime.
O nouă lovitură mai tare 'n poartă bate:
Abdul-Aga se pleacă spre umbrele-adunate
Şi strigă 'n piaţă: „Cine? Cine'n Stambul cutează
„Să mişte când Sultanul doarme ş'Abdul veghează?"
— „Abdul! deschide poarta!" răspunde-un plas de piaţă,
„Tu ştii că 'n ochii noştri Selim e şters din vieaţă,
„Ştii că ne-am prins cu toţii prin aspru jurământ
„Să-l facem de pe tronu-i să cadă în mormânt!..."
Abdul se oţereşte, căci a recunoscut

Un glas de frate 'n glasul ce singur n'a tăcut
El zice: „Așa este! așa-i, frate Orcane!
„Am răsturnat cu toții a noastre mari cazane
„Ș'a lui Selim pieire cu toții am jurat,
„Dar eu cu jurământu-mi nu pot să fiu legat,
„Cât stau pândar aice cu pieptul meu în poartă,
„Și cât credința sfântă în mine nu e moartă!
„Selim e al meu dușman!... și nu-i pe lumea 'ntreagă,
„Nu-i ură mai de moarte ca ura ce mă leagă,
„De dânsul, în tot locul, cu dor de răzbunare,
„Cu dor de a-l combate fățiș, în ziua n are.
„Selim *Zahid-kiafirul,* Selim crunt, orb de minte.
„Ucis-a cu-a sa mână pe bunul meu părinte!
„Selim trebue să moară!... și va muri!... jur eu!
„Dar nu cât sunt de pază la căpătâiul său...
„Abdul, când e 'n picioare la postul de-onor,
„Abdul uită mânia de fiu răzbunător,
„Căci mârșava trădare ce-ascunde-al ei obraz
„In veci nu se încuibă în suflet de viteaz...
„Selim e sacrul oaspe al conștiinței mele,
„Și-acum aceste brațe sunt două santinele,
„Menite să protege pe chiar dușmanul meu...
„Așa scrie profetul, așa vrea Dumnezeu!"

— „Ghiaur!" strigă din umbră cu glasul răgușit
Lambhar-Kale, *kiehaia* ce 'n poartă a lovit;
„Ghiaur fără credință, te lepezi tu de noi?
„Selim și tu 'mpreună pieri-veți amândoi!"
Abdul se 'nfuriează: „In lanțuri spurcat câne,
„Desprins a mușca mâna care-ți întinde pâne!
„Lambhar-Kale! pe tine sultanul te-a iubit,
„Ca pe un fiu nemernic de sânu-i te-a lipit.
„Ți-a dat avere, nume, putere și onoare,
„Din cuibul tău de vierme te-a scos la lume'n soare,
„Și tocmai tu ceri moartea sultanului? A! fiară,
„Să nu-mi eși tu în cale, să nu-mi cazi tu sub ghiară!...
„In lături toți!... în lături, departe de-acest loc!
„Mahomed v'amenință cu sabie de foc!"
Mulțimea șovăindă la glasu-i se uimește...
Dar crâncenul kiehaia în fruntea ei răcnește:
„Pe ziduri, pui de tigri! avalma la sarai!"
„Murind, pe noi ne-așteaptă huriile din rai!"

Și lupta se începe prin neagra 'ntunecime...

Ca demoni de urgie o parte din mulţime
S'acaţă greu pe ziduri, iar alta mai aleasă
In poarta 'mpărătească s'aruncă şi se 'ndeasă,
Şi sub loviri de grindă s'abate poarta grea,
Turtind un mare număr de luptători sub ea.

In curte Ienicerii pătrund ca nişte lei!...
Dar iată 'n a lor cale Abdul cu toţi ai săi,
Şi cel întâiu ce cade tăiat în sbor, de-a-latul,
E procletul kiehaia, Lambhar-Kale, ingratul!

Atunci o încleştare de moarte s'a încins..
Şi când măreţul soare pe ceruri s'a aprins,
Voioasele lui raze roşind au luminat
Saraiul dat în pradă, Sultanul strangulat,
Şi-o cladă, lângă poartă, de Ieniceri zăcând.
Toţi morţi cu spada 'n mână saraiul apărând,
Ş'alăturea cu dânşii culcaţi, ucişi pe prag,
Abdul şi al său frate îmbrăţişaţi cu drag!...
. . . .
. . . .
Dervişul dela Meca, El-Djem-Zaet-Mansur,
Primblând ochii cu durere pe morţi, jur împrejur,
Spre cer a sale braţe le-a ridicat zicând:
„Allah! pe lume omul, ca pasărea trecând:
„Nu lasă nicio urmă, Şah fie sau fellah!
„Tu singur eşti puternic şi mare, tu Allah!
„Dar dacă nu se pierde în ochi-ţi fapta bună
„Ş'asupra faptei rele dreptatea se răsbună,
„Ah! fie 'n veci la dreapta-ţi acel care când jură
„Rosteşte adevărul din inimă prin gură,
„Şi sprijină cu vieaţa, cu braţ apărător
„Sangeacul lui Mohamed şi lege şi onor.
„Iar acela care-şi vinde credinţa, jurământul,
„Cenuşa-i otrăvită s'o sufle, sufle vântul
„In latele pustiuri, în volvura pieirii,
„Căci Iuda vânzătorul e hula omenirii"!

Apoi bătrânul gârbov ce jalnic lăcrămează
Alăturea cu mortul Abdul îngenunchiază
Şi ochii lui închide, şi trist, în tremurare,
Pe palida lui frunte depune-o sărutare!

NOAPTEA ALBĂ

Noaptea-i albă, luminoasă:
Ceru-i boltă de opal,
Toată zarea-i scânteioasă.
Tot isvoru-i de cristal,
Căci pe lume-acum domină
Spaima vechilor stejari.
Sora morţii cea mezină,
Iarna cu-orizonturi mari.

Astfel gerul e de tare,
Cât îngheaţă 'n orice loc
Şi a gurii răsuflare
Şi cenuşa de sub foc.
El lipeşte ochi cu gene,
Pe drumeţ îl face orb,
Şi în cuiburi, chiar sub pene,
Crapă ouăle de Corb.

Câmpul lung şi lat albeşte
Ca un strat de mărgărint.
Alba lună sus luceşte,
Ca icoană de argint,
Şi apare nemişcată,
In abis nemărginit,
Ca pe marea îngheţată,
Un vas mare troienit.

Miezul nopţii!... totul tace!
Lumea pare un mormânt,
Unde mort şi rece zace
Leşul marelui pământ,
Şi sub bolta cea senină,
Mii de stele cu foc viu
Varsă-o jalnică lumină,
Pe gigantul său sicriu!...

Ies pe câmp... Sub paşi răsună
Câmpul sec şi îngheţat.
Un păr mare stă drept lună
Cu corbi negri încărcat.
Totu-i mort!... Sunat-au oare,
Pe al cerului cadran,
Ora stingerii de soare
In al morţii ocean?

Numai eu să fiu pe lume,
Rămas singur trăitor,
Ca 'n pustiuri fără nume,
Un nemernic călător?
Dar ce văd? ce se strecoară
Colo 'n zare când şi când?
E o sanie uşoară
Prin lumină lunecând.

Săniuţa e durată
Dintr'un lemn uşor de plop
Şi se duce înhămată,
Cu un iepure ce-i şchiop.
Iar într'însa cine este?
Om să fie sau un ciot?
E vestitul din poveste
Statu-Palmă-Barbă-Cot!

Iepuraşu 'n trei picioare
Saltă, fuge uşurel,
Pe zăpada lucitoare,
Săpând urme după el,
Pe când barba argintie,
A unchiaşului străbun,
Se târâe pe câmpie
Ca o coadă de păun.

Unde pleacă, unde sboară?...
Iată-l vine spre Siret
Şi pe deal mi se coboară
Ca un bulgăr de omăt.
El în luncă-acum pătrunde,
Să descopere cu drag,
Primăvara ce s'ascunde
Inlăuntrul unui fag.

Iepuraşul se repede,
Naintând din salt în salt,
Pân' ce-ajunge pân' ce vede
In desime fagul nalt;
Iar unchiaşul cu-o bărdiţă
Bate'n trunchiul sunător;
— „Unde eşti tu copiliţă?" -
El întrebă, plin de dor.

Lunca 'ntreagă se răsună!
Din copaci, din văgăuni,
Mii de veverițí la lună,
Ies, aleargă pe aluni,
Și din fagul nalt și falnic,
Vechi al luncii împărat,
Iese-un glas plăpând și jalnic,
Care blând a cuvântat:

— „Cine vine? Cine bate?
„La locașu-mi friguros?
„Ești tu Prier al meu frate?
„Ești iubitul Făt-Frumos!"
— Eu sunt dulce primăvară,
„Statu-Palmă-Barbă-Cot.
„Din locașul tău afară
„Am venit ca să te scot."

— „Și ce vrei să faci cu mine?
„Ce gând ai? Ce dor lumesc?"
— „Vreau în dragoste cu tine
„Să mă dau, să 'ntineresc!"
Abia zice și deodată
Glasul fetei a mutit,
Iar în lunca deșteptată,
Hohot lung a clocotit.

Și vrăjitul fag întinde
Un braț lung, cuprins de ger,
Pe uncheș de barbă-l prinde
Și-l ridică pe sub cer.
Statu-Palmă țipă, sbiară,
El se sbuciumă turbat,
Dar din iarnă până 'n vară
Sus rămâne spânzurat.

Vântul bate!... colo'n aer
Statu-Palmă clătinat
Umple lunca de-un lung vaer,
De-un-lung vaer necurmat;
Și drumețu-și face cruce,
Căci se crede urmărit,
De-ale codrilor năluce
Prin văzduhul oțelit.

Mirceşti, Decembrie 1875.

VÂNTUL DELA MIAZĂ-ZI

Vântul de la Miază-zi
Cu zăpadă se hrănește.
Intr'o noapte și 'ntr'o zi,
El pe dealuri o topește,
Și când suflă și când trece
Peste ghiața ce se moaie
Iarna tristă, iarna rece
Varsă lacrimi, lungi șiroaie.

El plecat-a dintr'un loc
Unde iarba când răsare,
Sub o arșiță de foc
Se usucă și dispare,
Și pe unde ard în soare
Lungi pustiuri nisipite,
Și se văd rătăcitoare
Caravane ostenite.

Vântul iute, vântul cald
Aripioara-şi răcoreşte,
In mări late de smarald
Pe al căror val pluteşte
Şi cu gura-i însetată,
Vine-aice de înghite,
Mana iernii aşezată,
Pe câmpiile albite.

El tot suflă ne'ncetat,
Până ce vede 'n răsărire
Pe pământul desgheţat,
Colţul ierbii viu, subţire;
Apoi merge de desface,
Cu-o suflare mai gingaşă,
Muguraşii unde zace
Frunza verde drăgălaşă.

Bun sosit, iubite vânt!...
Animaţi de-o nouă vieaţă,
Gândăceii din pământ
La lumină ies în faţă.
Şi pâraele umflate,
Mici torente spumegoase,
De pe culme, de prin sate
Curg în văile-aburoase;

Şi pe câmpul încă ud,
Şi pe crengile pădurii,
Se încearcă un prelud
De concerte-ale naturii,
Şi prin aerul cu soare,
Trece-o vie prevestire,
De sosirea de cucoare
Şi de-a mieilor sosire.

Insă vântul răcorit
Din sbor, iată; se opreşte;
Ca drumeţul ostenit
El acum se odihneşte,
Şi, râzând, priveşte 'n zare
Iarna goală, iarna slută,
Cum se duce 'n fuga mare
Şi se face nevăzută.

Dar cum stă pe-al luncii prag
Iată-aude-un glas de jale
Care iese dintr'un fag,
Nalt, cu braţe colosale;
Şi deasupra-i încă-aude,
Plâns amar de desperare.
Gemete, blestemuri crude
Care dau înfiorare".

Glasul blând şi rugător
Zice: „Doamne! Cine oare,
„Ce viteaz îndurător
„M'a scăpa din închisoare?
„Ah! din fagul meu afară,
„Celui ce mi-a da scăpare
„Eu, frumoasa primăvară,
„I-aşi plăti cu-o sărutare".

Vântul iute se scula...
Peste fag cu fruntea lată,
El începe a sufla,
A suflat ca niciodată
In curând a lui suflare
Coaja fagului despică,
Şi la ochii lui apare
Un luceafăr de fetică.

Mândră, albă, scump odor.
Cu zâmbire-atrăgătoare,
Şi duioasă ca un dor
De simţire iubitoare.
La plăcuta se ivire,
Ies albinele cu miere
Şi sub vesela-i ochire,
Lumea saltă 'n re'nviere...

Ea rămâne în extaz,
La a soarelui lumină.
Pe nfloritul ei obraz
Luce-o rouă briliantină,
Şi pe frunte-i se îndoaie
O ghirlandă înverzită,
Şi pe gură-i se desfoaie
Dulce roză 'mbobocită.

Cum o vede, fericit,
Vântul brațele-și deschide,
Și pe sânul său uimit
Copilița vesel râde;
Când deodată sus în aer,
Printre frunza ce-l ascunde
Se aude iar un vaer
Care sufletul pătrunde.

Primăvara face-un semn...
Pe loc vântul se ridică
Și l'al fetei viu îndemn
Peste fag el suflă, pică.
Iată-o creangă spre copilă
Ce se pleacă și se 'ntinde.
Pe moșneagul trist cu milă,
De pe creangă ea-l desprinde.

Cine țipă-așa de tot?
Cine sus, în arbor, geme?
E sărmanul Barbă-Cot
Spânzurat de multă vreme
Searbăd, țeapăn, sloi de ghiață
De-astă iarnă 'n părăsire,
Ah! deabia mai are vieață,
Deabia umbră de simțire!...

Statu-Palmă a scăpat!
De sub tufe chiar îndată
Iepurașul șchiopătat
Ieșind iute, lui s'arată;
Iar unchiașul cu rușine
Zice 'n limba bătrânească:
„Cine-a fi nebun ca mine,
„Tot ca mine să pățească!"

Și pe iepure sărind,
El se duce 'n depărtare,
Dar suspină tot gândind,
La frumoasa fată-mare.
Și a vântului mireasă
Lunecând pe iarbă verde,
Cu-al ei mire'n lunca deasă
Cu un vis frumos se pierde!

Mircești, Mart, 1876.

GHIOAGA LUI BRIAR

In mijlocul câmpiei întinsă ce se pierde
Sub zarea albăstrie cu-a ei comoară verde.
Culcat pe spate șade voinicul bivolar,
Briar, ce n'are în lume decât un gros stejar,
Un bun și scump tovarăș de lupte crâncenite,
Cioplit în chip de ghioagă cu fălii oțelite,
Alesu-l-a el singur în codru îndesat,
Jupitu-l-a de coajă, prin foc el l-a uscat;

Apoi, ieşind în vale cu ghioaga subsuoară,
Acum se simte vesel că are-o surioară.
Ştiu bivolii de dânsa şi 'n lături se feresc
Şi cât stau la păşune cu ochiul o pândesc,
Căci dacă'n depărtare se resláţesc de *turmă*,
Cumplita ghioagă sboară vârtej pe a lor urmă
Şi bivolii sălbatici, nebuni de groaza ei,
Revin la cârd în fugă supuşi ca nişte miei.
  Ştiu lupii hoţi de noapte ce ies la vânătoare,
Când cerul se ascunde în neagră 'nvelitoare,
Şi 'n poalele pădurii, sub crânguri tupilaţi,
Privesc duios la bivoli ce 'n iarbă sunt culcaţi,
Dar nu 'ndrăznesc să iasă din umbră mai la vale,
Căci ghioaga păzitoare le stă în ochi şi 'n cale.
  Ştiu încă şi Tătarii din Crâm şi din Bugeac
De groaznica-i lovire de moarte, fără leac.
O ştiu de când o ceată păgână, *rătăcită*,
Scăpat-a peste Nistru amar *jumătăţită*
Ş'acum, în tremur, zice *năprasnicul Tătar:*
„Allah să te ferească de ghioaga *lui Briar!*"

II

Briar cu-a sale braţe sub capul lui crucite,
Cu pletele miţoase în iarbă încâlcite.
Priveşte pe deasupra-i cum trec necontenit
Nori lungi şi vulturi ageri în sbor neobosit,
Şi mintea lui furată de-a cerului mişcare
Se pierde 'n aiurire plutind sub bolta mare,
Se duce prin lumină săltând din nor în nor,
Se prinde de aripa ce sboară mai uşor,
Iar noaptea rătăceşte afund din stele 'n stele,
Cătând să-şi vadă visul cu ochii printre ele.
Ce vis?...
                El ce trăise ca şoimul izolat,
Din revărsatul vieţii pe lume 'nstrăinat,
Crescut în înfrăţire cu iarba şi cu vântul.
Având de templu cerul şi de culcuş pământul;
El, oaspele câmpiei, născut pe al ei sin,
Scăldat în foc de soare şi 'n limpede senin,
Ce nu văzuse încă nici sate, nici oraşe,
Nici florile-omenirii cu chipuri drăgălaşe;
El care ziua'ntreagă se 'ngână cu un pai
Şi 'n cântecul de pasări surprinde-un dulce grai,
Ce vis frământă gându-i, ce taină spune-ades
Şi stelelor din ceruri şi florilor din şes?

III

Trei zile sunt acum de când pe-o seară lină,
Văzut-a o minune sburând pe sub lumină,
O fată alungată de-un bivol cu ochi crunţi.
Era Domniţa, fiica lui Dragoş de la munţi,
Scăpată din robia Tătarilor, călare,
Pe-un zmeu care la goană pereche nu mai are.
Fugea de groază calul şi iute 'n câmp sărea,
Dar bivolul sălbatic de-aproape-l urmărea.
Răgând, mişcând din coarne, plecându-şi fruntea largă,
Cercând pe cal din fugă să-l prindă şi să-l spargă.

Briar zări copila! Viu fulger se izbi
Svârlind în bivol ghioaga menită de-a-l sdrobi,
Se puse drept în cale-i, se prinse de-a lui coarne
Şi-i frânse coarda 'n luptă, sucind-o să-l răstoarne,
Iar bivolul rămase pe iarbă neclintit...
Atunci copila dulce i-a zis cu glas uimit:
„Voinice! să ai parte în vieaţă de iubire!"
Ş'a dispărut din ochi-i, lăsându-i o zâmbire.

IV

Briar din acea clipă trezit, transfigurat,
E dus cu mintea 'n visul ce-i pare c'a visat,
Luptând cu gânduri nouă, cu simţ de lungă jale
Şi cu mirarea vie a gândurilor sale
Văzut-a, ne-văzut-a minunea ce-a văzut?...
In inima lui zace un dor nepriceput,
Şi cât e ziua lungă şi cât e noaptea lată,
Nu poate-a-şi rupe dorul şi gândul dela fată.
Ades el poartă ochii pe veşteda câmpie
Şi-i pare mult mai largă părându-i mai pustie.
Căci ziua nu mai vine voios a o 'nflori.
El sufere de-o taină şi-i place-a suferi,
Grăind în faptul zilei cu iarba, cu isvorul,
Şi seara cu amurgul, cu vântul, cu mohorul,
Cu vulturii, cu şoimii ce vin de peste plai...
Ah! unde-i cea minune sosită de la rai,
Ce 'n inimă-i vărsat-a o mult fierbinte rouă
Şi l-a făcut să treacă din vieaţă'n vieaţă nouă?
Dar iarba îi răspunde pe câmp îngălbenind,
Isvorul viu şi rece prin iarbă şerpuind,
Şi vulturul sub ceruri nălţându-se 'n rotire,

Și vântul, val de aer, trecând în vâjâire.
Toți sunt în nepăsare, toți iute-l părăsesc,
Și numai, numai ghioaga din tufele uscate
Se pare că-l jelește duios ca pe un frate...

Amar de cine 'n lume n'aude niciun glas,
Nici vede împrejuru-i măcar urmă de pas!

V

Briar în neastâmpăr, atras de-a nopții șoapte,
Pășește pe câmpie ca un năluc de noapte,
Privind pe sus... Deodată prin stele când și când,
O palidă lumină apare lunecând.
El stă în neclintire!... Lumina cea ușoară,
Sub formă de copilă cerească se coboară
Și vine de se pune zâmbind în calea lui,
Apoi încet purcede de-a-lungul câmpului.
„Ah!... ea-i". — strigă sărmanul și brațele întinde;
Dar flacăra mai vie la glasu-i se aprinde,
Și sborul își repede în aer strălucind.
Briar aleargă, trece prin umbră rătăcind,
Incalecă pe-un bivol ce 'n cale întâlnește,
Ii pune ghioaga 'n șolduri și pleacă vulturește.
Atunci de după dealuri Crai-Noul, răsărind,
Văzu o fiară neagră pe câmpuri tropotind,
Urmată-amenințată de lupi flămânzi o sută,
Ș'un om pe ea călare, cu mintea lui pierdută.
Cu mânile întinse spre codrii depărtați,
Răcnind, umplând câmpia de-o lungă văetare,
Unindu-i glasul jalnic cu-a lupilor urlare...
Și om, și lupi și bivol, vârtej misterios,
Cu sgomot dispărură în fundu 'ntunecos!

VI

Din noaptea cea fatală Briar pe-a lui câmpie
N'a mai părut!... De dânsul nimic nu se mai știe,
Dar peste șapte codri, deasupra unei râpi,
Și peste râpa largă, adâncă 'ngrozitoare,
In care nu pătrunde în veci voiosul soare
Din mal în mal se'ntinde o punte de stejar...

Spun tainic vânătorii că-i ghioa[illegible] lui Briar.

MURAD GAZI SULTANUL ŞI BECRI MUSTAFA 1639.

(DEDICAT D-LUI A. PAPADOPULO-CALIMACH)

I

ALAIUL LUI MURAD

E soare splendid, sgomot de vie sărbătoare,
E *Bairamul* vesel, Stambulul e 'n picioare,
Dar ce luceşte colo pe stradele adânci?
Allah! Allah! deodată Stambulul cade 'n brânci...

In lături toţi, în umbră, cu faţa la pământ!
Niciun Ghiaur pe strade, niciun suspin în vânt,
Osmani, iată alaiul Sultanului Murad!
Murad, lacul de miere şi marea fără vad
De glorie, ştiinţă, putere, străluciri,
Stâlp falnic şi coroană întregii omenirii,
Pogorîtor ferice din sânul lui Iafet'
Şi care, fiind umbra cerescului Profet,
Nu are, nici nu poate avea seamăn pe lume,
Deci calea-i, spada-i, faţa-i şi gloriosu-i nume,
Sub rouă parfumată de flori de iasomie,
De-acum şi până 'n fundul *Hairetului* să-i fie!

El vine ca păstorul înconjurat de turmă,
Având pe lângă dânsul pe *Bostangii*, şi 'n urmă,
Frumoşi ţinuţi în frâe, opt harmasari de fală.
Podoabe nestimate de pompă-orientală,
Purtând smaralzi în frunte cât oul de condor,
Scoţând din piept fanfare de glas nechezător.
Murad îi preţuieşte cât ţara de *Misir*
Ş'ar vrea din fiecare să facă un vizir,
Găsind că în mândrie pe oameni ştiu să 'ntreacă...
Ei nu cobor nici ochii şi nici genunchii pleacă!

Cum dar li se cuvine, au pas mai înainte
Şi decât *Beilerbeii*, apăsători de ginte,
Şi decât *Capudanii* şi decât *Seraskerii*
Ce duc în foc *Spahiii, Topciii, Enghicerii,*
Şi care 'n timpi de lupte c'un semn, dintr'un cuvânt,
Intind aripa morţii pe mare şi pământ;

Tigri ce-ar rupe 'n ghiare tot neamul creştinesc,
Dacă-ar putea răsbate prin pieptul românesc!
Aceştii, pe cai ageri, măreţ vin împreună,
Având *tabulhanale, alem* cu semi-lună,
Şi *tuiuri* de paradă cu trei cozi lungi de cal,
Însemne de mărire şi fast oriental.

Iar prin alaiul falnic, torent de Bei, de Paşi,
Şi de *Imani* fanatici şi de *kizlari* pizmaşi,
Călări pe cai de frunte ce saltă 'n loc şi trapă,
La glas de *Seizi* negri ce-i netezesc pe sapă;
In mijlocul acelei feerice splendoare,
De haine aurite, de arme lucitoare,
Hangere 'n pietre scumpe, baltage, iatagane,
Sangeacuri, şuşanele, *ieniccreşti cazane.*
(Tot ce-i setos de sânge şi vesel de paradă),
Apar în Maiestate deasupra de grămadă,
Vizirul şi *Muftiul* topuzul şi Coranul,
Coloane care sprijin întreg *Aliotmanul.*

Sultanul cu surguciul lui Soliman în frunte,
Ce arde ca panaşul de flacări pe un munte,
Intunecă vederea precum un soare viu,
Plutind în strălucire pe-un fluviu argintiu,
In umbra lui se mişcă alaiul în desime,
Alai ce se termină în crâncenă oştime,
Şi Bosforul răsună de-o lungă detunare!...

Dar unde oare merge Murad cu oastea-i mare?
Să duce el să stingă pe Leşi, sau merge-acum
Pe Abaza hainul să-l ardă 'n Erzirum?
De pe copacul lumii vrea roada s'o culeagă?
Vrea sub călcâi să plece pe omenirea 'ntreagă?

Murad Gazi Sultanul se duce 'n Ok-Maidan
Să 'nvingă 'n arcăşie pe Ild-Tozcoparan,
De nu, să-l împăneze cu o săgeată 'n piept,
Căci ochiul lui e ţinteş şi cugetu-i e drept!
Deci toţi Otmanii 'n cale-i, pătrunşi de-un lung fior,
Şi toţi se dau în lături de razele-i de foc,
L'a lui deşărtăciune lăsând deşertul loc!

II

BECRI MUSTAFA

Un singur, numai unul, din gloata umilită,
Rămâne 'n nepăsare pe strada pustiită,
Culcat în ţărna caldă, gonind cu-a lui privire,
In spaţiul de lumină un vis de aiurire.
El pare că n'aude nici sgomot de alai,
Nici vede gloriosul Luceafăr din Sarai,
Nici vrea de el să ştie!...

Fatală cutezare!...
El cântă ş'apoi râde şi zice'n gura mare!
„Murad Gazi e sprinten ca şoimul *Bogdănesc!*
„Murad Gazi e meşter!... sub mâna lui uşoară,
„Djeridul piere 'n aer şi capu 'n aer sboară!
„Murad Gazi-i puternic! El a 'necat Bagdadul
„In sânge, şi pretinde c'a inundat chiar Iadul
„Cu trei sute de sute de suflete Persane,
„Gonite 'n ceea lume prin săbii corasane!
„Murad Gazi nu 'ncape în vastul orizon,
„Dar e legat de sceptru-i şi pironit pe tron,
„Dar sceptru-i în omoruri ca secerea se 'ndoaie,
„Dar tronu-i nalt aruncă o umbră neagră, lungă,
„In care noaptea oarbă cu crima se alungă!
„Murad Gazi-i *Şeitanul* ce râde de Allah..."

Se 'ntunecă pe frunte-i cumplitul Padişah,
Pătruns cu oţerire de asprele cuvinte.
El strigă: „Care-i, cine-i acest lipsit de minte?"
Un glas de mii de glasuri răspunde: „E hagiul!
E Mustafa poetul, e mustafa *deliul!*"
— „Minciuni!.." replică omul, sculându-se cu'ncetul,
„Minciuni! eu sunt sultanul! mai mult, eu sunt Profetul!
„Mai mult şi mai mult încă, sunt Becri Mustafa!"
— „Beţiv fără-de-lege!" răcneşte-un *Ulema.*
— „Beţiv în legea noastră! beţiv?..." strigă Sultanu
„A îndrăznit cu vinul să spurce *Elcuranul!...*"
Şi calul îşi repede, hangerul iute-şi scoate.
Dar Mustafa, zâmbindu-i, se reazămă pe coate,
Priveşte drept în ochii Sultanului şi zice:
— „Murad! din noi doi, spune, care-i mai beat aice?
„Eu ce plutesc în pace pe-un lac de veselie,
„Sau tu ce fierbi în clocot de aprigă mânie?"

Apoi drept în picioare și cu Sultanul față:
„In astă lume largă, în astă scurtă vieață,
„Tu, fiu al lui Mahomed, fanatic și hain,
„Decât ai vărsa sânge, mai bine ai bea vin.
„Căci mult e mult mai crudă beția de omor
„Ce face dintr'un Cain un frate-ucigător,
„Decât acea beție ce râde și răsare r
„Din cupa desmierdată de-a buzei sărutare,
„Crunt băutor de apă!... tot sângele vărsat
„Gâlgâe și se 'ncheagă în pieptu-ți însetat.
„Scoțând blestemuri aspre în contra urii tale,
„Ce sufletu-ți împinge la muncile 'nfernale;
„Iar vinul dulce oaspe și vesel cântător,
„Deșteaptă în inimi vieață, junie, blând amor
„Și ne promite raiul pe lumea viitoare,
„Iluminat fierbinte de al beției soare,
„Frumosul rai în care voioasa Aurоră
„Ca vinul tânăr încă rozatic se coloră,
„Și când apune ziua, cerescul ei senin
„Reflectă cu splendoare al vinului rubin...
„Suit în culmea lumii și orb în gândul tău,
„Te crezi acum aproape de însuși Dumnezeu
„Și nu vezi tu sărmane, că fruntea-ți e vecină,
„De trăsnete, de nouri, de palma cea divină?
„Tu porți în ochi-ți noaptea și'n sân un negru șerpe.
„Și inima-ți e stearpă și gândurile sterpe,
„Iar eu, cel făr-de-lege, mă 'nchin la cupa plină
„Și port lumina'n ochi-mi și 'n inimă lumină!...
„Acum treci înainte pe șargul tău călare,
„Murad, nu ești de mine!... Destul lumea-i de mare
„Pentr'un bețiv cuminte ș'un Padișah nebun!..."

A zis... Neferii aprigi pe săbii mâna pun
Scârșnind din dinți. El însă, în pace, neuimit,
Se culcă iar la locu-i ș'adoarme liniștit...
Allah! ce ar' să fie?...
Sultanul de odată
Face un semn și trece cu mintea frământată!

III

NOAPTEA BAIRAMULUI

E noaptea 'ncântătoare! Pe-a cerului câmpie,
Grădină pudruită de-o pulbere-argintie,

Incet și lin pășește a stelelor regină,
Cu-o dulce-atrăgătoare zâmbire de lumină.
Ea poartă împrejuru-i un văl de nori, prin care,
Din când în când, răsbate și ca prin vis apare
Poetica frumseță a chipu-i virginal,
Ca splendidă Sultană din rai oriental
Intregul cer, comoară de cuiburi lucitoare,
Feeric locuite cu zâne iubitoare
Privește din nălțime, tăcut admirator,
Minunea lumii noastre, fantasticul Bosfor.

In Asia ș'Europa pe verzile lor maluri,
Ard mii de mii de lampe vărsând văpăi în valuri,
Și prin a nopții umbră scoțând fantasme sute,
De arbori și de turnuri abia întrevăzute,
Orice zidiri pe Bosfor, sarai, ceșmea, geamie,
S'acopăr cu ghirlande de flacără-albăstrie,
Și flota ce răsună de salve tunătoare,
Plutește sub catarguri de foc scânteietoare.
Și sus, pe minarete, lucesc rotunde salbe..
Se par căzând din ceruri cununi de stele albe.

Pe Bosfor lungi caice de-o formă sprinteioară
Se 'ntrec cu Elcovanii ce'n fața apei sboară,
Iar altele, mai multe, cu-o leneșă mișcare,
Sub ziduri de haremuri plutind în legănare,
Prin sunet de tambură și glasuri de manele,
Cadânele frumoase le chiamă la zăbrele.
Câți ochi aprinși de doruri sclipesc în Kullelli,
In Scutari, Galata, Bey-koz și Kandili!
Și câte inimi june de gingașe vergine
Se bat în sânuri albe, se umflă de suspine
Regine-ale-omenirii! comori de fericire,
Căzute în robie, lăsate 'n părăsire!
Ah! cine se gândește la ele când *Islamul*
Serbării Musulmane deschide Bairamul:
Și când Murad Gaziul permite veseliei
Să urle aruncată în brațele orgiei?
Răsun ambele maluri de cântece voioase,
In strade 'n cafenele, în pieți mult sgomotoase.
Ș'acum Stambulul râde, și bea, și clocotește,
De-un chef ce până 'n ziuă crescând se prelungește;
Dar cheful cel mai mare îl gustă pe sofa
Doi gemeni de beție, Murad și Mustafa.
Sub bolta ciselată cu fine arabescuri,

A unui kiosk de vară văpsit cu dalbe frescuri,
Ce vesel îşi deschide fereştile pe mare,
Lăsând să-l răcorească bosforica suflare:
In dulcea atmosferă de plante aromate
Ce ard în căţulete prin colţuri animate,
Unind cu-a narghilelei narcotice parfumuri,
Esenţa 'mbătătoare ascunsă 'n a lor fumuri;
Pe splendide covoare, molatice, persane,
Pe perne de mătasă cusute de Sultane,
Şed faţă 'n faţă, singuri, Sultan Murad Gaziul,
Sultanul prea puternic, şi Mustafa Becriul,
Alăturea cu dânşii pe jos sunt aşezate
Tablale mari de aur cu fructe încărcate
Şi cupe 'n pietre scumpe şi largi cristaluri, pline
De vinuri şi de vutce, topaze şi rubine.
Stăpânul şi cu robul pe coate rezemaţi,
Sub valuri de lumină sunt vesel inundaţi
Prin patru globuri albe ce 'n boltă's arzătoare,
Ca patru mari fragmente căzute chiar din soare.
Sultanul râde 'n hohot: la râsul lui ce sbiară
Răspund din sânul nopţii un urlet lung de fiară
Şi răcnete de oameni ce strigă: „Evallah!
„Ani mulţi să veselească sublimul Padişah!"
Căci sub fereşti, în curte, doi tigri din Atlas
Răspând cu 'nfiorare cu aprigul lor glas,
Şi dincolo de curte, pe valuri legănate,
Se 'ndeasă o mulţime de barce adunate.

S'ar crede că poporul din umbră-acum asistă.
Să afle cât de mare deosebire-există,
Intr'un Sultan ce râde ş'un tigru cu rânjire,
Când om şi fiară 'n inimi n'au nicio osebire.

IV

BEŢIA

— „Ştii tu, Becri, — întreabă Sultanul — ştii tu bine,
„Ce gând mă face-a râde privind acum la tine?
„Mă mir prin ce minune eu te-am lăsat cu vieaţă,
„Când tu în a mea cale m'ai insultat în faţă?
„Cum sabia-mi tăioasă, cu capul tău vecină.
„Nu l-a făcut să salte sburând din rădăcină?
Becri răspunde: — „Ce.ul ţi-a alinat mânia,

„Ca să cunoşti prin mine norocul şi beţia.
„Să afli c'adevărul, rătăcitor pe lume,
„Pluteşte 'n ochii noştri pe-a vinului dulci spume.
„Ş'acum aşa de tare îţi place băutura,
„Cât vinul tot din lume deabia îţi umple gura.
„Şi'n vastul tău imperiu cuprins de admirare
„Nu-i astăzi ca Sultanul beţiv aşa de mare!"
— „Să bem dar cât ne cere dorinţa ne'mpăcată"
Replică Padişahul, şi gura-i însetată
Deşartă-o cupă largă de vin fierbântător.
Apoi cu drag privind-o, suspină: „Scump isvor
„De visuri aurite şi mult încântătoare!
„O, vin, comoară dulce! o! sânge stors din soare!
„Ce oarbă minte-avut-am când te-am dispreţuit
„Şi de-ale tale daruri plăcute m'am lipsit!
„Lumină contopită în rodul dela vie,
„Tu prin a ta putere, tu prin a ta magie,
„Mă porţi uşor, ferice, în lumi necunoscute,
„De tinere iluzii, de visuri necrezute.
„Ah! iată raiul vesel în ochi-mi se deschide!
„Văd gingaşa hurie ce tainic îmi surâde,
„Văd râuri lungi de aur cu punţi de curcubei,
„Văd îngeri fără aripi călcând uşor pe ei,
„Văd însuşi pe Profetul cetind coranul său,
„Văd tronul de lumină văd chiar pe Dumnezeu,
„Allah!.."
— „*Eiuvallah!*" adaogă Becri.
„Vezi multe!.. dar mai multe tu ai descoperi
„De n'ai fi prin beţie orbit atât de bine
„Cât nu mai vezi tablaua cu vinuri lângă tine
„Priveşte-aceste cupe lăsate în uitare...
„Din toată cupa plină se 'nalţă o mustrare,
„Să bem, Murad, în grabă să le golim pe toaţe...
„Beţivul cu mustrarea a se 'mpăca nu poate!"
— „Să bem!" strigă Sultanul cu glasul răguşit,
Cu fruntea în sudoare, cu pieptul desvelit,
„Să bem până la moarte!.. căci moartea chiar de ghiaţă
„Prin farmecul beţiei devine-o nouă vieaţă."

El zice şi apucă trei cupe aurite,
In gură-i le deşartă şi lacom le înghite!
In mintea lui furată pe-aripa veseliei
Incepe a se 'ntoarce prin cercul nebuniei,
Şi inima-i se bate mai repede în piept.
Deodată el se scoală iute 'n picioare drept
Şi strigă: „Cine spune, cine 'ndrăzneşte-a zice

„Că 'n lumea 'mpărătească e altul mai ferice,
„Mai mare, mai puternic, mai falnic decât eu?
„Ce vis e de-o măsură cu 'naltul vis al meu?...
„O! de-aş ţine pământul întreg în astă mână,
„Tot nu mi-ar părea plină!.. ş'ambiţia stăpână,
„Pe sufletu-mi ce arde ca un vulcan în foc,
„Mi-arată-acum în mână deşerturi mari de loc,
„Deşerturi nesăţioase în care-ar încăpea
„Totimea siderală cu lumile din ea!
„Săriţi Otmani!.. la luptă!.. luaţi în mâini hangerul
„Să facem robi pământul şi soarele şi cerul!
„Săriţi!.. cu mine faţă să tremure Allah!
„Eu sunt de-acu 'nainte cerescul Padişah!"

Murad în exaltare, nebun, spăimântător,
Cu sabia golită aleargă pe covor,
Călcând, fără să ştie, pe cupele de aur,
Scoţând din piept un răget grozav şi lung de taur,
La care sub fereastră răspund tigrii sărind...
Iar Mustafa Becriul, la cupe trist privind,
Cu glasul plin de lacrimi, oftează: „Ce orbire!
„Visând măriri deşarte, tu calci pe fericire,
„Murad!.. o picătură reflectă 'n sânul ei,
„Tot cerul plin de stele pe care tu îl vrei,
„Decât s'alungi zadarul, de-ai vrea a m'asculta,
„Ai soarbe picătura şi lumea-ar fi a ta!"
Sultanul se opreşte şi cade ameţit
Pe un divan de perne; apoi cu glas uimit
Rosteşte: „Ai dreptate, Becri om înţelept!
„Dă-mi cea mai largă cupă... mă arde setea 'n piept!"
El bea, închide ochii, şi zice ca prin vis;
„Din toate-a lumii bunuri femeia-i paradis!
„Coroană de coroane-ale Dumnezeirii
„Depusă cu iubire pe fruntea omenirii!
„Femeie! oaspe gingaş a lumii încântate,
„O roză înflorită de dulce voluptate!
„Femeie! tu ardoare şi soare-al tinereţii,
„Tu lună mângâioasă în noaptea bătrâneţii!
„Podoaba lumii, farmec iubit, învingător,
„Ce dai chiar nemurirea la omul muritor!
„Femeie! ah!..
— „Femeia, ca rodul dela vie,
— Adaugă Becriul glumind cu veselie
„E strugur dalb pe care amorul îndulceşte!
„Da-i acră aguridă când ea nu te iubeşte!

Sultanul de pe perne se scoală în extaz,
Slab șovăind, nemernic și galben pe obraz,
El face două pasuri, de Mustafa s'oprește,
Simțind că tot Saraiul în juru-i se'nvârtește

Si zice: „Frate... frate... presimt că am să mor..."
Becri, zâmbind, răspunde: „Nemernic băutor!
„Ah! văd că n'am cu cine să lupt eu la beție...
„Mai bine-o bute largă decât o 'mpărăție!"
— „Eu... eu... nu pot cu tine!.. mai dă-mi o cupă... adă...
„Sau te arunc la tigri... la tigri... ca o pradă."
Becri iar umple cupa, Sultanul o bea iară.
„A! prin a mele vine s'aprinde-o vie pară...
„De o putere nouă mă simt întinerit...
„Becri... scumpul meu frate, o! frate prea iubit,
„Iți dau tot ție, tronul, și flotă și armată...
„Eu nu-mi păstrez pe lume decât numai o fată...
„O fată, o minune, un scump mărgăritar,
„Adusă 'n astă noapte de negrul meu kizlar...
„Cum?... vrei s'o vezi tu?... fie!.. dar n'ar fi vina mea
„De ți s'or arde ochii când îi privi la ea!.."
. . . .
Un semn și deodată se trage o cortină.

V

FERINGHIS

In cadrul, plin cu roze, pe-o ușă sarazină
Apare o ființă din raiul de iubire.
Pe frunte-acoperită cu-o *feregea* subțire.
Minune ideală! sub vălu-i de mătasă,
Ca o grădină 'n floare când negura se lasă,
Ea 'ncântă ochii, mintea, prin forme de plăcere,
Cu drag întrevăzute de-a inimii vedere.
  Copila cu sfieală rămâne 'nmărmurită.
Cu mâna-i tremurândă de sânul ei lipită,
Și de un fior de ghiață deodată se pătrunde
Și cată ca să fugă și ochii își ascunde.
Sultanul însă, prada frumseții ce 'ntrevede.
Uimit, aprins de pofte brutale, se repede,
Ca uliul ce s'aruncă din sbor pe-o păsărică,
O prinde 'n a lui brațe și vălul îi ridică,
Zicând! „Ah iată raiul de Mohamed promis!"

Becri o vede!.. palid, el strigă: „Feringhis!
„Copila mea aice!..“ La glasul lui de tată,
Rușinea, indignarea cuprind pe juna fată.
Ea luptă cu putere și brațu-i fecioresc
Respinge pe Sultanul sub ochiul părintesc.
— „A; șarpe, șarpe!“ — urlă Murad înfuriat,
„Pe mine, tu pe mine, al lumii împărat
„Când vreau cu-a mea favoare să mă cobor la tine,
„Tu, tu ai îndrăzneala să mă respingi pe mine?
„La tigri!“... și 'ntr'o clipă, luând-o pe copilă,
Afară, jos în curte, o svârle fără milă.
Un vaet se ridică!.. Becri în disperare
Se pleacă pe fereastră... și vede cu 'nfiorare
Cum tigrii, beți de sânge, rupeau în lăcomie
Bucăți de carne albă din fata încă vie!
Și inima-i se frânge, căci sub grozavu-i chin,
Copila lui îl chiamă prin ultimu-i suspin!

Atuncea vânăt, crâncen, cu moarteea 'n piept, sărmanul
Intoarce-a sa privire și vede pe Sultanul
Ca un cadavru sarbăd întins jos pe covor.
El cată lung la dânsul cu gând răsbunător
Și zice: „Faptul zilei în lume-acum apare.
„Rușine-i să te vadă pe tine, Sultan mare,
„Căzut fără putere, învins de-un pic de vin.
„Te scoală!... vieața-i dulce cât e paharul plin.
„Te scoală! iată cupa, deșart-o până 'n fund,
„Cum ai lăsat în mine deșertul cel profund.“

Murad cuprins de spasmuri, arzând, suflând din greu,
Intoarce capul, varsă cupa, geme: „Nu vreu!“
— „A! nu vrei, nu vrei câne!“ — răcnește în turbare
Becri cumplit ca moartea lipsită de mustrare.
„A! fiară ne'mpăcată, de vin te-ai săturat?
„Bea sânge dar, bea sânge de inimă-mi vărsat!“
Și c'un pumnar 'n grabă la brațu-i se rănește
Și de-a lui Murad gură el rana o lipește
Și strigă: „Suge tigre, în ultima-ți orgie,
„Pe când ai tăi tovarăși copila îmi sfâșie
„Bea sânge de părinte să stingi cumplita-ți sete,
„Tu care-ți adăpi tigrii cu sânge viu de fete!“
Sultanul slab se luptă, gemând se svârcolește
Sub un genunchiu ce pieptu-i apasă și turtește.
Murind, el vrea să strige, dar limba i se leagă,
Căci gura lui se umple de sânge ce se 'nchează.
Deodată 'n lupta morții grozav sbuciumătoare,
El scoate-un gemet aprig și tremură și moare

Atunci Becri, teribil, privindu-l zice: „Fiară!
„Mergi unde te aşteaptă Şeitan cu a lui ghiară!
Apoi el la fereastră se duce şi 'n glas tare
Răcneşte: „Padişahul, a lumii spăimântare
„S'a dus în veşnicie, să-l judece Allah,
„Osmani! trăiţi în pace scutiţi de Padişah!"

Apoi în curte pleacă un ochiu abia deschis
Şi cade mort de jale, gemând: „o! Feringhis!.."

Mirceşti, 1876.

PRIER ŞI FATA IERNEI

I

S'au iubit iarna şi gerul
Ş'amândoi s'au însoţit,
De frig mare-atunci chiar fierul
Scrijilit a amorţit!
L'a lor nuntă 'ngrozitoare,
Moartea rece-a asistat
Şi privindu-i mândru soare,
Sus pe cer, a îngheţat.

Mirii sarbezi în cojoace
Veselit-au şase luni.
Invitând cu ei să joace
Viscoloasele furtuni.
Ş'au avut la cununie
Lăutari de triste hori,
Asprul Crivăţ de urgie,
Corbii trist croncănitori.

Iar nuntaşi un număr mare
De lupi lacomi, de urşi groşi,
Toţi cu blane pe spinare,
Cu dinţi lungi, cu ochii roşi.
Ei în noaptea nuntitoare,
Mare praznic au făcut
De plăpânde căprioare
Şi de-un biet copil pierdut.

II

Iarna are-o faţă albă,
Ca ştergarul alb de in,
Fata are 'n sân o salbă,
Din frumoase flori de crin,
Şi zăpadă pe-a ei faţă,
Şi păr luciu de argint;
Pe sub gene ochi de gheaţă,
Pe sub buze mărgărint.

Ea-i frumoasă ca o moartă,
In momentul cel suprem,
Când, plecând din lume, poartă
Al veciei diadem;
Dar ca statue de ceară
Doarme fără-a se trezi,
De cu zori şi până 'n seară,
De cu seară până 'n zi.

In zadar o tot sărută
Mama ei la ea privind;
Copiliţa 'n veci tăcută
Ii zâmbeşte aromind.
Mândrul soare cu iubire
O desmiardă în zadar.
Ea rămâne 'n neclintire,
Ca un viu mărgăritar.

III

Iată-aude 'n depărtare
Prier, al verdeţei Domn,
De vestita fată mare
Adormită 'n veşnic somn.
Şi el simte deodată
Foc în sânu-i tulburat,
Şi în suflet dor de fată,
Dor aprins de însurat.

Iată-l pleacă, dar se luptă,
Pe-a lui cale ne'ncetat
Cu ninsoarea întreruptă
De ploi reci, de vânt turbat:
Şi răpit pe-aripa grabei,
El străbate neoprit,
Tristele zile-ale Babei
De cocori călăuzit.

Iată-ajunge, iată vede,
Fata 'n haine de ninsori.
El o cheamă, se repede
Ş'o sărută de trei ori,
S'a trezit copila dragă,
Sub sărutul arzător,
Ea zâmbeşte dar, pribeagă,
Se preface într'un nor!...

POIANA FERMECĂTOARE

I

Prin cea luncă sunătoare,
Printre fragede vlăstări,
Când la umbră, când la soare,
Şerpuesc două cărări.

Una e răsăriteană,
Alta-i dela Miază-zi,
Ş'amândouă 'ntr'o poiană,
Se 'ntâlnesc după o zi.

Mii de cântece voioase,
Prin frunzişul de smarald
Fac concerte-armonioase
Ce plutesc în aer cald.

Şi cu dânsele 'mpreună,
Două tinere cântări
Se îngână şi răsună.
Jos, pe ambele cărări.

Una gingaş se ridică,
Dintr'un piept frumos rotund.
Frunza 'n luncă se despică,
Crângurile se pătrund,

Căci e viers de fată mare,
Viers de inimi furător,
Care face de tresare
Şi nisipul din isvor.

Copiliţa ce tot vine,
Despre mândrul Răsărit,
Duce-un dor vioi cu sine,
Duce dorul de iubit.

Ea cu mâna-i firu 'ntoarce,
Când mergând, când stând pe loc,
Iar cu gândul gingaş toarce,
Visuri blânde de noroc,

Căci acum e primăvară
Şi e dulce luna Mai,
Când în sânuri şi pe-afară.
Tot e vieaţă, tot e rai;

. . . .

II

Pe cărarea cealaltă,
Spre poiană 'naintând
Un codrean cu fruntea naltă
Vine astfel hăulind:

„După-atâta lungă cale,
„Ce-am făcut în vieaţa mea,
„Am ajuns acum în vale
„Şi am dat de cale grea!

„Merge-voi tot înainte
„Fără-a mă 'ngriji de drum?
„Ori aş face mai cu minte,
„Să stau locului de-acum?

„Tot ce mişcă, tot ce sboară,
„Mă îndeamnă-a rătăci,
„Ca un râu ce se coboară,
„Fără 'n veci de-a se opri...

„Iar o floare de grădină
„Imi şopteşte 'ncetişor
„Ca să prind eu rădăcină
„Lângă ea, lângă-al ei dor.

„Codre, codre frăţioare!
„Cum aş face, cum să fac.
„A mea soartă călătoare
„Cu-al meu suflet s'o împac!"

Cântă el cu glasul tare
Cântă ea cu glas duios,
Şi pădurea în vibrare,
Le răspunde-armonios,

Dar cărările sub pasuri,
Cu încetul s'au scurtat.
In poiană-ambele glasuri
De odată-au răsunat.

Şi voinicu 'n nemişcare
A rămas pe loc, uimit,
Şi copila în mirare
Pe obrazu-i s'a roşit!

. . . .

Lunca tace, umbra piere,
Cerul varsă dulci văpăi;
Nu s'aude prin tăcere,
Decât inimi cu bătăi.

Şi din cuiburi, de sub frunză,
Pe furiş mii de ochiri
Cată lung ca să pătrunză,
Taina dulcii întâlniri.

O! minune,-un grai ferice,
Al naturii mândru grai
Se înalţă-atunci şi zice:
„Oaspeţi de-al juneţii plai!

„Mergeţi vesel prin verdeaţă,
„Pe-o cărare la un loc,
„Tot spre vieaţă cu dulceaţă,
„Tot spre loc plin de noroc!"

Ambii tineri în uimire
L'acel glas dumnezeesc,
Işi dau mâna cu zâmbire,
Işi strâng mâna şi pornesc,

Şi ies vesel din pădure,
Dispărând, frumoşi şi dragi,
Prin huceagul plin de mure,
Prin fâneţul plin de fragi,

Lunca sună vii fanfare...
Ei se duc strălucitori,
Pe o singură cărare,
Ce s'acoperă de flori.

Căci e dragă primăvară
Şi e dulce luna Mai,
Când în sânuri şi pe-afară
Tot e vieaţă, tot e rai!

DEDICARE

DOMNIȘOAREI A.

Copiliță, 'n calea vieții,
Dee domnul să 'ntâlnești
Pe cărarea tinereții,
Visul gingaș ce iubești!
Sufletele fără știre
Merg pe tainice cărări,
In poiana de iubire,
Rai frumos de încântări.

Mircești, Martie 1876.

DORUL DE BRAZI

ROMANȚĂ DEDICATĂ MARIEI SALE DOAMNA

De-aș avea brazii lângă mine,
Când stau închisă într'un palat,
Și viul Peleș care vine,
De sus din falnicul Carpat,
Ah! eu n'aș ști cum iarna trece,
Căci brazii mei cu frunza lor
Ar coperi zăpada rece
Ș'ar îngâna tristul meu dor.

De-aș avea brazii dela munte,
Cu care-mi place să grăiesc,
Iubiții mei poeți de frunte
Ce cântă-un hor Dumnezeesc,
Eu aș cânta voios în vieață,
Timp fie bun, timp fie rău,
Și 'n dulce, veșnică verdeață
Ar fi ca ea sufletul meu.

O! brazii mei, veniți în vale,
Veniți cu mine 'n orice loc
Și răspândiți pe a mea cale
Umbriri și visuri de noroc.
Atunci din inima-mi senină
Vor înflori cântece dragi,
Cum înfloresc din rădăcină,
Pe lângă voi rumenii fragi.

Sinaia, 1875.

SOARE DE IARNĂ

O! soare, veşnic călător!
De mult n'ai fost în a mea ţară,
Cu-al tău sarut fermecător
S'o faci a crede 'n primăvară.

Tu ştii cât ţara te iubeşte
Şi cât în zodia lui Mai,
L'a ta zâmbire ea 'nfloreşte
Şi se preface 'n dulce rai.

Tu ştii cu ce câmpii mănoase,
Cu ce cununi de mii de flori,
Cu ce cântări armonioase,
Ea-ţi iese 'n cale chiar în zori.

Şi ca pe-un sol de fericire,
Trimis de însuşi Dumnezeu,
Te priimeşte-o! dulce mire,
Cu desmierdări la sânul său.

De ce tu 'n alte lumi străine,
Mergi luni întregi, rătăcitor,
Uitând că ţara făr' de tine,
Tânjeşte-amar în tristu-i dor.

Ah! amândoi când aveţi parte,
De întâlniri aşa de dulci,
Cum de tu fugi în altă parte
Când vine noaptea să te culci?

Cum de tu nu-i dai semn de vieaţă
Ş'o laşi cu cerul ei pustiu,
Ş'o laşi cu inima de gheaţă
Ca pe o moartă 'ntr'un sicriu?

Când ea-i atâta de frumoasă
Şi tu atâta de frumos,
Când ea îţi este credincioasă,
De ce să fii necredincios?

STROFE IMPROVIZATE LUI C. ROLLA

Din zi în zi pădurea bătrână se rărește!
Azi un stejar, mâni altul, pe rând se prăbușește,
Și largi poiene triste rămân în locul lor.
Cu ei cad mii de cuiburi ce vesel, pe sub ceruri,
Formau o lume 'ntreagă și plină de misteruri,
Și plină de-armonie și plină de amor!

Așa din stolul nostru de oameni cu tărie
Ce-au scos această țară din umbră de robie,
Păstrând credință sfântă în viitorul ei.
Azi unul și mâni altul se duc din astă lume,
Lăsând amar și doliu în sânul bietei mume,
Și mari și largi pustiuri lăsând sub ochii săi.

Acum îți veni rândul și ție de plecare,
O! Rolla, fiu energic al țării, suflet tare,
Pionier de frunte printre pionieri.
Ferice-acum de tine, căci ai să găsești iară
Pe Negri și pe Cuza și alți pribegi din țară
Care-au aprins făclia măreții re'nvieri.

Triumf ceresc e moartea când moare muncitorul,
Urmașilor din lume lăsând brăzdat ogorul
Și cu-o verdeață vie dealung acoperit.
Rodește munca 'n urmă-i și râde holda 'n soare,
Iar cei rămași în vieață admir pe cel ce moare,
Zicând: Pentru-a lui țară trăit-a ș'a murit.

Gădinți, Ianuarie 1878

STROE PLOPAN

BALADĂ POPULARĂ

Sus pe muchea dealului,
Merge 'n voia calului,
Un bujor de căpitan,
Care poartă buzdugan.
El aruncă ochi de sus,
Când spre valea din Apus,

Când spre şesul înflorit,
Despre mândrul Răsărit,
Şi tot cată ca să vadă,
N'a zărit cumva o pradă,
Ici în zare, colo 'n zare,
Pe sub cer, în depărtare?
Ciocârlia sus cânta,
Iar voinicul cuvânta:
„Căci nu am aripa ta,
„Ciocârlie nevăzută,
„Păsărică 'n cer pierdută!
„Căci nu am şi sborul tău,
„Să mă 'nalţ în cer şi eu,
„Ca să văd din dos de zare
„De nu vin oarde Tătare
„Să răpească şi să fure
„Fete mari cu ochi de mure,
„Şi copii mărunţi de ani,
„Copilaşi de cei bălani?

Cum mergea şi cum grăia,
Iată, măr, că zărea
Jos, de vale, pe sub deal,
Lângă apă, sus pe mal,
Un foc mare strălucind,
Printre sălcii pâlpâind,
Şi 'mprejurul focului,
Trei Tătari stând locului
Şi frigând un miel furat,
Într'o furcă aninat.
Caii lor păşteau deoparte,
Iar la umbră, nu departe,
Se bocea o mândră fată,
De o salcie legată;
Se bocea biata copilă,
De umplea crângul de milă,
Dar păgânii o priveau,
Şi privind-o crunt râdeau
Şi ziceau în limba lor:
„Mult plăteşte ist odor,
„Căci e puică de bun soiu,
„Şi-i ca trestia la boiu,
„Şi-i ca luna la obraz
„Numai bună de-un viteaz.
„Ghirai Hanul, pentru ea,
„Ne-a da scule câte-om vrea.

„Şi caftane de Sultani
„Şi cincizeci de pungi cu bani!"

Cât Plopan mi-i auzea,
Calul iute-şi repezea:
„Bună ziua, măi Tătari,
„Prădători de fete mari!
„Spuneţi mie fără teamă,
„Fără teamă daţi-mi seamă:
„Ori ve-i roaba de schimbare,
„Ori ve-i roaba de vânzare?
„De-i pe schimb, eu mult voi da,
„Căci cu zile voiu lăsa
„De-i pe plată eu sunt gata
„Dela voi să cumpăr fata,
„Nu cu aur, nici caftan,
„Ci cu dări de buzdugan."
Tătărimea iar râdea;
Din trei unul răspundea:
„Auzita-ţi, auzit,
„Pe Românul îndrăcit?
„Ci-că-i prins de mare dor,
„Ca să meargă plutitor,
„Când pe apă 'ntins la soare,
„Când sub apă curgătoare
„Până 'n Dunărea cea lată,
„Până 'n marea tulburată?"
Bine vorba nu sfârşea,
Vai de lume-amar de ea!
Buzduganul se 'nvârtea,
Ca un vultur s'abătea,
Pe păgâni îi şi turtea!

Apoi mândrul căpitan,
Care-i zic Stroe Plopan,
La copilă se ducea
Şi cu drag aşa grăia:
„Cine 'mparte parte-şi face
„Cum i-e dorul, cum îi place.
„La Tătari am împărţit
„Buzduganu-mi oţelit.
„Ţie dragă fată mare,
„Iţi fac parte de scăpare,
„Iară parte ce-mi fac mie
„Eşti tu, draga mea soţie."

Copilița ce zicea?
Știu că nu se mai bocea.
Păru 'n față-și aducea,
Cu voinicul se ducea.
Fie calea lor ușoară,
Cu foc lin la inimioară,
Cum e scris cum e menit,
Când e timpul de iubit.

NOTE

LEGENDE

Dumbrava-Roşie

Visul lui Albert

Regele Albert, după învoirea ce făcuse cu fraţii săi, Regele Ungariei şi ducele Litvaniei, în conferinţa dela Leutschau, cercând a-şi împlini gândul asupra Domnului Ştefan al Moldovei (conferinţă în care se desbătu despre stârpirea Românilor: *super extirpatione Valachi)*, chemă la arme toată Polonia, Galiţia, Mazovia, pe Ioan de Tiffen, magisterul Prusiei, iar mai ales pe Alexandru, ducele Litvaniei, cu toată nobilimea litvană. Deci cu multă oaste de mercenari pedestri şi călăreţi el plecă dela Leopol spre Moldova, la 26 Iunie.

Acea nefericită expediţie fu preînaintată de următoarele pronosticuri: Două sute de boi, apucându-i un vârtej înfricoşat la ieşirea din Leopol, se împrăştiară în toate părţile; unii căzură în şanţurile suburbiei, iar ceilalţi cu greu se putură găsi şi aduna. Când Regele trecea un râuleţ, calul său de mână se poticni şi se înnecă. Un oarecare *Sropski*, nobil de neam, dar cam nebun, de mai multe ori strigă în Leopol cu spaimă prevestind pieirea Polonilor. Fulgerul căzând asupra taberii, ucise pe un nobil şi 12 cai. Preotul, servind dinaintea Regelui, scăpă jos Sfintele Taine...

Şi cu toate aceste înspăimântătoare întâmplări, departe de a se lăsa de păcat, oastea petrecea în libertate cu muieri, şi însuşi şefii nu numai noaptea dar şi chiar la lumina zilei se desfătau în baie şi în beţie desmierdându-se în braţele femeilor.

Creslau Curozwanski nobil de Roza, decan de Cracovia, şi Padlowski de Przytyh, castelanul Radomiei, au fost trimişi soli către Ştefan Vodă pentru ca să ceară liberă trecere prin ţară a oastei leşeşti, cercând a-l înşela că expediţia lui Albert ar fi menită în contra Turcilor. Asemenea misie a avut şi Matei Lonzinski, episcopul Cameniţei.

Albert începu războiul asediând şi bombardând Suceava, însă nu reuşi a lua oraşul ci pierdu multă oaste şi timp în zadar.

Oastea leşească se retrase prin codrii Bucovinei, având în mijloc pe

regele bolnav şi dus pe un leagăn; însă acolo Moldovenii, ascunşi între codri, se isbiră ca lupii asupra Leşilor şi le făcură multă stricăciune. Pieriră atunci mulţi din neamul lui Toporski (unul din cele mai vechi din Polonia), doi Tenczynski, Nicolai, Palatinul Galiţiei şi Gabriel de Moraviţa, etc.

Tot atunci un contigent de Cruciaţi prusiani, urmând după armata regală, fură atacaţi de Hatmanul Boldur, risipiţi, şi câţi scăpară de moarte fură robiţi.

Acea oaste regală, în care se aflau magnaţii Podoliei, fu rău vătămată de oamenii lui Ştefan.

Matei Miechowski zice: «O! Stefan, bărbat triumfal şi victorios, care biruişi pe toţi regii învecinaţi! O! om fericit, care te bucuraşi de toate darurile câte natura le dă altora numai în părţi, unii fiind înţelepţi cu viclenie, alţii viteji cu sublima virtute a dreptăţii, alţii iar norocoşi contra duşmanilor, tu singur le avuşi hărăzite ţie toate deodată: just, prevăzător, viclean, biruitor asupra tuturor adversarilor! Nu degeaba cată a fi numărat între eroii secolului nostru!" etc.

(Archiva istorică a României)

Aceste fapte sunt relatate de Mateiu Miechowski în istoria lui Ştefan Vodă; iar prinţul D. Cantemir, adeverind legenda poporală, zice: „Ştefan V. prinţul Moldovei, bătând oastea leşească la Cotnar, unde creşte vinul cel lăudat, cu totul au stins; numai 15.000 au prins vii, pe care i-au pus în jug şi i-au silit de au arat în lung două mile, în lat o milă de pământ, în care arătură tot prin Leşii aceia au semănat două păduri ce şi până astăzi se numesc de Poloni *Bucovina*, iar de Moldoveni *Dumbrava Roşie*, sau păduri roşii, pentru că s'au sămănat şi sădit cu sânge leşesc".

Glumeţ, îi place-a zice lui Negrea, viteaz darnic:

Familia Negre este una din cele mai vechi din Moldova. Chiar pe la începutul secolului XV, un Negre vornicul figurează în istorie, timp de 24 de ani, adică dela 1402 până la 1426, între cei 12 boieri mari, consilieri ai lui Alexandru cel Bun.

La 1471 Paharnicul Negre a fost descăpăţânat în Vaslui din ordinul lui Ştefan cel Mare, fiindcă a fost de părere a nu se război în contra lui Radu al Ţării Muntenesti, ca unul ce era creştin şi Român.

Un alt Negre, Patraşco, ginere lui Petre Vodă Şchiopul, a urmat în exil pe socrul său, a fost înscris în cartea de aur din Veneţia şi a murit la Barcelona.

In cronicile şi hrisoavele rămase dela străbuni, numele de Negre apare ades ca proprietari de moşii Negreşti, ca oameni însemnaţi pe timpul lor, şi ades ca victime ale urgiilor domneşti.

Maghiari schimbaţi în iepuri, ş'un Purice Movilă

Numele Puriceştilor a fost schimbat în Movileşti pe câmpul luptei

dela Schee, luptă în care Hroiot, şeful armiei ungureşti, a fost descăpăţânat de Purice Aprodul.

(Vezi poemul lui *C. Negruzzi, Aprodul Purice).*

Ştefan, Ştefan, Domn cel Mare.

Cântec vechiu poporal.

Moldova, la Dreptate, pe soarta ei stăpână.

Locul pe care Ştefan a fost proclamat Domn Moldovei, purta numele de *Dreptate.*

Răsbunarea lui Statu-Palmă

Statu-Palmă-Barba-Cot este un personagiu fantastic din cei mai originali care se găsesc în poveşti. El e un pitic monstruos, având statura mică de o palmă, şi barba lungă de un cot. Locuinţa lui este într'un vârf de plop; iar când se scoboară din acel copac, el încalecă pe un iepure şchiop, de cutreeră lumea şi pătrunde chiar pe sub pământ.

Sfarmă-Piatră şi Strâmbă-Lemne sunt personificările urieşe ale torentelor care macină şi răstoarnă stâncile cât de înnalte, şi a furtunilor care îndoaie şi rup arborii cât de groşi.

Făt-Frumos este eroul ce se luptă cu zmeii, cu balaurii, cu urieşii şi cu fiarele codrilor pentru apărarea fetelor de împăraţi care se dau în dragoste cu el.

Pepelea reprezintă spiritul glumeţ al Românilor; el ştie să se descurce cu dibăcie în toate întâmplările, să joace feste duşmanilor lui, şi strecurându-se uşor prin valurile lumii, să iasă totdeauna din orice pericol cu râsul pe faţă

Calul cardinalului Bathori

Andrei Bathori, cardinalul, văr primar lui Sigismund, cum se puse Crai în Ardeal, nu voi nicidecum să aibă legături de prietenie cu Mihai, dar încă-i ordonă să lase Ţara-Românească şi să vină curând în Ardeal cu toată familia sa, căci avea de gând să-l dea pe mâna Turcilor. Mihai drept răspuns, se repezi cu oastea lui formată de Români, de Cazaci şi de Moldoveni, şi puse sub sabie armia ungurească.

Bathori, care înainte de luptă zicea cu fală că *Românii sunt turme de oi, iar Ungurii neimblânzite fiare,* văzându-şi oastea risipită, încălecă iute, părăsind câmpul războiului şi căută scăpare în fuga calului său. El apucă prin munţi şi prin pustietăţi, unde urmă de om nu se afla; însă, căzându-i calul mort, el se întâlni noaptea cu niste ciobani, care l-au ucis şi au dus capul său lui Mihai, cerându-i a fi boieriţi pentru izbânda lor. Viteazul Domn făcu dreaptă judecată şi fără întârziere puse de a se spânzura pe ucigaşi...

(Poemul Vistierului Stavrinos)

Tudora dela Târşor

„Mihai Viteazul s'a fost dat în dragoste cu Tudora dela Târşor (*sau Târguşor*) şi din amorul lor s'a născut o fată Marula ce s'a măritat cu Socol Paharnicul."

Palatul Loredano

Gondolierii din Veneţia cântă ades în hor strofe din *Orlando furioso* şi *Gerusalemme liberata.*

Dan, căpitan de plai

Iar Ştefan dela dânsul, luând în schimb pe Hanul,
I-a zis: „Ursane frate! să-ţi faci ochirea roată
Şi cât îi vedea zarea a ta să fie toată!

Astfel Domnii vechi, în timpul luptelor, recompensau pe bărbaţii care făceau acte de vitejie. Astfel s'au format în vechime proprietăţile mari din ţară

De-atunci el stă de pază în mijlocul câmpiei
*Şi nime nu s'atinge de zmeii herghelie*i.

In timpul năvălirilor de Tătari, de Leşi, de Unguri, de Cazaci şi de Turci, duşmani neîmpăcaţi cu care ţara noastră a fost în luptă secoli întregi, numai codrii şi munţii erau locuiţi: câmpiile pustiite, în lipsă de agricultură, serveau numai pentru hrana turmelor de vite albe şi de herghelii de cai. Aceste turme şi herghelii formau cel mai mare venit al ţării, căci erau vestite pentru calitatea soiului lor.

Grui-Sânger

Cu păr de lup s'afumă

Leac poporal în contra efectului spaimei.

A ta cenuşă piară în vânt. şi neagră fie!

Cenuşa celor buni e albă, cenuşa celor răi e neagră. (Credinţă poporală).

El poartă poame roşii şi numele de sânger.

Copăcel care produce struguri de fructe sălbatice, roşii.

Vlad Ţepeş şi Stejarul

Acest Domn a făcut cetatea dela Poienari şi sfânta mănăstire dela Snagov; a mai făcut un lucru cu orăşenii din Târgovişte pentru o vină

mare, ce au fost făcut ei unui frate al lui Vlad Vodă, când a fost în ziua Paștilor, fiind toți orășenii la ospețe, iar cei tineri la hori, așa fără veste pe toți i-a cuprins. Deci câți au fost oameni mai bătrâni, pe toți i-a înțepat de a ocolit cu ei târgul, iar câți au fost tineri, cu nevestele lor și cu fete mari, așa cum au fost împodobiți în ziua Paștilor, pe toți i-a dus la Poienari, de au tot lucrat la cetate până s'au spart toate hainele de pe ei și au rămas toți despoiați în piele goale; pentru aceea i-au scos nume *Țepeluș*. Domni 15 ani.

(Manuscrise vechi pe limba română găsite în sfintele mânăstiri Cozia și Șerbănești).

Hodja Murad Pașa

Avea trei fii răsboinici vestiți: Ghiun, Ild, Djenet.

Ghiun, ziuă. — *Ild*, fulger — *Djenet*, rai.

Mărise, apărase întreg Aliotmanul.

Aliotmanul, numele Imperiului Otoman.

Mai drept îl poreclise: Crunt săpător de gropi

Lamartine, *Istoria Turciei.*

Iar Hodja fără milă la strigăt de aman.

Aman, termen ce însemnează a cere iertare.

Cum?... tu Vizir! tu, hodje! și ochiul tău orbit.

Hodje, preceptorul Sultanului

Apoi către Ceaușii cu nume de Caplani.

Caplan, tigru.

Vizirul zice iară: Solaci, Spahii, Neferi.

Solaci, Spahii, corpuri de ostași,

Arslanii lui Mohamed cu câini au prins frăţie.

Arslan, leul.

Garda Saraiului

Temând să nu deştepte Şahinul până'n zi...

Sultanul poartă glorioasele titluri de *Padişah,* de *Şah-Şahin, de Şahi Alem Penah* de *Şahin Şahi, etc.*

Căci pe sub cer deasupra-i pluteşte Azrael,

Azrael, înger.

Ş'abdul-Aga, Nakibul, în kiosk de-asupra porţii.

Nakib, păzitor al sangeacului lui Mohamed.

Erau ortale dese de cruntă-Ienicerime,

Orta sau *ojak,* denumirea regimentelor de Ieniceri.

Am răsturnat cu toţii a noastre mari cazane

Fiecare orta avea cazanul ei. Răsturnarea cazanului cu fundul în sus era un semn de revoltă.

Selim, Zahid kiafirul, Selim crunt, orb de minte.

Zahid kiafir, ipocrit-blasfemator. Selim vroia să introducă reforme europene în armată şi în administraţie.

Lambhar-Kale, kiehaia, ce'n poartă a lovit

Kiehaia, sindicul Ienicerilor.

Nu lăsa nicio urmă, Şah fie sau fellah.

Fellah, ţăran sărac.

Sangeacul lui Mohamed şi lege şi onor.

Sangeac, stindardul Profetului care se desfăşură când imperiul e în pericol.

Noaptea albă

Eşti tu Prier al meu frate?

Prier, numele poporal al lunii lui April.

Murad Gazi Sultanul şi Becri Mustafa

Murad sau *Amurad IV* s'a suit pe tron în anul Hegirei 1032, care corespunde cu anul dela Hristos 1622. — Acest Sultan a fost bizar, crunt şi dedat la patima beţiei. El avea plecare a face lucruri nepotrivite cu demnitatea tronului şi adeseori îl apuca furia de a vărsa sânge. Atunci ieşea noaptea din Sarai, cu sabia goală, alerga ca un nebun pe strade şi ucidea pe cine întâlnea. Alte dăţi îi plăcea să tragă cu arcul în oamenii care treceau pe sub ferestrele Saraiului, încât numărul victimelor cruzimei lui s'a suit la fabuloasa cifră de 14.000 — Fanatic, la începutul domniei sale, Murat pedepsea cu moartea pe oricine bea vin sau cafea, pe oricine fuma opium sau chiar tutun. El ordonase, prin urmare, închiderea tuturor cafenelelor din Constantinopole şi din toate celelalte oraşe ale imperiului, însă după ce Becri Mustafa îl făcu să guste şi să aprecieze vinul, Sultanul devenind cel mai de frunte beţiv, învoi tuturor Mahomedanilor a vinde şi a bea spirtoase în contra prescripţiilor Coranului.

Cu toate aceste viciuri monstruoase, Murad poseda frumoase calităţi de spirit şi corporale. El era cel mai bun călăreţ şi arcaşul cel mai meşter de pe timpul lui. Nime nu ştiea ca dânsul să svârle djeridul şi să atingă ţelul la mare distanţă; nime nu putea să alerge repede ca el; chiar calul cel mai sprinten îl întrecea cu greu la fugă.

Murad avea un spirit deştept, apreciator de poezie şi o mare tărie de voinţă la tot ce întreprindea. Curajul său îi meritase numele de Gazi, adică viteaz: însă toate darurile sale naturale au fost stinse de viciul beţiei, şi moartea lui cauzată de această mârşavă patimă a fost privită ca un eveniment fericit pentru popoarele apăsate ale imperiului.

(Cantemir, Istoria Imperiului Otoman)

Becri Mustafa a fost un beţiv vestit, care a avut o fatală înrâurire asupra lui Murad. Cuvântul turcesc *becri* însemnează beţie.

E Bairamul *vesel, Stambulul e 'n picioare.*

Bairamul e carnavalul ce urmează după postul Ramazanului.

De-acum şi până 'n fundul Hairetului *să fie.*

Hairet este numele erei musulmane, cunoscută la Europeni sub calificarea de Hegiră.

Având pe lângă dânsul pe Bostangii *şi 'n urmă*

Bostangiii formau garda Sultanului în număr de mai multe mii.

Murad îi prețuiești cât țara de Misir

Misir, Egiptul.

Și decât Beilerbeii, *apăsători de ginte,*
Și decât Capudanii, *și decât* Seraskerii
Ce duc în foc Spahii, Topciii, Enghicerii,

Beilerbei, prințul prinților ! astfel se numeau guvernatorii de Anatolia, de Rumelia și de Damasc.

Capudan, ministru de marină: *Serasker* ministru de războiu, *Spahii* soldați de cavalerie; *Topcii*, artileriști.

Având tabulhanele, alem *cu semi-lună.*

Sultanul acorda Vizirilor și Beilor dreptul de a avea un soi de bandă de muzică numită *tabulhana*, ce se compunea de nouă tobe, de nouă zurnezeni care sunau din zurnader, surle; de șapte borazeni sau trompetași, de patru zilezani care ciocneau teasuri de alamă; afară de aceasta le mai acorda *alemul*, un stindard verde ce purta în vârf o placă de argint în formă de semi-lună, și *tuiul* format de trei cozi de cal împletite cu multă artă.

Și de Imami *fanatici și de* Kizlazi *pizmași*

Imam, preot. — *Kizlari*, eunuc.

La glas de Seizi *negri ce-i netezesc pe sapă.*

Seizi, îngrijitori de cai.

Vizirul *și* Mutiful, *topazul și Coranul,*

Muftiul e capul religiei, el explică Elcoranul.

Sultanul cu surguciul lui Soliman în frunte.

Soliman I. Canuni, adică legislatorul, eroul neînvins.

Se duce el să stingă pe Leși sau merge-acum

Murad a voit să facă război cu Leșii, dar a încheiat pace cu ambasadorul regelui Polon la Giurgevo.

Pe Abaza hainul să-l ardă 'n Erzerum?

Abaza, unul din Paşii cei mai puternici, revoltându-se, s'a adăpostit mult timp sub zidurile Erzerumului.

Murad Gazi Sultanul se duce 'n Ok-Maidan
Să 'nvingă 'n arcăşie pe Ild-Tozcoparan.

Ok-Maidan, câmp destinat pentru tragerea de arc, afară din Constantinopole.

Tozcoparan, vestit arcaş de pe timpul lui Murad.

Murad Gazi e sprinten ca şoimul Bogdănesc.

Turcii dau Moldovii numele de *Bogdania*.

Murad Gazi-i Şeitanul *ce râde de Allah.*

Şeitan, Satan.

Un glas de mii de glasuri răspunde: E hagiul,
E Mustafa poetul, e Mustafa deliul!

Hagiu, pelerin dela Meka.
Deliu, nebun.

— *„Beţiv fără-de-lege! răcneşte-un* Ulema.
Ulema, eclesiastic.

Au îndrăznit cu vinul să spurce Elcoranul?...

Adevăratul nume al Coranului este *Elcoran*.

Se 'ntrec cu Elcovanii ce 'n faţa apei sboară,

Elcovani, pasări care sboară în cârduri pe faţa Bosforului.

Câţi ochi aprinşi de doruri sclipesc în Kulleli,
In Scutari, Galata, Bey-Coz şi Kandili!

Diverse localităţi de pe malurile Bosforului.

Ah! cine se gândeşte la ele când Islamul

Islamul, legea mahomedană.

„Eiuvallah!" *adaogă Becri.*

Eiuvallah, Urare de fericire.

Pe frunte-acoperită cu-o feregea *subţire.*

Feregea, văl care acoperă obrazul femeilor musulmane.

Stroe Plopan

Sus pe muchea dealului.

Toate drumurile vechi treceau pe muchea dealurilor.

Copilaşi de cei bălani.

Copilaşii români au părul galben deschis.

OSTAŞII NOŞTRI

BALCANUL ȘI CARPATUL

Balcanul și Carpatul la Dunărea măreață,
Ca doi giganți năpraznici stau astăzi față 'n față
Ș'aprinși de dor de luptă cu ochii se măsoară,
Cu glasul s'amenință, cu gândul se doboară,
Zicând: „Nu pot să 'ncapă doi paloși într'o teacă!
„E scris din noi doi unul în pulbere să treacă!"

Balcanul cel fanatic, muncit de aspră ură,
Nu știe să 'ngrădească sălbatica lui gură,
Și zice cu trufie: „Carpatule vecine,
„De nu pleca-vei fruntea, amar va fi de tine,
„Căci repezi-voiu grabnic din plaiurile-mi nalte,
„Torente 'necătoare deprinse ca să salte
„Din maluri peste maluri, din munte peste munte,
„Să bată-a tale coaste, s'acopere-a ta frunte,
„Să facă într'o clipă ca să dispari din lume,
„Cu-a tale stânci și codri, cu-ai tăi copii și mume!"

Carpatul scoate-un freamăt teribil de urgie,
Mișcând coama-i de codri, ca leul în mânie,
Și'n clocot lung răspunde: „Balcane-a ta trufie
„Arată că tu astăzi căzut ești în pruncie,
„Nevoie ai de-o cârjă ruina-ți s'o supoarte,
„Căci ești acum, sărmane, ajuns la prag de moarte.
„Ai fost odinioară gigant prin înălțime,
„Amar prin fanatismu-ți, puternic prin cruzime!
„Ai revărsat pe lume și groază și rușine,
„Și te-ai scăldat în sânge pân ce-ai dat piept cu mine.
„De-atunci au trecut secoli!... Strivita omenire
„S'a deșteptat, și numai tu stai în adormire,
„Ademenit de visuri nebune și trufașe,
„Fără-a pătrunde norii care te țin în fașe!
„Orb uriaș! cu cârja tu genele-ți ridică
„Și vezi l'a tale poale cât umbra-ți e de mică!

„Eşti şters din cartea lumii, tu care din vechime
„Stai rezemat în somnu-ţi de-o putredă mărime!
„Şi vrei să ţii în lanţuri popoarele creştine?
„Şi vrei, Balcane gârbov, eu să mă 'nchin la tine?
„Dar n'auzi cum te râde şi Dunărea şi Marea?
„Deviza ta-i sclavia ş'a mea neatârnarea!
Cum zic, doi vulturi ageri, sburând din vârf de munte,
Se 'naltă până 'n ceruri şi scot ţipete crunte,
De pe Balcani e unul, şi din Carpaţi e altul,
Mult repede le-i sborul, mult crâncen le-i asaltul,
Căci se izbesc ca fulgeri la luptă-ucigătoare!...
Intinsele lor aripi se bat lucind la soare,
Ş'a lor cumplite ghiare şi pliscuri oţelite
Işi dau loviri de moarte şi răni îşi fac cumplite.

Deodată cade unul din vulturii duşmani;
E vulturul prădalnic din barbarii Balcani.
Şi'n patru părţi a lumii sbor smulsele lui pene!...
. . . .
Şi cântă libertatea pe maluri Dunărene.

Mirceşti, 14 Mai 1877.

PENEŞ CURCANUL

Plecat-am nouă din Vaslui
Şi cu sergentul zece
Şi nu-i era, zău nimănui
In piept inima rece.
Voioşi ca şoimul cel uşor
Ce sboară de pe munte,
Aveam chiar pene la picior,
Ş'aveam şi pene 'n frunte

Toţi Dorobanţi, toţi Căciulari.
Români de viţă veche,
Purtând opinci, sumani, iţari
Şi cuşma pe-o ureche.
Ne dase nume de Curcani,
Un hâtru bun de glume,
Noi am schimbat lângă Balcani
Porecla în renume!

Din câmp, de-acasă, dela plug,
  Plecat-am astă-vară
Ca să scăpăm de Turci, de jug,
  Sărmana scumpă ţară.
Aşa ne spuse 'n graiul său
  Sergentul Mătrăgună,
Iar noi ne-am dus cu Dumnezeu,
  Ne-am dus cu voie bună.

Oricine 'n cale ne 'ntâlnea,
  Cântând în gura mare,
Stătea pe loc, s'adimenea,
  Cuprins de admirare;
Apoi în treacăt ne 'ntreba
  De mergem la vreo nuntă,
Noi răspundeam în hohot: „ba.
  „Sburăm la luptă cruntă!"

— „Cu zile mergeţi dragii mei.
  Şi să veniţi cu zile!"
Ziceau atunci bătrâni, femei
  Şi preoţi şi copile;
Dar cel sergent făr' de musteţi
  Răcnea: „Să n'aveţi teamă,
„Românul are şapte vieţi
  „In pieptu-i de aramă!"

Ah! cui ar fi trecut prin gând
  Ş'ar fi crezut vreodată
Că mulţi lipsi-vor în curând,
  Din mândra noastră ceată!
Priviţi! din nouă câţi eram
  Şi cu sergentul zece,
Rămas-am singur eu... şi am
  În piept inima rece!

Crud e când intră prin stejari
  Năpraznica secure,
De-abate toţi copacii mari,
  Din falnica pădure!
Dar vai de-a lumii neagră stea,
  Când moartea nemiloasă,
Ca'n codru viu pătrunde 'n ea
  Şi când securea-i coasă

Copii! aduce-ţi un ulcior,
  De apă de sub stâncă,
Să sting pojarul meu de dor
  Şi jalea mea adâncă.
Ah! ochi-mi sunt plini de scântei
  Şi mult cumplit mă doare,
Când mă gândesc la fraţii mei,
  Cu toţi pieriţi în floare.

Cobuz ciobanu 'n Calafat
  Suna voios din fluer,
Iar noi jucam hora din sat,
  Râzând de-al bombei şuer...
Deodată o schijă de obuz,
  Trăsnind... mânca-o-ar focul!
Retează capul lui Cobuz
  Şi'n loc ne curmă jocul.

Trei zile 'n urmă am răzbit
  Prin Dunărea umflată
Şi nu departe-am tăbărît
  De Plevna blestemată.
In faţa noastră se 'nălţa
  A Griviţei redută,
Balaur crunt ce-ameninţa
  Cu ghiara-i nevăzută.

Dar şi noi încă o pândeam
  Cum se pândeşte-o fiară
Şi tot chiteam şi ne gândeam
  Cum să ne cadă 'n ghiară?
Din zori în zori şi Turci şi noi
  Svârleam 'n aer plumbii:
Cum svârli grăunţi de păpuşoi
  Ca să hrăneşti porumbii.

Şi tunuri sute bubuiau...
  Se clătina pământul!
Şi mii de bombe vâjâiau,
  Trecând în sbor ca vântul.
Şedea ascuns Turcu 'n ocol,
  Ca ursu 'n vizunie.
Pe când trăgeam noi tot în gol,
  El tot în carne vie...

Ținteș era dibaci tunar,
Căci toate-a lui ghiulele
Loveau turcescul furnicar,
Ducând moatea cu ele.
Dar într'o zi veni din fort,
Un glonte, numai unul,
Și bietul Ținteș căzu mort,
Îmbrățișindu-și tunul.

Pe-o noapte oarbă Bran și Vlad
Erau în sentinele.
Fierbea văzduhul ca un iad,
De bombe, de șrapnele.
In zori găsit-am pe-amândoi,
Tăiați de iatagane,
Alăturea c'un moviloi
De leșuri musulmane.

Sărmanii! bine s'au luptat,
Cu lifta cea păgână,
Și chiar murind ei n'au lăsat
Să cadă-arma din mână,
Dar ce folos! ceata scădea!
Ș'acuma rămăsese
Cinci numai, cinci flăcăi din ea
Și cu sergentul șese!...

Veni și ziua de asalt,
Cea zi de sânge udă!
Părea tot omul mai înalt
Față cu moartea crudă.
Sergentul nostru, pui de zmeu,
Ne zise-aste cuvinte:
„Cât n'om fi morți, voi cinci și eu,
Copii, tot înainte!"

Făcând trei cruci, noi am răspuns:
„Amin! și Doamne-ajută!"
Apoi la fugă am împuns
Spre-a Turcilor redută.
Alelei! Doamne, cum sburau
Voinicii toți cu mine!
Cum ei la șanțuri alergau
Cu scări și cu fașine!

Iată-ne ajunşi!... încă un pas.
Ura! 'nainte, ura!...
Dar mulţi rămân fără de glas,
Le 'nchide moartea gura!
Reduta 'n noi repede-un foc
Cât nu-l încape gândul.
Un şir întreg s'abate 'n loc,
Dar altul îi ia rândul.

Burcel în şanţ moare sdrobind
O tidvă păgânească.
Şoimu 'n redan cade răcnind:
„Moldova să trăească!
Doi fraţi Călini, ciuntiţi de vii,
Se svârcolesc în sânge;
Niciunul însă, dragi copii,
Niciunul nu se plânge.

Atunci viteazul Căpitan,
Cu-o brazdă largă 'n frunte,
Striga voios: „Cine-i Curcan
„Să fie Şoim de munte!
Cu steagu 'n mâini, el sprintenel
Apucă-o scară 'naltă;
Eu cu sergentul după el
Sărim dela-olaltă.

Prin foc, prin spăngi, prin glonţi, prin fum,
Prin mii de baionete,
Urcăm, luptăm... iată-ne-acum
Sus, sus, la parapete.
Allah! Allah! Turcii răcnesc,
Sărind pe noi o sută.
Noi punem steagul românesc
Pe crâncena redută.

Ura! măreţ se 'nalţă 'n vânt
Stindardul României!
Noi însă zacem la pământ,
Căzuţi prada urgiei!
Sergentul moare şuerând
Pe Turci în risipire,
Iar Căpitanul admirând
Stindardu 'n fâlfâire!

Şi eu când ochii am închis,
  Când mi-am luat osânda:
„Ah! pot să mor de-acum, am zis,
  „A noastră e izbânda!"
Apoi când iarăşi m'am trezit
  Din noaptea cea amară,
Colea pe răni eu am găsit
  Virtutea Militară!...

Ah! da-o-ar Domnul să-mi îndrept
  Această mână ruptă,
Să-mi vindec rănile din piept,
  Iar să mă 'ntorc la luptă,
Căci nu-i mai scump nimica azi
  Pe lumea pământească,
Decât un nume de viteaz
  Şi moartea vitejească!

Mirceşti, August 1877

SERGENTUL

Pe drumul de costişă ce duce la Vaslui,
Venea un om, cu jale zicând în gândul lui:
„Mai lungă-mi pare calea acum la 'ntors acasă...
„Aş vrea să sbor, şi rana din pulpă nu mă lasă!"
Şi bietul om slab, palid, având sumanul rupt
Şi o cămaşă ruptă bucăţi pe dedesupt,
Păşea trăgând piciorul încet, dar pe-a lui faţă
Sbura ca o lumină de glorie măreaţă.
Şi 'n ochii lui de vultur adânci, vioi şi mari,
Treceau lucioase umbre de eroi legendari.
Opinca-i era spartă, căciula desfundată,
Dar fruntea lui de raze părea încununată.
Calică-i era haina, dar strălucea pe ea
Şi crucea Sfântul Gheorghe ş'a României Stea.
  Românul venea singur pe drumul plin de soare,
Când iată că aude fanfare sunătoare.
Şi vede nu departe în faţa lui venind,
Un corp de oaste mândră în aur strălucind.
Erau trei batalioane de gardă 'mpărătească
Mergând voios la Plevna cu dor s'o cucerească.

In frunte-i Colonelul semeţ, pe calu-i pag,
La bravii săi tovarăşi privea ades cu drag,
Şi inima în pieptu-i bătea cu foc, deşteaptă,
Căci el visa, privindu-i, la lupta ce-i aşteaptă,
  Deodată el dă cu ochii de sarbedul Român,
Ce stase 'n loc la umbră, sub un stejar bătrân,
Şi mult se minunează şi nici că-i vine-a crede,
Când crucea Sfântul Gheorghe pe sânul lui o vede.
  Ş'opreşte regimentul, iar bravul Colonel
Se 'nchină la drumeţul, s'apropie de el
Şi-i zice cu blândeţe: — „De unde vii, străine?"
— „Vin tocmai dela Plevna." — „Cum e acolo?" — „Bine."
— „Dar aste decoraţii cum, cine ţi le-au dat?
— „Chiar Domnitorul nostru ş'al vostru Împărat."
— „Dar pentru care fapte?" — „Ştiu eu?... Ci-că drept plată,
„Că am luat eu steagul redutei... şi pe dată,
„Cu el străpunşi de glonţuri ne-am prăbuşit în şanţ..."
— „Dar ce rang ai, voinice?" — „Am rang de Dorobanţ!"
Atuncea Colonelul, dând mâna cu Sergentul,
Se 'ntoarce, dă un ordin... Pe loc tot regimentul
Se 'nşiră, poartă arma, salută cu onor
Românul care pleacă trăgând al lui picior.

Mirceşti, Decembrie 1877

PĂSTORII ŞI PLUGARII

I

Priviţi pe cele dealuri înalte, înverzite,
Pe-acele largi poiene cu flori acoperite,
Priviţi, străini de lume, păstorii cei Români
Aproape de-a lor turme păzite de-ai lor câni,
Trăind o vieaţă lină în tainica natură,
Cu buciumul în mână, cu fluerul la gură.
Cereasca limpezime, precum într'un isvor,
Alin se oglindeşte în sufletele lor...

Voi toţi care de dânşii aţi râs fără mustrare,
Jos capul, o! nemernici loviţi de admirare.
Un paloş de izbândă există 'n orice fier,
In tot păstorul astăzi există-un scutier!

II

Priviți pe cea câmpie frumoasă, roditoare,
Plugarii, muncitorii, lucrând în foc de soare,
Pe fața lor cea blândă, pe ochii lor cei vii,
Adie boarea dulce din verzile câmpii.
Sub mâna lor e sapa, hârlețul, coasa, plugul.
Alăturea cu dânșii stau boii purtând jugul,
Și tot ce-i înconjoară, deal, luncă, șes, isvor,
E pașnic ca blândețea din sufletele lor.

Voi toți, care de dânșii ați râs fără căință,
Jos fruntea, o! nemernici căzuți în umilință.
O spadă-a răsbunării există 'n ori ce lanț,
In tot Românul astăzi există-un Dorobanț!

Mircești, Noembrie 1877

FRAȚII JDERI

I

E ger, e întuneric! Nori negri duși de vânt
Se tarâie pe șesuri, se lasă pe pământ
Ca aripi urieșe de pasări nevăzute,
Ce curăță de sânge, văi, șanțuri și redute.

E vânt cu ploaie rece și noapte cu fiori,
Căci umbra e țesută de fulgeri trăsnitori.
Nu's însă focuri nalte de-a cerului furtună,
Dar fulger mii, de tunuri ce 'n zare crunt detună,

L'a lor lumină roșe în clipă se ivesc
Mari tabere de oameni armați ce se pândesc,
'Și crâncene redute, și 'n dos de parapete,
Văpăi de ochi sălbatici, luciri de baionete.

Românii uzi la piele, flămânzi, lipsiți de foc.
In șanțul lor, sub arme, stau gloată la un loc,
De moarte și nevoie râzând cu nepăsare...
Voinici ei sunt la luptă, voinici și la răbdare!

— „Măi oameni!“ zice unul, un şoim dela Bicaz,
„De mult ne spală cerul cu ploaie pe obraz!
„Mâni, când s'a face ziuă, Jder Neagu, fără veste,
„Frumos a să ne-apară cât Albul din poveste.“

— „Urît, frumos, alb, negru, eu nu ştiu; dar ce ştiu,
„Ştiu că halal de Turcul ce-oiu întâlni de viu.“
— „Şi ce-ai să-i faci, măi Neagu?“ — „Să-l hăituesc, fârtate,
„Pân' mi s'a usca bine cămaşa de pe spate.“

Toţi râd dar... ce retează deodată râsul lor?
O bombă, vine-o bombă, al morţii meteor!
Toţi văd moartea cu ochii!... un vaiet: „Ah mor!...“ — „Cine,
„Cine-i ucis?“ — „Eu, Neagu... mă duc,.. vă las cu bine.“

„Sărmanul“ zic Românii, grăindu-l trist dearândul,
„Nici c'a avut el parte să-şi împlinească gândul!
„Mult au să-l mai bocească neveste şi copile!“
— „He!... Dumnezeu să-l ierte!... ce vreţi? n'a avut zile.“

— „Dar unde-i Jder mezinul?“ — „De pază colo 'n şanţ,
Unde-a pierit aseară un zmeu de dorobanţ.“
— „Să-i spunem, să nu-i spunem, că i-a murit frăţiorul!
— „Ba să tăcem mai bine, să nu-l ucidă dorul.“

II

În capătul din dreapta al şanţului, în tină,
Stă singur la o parte un om care suspină,
Căci are-o presimţire ce-i tot meneşte-a rău
Şi-i duce, duce, gândul mâhnit la frate-său.

El e ostaş de frunte, Jder Nistor, vânătorul,
Ce intră 'n Turci năprasnic cum intră 'n cârd omorul,
Şi-i place pe câmp neted cu durda să vâneze,
Cumpliţii Başi-Buzucii şi fiarele Cerkeze.

De-aseară 'n sentinelă Jder şade tot la pândă,
Gândind la biata-i mamă cu inima plăpandă,
Visând l'a lui mireasă cu sufletul duios,
Privind la Turci în faţă cu ochiul scânteios.

Dar vântul suflă-a iarnă, dar ploaia cade 'n unde!
Prin haine pân' la oase înghețul îl pătrunde,
Și 'ncet el simte somnul că vine pe furiș,
De 'ntinde peste ochi-i un văl painjeniș.

Jder luptă, umblă, cântă, nevrând ca să se culce,
Dar somnu-i varsă 'n creieri beția lui cea dulce,
Și el, pe nesimțite învins, întunecat,
Se reazămă de pușcă ș'adoarme clătinat.

Deodată i se pare că vede pe-a lui mamă
Ce vine, îl atinge la ochi cu-a ei năframă
Și-i zice: „Te trezește copile, dragul meu!
„Vin dușmanii! te-ajunge prin somn păcatul greu!

Tresare vânătorul!... Doi spectri se arată
Nălțându-se prin umbră cu arma ridicată!...
„Ho! fiară, ho!" el strigă, și 'n clipă viu, deștept,
Pe dușmani îi străpunge cu baioneta 'n piept.

Din doi unul c'un gemet oftează, cade, moare,
Iar altul cu durere luptându-se 'n picioare,
Se 'ncruntă, se repede ca lupul crunt la Jder
Și-i face-o brazdă largă la braț cu-al său hamger,

Apoi se prăbușește alăturea cu mortul.
Jder zice-atunci, mustrându-l: „De ce ți-ai lăsat cortul?
„Și ce cătași, păgâne, aice 'n șanțul meu?
„Ți-a fost urît de vieață?... Amar de capul tău!"

Și aprig, cu mânie ridică stratu 'n aer
Să sfarme pieptul dușman ce scoate-un jalnic vaer,
Dar când să dea; „Stăi frate!" îi zice-un glas iubit,
„Nu-i drept să dai lovire vrăjmașului rănit!"

Jder stă, aruncă arma, s'apropie 'n tăcere
De Turc, îi leagă rana, alină-a lui durere!
Apoi, când vine ziua, pe Turcul leșinat
Il poartă 'n ambulanță zicând! „Poftim vânat!"

CĂPITANUL ROMANO

Se dase trei asalturi redutei neînvinse,
Tustrele îndrăzneţe şi crunte, dar respinse,
Şi câmpu 'ntreg de sânge acoperit era,
Şi cuib grozav de moarte, reduta fulgera.
In şanţuri trupuri multe grămade, răsturnate,
Şi altele străpunse, pe dâmburi acăţate,
Formau un crud spectacol ce lumii arăta
Cum ştie pedestraşul în foc a se lupta.

Romano Căpitanul de trei ori cu ai ai săi,
De trei ori ajunsese la şanţuri cel întăi,
Ş'acum retras, deoparte, strângea coloana-i ruptă,
Cu ea să se arunce de-a patra oară 'n luptă.

Deodată... cine-ar crede!... un aspru colonel,
Ieşind de nu ştiu unde, păşeşte drept la el
Şi-i zice: „Căpitane, nu-mi place a ta purtare,
„Stai tot în urmă!"
— „Cine?"... răcnesc în tulburare
Ostaşii lui Romano, arşi, rumeni pe obraz.
„El! Căpitanul nostru! din toţi cel mai viteaz!"
— „Tăcere, copii!" strigă Romano la mulţime,
Apoi spre Colonelul c'un aer de mărime
Se 'ntoarce, îl măsoară c'un ochiu plin de dispreţ
Şi-i zice: „Colonele, de eşti şi îndrăzneţ
„Pe cât nedrept şi aspru, te 'ndemn să vii cu mine
„Să vezi de ştiu la moarte să merg cum se cuvine...
„Copii!... Zor înainte l'al patrulea asalt".
— „Ura!"... răspund ostaşii... iar el pe calu-i nalt
Porneşte înainte, deprins a merge 'n frunte,
Şi sboară... dar un glonte, un sol al morţii crunte,
Ii vine drept în cale şi-i se opreşte 'n piept.

Atunce Căpitanul pe cal stă încă drept.
Răcneşte: „Colonele!... departe eşti... răspunde
„Cine-i în cap şi 'n coadă? Eu unde?... şi tu unde?..."
Apoi zdrobit, el cade şi moare lin, zâmbind,
Căci vede în redută voinicii lui sărind.

HORA DELA PLEVNA

Colo 'n Plevna și 'n redute,
Stau păgânii mii și sute,
Stau la pândă tupilați,
Ca zăvozii de cei turbați
Las' să șadă mari și mici...
Trageți hora, măi voinici!

Sus, în tabăra turcească
Dat-a tusa măgărească.
Răpciugoșii crunt tușesc,
Cu ghiulele 'n noi stropesc.
Las' să crape, mici și mari...
Trageți hora, măi tunari!

Jos în vale, pe câmpie,
Baș-Buzuci de căsăpie
Și Cercheji mereu cumpliți
Rup cu dinții din răniți.
Las! să rupă... rupe-i-ași!
Trageți hora, Călărași!

Ziua, noaptea glonții plouă,
Tot pământu-i ud de rouă,
Nu e o rouă din senin,
Ci e sânge de creștin.
Las' să ploaie ca din nori.
Trageți hora, Roșiori!

Iaca mă!... din parapete
Vine-o scroafă ca să fete
Opt godaci ș'un godăcel
Toți cu râtul de oțel.
Las' să fete mii de mii...
Trageți hora, măi copii!

Ne-a veni și nouă-odată
Zi de plată și răsplată
Să-l aducem la aman
Pe Gaziul de Osman.
Vie!... ura!... la Balcani!
Trageți hora, măi Curcani!

Cât e negru, cât e soare,
Moartea șade pânditoare
Și prin șanțuri și prin râpi.
Și tot bate din aripi.
Las' să bată până mâni...
Trageți hora, măi Români!

HORA DELA GRIVIȚA

Fata lui Gazi-Osman,
Grivița poartă-un colan,
Un colan tot de oțel...
Joacă fulgerii pe el.
Alelei! de l'aș lua,
Inapoi nu l-aș mai da!

Mândra 'n cale mi-a ieșit,
Doru 'n minte-a răsădit
Și de-o lună până-acum,
Răsădit mă ține 'n drum.
Fa, colanul ți-oiu lua...
Și 'napoiu nu l-oiu mai da!

Puică scumpă de viteaz,
Nu m'aduce la necaz,
Că 'ntr'o zi m'oiu da prin foc
Şi te-o prinde de mijloc
    Iar colanul ţi-oiu lua
    Şi 'napoi nu l-oiu mai da!

Tu eşti viţă de păgân,
Eu sunt viţă de Român!
Bună eşti de sărutat,
Dar şi eu bun de luptat!
    Eu colanul ţi-oiu lua
    Inapoi nu l-oiu mai da!

Fa, deschide-mi sânul tău,
Cât îs blând la graiul meu,
Nu mă face să te-aştept
Şi să dau cu tine piept.
    Piept cu tine de voiu da
    Zău, colanul ţi-oiu lua....

. . . .
. . . .

Tot aşa mări-am grăit!
Intr'o zi m'am repezit
Ş'am pus mâna pe colan
Şi pe fata lui Osman.
    Alelei! Griviţa fa,
    Inapoi nu te-oiu mai da!

MARŞUL CĂLĂRAŞILOR

Român verde ca stejarul,
Râd de duşmani şi de moarte!
Să-mi trăească armăsarul
Şi prin glonţi să mă tot poarte!
    Sai, voinice, şi nechează,
    Ager, falnic ca un zmeu,
    Căci am inimă vitează
    Şi credinţă 'n Dumnezeu!

Cât mi-a sta mâna voinică
Pe-a mea pală ostăşească,
N'aibă grijă de nimică
Ţara mea cea Românească!
    Sai, voinice, şi nechează,
    Ager, falnic ca un zmeu,
    Căci am inimă vitează
    Şi credinţă 'n Dumnezeu!

Cu-al meu suflet, cu-a mea pală,
Cu-al meu şoim albit de spume,
In duşmani vom da năvală,
De ce s'a duce vestea 'n lume!
    Sai, voinice, şi nechează,
    Ager, falnic ca un zmeu,
    Căci am inimă vitează
    Şi credinţă 'n Dumnezeu!

ODĂ OSTAŞILOR ROMÂNI

Juni ostaşi ai ţării mele, însemnaţi cu stea în frunte?
Dragii mei vultani de câmpuri, dragii mei şoimani de munte!

Am cântat în tinereţe strămoşeasca vitejie,
Vitejie fără seamăn pe-acel timp de grea urgie,
Ce la vechiul nostru nume a adaos un renume,
Dus pe Dunăre în Mare şi din Mare dus în lume!

Vin acum, la rândul vostru, să v'aduc o închinare,
Vin cu inima crescută şi cu sufletul mai tare,
Ca eroi de mari legende, vin să vă privesc în faţă,
Voi, nepăsători de moarte, dispreţuitori de vieaţă,
Ce-aţi probat cu-avântul vostru lumii puse în mirare,
Că din vultur vultur naşte, din stejar stejar răsare!

Dela domn pân' la opincă, duşi de-o soartă norocoasă,
V'aţi legat în logodire cu izbânda glorioasă
Ş'aţi făcut ca să pricepem a trecutului mărime,
Măsurându-vă de-o seamă cu-a strămoşilor nălţime,
Ş'arătând, precum prin nouri mândrul soare se arată,
Cine-am fost odinioară, cine iar vom fi odată!!

Să trăiţi feciori de oaste! Domnul sfânt să vă ajute
A străbate triumfalnic în cetăţi şi în redute,
Ca la Rahova cu tunul, ca la Griviţa cu sborul,
Ca la Plevna unde astăzi cei întâi aţi pus piciorul,
Infruntând pe-Osman-Gaziul, şi prin fapt de bărbăţie
Ridicând o ţară mică peste-o mare 'mpărăţie!

O, viteji de viţă veche! Auziţi în depărtare
Acel vuet fără nume ce răsună ca o mare?
Sunt bătăile de inimi ale 'ntregu-i neam al nostru,
Ce adună zi şi noapte dorul lui cu dorul vostru,
Sunt vărsările de lacrimi pentru-acel care se stinge,
Sunt urările voioase pentru-acel care învinge!

O! Români, în faţa voastră, colo 'n tainica cea zare.
Vedeţi voi o rază vie care 'ncet, încet răsare,
Străbătând prin umbra deasă de lungi secoli adunată?
E voiosul fapt de ziua mult dorită, mult visată,
E lumina reînvierii, e luceafărul sperării,
E triumful luptei voastre, soarele neatârnării!

Dragii mei! din focul luptei oțeliți când v'ați întoarce,
La cămin unde Romånca așteptând suspină, toarce,
Tot poporul: rudă, frate, soră, mamă și părinte,
Ca la Domni, cu pâni și sare, vor ieși vouă 'nainte!
Căci din voi fieşte-care poartă 'n frunte o cunună
Și de gloria de astăzi și de gloria străbună!

Pas dar! pas tot înainte! timpul vechiu de nou zorește
Viitorul României dat-a mugur ce'ncolțește!
O, copii! de voi sunt mândru, simt acea mândrie mare,
Care crește cu mărirea unui neam în deșteptare.
Mi-am văzut visul cu ochii, de-acum pot să mor ferice!
Astăzi lumea ne cunoaște: *Român* zice, *Viteaz* zice.

Mircești, 28 Noembrie 1877.

EPISTOLĂ GENERALULUI FLORESCU

Amice, vrei să afli ce fac și cum trăesc,
In cuibul singuratic în care mă găsesc,
Departe de-ale lumii petreceri variate,
Cu intrigi de tot soiul amar înveninate?
Mă'ntrebi cum nu iau parte la lupte sgomotoase,
Politice numite... dar nepoliticoase?

Cum eu, odinioară de lume iubitor,
Eu pasăre pribeagă, eu veșnic călător,
Mi-am strâns acum aripa de cale ostenită,
Și stau în nemișcare ca apa'n loc oprită?
Aceasta-i o enigmă ce vrei ca s'o explic?
Prea bine!... *Cer cuvântul*, după-obicei, și zic?

„Ce fac?“ — Pe scena lumii privesc cum se lipește
Invidia dușmană de tot ce strălucește
Și-l roade ca un vierme ascuns sub un stejar,
Cercând ca să-l răstoarne cu-al său venin amar.

„Cum viețuesc?“ — Ca omul ce fapte mari visează
Și scumpe suvenire de prin trecut vânează,
Ca să-și mângâie mintea de proasta comedie
Ce-o joacă interesul și trista mișelie.

Iubeam odată lupta... dar lupta cea leală
Pentru-o idee mare, frumoasă, triumfală,
In care luptătorii cu inima 'ndrăzneaţa,
Prin arme fără pată se atacau în faţă,
Numind orice lovire piezişă: *fenomie*,
Şi oarba clevetire: *băloasă infamie;*

Acum, în loc de arme curate, lucitoare,
Eu văd că se preferă hulirea mânjitoare.
Oricine stă 'n arenă, de tină are parte...
Eu, nedreprins cu tina, mă ţin de ea departe
Ş'aştept să văd sub trăsnet hidoasa pocitură,
Care-a sădit în ţară invidie şi ură.

Pe când eram noi tineri, Florescule amice,
Pe când orice sperare murea, născând, aice,
Avut-am un vis mare, o nobilă dorinţă,
De-a scoate România din trista-i umilinţă,
Prin jertfe, prin virtute, prin strânsă înfrăţire...
Toţi într'un gând, cu toţii uniţi într'o simţire.

In batalionul sacru voioşi ne luam rândul,
Şi fiecare 'n parte-i c'un dor îşi hrănea gândul,
Eu, să deştept prin cânturi mărirea strămoşească,
Tu, să re'nvii pe lume armata-i vitejească.
— Dor tainic, vis feeric, sublimă nebunie,
Avânt semeţ şi falnic de falnică junie!

Atunci al nostru suflet, prin nori luându-şi sborul,
Cu aripa-i uşoară lovea chiar viitorul,
Şi orice stavili 'nalte, fantasme 'ngrozitoare,
Piereau în ochii noştri ca negurile 'n soare.

Şi iată că prin muncă şi ani de stăruinţă
A dat şi flori şi roadă puternica-ţi credinţă.
Din sânul ţării noastre o mândră oaste-apare,
Menită ca să 'ntreacă a lumii aşteptare,
Prin fapte glorioase din timpuri dealtădată...
Ea sboară 'n foc, şi iese cu fruntea 'ncoronată.

O! ce mândrie mare simţit-ai tu ca mine!...
Dar ce amărăciune s'a revărsat în tine,
Văzând feciorii noştri păşind măreţ 'nainte.
Şi tu... uitat deoparte, tu, bunul lor părinte!

Noi toţi, din depărtare, pe-al morţii câmp de pradă,
Cătam a zări 'n soare lucind bătrâna-ţi spadă,
Ş'a noastră ostăşime, în foc iuţindu-şi pasul,
Dorea, cerea, prin tunuri ca să-ţi audă glasul,
Căci astă vie, jună, eroică armată,
Sub Cuza şi sub Carol prin tine-a fost creată,
Şi ţie cu dreptate se cuvenea onorul
Fruntaş de-a fi în luptă, tu organizatorul!

Şi însă tu, victimă de oarbă prigonire
Ai fost ca un netrebnic lăsat în părăsire:
Netrebnic, tu netrebnic!... De când, o! Doamne, 'n lume
Lumina zilei poartă al nopţii negru nume?
De când netrebnic este acel ce cu iubire
Consacră-o vieaţă 'ntreagă l'a patriei mărire?

De când netrebnic omul cu inimă măreaţă,
Ce 'n lupta pentru ţară oferă braţ şi vieaţă?
De când netrebnic şeful ce, oricum bate vântul,
Işi apără stindardul şi-şi ţine jurământul?

Amice, fii în pace, alină-a ta durere...
In tot oşteanul astăzi tu vezi o mângâiere,
Căci astăzi tot Românul cunoaşte, simte 'n sine,
Că arma strămoşească s'a ascuţit prin tine...
Şi când priveşti stindardul cu ochi plini de uimire,
Stindardul viu tresare cu-o mândră fâlfâire!...

Mirceşti, 4 Ianuarie 1876.

EROII DELA PLEVNA

I

Pe drumuri prin oraşe, prin sate, prin zăpadă,
Se văd, sau singurateci trecând, sau în grămadă,
Sărmani în haine sparte, prin care intră gerul
Şi 'n măduvă pătrunde mai crâncen decât fierul.
Goi, sarbezi, rupţi de foame şi obosiţi de trude,
Trişti, tremurând de friguri sub frigul iernei crude
Şi întinzând la oameni o mână tremurândă...
Ce-i astă sărăcime şi goală şi flămândă!
Eroii dela Plevna!... Iată-i! Ah? cine-ar crede?
Le plânge chiar de milă tot omul care-i vede,
Şi eu, plâng de ruşine... în ţara ospeţiei
Să văd cerând pomană vitejii României!

Aceste braţe, care impins-au cu putere
Pe ţară la 'nălţime, pe duşman la cădere,
Sunt goale!... Aste picioare, ce urme glorioase,
Lăsat-au pe tărâmul redutelor fioroase.
Sunt goale, degerate!... Aceste frunţi, ce's demne
Să poarte-ale măririi strălucitoare semne,
Sunt goale, o! ruşine!... Sunt goale o! cruzime!...
Eu cat eroi în juru-mi şi văd numai victime!...

Ce crimă le atrage pe cap aşa osândă?
Ce crimă?... Lupta mare pe câmpul de izbândă!
Ce crimă?... Eroismul, sublima devotare
Pentru-apărarea Ţării ş'a ei neatârnare!...

II

Alăturea cu dânşii se vede-o altă turmă
Sub crivăţul năprasnic, ce inima le curmă,
Turme de robi, goi, vineţi, de boale gârboviţi.
La trista exilare de soartă osândili,
Ei merg tâmpiţi sub biciul restriştei nemiloase,
Pătrunşi de gheaţa iernii şi-a morţii pân' la oase,

Şi astfel suferinţa mult oarbă şi nedreaptă,
A pus copiii noştri cu ei pe-aceiaşi treaptă,
Cât nu poţi a distinge din toţi suferitorii,
Nici care sunt învinşii, nici care 'nvingătorii.

Ei bine, n astă ţară, ce suntem noi?, , şi cine
A îndrăznit s'arunce în noi cu-aşa ruşine,
Ca să vedem Mărirea căzută 'n înjosire
Şi Eroismul sacru plătit cu umilire?

Cum? după-atâţia secoli de oarbă 'ntunecime,
Ostaşii României cu suflete sublime
Aprins-au luminosul al re'nvierei soare,
Ca el să ni-i arate în stremţi umilitoare?
Cum? Domnul şi oşteanul, cum? Ţara şi ţăranul
Infruntă greul, moartea, pun în genunchi duşmanul.
Ca 'n ziua re'nturnării, armata 'nvingatoare
Să pară-o pată neagră pe-a ţării sărbătoare?

Ah! dacă sunt nemernici ce vad cu nepăsare
Româna demnitate lovită-aşa de tare,
Eu n'oiu comite crima de-a zice prin tăcere,
„Dispreţ pentru bravură! dispreţ pentru durere!"

Eu ce-am cântat eroii, eu care niciodată,
Pe fruntea României n'am suferit o pată,
Nu pot, când văd eroul că mâna și-o întinde,
Să stăpânesc revolta ce'n sufletu-mi s'aprinde,
Nu pot să stau în pace, când văd cu oțerire
Batjocura infamă pe biata omenire!

III

O! țara mea, o! mamă de noi și mari străbuni!
Tu ce-ai respins vitează, atâtea mari furtuni!
Ce soartă ne'mpăcată urzește pentru tine
Rușinea 'n loc de falǎ și rău în loc de bine?
Ce mână fărdelege, ce braț cumplit de fier
Lovește a ta frunte, când ea se 'nalță 'n cer?
Ce geniu orb de ură în ghiarele-i te frânge
Și 'ntinde pe-al tău soare un doliu roș de sânge?

Cerutu-ți-au copiii în zile de urgie?
I-ai dat cu abnegare, i-ai dat chiar cu mândrie;
I-ai dat vioi și tineri, voinici cu flori în față,
Plini de curaj cu toții, cu toții plini de vieață,
Și-ai zis: „Vă duceți, mergeți cu-avânt de bucurie,
„La moarte chiar, când moartea e sacră datorie,
„Și când mi veți întoarce, să-mi reveniți ferice,
„Toți înstelați pe frunte cu mândre cicatrice,
„Mai juni, mai tari, mai veseli, mai falnici, mai vioi...
„Să mi se prindă ochiul de dragii mei eroi!"

S'au dus feciorii oastei pe calea strămoșească,
S'au prins cu moartea crudă la lupta voinicească,
Și au ieșit din luptă viteji, învingători,
Scăldați în a lor sânge, puternicii feciori!...

Ei bine! oameni vitregi cu inimile sterpe,
Legați de cârma țării cu 'ncolăciri de șerpe,
Voi, care-ați stat departe de foc și de dureri,
Cum ați re'ntors copiii la sânul bietei țeri?

Priviți-i!... Goi și sarbezi, ca robi trăiți în lanțuri!
Triști, fărâmați, sărmanii! de ger pe câmpi, prin șanțuri,
Ologi, ciuntiți, o! Doamne, reduși la nimicie
Prin chinuri plăsmuite de-a voastră mișelie!
Priviți-i, și printr'înșii priviți în depărtare,
Funebra hecatombă lăsată 'n lepădare,
Alăturea cu Plevna, pe câmpul de bătaie!

IV

Acolo 'n miezul nopţii a lupilor potaie
Când vine să desgroape morţii, urlând a moarte,
Mulţimea degerată şi prada crudei soarte
Se scoală, se adună, lăsând a ei morminte,
Armata de scheleturi, şirag de oseminte,
Prin care vântul iernii pătrunde şuerând,
Ea se aşează 'n rânduri, se mişcă tremurând,
Pe Griviţa se urcă şi stă ca să râvnească
Pe-acei ce-au avut parte de moarte vitejească.
Apoi deodată crâncen, cu braţele uscate,
Ea face-un gest, un singur, dar cel mai crunt din toate,
Căci vă denunţă lumii cu gestul ei suprem!
Amar de cine-a trage al morţilor blestem!

Mirceşti, Februarie, 1878.

DAMELE ROMÂNE

URMARE LA POEZIA: EROII DELA PLEVNA

. . . .
Dar să ne 'ntoarcem ochii spre-a cerului lumină,
L'augusta caritate ce mângâie şi-alină,
Strângând nenorociţii sub aripa-i cerească,
Vărsând un dulce balsam pe rana omenească,
Şi prin a ei veghere şi prin a ei zâmbire.
Făcând ca să dispară cumplita suferire,

O voi ale-omenirii desmierdătoare stele!
Voi, floarea şi cununa şi fala ţării mele!
Tu, Doamnă 'ncoronată de-a binelui splendoare,
Ce mângâi cu-a ta mână ostaşul care moare!
Voi nobile Românce cu suflete 'ngereşti.
Voi ce-aţi mărit prestigiul nobleţei româneşti,
Onor, respect, credinţă şi adorare vouă!

Pe inimile noastre se lasă-o dulce rouă,
Când vă privim în haine de sfântă Caritate
Spălând al luptei sânge cu mâni aristocrate
Şi luminând poporul prin Legea Provedinţei:
Că nu există ranguri în faţa suferinţei.

O! cât va trăi ţara ea-şi va aduce-aminte
De-a voastră abnegare, de-a voastre fapte sfinte
Şi cei răniţi vor spune, cu drag jos în popor,
Cum aţi vegheat, blânzi îngeri, la căpătâiul lor.
Vor spune şi cu dânşii, uimit voi spune eu
Cum din al ţării suflet aţi sters amarul greu,
Probând, că de sunt oameni ce lesne-au dat uitării
Eroii dela Plevna, martiri ai nepăsării,
Voi, inimi simţitoare, aveţi spre mângâiere
Respect pentru bravură, respect pentru durere!
. . . .

Mirceşti, Februarie, 1878.

POCLONUL LUI PENEŞ

Peneş stă pe câmp de pază.
Noaptea-i neagră 'n jurul său.
El ţinteşte ochi să vază,
Ochii duşmanului rău.
Dar nimic nu luce 'n zare.
Zarea-i oarbă, ceru-i orb.
Prin cumplita 'ntunecare
Trece-o bombă şi un corb.

Peneş stă şi se gândeşte
La căminul strămoşesc,
La iubita ce-l iubeşte,
La părinţii ce-l jelesc.
Apoi şterge cu oftare,
Două lacrimi într'ascuns,
Şi iar cade în cugetare,
De un tainic dor pătruns.

Peneş cugetă şi zice:
„Ce minune de odor
„Să duc ţării când d'aice
„M'oiu întoarce 'nvingător?
„Să-i adun comori străine?
„Robi în cârduri să-i adun?
„Ba-i mai bine, zău, mai bine
„Drept poclon să-i duc un tun!..."

Peneş, om de omenie,
Sare 'n Plevna dintr'un sbor
Ş'apucă 'n bărbăţie,
Tunul cel mai tunător,
Ţării lui apoi cu fală
Dându-l zice: „Fă din el
„O coroană chiar regală,
„O coroană dn oţel!

„Şi cu dânsa 'nlăureşte
„Domnul nostru norocos.
„Ce ne-a dus, dus vitejeşte
„La războiul glorios.
„El Virtutea militară
„Ici, la piept, mi-a aninat.
„Eu îi dau re'ntors în ţară,
„O coroană ş'un regat."

10 Mai 1881 Mirceşti.

PRIMELE OBUZURI

Sub cer senin, albastru, lin Dunărea la vale,
Coboară maiestoasă, lăţind undele sale.

Pe câmpi cu iarbă coaptă, prin rediuri de stejar,
Pe insule ce 'n apă încet scăzând dispar.

Şi 'n cursu-i oglindeşte de-a stânga Calafatul,
De-a dreapta sa Vidinul, în veci ne'nstrăinatul,

Cetate 'ncă fecioară sub pază de păgâni,
Ce pare că aşteaptă năvală de Români.

Lin Dunărea se scurge spre marea, fără valuri,
Dar iată se 'ncreţeşte, căci a zărit pe maluri,

Deoparte-un leu, de alta un tigru sângerat,
Ce se pândesc cu ochiul aprins şi turburat.

Deodată Carol Domnul, urcat pe-o baterie,
Vidinului din faţă s'arată cu mândrie.

Şi face-un semn. Tunarii dau foc... Un sol de fier
Din tun porneşte, sboară, se 'nalţă 'ntâi pe cer

Şi cade-apoi în sânul cetăţii ce tresare.
Vestindu-i România şi-a ei ne-atârnare!

Vidinul se trezeşte din învechitu-i somn.
El vrea să nimicească şi ţara ş'al ei Domn.

Incarcă-un tun gigantic, spre Carol ţinta drege,
Dar prima-i detunare îl proclamează rege!

Iar domnul, zâmbind vesel, în ochii tuturor
Salută cu-a lui spadă obuzul trecător

Şi zice: „Mult îmi place această armonie!
Strigaţi, copii; trăiască iubita Românie!"

Un ura! clocoteşte pe râul deşteptat,
Şi el cu drag încinge un nou, viteaz regat!

Castel Peleş, Oct. 1886.

ROMÂNCA DELA GRIVIŢA

An şanţ se 'naintează spre groaznica redută.
In el din zori, Românii primesc ghiulele mii.
Ş'aşa plouă cu glonţuri, cât ei, rămaşi o sută,
Se 'ntreabă între dânşii de's încă printre vii.

Alături o Româncă, expusă 'n nepăsare,
La tot ce duce moartea cu svon nepomenit,
Găteşte-o mămăligă fierbinte de gustare,
Intr'un ciaun de schijă, sub dâmbul prăbuşit.

O 'ntreabă Căpitanul: „Leliţă, nu ţi-e teamă
„De bombe, de şrapnele ce sboară 'n jurul tău?"
Răspunde Romāncuţa: „Nici nu le bag în seamă.
„De lucru au şi ele, de lucru am şi eu."

N O T E

Hora de la Plevna

Răpciugoşii crunt tuşesc

Ostaşii noştri dau porecla de *răpciugoşi* tunurilor turceşti.

Vine-o scroafă ca să fete.

Adică *o bombă*.

ALTELE

10 MAI 1881

In vieaţa mea avut-am un dor şi-un vis de-acele,
Ce poartă pe-a lor aripi răsfrângerea de stele,
Un vis frumos ca dorul ce naşte dintr'un vis,
Prin umbră deabia ochiul ţintit îl întrevede,
Şi mintea nu 'ndrăzneşte în el a se încrede...
Dar iată!... Azi în soare el sborul şi-a deschis!

Priviţi! Această ţară, de alte ţări uitată,
Avea asemănare cu-o ramură uscată,
Ce-o duce pe-a lui valuri torentul Dunărean.
Uimit de trista-i soartă, eu o priveam cu jale
Şi-i tot ziceam; „Ah! cine te va opri din cale,
„Pân'a nu fi 'nghiţită de-al mărilor noian?

„Răspunde, creangă mică, din care arbor mare
„Te-a rupt cumplitul Crivăţ cu aspra lui suflare
„Şi te-a svârlit departe de trunchiul părintesc?
„Cuprinsu-te-a în ghiare un vultur gol pe frunte?
„Făcut-a el cu tine un cuib în vârf de munte?
„Sau fosta-i tu atinsă de fulgerul ceresc?

„Mergi unde? vii de unde? şi care-i al tău nume?
„Mai simţi în tine vieaţă, sau moartă eşti pe lume?
„Mai este pentru tine un viitor ascuns?..."
O! stranie minune!... Cea ramură 'necată,
Din tulburele spume s'a ridicat deodată
Şi falnic peste valuri, ea astfel mi-a răspuns:

„Poete! nu mă plânge, n'ai grijă de-a mea soartă.
„Plutind privesc eu cerul, şi prin deschisa-i poartă,
„Zăresc planând deasupră-mi o rază de altar.
„Mulţi au făcut cercarea din cale-a mă culege,
„Dar n'au putut s'atingă odrasla unui Rege,
„Căci rege e stejarul, şi's viţă de stejar!

„Pe malul României voi prinde rădăcină,
„Şi-oi creşte în putere, şi fruntea mea senină
„Va trece către soare prin norii duşmăneşti.
„Gigant voi fi, cu falǎ privind peste-orizonuri.
„Eu port în sânu-mi lemnul din care se fac tronuri
„Şi arme de isbândă şi sceptri 'mpărăteşti!"

A zis! Şi creanga vie crescând, mândră coloană,
Nălţă până la ceruri frunzoasa lui coroană,
Sub care lumi voioase găseau un adăpost.
Ah! cine-ar putea crede şi cine-ar putea spune,
Cum astă luminoasă, gigantică minune,
A devenit ce este din ceea ce a fost.

Aşa, tu Românie, tu ţară mult iubită,
De soarta-ţi cruntă, oarbă, mulţi secoli prigonită,
Ai re'nviat puternic, în clipă, glorios,
Pe când piereai menită a piere din lumină,
Tu ţi-ai adus aminte de mama ta Latină
Şi-ai scuturat trecutul amar întunecos.

Ai fost, vai prinsă'n luptă cu moartea nemiloasă,
Dar smuls-ai tu din mâna-i a sa cumplită coasă
Şi ai cules din cale funebrul siminoc.
Acum ţi-e calea largă şi larg ţi-e viitorul!
Pe orice 'mpiedicare tu pui acum piciorul
Şi treci tot înainte, strigând la lume: „Loc!

„Loc celui ce se simte de viţă 'mpărătească!
„Loc celui cu menire în glorie să crească!
„Loc sufletului tare! loc braţului viteaz!
„Cine-a domnit pe-o lume, fie 'n mormânt, nu moare,
„Un soare ce declină, din nou renaşte soare.
„In somn adânc de moarte e sufletul mai treaz!

O! ţară de mari fapte, ce porţi un nume mare!
Pe marginea de groapă redevenind mai tare,
Ai provocat destinul şi l'ai înfrânt pe el,
Şi azi învingătoare ca 'n timpii dealtădată,
Tu însă-şi, tu regină, acum neatârnată.
Depui pe a ta frunte coroana de oţel.

Onor, mărire, fală, și vieață și tărie
Să fie a ta parte în secoli, Românie.
Oțelul din coroană cu glorie-i bătut.
In taina ajutată de sacra provedință,
Oricare fapte grele păreau cu neputință,
Tu le-ai dorit pe toate, pe toate le-ai putut!

Frumos, sublim spectacol e 'n fața omenirii,
Când un popor se 'ntoarce din marginea pieirii
Și pasă plin de zile pe câmpul strămoșesc,
Când el își face-o armă din lanțul de-apăsare
Și 'n foc redobândește a lui neatârnare,
Stropită și plătită cu sânge vitejesc!

Mult scumpă, luminoasă, și vie și ferice,
E ziua când poporul se simte 'n drept de a zice,
C'a fost privit în față de însuși Dumnezeu.
Ferice de tot omul a cărui scurtă vieață
Se leagă cu vecia prin astă zi măreață,
Ca prin o cingătoare de vesel curcubeu!

Săltați în piepturi, inimi, cu-o mândră exaltare!
Tunați, viteze tunuri, lungi salve de serbare!
Mișcați a voastre coame, vechi codri de pe plai!
Azi Patria Română apare triumfală,
Purtând cu maiestate Coroana ei Regală
Și falnica hlamidă a soarelui de Mai!

Mircești, 10 Mai, 1881.

IMNUL COROANEI

De secoli dispărută în noaptea neguroasă,
Tu azi apari la lume, Coroană maiestoasă,
Cu opt regești floroane, însemn nepieritor.
De glorie, mărire, tărie și onor.

C O R

In veci mărire ție,
Coroană triumfală!
Românul te salută,
Cu dragoste și fală.

II

Prin foc ai fost purtată de timp al lumii faur,
Intr'un oţel războinic schimbând anticu-ţi aur.
Cât soarele de naltă, lucindă cât şi el,
Trăiască-a ta splendoare vărsată în oţel.

C O R

In veci mărire ţie,
Coroană triumfală!
Azi lumea te salută,
Cu dragoste şi falā.

O! zi solemnă, sacră! O! zi de neuitare!
Viteaza Românie în mândra-i neatârnare,
Pe sine se 'ncoroană cu braţu-i glorios
Şi 'n ochi-i viitorul resplendă radios.

C O R

In veci mărire ţie,
Coroană triumfală!
Azi cerul te salută
Cu dragoste şi fală.

Mirceşti, Mai 1881.

DUPĂ DOI SECOLI

VIS DE IARNA

I

Revin uimit din lumea fantasticelor visuri,
Prin care omul pasă cu veşnice mirări,
Sburând pe nori de aur, călcând pe-albastre mări,
Pe fire de paianjen, trecând adânci abisuri
Ş'oprindu-se din cale pe culmi de paradisuri,
Cuprins de încântare, pătruns de 'nfiorări.

II

Revin din lumea neagră pe fața lumii albe.
Ș'aduc o feerie de stranii amintiri.
In ochi-mi scânteiază un roi de năluciri,
Nălțându-se la ceruri pe-o rază-a lumii dalbe.
Și stele, care pleacă de sus ca niște salbe,
Căzând pe flori sub formă de zâne cu iubiri.

III

Pe când pierdut aicea în mare de zăpadă,
Priveam prin geamul rece cum viscolă sub cer
Și cum văzduhul pare că tremură de ger,
Un dulce somn pe mine căzu ca pe o pradă,
Și 'ntrezării deodată a basmelor grămadă.
Ce 'n lumea nevăzută ascund al lor mister.

IV

Văzui că nu există când ochiul e deschis.
Poemele de leagăn, minuni ce le creează
Inchipuirea albă de prunc care visează,
In cântecul de mamă, sub blândul ei surîs,
Văzui ce în trezie nu vrea omul să crează
Văzui eternitatea în clipa unui vis.

V

Părea după doi secoli că mă născusem iară!
Om nou cu neștiință de timpul dispărut,
Făr' a simți pe buze amarul din trecut,
Fără-a simți pe umeri a vremii grea povară.
Eram în faptul vieții, înamorat de Țară,
De tot ce-i mare, falnic, frumos, necunoscut.

VI

Pe poalele Sinaiei mergând, mă rătăcisem,
Atras tot înainte de-un farmec fioros,
In umbra tupilată sub codru maiestos,
Pe-o culme 'n discul lunii o fantasmă zărisem,
Și plin de-ademenire în față mă oprisem,
C'un vechiu castel, pe care sta Timpul nemilos.

VII

Pustiu era castelul, dar zâna legendară
Spunea de-un Domn ce falnic din paloşu-i vasal
Ştiu să-şi facă sceptru neatârnat, Regal,
Şi falnic să se urce pe-a măririi scară,
El a clădit această zidire solitară
Şi de vecin ales-a Bucegiul colosal.

VIII

Pe vremea-i glorioasă castelul plin de vieaţă
Era locaş feeric de vesele serbări,
De oaspeţi mari, de inimi cu nalte aspirări,
De tot ce luminează o epocă măreaţă,
Acum pe dânsul zace a secolilor ceaţă
Şi iedera-l cuprinde cu-a sale îmbrăţişări.

IX

Vărsa pe arbori luna o undă de lumină,
Ce printre frunzi dealungul cu ploaia luneca
Şi cu tăcuta noapte tăcut s'amesteca
De-o linişte templie natura era plină.
Şi numai viul Peleş, pe apa-i cristalină,
Cărând scântei de aur la vale, se mişca.

X

Păreau căzuţi în visuri adânci, absorbitoare,
Bucegiul care poartă un horbot lung de nori,
Şi stâncile atinse de fulgeri trăsnitori,
Şi brazii duşi pe gânduri sub luna gânditoare,
Bătrâni giganţi, vechi martori ai lumii trecătoare,
Fraţi respectaţi de Timpul cu paşi distrugători.

XI

Pierduta-mi cugetare în spaţiul aiuririi,
De ceruri şi pământuri aripele-şi lovea.
Priveam ţintit la lume, şi lumea se privea
In ochii mei mărită prin vălu 'nchipuirii,
Eram vrăjit! Deodată sub farmecul vrăjirii
In turn, sus la fereastră, o umbră se ivea.

XII

Plăpândă, grațioasă, ființă-aeriană
Purta un nimb de stele pe păru-i unduios
Și haina argintie pe umăru-i frumos.
Melancolia dulce, nocturnă, suverană,
Pe gura ei cu zâmbet lipind buza-i profundă,
Stinsese veselia-i de cuib armonios.

XIII

Cu fruntea rezemată pe mână, la fereastră,
Privea cu jale lungă, cu dor nemărginit,
La cerul fără margini de doruri locuit.
Și văzul ei, cu sborul de pasăre măiastră,
Urma pe sub luceferi o flacără albastră,
O aripă, un suflet, copilul ei iubit.

XIV

Duioasă contemplare!.. din plaiul de vecie
Părea c'așteaptă 'ntorsul acelei scumpi minuni,
Căci o chema la sânu-i cu blânde rugăciuni.
Pe fața-i coperită de-o zale amărie,
O lacrimă fierbinte curgea opală, vie...
Atunci se 'ntinse-un nour în dreptul albei luni.

XV

O clipă de 'ntuneric și lumea păru moartă!
Iar umbra șovăindă cu tainice mișcări
Trecu prin săli deșarte, se pogorî pe scări
Și se opri măreață sub o înaltă poartă;
Apoi luând o liră, condusă de-a Ei soartă,
Se afundă în codru adânc, fără cărări.

XVI

Pe loc de-un straniu freamăt toți brazii răsunară,
Plecând ale lor vârfuri cu drag în fața Ei,
Și mii de ochi în noapte luciră de scântei,
Și munții ca s'o vadă în zare se 'nălțară,
Ș'a Peleșului unde prin stânci se alinară,
Legând a sale maluri cu punți de curcubei.

XVII

Şi ea mergea ca gândul ce-şi caută norocul!
Părându-mi că vânează sub brazii înclinaţi
Iubite suvenire din timpii depărtaţi;
Dar pe această lume acum nu-şi afla locul.
Steluţele clipinde cu drag îşi vărsau focul,
In ochii săi albaştrii de dor iluminaţi.

XVIII

Mergea ca o nălucă ce ştie a sa cale,
La *Stânca locuită de zâne aurii*,
Şi sta ca să asculte a lor dulci armonii,
Apoi, sus, pe *Cascade*, pleca încet din vale,
Şi Peleşul ferice oprea undele sale,
Sub albele-i picioare cu tălpi trandafirii.

XIX

Mergea în *Raiul Doamnei*, lipit de-o naltă stâncă
Şi dispărea în crânguri, şi iarăşi apărea,
Apoi sus în *Poiană*, uimită se oprea
In patru orizonuri cătând să vadă încă
O lume dispărută în noaptea cea adâncă...
Dar numai munţi şi codri pustii întrezărea!

XX

Poiana era plină de flori, de fragi, de plânte,
Ce fiecare 'n frunte-i un diamant purta,
O piatră solitară pe plai se arăta
Acolo stătea umbra şi începea să cânte,
Cu tainice cuvinte trecutul să descânte,
Şi 'n glasul Ei tăcerea din somn se deştepta.

XXI

Pe lira sa germană, în limba armoniei,
Ea spuse pe rând *basmul din vârful cel cu dor*
Ş'a *Muzei dela Lesbos*, duios, cumplit amor,
Ş'anticele legende lui *Dan*, a *Ciocârliei*,
Iehova, *Vrăjitoarea*, minuni a poeziei,
Cu sbor înalt, cu farmec plăcut, învingător.

XXII

Iar vechile fantasme, de lira ei trezite,
Ieşeau prin pâcla deasă a tristelor uitări,
In juru-i stând mirate de-a lor redeşteptări,
Şi plaiurile nalte, ca dânsele uimite,
Sub vălul de trei secoli păreau întinerite
Sub strania magie a magicei cântări.

XXIII

Deodată cântăreaţa ce-ascunde al ei nume
Lăsă să cadă lira cuprinsă de fiori!
— Ah! Cine-i? se'ntrebară şi munţi şi brazi şi flori,
— E Carmen Sylva, — zise un mare glas din lume,
Atunci luciră 'n zare a zilei roze spume,
Şi visul meu şi umbre se contopiră 'n zori.
. . . .

XXIV

Ce'a povesti prin secoli Legenda viitoare
De Doamna, de Regina cu geniul divin,
Crescut spre nemurire pe-al României sin?
Imaginea-i măreaţă va fi inspirătoare
De basme şi poeme frumoase 'ncântătoare
Ce s'or purta de valuri pe Dunăre şi Rin!

Mirceşti, Ianuarie 1881.

CUVINTE ADAPTATE PE IMNUL NAŢIONAL

COMPUS DE HÜBSCH

Trăiască Regele,
In pace şi onor,
De ţară iubitor
Ş'apărător de ţară!
Fie Domn glorios,
Peste noi;
Fie 'n veci norocos
La război.
O! Doamne sfinte,
Ceresc părinte
Susţine cu-a ta mână
Coroana Română!

Trăiască Patria
Cât soarele ceresc,
Rai dulce românesc.
Ce poartă-un mare nume!
Fie 'n veci el ferit
De nevoi!
Fie 'n veci locuit
De eroi!
O! Doamne sfinte,
Ceresc părinte,
Intinde a ta mână
Pe Ţara Română!

REGINA SYLVA [1])

Regina Sylva-i suferindă,
Durerea 'n ochi-i se oglindă,
Dar ei nu pierd seninul lor.
Regina zace 'n insomnie,
Şi gura-i, cuib de armonie,
Durerii zice 'ncetişor:
„Aşterne-te drumului
„Ca şi iarba câmpului
„La suflarea vântului".

Durerea pleacă întristată!
Pe loc Reginei se arată
Un plai întins, un cer deschis.
Frumoasa ei închipuire
Din aripi bate cu grăbire,
La glasul blând care i-a zis:
„Aşterne-te drumului,
„Ca şi iarba câmpului
„La suflarea vântului".

O! sburătoare du-te 'n soare
Şi adă-aici a zânei floare [2]),
Ce are grai şi cântă lin.
Ea cu Regina să se vază,
La căpătâi să-i stea de pază,
Să zică ori şi cărui chin:
„Aşterne-te drumului
„Ca şi iarba câmpului
„La suflarea vântului".

1881

MĂRGĂRITA

Mărgărita dela Rai
A venit în zi de Mai
Lumea 'ntreagă s'o admire.
Ea de sus s'a pogorît,
Ca un oaspe mult iubit,
Ca a cerului zâmbire.

Şi precum pe-un vechiu stejar
Frunzele 'n April apar
Pline de cântări voioase,
Naşte 'n sufletul răpit,
Un dor scump şi înflorit
De-amintiri armonioase.

Unii zic că-i îngerel,
Alţii că-i un fluturel,
Toţi că-i o minune rară!
Eu, bunicul ei bătrân,
Când o văd, în al meu sân
Râde dulcea primăvară.

Mărgărita 'n calea ei
A călcat pe curcubei
Ş'a scăldat surâzătoare,
Ochii săi în flori de in,
Faţa 'n albul unui crin,
Păru 'n razele de soare.

---

1) Compus în timpul boalei Reginei, care în mijlocul suferinţilor sale declama versurile poporale: *„Aşterne-te drumului,* etc."
2) Floarea năzdrăvană care cântă în cosiţa Elenei Cosinzene.

Şi păşind pe verde şes,
Cu guriţa-i a cules,
O căpşună rozalie,
Şi din aerul curat
Cu răsuflul a furat
Dulce glas de ciocârlie.

Trece noapte, trece zi!
In curând ne vom trezi
Cu-o frumoasă fată mare,
Printre fete strălucind
Şi prin lume răspândind
O ne'nvinsă fermecare.

La ivirea ei, pe loc,
Făcând visuri de noroc,
Multe inimi au să bată,
Multe lacrime de dor,
Multe visuri de amor
A să 'nspire juna fată.

Iar părinţii săi iubiţi
Fi-vor mândri, fericiţi,
De-a ei tânără splendoare,
Precum cerul e de zori,
Ca pământul de-a lui flori
Şi ca ziua de-al ei soare.

1881

HORA DOBROGEANĂ

Dobrogean, scăldat în soare
Şi în marea mişcătoare,
Mă simţeam de jale plin,
Căci pe lume-eram străin.

Dar de când s'a făcut iară
Ţara mea română ţară,
Ceru-mi pare mai senin,
Vieaţa-mi pare fără chin.

Marea Neagră se 'nălbeşte,
Saltul ei se îmblânzeşte,
Dunărea cu al ei val
Face pod din mal în mal.

Tinde-acum frăţeasca mână,
Peste Dunărea română,
Măi, bădiţă din Carpaţi
Şi din câmpii cei bogaţi,

Ca să vadă lumea 'ntreagă,
Hora strânsă care leagă,
Pe Munteni, pe Moldoveni,
Intr'un snop cu Dobrogeni.

Vom avea noi de mirese,
Ale ţării flori alese;
Vom avea de lăutari,
Ale mării valuri mari,

Şi la horă vor fi faţă,
Prin a timpurilor ceaţă,
Impăraţii fraţi Asani,
De pe culmea din Balcani.

1881

ERIN [1])

DEDICATA D-LUI WILLIAM C. BONAPARTE-WYSE [2])

(Monor of. St. John, Waterford, Irlanda)

Erin, pe câmpia-i verde,
Lasă ochii a se pierde
Cu-al său gând posomorît.
Ea își scaldă capu 'n soare,
Pieptu 'n vânt și-a ei picioare,
Intr'un lac neliniștit.

Lacu-i zice; „Vrei, iubită,
„Să duci vieața fericită
„Pe-al meu sân de dor uimit?
— „Nu-mi convine, ea răspunde,
„Trai 'ngust pe-a tale unde...
„Sânul tău e mărginit".

Soarele lucind îi zice:
„Erin vrei să fii ferice,
„Pe-al meu car cu mine sus?"
— „Nu! ea spune, nu-mi convine,
„Trai ceresc să duc cu tine...
„Ziua ta e cu apus!"

Vântul strigă de departe;
„Vrei de lume să ai parte?
„Stavili n'am în sborul meu.
„Eu m'avânt în libertate!
„Vrei să fiu cu tine frate?"
Erin falnic strigă — „Vreu".

Martie, 1881.

PE ALBUMUL DOAMNEI V. BOERESCU [3])

Spre orizonul depărtat
Privesc, visând neîncetat,
In zilele de primăvară.
Cu ochii vreau ca să pătrund,
Misterul sacru și profund
Ce stă ascuns din lume-afară.

Atras de-un farmec neînvins,
Purtat de dorul meu aprins,
Mă rătăcesc prin țări frumoase,
Și văd sub ceruri azurii,
Trecând pe nouri argintii,
Un sbor de zâne radioase.

Văd marea 'ntinsă-al cărei val
E limpede ca un cristal
Și 'n fundul lumii se lovește,
De-un plai floriu, necunoscut,
In care, lucru necrezut!
Amorul veșnic înflorește.

Apoi verzi insule mi-apar,
Cu maluri de mărgăritar
Și cu poiene 'ncântătoare.
Prin aer cântă ciocârlii
Și trece-un roi de colibrii,
Ca pietre scumpe sburătoare.

---

1) *Erin* numele Irlandei.
2) Celebru poet irlandez și totodată poet superior provensal; autor al unui volum intitulat „Li parpaïoux blu" (Fluturi albaștri).
3) In manuscrisul autorului intitulată: „R. S. V. P. D-nei V. Boerescu".

Iar pe sub paltini nalţi, frumoşi,
Văd ochi de tigri scânteioşi
Şi ochi dulci, galeşi de gazele,
Dar mai puternic mă uimesc
Doi ochi mari, negri, ce lucesc,
Ca doi luceferi printre stele.

Când soarele-i pe asfinţit,
In ei găseşte-un cuib dorit,
In ei se culcă şi s'ascunde:
Apoi când pleacă despre zori,
El îi preface 'n negri sori,
Plini de-o lumină ce pătrunde.

A cui să fie pe pământ,
Acele vii minuni, ce sânt
De toţi privite cu-admirare ?
Mult aş dori, dacă aţi vrea,
Ca să răspunde-ţi, Doamna mea,
L'această simplă întrebare.

Bucureşti, 1881.

PUII CLOŞTEI [1]

În Cişmigiul verde, brânduşi de primăvară,
Sub chipuri drăgălaşe de vesele copile,
Apar ca nişte zâne din lumea legendară,
Ce morţilor din groapă ar şti să dee zile.

Râzând, ele vând ţuica; dar aspra băutură
Devine-un nectar dulce sub dulcea lor privire.
Ferice care soarbe măcar o picătură,
Pe care-a desmierdat-o o gingaşă zâmbire!

Priviţi! ele se mişcă în raze vii de soare,
Inveselind chiar cerul cu fapta lor cea bună,
Căci ele's pui de cloşcă, miloase 'ndurătoare,
Şi sfânta Caritate în juru-i le adună.

Rămâne 'n admirare oricine le priveşte,
Odrasle-a României cu graţioase daruri,
Blânzi îngeri care, vesel, când lumea pătimeşte,
Revarsă-o rouă lină pe trista omenire.

Zâmbiţi, copile scumpe, acelor arşi de focuri
Zâmbirea virginală e un ceresc tezaur.
Voi ştiţi a scoate mană din râsete şi jocuri
Şi ţuica s'o prefaceţi în ploaie chiar de aur...

1) Versuri scrise în grabă, cu ocaziunea serbării din Cişmigiu în folosul incendiaţilor din Focşani.

Din crengi o păsărică măeastră zice: „Oare,
„Voi, care stingeţi focul din suflete cu chinuri,
„Gândit-aţi vre odată ce flacări arzătoare,
„Curând o să aprindeţi în a junimei sinuri?"

Dar fie ce-a fi, lumea v'admiră, mult ferice...
Prin voi, de cruda soartă sărmanului nu-i pasă,
Şi-oricine bea o ţuică din mâna voastră zice:
„A! de-aş avea o cloşcă şi pui ca voi în casă!"

Mirceşti, 1882.

PE ALBUMUL PRINCESEI MARIA ŞTIRBEI

In Asia văzut-am pe-o apă curgătoare,
O lebădă frumoasă plutind, albind la soare,
Cu-aripele umflate de-un vânt răcoritor,
Ca pânzele rotunde ale-unui vis uşor.

Părea chiar o amfòră scăpată 'n apa vie,
De Hebe, care varsă în ceruri ambrozie,
Şi gâtu-i ca o toartă de-argint se rotunzea,
Când lebăda la umbră pe piept se netezea

Ea se ştia pe sine divină şi frumoasă,
De când s'ascunse Joe în forma-i graţioasă,
Şi lina-i lunecare cu nobile mişcări,
Reamintea de timpii anticelor crezări.

Dar culmea 'mpodobirii şi splendida-i coronă
Erau cinci pui ca dânsa, născuţi în calda zonă,
Părând fieşte-care un alb mărgăritar,
Din salba Afroditei căzut ca un scump dar.

Princesă, când ferice te-am întâlnit în lume,
Cu-a tale copiliţe, minuni cu dulce nume,
Gândirea mea sburat-a în ţara de magii,
In Asia, cuib verde de lebede-argintii.

Ş'am zis: între poeţii ce gloria vânează
Şi imnuri numeroase pe liră intonează,
Şi tu al poeziei porţi falnic diadem,
Tu ce-ai făcut în lume un mult, frumos poem

Poem în cinci tablouri, măestru 'mpodobite,
Cu ochi divini, cu graiuri cerești și mult iubite,
Cu toată fermecarea înaltei poezii,
Ce morților dă vieață și suflet celor vii.

Bucureşti, 1882.

SONET

TRIMIS REGINEI SPRE MULŢUMIRE PENTRU MĂIASTRA SA LUCRARE ARTISTICĂ PE PERGAMENT: „CONCERTUL IN LUNCĂ" ILUSTRAT.

Arătat-am Luncii lucrarea de zină,
Prin care concertu-i l-ai înnemurit,
Şi ca 'ntr'o oglindă scăldată 'n lumină
Lunca radioasă cu drag s'a privit.

Frunzele mişcate de-adiere lină,
Oaspeţii săi veseli, dar cu glas uimit,
Florile-i cu gura de miresme plină,
Pân' şi macul însuşi din greu somn trezit,

Mă 'ntrebară 'n freamăt, vroind a le spune:
„Cine-a putut face splendida minune
„Ce pe noi ne duce sus în cer deschis?"

Le-am spus: „E Regina! mândra ţesătoare
„De raze de lună cu raze de soare,
„In care Ea prinde ce-i trece prin vis!

Mirceşti, 1882.

CÂNTECUL LUI NOE JUNIOR

Frunză verde de scumpie;
M'am născut sub crengi de nuc,
Intre doi butuci de vie
Şi 'n cântarea unui cuc.
Mana ce'mi căzu pe gură,
Când 'n lume m'am trezit,
Fost-a dulcea picătură
Din un strugur aurit.

Frunză verde de cicoare;
Cât am fost printre copii,
Mă 'ngânai voios la soare,
Cu voioase ciocârlii.
După ce-am mai prins la zile,
Incepui de-a alerga
După sprintene copile
Şi cu ele-a mă 'ngână.

Frunză verde de sulcină;
Multe-am prins din ele 'n sbor,
Dar n'a fost din a mea vină,
Ci mai mult din vina lor.
Căci gurița lor nu tace,
Ș'ochii lor cei plini de foc
Zic: „Șezi bine, nu-mi da pace,
„Fugi în colo, stai pe loc“.

Frunză verde de fetică!
Nalt crescut-am cât un plop,
Fără grijă, fără frică
De cutremur și potop.
Eu nu știu de sunt pe lume
Alte lacrimi care curg,
Decât cele ce fac spume
Și din struguri dulci se scurg.

Frunză verde de scumpie;
Dee Domnul ca să mor,
Intre doi butuci de vie
Sub un soare zâmbitor:
Trei mierluște 'n patrafire
Să citească-al meu prohod
Si să-mi dee 'mpărtășire,
Dintr'al viei dulce rod.

Sinaia, 1882.

POETULUI MISTRAL

Doi Mistrali în lume sânt:
Unul cântă
Și încântă
Ca o harpă dulce 'n vânt,
Altul muge
Și distruge
Tot ce-atinge pe pământ.

Unul face cu-al său grai
Să 'nverzească,
Să 'nflorească
Pomi și inimi ca în rai.
Altul trece
Crunt și rece;
Seacă inimi, seacă plai.

Când Mistralul cel dușman
Suflă, sboară —
Și omoară
Tot ce cauți în liman,
Mergi, grăbește,
De găsește
Pe Mistral de la Mailan.

Și poet de vrei să fii,
Fă la soare,
Vânătoare,
Prin Alpiile-albăstrii,
Ș'o plimbare,
Lin pe mare,
Printre *Insule-aurii*.

Iar de vrei pe verde mal,
Să duci vieață,
Cu dulceață,
Dee-ți Domnul mândru cal
Ș'o iubită
Inzeită,
Ca Mireia lui Mistral.

Maillane, 1882.

B R I N D

Sub cerul splendid al Provenței,
Eu, cântăreț din Răsărit,
La voi, maeștri ai cadenței,
Vin și vă zic: Bine-am găsit!

Vin de departe, mult departe,
Atras de-al vostru vesel cor,
Să cânt cu voi și să iau parte
L'această curte de amor.

Sufletul meu e ca o mare
Ce oglindează în al ei sin,
Cu-o lină, lină legănare,
Al cerului întreg senin.

Ah! de ce n'am în astă oră,
Al mării ritmu triumfal,
Să cânt pe nobila Izoră [1])
Cu graiul dulce provențal.

Să celebrez precum îmi place,
Mănosul plai unde răsar
Măslinul iubitor de pace
Și falnicul viteaz stejar.

O! plai iubit, o! cuib de soare,
Tu mă pătrunzi de dulci fiori,
Căci nu cunoști altă ninsoare
Decât acea de fulgi de flori.

Ca mult poetica Valcluză
Răsună-al tău poetic grai
Oricine poate să-l auză
Aude, ca prin vis de rai.

Cântând Mireio zâmbitoare
Cu viersu-i gingaș, virginal,
Că tu ești țară 'ncântătoare,
Căci tu ești țara lui Mistral.

Eu am plecat în lungă cale,
Pe urma soarelui ceresc,
Să fur din focurile sale,
O rază ca să 'ntineresc,

Dar am zărit a ta zâmbire,
Provență, și am stat pe loc,
Căci raza din a ta ochire
E pentru mine mai cu foc.

Cu tot ce am mai bun în mine
Cu al meu suflet iubitor,
V'aduc urările de bine
Ale Românului popor.

Felibri, fii ai Poeziei,
Iubiți, cântați armonios,
Vă'nchin acest brind al frăției
Sub al Provenței cer frumos.

Montpellier, 1882.

PATRU REGINE

(CITIT LA ADUNAREA LITERARĂ DIN ALBY)

Patru surori de nalt renume,
Regini cerești cu semne 'n frunte
Au fiecare 'n astă lume
Un tron înalt pe-un vârf de munte.

Una-i ardentă și măreață,
Una-i avută, generoasă,
Una e dulce cântăreață,
Una mai mică și frumoasă.

---

1) Clémence Izaure, fondatrice des Jeux Floraux à Toulouse.

Ele se țin cu drag de mână,
Soarele stă să le privească,
Căci fiecare-i o stăpână,
Fiind de viță 'mpărătească.

Cele mai mari trei suverane,
Cu surioara lor mezină
Preschimbă'n patru limbi romane
Vorbire de iubire plină.

Ele zic: „Scumpă Românie!
„Mult ai fost tu de noi departe,
„Iară de-acum pe veșnicie,
„Nimic nu poate-a ne desparte.

„Având tus-patru o menire,
„Sub cer de-acum pe totdeauna,
„Vom face 'n veșnică unire
„Din patru inimi numai una!"

Priviți! Pământu 'ntreg tresare!
Carpați și Alpi cu fruntea naltă,
Și Pirenei dau o strigare
Cu Apenini dela-olaltă:

„Trăiască Spania măreață,
„Și Franța mare, generoasă,
„Italia, dulce cântăreață,
„Și România cea frumoasă!

1882

VERSURI IMPROVIZATE LA FORCALQUIER

CU OCAZIUNEA PUNERII CELEI INTÂI PIETRE A UNUI VIADUC

Te 'nalță, viaduce, s'aduni în acest loc,
Din patru părți a lumii averi, lumini, noroc,
Ș'a tale nalte arcuri întindă-se departe,
Să întrunească frații ce soarta'ncă desparte.

1882

FELIBRULUI LOUIS ROUMIEUX

RĂSPUNS LA SONETUL SĂU GRAVAT PE STATUETA CALIOPEI OFERITĂ MIE LA BANCHETUL DELA MONTPELLIER

I

Călcat-am multe țări pe lume,
Condus de-o strălucindă stea,
Ca să găsesc, să văd anume,
Odrasle mari de ginta mea,

Dar m'am grăbit prin ele-a trece,
Căci mă simțeam de tot străin,
Și sufletu-mi rămânea rece,
Rece și mut în al meu sin.

Sub un butuc frunzos de vie,
Deodată vesel m'am oprit,
Când auzii o melodie,
Sburând prin spaţiul uimit.

Şi ca pădurea, care vibră
Sub vântul mediteraneu,
La poezia cea felibră,
A tresărit sufletul meu.

Cine cânta în a mea cale?
Un provensal, poet cânta,
Şi lumea 'n cânturile sale
Ca 'n zi de Mai se deştepta.

II

Privii în juru-mi cu mirare
Şi 'ntrezării sub un maslin
Un bujorel de fată mare
Cu ochi de foc, cu chip latin [1])

Pe-a sale braţe albe, goale,
Purta un snop bogat de grâu
Şi poame rumene în poale,
Şi flori pe cap, şi furcă 'n brâu.

Iar mai departe 'n nechezare
Sburda voios un cal din Crau [2])
Şi 'n orizon pe-albastra mare,
Mii de corăbii lunecau.

Uimit de farmecul frumseţii,
Pe cea minune-o întrebai;
„Eşti tu zeiţa Tinereţii?"
Ea îmi răspunse 'n dulce grai:

„Eu sunt Provenţa!... Poezia
„Şi România-mi sunt surori,
„Roumieux îmi varsă ambrozia,
„Şi eu îl încunun cu flori!"

Montpellier, 1882.

POETULUI ŞI FILOLOG GABRIEL AZAÏS

RĂSPUNS LA BRINDUL SĂU DIN 7 MAI 1882, INCHINAT MIE LA ALBY

Un arbor, ce mai mult rodeşte,
Cu cât mai mult îmbătrâneşte,
Sub cerul Ţării Româneşti,
E pomul trainic ca stejarul,
Ce 'n toamnă îşi aduce darul,
De mere grase, mari, *domneşti*.
Din moşi-strămoşi la noi se spune
C'a fost a raiului minune,
Pe timpul naşterii lumeşti.
Şi chiar din el Eva 'ncântată,
Gustând, a înflorit deodată,
Ca cel mai splendid trandafir,
Iar de atunci orice fecioară
Poartă ascuns în inimioară,

1) Tipul femeilor din Provensa se apropie mult de acel al Romàncelor. (Nota V. Alecsandri).

2) Crau, câmpie lungă, largă, acoperită cu pietre rotunde, din departamentul Bouches du Rhône, in care creşteau herghelii de cai sălbatici.

Un vis din rai, un suvenir,
Şi 'n Orient, plin de mistere,
Altarul cu arom de mere
Parfumă sfântul unt-de-mir [1]).
Tu Azaïs, ce 'n bătrâneţe
Păşeşti cu-avânt de tinereţe
Cu fruntea sus, pe-al vieţii drum,
Vechi arbor încărcat de poame,
Al căror suc aţâţă foame,
Iar saţ n'aduce nicidecum,
Căci ele dau ştiinţi, plăcere,
Precum un crin ne dă şi miere
Şi mult îmbătător parfum,
Lăsat-ai, Azaïs, să cadă
Un fruct plăcut din a ta roadă
Pentru'un poet din Răsărit,
El l-a cules voios în cale,
Pe când purta zilele sale
Sub cerul vostru aurit,
Şi l-a gustat cu lăcomie,
Şi îmbătat de poezie
Urează-acum cu glas uimit:
„Acel ce bunurile 'mparte
„Ţie-Azaïs, să-ţi facă parte
„De trai mănos, şi lung, şi lin,
„Ca să priveşti în a ta vieaţă
„Reînfrăţirea cea măreaţă
„A neamului întreg latin.
„Apoi să laşi iubitu-ţi nume,
„Precum un măr domnesc în lume
„Ca să rodească tot în plin".

O REGINĂ INTR'O MANSARDĂ

VERSURI SCRISE PE PERETELE ŞALETULUI DELA SINAIA

Sub coperiş de brad de munte,
Stă o Regină meditând.
Albastre raze pe-a sa frunte
Apar lucind din când în când

Prin codri deşi, prin stânci cărunte,
Pe râuri mari, pe munţi sburând,
Gândirea ei îşi face punte
Şi trece, norii luminând.

Unde se duce-acea gândire?
Nu pot s'o spun, dar în uimire,
De-a ei lumină inundat,

Văd cum mansarda se desface
Şi prin minune se preface
Intr'al minunilor palat.

1) Intre esenţele ce compun untul de mir, intră şi parfumul de coji de mere domneşti.
(Nota V. Alecsandri).

IARNA VINE

Vine dela munte iarna la câmpie,
Scuturând din poale-i zile de urgie.
Vie!
Lângă foc eu fac
Visuri după plac
Şi cu al meu oaspe, dulcea primăvară,
Râdem de furtuna care urlă afară.

Ies în calea iernii, ca la o mireasă,
Crivăţul fioric, corbii, pâclă deasă.
Iasă!
Eu cu gândul plec
Şi ferice trec
Prin poiene 'n floare, prin păduri umbroase,
Unde mii de glasuri cântă-armonioase.

Bate la fereastră iarna degerată.
Fruntea ei de ţurţuri este încărcată.
Bată!
Eu îi zic: drum bun!
Şi în sobă pun
Trei bucăţi de frasin, care ard cu pară,
Povestind de lumea veche, legendară.

Sboară pe 'ntuneric umbre 'ngrozitoare,
Cârd de lupi în goană, stol întins de cioare,
Sboare!
Eu la foc privesc
Şi mă 'veselesc,
Căci din depărtare văd sosind în ţară.
Pasări pribegite, oaspeţi blânzi de vară.

Ninge! vânt de moarte suflă să atingă,
Flacăra vieţii şi din sbor s'o stingă.
Ningă!
Eu văd răsărind,
Eu văd înflorind
Iarba pe câmpie, rozele la soare
Şi sperarea 'n *inimi june, simţitoare.*

Joacă hora tristă lupii din răstoace,
Vulpile codane, urșii cu cojoace.
Joace!
Eu văd prin scântei,
Văd cu ochii mei
Goale salamandre prinse 'n horă vie.
Ce la glas de greieri saltă 'n veselie,

Sună întreg văzduhul de răcniri nebune!
Iarna cheamă iadul ca s'o încunune.
Sune!
Lampa eu mi-o sting,
Gândurile-mi sting,
Și pe-o pernă moale cad în adormire
Ca să sbor în lumea cea de nălucire.

Mircești, 1882.

RONSARD LA TULUZA

DEDICAT DOMNULUI A. ROQUE-FERRIER

Ronsard, al regilor poet
Și al poeților jun rege,
Din al Parnasului boschet
Vroia noi lauri a culege,

El pleca deci la Tuluza
Și 'n fântâna din Valcluza
Iși scălda în treacăt muza.

Tuluza 'ntreagă e'n serbare,
Magistri gravi și dame multe,
In Capitul cu nerăbdare,
S'au adunat ca să-l asculte.

Ronsard mândru 'naintează
Lira el își acordează
Ș'un cânt straniu întonează.

El spune 'n limba cea divină,
Cum pe când Franța era'n valuri,
Străbunu-i, Banul Mărăcină
Născut pe-a Dunării verzi maluri,

Veni pe-un zmeu călare
S'ajute 'n lupta mare
L'a Francilor salvare.

Cu toți uimiți îl ascultară,
Apoi, cu glasuri triumfale,
Invingător îl proclamară
In vechile Jocuri Florale.

Iar în loc de eglantină
Lui magistrii grav închină
O Minervă argentină.

El o privește 'n admirare,
Șoptind; „O! Zee cumințită,
„Isbânda mea ar fi mai mare
„De-ai fi tu dulcea Afrodită."

Magistrii grav zâmbiră,
Și damele roșiră
Și lung la el priviră...

Din Capitul iar spre Valcluza
Plecă Ronsard pe o zi caldă,
Insă în loc dea-şi scălda Muza,
El pe Minerva-acum o scaldă.

De-atunci zeea răsfăţată,
In Provenţa des s'arată
Cu raze vii încoronată.

Montpellier, 1882.

INSCRIPŢIE

DESTINATĂ CASTELULUI DELA SINAIA CERUTA DE M. S. REGELE.

Eu, Carol şi al meu popor
Clădit-am într'un gând şi-un dor
In timp de lupte-al său regat —
In timp de pace-al meu palat!

Sinaia, 1883.

VERSURI SCRISE ÎN CABINETUL REGELUI

LA SINAIA IN ZIUA PLECĂRII MELE

Sire,

Castel-Peleş, minune feerică, privită
Cu drag şi cu mirare de falnicii Carpaţi,
Menire are 'naltă, în sânu-i tăinuită
Ca ploaia roditoare în nori întunecaţi.

Gândiri mărețe sboară prin casele-Ţi Regale!
Le simte al meu suflet, le vede ca prin vis,
Precum sub chip de stele mărunte, ideale,
Zăresc în noapte sorii cerescului abis.

Să te ajute Domnul să scrii pe-a Ţării carte
Lungi pagini glorioase ca'n timpii legendari,
Din cuib de munte, Sire, sbor vulturii departe,
Din cuibul Tău în lume sbura-vor fapte mari!

Castel-Peleş, 1883.

— ALTA REDACŢIUNE —

PE ALBUMUL REGELUI

Al Tău Castel, minune feerică, privită
Cu drag şi cu mirare de falnicii Carpaţi,
Menire are 'naltă, de mine 'ntrezărită,
Prin timpii ce vin grabnic cu roade încărcaţi.

Să te ajute cerul să scrii pe-a Ţării carte
Lungi pagini glorioase, tezauri seculari.
Din cuib de munte, Sire, sbor vulturii departe.
Din cuibul Tău în lume să sboare fapte mari!

Castel-Peleş. 1883, Oct.

IZVORUL

(HORA DIN MIRCEŞTI)

In izvor ai pus piciorul,
Scump odor şi mult iubit,
Şi ca pieptul meu izvorul
De fiori a tresărit.

In izvor ţi-ai spălat faţa,
Şi izvorul fericit
A păstrat de-atunci dulceaţa,
Chipului tău răcorit.

La izvorul cu şoptire
Azi pe-amează te-ai culcat,
Şi izvoru'n neclintire
Până'n seară mult a stat,

In izvorul care trece,
Zâmbitoare te-ai privit,
Şi de-atunci în fundu-i rece,
Un bujor a răsărit.

Tu copilă, eşti bujorul,
Floarea dragostei tu eşti,
Şi-al meu suflet e izvorul
Unde chipu-ţi oglindeşti.

Mirceşti, 1882.

CIREŞILE

HORĂ

Ici pe culme şi'n livadă,
Vezi, cireşile s'au copt.
Grauri negri stau la pradă,
Pe-orice creangă câte opt.

Sai pârleazul, vină, vină,
Puiculiţă cu ochi vii,
Să te duci cu poala plină
De goldane vişinii.

In copaci eu pentru tine
Ca un graur m'oiu urca,
Şi cireşele sub mine
Drept în sân ţi-oi arunca.

Iar de sus, privind la ele,
După ce m'oi înturna
Doi cercei de cireşele
La urechi ţi-oi anina.

— Iacă vin, dragă bădiţă,
Dar în schimb ce ţi-oi da eu?
— Porţi cireşe pe guriţă,
Altă plată nici că vreu!

Mirceşti. 1882.

VERSURI SCRISE PE UN PERGAMENT PENTRU ISCHIA

Septembrie, 1883.

Frumoasa moartă zace pe-o stâncă 'n lina mare,
Şi pletele-i pe valuri plutesc în legănare
Sub raze aurite care-i mângâie faţa.
Avea mult foc în suflet: el i-a răpit vieaţa!
Dar focul este-a lumii putere creatoare,
Prin el frumoasa moartă va re'nvia la soare.

O D Ă

LA STATUEA LUI ŞTEFAN CEL MARE

Tu eşti, Tu Ştefan! tu străbune!
De patru secoli adormit;
De patru secoli, o! minune,
In veci de noi nedespărţit!
Tu eşti, pe zmeul tău călare,
Cum te-am visat, cum te-am dorit,
Ah! iată-te, lumea tresare!
Erou, Domn, oaspe înzeit!

Când ni se duce gândul la timpurile-acele,
De trai fără odihnă ţesut cu zile rele,
In care plugul morţii trăgea pe-al ţării sin,
Lungi brazde roditoare de mult amar şi chin,

In patru orizonuri cuprinşi cu nori de sânge,
Zărim cerescu-ţi paloş, ce duşmanii înfrânge,
Şi te vedem pe tine, învingător viteaz,
De pază, treaz la soare şi'n noapte încă treaz!

Mulţi secoli lâncezit-am sub a pieirii ceaţă,
Dar te-am avut pe tine, fecund izvor de vieaţă,
Simbol al bărbăţiei în neamul tău ascuns
Ş'a fost destul!... în ceruri un soare-i de ajuns!
Zadarnic sboară norii şi fulgerii detună
Pe fruntea maestoasă a munţilor Carpaţi;
In zarea limpezită după-oricare furtună,
Ca tine printre secoli, ei par mai înălţaţi.

O! de-ţi era statura cât inima de mare,
Ai fi întins o umbră din munţi şi până 'n mare,
Tu, ce-ai putut cu braţul în veci neobosit,
Să aperi Occidentul de cruntul Răsărit,
Tu, ce prin curcubeul de fapte colosale,
Legat-ai revărsatul cu-apusul vieţii tale,
Tu, aclamat în Roma cu glas triumfător;
„Mare-al Creştinităţii, Erou nemuritor!"

O! Ştefane, Românul creşte,
Văzându-te azi lângă el,
Azi ţara mândră te primeşte,
Purtând coroană de oţel.
Tu, ce viteaz ai apărat-o
Priveşte-o!... demnă-i s'o priveşti.
Independentă ai lăsat-o,
Independentă o găseşti!

1883

ÎNCUNUNAREA STEAGULUI

MAIESTAŢII SALE REGINEI

30 August 1886

Biserica e plină de capete plecate,
Mulţimea 'ngenunchiată ascultă lăcrimând,
Pomelnicul cel jalnic de nume neuitate
A celor morţi în floare, stindardul apărând;

Stau față la serbare un Rege și-o Regină.
Ș'un steag ce se înalță, umbrind altarul sfânt.
El are multe zdrențe, dar lui toți se închina.
Căci e o moaște sacră, al Patriei veșmânt.

O! sdrențe glorioase, victoria în lupte
Vă dete mușcătoare și aprigi sărutări!
O! haină-a României, atatea poale rupte
Cuprind întreg poemul al ei neatârnări.

O! Steag, fii veșnic falnic cu Regele 'mpreună,
Tu Steaua României isbânditor o porți.
Fii vesel, azi Regina îți pune o cunună
De roze pentru vii, de lauri pentru morți.

HORA DELA SINAIA

30 August 1886

Sus în deal de mânăstire,
Saltă hora 'n învârtire
Sub ochirea cea de foc
Soarelui oprit în loc.

Saltă hora cu-avânt mare,
Căci e ziua de serbare,
Unei fapte vitejești
De-ale oastei românești.

Munții vechi, străbuni ai țării,
Verzi ca 'n timpul primăverii
Se 'nsenină de privesc,
Danțul cel milităresc,

Și toți brazii de pe coaste,
Inșirați în rând de oaste,
Parcă 'ntind voios din munți,
Crengi de dafini peste frunți.

Iată Regele 'n mulțime,
Dând avânt la tinerime.
Și Regina cu ștergar
Și cu fotă din Rucar.

El prin horă 'și duce pașii
Și glumește cu ostașii,
Ea cu blânde desmierdări
La copii dă sărutări.

Precum fruntea și cununa:
Cu poporul Ei fac una.
Prin popor trecând senini,
De se miră cei străini.

Iar pe culme mai departe,
La serbare luând parte,
Stă drapelu 'nvingător,
In văzduh fâlfâitor.

Saltă sprinten danțatorii,
Grivețenii, vânătorii,
Cu puicuțe românești,
Flori din straturi boierești.

Și e scumpă la privire,
Cea frățească întrunire,
De mâni albe ca un crin
De mâni aspre ca un spin.

Cele mici desmierdătoare
Și acele arse 'n soare
Cu sfială se ating,
Dar ușor cu drag se string.

Căci de sună 'n țară larma,
Cele mari apucă arma,
Cele mici aduc cu dor
Balsamul vindecător.

Hora iute se 'nvârtește,
Gloată multă-o îmbulzește.
Ochi și inimi se aprind,
Toți de fală se cuprind.

Că drept spor de veselie,
Din Balcani un vânt adie,
Ce șoptește triumfal,
De al Griviței năval.

Insuși morții iată-i față!
Ei zâmbesc la cei din vieață,
Ce's jurați la rândul lor
A muri triumfător.

Hura! Peleșul din vale
Cântă hora 'n a lui cale,
Toți s'aruncă viu în joc,
Cum s'aruncă viu în foc.

Căci așa-i Românul frate,
Dă nevoia după spate.
Bun de braț, bun de picior.
Luptător și danțator.

PE ALBUMUL D-REI ESMERALDA CRETZEANU

A nins cu argint
Și cu mărgărint,
Din a iernii salbă.
Și prin reci fiori,
Lunca până'n zori
Devenit-a albă.

Pe ulm, pe stejar,
Crengile apar,
Lungi buciumi de gheață.
Iar în loc de frunzi
Sloiuri mici rotunzi,
Strălucesc prin ceață.

Totul pare mort,
Sub funebrul cort,
Unde gerul zace,
Insă, prin îngheț,
Sprintenul stigleț
Sboară și nu tace.

Când totul e mut,
Ce dor l-a făcut
Să cânte, să sboare?
El a 'ntrezărit,
Pe cuibul iubit,
O rază de soare.

Astfel când zăresc,
Chipu-ţi fecioresc,
Copiliţă jună,
Inima-mi pe loc
Simte dulce foc,
Şi vesel răsună.

Ca şi lunca, eu
Port pe capul meu,
Iarna grea povară,
Insă când te văd
Zâmbind, eu mă cred,
Chiar în primăvară.

Fiică de poet!
In al tău boschet
Tu cânţi câteodată
Şi cu drag te-alinţi,
De-amici, de părinţi,
Fiind adorată.

Ca să fim voioşi,
In timpii geroşi,
Dorul meu urează,
Ţie-un trandafir,
Mie-un suvenir,
Pasării o rază.

PE ALBUMUL D-REI X.

Natura de minuni e plină,
Dar, când în cer nu e lumină,
Ea 'n umbră zace nevăzută.
Inima-mi veşnic simţitoare,
Lipsită de-al juniei soare,
In sânul meu zace pierdută.
Ah! dac'ai vrea să ai tu parte
Dar ce zic?... timpul ne desparte:
Tu vii, când eu sunt spre plecare.
A zorilor vie lucire
Nu poate s'aibă întâlnire,
Cu-amurgul palid ce dispare.

FAPTUL ZILEI

PE ALBUMUL D-REI FR. GR.

Faptul zilei, fur de stele,
Le adună şi cu ele
Face-un soare luminos,
Fala cerului voios.

Soarta mea de mi-aş alege,
N'aş fi soare, n'aş fi rege,
Dar m'aş face fur de stele
Ca să te adun cu ele.

SFINŢIREA CURŢII-DE-ARGEŞ

O D A

I

Românu 'n timpuri de răsboaie
Pentru-al său ţărm din moşi-strămoşi
Vărsa tot sângele-i şiroaie
De se umbrea sub nouri roşi.
El închina mândra sa frunte
Numai la cer, vroind pe loc,
Să stee nalt pe cât un munte
Intr'a lui ţară şi 'ntre foc.

II

Apoi în timpuri de cădere,
Cât era cerul ne'ndurat,
El sta pe gânduri în durere,
De mari risipuri rezemat.
Şi asculta plin de uimire,
Glasul lor tainic şoptitor,
Ce-i pomenea de-a lui mărire
Şi în trecut şi 'n viitor.

III

Românu 'n timp de răsuflare
Cu al său paloş vitejesc,
Clădea mult tainice altare,
Sub scutul Domnului ceresc,
Ca să privească lumi şi soare,
Cum neamul său ş'a lui clădiri,
In veci rămân nepieritoare,
Printr'ale lumii sguduiri...

IV

Cum de măsura mult măreaţă
A numelui ce-a moştenit,
El sta cu soarta-i faţă 'n faţă,
Ea crâncenă, el neclintit!
Iar când sufla vânt de pieire,
Cum el în cale-i falnic sta,
Şi pentru-a ţării mântuire,
Vântul oprea şi-l înfrunta.

V

Curte-de-Argeș! ca și tine
Aproape-a fost el de mormânt,
In ochii Liftelor străine,
Păreați voi șterși de pe pământ;
Dar cât un stâlp e în picioare,
Nu cade templul dărâmat,
Și niciun neam viteaz nu moare,
Cât el mai are-un fiu bărbat.

VI

Un singur om de vieață tare
Poartă 'n sân mii de oameni tari,
Precum o ghindă 'n coajă-i are
Un verde codru de stejari.
Iar prin iubirea de moșie
Și prin credința 'n Dumnezeu,
Un om plătește cât o mie,
Stăpân pe viitorul său.

VII

Așa tu, Curte legendară,
Așa tu, drag Român popor,
In cursa soartei mult amară,
V'ați dat un sacru ajutor,
Și iată-vă azi iar cu falä,
Strălucitori prin har ceresc,
El sub o mantie regală,
Tu sub veșmântul îngeresc.

VIII

El vine, o! sfântă mânăstire,
Cu brațe pline de cununi,
După trei secoli să te-admire
Ca pe-o minune 'ntre minuni.
O! monument, soarta ți-e mare
Sub neaoș Domn ai fost clădit,
Și'n mândra-ți nouă re'nălțare
Azi sub un Rege ești sfințit!

IX

Privește 'n jur, privește 'n zare
Umbrele mari a celor morți,
Care-ți trimit o închinare
De pe-ale veșniciei porți.
Mărimea ta este deplină;
Geniu a fost meșterul tău,
Ești demn de-o nație creștină,
Ești demn locaș de Dumnezeu!

INSCRIPȚIE PE UȘA CURȚII-DE-ARGEȘ

Eu duc pe cel ce plânge la rai de mângâiere:
Pe orb către lumina cerească-l aduc eu,
Voi ce intrați aice, goniți orice durere,
Și orice desperare lăsați pe pragul meu.

LEGENDA
SFINȚIRII BISERICII DELA CURTEA-DE-ARGEȘ

INCHINATĂ MAIESTĂTILOR LOR REGELUI CAROL I
ȘI REGINEI ELISAVETA

12 Octombrie 1886

Din Moldova cea nurlie,
Din voioasa Oltenie,
Din întreaga Românie

De prin munți, de pe câmpii,
Din colnice, podgorii,
De pe văi cu ape vii,

Din orașe, de prin sate,
Dela schituri depărtate
Și mânăstiri ne'nchinate.

Au plecat în cete, cete,
Nalți flăcăi cu negre plete,
Roiu bălai de mândre fete

Și femei cu prunci la țâță,
In catrință, în bondiță,
In cămașă cu altiță.

Toate sprintene, ochioase,
Strânse 'n fote fluturoase
Și de mijloc mlădioase;

Unele din plai călare,
Altele din văi pe care,
Purtând flori, purtând ștergare.

Vin prin șesuri, prin păduri
Sfinți Episcopi în trăsuri,
Iar pe jos, pe bătături,

Preoţi, maice în şaiag,
Slabi călugări cu toiag,
Zile 'ntregi păşind cu drag.

Şi din fundul celor munţi,
Trec prin apă, fără punţi,
Albi mocani pe cai mărunţi,

Vin pe drumuri juni ostaşi,
Dorobanţi şi călăraşi,
Ageri, neaoşi vulturaşi.

Toţi în şiruri lungi, grămadă,
Şi în haine de paradă,
Ochilor întinzând nadă.

Gloata 'ntreagă se adună,
Câmpu 'n lung şi 'n lat răsună
Sgomotos, de voie bună,

Căci ea merge-atrasă 'n zare,
De-o lumină ce apare,
Pe sub ceruri mare, mare,

Cum mergeau neobosit
Cei trei crai din Răsărit,
Spre luceafărul slăvit,

Ca să 'ncbine fruntea lor
Unui fraged pruncuşor,
Lumilor mântuitor!

II

Dar ce este acea-lumină?
O biserică creştină
Ridicată din ruină!

Domnul Neagoe-a clădit-o,
Timpul crunt a risipit-o,
Carol Rege-a reclădit-o,

Ş'acea lume în pornire
Pasă vesel s'o admire
In cereasca-i strălucire.

Iată-o lângă ea sosită,
Imprejuru-i grămădită;
De podoaba sa uimită.

Căci, în câmp din nou lucrata,
Pare-o sculă nestimată
Pe pământ din cer picată.

Cu măestrele-i cioplele
Cu-a ei turle învârtele,
Care-atrag ochii la ele,

Şi cu sfânta armonie,
Ce din sânu-i lin adie,
Sub nălţimea albăstrie...

Lumea stă ascultătoare,
Bolta e răsunătoare,
De cântări pătrunzătoare,

Ce'n văzduh se împreună,
Cu svon lung de tun, ce tună,
Şi de clopot, care sună.

Dar tăcere!.. deodată,
In mulţimea 'nfiorată,
Răsuflarea stă curmată.

Inimile bat mai tare,
Bătrâni, tineri, fiecare
Mai pătruns, mai viu tresare...

Ce să fie?... pe-orice munte,
Ţipă vulturi, şoimi de frunte,
Sboară umbre mari, cărunte,

Orice frunză re'nverzeşte.
Orice râu apele-şi creşte.
Orice pom din nou rodeşte!

Insuşi soarele 'n splendoare,
Sol trimis la sărbătoare,
E mai nou, mai splendid soare..

Taina este săvârşită!
Ascultaţi!... lavra sfinţita
Zice lumii pironită:

„Voi ce'n vieață vă luptați,
„Voi ce raiul căutați,
„Sânu-mi e deschis, intrați!

„Eu sunt mama mângâierii!
„Eu sunt balsamul durerii!
„Eu sunt cumpăna puterii!"

III

Preoțimea toată-afară,
In veșminte, în tiară,
Se înșiră-acum pe scară.

Jos, în curte oameni mii,
Și neveste și copii
Se îndeasă'n straturi vii,

Ca să vadă în lumină
Sus, drept ușa cea divină,
Pe-al lor Rege și Regină:

Iată-i!... El în capul scării
Stă purtând odorul țării,
Paloșul neatârnării!

Ea, pe fruntea Sa Domnească,
Purtând nu stema regească,
Ci marama țărănească!

Și pe boiu frumos, cu fală,
Fota cea națională,
Ca o mantie regală!

„Ian priviți!... strigă mulțimea,
„Cum a înfrățit mărimea
„Ș'al Ei tron cu țărănimea.

„Ea-i de noi!... A noastră este!
„Parcă-i Zâna din Poveste!"
Zic copile și neveste.

Și cu toate mii și sute,
In dorința lor pierdute,
Ar vrea mâna-i s'o sărute.

Dar un semn Regele face...
Și pe loc poporu 'n pace,
Nemișcat se'nclină, tace,

Regele cu glasul tare
Ii grăește de altare
Și de-a legii respectare.

In cuvinte cumpănite,
Din tot sufletu-i pornite,
Cu măreț avânt rostite,

El îi spune 'n grai de Rege:
„Că Moșie Domn și Lege,
„Trebui strâns ca să se lege.

„Că credința 'n Dumnezeu
„Pune sfântul scut al său
„Între bine și 'ntre rău!"

Iar pe când glasu-i tot crește,
Bolta sfântă-l însoțește,
C'un răsunet ce uimește.

Și-ai zidirii porumbei
Freamăt fac din clopoței,
Ca un sbor de îngerei.

Ura 'n ceruri se ridică!...
Ceru'n două se despică,
Ploi de raze din el pică.

Și, ferice, tot poporul,
După cum îl duce dorul,
Vede 'n fața-i viitorul!

IV

O! moment de re'nviere!
Amintirea-i nu va piere
Cât va sta crucea 'n putere!

Căci avut-a martori mari,
Vechii ctitori legendari,
Munții codri de stejari,

Și bătrânul Argeș, care
Duce-va astă serbare,
Dintr'o zare 'n altă zare!...

Fost-am încă și eu față,
Și pe turla cea măreață
Am zărit cinci umbre 'n vieață,

Una blând a cuvântat:
„Neagoe, al meu bărbat,
„Fie Domnul lăudat!

„Sfânta noastră Mânăstire,
„Și a noastră pomenire
„Scoase sunt dela pieire!"

Alta zice cu oftare:
„O! Manole, meșter mare,
„Azi e ziua de scăpare!

„După veacuri de urgie,
„Am ieșit din temelie,
„Eu sărmana ta soție,

„Și 'ncetat-am de-a mai plânge,
„De-a mai zice: crunt mă frânge
„Zidul tău, care mă strânge!

„Azi, în locu-mi, spre 'ntărire
„Pentru falnica-ți zidire,
„O regină cu iubire

„Pe altar prinos depune,
„Cartea sa de rugăciune,
„Ce-o s'aducă zile bune.

„Toată scrisă, zugrăvită,
„Și de mâna Ei slăvită,
„Cu minuni împodobită.

„Aibă trai ca gândul Său!...
„Eu cu pruncușorul meu
„Sbor în cer la Dumnezeu

Astfel umbrele șopteau,
La popor cu drag priveau,
Ochii lor se 'nveseleau,

Apoi tainic cu sbor lin,
Dispărut-au în senin,
Ca un vis, ca un suspin.

Iar în urmă-le, în soare,
A rămas strălucitoare,
Larva 'n veci neperitoare

ȚARA

Din umbra deasă-a norului,
Intins pe țări străine,
Cu aripile dorului
Voios reviu la tine,

O! cuib al fericirilor!
O! țară luminoasă!
Comoară-a nălucirilor,
Grădina mea frumoasă!

Ș'avântul tinereților,
Ce 'n sânu-mi se trezește,
Prin lumile poeților,
Sburând mă rătăcește.

Prin farmecul vântului,
Tot ce sub ochi răsare,
In poalele pământului
Mai drăgălaș îmi pare.

Intinderea câmpiilor,
In zări mai lin se pierde,
Mai dulce-i rodul viilor,
Verdeața e mai verde,

Mai nalte sunt nălțimile,
Mai cald e mândrul soare,
Mai limpezi limpezimile,
De râuri și isvoare,

Iar fetele cu florile,
Mai viu râd între ele.
Şi spun privighetorile,
Mai tainic viers la stele.

Aicea-i ţara basmelor,
Ce 'ngână-a noastră minte,
Prin farmecul fantasmelor
Din timpi de mai 'nainte.

Aice-i vestea Doamnelor
Din lumea legendară
Ş'a prelungirii toamnelor,
Sub cer de primăvară,

Aici ţara plăcerilor
Ş'a doinelor de jale,
Ce 'n liniştirea serilor,
Te ţin uimit în cale.

Aici cu lăcrămioarele
Bujori se prind în horă,
Aice însuşi soarele
Are 'ntre flori o soră.

Şi 'n stâncile Carpaţilor
Cresc pasări năzdrăvane,
Şi 'n sufletul bărbaţilor
Mândriile romane.

O! gură dulce-a raiului,
Tu dai prin o zâmbire
Şi fericire traiului,
Şi morţii fericire.

Luceferii eterului
Râvnind privesc la tine,
Şi toţi îngerii cerului
Te-au îndrăgit ca mine.

Mirceşti, Septembrie 1886,

DOMNULUI ŞI DOAMNEI JACQUES LAHOVARY

23 IUNIE 1887

Căsătoria este poemul fericirii
Compus de două inimi cu drag împreunate,
Ce 'n sânul armoniei şi 'n farmecul iubirii,
Undesc comoara dulce de cânturi inspirate.

Din ele fiecare aduce partea-i dreaptă,
De splendide imagini, de strofe armonioase:
Iubitul, cumpănirea, puterea înţeleaptă!
Iubita, încântarea simţirilor duioase,

Voi, favoriţi ai soartei, ce 'n astă zi cu soare,
Incepeţi a compune poemul căsniciei,
V'a înzestrat natura cu toate-a ei odoare,
Ca să intraţi ferice în templul armoniei:

Deci mână 'n mână veseli, cu inimi alipite,
Păşiţi cântând pe calea ce vouă se deschide
Veţi fi urmaţi de-a noastre urări nedespărţite
Sub cerul lin, albastru şi care vă surâde.

Paris

PODUL [1])

SCRIS PENTRU MARGARETA CÂND VA FI MARE

Pe podul unui vas feeric,
Cu forma de castel bogat,
Ce străluceşte 'n întuneric,
Fantastic, vesel, luminat,
Şi care poartă drept catarguri,
Trei tunuri nalte, ce plutesc,
Sub vastele albastre larguri
Ale Oceanului ceresc,

Mă primblu 'n ora dimineţii
La soarele desmierdător,
Ca 'n timpul dulce al tinereţii,
Ca 'n timpul meu de călător,
Şi, fermecat de-o nălucire,
Imi pare că dalbul palat
Se mişcă 'n lină lenevire.
Prin lumile ce le-am visat.

Mă duce la frumoase maluri.
Umbrite de verzi palmieri
Şi'ncinse cu-aurite valuri,
Sub aburiri de primăveri.
Mă duce 'n India brahmină,
In raiul dela Taiti,
In care veşnica lumină
Indeamnă veşnic de-a iubi.

El mai cu seamă se'ndreptează,
Unindu-se cu gândul meu,
Spre-o ţară mândră şi vitează
Şi mare cât numele său,
Spre-o Românie viitoare.
Pe-al cărei cer nemărginit
Să nu apuie scumpul soare...
Dar în ce vis m'am adâncit?...

O! Margaretă cu drag nume,
Cu mine vino sus pe pod,
Ca să culegem de prin lume,
Al veseliei dulce rod.
Cântând vom trece împreună,
Pe lângă plaiuri îngereşti,
Şi eu sub razele de lună,
Ţi-oi spune splendide poveşti.

Ne vom opri la cea minune
Din marea dela Ceylan,
Vom trece apoi în repegiune
Strâmtura dela Magelan,
Şi te-oi conduce zâmbitoare
La radiosul paradis,
Prin care 'n noaptea visătoare
Se rătăceşte al tău vis:

La insula ce se încinge
De-un brâu de flori apărător,
De care veşnic nu s'atinge
Nicio durere în al ei sbor;
La ţărmul unde's păsărele,
Soli drăgălaşi de fericiri,
Ce poartă 'n pliscul lor inele,
Inele pentru logodiri.

Castelul Peleş, Noembrie 1887

1) Un mare balcon din Castelul Peles. (Nota V. A).

DOUĂ ROMANȚE

I

De-aş fi 'n a tinereţii floare,
Când toate zilele sunt bune,
Pe când din inima cu soare,
In veci lumina nu apune,
Multe aş avea în taină-a-ţi spune
Ca să devii tu gânditoare.

De-ar fi ce-am fost pe lume-odată,
Privind în faţă-mi viitorul
Când mă 'ndrăgeam de orice fată,
Ce-mi părea soră cu amorul,
Aş deştepta în tine dorul
Cu-a mea cântare înfocată.

Dar nu's în floarea tinereţii
Şi nu 'ndrăznesc nimic a-ţi zice.
Mergi dar, copilă 'n calea vieţii.
Intâmpinând zâmbiri amice.
Eu te-oiu privi tăcut, ferice,
Răpit de farmecul frumseţii.

Şi însă 'n piept am o comoară
De tinereţi şi de simţire,
O! timp voios deodinioară
Te-ai dus lăsându-mă 'n jelire.
Adio visuri de iubire,
Rămâne dorul, timpul sboară!

II

Natura de minuni e plină,
Dar când în cer nu e lumină,
In umbră zace nevăzută,
Inima mea cu-a ei comoare
Lipsită de-al juniei soare,
In sânul meu zace pierdută.

Ah! dacă-ai vrea să ai tu parte...
Dar ce zic? timpul ne desparte,
Tu eşti în zori, eu în plecare,
A zorilor vie lucire
Nu poate s'aibă întâlnire
Cu-amurgul palid ce dispare...

ZILELE BABEI

Cât a fost iarna de lungă,
A ţinut soarele strâns,
Sub al ei cojoc încins.
Crivăţul să nu-l ajungă,
Nici să fie 'n faţă nins.

Iară sora ei mezină,
Dochia, l-a îndrăgit
Şi la rându-i a vrăjit,
Ca s'atragă-a lui lumină,
Lângă sânul ei sbârcit.

Şi sub cortul ei de gheaţă,
Unde tremură mereu,
Ţine-acum odorul său,
Dulcele izvor de vieaţă,
Zâmbetul lui Dumnezeu.

Il sărută, îl desmiardă,
Ziua, noaptea, ne'ncetat,
Ca pe-un mire descântat,
Şi se teme să nu-l piardă
Dela ochiu-i degerat.

Bietul soare 'n fermecare
Pierde lustru-i aurit,
Sub răsuflul ei cumplit.
El pe lume nu mai are,
Nici Apus, nici Răsărit.

Iar în lipsa lui, pământul
Zace 'n triste amorţiri,
Bântuit de vijeliri;
Căci ferească Domnul sfântul,
De-ale Babelor iubiri.

La răsuflul lor deodată
Tot ce-i verde, înflorit,
Cade, moare vestejit,
Turba lor e ne'mpăcată,
Dorul lor neîmblânzit.

Ele ştiu să 'ncurce firul
Feţi-Frumoşilor, pe plac,
Ştiu să schimbe pentru leac
Chiar în brustur trandafirul
Şi stigleţu 'n liliac.

Iată, mări, însă iată
Că 'ntr'o zi spre Răsărit
Mândrul soare a zărit
O frumoasă, vie fată,
Pe un plai reînverzit,

Era dulcea Primăvară,
Rumeioară ca un frag,
Scump odor şi lumii drag,
Care-acum ieşise-afară,
Din lăuntrul unui fag.

Brânduşică zâmbitoare
Şi cu mersul legănat,
Pe sub ceru 'nseninat,
Ea părea aşteptătoare
De un mire mult visat.

Căci pe inima-i fecioară
Purta 'n sânu-i mii de flori,
Şi-adăsta 'n fierbinţi fiori,
Să închine-a ei comoară
Impăratului din zori.

Cum o vede se aprinde
Soarele re'ntinerit,
Sboară 'n cerul părăsit
Şi cu razele-i cuprinde,
Tânărul odor iubit.

Pe loc omul re'nviează,
Apa curge şopotind,
Cuibul râde ciripind,
Lumea se desmormântează
Şi renaşte înflorind.

Iară Baba prin răstoace
Ca o ciumă alergând,
Văietându-se plângând,
Scutură-ale ei cojoace,
Când cu ploaie, când ningând.

In bordei, în casă, 'n şatră,
Ea pătrunde şuerând,
Inimile 'nfiorând;
Spulberă cenuşa 'n vatră,
Apoi iese 'n câmp urlând.

Ea furtunile stârneşte,
Intinzând pe câmpul gol,
Al troenilor nămol;
Prin văzduh o cârâeşte
De corbi negri negrul stol.

Ea din fugă se anină,
De sărmanii călători,
Ingheţaţi rătăcitori!
Smulge tufe din tulpină
Şi le-asvârle până 'n nori.

Ea pe vite le chirceşte
Şi grăuntele de an
Incolţit îl seacă 'n lan,
Şi cocorii rătăceşte
Pe cerescul ocean.

Nouă nopţi şi nouă zile,
Din suspin ea naşte vânt
Şi blestemuri din cuvânt,
Vrând pe orişice copile
Să le-ascundă sub pământ...

Lumea tremură şi zice:
„Babă, strechie de dor,
„Duce-te-ai într'un picior,
„Val-vârtej, de pe aice,
„Până 'n iadul arzător.

„Duce-te-ai în cale oarbă,
„Alungată de-un cocoş,
„Până 'n fund la mărul roş,
„Şi pământul să te soarbă,
„Fără giulgiu, fără coş".

Baba cată 'n sus la soare,
Ea îl vede zâmbitor
Lângă scumpul lui odor;
Ţipă, cade şi 'n loc moare
Pân' la anul viitor.

Veselie! re'nviere!
Mugurii se desvelesc,
Gândăceii se ivesc,
Roiurile-adună miere,
Inimile se pândesc.

FLUERUL

In poiana verde am găsit un fluer
Şi i-am zis în treacăt: O! fluer pierdut.
Ai avut odată mult măestru şuer
Care uimea lumea, şi-acum eşti tăcut.

Astfel şi poetul, viu în tinereţe.
Gingaş, cu iubire dulce a cântat,
Dar i-a plecat fruntea trista bătrâneţe
Şi i s'a stins glasul, şi-a rămas uitat.

Fluerul răspunse: Frate, frăţioare,
A sosit amurgul, jalea ne-a cuprins.
Dar a noastră soartă e mulţumitoare:
Am cântat o doină şi e de ajuns.

Castelul Peleş, 1868.

CREANGA DE STEJAR

DEDICATĂ D-LUI BERLUC PERUZIS

Creangă mică şi uscată,
De pe valul Dunărean!
Eşti menită-a fi 'necată,
In al mărilor noian?
Tu pluteşti, dar tot spre vale
Te împinge cruntul val...
Cine te-a opri din cale
Şi te-a scoate iar la mal?

Spune-mi care-i al tău nume?
Unde mergi de unde vii?
Eşti tu moartă 'n astă lume?
Mai faci parte dintre vii?
Spune-mi: Crivăţul iernatic
Smulsu-te-a cu braţul lui
De pe-un pom uscat, sălbatic,
Să te-arunce valului?

Vulturul cel gol pe frunte,
Cel cu ochi fulgerători.
Dusu-te-a în vârf de munte
Să-şi dureze cuib sub nori?
Fulgerul trăsnit-a oare,
Cuibul lângă cer durat
Şi 'n a Dunării vulvoare
Din văzduh te-a aruncat?

Vai! sărmană creangă mică,
Eu la tine când privesc
Inima mi se despică
Şi te plâng şi te jelesc,
Tristă e a ta menire!
Cel balaur Dunărean
Te conduce la pieire
In al mărilor noian!

— Să n'ai grijă de-a mea soartă!
Eu sunt mică, dar nu pier.
Dunărea pe sân mă poartă,
Dar plutesc cătând la cer.
Mulţi au vrut a mă culege
Şi-a mă arde!... In zadar.
Sunt odraslă eu de Rege,
Căci sunt viţă de stejar.

In curând voi prinde vieaţă,
Pe-acest mal voi răsări,
Şi cu-a mea umbră măreaţă,
Lumea 'ntreagă voi umbri.
Voi privi peste-orizonuri
Cu-al meu văz împărătesc,
Căci din lemnul meu fac tronuri
Şi am nume românesc.

DOMNIŞOAREI LILA WHITE

TRIMIS LA CONSTANTINOPOL

Nor de-argint, ce treci sub cer,
Peste-a munţilor 'nălţime
Şi dispar cu-al tău mister
In a zării albăstrime,

Sborul tău îl îndreptează
Spre poeticul Bosfor,
Unde Lila blând visează
Visul cel fermecător.

Du-i parfumul de iubire
Ce-i trimit a ei surori,
Ca o dulce amintire
De-ale ţării mândre flori.

Şi-apoi iar te 'naripează,
Ca s'aduci în ochii mei,
Dela soare-o dulce rază
Şi zâmbirea dulce-a ei.

CICLONUL

Lunca mie drăgălaşă de-a mea inimă cântată,
Ieri frumoasă şi 'nflorită, astăzi zace inundată,

Căci Siretul, mire barbar, de iubirea lui aprins,
In a sale braţe crunte a răpit-o şi cuprins.

Dragă luncă! Iarba-ţi verde şi a florilor comoară
Dispărut-a sub potopul ce din treacăt le omoară,

Apele mereu se suie, toate pasările 'n sbor
Ţipă jalnic, îngrozite pentru cuiburile lor.

Dar o şi mai cruntă spaimă, dar o cumpănă mai mare
Le aşteaptă, vai de ele! după crunta inundare.

Un ciclon din zarea neagră, plin de fulgeri trăsnitori,
Vine vâjâe şi urlă, aducând troieni de nori,

Peste luncă se abate, darmă, sfarmă 'ntr'o clipeală
'Nalţi stejari trecuţi prin secoli, cu-a lor frunte triumfală,

Şi răstoarnă urieşii pe-a lor dese seminţii,
Ieri vioaie 'n a lor umbră, azi ucise 'n vijelii.

Trist tablou de pustiire! Sub a cerului urgie
Biata luncă geme, luptă în grozavă agonie

Şi aduce 'n triste gânduri pe tot omul simţitor,
Când priveşte cum giganţii se răstoarnă de uşor!...

Din ei unul, mai deoparte, fulgerat de-a drept în frunte,
Are-o creangă ruptă, verde, ce pe apă face punte.

Ea se clatină în aer, legănând un cuib duios,
Unde patru păsărele cântă lin, armonios,

Pe sub el, îngrozitoare, valurile clocotesc,
Printre crengi se sue şerpii, tunetele sus trăsnesc.

Insă cuibul n'are grijă, căci un cuib e o cetate.
Are-un înger ce-l păzeşte de stihiile turbate.

Şi prin aspra vâjâire a cumplitelor vântoase,
Către ceruri se înalţă glasuri dulci, melodioase.

Mirceşti.

O SCĂFÂRLIE URIAŞĂ

Nălţimea efemeră la care ai ajuns
Te face a te crede cu mir pe frunte uns,
Şi 'nţepenindu-ţi gâtul, umflându-te în pene
Şi ridicând spre tâmple perechea de sprâncene,
Priveşti la omenire cu ochi fără scântei
Ca la un cârd nemernic de proşti şi de pigmei,
Tu zici cu îngâmfare: Puterile divine
Creat-au lumea 'ntreagă în şapte zile pline,
Dar au avut nevoie de mii şi mii de ani
Să umple scăfârlia-mi cu creieri năsdrăvani.
Un ocean de planuri imens reformatoare
Se sbate 'n sgomot mare sub fruntea-mi gânditoare,
Ş'adeseori frăţeşte eu zic lui Dumnezeu:
Când îi re'ncepe lumea, s'o dregi pe planul meu.
Şi astfel, numai astfel se va vedea cât bine,
Poţi face omenirii, unindu-te cu mine...
Zic, însă nu m'ascultă, şi totul merge rău
O singură speranţă rămâne lumii: Eu!...

PLUGUL BLESTEMAT

Vecină cu moşia bogată şi domnească
Se întinde o câmpie mănoasă răzeşească,
Pe care o pândeşte avanul Domnitor
Cu poftă nesăţioasă, cu ochiu-adunător.
El vrea ca să-şi cârpească hlamida aurită,
Cu sdreanţa sărăcimii de veacuri moştenită.
Dar nu vrea răzeşimea să-i vândă-al său ogor,
Căci e legat prin sânge pământul de popor.
„Nu vrea ?... Răcneşte Vodă... Prostimea înteţită
„Ridică azi din ţărnă fiinţa-i umilită
„Şi îndrăzneşte-a-şi pune voinţa 'n faţa mea ?
„Să afle dar ce-i vrerea, atunci când Domnul vrea!“ [1]

A doua zi o ceată de mulţi neferi călare,
Inconjurând pe Vodă, păşesc peste hotare,
Şi ca să tragă o brazdă aduc un mare plug,
Unealtă de răpire, cu şase boi în jug...
Câmpia năvălită luceşte verde 'n soare,
Dar un fior pătrunde în orice fir şi floare,
Şi via ciocârlie cântarea şi-a curmat,
Şi zarea se 'nveleşte cu'n nor întunecat.
Din capătul câmpiei începe plugul rece
Să tragă brazda neagră pe locul unde trece,
Şi pajiştea atinsă greu geme ne'ncetat,
De-a fi 'njumătăţită prin fierul blestemat,
Văzduhul se răsună de strigăte şi ură,
Şi plugul lasă 'n urmă-i, în verdea bătătură,
O rană lungă, largă, din care amărît,
Se 'nalţă 'n cer blestemul pământului răpit.

Şi tot înaintează plugarii... când deodată,
O falnică Română în cale se arată,
Frumoasă, tristă, 'naltă, pe frunte cu stejar
Şi c'un pruncuţ la sânu-i, păşind măreţ şi rar.
Ea vine şi în faţă cu boii se opreşte.
Din ochi aruncă fulgeri, apoi aşa grăeşte :
„Vrei să ne prăzi tu, Vodă, avutul strămoşesc ?
„A! dacă nu ai teamă de trăsnetul ceresc,
„Na! zi să treacă plugul pe-al meu copil din faşă,
„Ca să-ţi rămâie în lume pomină ucigaşă“.

1) Vodă Mihail Sturdza.

Ea zice și depune odoru-i lângă boi.
Minune !... Cei din frunte, plăvanii amândoi,
Cu ochi plini de blândețe pe dânsul capul pleacă.
Il miroase ; el râde, și ei nu vor să treacă.

In lături ! strigă Vodă, și glasu-i răgușit
Se pare de păcatu-i în piept înădușit ;
Iar falnica Româncă pe sânu-i alb crucește
A sale brațe albe, obrazu-și desvelește
Ș'adaogă 'n glas tare : „Mai bine mort de mic,
„Decât s'ajungă 'n lume prin tine un calic.
„Dă ! trage brazda, fiară, și 'ngroapă la olaltă,
„Alăturea cu pruncul, mândria ta înaltă !"

Năprasnic atunci Vodă c'un biciu cumplit de foc
Lovește 'n boi să-i mâie, dar boii stau pe loc
Ș'acopere copilul cu-o caldă înfășare,
Prin aburii ce iese din deasa lor suflare,
Și ciocârlia 'ncepe cântările-a-și urma
Și mama în uimire 'ncepe-a lăcrima.

„Muiere ! strigă Vodă turbat, schimbat în fiară,
„Pieri deci și tu pe brazdă, și țincul fraged piară !"
Nebun el se repede, dar n'a făcut doi pași
Și iată că tufarii se mișcă a vrăjmași,
Și iată că s'aude un glas de răzbunare,
Și iată că se vede o gloată 'n fuga mare,
Venind cum vine zmeul pe aripă de vânt,
Cu-o falcă sus în ceruri și alta pe pământ.
Răzeșii sunt, răzeșii !... Fugiți, pieriți cu toți,
Păcatul vă ajunge, neferi și Domn, voi hoți !
Răzeșii în urgie s'apropie de voi
Ca să vă puie 'n juguri să dați plugul 'napoi.
. . . .
Dispar în clipă hoții, și zarea se deschide,
Și gloata strigă : „Oarba !"... și copilașul râde.

LEGENDA CRINULUI

O rază răzlețită de soarele apus
Se 'ntârziase 'n cale-i fără-a privi pe sus
Și nu știa sărmana, cum, unde să apuce,
Să scape de-ale nopții fățarnice năluce.

In fuga-i spăimântată, de arbori se lovea,
Lucirea-i scânteindă o clipă se ivea.
Pe câmpuri, văi şi dealuri, pe ape curgătoare
Şi se pierdea în umbră clipind tremurătoare.

Se 'ntârziase!... fapta-i era de neiertat,
Căci soarele plecase pe frunte-i nourat;
Dar cum să nu 'ntârzie când ea fu ocupată,
Din zori să încălzească un mic mormânt de fată?

Mormântul era umed ş'un glas de îngerel,
Slab, plângător, mult jalnic ieşea gemând din el,
Zicând: „O! mamă, mamă, e frig, pieptul mă doare,
„Nu mă lăsa!..." Şi raza uitase mândrul soare.

Acum ea rătăcise în sboru-i sfiincios.
Pe-un câmp întins sălbatic, pustiu şi nisipos,
In care singurică, o frunză veştezită
Venea de vânt adusă în zarea înnegrită.

Lumina, radioasă ca visul de noroc,
S'apropie de frunză oprită-acum pe loc.
Şi repede ca gândul în gândul ei pătrunde,
Se face ghem de aur, de noapte se ascunde.

Deodată, la căldura din oaspele-i ceresc,
Prin frunză trec fierbinte fiori ce-o înverzesc.
Ea prinde grai şi suflet, şi razei blânde zice:
„Tu fulg de soare, noaptea cum te găseşti aice?

„Ah! îi răspunde raza, rămas-am pe pământ,
„Lipită până 'n seară de-un mic duios mormânt.
„In care-o copiliţă, sub piatră năduşită,
„Suspină trist şi cheamă pe maica ei cernită".

— „O ştiu!... eu făceam parte din pătura de flori
„Depusă pe-a ei raclă de scumpele-i surori,
„Sub lacrimile mamei uscatu-m'am în clipă
„Şi m'a adus aice un vânt pe-a lui aripă.

„Vai! iată-ne-amândouă pierdute în pustiu,
„Ca drăgălaşul înger ce zace în sicriu,
„Dar s'aşteptăm aice voiosul fapt al zilei,
„Fiind însufleţite de sufletul copilei".

Şoptind în întuneric plăpânde-au adormit,
O rouă, mană sfântă, din ceruri le-a stropit,
Şi 'n loc de-o frunză neagră şi de o rază albă
A doua zi crescut-a un crin cu fruntea dalbă.

Aşa se nasc pe lume minunile de flori,
In ele reînvie copiii zâmbitori;
Dar nime nu pricepe mai bine-a lor mistere
Ca inima de mamă, dorită şi stinghere!...

IMN CĂTRE SOARE

O! Soare, Creatorul, când de pe tronul său,
Ţi-a zis să fii, vrând lumii să dea supremul bine,
Atunci El cu mândrie s'a oglindit în tine
Şi chipu-i sfânt rămas-a în veci pe discul tău.

Atunci o liniştire profundă s'a lăţit,
Pe neagra frământare ce clocotea în haos,
Şi lumile gustat-au întâiul lor repaos,
Şi cea întâi zâmbire sub ceruri s'a ivit.

Atunci o armonie, sublimă la auz
Ieşi din a ta harpă cu strunele de rază,
Şi 'n noapte-i Universul fu vesel ca să vază
Pe calea veşniciei eternu-i călăuz.

O! soare fără umbră, o! splendide izvor
De vieaţă, de rodire, de cânt şi de credinţă,
Prin tine se afirmă înalta Provedinţă,
Din tine-a plecat sborul cerescului amor.

Tu geniului falnic dai aripi şi cununi,
Tu omului ce moare insufli dor de zile,
Tu dai un dulce farmec la flori şi la copile,
Ce sunt a tale fiice, minune 'ntre minuni.

A tale zori sunt dalbe, măreţ al tău apus,
Păşind cu maiestate în calea-ţi ideală,
Formezi o luminoasă arcadă triumfală,
Prin care omenirea zăreşte Domnul sus.

Din toţi nenorociţii, cel mai nenorocit
E orbul ce nu vede sublima ta splendoare.
Din toţi cel mai cu parte şi cel mai fericit
E vulturul, ce poate să te aţinte-o! soare.

Eu, mic atom, în lume, pierdut, neînsemnat,
Te port în al meu suflet, ca 'ntreaga ta mărire,
Căci veşnic el se 'nalţă spre tine 'n strălucire,
Ca razele-ţi la cuibul de unde a plecat.

In tine cred o! soare, de tine-mi este dor,
Prin tine cunoscut-am văpăile iubirii;
Cu tine-am fost tovarăş pe calea fericirii;
In tine-am sorbit vieaţa, în tine vreau să mor!

SOARELE
(FRAGMENT)

O! soare! veselie, vieaţă, 'ntinerire!
A lumilor podoabă, a cerului zâmbire!
Deschizător maestru de glasuri cântătoare
Deschizător feeric de aripi sburătoare
Alungător de visuri, de griji, de gânduri rele,
Absorbitor de umbre, culegător de stele,
Ochiu splendid, care'n tine oglinzi întreaga lume,
Ador a ta lumină, mă 'nchin la al tău nume,
Şi simt că făr' de tine tot omul în orbire
Lipsit ar fi de zile, lipsit de fericire!
. . . .

PE UN ALBUM

Pâcla deasă 'mbrobodeşte munţii nalţi, plini de verdeaţă,
Ş'a lor frunte reapare albă 'n fapt de dimineaţă.
Astfel crâncena durere, pe-un cap tânăr când s'apasă,
Intr'o clipă strivitoare cu păr alb în urmă-l lasă.

O cruzime-a pătimirii!... mâna ta distrugătoare
Pare-a stinge focu 'n inimi, ş'al vieţii falnic soare;
Dar acel ce are parte de avântul poeziei
Poartă 'n veci arzând în suflet viul soare al juniei.

Fie capul nins de vreme, gândul fierbe, odrăsleşte
Ca brânduşa năduşită sub zăpada ce-o 'nveleşte.
Vie-o rază de iubire, vie-un vânt de primăvară,
Ca prin farmec geniu, floare, din morminte ies afara.

El cu foc mai dulce cântă, reintrat în vieaţă nouă,
Ea mai vesel străluceşte în lumină şi sub rouă;
Căci durerea ca şi iarna au meniri re'nvietoare:
Iarna scoate flori, durerea cântece pătrunzătoare.

FLORILE DELA SINAIA

Pe costişul înverzit,
Mii de flori au răsărit,
Şi se 'nalţă pe picioare,
Ca să vadă ziua 'n soare,
Prin fereastra din Castel,
Unde sboară-un fluturel,
Pe regina lor iubită
Şi deabia întrezărită.
Vreau să afle cele flori
Ce urzeşte ea din zori ?
Ce lucrează, cum lucrează
Pân' ce noaptea se'nstelează ?...
Statul lor însă-i prea mic,
Şi nu văd ele nimic
Triste-atunci ca vai de ele,
De-a fi scule mărunţele,
Roagă fluturul uşor
Să 'mplinească dorul lor.
El de geam se şi lipeşte,
Şi privind aşa grăeşte :

„Surioare, v'adunaţi
„Şi cu drag mă ascultaţi.
„Dalba noastră de Regină,
„Cărei Peleşul se 'nchină,
„Cântă, scrie, sau citeşte,
„Sau maestru zugrăveşte,
„Intr'un cuib de adăpost,
„Cum nu este nici a fost,
„Unde artele frumoase
„Prin obiecte preţioase
„Incadrează minunat
„Capul Ei încoronat.
„Imprejuru-i stau grupate
„Copiliţe alintate,
„Râzătoare, cu-ochii vii,
„Ce se 'ntrec în veselii,
„Una versuri recitează,
„Alta 'n catifea brodează,
„Alta joacă din clavir
„Alta-ţi pune-un trandafir.
„Şi Regina câteodată,
„De-a lor freamăt încântată,
„Se trezeşte ca din vis
„Şi cu dânsele 'ntr'un râs,
„Lasă mintea-i gânditoare,
„Pe pământ să se coboare.
„Dar tăceţi, nici nu şoptiţi,
„Nici chiar frunzele clintiţi.
„Căci Regina 'ncet se lasă,
„Pe o pernă de mătasă,
„Ca să guste-un somn uşor,
„Păstrând chipu-i zâmbitor.
„Ochii ei se 'nchid în clipă,
„Cum îşi strânge-a lui aripă
„Fluturaşul lui senin,
„Când se pune pe un crin.
„Somnul ei e drăgălaş
„Ca de fraged copilaş
„Legănat sub o maramă
„Pe sân alb duios de mamă,
„Şi 'mprejur de capulsău

„Fac un splendid curcubeu
„Mii de visuri îngerești,
„Care vin din lumi cerești".
Floricele uimite
Stau tăcute, liniștite,
Și cu toate într'un gând
Zic în cor și zic pe rând:
„Fie-i ziua, ca și fața,
„Ca și vara cu verdeața!
„Fie-i somnul dulce lin.
„Ca și sufletu-i divin!

IARNA LA SINAIA

Prin a negurilor sită de cu noapte iarna cerne,
Și pe dealuri și pe câmpuri un giulgiu alb și trist așterne.

Unde-a fost verdeață dragă, unde-a fost vieață cu flori,
Zace moartea înghețată, trece vifor de fiori.

Insuși soarele, iubitul, de mâhnire se pătrunde,
Și, ca să n'o vadă, fuge și departe se ascunde.

Vai! ce-o să devie lumea, sub acest cumplit troian
Ce lungește ziua în veacuri de urît și de alean?

In zadar jelește omul încântările naturii,
Sbor de pasări, curs de ape, mângâierile căldurii,

Iarna, baba pismătară de-ale lumii veselii,
Vrea să stingă de sub ceruri și lumini și armonii.

Insă mintea-i e tâmpită de a grijilor povară,
A uitat; din fericire, că frumoasa primăvară

S'a retras cu tot avutul mândrei sale tinereți
Pe obraze de copile și în suflet de poeți.

Străluciți cu-al vostru farmec, voi ființi încântătoare,
Și prin ochii voștri veseli cerneți razele de soare,

Acordați a voastre lire, fii ai cerului senin,
Și schimbați în ciuda iernii fulgii albi în flori de crin.

Imprejur de-această masă, unde seara se adună,
Uitând lumea, noi să râdem, să cântăm cu voie bună,

Fără-a mai privi fereastra, după care tremurând
Iarna stă și ne pândește ca o fiară, cu rău gând.

Ea de nunta sa cu gerul cojoc alb și-a pus pe spate,
Dar, de hâdă ce-i, o latră câinii speriați din sate,

S'o alunge umilită peste nouă țări și mări,
Mult departe de Castelul ce răsună de cântări.

Iar de va cerca la anul pe la noi să vie iară,
S'o primim ca și acuma cu a râsului fanfară.

BALADA PELEȘULUI

I

Plânge Prahova de vale
Și se vaietă mereu,
Tot ducând în a sa cale,
Dorul Peleșului său.
Tulburată se repede,
Vrând de stânci a se isbi,
Căci cu dânsa nu-l mai vede
Râvnitor de-a se iubi.

De când apa curgătoare
Și cu soarele ceresc
Au menire 'nvietoare,
Pentru sânul pământesc,
Dându-i vieață și rodire.
Veselie și noroc,
Ea, prin dulce răcorire,
El, prin razele-i de foc.

Peleșul cu stemă 'n frunte
Și 'n vesminte de cristal
Venea zilnic de la munte,
Peste maluri dând năval,
Și toți brazii, în mirare
De-a-l vedea clocotitor,
Fremătau cu întrebare:
Unde-l duce viul dor?

El sbura cum gândul sboară
Prin sălbatice păduri,
Locuite-odinioară,
De urși mari, de mari vulturi,
Și mergea ca să se culce,
Plin de vieață, fericit,
Pe al Prahovei sân dulce,
Ca 'ntr'un leagăn mult iubit.

Ș'amândoi în desfătare
Se duceau întrulocați
Până 'n jos, dela hotare,
Mult departe de Carpați.
Veseli rătăcind prin lume,
Sub cer veșnic zâmbitor.
El, uitând chiar al său nume,
Ea, chiar locu-i de isvor.

Bune vremi erau pe-atunce,
Când ursitului din stânci,
Nu-i păsa ca să s'arunce,
Peste râpele adânci.
Il mâna dorul, ce este
Dulce-al inimii avânt,
Care trece ca 'n poveste
Peste mări și sub pământ.

II

Intr'o zi... aşa se spune,
Călătorul tinerel
Zări 'n drumu-i o minune
O minune de Castel,
Ce 'ntr'o clipă răsărise
Din pământul scorburos
Ş'a lui porţi cu drag deschise
Unui Rege glorios.

E văzu trecând drept soare
Pe sub codrii bătrâneşti
O regină cântătoare
De balade româneşti,
Şi frumoase mărgărite
Pe sălbatice potici,
Şi pe drumuri nisipite
Urme de picioare mici.

Ş'auzi ce nu s'aude
In desimile din munţi.
Nu urlări de fiare crude,
Nu căderi de brazi cărunţi.
Ci divina melodie
De dulci glasuri argintii,
Şi de organ ce re'nvie
Jalea morţilor copii.

Fermecat, Peleşul şede
Pe o stâncă, 'n loc oprit.
Vede şi nu-i vine-a crede.
Simte ce n'a mai simţit,
Ca şi dânsul în uimire,
Munţii verzi cu creştet alb
Aţintesc a lor privire,
Pe Castelul acel dalb.

Splendida naltă clădire,
Ce străluce-acum sub cer
Cu maestra 'mpodobire
Unui mândru juvaer,
E menită să devie
In prezent şi 'n viitor
Cuib voios de ospeţie,
Cuib de glorii şi onor.

III

Iată Regele soseşte
Lângă Peleş gânditor
Şi-l întreabă de voieşte
Ca să-i fie de-ajutor,
Căci e june şi e tare
Cât optzeci de zmeişori
Şi cu braţul lui e 'n stare
Să 'nvârtească roţi de mori.

Peleşul l'aşa cuvinte
Se trezeşte ca din vis.
Zare nouă, 'n a sa minte,
Deodată s'a deschis.
Bucuros el la turbină
Se repede chiar din zori,
Ca să macine lumină,
Dela fulgerii din nori.

Şi de-atunci când noaptea vine
Lunecând printre arini,
Aste locuri le vezi pline
De fantastice lumini,
Văl feeric se întinde
Peste falnicul Castel,
Ce fereştile-şi aprinde
Ca de-un soare-ascuns în el.

Ziua, Peleşul lucrează
Cât un uriaş vânjos,
Iar când ziua înserează
Redevine Făt-Frumos,
Şi 'n Castel apoi apare,
Cu 'n pas vesel, triumfal.
Căci e Naşul său şi are
Loc la prânzul cel regal.

Intre flori şi 'ntre copile,
Intre ambii Suverani,
El s'arată mic de zile,
Deşi are mii de ani,
Şi Regina 'nveselită
Il desmiardă-adeseori
Pe-a lui coamă împletită
Cu brilianţi scânteietori,

Apoi, mândrul, după cină
La toţi lasă rămas bun,
Saltă sprinten, se închină
Şi, plecând ca un nebun,
El se duce să se culce,
Plin de vieaţă fericit,
Pe al Prahovei sân dulce
Ca 'ntr'un leagăn mult iubit.

Ea îl mustră cu blândeţe
Şi-i tot zice că-i păcat
De a pierde 'n tinereţe
Cursul său neatârnat.
El răspunde 'n veselie :
„Mândră fii de-al meu noroc,
„Zic luminii ca să fie,
„Şi lumină e pe loc!"

PE UN ALBUM

De vrei să scriu pe-acest album
Frumoase versuri ca şi tine,
Cerească floare,-al tău parfum
Imbete sufletul din mine.

De vrei, să cânt cu gingaş dor
Tot ce inspiră-a ta privire,
Deschide-mi ceru 'ncântător
Prin îngereasca ta zâmbire

De-ai vrea să-mi spui tu un cuvânt,
Pe care nu 'ndrăznesc a-l zice,
Eu m'aş trezi chiar din mormânt,
Ca să te cânt voios, ferice.

SCRISE PE MORMINTELE

DELA SEGENHAUS-MONREPOS-NEUWIED

Ca Pontiful, care duce pe cap darurile sfinte,
Muntele pe culme-i poartă aste paşnice morminte.
Rugă, doruri şi tămâie iau spre ceruri sborul lor
Şi s'apropie de ceruri lângă sufletele lor.

DESCÂNTEC

Răsai soare
Frăţioare,
Cu 44 raze arzătoare
40 ţine-ţi-le,
4 mie dă-mi-le,
Două 'n frunte
Mai mărunte,
Două mai scânteietoare
Peste ochi şi ţâţişoare.

Soare luminos,
Cât eşti de răzos,
Cât eşti de frumos,
Aşa să fiu şi eu frumoasă,
Răzoasă,
Luminoasă
In ochii mândrului meu,
Peţi-mi-l-ar Dumnezeu!

ADIO

LA PLECAREA MEA DIN CASTELUL PELEŞ

In ora de plecare pe-a 'nstrăinării cale,
Eu fac un trist adio şi vesele urări
Şi ţării, şi Reginei, şi Maiestăţii Tale,
Treime strâns cuprinsă în dragele-mi sperări.

Tu, prin înţelepciune şi dalba vitejie:
Regina, prin comoara-i de daruri sufleteşti,
Şi ţara, prin avântu-i de-o mare 'mpărăţie,
Vă completaţi cu fală sub ochi dumnezeeşti.

Noroc şi vieaţă lungă şi glorie deplină
Să vă reverse vouă puterea cea divină.
Ca să 'mpliniţi destinul ce este 'n ceruri scris.

Şi mie facă-mi parte ca să revin aice
Şi în Castelul Peleş, uimit, să cânt ferice
Minunea întrupării a scumpului meu vis.

Nu, Dunării nu-i pasă de-a vântului turbare.
Ea curge maiestoasă spre mândrul Răsărit.
Ca dânsa, omul neaoş şi cu menire mare,
Prin valurile lumii păşeşte liniştit.

Tu, Sire, 'n România făcând descălecare.
La fapte glorioase de cer predestinat,
Cu spada neînvinsă i-ai dat neatârnare,
Cum se cuvine Ţării ce-i demnă a fi Regat,

Şi însă-ţi mai rămâne, o! Sire, multe-a face!
Pas dar tot înainte, trecând măreţ, în pace,
Prin sgomotul nemernic de patimi mişeleşti.

Carpaţii nalţi, cu care trăeşti în înfrăţire,
Pe fruntea-ţi coronată ţintind a lor privire.
Spun astăzi cu glas tare in lume cine eşti.

Dar tronul ca şi râul aspiră ca să crească!
Eu, care din junie stătut-am neclintit
Cu inima lipită de ţara strămoşească
Şi toate-a ei avânturi profund le-am resimţit,

Ştiu ţara ce voeşte, ştiu ce doreşti tu, Sire,
Cunosc a tale visuri de Rege creator,
Şi gându-mi se uneşte semeţ cu-a lor mărire,
Ce umple zarea largă din vastul viitor.

Vrem într'o zi Carpații să 'ncingă 'n astă lume
O Românie 'ntreagă și demnă de-al ei nume,
Crescută și 'ntărită sub sceptru-ți legendar,

Vrem falșele hotare dintre Români să piară
Ș'acest castel feeric, clădit la colț de țară,
In centrul României să luce ca un far,

1888.

UNOR CRITICI

Voi, ce cătați defecte în scrierile mele
Și intonați fanfare când constatați în ele,
Greșeli, imagini slabe, cuvinte ce vă par,
Lipsite de-armonie, erori chiar de tipar, —
Voi care vă dați truda de-a șterge de pe lume
Tot lucrul de-o vieață întreagă și-al meu nume.
De ce atâta râvnă ș'atâtea opintiri
Ca să aflați în mine a voastre însușiri?
Poetul care cântă natura 'n înflorire,
Simțirea omenească, a Patriei mărire,
Chiar slab să-i fie glasul, e demn de-a fi hulit,
Când altul vine 'n urmă cu glas mai nimerit?
Și oare se cuvine, și oare-i cu dreptate,
De-a se schimba în crime a sale mici păcate?
O! critici buni de fașă, poeți în șapte luni,
Vulturul nu se mișcă de-un țipăt de lăstuni.

Oricare păsărică își are ciripirea,
Ce 'n treacăt pe astă lume încântă auzirea
Nălțând un imn la ceruri prin alte imnuri mii
Ș'adăogând o notă l'a lumii armonii.
Am scris eu multe versuri, și poate chiar prea multe,
Dar n'am cerut la mine cu drag să le asculte,
Nici mi-a trecut prin minte trufaș ca să pășesc
In fruntea tuturora ce 'ntr'una versuesc.
E unul care cântă mai dulce decât mine?
Cu-atât mai bine țării, și lui cu-atât mai bine!
Apuce înainte s'ajungă cât de sus,
La răsăritu-i falnic se 'nchină-al meu apus.
Iar voi, care asupră-mi săgeți tocite trageți,
Cântați, dacă se poate, fiți buni și nu mai rageți!

Mircești.

ADAUS

HORA ARDEALULUI [1])

Hai să dăm mână cu mână,
Cei cu inimă română,
Să 'nvârtim hora frăţiei
Pe pământul României!

A sosit ziua dreptăţii
Ziua sfântă-a libertăţii!
Tot creştinu 'nveseleşte,
România 'ntinereşte!

Ardelean, copil de munte,
Ian ridică-acum cea frunte
Şi te 'nsuflă de mândrie,
Că eşti fiu de Românie!

Ardeleni, lumea ne vede!
România 'n noi se 'ncrede
Căci de-acum, Românu'n lume
Va fi vrednic de-al său nume!

Ura! fraţi, în fericire!
Ura! fraţi, într'o unire,
Să 'nvârtim hora frăţiei
Pe pământul României.

Braşov, 1848.

15 MAI 1848 [2])

Fraţilor nădejde bună! fiţi cu toţi în veselie!
Cerul însuşi ocroteşte scumpa noastră Românie
Azi e ziua de 'nviere a Românului popor,
Care singur îşi urzeşte dulce mândru viitor.

Priviţi cerul cum se 'ntinde ca o mare 'nseninată
Priviţi soarele ce-aruncă o lumină înflăcărată;
Priviţi văile 'nflorite, codrii, munţii înverziţi!
Cerul, soarele, pământul, astăzi sunt împodobiţi;
Căci e ziua mult dorită, căci e ziua mult măreaţă,
Unde falnic se ridică România îndrăsneaţă!

---

1) Tipărită în „Foaia p. minte, inimă şi lit." Braşov 1848 p. 192.
2) Tot acolo, p. 145.

Fraţilor nădejde bună! azi sub cerul fără nori,
Libertatea, România se 'ntâlnesc pe câmpi de flori
Şi 'noesc în faţa lumii a lor veşnică 'nfrăţire,
După-o lungă, dureroasă şi fatală despărţire...

Fraţilor, nădejde bună! Viitorul ce urziţi
Va fi vrednic de trecutul al strămoşilor slăviţi!
Bărbăţia şi unirea între voi de-acum domnească,
Şi strigaţi în libertate: România să trăiască!...

SERENADA LUI SCHUBERT [1])

Ah, mă jur pe-a ta simţire,
Pe-al tău glas ceresc
Ţie 'n veci a mea simţire,
Ţie s'o jertfesc.
Vin ca dulcea mângâiere
Scumpul meu odor;
Că de-o tainică durere
Eu suspin şi mor!

Iată ceasul de 'ntâlnire,
Ceasul mult dorit,
Luna, martor de iubire,
Tainic s'a ivit.

Vin' o, dulce mângâiere,
Inger de amor,
Că de cruda mea durere,
Eu suspin şi mor.

— „Dulce-a vieţii fericire,
Gingaşul amor
Trece ca o nălucire,
Ca flutur uşor.
Tu ce ai simţire vie,
Suflet plin de dor,
Prinde vesel în junie,
Fluturul din sbor".

1844

PE ALBUMUL D-NEI E. A. [2])

Când vine dulcea noapte
Cu-a ei duioase plângeri
Cu tainicele-i şoapte
Ce par cântări de îngeri;
Când cerul plin de stele
Cu dragoste-i zâmbeşte,
Şi ochiu-ţi răcoreşte
Primblându-se pe ele;

Când inima ta plină,
De dulce poezie,
Se bate şi suspină,
O dulce armonie;
N'auzi un glas ce zice:
„Te plâng sărmană floare,
Că pe pământ, aice,
Trăeşti tu fără soare?...

1844

---

1) Manuscrisul No. 1497 (la Acad. Rom.)
2) Ms. 1497.

HORA LUI CUZA VODĂ [1])

Frunză verde de migdale,
Dela Milcov mai la vale,
Mai la vale și la deal,
Pe ist mal și pe cel mal,
S'a întins o horă mare...
Iată și Cuza călare
Care strigă 'n gura mare;
„Trageți hora cu 'nfocare,
Din Carpați și pân' la mare!"
Frunză verde pom rodit
Decând Cuza s'a domnit
Pânele s'au mai dospit
Ocele s'au mai mărit.
Cuza-Vodă să trăiască
Oștile să le mărească,
Pe ciocoi să-i umilească,
Țară mândră să-și croiască
Pe călugări să-i spăsească
Pe clăcași să-i desrobească,
Cu moșii să-i dăruiască.

PE ALBUMUL E... [2])

I

Pe-ale vieții unde să plutești ușoară,
  Scumpul meu odor,
Ca flutur de aur ce'n aer lin sboară,
Ca floarea purtată de-un tainic izvor.

Fața ta cerească lumea să încânte
  O îngerul meu!
Steaua să-ți zâmbească, pasărea să-ți cânte
Inima să-ți spuie cât te iubesc eu.

---

1) Ms. 819 p. 11.

2) Poezioarele acestea fac parte din ciclul poeziilor scrise la Blânzi în anul 1845 și dedicate, desigur, Elenei Negri. Alăturea de ele figurează și poezia intitulată *Elena*, pe care Alecsandri a adăugat-o la cea cunoscută sub „8 Mart", omițând însă următoarea strofă dela sfârșit:

„Așa ziceam atuncea, când mintea-mi îndrăzneață
Sburând făr' încetare ca umbră'n urma ta.
Visa putere, nume și fala cea măreață
Spre-a fi de tine vrednic, spre a te merita.
Ș'acum, o dulce înger al tinereții mele!
Izvor al fericirii în care vietuesc!
Aș vrea să pun pe frunte-ți un diadem de stele
Și să te strâng în brațe pe tronul îngeresc".

II

Va veni ziua cea mult dorită
Să pot, ferice de-al tău amor,
La sânu-ţi dulce, dulce iubită
C'un nume falnic, vesel să sbor.
Dar până-atuncea, blândă lumină,
Din ceruri unde te slăvesc eu
Tu te pogoară şi vină, vină,
De străluceşte pe sânul meu.

Blânzi, 1845

DIN BUCHETIERA DELA FLORENŢA [1]

„Ah te iubesc şi drag mi-e de-a o spune
Ş'oricât de mult în lume voiu trăi,
Tot vreau să-ţi spun, să-ţi spun dulce minune,
Că te iubesc şi veşnic te-oiu iubi !

Acel cuvânt, acea destăinuire,
Dulce parfum al sufletului meu,
Naşte voios la scumpa ta privire
Ca un odor plăcut lui Dumnezeu !

Dar, te iubesc şi-mi dau sufletul ţie,
Căci pe pământ şi'n raiul îngeresc
Nu poate fi mai sfântă armonie
Decât acest ferice *te iubesc*...

O ! de-ar suna acuma pentru mine,
Ceasul dorit al sborului ceresc,
Eu aş muri ferice lângă tine,
Căci aş muri zicându-ţi *te iubesc*...

1) V. Salba literară", p. 714.

IMNURI ŞCOLARE

I

COR ÎNAINTE DE RUGĂCIUNE [1])

DIRECTRIŢA

E timpul rugăciunii,
Copii, vă adunaţi,
E ora 'nchinăciunii
La cer vă închinaţi.

COPIII

E timpul rugăciunii
Copii, să ne-adunăm
E ora 'nchinăciunii
La cer să ne 'nchinăm.

DIRECTRIŢA

Cu frunţile plecate,
Cu sufletul curat,
Rugaţi cu pietate
Cerescul împărat.

COPIII

E timpul rugăciunii, etc, etc.

DIRECTRIŢA

Şi ziceţi: „Doamne Sfinte!
Orfan pe lume sânt
Ah! fii al meu părinte
In cer şi pe pământ".

COPIII

E timpul rugăciunii, etc.

II

IMN CĂTRE SF. MARIA

O! Maică prea curată,
Crin alb, dumnezeesc!
O! floare adorată
In raiul îngeresc!

Sfântă, sfântă Marie
O! maica lui Christos,
Arată-te şi mie,
Cu chipul tău frumos.

1) „Foaia soc. din Buc." 1865 p. 291. — In scrisoarea către redactorul „Foii", Alecsandri zice:

„...Ai auzit, negreşit, de Azilul Elena, în care sunt crescuţi copiii lepădaţi de părinţii lor. In acest locaş instituit şi protejat de Măria Sa, Doamna Românilor, s'a introdus muzica vocală şi în toate zilele copiii cântă în cor imnuri religioase, care produc o mare impresie în suflete inocente. Iţi trimet pentru „Foaia societăţei" acele imnuri ce, după îndemnul Măriei Sale, le-am compus pe măsura melodiilor adoptate în azilurile de copii din Franţa".

Ingerul meu, în taină,
Mi-a spus că tu, în rai,
Porţi o frumoasă haină
Ca soarele din Mai;
Că stelele 'mpreună
Ai cerului ochi vii
Pe cap te încunună
Cu raze argintii.

Luminată fecioară,
Iubită maica mea!
Din scumpa ta comoară
Trimite-mi mie-o stea!
Steaua să mă conducă
Tot spre norocul meu,
Şi tainic să mă ducă,
Lângă altarul tău.

Ibidem 1865, p. 294.

III.

IMN CĂTRE DUMNEZEU

O! Dumnezeu, al Totului părinte,
Innalt al lumii Creator!
Ascultă'n cer pioasa-mi rugăminte
Şi fii al meu blând protector.

Tu ce'nfrânezi a mărilor turbare
Ş'aprinzi în soare dulce foc,
Nu mă lăsa pe mine în uitare
Şi priveghează al meu noroc.

Sufletul meu în Tine se încrede
Că'n lumea întreagă singur eşti
Dumnezeu Sfânt! ochiul meu nu te vede
Dar Tu în toate străluceşti.

Ah! de-acum întinde a Ta mână,
Ca un părinte'ndurător
Pe ţara mea, pe naţia română
Pe'ntreg neamul omenesc.

IV.

IMN CĂTRE INGERUL PĂZITOR

O! dulce înger care sbori,
Şi priveghezi pe lângă mine!
Tu ce mă'ngâni ziua cu flori,
Şi noaptea cu cereşti lumine.

Tu ce'n taină îmi şopteşti,
Să fiu cuminte, cu blândeţe
Şi ca un frate bun păzeşti
A mele slabe tinereţe,

Ţie mă'nchin îngerul meu,
Mă'nchin cu suflet de iubire,
Căci eşti trimis de Dumnezeu
Să luminezi a mea simţire.

Tot acolo, p. 294.

PUNGULIȚA [1])

O! pungulița dalbă
Cu dragoste'mpletită
De-o mână mică, albă,
Și mie mult iubită!

Minune drăgălașă
Ce'ncânți a mea privire,
Tu care-ai fost părtașă
La dulcea sa gândire:

Pe cât ești de frumoasă,
Pe cât de strălucită,
Imi ești mult prețioasă,
Căci soarta ți-e menită,

Să fii izvor de bine,
Sărmanilor din lume,
Ca toți să se închine,
La dulcele ei nume:

Să fii o amintire,
O' amintire vie,
De ziua cu iubire
In care te-a dat mie!

CĂLĂTORUL [2])

După-atâta lungă cale,
Ce-am făcut în vieața mea,
Am ajuns acum în vale
Și-am dat de calea grea.

Merge-voiu tot înainte
Fără-a mă'ngriji de drum.
S'au aș face mai cuminte,
Să stau locului de-acum?

Tot ce mișcă, tot ce sboară
Mă îndeamnă-a rătăci,
Ca un râu ce se strecoară,
Fără a se mai opri.

Iar o floare de grădină
Imi șoptește'ncetișor,
Ca să prind eu rădăcină,
Lângă ea, lângă-un izvor!

Daleu! frate, frățioare,
Cum aș face, cum să fac,
A mea soartă călătoare,
Cu-al meu suflet s'o împac!

Căci pe-a cerului câmpie,
Dacă văd trecând un nor,
El mă trage, el mă'mbie
Și eu plâng, șoptind cu dor:

„O, nor tainic și ferice
Ia-mă pe aripa ta,
Să sburăm voioși de-aice,
Să sburăm fără-a 'nceta".

1) „Foaia soc. din Bucovina". III (1867) p. 296. Introdusă apoi în poezia „*Pungulița*".
2) Ibidem p. 297—8.

SUVENIR DELA PRALE [1]

Printre munţi călătorind,
Am văzut la Prale,
O stea dulce strălucind,
Strălucind în cale.

Ea 'şi oprise al ei sbor
Pe-un sălbatic munte
Ca un înger zâmbitor
Cu raze pe frunte.

Sus pe culme ea cânta
Cântece divine,
Şi oricine o asculta
Uimit sta în sine.

Iar' guriţa-i când tăcea
La a sa zâmbire,
Orice inimă făcea
Visuri de iubire.

Ah! ferice ţara mea
Ţara de 'ncântare,
Unde-aşa de mândră stea
Printre munţi răsare.

SUS LA STÂNCĂ [2]

(CÂNTEC POPULAR)

Sus la stâncă pică rouă,
La noi tună, la noi plouă,

Sus la stâncă-i mândru soare,
La noi noapte 'ngrozitoare.

De ce-i soare sus la stâncă
Şi la noi e noapte adâncă?

Frate dulce, frăţioare,
Pe cea culme lucitoare,

S'a oprit în floricele
Flutura inimii mele

Şi-acum ceru 'n veselie
I-a trimis o rază vie.

S'o sărute, s'o 'ncălzească
Cu mine să se iubească

(Cules la Dorna).

1) „Foaia Soc. din Bucov." anul II, pag. 483.
2) Ibidem I, p. 147.

CÂNTEC VECHI DE LUME [1])

Trec prin luncă, lunca'mi zice
Ce caţi tu singur pe-aice?
Vestea-mi spuse c'ai găsit
Surioară de iubit.

Unde-ţi este surioara
Să-i aprindem inimioara,
Cu miroase şi cântări
Şi cu-a umbrei desfătări?

Trec pe câmp, câmpia 'mi zice:
Ce caţi tu singur pe-aice,
Pentru scumpul tău odor,
Am întins verde covor.

Şi-am pus floare lângă floare,
S'o desmierde pe picioare
Şi-am pus rouă vie 'n flori,
Pentru negri-i ochişori.

Astfel lumea 'ntreagă-mi zice:
Ce caţi tu singur pe-aice?
Vieaţa trece!... nu jeleşti,
Singurel să tot trăeşti?

Două aripi sprintenele
Duc un vulturaş la stele;
Două inimi la un loc
Duc o vieaţă cu noroc.

CÂNTEC POPULAR [2])

Frunză verde de alună,
Trece voinicul pe lună,
Şi codrul voios răsună.

Trece hoţul şuerând,
Pe cărare coborând,
Şi din frunze împuşcând.

Măi voinice, voinicele,
Ia-ţi tăişul de prăsele
Şi cea durdă de oţele.

Căci se primblă jos în vale,
Trei dăsagi plini de parale,
Şi nu le stă nime 'n cale.

Frunzuliţă de brad, mică,
Iese hoţul din potică,
Fără grijă, fără frică.

Şi le zice: „Cale bună,
„Unde mergeţi împreună,
„Dragii mei, noaptea pe lună?"

Decât în curtea domnească
Sau în punga ciocoiască
Mai bine 'n cea voinicească."

Frunză verde, stejar mare,
Hoţul intră 'n lunca tare,
Cu desagii de-a spinare..."

---

1) Tot acolo, I, p. 147, intercalată apoi — cu oarecare schimbări — în poezia „Omul singuratic".

2) „Foaie şt. şi lit." p. 63, intercalată în „O primblare prin munţi" (proză). Vezi o prelucrare a aceleeaşi poezii în „Hoţul şi domniţa".

STROFE PIERDUTE [1])

I

PE UN MORMÂNT

Voi, ce-aţi ajuns la bătrâneţe,
Voi ce 'nfloriţi în tinereţe,
Care-aţi iubit, care iubiţi.
Staţi la mormânt şi vă gândiţi:
Am fost pe lume o dulce floare
Albă, frumoasă, încântătoare,
De toţi iubită, de toţi dorită
Şi după vieaţa-mi de toţi jelită,
In zadar moartea m'a secerat...
In ceruri vesel eu am sburat
Şi m'arat ziua prin floricele
Şi lucesc noaptea sus printre stele.

II

UN EPITAF

Lăsat-am lumea, vouă, în zi de primăvară,
Luându-mă pe urma acelor ce-am iubit
M'am înălţat la ceruri ca raza care sboară
De pe pământ în soare, de unde-a izvorît.

III

PE UN ALBUM NECUNOSCUT

Ori a cui să fie grădina de flori,
Pasărea voioasă cântă viu în zori;
Dar când ea la umbră, printre frunzi zăreşte
O fiinţă dulce, care îi zâmbeşte:
        Atunci ea, ferice,
        Cântă mai duios
        Şi cu dor îi zice:
„O! nu mai ascunde chipul tău frumos!
De voeşti un cântec plin de fericire,
In lumina zilei dă-mi tu o zâmbire!
De vrei să răsune cântece 'ngereşti
Las' să mă inspire ochii tăi cereşti".

---

1) „Foaia soc. din Bucovina", 1867, p. 296—298.

25 MAI 1856 [1])

(Versuri improvizate de Alecsandri, la Adunarea din via d-lui Petrache Mavrogheni dela 25 Mai 1856).

Sub acest măreț castan
Noi jurăm toți în frăție,
Ca de azi să nu mai fie
Nici Valah, nici Moldovan;

Ci să fim numai Români
Intr'un gând, într'o unire
Și să dăm mâni cu mâni,
Pentru-a Țării fericire.

ALEXANDRU MAKEDON [2])

Alexandru Makedon,
Mândru 'mpărătesc Cucon,
Sare pe-al său cal de munte
Care poartă-un corn în frunte.

El întreabă pe-al său cal:
„Frățioare Ducepal,
In ce lume, în ce parte
De soție să am parte?"

— Calul zice: „O să te 'nsori
Curând cu două surori,
Una, fala cea frumoasă,
Alta, moartea uricioasă".

Makedon în gândul său
Zice: „Om de soiul meu
E ca și cerescul soare
El apune, dar nu moare".

Apoi pleacă 'n lume, dus,
Și de mult ce crește 'n sus,
Nu-l încape nici pământul,
Nu-l încape nici mormântul.

MARȘUL OSTAȘILOR ROMÂNI [3])

CARE SE DUC IN BASARABIA

I

Drum bun! (bis) toba bate!
Drum bun! bravi Români,
Cu sacul (bis) pe spate,
Cu armele 'n mâni,
Fie zi cu soare
Sau cerul nouros,
Fie ploi, ninsoare,
Noi mergem voios!

II

Drum bun (bis) toba bate!
Drum bun! bravi Români
Cu sacul (bis) pe spate,
Cu armele 'n mâni.
Fie la paradă,
Fie la răsboi,
Toți în șir grămadă,
Veseli mergem noi.

---

1) Publ. de Alex. Papadopol-Calimach în „Conv. Lit.", 1882, p. 364. Vezi ms. 825, pag. 185.

2) „Album macedo-român" 1880, p .7. „Reîntocmit — zice poetul pre. cât s'a putut — din câteva fragmente de poezii poporale culese la anul 1845, de răposatul meu amic A. Russo în călătoriile sale pe malurile D mărei".

3) „Concordia", 1857, pp. 39—40. Muzica de St. Nosievici, V. „Foaia soc. din Bucovina", 1869 p. 215—218.

III

Drum bun! (bis) toba bate
Drum bun, bravi Români,
Cu sacul (bis) pe spate
Cu armele 'n mâni.
Steagul să lucească,
Pentru el trăim,
Ţara să trăiască,
Pentru ea murim.

IV

Drum bun! (bis) toba bate
Drum bun, bravi Români,
Cu sacul (bis) pe spate,
Cu armele 'n mâni.
Hai cu Domnul Sfântul,
Haideţi peste Prut,
Să păzim pământul,
Care l-am avut.

V

Drum bun! (bis) toba bate
Drum bun, bravi Români,
Cu sacul (bis) pe spate,
Cu armele 'n mâni.
Pentru Românie
Oricare oştean
De-acum vrea să fie
Valul lui Traian.

VI

Drum bun! (bis) toba bate
Drum bun, bravi Români,
Cu sacul (bis) pe spate
Cu armele 'n mâni.
Astfel e pe lume,
Românaşul meu,
Falnic de-al său nume,
Şi brav ca un zeu.

COROANA MOLDAVIEI [1])

— IMN NAŢIONAL —

I

Pe a ţării noastre zare
O lumină creşte 'ncet!
Tot Românul viu tresare
Ca din moarte înviet!
In genunchi toţi cu sfială,
Fii acestui bun pământ,
Căci lumina triumfală
Iese dintr'un vechi mormânt!

CORUL

In genunchi, toţi cu sfială,
. . . .
. . . .
. . . .

II

In acel lăcaş de pace,
In al morţii veşnic somn,
De trei veacuri cine zace
Ştefan, bravul nostru domn,
In genunchi toţi cu sfială,
Iată Ştefan cel slăvit,
Şi coroana-i triumfală
Ş'al său braţ nebiruit.

CORUL

In genunchi...
. . . .
. . . .
. . . .

1) „Concordia", 1857, p. 44, G. Bengescu posedă manuscrisul acestei poezii, (V. Convorbiri XXV p. 931).

III

O, coroană, ca și tine,
Noi în umbră-am fost pierduți!
Varsă 'n țară vii lumine,
Să fim lumii cunoscuți,
In picioare toți cu fală!
Saltă, saltă, țara mea,
Căci coroana-ți triumfală
Ea pe frunte-ți va ședea.

CORUL

In picioare...
. . . .
. . . .
. . . .

LA UN COCOSTÂRC

Tu care 'n fapt de dimineață,
Plutești cu sboru-ți larg și lin,
Intr'a pământului verdeață
Și-al cerurilor blând senin;

Pribeag din plaiuri depărtate,
Mult fericit îmi pari și ești,
Când fugi de-acestei lumi păcate
Și sbori spre zonele cerești!

Ah, mult aș vrea pe a ta urmă,
Să mă înalț la cer senin,
Lăsând a omenirii turmă,
Zăcând în patimi și 'n venin.

Pe-a tale aripi nălțătoare
S'anină gândul meu voios,
Se plimbă sufletu-mi în soare,
Când lutul meu rămâne jos.

Mircești, August 1888.

PRIN FRUNZELE DE VERDE SMALT

Prin frunzele de verde smalt
A crengilor de portocal,
Privesc pe-albastrul cer înalt
Trecând nori limpezi de opal.

Un vânt ușor s'a ridicat
Și frunzele 'n mișcarea lor
Se pare-un stol cutremurat
De păsărele verzi în sbor.

Iar mai departe-un lanț de plopi
Iși pleacă fruntea ne'ncetat
Umbrind un lan întreg de snopi
Un lan de aur secerat.

Și mai departe de câmpii
Pădurea 'n toată fala ei,
Răsună viu de armonii
Și 'n poale adună brebenei.

Convorbiri XXVI p 981

UNUI ANONIM

Tu care n'ai, precum dorești,
Prilejul ca să te târăști,
Ca un mișel lingău ce ești;

Tu care trist, invidios
Mă poreclești, din umbră, jos,
Vil curtezan nerușinos

Imi fac pomană ca să-ți zic:
„Mai bine curtezan amic
Decât dușman orb și mojic"...

Ms. 809 p. 4.

URAREA PELEȘULUI

CETITĂ DE POET LA SERBAREA DATĂ LA CASTELUL PELEȘ CU OCAZIA CELEI DE-A 18-a ANIVERSĂRI A CĂSĂTORIEI M.M. L.L. REGELE ȘI REGINA; 3 NOEMBRIE 1887

Dintre oaspeții de frunte
Cel mai drăgălaș, mai mic,
Eu copil vioi de munte
Salt pe masă și vă zic:

Tu Regină și Tu Rege,
Vă închin al meu prinos;
Tot ce dorul meu culege
De sub cer, mai prețios,

Aală, flori și fericire,
Fâmbetul lui Dumnezeu,
Z poporului iubire,
Trai lung după gândul meu.

Tu cu mâna-ți vitejească,
Tu, cu-o mână de minuni,
Pentru Țara Rămânească,
Impletit-ați mari cununi.

Amândoi sunteți de-o seamă,
Amândoi vă completați,
Tu părinte și Tu mamă
A vitejilor bărbați.

Bunurile îmbelșugate
Din Cer cadă pe-amândoi,
Noi cu suflete curate
Dorim astăzi pentu voi.

„Monitorul Oficial", 1887, No. 172.

DOAMNEI MARIA STURZA [1])

(NASCUTĂ GHICA)

Pe-o culme 'nvecinată
Cu-a mea luncă din Mirceşti
O zidire se arată
De pe timpuri bătrâneşti,
E castelul unde 'n pace
Castelana ne 'ncetat,
Cu-a sa mână mult dibace
Scrie pagini de-admirat...

Jună Doamnă, câteodată
Primblă ochii tăi încet
Pe cea luncă răsfăţată,
Ca 'nverzeşte pe Siret.
Un amic de-al tău părinte
Vieţueşte 'n acest loc
Şi-ţi urează 'n dulci cuvinte
Zile multe cu noroc.

Mirceşti, 1888.

MĂRGERILĂ ŞI STELIŢA [2])

BALADĂ POPULARĂ

Prin mijlocul târgului
In zarea amurgului,
Primblă-mi-se 'n sus şi 'n jos,
Mărgerilă cel frumos.
Bujoraşul fetelor,
Sufletul nevestelor,
Cu saiaoa pusă 'n brâu,
Cu negrul trăgând de frâu,
Şi pe uliţi cum trecea
El din gură-aşa grăia:
Câte fete-am întâlnit!
Eu cu toate m'am iubit
Câte fete am aflat,
Pe toate le-am sărutat
Numai una mi-a scăpat
Steliţa cu ochii verzi...
Mori de doru-i când o vezi!
Dar Steliţa că râdea
Şi din gură că zicea:
„Cine 'n lume s'o afla
Pe min' a mă săruta
Cinci mii de galbeni i-oi da!"
Mărgerilă asculta
Pe cal iute 'ncăleca...
Sufletu-i se 'ntuneca
Mărgerilă nebunia
Mă-sii că se jeluia
Maica-sa că-l sfătuia:
— „Mărgerilă, fătul meu,
Nu mai plânge-aşa mereu,
Că au foc lacrimile
Şi topesc luminile
Mărgerilă, dragul meu
Să faci cum ţi-oi zice eu:
Noaptea când a înopta
Când Steliţa s'a culca,

---

1) Ms. Acad. Rom. No. 809.
2) Calendar pe anul 1855 (Almanach p. Români) Iaşi, p. 59—61.

Te desbracă bărbătește
Și te'mbracă femeiește
Leapădă cea saiarliță
Și pune astă sucniță,
Și te du la cea Steliță,
Ca o blândă copiliță".
Mărgerilă-o asculta,
Cu sucnița se'mbrăca,
Ș'astfel că mi se schimba...
Chiar mă-sa că se 'nșăla.
El pe uliți purcedea
La Stelița se ducea
Și glasul și-l prefăcea
Și din gură 'ncet zicea:
„Rogu-te, mândră Steliță,
Să-mi dai drumul pe portiță,
Ca să scap în colibiță
Că-s o biată copiliță
Fără tată, fără mamă,
Sunt cu tine de-o seamă,
Fără frați, fără surori,
Suntem chiar ca două flori
Lasă-mă să viu la tine
Că m'alungă nu știu cine
Și tot vrea că mă sărute
Ori pe vrute, pe nevrute".
Portița se deschidea
Și Stelița că-i zicea:
„Vină iute, fă copilă,
„C'o fi mândrul Mărgerilă",
Stelița 'n casă-l ducea
Stelița mi-l mângâia
Ș'amândoi se desmerda,
Când de-odată, vai de ea!
Mărgerilă hohotea
Și din gură că-i zicea:
„Stelițica draga mea,
Este oare-adevărat
Că te-ai fi tu lăudat
Cinci mii de galbeni că-i da
Celui ce te-a săruta?
De-i așa, mândră copilă
Adă banii fără silă
Că sunt mândru Mărgerilă.
Stelițica-l auzea
Ochii 'n lacrimi îi sticlia
Și din guriță zicea;
— „Mărgelică, dragul meu,
Răsplătească-ți Dumnezeu
Că tu rău m'ai înșelat
Fii de-acum al meu bărbat,
Să trăim să ne iubim
C'amândoi ne potrivim
Și la ochi și la sprâncene
Ca doi porumbași la pene,
Tu n'ai tată, eu n'am mamă
Amândoi suntem de-o seamă
Tu n'ai frați, eu n'am surori...
Amândoi ca două *flori*..."
Mărgerilă-o cuprindea
In brațe că mi-o strângea
O strângea și mi-i zicea:
— „Pleacă gura s'o sărut,
S'o sărut, să nu te uit..."
— „Mergi, puiule, sănătos
Ca un trandafir frumos."
— „Rămâi, puică, sănătoasă,
Ca o garoafă frumoasă,
Pusă 'n păhărel pe masă"
— „Mergi, iubite Mărgerilă
Și de mine fă-ți tu milă"
— „Merg, mă duc și vin îndată
Vin aici cu mintea toată,
Cu ploconul mirilor
Și cu carul druștelor,

ADAUS BIBLIOGRAFIC

LISTA REVISTELOR ŞI A TIPĂRITURILOR

în care au fost publicate poeziile, pentru prima dată.

DOINE

Doină, în rev. *„Propăşirea“*, Iaşi, 27 August, 1844.
Baba Cloanţa, *„Propăşirea“*, Iaşi, 23 Ianuarie, 1844.
Sora şi hoţul, *„Propăşirea“*, Iaşi, 13 Februarie, 1844.
Craiu-Nou, în ziarul *„Albina românească“*, Iaşi, 16 Mai, 1843.
Maghiara, în ediţia întâia de poezii, Paris, 1853.
Altarul Mânăstirii Putna, în *„Calendarul pentru poporul român“*, Iaşi, 1845, unde poartă titlul de „Trei arcaşi sau Altarul Mânăstirii Putna“.
Andrii-Popa, în *„Propăşirea“*, Iaşi, 6 August, 1844.
Groza, în *„Calendarul pentru poporul român“*, Iaşi, 1844.
Ursiţii, în *„Calendarul pentru poporul român“*, Iaşi, 1845.
Strigoiul, în rev. *„Bucovina“*, pe anul 1848—1849, purtând titlul Crucea părăsită.
Ceasul rău, în ediţia Paris, 1853.
Strunga, în *„Propăşirea“*, Iaşi, 19 Martie, 1844.
Cântec haiducesc, în *„Calendarul pentru poporul român“*, 1843, cu titlul : *Iarna vine, vara trece...*
Făt-Logofăt, în *„Propăşirea“*, Iaşi, 3 Sept. 1844.
Hora, în *„Calendarul pentru poporul român“*, Iaşi, 1843.
Sburătorul, în *„Bucovina“*, Cernăuţi, 1 Februarie, 1850.
Tătarul, în *„Albina românească“*, Iaşi, 25 Martie, 1843.
Cinel-Cinel, în *„Propăşirea“*, Iaşi, 9 Aprilie, 1844.
Mândruliţă dela munte, în *„Propăşirea“*, Iaşi, 12 Martie, 1844.
Dorul romăncei, în ediţia, Paris, 1853.
Cântec ostăşesc, în *„Calendarul pentru poporul român“*, Iaşi, 1843
Dorul, în ediţia, Paris, 1853.
Doina iubirii, în ediţia, Paris, 1853.
Marioara-Florioara, în ediţia, Paris, 1853.

LĂCRĂMIOARE

Steluţa, în ediţia, Paris, 1853.
Lăcrămioare, în *„Bucovina“*, Cernăuţi, 18 Februarie, 1849.

8 Mart, în ediția, Paris, 1853.
De crezi în poezie, în ediția Paris, 1853.
O noapte la țară, în ediția Paris, 1853.
Vezi tu vulturul, în ediția Paris, 1853.
Despărțirea, în ediția Paris, 1853.
Dulce înger, în ediția Paris, 1853.
Cântec de fericire, în ediția Paris, 1853.
Pescarul Bosforului, în ediția Paris, 1853.
Așteptarea, în ediția Paris, 1853.
Veneția, în ediția Paris, 1853.
Barcarolă venețiană, în ediția Paris, 1853.
Biondineta, în ed. Paris, 1853.
O seară la Lido, în ed. Paris, 1853.
Gondoleta, în ed. Paris, 1853.
Canțonetă napolitană, în „*Bucovina*", Cernăuți, 28 Ian. 1850, cu titlu *Barcarolă siciliană.*
Visurile, în ed. Paris, 1853.
Adio, în ed. Paris, 1853.
Pe mare, în ed. Paris, 1853.
Ursita mea, în ed. Paris, 1853.
La Veneția mult duioasă, în ed. Paris, 1853.

SUVENIRE

Visul, în „*Propășirea*", Iași, 1844.
Pe malul mării, în ed. Paris, 1853.
Păsărica, în „*Bucovina*", Cernăuți, 14 Februarie, 1849.
Maiorului Iancu Bran, în „*Albina românească*", 31 Dec. 1842.
Desrobirea Țiganilor, în „*Propășirea*", Iași, 6 Febr. 1844.
Odă către Bahlui, în „*Calendarul pentru poporul român*", 1845, în cuprinsul bucății *Iașii în 1844.*
Zimbrul și vulpea, în „*Foaia pentru minte*", Brașov, 1848, semnată cu trei stele.
Curcile, în „*Zimbrul*", 18 Sept. 1850, nesemnată.
Frumoasă copiliță, în ed. Paris, 1853.
Adevărul și minciuna, în ed. Paris, 1853.
Pe un album, în ed. Paris, 1853.
Romanță, în ed. Paris, 1853.
Adio Moldovei, în „*Bucovina*", Cernăuți, 13 April 1949.
La mormântul, în „*Bucovina*", 5 Aug. 1849.
Întoarcerea în țară, în ed. Paris, 1853.
La moartea, în „*Zimbrul*", 21 Sept. 1850.
Dridi, în ed. Paris, 1853.
Umbrei lui Nicu Ghica, în „*Zimbrul*", 24 Ian. 1852, cu titlul *Lui Nicu Ghica.*
Dor de călătorie, în ed. Paris, 1853.
Bosforul, în ed. Paris, 1853.
Strofe, în ed. Paris, 1853.

MĂRGĂRITĂRELE

Deşteptarea României, în *„Foaie pentru minte"*, Braşov, 24 Mai 1848, cu titlul *Catre Români.*
Sentinela română, în rev. *„România literară"*, Iaşi, 1855.
Moţul şi Secuiul, în *„Revista română"*, 1862.
Vis de poet, în *„România literară"*, Iaşi, 1855, cu titlul *Mărgărita.*
Biserica risipită, în *„Revista română"*, Mai, 1862.
Cântecul Mărgăritei. în *„Revista română"*, Mai 1862.
Păsărica mării, în *„România literară"*, 1855.
Floarea oceanului, în ediţia, Iaşi, 1863
Muntele de foc, în *„Albina românească"*, Iaşi, 1843, în cuprinsul povestirii *Suvenire din Italia.*
Hoţul şi domniţa, în *„Propăşirea"*, 1844, în cuprinsul bucăţii *O primblare în munţi.*
Ce gândeşti, o! Mărgărită? în ed. Iaşi, 1863.
Iahtul, în *„România literară"*, Iaşi, 1855.
O noapte la Alhambra, în *„România literară"*, 1855.
Seguidila, in *„România literară"*, 1855.
El R'Baa, în ed. Iaşi, 1863.
Stelele, în rev. *„Ilustraţiunea română"*, Buc., 23 Oct., 1860.
N. Bălcescu murind, în *„Revista română"*, 1862.
Anul 1855, în *„România literară"*, 1855.
Cântece şi sărutări, în *„Revista română"*, 1862.
Banul Mărăcine, în *„Revista română"*, 1861.
La Sevastopol, în ed. Iaşi, 1863.
Dragoş, în *„Revista română"*, 1861.
1 Maiu, în ed. Iaşi, 1863.
Adio, în ed. Iaşi, 1863.
Cântece de lume, în ed. Iaşi, 1863.
Visul lui Petru-Rareş, în ed. Iaşi, 1863.
Emmi, în *„Ilustraţiunea română"*, Bucureşti, 13 Oct. 1863.
Moldova în 1857, în ziarul *„Steaua Dunării"*, Iaşi, 8 Ianuarie 1860.
Noaptea Sfântului Andrei, în *„Revista română"*, 1861, cu titlul: *Strigoii în noaptea Sf. Andrei.*
Dorul de mare, în *„Revista română"*, 1861.
Surorii mele, în ed. Iaşi, 1863.
Steaua ţării, în *„Revista română"*, 1862.
Hora unirii, în *„Steaua Dunării"*, 9 Iunie, 1856.
Presimţire, în *„Revista română"*, 1861.
Pe albumul, în *„Revista română"*, 1863.
Pilotul, în *„Revista română"*, 1861.
La Palestro, în ed. Iaşi, 1863.
La Magenta, în ed. Iaşi, 1863.
Gondola trece, în *„Revista română"*, 1862.
Coroana vieţii, în *„Revista română"*, 1862.
La Poeţii români, în *„Revista română"*, purtând titlul: *Poeţii români.*
Lacul de Como, în ed. Iaşi, 1863.
Romanţă, în ed. Iaşi, 1863.
Crinul, în *„Revista română"*, 1862.
Cristos a înviat, în ed. Iaşi, 1863.
Inşiră-te, Mărgărite, în *„Revista română"*, 1862.

PASTELURI

Serile la Mircești, în ediția *„Socec"*, București, 1875.
Sfârșit de toamnă, în rev. *„Convorbiri literare"*, Iași, 1868.
Iarna, în *„Convorbiri literare"*, 1868.
Gerul, în *„Convorbiri literare"*, 1868.
Viscolul, în *„Convorbiri literare"*, 1868.
Sania, în *„Convorbiri literare"*, 1868.
Miezul iernei, în *„Convorbiri literare"*, 1869.
La gura sobei, în *„Convorbiri literare"*, 1868.
Bradul, în *„Convorbiri literare"*, 1875.
Sfârșitul iernei, în *„Convorbiri literare"*, 1868.
Oaspeții primăverii, în *„Convorbiri literare"*, 1868, cu titlul: *Primăvara*.
Cocoarele, în *„Convorbiri literare"*, 1868.
Noaptea, în *„Convorbiri literare"*, 1868, cu titlul: ***Noaptea de** primăvară*.
Diminecața, în *„Convorbiri literare"*, 1868.
Tunetul, în *„Convorbiri literare"*, 1868.
Floriile, în *„Convorbiri literare"*, 1868.
Paștele, în *„Convorbiri literare"*, 1868.
Plugurile, în *„Convorbiri literare"*, 1868.
Semănătorii, în *„Convorbiri literare"*, 1868.
Rodica, în *„Convorbiri literare"*, 1868.
Lunca din Mircești, în *„Convorbiri literare"*, 1869.
Malul Siretului, în *„Convorbiri literare"*, 1869.
Flori de nufăr, în *„Convorbiri literare"*, 1869.
Concertul în luncă, în *„Convorbiri literare"*, 1869.
Vânătorul, în *„Convorbiri literare"*, 1869.
Puntea, în *„Convorbiri literare"*, 1869.
Balta, în *„Convorbiri literare"*, Mai, 1869.
Fântâna, în *„Convorbiri literare"*, Martie, 1869.
Secerișul, în *„Convorbiri literare"*, Mai, 1869.
Cositul, în *„Convorbiri literare"*, Mai, 1869.
Portret, în *„Convorbiri literare"*, Februarie, 1869.
Portret, în *„Convorbiri literare"*, Februarie, 1869.
Pe coastele Calabrei, în *„Convorbiri literare"*, Dec., 1871.
Linda Raia, în *„Convorbiri literare"*, Februarie, 1875.
Calea Robilor, în *„Convorbiri literare"*, Sept. 1874.
Buchet, în *„Convorbiri literare"*, Martie, 1869.
Mandarinul, în *„Convorbiri literare"*, Sept. 1874.
Pastel chinez, în ediția, București, vol. II, 1875.
Bărăganul, în *„Convorbiri literare"*, Aprilie 1870.
Valul lui Traian, în ed. București, vol. III, 1875.

VARIA

Marea Mediterană, în ediția București, vol. III, 1875.
Tânăra creolă, în *„Convorbiri literare"*, Sept. 1867.
Strofe scrise pe un perete, în ed. București, vol. III, 1875.
Imn religios, în *„Convorbiri literare"*, Aug. 1871.

Imn lui Ştefan cel Mare, în „*Convorbiri literare*", Aug. 1871.
Glas din stele, în „*Convorbiri literare*", Iulie, 1874.
Ieri şi astăzi, în „*Convorbiri literare*", Dec. 1871.
Amicului A. Donici, în ed. Bucureşti, vol. III, 1875 (semnată: Vlad Morarul).
Moara de vânt, în rev. „*Lumina*", Iaşi, 1863 (semnată: Vlad Morarul).
Lupul şi Momiţa, în ed. Bucureşti, vol. III, 1875.
Bucovina, în ed. Bucureşti, vol. III, 1875.
Visul ferice, în ed. Bucureşti, vol. III, 1875.
Cântec sicilian, în „*Convorbiri literare*", Dec. 1871.
Serenadă, în ediţia Bucureşti, vol. III, 1875.
Căderea Rinului, în „*Convorbiri literare*", Iunie, 1874.
Vânători şi vânătoare, în „*Convorbiri literare*", Decembrie, 1871, cu titlul *Vânătorii*.
Soarele, vântul şi gerul, în „*Convorbiri literare*", Mai, 1875, cu titlul: *Soarele, gerul şi vântul*.
Scrânciobul, în „*Convorbiri literare*", Februarie, 1869.
Vântul, în „*Convorbiri literare*", Februarie, 1869.
Stelele, în „*Convorbiri literare*", Mai, 1869.
Două suflete, în „*Convorbiri literare*", Mai, 1869, cu titlul *Pasteluri*.
Omul singuratic, în „*Convorbiri literare*", Mai, 1869, cu titlul: *Omul solitar*.
Mărgărinta din Muncel, în „*Convorbiri literare*", Martie, 1869, cu titlul *Pasteluri*.
Ştefan Vodă şi codrul, în ed. Bucureşti, vol. III, 1875.
Ştefan şi Dunărea, în ed. Bucureşti, vol. III, 1875.
Punguliţa, în ed. Bucureşti, vol. III, 1875.
Pe albumul princesei Aglae Rosetti, în rev. „*Foaia Societăţii pentru literatură din Bucovina*", 1866.
Pe albumul domnişoarei Maria Docan, în ed. Bucureşti, vol. III, 1875.
Pe albumul domnişoarei A. Jora, în ed. Bucureşti, vol. III, 1875.
Pe albumul domnişoarelor Florescu, în ed. Bucureşti, vol. III, 1875.
Pe albumul d-nei Z., în ed. Bucureşti, vol. III, 1875
Pe albumnl unei copiliţe pariziane, în ed. Bucureşti, vol. III, 1875.
Pe albumul domnişoarei X, în ed. Bucureşti, vol. III, 1875.
Strofe desperechiate, în ed. Bucureşti, vol. III, 1875.

LEGENDE

Dumbrava Roşie, în „*Convorbiri literare*", Mai, 1872.
Răzbunarea lui Statu-Palmă, în „*Convorbiri literare*", Iulie, 1872.
Ana Doamna, în ziarul „*Presa*", Ianuarie, 1873.
Calul Cardinalulni Batori, în „*Convorbiri literare*", August, 1868.
Tudora dela Târşor, în ed. Bucureşti, vol. III, 1875.
Odă statuei lui Mihaiu Viteazul, în „*Convorbiri literare*", Dec. 1874.
Legenda dela Dorna, în „*Convorbiri literare*", Martie, 1869, cu titlul *Legendă dela munte*.
Toamna ţesătoare, în „*Convorbiri literare*", Februarie, 1875.
Palatul Loredano, în „*Convorbiri literare*", Dec. 1871.

Pohod na Sybir, în *„Convorbiri literare"*, Dec. 1871.
Legenda rândunicăi, în ed. Bucureşti, vol. III, 1875.
Dan, Căpitan de plaiu, în *„Convorbiri literare"*, Ianuarie, 1875
Grui-Sânger, în *„Convorbiri literare"*, Iunie, 1875.
Legenda ciocârliei, în *„Convorbiri literare"*, Iunie, 1875.
Vlad Ţepeş şi stejarul, în ed. Bucureşti, vol. III, 1875.
Legenda lăcrimioarei, în ed. Bucureşti, vol. III, 1875.
Cuza-Vodă, în ed. Bucureşti, vol. III, 1875.
Cântecul Gintei latine, în ziarul *„Presa"*, 17 Mai, 1878.
Răpirea Bucovinei, în *„Convorbiri literare"*, Dec. 1875, cu titlul: *Ştefan Molna.*
Hodja Murad Paşa, în *„Convorbiri literare"*, Aprilie, 1876.
Garda Saraiului, în *„Convorbiri literare"*, Aprilie, 1876.
Noaptea albă, în *„Convorbiri literare"*, Martie, 1876.
Vântul dela Miază-zi, în *„Convorbiri literare"*, Martie, 1876.
Ghioaga lui Briar, în *„Convorbiri literare"*, Ianuarie, 1876.
Murad Gazi Sultanul şi Becri Mustafa, în *„Convorbiri literare"*, Aprilie, 1877.
Prier şi fata iernei, în *„Convorbiri literare"*, Mai, 1876.
Poiana fermecătoare, în *„Convorbiri literare"*, Mai, 1876.
Dedicare, în *„Convorbiri literare"*, Mai, 1876.
Dorul de brazi, în vol. *„Legende nouă, Ostaşii noştri"*, editura „Socec", Bucureşti 1880.
Soare de iarnă, în *„Convorbiri literare"*, Februarie, 1875.
Strofe improvizate lui C. Rolla, în *„Convorbiri literare"*, Martie, 1878.
Stroe Plopan, în vol. *„Legende nouă, Ostaşii noştri"*, Bucureşti, 1880.

VARIA

10 Maiu 1881, în *„Convorbiri literare"*, Iunie, 1881.
Imnul coroanei, în vol. *„Fântâna Blanduziei"*, Bucureşti, 1881.
După doi secoli, în ediţia Bianu „Socec", Bucureşti, 1896.
Regina Sylva, în ediţia „Bianu", 1896.
Mărgărita, în *„Convorbiri literare"*, Iunie, 1881.
Horă dobrogeană, în vol. *„Fântâna Blanduziei"*, Bucureşti, 1884.
Erin, în *„Convorbiri literare"*, Februarie, 1883.
Pe albumul doamnei V. Boerescu, în *„Convorbiri literare"*, Ianuarie, 1883.
Pe albumul Princesei Maria Ştirbei, în *„Convorbiri literare"*, Ian. 1882.
Sonet, în ed. Bianu, Bucureşti, 1896.
Cântecul lui Noe Junior, în ed. Bianu, Bucureşti, 1896.
Poetul Mistral, în *„Convorbiri literare"*, Februarie, 1883.
Brind, în *„Convorbiri literare"*, Februarie, 1883.
Patru Regine, în *„Convorbiri literare"*, Februarie, 1883.
Versuri improvizate la Forcalquier, în vol. *„Fântâna Blanduziei"*, Bucureşti, 1884.
Felibrului Louis Roumieux, în *„Convorbiri literare"*, Februarie, 1883.
Poetului şi filologului Gabriel Azaïs, în *„Convorbiri literare"*, Februarie, 1883.

O regină într'o mansardă, în ed. Bianu, 1896.
Ronsard la Tuluza, în „*Convorbiri literare*", Februarie, 1883.
Versuri scrise în cabinetul regelui, in ed. Bianu, 1896.
Pe albumul regelui, în ed. Bianu, 1896.
Izvorul, în „*Convorbiri literare*", Decembrie, 1883, cu titlul: *Hora din Mirceşti.*
Cireşele, în ed Bianu, 1896.
Versuri scrise pe un pergament pentru Ischia, în ed. Bianu, 1896.
Odă la statuia lui Ştefan cel Mare, în „*Convorbiri literare*", Iunie, 1883.
Incununarea steagului, în ed. Bianu, 1896.
Hora dela Sinaia, în ed. Bianu, 1896.
Pe albumul d-rei Esm. Cretzeanu, în „*Convorbiri literare*", Ian., 1883.
Pe albumul d-rei X, în „*Convorbiri literare*", Ian. 1883.
Faptul zilei, în ed. Bianu, 1896.
Sfinţirea Curţii-de-Argeş, Odă, în „*Convorbiri literare*", Noembrie, 1886.
Legenda sfinţirii bis. Curtea-de-Argeş, în „*Convorbiri literare*", Ian. 1887.
Ţara, în „*Convorbiri literare*", Noembrie, 1886.
Domnului şi Doamnei Iacob Lahovary, în ed. Bianu, 1896.
Podul, în „*Convorbiri literare*", Dec., 1887.
Zilele Babei, în vol. „*Fântâna Blanduziei*", 1884.
Fluerul, în ed. Bianu, 1886.
Creanga de stejar, în ed. Bianu, 1886.
Domnişoarei Lila White, în ed. Bianu, 1896.
Ciclonul, în ed. Bianu, 1896.
O scăfârlie uriaşă, în ed. Bianu, 1896.
Plugul blestemat, în ed. Bianu, 1896.
Legenda crinului, în ed. Bianu, 1896.
Imn către soare, în ed. Bianu, 1896.
Soarele, în ed. Bianu, 1896.
Pe un album, în ed. Bianu, 1896.
Florile dela Sinaia, în ed. Bianu, 1896.
Iarna la Sinaia, în ed. Bianu, 1896.
Balada Peleşului, în ed. Bianu, 1896.
Pe un album, în ed. Bianu, 1896.
Scrise pe mormintele, în ed. Bianu, 1896.
Descântec, în ed. Bianu, 1896.
Adio, în ed. Bianu, 1896.
Unor critici, în ed. Bianu, 1896.

OSTAŞII NOŞTRI

Balcanul şi Carpatul, în vol. „*Ostaşii noştri*", editura „Socec", Bucureşti, 1878.
Peneş Curcanul, în „*Convorbiri literare*", Ianuarie, 1878.
Sergentul, în „*Convorbiri literare*", Ianuarie, 1878.
Fraţii Jderi, în „*Convorbiri literare*", Februarie, 1878.
Păstorii şi plugarii, în „*Convorbiri literare*", Ianuarie, 1878.

Căpitanul Romano, în „*Convorbiri literare*", Febr., 1878.
Hora dela Plevna, în „*Convorbiri literare*", Febr., 1878.
Hora dela Grivița, în „*Convorbiri literare*", Febr., 1878.
Odă ostașilor români, în „*Convorbiri literare*", Ianuarie, 1878.
Epistolă generalului Florescu, într'o broșură : „*Răspuns generalului Florescu*", Buc., 1878.
Eroii dela Plevna, în ed. Bianu, 1896.
Damele Române, în ed. Bianu, 1896.
Ploconul lui Peneș, în „*Convorbiri literare*", Iunie, 1881.
Primele obuzuri, în ed. Bianu, 1896.
Românca dela Grivița, în ed. Bianu, 1896.

ADAUS

Hora Ardealului, în „*Foaia pentru minte*", Brașov, 1848.
15 Maiu 1848, în „*Foaia p. minte*", Brașov, 1848.
Din Buchetiera din Florența, în volumul „*Salba literară*".
Imnuri școlare, în rev. „*Foaia Societății pentru literatură și cultură română in Bucovina*", 1865.

GLOSAR

Dăm aici explicarea unor cuvinte şi nume proprii, care ni se par puţin cunoscute.

A

ALBIESC (S') = a se albi.
ALBIU = alb.
AMIROSEA = a mirosi.
AMVONA = amvon, tribună.
ANATEMURI = anateme, blesteme, afurisenii.
ANTAL = măsură pentru volume lichide, figurat: butoaie mari.
ARCĂNEŞTE = a prinde cu arcanul.
ARCHEBUZE = arme vechi de foc, până la invenţia celor moderne.
AROM = aromă, miros plăcut.
ARMORII = arme de tot felul.
ARSLANI = lei (din turceşte).
AUREL = auriu.
AURORA = zeiţa zorilor, a dimineţii.
AUZIREA = auzul.
AVALMA = deavalma.
AVAN = straşnic.

B

BAIRAM = serbare după terminarea ramadanului (postului), mare petrecere la mahomedani.
BĂDIŢĂ = diminitiv dela bade.
BĂRDIŢĂ = bardă mică, secure.
BERSALIERI = bersalier, dela cuvântul italian **bersagliere** = soldat de infanterie.
BIULBIULINĂ = privighetoare, cuvânt format de Alecsandri dela turcescul bülbül privighetoare.
BOMBĂ = ghiulea.
BOIU = înfăţişare plăcuta. statură.
BONDIŢĂ = cojoc mic.
BONZ = preot chinez.
BOROANE = pluralul dela borună = instrument agricol pentru sfărâmat bulgării în urma plugului, la arătură.
BOSFORICĂ = adj. dela Bosfor (Constantinopole) ceva caracteristic Bosforului.
BRĂŢELE („brăţele cu rubinuri") = brăţări, pluralul dela brăţară.
BRILIANTINĂ = adj. strălucitoare.
BUIMATICI („urieşii stau buimatici") = zăpăciţi, uluiţi, înspăimântaţi.
BURCĂ = cojoc mare, miţos, sarică.

C

CAIC = luntre uşoară, turcească, ţuguiată la capete.
CAINIC = de căinat, de plâns, nenorocit.
CASOLETE = (plural) afumă-

toare, cățuie, dela francezul cassolette.
CATRINȚĂ = șorț de lână, purtat de țărănci, numit și fotă.
CĂNGIUITĂ = cu cange în vârful lăncii.
CASPETO = cuvânt italian de exclamație de mirare, în fața unui lucru neașteptat.
CĂȚULETE = cățuie, afumătoare, dela francezul cassolette.
CĂRNESC = a coti la dreapta sau la stânga.
CENUȘERITĂ = transformată în cenușă.
CERIUL = cerul.
CEZARINĂ („coroana cezarină") = împărătească.
CHICOTI = a râde înfundat, a joacă sau a batjocură.
CHIRCEȘTE = piperniceşte.
CHITEȘTE = ocheşte, trage la țintă.
CHITIE (tichie).
CIRIPIRE = ciripiu care ciripeşte.
CLADĂ = grămadă, morman.
CLEȘTET = încleştare.
CLINCHET = sunet de talangă sau de arme.
CLIPALĂ = clipeală.
CLIPEȘTI = adj., într'o clipă.
CLIPIȘ = clipeală.
CODREANĂ = ca de codru.
CODRESC = ca de codru.
COMÂND = prânz, pomană pentru cei morți.
COMȚI = conți.
CONTESINĂ = contesă.
COPCE — sărituri de cal în galop.
CORBIE = neagră ca de corb.
COPEREA = acoperea.
CORVETĂ = corabie mică de războiu.
CRĂINESC = înştiințează, vesteşte.
CRĂȘNEȘTE = scrâşneşte.
CRIȚĂ = tare ca oțelul.
CRONCĂI = a croncăni.
CUADRAT = pătrat.
CULBEC = melc.
CUȘMĂ = căciulă țărănească.

D

DALB = alb (de alb).
DĂLBICĂ — diminutiv, alb grațios.
DARMĂ = se dărâmă.
DEE = zână, zeiță.
DERAZĂ = verb făcut de Alecsandri cu sens de a porni, a izvorî.
DESCĂPĂȚÂNAU (ÎI) = le tăiau (călăii) căpățânele, capetele.
DESFOAIE („se desfoaie dulce roză îmbobocită") = se desface crescând.
DESGHINURI = sărituri de cal.
DIAFAN = ceva gingaș, străveziu, transparent.
DRAGON = soldat de cavalerie, ce poate lupta și ca infanterist.
DREGE = toarnă vin.
DUMENESC = domesnic, îmblânzit.
DURDĂ = o pușcă mai scurtă.
DURDULIȚĂ = pușculiță.
DUREZE = a dura.

E

ECLIPSE (SĂ TE) = să te întunece.
ELCOVANI = păsări de mare cu sborul repede.

F

FABULAR = ca în fabule, fabulist.
FAG = fagure de miere.
FÂNAȚ = fâneață, iarbă de luncă și de luțernă și trifoaie.
FAPTUL ZILEI = dimineața, în plină dimineață.
FELLAH = om de rând în Arabia.
FERICE = fericit.
FIORIC („crivățul fioric") = care dă fiori.
FLORIU = plin de flori, înflorit.

FLUTUR = verb, flutură.
FLUTUROASE = ca de fluturi.
FOCURELE = focuri mici.
FOSFOREAZĂ = luminează.
FRÂIE = frâuri.
FRESCURI „(dalbe frescuri") = fresce, pictură pe ziduri, pe tencuiala proaspătă cu colori din apă.
FRUMSEȚE = frumusețe.
FRUNZI = frunze.
FULGERI = fulgere.

G

GĂCI = ghici.
GANGURI = granguri.
GEMET = geamăt.
GEAMII = biserici musulmane.
GINI („a Ginilor suflare") = duhuri rele la mahomedani.
GIGANT = uriaș.
GIULGIULEȘTE = răsfață.
GLOD = noroiu.
GLONȚI = gloanțe.
GODAC = porc tânăr, grăsun.
GONDOLĂ = barcă lungă și îngustă, sprintenă, întrebuințată pe străzile-canaluri ale Veneției.

H

HAMGER = hanger, hangher, cuțit încovoiat, purtat de Turci.
HARȘELE (harsale) plural = pături fine, împodobite, pe care se închingă șeaua calului.
HĂITUIESC = gonesc cu înverșunare.
HECATOMBĂ = condamnarea la moarte a unui mare număr de oameni, (dela grecescul **hekaton** = sacrificiu la o sută de boi).
HĂRȚAȘ = ostaș de harță, de urmărire.
HĂU = prăpastie.
HÂTRU = șiret, glumeț.
HOBOT = văl cu care nașa împodobește mireasa.
HOR, HORUL = cor.
HRACONIT — scuipat.
HUCEAG, HUGEAG = pădurice.
HULTUITĂ („pușca hultuită") moldovenism = altoită, figurat, încărcată cu gloanțe.
HUREZ = huhurez.
HURII („huriile din raiu") = soția ideală, ce o promite Mahomed în raiu, celor credincioși pe pământ.

I

IASMĂ = monstru, vedenie hidoasă.
IMAM = preot mahomedan.
IMNĂTOR = demn de imn, fig. răsunător, falnic.
ÎMBRĂȚOȘAT = îmbrățișat.
ÎMPROAȘCĂ = împrăștie.
ÎNCOLĂCEAZĂ = („șerpii lungi se 'ncolăcează") = merg încolăcindu-se, în spirale.
ÎNFIRATĂ = cusută din fir.
ÎNGERELĂ, ÎNGERELE = diminutiv, dela înger.
ÎNTROLOCAȚI = înfrățiți.
ÎNVÂRTELE („turle învârtele") = învârtite, răsucite.

J

JADURI = pietre prețioase, foarte dure, de culoare verzuie.
JERTFI = pluralul pentru jertfe.
JONCĂ = corabie japoneză sau chineză.
JUNGLE = pluralul pentru jungle, păduri sălbatice, equatoriale.
JUNĂ = tânără.

L

LAVRĂ = mânăstire mare de-

călugări, cu chilii individuale, închinată unor patriarhii din Răsărit: Atos, Sinai, Ierusalim.
LEFŢI = monezi de aur sau de argint, în valoare de cinci galbeni.
LEGIOANE = legiuni, dela legiune = corpuri de soldaţi romani.
LILIE („lilie sburătoare") = albă ca de crin.
LUCIUOLI = licurici (din italiană).
LUMINI = verb pentru luminezi.

M

MĂCĂLENDRI (singular, măcăleandru) = pasăre care se aseamănă cu sticletele.
MĂNUNT = mărunt.
MĂRGĂRINT = mărgăritar.
MĂRMURIE = adj. ca de marmoră.
MĂNUNŢELE = mărunţele.
MÂNE = plural moldovenesc dela mâini.
MANDARIN = demnitar înalt la chinezi.
MÂNDRIRE = mândrie.
MÂNGĂIEŢI = mângâiat.
MENEŞTE = preveşteşte.
MENINŢÂND = ameninţând.
MEREI = pluralul dela mereu.
MEZINĂ (masculin mezin) = ultimul dintre copiii născuţi; fig. cea mai tânără.
MIERLUŞTE („trei mierluşte patrafire") = diminutiv plural dela mierlă.
MINARÈA = turn de geamie.
MINUTĂ = minut.
MIREAZĂ = se oglindeşte.
MONREALE = oraş din Sicilia, aproape de Palermo, cu 20.000 locuitori; are o catedrală monumentală.
MOZAICĂ („scumpă mozaică") = lucrare compusă din pietricele de diferite colori.
MREJĂ = mreajă, plasă de pescuit, împletită din sfoară cu ochiuri.
MREJI („mreji de raze") = figură de stil, plase de raze.
MUŞUNOIU = moşuroiu.

N

NAGĂŢI = plural, pasăre din ordinul picioroangelor, trăieşte pe marginea bălţilor.
NARGHILELE = lulele mari, orientale, cu o ţeavă care trece printr'un vas cu apă parfumată, prin care fumul capătă o aromă plăcută.
NĂDUŞITĂ = înnăbuşită, sufocată.
NĂLUC = nălucă.
NEFERI = soldaţi ieniceri.
NEFERICE = nefericit.
NIME = nimeni.
NIMINE = nimeni.
NIMĂRUI = nimănui.
NINSOARE = adj. ca ninsoarea.
NOCTURNI („nocturnii călători") = călătorii care umblă noaptea.
NOURELE = cuvânt făcut de Alecsandri pentru nouri.
NĂVAL = năvală.

O

ODORII = feciorii.
OGARNIC = iute ca ogarul.
OGIVE = plural, arcadă cu vârf de unghiu ascuţit.
OGLINDEAZĂ = oglindeşte.
OGLINDĂ = oglindeşte.
ONOR = onoare.
ONORUL = onoarea.
ORIZON, ORIZONURI = orizont.
ORTALE = cete de ieniceri.
OŢERIT = îndârjit, înfuriat.

P

PAGODE = temple, biserici la popoarele indiene.

PAING = paianjen.
PARDOŞI = leoparzi.
PARFUME = parfumuri.
PAJURĂ = specie de acvilă.
PALĂ = sabie scurtă cu două tăiuşuri.
PASĂ = trece.
PASURI = paşi.
PLEŞI = pleşuvi.
PĂIUŞUL = paie de grâu.
PÂNZI = pânze.
PIEPTIŞ = piept la piept.
PLĂSELE = mâner de cuţit, de sabie.
PLÂNTĂ = plantă.
PLOCON = dar făcut unuia mai mare în rang, în semn de închinare.
PODGORIU = adj., de podgorie.
POPORIME = popor.
PORCELANĂ = porţelan.
PORUMBICĂ = porumbiţă.
POTROC = măruntaiu de pasăre.
POVĂŢUELE („în trecăt îi dă povăţuele") = poveţe.
POVESTICE („fiare povestice")= fioroase, curioase, ca'n poveşti.
PRĂZI (SĂ NE) = să ne prădezi.
PRELUD = ceea ce se întâmplă înainte de ceva mai important: bucată muzicală de introducere la opere muzicale.
PRESOARĂ = presară.
PRIHĂNIE („fără prihănie") = fără vină, vinovăţie.
PRIMBLU = plimb.
PRIINŢĂ = favoare.
PRIMĂVĂREL = primăvăratic.
PRINCESĂ = prinţesă.
PROAŞCĂ („înarmaţi cu proaşte") = praştie.
PROCLET = blestemat, afurisit.
PROMOROACĂ = brumă.
PUDRUITĂ = pudrată, fig. acoperit cu ceva alb.
PUMNARUL = pumnalul, cuţitul.
PUTEI („şi la faţă nu putei") = puteai.

R

RACLA = sicriu.
RAFALĂ = lovitură puternică, cădere şi explozie de obuze de artilerie.
RAZEM = stâlp.
RĂDĂŞEŞTI („vişinile rădăşeşti") = adj., specie de vişine ca la Rădăşeni, com. în jud. Baia.
RĂSPÂND = răspândesc.
RĂSTOACE = locul de unde se abate apa dela un pârâu, sau râu şi se îndreaptă în altă parte.
RĂZOS = cu raze.
RĂPEGIUNE = iuţeală.
RÂNCHEZAT = nechezat.
REALTARE = înălţare.
RISIPURI = ruine.
RODII = fructe de arbore oriental.
ROTIŞ = de-a-roata.
ROZALIE = trandafirie.
ROZATICĂ = roşiatică.
RUMPE = rupe.
RUMEIOARE = rumene.

S

SACRAT = sfânt.
SANDAL = arbore cu lemnul mirositor, creşte în Indii.
SARAIU = palatul sultanului.
SARĂ = pentru seară.
SĂGEŢESC = săgetează.
SCADROANE = escadroane, trupe de călăreţi.
SERAFIE = adj., serafic, îngeresc.
SIREPI = aprigi.
SLEIŢI = încremeniţi, nemişcaţi.
SMEIOŞI = aprigi ca smeii.
SMUCIŢI, SMUCEŞTE = a porni brusc (dintr'odată).
SONOARE = sonore.
SORILE = surorile.
SPRÂNCENI = sprâncene.
SPRINTEOR, SPRINTEOARĂ = sprintenă.

STELINĂ = ca din stele.
STELNIC = ca din stele.
STRÂMTURĂ = strâmtoare.
STIGLEŢ = sticlete.
STRUJAN = (hluj, hlujan) moldovenism = cocean de porumb.

Ş

ŞAIAG (moldovenism) = şăiac, şiac, un fel de stofă de aba lucrată de maici, din lână ţigaie.
ŞIOIU = şivoiu.
ŞOIMULEŢI = pui de şoimi.

T

TALEI („a talei răzbunări") = a ta răzbunare.
TASĂ = ceaşcă de băut cafea dela francezul tasse.
TĂTARE = tătăroaice.
TEMPLIE („linişte templie") = adj., de templu, ca în templu.
TIARĂ = diademă de regi, la Perşi ; la Alecsandri cu sens figurat. („Preoţimea toată — afară. In veşminte, în tiară") înseamnă cu potcapuri ca nişte coroane, diademe.
TĂTIMEA = totalitatea.
TRAME SÂNGEROASE = porniri crude.
TRANŞELE = tranşee.
TRAPĂ = a merge la trap.
TRICOLICI, (PRICOLICI) = morţi prefăcuţi în fiare, mai ales în lupi.
TRONCĂT = cădere sgomotoasă.
TUIURILE OASTEI = (singular tuiu) = steaguri făcute din cozi de cal.
TURBĂ = turbare.

Ţ

ŢESE (SĂ) = să ţease.
ŢEVII = ţevie.
ŢINTEŞ = ochitor, bine îndreptat către ţintă.
ŢURCĂ („o neagră ţurcă") = căciulă neagră de oaie ţurcană.

U

UNDESC („undesc comoara dulce") = urzesc.
URDIE (ORDIE) = tabără de oaste.
URDUCĂ (SE) = se hurducă, se sdruncină.

V

VALMEŞ = de-a-valma.
VÂNTRELĂ = pânză de catarg la corăbii.
VĂZUTUL = vederea.
VÂLFĂ = vâlvă, fală, mândrie.
VÂRTELNIC = care se învârteşte.
VERMINĂ = vierme, parazit.
VERZIE = verzuie.
VICOL = viscol.
VIZUNIE (VIZUINĂ) = gaură pentru culcuş şi ascunzătoare făcută de viezure sau de urşi, în pământ ori adăpost în scobituri de stânci.
VOLVURĂ = volbură, vârtej puternic de vânt, de apă.
VULTANI = vulturi.

Z

ZA (ZALE) = haină, armură de metal pentru apărarea corpului dela jumătate în sus.
ZACE (AR) = ar zăcea.
ZADARUL = fără folos, golul.
ZAPCIELE = biruri grele.
ZESTIMPURI = răstimpuri.
ZOREŞTE („timpul vechiu din nou zoreşte") = naşte ca zorele.
ZUAVI = soldaţi francezi din infanterie.
ZURGĂLĂI = clopoţei ce se agaţă la gâtul cailor, mai cu seamă iarna când sunt înhămaţi la sănii.

CUPRINSUL

CONSIDERAȚII CRITICE

POEZII

DOINE

LĂCRĂMIOARE

SUVENIRE

MĂRGĂRITĂRELE

PASTELURI

VARIA

LEGENDE

OSTAŞII NOŞTRI

INSTITUTUL DE
ARTE GRAFICE
„CUGETAREA"
P. C. GEORGESCU-DELAFRAS
BUCUREŞTI, IV
STR. POPA NAN, 21

ÎN ACEEAŞI COLECŢIE

I. L. CARAGIALE
IOAN CREANGĂ
GR. ALEXANDRESCU
P. ISPIRESCU
N. BĂLCESCU
AL. ODOBESCU
V. ALECSANDRI
M. KOGĂLNICEANU
M. EMINESCU
VĂCĂREŞTII
D. BOLINTINEANU
C. NEGRUZZI
N. FILIMON
ANTON PANN

ŞI ALŢII

Preţul Lei 115.—